Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Міністерство освіти і науки України

Кваліфікаційна наукова праця
на правах рукопису

Аксьонова Віра Ігорівна

УДК 177.7+ 37.03; 330.101

Д И С Е Р Т А Ц І Я

СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКІ ПІДВАЛИНИ ГУМАНІСТИЧНИХ ОБРІЇВ ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ: УКРАЇНСЬКИЙ ВИМІР

09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії»

Подається на здобуття наукового ступеню доктора філософських наук. Дисертація містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

Науковий консультант – Борінштейн Євген Руславович, доктор філософських наук, професор.

Одеса – 2019

Аксьонова В. І. Соціально-філософські підвалини гуманістичних обріїв європейського простору: український вимір. – Кваліфікаційна робота на здобуття наукового ступеня доктора філософських наук за спеціальністю 09.00.03 – соціальна філософія та філософія історії. – Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», Одеса, 2019.

У роботі стверджується, що метафізичний дискурс націєтворення в контексті цивілізаційного розвитку України та її європейської перспективи обумовлює відносну самостійність складових розвитку українського суспільства, зокрема, характерної особливості етико-естетичної культури як складової підготовки операторів як професіоналів, особливо у складних системах управління в сучасних умовах громадського розуміння характерних рис глобальної світової спільноти; посилення взаємодії країн і народів, узгодженості їх демократичного розвитку. При цьому, соціокультурний простір як найактивніший чинник реагує на тенденції гуманізації глобалізаційних процесів. Це неминуче обумовлює сучасні підходи до концептології соціокультурної сфери. Виникає необхідність у продукуванні нових філософських концепцій соціокультурного простору, які зможуть постати засобом урегулювання громадських відносин і зниження напруженості в суспільстві. З другої половини XX століття в розвинених країнах світу сформувався новий тип відносин між особистістю і суспільством, в основі якого є принцип гуманістики. Основою даного типу відносин стала мультикультурність етносоціальної сфери. В обставинах мультикультуралізму необхідною передумовою гуманістики європейського простору постає феномен комунікативно-гуманітарних відносин, виявляється громадська толерантність, яка стала також чинником повноцінної професійної життєдіяльності соціуму, насамперед, в освіті.

Значущість окресленого кола питань, їх недостатня теоретична розробка і неоднозначність практичного застосування гуманістики європейського простору, освіти та виховання виступають науковою проблемою даного дослідження, що полягає в необхідності соціально-філософського осмислення цього феномена, але

в контексті мультикультурно-толерантних взаємозв'язків в соціумі, і особливої розробки концептуальних основ удосконалення глобального соціокультурного простору. Хода становлення політичної нації є поступовим європейським упредметненням ідеалів боротьби суб'єктів соціокультурного простору проти соціального конформізму, деструктивних амбіцій ватажків антисоціальних угруповань тощо.

Предмет дослідження – вплив гуманістичних обріїв європейського соціокультурного впливу на патріотизм молодої генерації.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що вперше осмислюється соборність цілісності державних і громадсько-національних та цивілізаційних важелів метафізичних аспектів українського буття, на основі ключових змін гуманізації національної дійсності, постнекласичного підходу до сукупного контексту особистості в цивілізаційному розвитку соціуму та людини, як парадигмального оновлення філософем гуманістики, як, зокрема, під час втілення форм підготовки операторів складних систем управління.

Вперше:

– експліковано пізнання соборності «кризового соціуму», оскільки дух соціального буття в аспекті його софіологічних особливостей торкається українського підходу до носіїв ренесансного гуманізму та демократизації стереотипів націократизму в процесі охоплення духом козакофільсько-кордоцентричної площини домінантів соціокультурної діяльності соціокультурного простору;

– актуалізовано часовий вимір віртуальних і темпоральних особливостей підготовки майбутніх фахівців у процесі ліберальної гуманітаризації української національної ідеї (М. Пирогов, К. Ушинський), проаналізовано відображення метафізико-індуктивного та ноосферно-освітнього становлення аспектів соціального прогнозування «тут-європейське - Я-буття»;

– введено в науковій обіг поняття «постмодернізаційна особистість», під яким розуміється особистість, яка концептуально відображає взаємодію всебічних соціокультурних ланок суспільства у кордоцентричному та гуманістичному

вимірах, а також взаємодію між суб'єктами – носіями духовного рівня окремої ланки еволюційних ознак буття, яке динамічно еволюціонує до сучасного стану переходу біосфери в ноосферу.

Уточнено:

– символіка гуманізації соціогуманітарного знання є розкриттям специфіки Кобзаревого проекту «сім'ї великій, вольній, новій», як моделі розвитку особистості, яка відкидає інерцію локальних проявів конфліктності в українській політичній нації;

– обґрунтування ноосферно-холістичних властивостей парадигми екоонтології, що допомагає в розумінні взаємозв'язку історичної та сучасної ціннісної орієнтації українського суспільства, а також пізнання широкого кола впливу мовної особистості (в системі ціннісних установок патріотичної особистості), оскільки є позначення аксіологічної складової виховання її етноконфесійної терпимості та толерантного ставлення до іновірців;

– визначення понять «антропологізму» та «комунікативності», як позиціонування носіїв українського соціокультурного підходу до подолання стереотипів «кризового соціуму», що гальмує вплив європейського простору на патріотично-софіологічні та етносоціальні властивості громадської особи; на цій основі проаналізовано трансформаційний процес поступовості метаморфоз відтворювання Homo Liber, як фундамент духу свободи;

– соціально-філософське та культурологічне значення національної спадщини є основою розвитку гуманістики ноосферної парадигми, що також сприяє трансформації соціуму в новітніх умовах України, романтично-просвітницького впливу на ліберальну модель освітоцентризму в історіософському (вітасофії, екософії) висвітленні латентного виховання молоді в дусі лицарського служіння кордоцентризму і козакофільству в українському суспільстві;

– цілісність феномена євроінтеграційності, як фактор міжнародної політики України в контексті сучасного наукового обґрунтування та громадського забезпечення процесу реформування соціально-економічних та гуманітарних відносин в умовах глобалізації;

– сукупність взаємозв’язків антропологічного й символічного змісту можливого та дійсного, «незмінного» і «локально-бутійного», шляхетного та плебейського, патріотичного та націоналістичного, альтруїстичного та прагматичного тлумачення патріотичної координації оптимізує розмір українського простору, що обумовлює статус знання про минуле, сучасне й майбутнє, є позитивним осмисленням історичних традицій України, громадських захисників її Слави;

– зародження та розвиток українського цивілізованого простору, як проблема становлення національного державотворення, зміцнення духовної та культурної самобутності окремої людини і полінаціонального народу;

– трансцендентне обґрунтування патріотичної складової національного буття, що є підставою української ідеї, яка обумовлює дії носіїв громадянської гідності та цивілізаційних символів гуманітаризації суспільства, оскільки саме в основі впровадження величі національного духу є саморегуляторна цілісність намірів і засобів освітнього простору;

– посилення громадського символу «Дон Кіхота», що віддзеркалює дух романтизації просвітницького періоду української дійсності, зберігався в шляхетних лицарських діях патріотів, попри добу «бунту мас»; саме від його збереження залежала якість процесу громадянського діалогу та інформаційність міжсуб’єктної взаємодії її втілення;

– особливості культурної дифузії й акультурації в соціогуманістичному контексті розвитку конвергентно-комунікативної парадигми, яка віддзеркалена поштовхом еволюційного виміру ноосферно-пасіонарного імперативу екологічної доби;

– взаємозв’язки між ідеями постмодерну еволюційних трансформацій у культурі соціальних можливостей глобалізації та інформатизації суспільства, що розгортається за взаємодією природи, цивілізацій та взаємозалежності освітніх структур через виховання гуманістики транснаціоналізму і мультикультуралізму, де інтеркультуралізм представляється реалізацією духу європейського висвітлення цих постнекласичних понять.

Дістало подальшого розвитку:

– трансцендентування проблем козацької складової, соціокультурних змін як синергії «етногенезу-націогенезу», так і висвітлення сукупних змін часопростору, гуманістичного синтезу онтологічного духу, інновацій зі «стрілою часу» – створення цивілізаційних метаморфоз етноконфесійних носіїв Вічносущого;

– експлікування софіологічних сенсів національної дійсності: виявляє домінантну векторність самоврядування звичайних громад, коли регіональна децентралізація відтворює гуманістичні обрії екологічно-еволюційної доби, з її надією на «щасливе майбутнє» та подолання властивостей «кризового соціуму»;

– обґрунтування сенсу самоорганізаційних конотацій українського національного буття, що проявилося у спрямованості на включення ідеалів освітнього простору за досвідом прихильників істини, де відтворюється простір свободи, громадських інформаційних важелів як ідеалів справедливості, за допомогою філософії мультикультуралізму й толерантності;

– розуміння необхідності творчого зльоту європейської свідомості «сучасного українця» під час навчання «пересічних» громадян в Україні, що потребувало усвідомлення співвідношення понять «культура», «свобода» та «цивілізованість»; поєднувало висвітлення поняття «козакофільство» ідейною необхідністю цивілізаційного вибору, як громадського сенсу свободи та вищих ідеалів прихильників європейського вектора власного народу;

– цивілізування гуманітарного моделювання понять «української трансформації», як «філософії націєгенезу»;

– реформування простору освіти, що показало «гуманістичний контекст соціокультурного феномена», ставши результативним «громадянським барометром» для працівників державних та громадських організацій, для вдосконалення рівня етносоціальних правил, суспільної життєдіяльності, цивілізованої громадянської відповідальності постмодерної особистості;

– визначення ходу метакомунікативного дискурсу комунікативно-надійних змін національної дійсності всеукраїнського науково-практичного досвіду в контексті гуманітаризації вільного (сучасного) європейського суспільства;

– проектування філософсько-пізнавальних установок майбутніх професіоналів, що відобразило дух інновацій в освітньо-гуманістичному процесі міжнародного розуміння сучасних гуманітарних проблем, що мало вплив на науковий рівень (консенсус) стратегії і тактики ефективного управління, зокрема, на громадську активність старшокласників, студентів, магістрантів, аспірантів і викладачів закладів вищої освіти;

– встановлення «гуманістично-освітнього та екологічного простору», де розроблені як потенціали моделі моральної сили національної школи, так і патріотична сукупність побудови «середнього класу», було охоплено духом майбутнього на основі філософії «нової онтології», професійно-комунікативної культури, всієї національної глобалізації, що органічно пов’язане зі структурою соціокультурної динаміки в умовах ноосферно-громадських проявів демократизації соціального життя.

Ключові слова: гуманістичні обрії, європейський простір, освітній простір, соціокультурний простір, постмодернізаційна особистість, толерантність, комунікативність демократичний патріотизм, моральність, homo liber, національний нігілізм, соборність.

SUMMARY

Aksyonova V. Social-philosophic sense of humanistic horizons of European spase: Ukrainian context. − Manuscript.

Dissertation for the degree of Doctor of philosophical sciences in specialty 09.00.03 − the social philosophy and philosophy of history. − State Institution «South Ukrainian National Pedagogical University K. D. Ushinsky», − Odessa, 2019.

It is argued that the metaphysical discourse of nation-building in the context of the civilization development of Ukraine and its European perspective determines the relative independence of the components of the development of Ukrainian society, in particular, the characteristic peculiarities of ethical and aesthetic culture as a component of the training of operators as professionals, especially in complex management systems in the current conditions of public understanding. The characteristics of the global community; strengthening the interaction of countries and peoples, the coherence of their democratic development. At the same time, socio-cultural space as the most active factor responds to the tendencies of humanization of globalization processes. This fact causes modern approaches to the concept of the socio-cultural sphere. There is a need to produce new philosophical concepts of the socio-cultural space, which can be means of regulating public relations and reducing tension in society. From the second half of the XX th century in the developed countries of the world a new type of relations between the person and society, based on which is the principle of humanism. The basis of this type of relationship was the multiculturality of the ethno-social sphere. In the context of multiculturalism, the precondition for humanistic European space is the phenomenon of communicative-humanitarian relations, which reveals social tolerance, which has also become a factor in the full-fledged professional life of society, first and foremost, in education.

The significance of the above-mentioned circle of issues, their inadequate theoretical development and the ambiguity of the practical application of the humanities of the European space, education is the scientific problem of this study, which is important for a socio-philosophical understanding of this phenomenon, but in the

context of multicultural and tolerant interrelationships in society, and special development of conceptual foundations for improving the global socio-cultural space. The progress of the formation of a political nation is a gradual European conception of the ideals of the struggle of the subjects of the sociocultural space against social conformism, the destructive ambitions of the leaders of anti-social groups, and so on. The subject of the study is the influence of the humanistic horizons of European socio-cultural influence on the young generation's patriotism.

The scientific novelty of the obtained results is that for the first time the unitedness of the integrity of state and social-national and civilizational levers of metaphysical aspects of Ukrainian life is being understood, on the basis of key changes in the humanization of national reality, post-classical approach to the overall context of the individual in the civilization of the development of society and a man as a paradigmatic renewal the philosopher of humanities, as, in particular, during the implementation of the forms of training of operators of complex control systems.

For the first time:

- the cognition of the collegiality of the "crisis society" is elaborated, since the spirit of social life, in the aspect of its sophistic peculiarities, touches upon the Ukrainian approach to bearers of Renaissance humanism and the democratization of stereotypes of national-criticism in the process of reaching the spirit of the Kozakofil-cordocentric plane of the dominant socio-cultural activities of the sociocultural space;

- timely measurement of the virtual and temporal features of the training of future specialists in the process of liberal humanization of the Ukrainian national idea (M. Pirogov, K. Ushinsky) was actualized, the reflection of the metaphysical-inductive and noosphere-educational formation of the aspects of social forecasting of “European - Self-being” was analyzed;

- the concept of "postmodern personality" was introduced into the scientific circle, which refers to a person that conceptually reflects the interaction of the comprehensive socio-cultural sections of society in the cordocentric and humanistic dimensions, as well as the interaction between the subjects of the spiritual level of a

separate link of evolutionary signs of being, which is dynamically evolving to the nowday state of transition of the biosphere to the noosphere.

Specified:

- the symbolism of humanization of socio-humanitarian knowledge is the disclosure of the specifics of the Kobzarev project "a large, new family" as a model of personality development that rejects the inertia of local manifestations of conflict in the Ukrainian political nation;

- substantiation of the noosphere-holistic properties of the paradigm of eco-technology, which helps in understanding the interconnection between the historical and contemporary value orientation of Ukrainian society, as well as knowledge of the wide range of influence of the linguistic personality (in the system of values of the patriotic personality), since there is a designation of the axiological component of the education of its ethnoconfessional tolerance and tolerant attitude towards the gentiles;

- definition of the concepts of "anthropologism" and "communicative" as the positioning of the media of the Ukrainian socio-cultural approach to overcoming the stereotypes of the "crisis society", which hinders the influence of the European space on the patriotic-sophistic and ethno-social properties of the public person; On this basis, the transformational process of graduality of the metamorphosis of Homo Liber's reproduction as a basis for the spirit of freedom is analyzed;

- the socio-philosophical and cultural significance of the national heritage is the basis of humanistic development of the noosphere paradigm, which also contributes to the transformation of society in the newest conditions of Ukraine, the romantic and educational influence on the liberal model of education centeredness in the historiosophical (vitasophy, ecosophy) coverage of the latent education of youth in the spirit of the knight service of cordocentrism and kozakophilia in the Ukrainian society;

- integrity of the phenomenon of European integration as a factor of international politics of Ukraine in the context of modern scientific substantiation and public support of the process of reforming socio-economic and humanitarian relations in the conditions of globalization;

- the set of interconnections of the anthropological and symbolic content of the possible and the actual, the "unchanging" and the "locally-pure", noble and plebeian, patriotic and nationalist, altruistic and pragmatic interpretation of patriotic coordination optimizes the size of the Ukrainian space, which determines the status of knowledge about the past, modern and the future is a positive reflection of the historical traditions of Ukraine, public defenders of its Glory;

- the origin and development of the Ukrainian civilized space, as a problem of the formation of a national state-building, strengthening of the spiritual and cultural identity of an individual and a polynational people;

- transcendental substantiation of the patriotic component of national existence, which is the basis of the Ukrainian idea, which determines the actions of the bearers of civil dignity and civilization symbols of humanitarianization of society, since the origin of the introduction of the greatness of the national spirit is the self-regulatory integrity of the intentions and means of educational space;

- the strengthening of the public symbol "Don Quixote", which reflects the spirit of romanticism of the educational period of Ukrainian reality, was preserved in the noble knights' actions of the patriots, despite the era of "rebellion of the masses"; the quality of the process of civil dialogue and the informativeness of the inter-subjective interaction of its implementation depended on its preservation;

- features of cultural diffusion and acculturation in the sociohumanistic context of the development of a convergent-communicative paradigm, which is reflected by the impetus of the evolutionary dimension of the noospheric and passionate imperative of the ecological age;

- the relationship between the ideas of postmodern evolutionary transformations in the culture of social opportunities of globalization and informatization of society, which unfolds through the interaction of nature, civilizations and interdependence of educational structures through the education of humanities of transnationalism and multiculturalism, where interculturalism appears to be the realization of the spirit of European coverage of these post-classical notions.

There has been further development:

- transcendence of the problems of the Cossack component, socio-cultural changes as a synergy of "ethnogenesis-natiogenesis", as well as coverage of total changes in time space, humanistic synthesis of the ontological spirit, innovations with the "arrows of time" - the creation of civilizational metamorphoses of ethnoconfessional carriers of the eternal;

- Exploration of the sophiological senses of national reality: reveals the dominant vector of self-government of ordinary communities, when regional decentralization reproduces the humanistic horizons of the ecological evolutionary era, with its hope for a happy future and overcoming the properties of the "crisis society";

- substantiation of the meaning of self-organizing connotations of Ukrainian national life, manifested in the orientation of incorporating the ideals of the educational space into the experience of adherents of the truth, where the space of freedom, public information levers as ideals of justice, with the help of the philosophy of multiculturalism and tolerance, is reproduced;

- understanding the necessity of a creative takeover of European consciousness of "modern Ukrainian" during the study of "ordinary" citizens in Ukraine, which required understanding of the relation between the concepts of culture, freedom and civilization; combines the coverage of the concept of "kozakophilism" with the ideological necessity of a civilizational choice as a social meaning of freedom and higher ideals of the supporters of the European vector of one's own people;

- civilization of the humanitarian modeling of the concepts of "Ukrainian transformation" as "the philosophy of the nation of genius";

- the reform of the educational space, which showed the "humanistic context of the socio-cultural phenomenon", becoming an effective "civic barometer" for employees of state and non-governmental organizations, to improve the level of ethnosocial rules, social life, civilized civil responsibility of the postmodern personality;

- definition of the course of meta-communicative discourse of communicatively-

reliable changes in national reality of all-Ukrainian scientific and practical experience in the context of the humanization of a free (modern) European society;

- the design of philosophical and cognitive systems of future professionals, which reflected the spirit of innovation in the educational and humanistic process of international understanding of contemporary humanitarian problems, which had an impact on the scientific level (consensus) of strategies and tactics of effective management, in particular, on the social activity of senior pupils, students, undergraduates, graduate students and teachers of higher education institutions;

- establishment of the "humanistic-educational and ecological space", where both the potential of the model of the moral force of the national school and the patriotic set of the "middle class" were developed, was covered by the spirit of the future on the basis of the philosophy of the "new ontology", the vocational and communicative culture, the whole national globalization, which is organically linked with the structure of socio-cultural dynamics in the conditions of noospheric and public manifestations of the democratization of social life.

Key words: humanistic horizons, the European space, educational space, sociocultural space, postmodern personality, tolerance, communicativeness democratic patriotism, national nihilizm, morality, homo liber, homosovetious, collegiality, dignity, catholicity.

Список праць, в яких опубліковані основні наукові результати дослідження:

1. Гуманістичні обрії європейського простору: український контекст: монографія / В. І. Аксьонова. – Херсон: Видавничий дім «Гельветика», 2018. – 536 с. ISBN 978-966-916-627-2

2. Соціально-філософське осмислення становлення освітньо-комунікативної культури. Гуманітарний вимір якості професійної підготовки фахівців авіаційної галузі: моногр. / Т. С. Плачинда та ін..:Кропивницький: ЛА НАУ, 2018. – 588 с. (Колектив авторів: Т. С. Плачинда (Вступ, Розділ 1, висновки), О. В. Урсол (Розділ 2), В. І. Аксьонова (Розділ 3), І. І. Романько (Розділ 4)). (монографія). – С. 258 – 422

3. Міжкультурна комунікація як фактор формування глобального інформаційно-комунікативного простору. [Монографія] / В. І. Аксьонова. – Кіровоград: КЛА НАУ, 2016. – 228 с.

4. Аксьонова В. І. Philosophy of sociocultural meanings in the information system yesterday and today. Грані. Наук.-теор. альманах. Том 21 № 6, 2018 р. м. Дніпро. – (Index Copernicus), – p. 39-45.

5. Аксьонова В.І. Гуманістичні обрії постнекласичної символіки українського козакофільства. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол.ред.В. М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2018. – Випуск 133 (№ 6). – (Index copernicus), – С. 97-101

6. Аксьонова В. І. Етнічна толерантність як необхідність позитивного сприйняття європейських цінностей. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць, вип.73 / Гол.ред. В. Г. Воронкова; Запоріз.держ. інж. Акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2018. (Index copernicus), – С. 88-95.

7. Аксьонова В. І. Культура толерантності: витоки метафізичних сенсів. Грані. Наук.-теор. альманах. Том 21 № 9, 2018 р. м. Дніпро. (Index copernicus), – С. 118-123.

8. Аксьонова В. І. Актуалізація проблеми професійної культури в контексті філософії освіти. Філософські пошуки Львів-Одеса: Coyito – Центр Європи, 2008. Вип. XXVIII. – С.146-156.

9. Аксьонова В. І. Метафізика процесу українського елітоутворення. Культурологічно-освітній контекст. Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. 2008. №2(58), березень-квітень. – С. 99-104.

10. Аксьонова В. І Метафізичний аналіз сучасних проблем системи професійної діяльності. Вісник Дніпропетровського університету. Серія Філософія. Соціологія. Політологія. Дніпропетровськ: ДНУ. 2008. – Вип. 17. – С.160-162.

11. Аксьонова В. І. Міжкультурна комунікація як системоутворюючий фактор сучасної інформаційної культури: теоретико-методологічний контекст. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць № 53 / Гол. ред. В. Г. Воронкова; Запоріз. держ. інж.

акад.Запоріжжя: ЗДІА, 2013. – С. 89-100.

12. Аксьонова В. І. Регулятивні можливості соціальної комунікації: соціально-філософський аналіз. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол.ред. В. М. Вашкевич.К.: ВІР УАН, 2013. Випуск 71 (№ 4). – С. 398-403.

13. Аксьонова В. І. Криза соціокультурної ідентичності особистості як наслідок соціокультурної дезінтеграції суспільства: соціально-філософський аналіз. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць, вип. № 55 / Гол. ред. В. Г. Воронкова; Запоріз. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2013. – С. 179-193.

14. Аксьонова В. І. Антропологічні виміри комунікативно-інформаційного усвідомлення сенсу буття. Антропологічні виміри філософських досліджень /Гол. ред. В. Хміль Дніпропетровськ, 2013. – №3. – С.7-13.

15. Аксьонова В. І. Формування концепції міжкультурної комунікації в контексті соціально-гуманітарного дискурсу. Напрями удосконалення гуманітарно освіти в Україні: соціоантропологічні, соціокультурні та соціосвітоглядні виміри. / За ред. проф., д.ф.н. В. Г. Воронкової. Запоріжжя: ЗДІА, 2014. – С. 99-106.

16. Аксьонова В.І. Культурні парадигми глобалізації як феномен комунікативного розвитку суспільства. Перспективи. Соц-політ журн. Серія: Філософія. Політологія. Соціологія: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2014. – № 3 (61). – С. 6-11.

17. Аксьонова В. І. Дискурс національної ідеї у контексті цивілізаційного розвитку України. Наукове пізнання: Методологія та технологія. Науковий журнал: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2014. – № 2 (33). – С. 13-18.

18. Аксьонова В. І. Український дух, як феномен патріотизму в контексті парадигми комунікативного суспільства. Гол.ред. Є. Борінштейн. Перспективи. Соціально-політичний журнал: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2015. – №1. – С. 13-18.

19. Аксьонова В. І. Гуманістичний контекст соціокультурного простору України. Наукове пізнання: Методологія та технологія. /Гол. ред. проф., д.ф.н. Є. Р. Борінштейн: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2015. – №1(34). – С.6-10

(співавт. І. З. Скловський).

20. Аксьонова В. І. Пошук єдності громадського суспільства у площині особливостей соціокультурного плюралізму. Наукове пізнання: методологія та технологія: ДЗ «ПНПУ імені К.Д.Ущинського». 2015. – №2(35). – С.12-16 (співавт. І.З. Скловський).

21. Аксьонова В. І. Творчість харизматичної особистості в інтенціях патріотизму молодого фахівця // Перспективи. Соціально-політичний журнал. 2016. – №2-3(68-69). – С.6-11

22. Аксьонова В. І. А. Макаренко і З. Фрейд. Грані Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. 2017. – №12. – С. 99-104.

23. Аксьонова В. І. Дон Кіхот – постнекласичний символ лицарського служіння ідеалам козакофільства. Наукове пізнання: методологія і технологія. №1(38): ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2017. – С.6-12.

24. Аксьонова В. І. Управління комунікативними процесами в сучасному соціумі в контексті кризи соціокультурної ідентичності: соціально-філософський аналіз. Гілея: науковий вісник: [зб. наук. пр.] К.: Вид-во УАН ТОВ «НВП» «ВІР», 2013. Вип. №72. – С. 225-233.

25. Аксьонова В. І. Соціально-філософський сенс гуманістичних обріїв європейського простору:український контекст. Державний заклад «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського» Наукове пізнання: методологія та технологія. Філософія. –№ 1 (40) Одеса, 2018 – С. 6-10.

26. Аксьонова В. І. Видатний український педагог і «Дон Кіхот Запорізький» – Антон Макаренко. Гуманітарний вісник ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди» – Додаток 2 до Вип. 37: Тематичний випуск «Проблеми емпіричних досліджень у психології». Випуск 14 К.: Гнозис, 2017. – С. 123-129.

Список праць, в які засвідчують апробацію матеріалів дисертації:

1. Аксьонова В. І. Образ Дон Кіхота Запорозького, як дух в концепції колективу

видатного українського педагога А. С. Макаренка. Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. Вип. 159. Серія: Педагогічні науки. Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2017. – С.43-52 (Співавтори Скловський І.З., Скловська О. І.).

2. Аксьонова В. І. Комунікативно-соціокультурний простір – феномен Європейської парадигми суспільства нескореної України. Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Випуск 167. –Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2018. (Index copernicus), С. 41-45 (співавтор Скловський І. З., Скловська О. І.)

3. Аксьонова В. І. Трансформация личности от языковой к коммуникативной как условие становлення межкультурной коммуникации глобального социума. Малышевские чтения: в 2-х т. Т.2. Старый Оскол: «Киррилица», 2013. – С. 15-21.

4. Дух саморегуляції у цивілізаційному контексті українського державотворення. Людина віртуальна: нові горизонти: зб.наукових праць / за заг.ред. д.філос.н. Журби М. А. – частина 1. Монреаль: СРМ «ASF», 2017. – С. 68-71. (співавтор Скловський І. З.)

5. Аксьонова В. І. Антропологія через призму освітоцентризму. Штучний інтилект contra людський мозок: перспектива обдарованості в динаміці інформаційного світу. К.: Іститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. – С. 157-166. (співавт. І. З. Скловський).

6. Аксьонова В. І. Духовні підстави становлення «шляхетного» типу людини за концепцією В. Сухомлинського. Науковий вісник інноваційних технологій. Науково-методичне видання / гол. ред. В.С. Рижиков. Кіровоград: Науково-дослідний центр інноваційних технологій, № 2 (4), 2013. С. 203-206. (співавтор Скловський І.З.)

7. Аксьонова В. І. Проблеми освітньої сутності: модернізаційний контекст. Науковий вісник інноваційних технологій. Збірник наукових праць № 1 (11) 2016. – С. 8-15. (співавтор Скловський І.З.)

8. Аксьонова В. І. Український досвід в процесі соціально-культурного осмислення статусу сучасного суспільства. Науковий вісник інноваційних технологій. Збірник наукових праць №2 (12) Київ, 2016.– С. 9-12. (співавтор Скловська О. І.)

9. Аксьонова В. І. Постмодерністська модель реформування освітнього простору (підхід герменевтики до роботи Антона Макаренка). Науковий вісник інноваційних технологій Міжнародна академія інноваційних технологій науково-дослідницький центр інноваційних технологій Збірник наукових праць. №1 (17) 2018. – С. 5-14. (співавтор Скловський І.З.)

10. Аксьонова В. І. Логіка в екстремальній професії – феномен соціокультурної реалізації потреб молоді. Науковий вісник інноваційних те хнологій. Збірник наукових праць № 1 (13) 2017. Вид-во: ЦП «Компринт», м.Київ. – С. 63-71. (співавтор Бурматов И. В.)

11. Аксьонова В. І. Дух логической культуры в экстремальной профессии – реализация профессиональной коммуникации молодёжи. Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки: зб.наук.пр. / [редкол.: Т.С. Плачинда (голов.ред.) та ін.]. – Кропивницький: КЛА НАУ, 2017. – Вип. 1. – С. 309-314. (співавтор Бурматов И.В.)

12. Аксьонова В. І. Філософія освіти в Україні в епоху формування інформаційної цивілізації XXI століття. Актуальні питання освіти і науки. Збірник наукових статей. – Харків, 2016. – С. 9-12. (співавтори Скловський І. З., Скловська О. І.)

13. Аксьонова В. І. Проблеми етносоціальних змін – феномен національної ідеї в освітньому контексті. Науковий вісник Льотної академії. Серія: Педагогічні науки: зб.наук.пр. / [редкол.: Т.С. Плачинда (голов. ред.) та ін.]. – Кропивницький: ЛА НАУ, 2018. – Вип. 3. – С. 19-25 (співавтор Скловська О.І.)

14. Аксьонова В. І. Соціальні комунікація як системоутворюючий чинник сучасної інформаційної культури особистості. Концептуальні та прагматичні засади становлення і розвитку smart- освіти як чинника формування smart-культури в умовах еволюції від інформаційного суспільства до smart-суспільства (Матеріали міжнародної науково-практичної конференції Запоріжжя 19-20 грудня 2018 р.). Запоріжжя: ЗДІА, – С. 78-81.

ЗМІСТ

ВСТУП 21

РОЗДІЛ І. ГУМАНІСТИЧНІ ОБРІЇ – ЦИВІЛІЗАЦІЙНА СУТНІСТЬ ДУХОВНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЖИТТЯ. ТЕОРЕТИКО-ГНОСЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ 34

1.1 Цивілізаційні пролегомени регуляції відносин людини і суспільного буття
344

1.2 Субстанційні підвалини гуманістики культурних парадигм суспільства
5151

1.3 Поняття «цивілізована людина» в категоріальній системі духовності соціального життя
655

Висновки до розділу І 76

РОЗДІЛ ІІ. ЛЮДИНОВИМІРНІСТЬ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЗМІН ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ: ПОСТНЕКЛАСИЧНИЙ РАКУРС
8181

2.1 Метафізика соціокультурної динаміки – фундамент Homo Liber 81

2.2 Постнекласична інтерпретація антропологізації в соціокультурному просторі 94

2.3 Дух соціокультурних змін: особистісно-індивідуальні інтенції феномену деперсоніфікації та ресоціалізації 102

2.4 Особливості гуманістики освітнього простору суспільства: синергетичний підхід
11414

Висновки до розділу ІІ 137

РОЗДІЛ ІІІ. ІСТОРІОСОФІЯ ВІДТВОРЕННЯ ГІДНОСТІ ЛЮДИНИ НЕСКОРЕНІЙ УКРАЇНИ: ВІТАСОФСЬКО-ОНТОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ
1444

3.1 Кордоцентризм-онтологічна сутність пробудження гідності людини в нескореному українському суспільстві
1444
3.2 Безмежні гуманістичні обрії української філософії XIX століття спрямованість проти малоросійщення історичного етносу
16262
3.3 Вітасофія серцевої єдності у Кобзаревому проекті українського козакофільства
1888
Висновки до розділу III
22121
РОЗДІЛ IV. ГРОМАДСЬКІ ПОШУКИ ОПТИМАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ОСВІТОЦЕНТРИЗМУ В НЕСКОРЕНІЙ УКРАЇНІ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ СЕНС
2277
4.1 Просвітницька критика офіційного виховання «маленького українця» в губернській Малоросії
2277
4.2 Радянський етап малоросійщення освітнього простору: латентне відтворення лицарського духу служіння українському козакофільству
24343
4.3 Кордоцентричний внесок у систему радянського виховання: концептуальна протидія стереотипам неосталінізму 262
4.4 Освітоцентризм у пострадянський період, як витончене налаштування влади і суспільства на позитивне сприйняття європейських цінностей
2855
Висновки до розділу IV 302
РОЗДІЛ V. ПРОБЛЕМИ ЛЮДИНИ В КОМУНІКАТИВНО-ЕКОСОФСЬКОМУ КОНТЕКСТІ: ПОСТМОДЕРНІЗАЦІЙНА

ОСОБИСТІСТЬ
3077
5.1 Цивілізована людина – чинник етносоціальних зрушень кризового суспільства у ноосферному вимірі
3077
5.2 Комунікативна трансформація моделі гуманізації професійного образу людини у дусі екологічного імперативу
32323
5.3 Постмодернізаційна особистість в гуманітарному комплексі соціокультурного простору.
34343
5.4 Гуманістичний сенс соціокультурних змін особистості під час становлення української політичної нації.
3677
Висновки до розділу V
38383
ВИСНОВКИ 391
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ
39195
Додаток 430

ВСТУП

Обґрунтування вибору теми дослідження. Дослідження гуманізації змін соціокультурного простору в контексті громадських перспектив передбачає філософське розуміння взаємовпливів соціального та культурного просторів під час ускладнення розвитку сучасного суспільства, з давніх часів привертало до себе увагу українських науковців, але в останні десятиріччя його актуальність зросла ще більше, у зв'язку з труднощами втілення в соціокультурному просторі гуманістичних обріїв. За умов глобалізаційних процесів, з їх загостренням проблеми етнічного націоналізму та провокування національного конфлікту в сучасному світі, все більш активно передова громадськість наполягає на захисті традицій мультикультуралізму і толерантності, оскільки європейське суспільство поступово стає історичним суб'єктом, творчо використовуючи онтологеми національного виховання для відтворення громадянських властивостей патріотизму цивілізованого типу. Становлення суверенної України на початку третього тисячоліття після «революційних подій на Майдані» (1990-2014 рр.) включає урахування багатовікового досвіду як національно-визвольної боротьби, так і еволюційне формування власне української політичної нації, що є можливим лише в оновленій «Країні вільних людей», бо тут панує дух європейсько-орієнтованої громадської думки.

При дослідженні якісних змін українського суспільства, були визначені світоглядні основи національної ідентичності під впливом гуманістичних обріїв, оскільки для подальшого розуміння соціальної сучасності постає необхідність використання принципів онтології освіти. Подібний аналіз мав велике теоретичне та практичне значення для формування професійно-етичної системи координат орієнтацій курсантів Льотної академії Національного авіаційного університету, що представлено у процесі професійної підготовки. У дослідженні ми аналізуємо цей досвід, науково досліджуємо комунікативно-професійне становлення курсантів. Запропонована робоча гіпотеза окреслює типові орієнтири результатів освітнього процесу в Льотній академії, формує шляхетність майбутніх авіаційних фахівців, які відшуковують загальний обсяг

особливостей української системи гуманістико-соціокультурних досягнень, та активне використання принципів української онтологізації освітнього простору. Відомі українські науковці Є. Бистрицький, В. Бліхар, Є. Борінштейн, І. Єршова-Бабенко, В. Ільїн, В. Кремень, Л. Кримець, С. Пролеєв та інші, вважають, що гуманістика в основі європейських цінностей (антропологізм, толерантність, шляхетність, комунікативність, критичність); жага самовдосконалення, органічно вписується в проблематику реформування професійного образу людини Всеукраїнського практичного мультикультуралізму, але в межах постнекласичного синтезу метафізики історії й переходу на рейки екологічної доби (О. Ананьєва, Е. Гансова, О. Халапсіс).

У роботі стверджується, що метафізичний дискурс націєтворення в контексті цивілізаційного розвитку України та її європейської перспективи обумовлює відносну самостійність складових розвитку українського суспільства, зокрема, характерної особливості етико-естетичної культури як складової підготовки операторів як професіоналів, особливо у складних системах управління в сучасних умовах громадського розуміння характерних рис глобальної світової спільноти; посилення взаємодії країн і народів, узгодженості їх демократичного розвитку. При цьому, соціокультурний простір як найактивніший чинник реагує на тенденції гуманізації глобалізаційних процесів. Це неминуче обумовлює сучасні підходи до концептології соціокультурної сфери. Виникає необхідність у продукуванні нових філософських концепцій соціокультурного простору, які зможуть постати засобом урегулювання громадських відносин і зниження напруженості в суспільстві. З другої половини XX століття в розвинених країнах світу сформувався новий тип відносин між особистістю і суспільством, в основі якого є принцип гуманістики. Основою даного типу відносин стала мультикультурність етносоціальної сфери. В обставинах мультикультуралізму необхідною передумовою гуманістики європейського простору постає феномен комунікативно-гуманітарних відносин, виявляється громадська толерантність, яка стала також чинником повноцінної професійної життєдіяльності соціуму, насамперед, в освіті.

Значущість окресленого кола питань, їх недостатня теоретична розробка і неоднозначність практичного застосування гуманістики європейського простору, освіти та виховання виступають **науковою проблемою** даного дослідження, що полягає в необхідності соціально-філософського осмислення цього феномена, але в контексті мультикультурно-толерантних взаємозв'язків в соціумі, і особливої розробки концептуальних основ удосконалення глобального соціокультурного простору. Хода становлення політичної нації є поступовим європейським упредметненням ідеалів боротьби суб'єктів соціокультурного простору проти соціального конформізму, деструктивних амбіцій ватажків антисоціальних угруповань тощо.

Мета полягає у висвітленні сутності соціально-філософських підвалин гуманістичних обріїв європейського простору під час реформування духовної сфери українського суспільства.

Для досягнення мети були поставлені такі завдання:

- визначити історичні зміни пошуку парадигмальних форм гуманістичної філософії для оптимальної взаємодії всіх сфер постмодерного буття;

- сформулювати основи постнекласичної методології гуманістики українського соціокультурного простору в інтенціях лицарства як духу свободи та українського досвіду громадського діалогу в сучасних символах культури толерантності;

- розкрити духовний сенс демократичних властивостей культури толерантності як основи для втілення антропологізму українських гуманістичних символів у комплексі європейських ідеалів автохтонів і національних меншин;

- виявити ступінь впливу гуманістичної складової європейського простору під час трансформації «малоросійського етносу» в українську політичну націю;

- охарактеризувати особливості комунікативності загально-національних і регіональних еліт в процесі історичного розуміння громадського переходу від доби «романтично-просвітницької» до пострадянського створення філософії демократичного патріотизму;

- з'ясувати форми прояву цивілізованості людини в процесі гуманітаризації

освітнього простору як часу становлення європейського вибору і поступового переходу від ситуативної лібералізації до консенсусно-громадянського буття на межі тисячоліть;

- проаналізувати відтворення «постмодернізаційної особистості» в антрополого-комунікативному розумінні ідеалів історичного етносу;

- означити дух синергетично-комунікативної культури майбутніх фахівців як антропологічний феномен соціокультурного простору у вимірі підвалин прогнозування професійної надійності;

- встановити метафізичну специфіку соціокультурної самоідентифікації в європейському виборі;

- осмислити особливості процесу саморегуляції цивілізованої людини, як переходу динаміки сучасного суспільства від обріїв екоонтології до цілісної системи парадигмального відтворення гуманізації ідеалів операторів складних систем екологічної доби;

- дослідити гуманістичні обрії «української політичної нації» в загальному інтегральному дискурсі соціокультурних змін, віддзеркаливши дію глобально-комунікативної моделі духовності майбутнього фахівця в онтологемах національного духу – від «Революції на граніті», «Помаранчевої революції» – до «Революції гідності» (лицарського служіння українському кордоцентризму і козакофільству). В метафізиці освітоцентризму відшкодовується запас мудрості реформування суспільного буття: виявлення істинного єства гуманістичних обріїв, як надчуттєвої глибини постмодерної особистості, суб'єкта професіоналізму, так і оптимізації ходи конкретного реалізування національної ідеї в часі й просторі. Прояви професійної культури майбутнього авіафахівця теж виступають як соціальна потреба у контемпляційному відбитті національного духу.

Об'єкт дослідження – процес виявлення нових підвалин гуманізму і гуманізація сучасного простору як феномен громадських форм патріотизму інтелектуального соціуму.

Предмет дослідження – вплив гуманістичних обріїв європейського

соціокультурного впливу на патріотизм молодої генерації.

Методологічні основи дослідження.

Внаслідок багатоплановості поставленої проблеми, у роботі використано широкий спектр наукових методів, що визначило методологічну базу дослідження, відобразило ускладнення суспільства в процесі якісної зміни європейського простору.

Діалектичний метод та його відлуння за доби компаративістського аналізу концепції європейського простору торкається моделей національного революціонізму й ситуативних змін, поступу «романтичного просвітництва» від «бунту мас», самореферентних соціокультурних або ноосферно-парадигмальних систем.

Метод синтезу класичних сенсів категоричного імперативу в аспекті змін постнекласичної філософії є гуманізацією інтенціоналів етносоціального процесу відтворення історичної нації.

За допомогою логістики історичного методу розкривається весь обсяг самоорганізації захисників цілісності світу, взаємозв'язку толерантності й форм протидії хаосу, «демократизації суперреволюціонізму», завдяки загальній та політичній культурі в площині стабілізації безпеки й порядку.

Системно-структурний метод оптимізує ієрархічність соціального життя, епістемологічних ракурсів процесу гуманізації патріотично-демократичних трансформацій цивілізованої людини в контексті екологічного імперативу тощо.

Метод синергетики, заснований на розвитку можливостей самоорганізації людини, об'єктів усіх рівнів, відтворенням нових образів, багатоваріантністю підсистем реалізації глибинних обсягів цивілізаційного сенсу нелінійних законів буття.

Герменевтичний метод розкриває як текстуальність змін соціального буття, так і процес повноти парадигмальних зрушень конвергентно-гуманістичного висвітлення європейських ознак ідеалів людства (Г. Сковорода, Т. Шевченко, М. Гоголь, А. Макаренко, В. Сухомлинський, В. Чорновіл, В. Авез, Я. Корчак, А. Міцкевич, К. Войтила та інші видатні особистості, митці тощо).

Феноменологічний метод висвітлює романтично-просвітницький вплив на світогляд детермінантів антропологізму та комунікативності в дусі лицарського служіння гуманітаризації соціального життя, що дало змогу ретельно виявити ознаки процесу реформування соціокультурного простору та особистісну роль соціокультурних змін, зокрема, в «Країні знань».

Метод трансцендентної ідеалізації відображує логіку переходу суб'єкта на рейки еволюційно-самоорганізаційних важелів пасіонарної енергії просвітницького романтизму, який тлумачить «донкіхотство» як дух лицарських норм і правил.

Метод онтологічної абстракції дозволяє поступово розкрити правила «філософії серцевої єдності», що відтворювали українську гуманістику в дусі символів культурної трансформації та особливостей органічного входження цивілізованої людини до європейських цінностей.

Міждисциплінарний метод актуалізує соціальну значущість менталітету історії, коли закони та принципи національної самосвідомості перемагають інерцію стереотипів невігластва, оскільки дух європейського типу цивілізованої особистості відображає парадигмальне оновлення філософем сучасної гуманістики.

Наукова новизна одержаних результатів полягає у тому, що вперше осмислюється соборність цілісності державних і громадсько-національних та цивілізаційних важелів метафізичних аспектів українського буття, на основі ключових змін гуманізації національної дійсності, постнекласичного підходу до сукупного контексту особистості в цивілізаційному розвитку соціуму та людини, як парадигмального оновлення філософем гуманістики, як, зокрема, під час втілення форм підготовки операторів складних систем управління.

Новизна отриманих результатів полягає в наступному:

Вперше:

– еспліковано пізнання соборності «кризового соціуму», оскільки дух соціального буття в аспекті його софіологічних особливостей торкається українського підходу до носіїв ренесансного гуманізму та демократизації

стереотипів націократизму в процесі охоплення духом козакофільсько-кордоцентричної площини домінантів соціокультурної діяльності соціокультурного простору;

– актуалізовано часовий вимір віртуальних і темпоральних особливостей підготовки майбутніх фахівців у процесі ліберальної гуманітаризації української національної ідеї (М. Пирогов, К. Ушинський), проаналізовано відображення метафізико-індуктивного та ноосферно-освітнього становлення аспектів соціального прогнозування «тут-європейське - Я-буття»;

– введено в науковій обіг поняття «постмодернізаційна особистість», під яким розуміється особистість, яка концептуально відображає взаємодію всебічних соціокультурних ланок суспільства у кордоцентричному та гуманістичному вимірах, а також взаємодію між суб'єктами – носіями духовного рівня окремої ланки еволюційних ознак буття, яке динамічно еволюціонує до сучасного стану переходу біосфери в ноосферу.

Уточнено:

– символіка гуманізації соціогуманітарного знання є розкриттям специфіки Кобзаревого проекту «сім'ї великій, вольній, новій», як моделі розвитку особистості, яка відкидає інерцію локальних проявів конфліктності в українській політичній нації;

– обґрунтування ноосферно-холістичних властивостей парадигми екоонтології, що допомагає в розумінні взаємозв'язку історичної та сучасної ціннісної орієнтації українського суспільства, а також пізнання широкого кола впливу мовної особистості (в системі ціннісних установок патріотичної особистості), оскільки є позначення аксіологічної складової виховання її етноконфесійної терпимості та толерантного ставлення до іновірців;

– визначення понять «антропологізму» та «комунікативності», як позиціонування носіїв українського соціокультурного підходу до подолання стереотипів «кризового соціуму», що гальмує вплив європейського простору на патріотично-софіологічні та етносоціальні властивості громадської особи; на цій основі проаналізовано трансформаційний процес поступовості метаморфоз

відтворювання Homo Liber, як фундамент духу свободи;

– соціально-філософське та культурологічне значення національної спадщини є основою розвитку гуманістики ноосферної парадигми, що також сприяє трансформації соціуму в новітніх умовах України, романтично-просвітницького впливу на ліберальну модель освітоцентризму в історіософському (вітасофії, екософії) висвітленні латентного виховання молоді в дусі лицарського служіння кордоцентризму і козакофільству в українському суспільстві;

– цілісність феномена євроінтеграційності, як фактор міжнародної політики України в контексті сучасного наукового обґрунтування та громадського забезпечення процесу реформування соціально-економічних та гуманітарних відносин в умовах глобалізації;

– сукупність взаємозв'язків антропологічного й символічного змісту можливого та дійсного, «незмінного» і «локально-бутійного», шляхетного та плебейського, патріотичного та націоналістичного, альтруїстичного та прагматичного тлумачення патріотичної координації оптимізує розмір українського простору, що обумовлює статус знання про минуле, сучасне й майбутнє, є позитивним осмисленням історичних традицій України, громадських захисників її Слави;

– зародження та розвиток українського цивілізованого простору, як проблема становлення національного державотворення, зміцнення духовної та культурної самобутності окремої людини і полінаціонального народу;

– трансцендентне обґрунтування патріотичної складової національного буття, що є підставою української ідеї, яка обумовлює дії носіїв громадянської гідності та цивілізаційних символів гуманітаризації суспільства, оскільки саме в основі впровадження величі національного духу є саморегуляторна цілісність намірів і засобів освітнього простору;

– посилення громадського символу «Дон Кіхота», що віддзеркалює дух романтизації просвітницького періоду української дійсності, зберігався в шляхетних лицарських діях патріотів, попри добу «бунту мас»; саме від його збереження залежала якість процесу громадянського діалогу та інформаційність міжсуб'єктної взаємодії її втілення;

– особливості культурної дифузії й акультурації в соціогуманістичному контексті розвитку конвергентно-комунікативної парадигми, яка віддзеркалена поштовхом еволюційного виміру ноосферно-пасіонарного імперативу екологічної доби;

– взаємозв'язки між ідеями постмодерну еволюційних трансформацій у культурі соціальних можливостей глобалізації та інформатизації суспільства, що розгортається за взаємодією природи, цивілізацій та взаємозалежності освітніх структур через виховання гуманістики транснаціоналізму і мультикультуралізму, де інтеркультуралізм представляється реалізацією духу європейського висвітлення цих постнекласичних понять.

Дістало подальшого розвитку:

– трансцендентування проблем козацької складової, соціокультурних змін як синергії «етногенезу-націогенезу», так і висвітлення сукупних змін часопростору, гуманістичного синтезу онтологічного духу, інновацій зі «стрілою часу» – створення цивілізаційних метаморфоз етноконфесійних носіїв Вічносущого;

– експлікування софіологічних сенсів національної дійсності: виявляє домінантну векторність самоврядування звичайних громад, коли регіональна децентралізація відтворює гуманістичні обрії екологічно-еволюційної доби, з її надією на «щасливе майбутнє» та подолання властивостей «кризового соціуму»;

– обґрунтування сенсу самоорганізаційних конотацій українського національного буття, що проявилося у спрямованості на включення ідеалів освітнього простору за досвідом прихильників істини, де відтворюється простір свободи, громадських інформаційних важелів як ідеалів справедливості, за допомогою філософії мультикультуралізму й толерантності;

– розуміння необхідності творчого зльоту європейської свідомості «сучасного українця» під час навчання «пересічних» громадян в Україні, що потребувало усвідомлення співвідношення понять «культура», «свобода» та «цивілізованість»; поєднувало висвітлення поняття «козакофільство» ідейною необхідністю цивілізаційного вибору, як громадського сенсу свободи та вищих

ідеалів прихильників європейського вектора власного народу;

– цивілізування гуманітарного моделювання понять «української трансформації», як «філософії націєгенезу»;

– реформування простору освіти, що показало «гуманістичний контекст соціокультурного феномена», ставши результативним «громадянським барометром» для працівників державних та громадських організацій, для вдосконалення рівня етносоціальних правил, суспільної життєдіяльності, цивілізованої громадянської відповідальності постмодерної особистості;

– визначення ходу метакомунікативного дискурсу комунікативно-надійних змін національної дійсності всеукраїнського науково-практичного досвіду в контексті гуманітаризації вільного (сучасного) європейського суспільства;

– проектування філософсько-пізнавальних установок майбутніх професіоналів, що відобразило дух інновацій в освітньо-гуманістичному процесі міжнародного розуміння сучасних гуманітарних проблем, що мало вплив на науковий рівень (консенсус) стратегії і тактики ефективного управління, зокрема, на громадську активність старшокласників, студентів, магістрантів, аспірантів і викладачів закладів вищої освіти;

– встановлення «гуманістично-освітнього та екологічного простору», де розроблені як потенціали моделі моральної сили національної школи, так і патріотична сукупність побудови «середнього класу», було охоплено духом майбутнього на основі філософії «нової онтології», професійно-комунікативної культури, всієї національної глобалізації, що органічно пов’язане зі структурою соціокультурної динаміки в умовах ноосферно-громадських проявів демократизації соціального життя.

Апробація результатів дослідження знайшла відображення в доповідях на методологічних семінарах кафедри професійної педагогіки та соціально-гуманітарних наук Льотної академії Національного авіаційного університету (м. Кропивницький), кафедри філософії, соціології та менеджменту соціокультурної діяльності Державного закладу «Південноукраїнський національний педагогічний університет імені К. Д. Ушинського», на наукових семінарах кафедри філософії Центральноукраїнського

національного технічного університету, на засіданнях кафедри філософії та політології Центральноукраїнського державного педагогічного університету імені В. К. Винниченка, інститутів післядипломної освіти, спеціалізованих ліцеїв, коледжів, гімназій м. Одеси, Дніпра, Кропивницького, здійснювалась на ряді міжнародних та загальноукраїнських конференцій, науково-практичних семінарах, «круглих столах» університетів і академій України, а саме: «Педагогічна спадщина В. Сухомлинського і розбудова національної освіти» (матеріали науково-практичної конференції, Кіровоград, 1993); «Вплив морально-психологічного клімату курсантських колективів на формування професійної культури авіаційних спеціалістів» (Матеріали конкретно-соціологічного, у тому числі соціометричного дослідження курсантських колективів, Кіровоград: ДЛАУ, 2000); «Сучасні інформаційні технології в управлінні та професійній підготовці операторів складних систем» (Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Кропивницький, 2003, 2010, 2011-2018 рр.); «Наука і освіта – 2004» (VII міжнародна науково-практична конференція, Дніпропетровськ, 2004 р.); «Війна у людських вимірах: події, оцінки, спогади. До 60-річчя перемоги антигітлерівської коаліції держав у Другій світовій війні в Європі 1939-1945 рр.» (Матеріали «круглого столу» 27 квітня 2005 р., Кіровоград, 2005 р.); «Освітній процес: погляд зсередини» (Перша міжнародна періодична науково-практична інтернет-конференція, Дніпропетровськ, 2005 р.);

Автор намагався захистити новизну свого підходу до гуманістики українського соціуму на таких авторитетних форумах, як «Євроінтеграційна політика України: Інноваційні підходи до науки XXI сторіччя» (Міжнародна науково-практична конференція, Кіровоград, 2013 р.); «Управління високошвидкісними руховими об’єктами та професійна підготовка операторів складних систем» (Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Кіровоград. 2013 р.); «Цивільна авіація на сучасному етапі розвитку науки, техніки і суспільства» (Матеріали міжнародної науково-технічної конференції, присвяченій 90-річчю цивільної авіації МГТУ ГА, Москва, 2013р.); «Малишевські читання» (Матеріали Всеросійської наукової конференції. Старооскольська філія ФГБОУ ВПО МГРИ-РГГРУ. Старий Оскол, 2013.); «Сучасне українське суспільство у вимірах глобалізації і євроінтеграції.» (Матеріали

всеукраїнської науково-практичної конференції з міжнародною участю, Запоріжжя, 2013 р.). Треба було обґрунтувати необхідність якісного оновлення всього комплексу професійно-комунікативної культури у зв'язку з «гібридною війною» на Сході України, що відображено у наступних конференціях. «Напрями удосконалення гуманітарної освіти в Україні: соціоантропологічні, соціокультурні та соціосвітоглядні виміри» (Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Запоріжжя, 2013 р.); «Роль українознавства у вихованні національної свідомості та гідності нової генерації українців» (Матеріали Всеукраїнської науково-практичної Інтернет-конференції, Дніпропетровськ, 2013 р.); «Антропологічні виміри філософських досліджень» (Матеріали міжнародної наукової конференції, Дніпропетровськ, 2013); «Україна – козацька держава» (Матеріали Всеукраїнської науково-практичної конференції, Жовті Води, 2014-2015 рр.); «Методологія та технологія сучасного філософського пізнання» (Матеріали II та III Міжнародної наукової конференції, Одеса, 2014, 2016 рр.); «Концепти соціокультурної трансформації сучасного суспільства» (Матеріали Міжнародної наукової конференції, Одеса, 2015 р.), «Актуальні питання освіти і науки» (Матеріали IV міжнародної науково-практичної конференції, Харків,2016 р.): «Освіта та соціалізація особистості» (Матеріали III Всеукраїнської наукової конференції, присвяченої 200-річчю ПНПУ імені К. Д. Ушинського, Одеса, 2016 р.); «Проблеми та перспективи професійної підготовки фахівців в умовах євроінтеграції» (Матеріали міжнародної науково-практичної конференції, Кропивницький, 2016.); «До 565-річчя від дня народження Леонардо да Вінчі». (Матеріали міжнародної наукової конференції у рамках European academic assembly. Східноєвропейський Інститут психології, Київ, 2017); «Концептуальні та практичні засади становлення і розвитку «smart-освіти» як чинника формування «smart-культури» в умовах еволюції від інформаційного суспільства до «smart-суспільсва» (Матеріали міжнародної науково-практичної конференції .Запоріжжя, 2018); «Штучний інтелект contra людський мозок: перспективи обдарованості в динаміці інформаційного світу» (Матеріали міжнародної науково-практичної конференції. Інститут обдарованої дитини НАПН України, Київ, 2018); та інших наукових форумах, у монографіях, статтях, навчальних

посібниках, тезах доповідей.

Структура і обсяг роботи. Дослідження складається зі вступу, п’яти розділів, висновків і списку використаної літератури. Основний текст дисертації розміщений на 386 сторінках. Загальний обсяг дисертації – 430 сторінок. Список використаної літератури нараховує 477 джерел.

РОЗДІЛ І
ГУМАНІСТИЧНІ ОБРІЇ – ЦИВІЛІЗАЦІЙНА СУТНІСТЬ ДУХОВНОСТІ СОЦІАЛЬНОГО ЖИТТЯ. ТЕОРЕТИКО-ГНОСЕОЛОГІЧНІ ЗАСАДИ

1.1 Цивілізаційні пролегомени регуляції відносин людини і суспільного буття

«Пролегомени» як поняття до розуміння базових понять європейскюого простору використовував І. Кант, видатний засновник німецької класичної філософії . Цивілізаційне розуміння пролегоменів даної теми виринає з осмислення поняття «гуманізстичні обрії» як «соціокультурного явища», де відображені «гуманістики соціальної освіти» та особливості розвитку її тенденцій – антропологізму і комунікативності, а також оновлення європейського простору та його переспективи в Україні. Пролегомени в сутнісно-цівілізаційного осмислення проблем соціального буття пов’язані з сучасними світовими тенденціями, які інтенсифікують зміну традиційних парадигм експериментальних і альтернативних моделей навчальних, зокрема орієнтації освітньої політики на інтеграцію в соціокультурний простір. (А.К. Бичко, І.В. Бичко Феномен української інтелігенції (спроба екзистенціального аналізу). Слово і час. 1995. №9 - 10. С. 39-50).

Філософія з’ясовує цивілізаційні проблеми, оскільки суспільство майже весь час потерпає від багатьох деструкційних політичних процесів, пов’язані як з духом бюрократичної недбалості, войовничим націо- та соціоцентризмом, так і націонал-нігілізмом, регіоналізмом чи «кволим» лібералізмом. У цьому аспекті поступово засвоювалась гуманістика світського і богословського синтезу освіти, виховання продовжувалося попри процесів «радянізації української освіти і культури» (Л. Кравчук) [225. С. 16-18]. Наприклад, аналізуючи цей феномен, треба достатньо зрозуміти (пояснити) ось таке питання наукового пізнання. Нарешті, наука з її спрямованістю до відкриття нового, можлива лише у тому суспільстві, де нове визнається цінністю гуманістики в освітній системі цивілізації.

Окремі фрагменти наукових знань почали складатися вже в стародавніх цивілізаціях (Шумерська культура, Китай, Єгипет, Індія) і пов’язані з розвитком освітнього процесу та ускладненням суспільно-виробничої практики у західній

цивілізації. Тоді йшов потік духовної літератури, використовувались освітні новації, зараз їх сенс передається як поняття, що пов'язані з християнізацією, соціокультурними змінами України-Русі, гетьманською величчю тощо. У наших корифеїв глибинні визначення субстанційних засад буття час від часу визначені у поняттях філософсько-релігійних та теологічних взаємозв'язків. Цілісність Бога є історичним фактом, наслідком усвідомлення цінностей буття. Його суто виховна цілісність закладена в розуміння саме триіпостасної природи Слова, також пов'язана з усвідомленням Його, як Керманича, Судді, Батька, Всюдисущого, Всемогутнього, тобто Всевишнього – носія «універсальної любові».

Метафізична відповідь на духовні аксіоми завжди сприймає освітню творчість наших корифеїв у дусі феноменологічної онтологізації етносфери, тобто проблематично й навіть суворо. Чи може предмет найвищої сили та мудрості як патріотичний архетип зберегтися в історичній пам'яті, за часів України-Русі тощо? Східні слов'яни, наприклад, вже у VI – IX ст. створили систему етносоціального виховання, яка відповідала розвитку продуктивних сил, поділу праці, шлюбно-сімейним відносинам.

Чоловічі і жіночі житла, зокрема серед київських русичів, трансформувалися в так звані «будинки молоді», куди батьки віддавали дітей на виховання. Виховання часто-густо у роді ставило за мету підготовку сильного і вправного громадянина, що допомагало йому виконувати ролі орача, мисливця, воїна, а жінки – бути здатною не лише кохати, а й народити, виховати, вміти прясти й ткати, за потреби дати відсіч ворогові. Цивілізаційною засадою пролегоменів є традиції сімейного і громадського досвіду в аспекті, що заангажований людиновимірністю. Слово «гуманізм» походить від латинського «humanus» – «людина». Цей термін введено в XIX столітті на основі слова «гуманіст», що виникло в кінці XV століття. Гуманістичні обрії в українському суспільстві найчастіше відображають соціокультурний поступ, відтворюючі породження феноменів духовності, як переходу «біосфери у ноосферу». Це доказує про те, що не можна ігнорувати «моральність», як гуманістично-ключовий синтез. коли країна відноситься до будь-якої людини,як філософ до

вищої цінності.

Сутність людини є закритою для профана – націонал-нігіліста чи націонал-егоїста як чудовисько – Левіафан, котре номінують в соціальному житті «ліві та праві радикали». Отже, всі історичні народи полюбляють власних «патріотів» – мають покликання понад за все боротися й за істину, і за сенс відтворення християнських (загальнолюдських) ідеалів, Українська нація,яка має свою силу і правду природи – Бога, як отримання незвичних можливостей, навіть тоді і відчуває віктимність носіїв, удосконалення розумових здібностей (що пов'язане улюдині, що створена «за образом і подобою Бога) християнських богословів та філософів. Бог дозволяє водночас знати «людиновимірність» світу і розуміти його. Бог для цивілізованої людини єйоговиходом з відчуженням самостійностідо чуйного сумління, зв'язкуміж особистістю і Вічносущим. Про природу Вічносущого гуманісти дізнаються черезвіру в Бога, і, завдяки богословських робіт, дійбоголюбів проти природофобів, носіїв охлократизму і олігархізму, конформізму,богоборських та ксенофобських стереотипів, тоталітаризму(сталінізму, фашизму).

Сутність людського існування є духовне спрямованя навіть в освоєнні цивілізованих його форм; дозволяє зайняти таке місце на землі, яке відповідає ментальним та цивілізаційним якостям кожного кроку «європейського простору», обумовлює і свою віктимність, і науковий розвиток, що відтворює дух «мультикультуралізму» носіїв різних етноконфесійних звичаїв у протистоянні з духом «плебейських стереотипів». Вчасно «корифеї історичного народу» почали критикувати «фарисейське» (неухильне, але чисто зовнішнє), догматичне або навіть показне виконання будь-яких соціокультурнихта моральних правил не може бути перелицьовуванням дійсності. «Історичне гуманістичне мислення» оголосило про європейський вектор трансформації націй у дусі європейського простору, що протистоїть вульгарно-радикальним – «комуністичним» та «націоналістичним» принципам, оскільки відтворюється «історична» та «неісторична» сутність громадянського елементу буття.

У понятійному сенсі важливий некласичний погляд на розвиток історичного

народу, обумовив також ходу гуманістики освітнього простору. Цей бік проблеми дозволяє широко вживати засоби метафізично-порівняльного аналізу; за новою істиною націєтворення порівнюється з античною і європейською фазами цивілізації, яка збагачується гуманістичним досвідом, як специфічною новизною, що обумовлена всією філософією існування (А. Швейцер) культурної цілісності Європи, перш за все, вдаючись до порівняння етносоціальної пасіонарності минулих часів з захисниками трансцендентально-самостійного існування.

Європейський мультинаціональний простір, відобразивши персоналістичний аспект метафізики історії, розкриває онтологічні ознаки моделі лицарських чеснот в наступних концептах: «духовність», «цивілізація», «громадянин», «свобода», що в змозі об'єднувати зусилля патріотичної особистості з діями громадських інституцій та державних установ, визначивши міру цілісної ефективності класичних, некласичних, постнекласичних традицій. Перехід на рейки української політичної нації, знову пов'язує європейський кордоцентризм і подолання духу малоросійської меншовартості в соціумі, що обумовлює критику утопічного проекту. Наслідком ситуативно стає і суцильна русифікація, і квола демократизація, і деморалізація ватажків, що займалися відродженням української нації; гуманістичні обрії половінчасто втілюються за допомогою патріотизму лицарів національної ідеї, намагаються долати дух вульгарних історіософем більшовизму, мали можливість час від часу відтворити надію, яка діє за шляхетним прогнозом.

Феномени гуманізму українського простору є результатом двох обставин. «Онтологічно-цивілізаційне» є основою для міжкультурних досліджень, «пасіонарно-локальне» тоді постає проблемою комунікації особистості до традицій і пріоритетів гуманістики культури. Досвід Т. Шевченка і А. Макаренка показує важливість перманентних реформ соціуму в Україні. «Локально-етнічне» теж необхідне для розвитку, різних типів особистості в чеснотах європейської цивілізації. В цих умовах є порівняння різних типів «культурної моделі» в контексті створення «цивілізованої особистості», так як кожна культурна епоха формує певний тип особистості, а також унікальну систему лицарських цінностей

та моделей освітнього простору.

Завершення системи оновлення конституційно-політичного впливу на соціокультурний простір України теж потребує не вторинного, а інноваційно-первинного розуміння суверенітету вільної держави, але за європейським досвідом, попри суперечливі наслідки, іноді обумовлює суперечливу логіку елітних дій. Дух сталінського правління все ще негатино впливає на підготовку майбутніх прихильників демократизму держави, оскільки український досвід декомунізації в усіх закладах навчання є спробою захисників європейської соціалізації синтезувати дії елітних реформаторів та власні зусилля по-еволюційному переформатуванню кризового соціуму. Дослідження етико-естетичного аспекту культури управління також свідчить про сумлінну духовну розробку метафізичних підстав захисту духу цивілізованого патріотизму.

Серед пролегоменів соціального відтворення цивілізованого буття дух свободи є складовою сутностей, що обумовлюють онтологічні інтенції європейської гуманістики. Homo Liber – лат. «вільна людина» – складне речення, відображує структурні зміни європейської цивілізації, коли гуманістичні обрії поступово легітимізують і цивілізаційний досвід боротьби за власну державність; в соціокультурній сфері розглядаються дух шляхетних цілей. Софійна віктимність шляхетних людей виокремлює тлумачення ідеалів соціального життя, з її забарвленням духовними чеснотами (єдності святої віри, Церкви, нації). Тим самим, «українська ідея» – ключове поняття як для «автохтонів», так і для «національних меншин», - хто прибув на постійне проживання, що охопленні патріотичною енергією святості, так і всіма тими вищими ідеалами. Національна ідея через гуманістичні обрії завжди вдало конкретизує сенс життя, наприклад, шанування Святого Августина чи Єлизавети (навіть колишні мешканці Єлисаветграду, емігрувавши на Захід, намагаються діяти на ниві православно-християнських традицій), щоб реально допомогти молодим генераціям відтворити дух громадської злагоди, та позбутися пієтету перед догмами (войовничого соціологізму). У системі гуманізму етичного виховання, ще з ранньохристиянських педагогів, «Наставник» займав центральне місце, має завжди статус людиновимірності громадської думки. Філософія

європейського простору була духовним фундаментом навчання наставником власної спільноти вихованців (Святий Августин) [352. С. 128].

Насамперед, це також важлива роль засобів масової християнізації, або використання імперативу надії, віри, любові тощо. Важко зрозумілою є та обставина, що заявила про себе приблизно в середині І тис. від Різдва Христова. Майже в один і той же час в Індії, Китаї та Греції виникають перші філософські системи, де присутній наставник і принцип гуманізму. Починається інтенсивне витіснення міфологічних уявлень на периферію культурного простору, подальший розвиток визначає освітній аспект філософії культури. У всіх трьох зазначених вогнищах цивілізації заявив про себе «осевий час» (К. Ясперс), переосмислюються колишні (варварські) ціннісні установки, має місце нове тлумачення історії та міфології, зокрема соціокультурні напрямки громадської думки є двигуном освітнього простору.

Понятійний інтерес до сутності зміни простору освіти в координатах «філософії серця» знайшов втілення в XIX столітті, потім, в індустріально розвинених країнах, різко зростає в 60 – 90-і рр. XX столітті у зв'язку із висвітлюваням сенсів зовнішніх негараздів. Пасіонарії діють ефективніше в духовному колі, оскільки є намагання навіть визначити політику влади щодо громадського регіонального спілкування, щоб діяти за допомогою правових важелів, зокрема використовуючи (діалог) легалізацію національного буття (Ю. Барабаш) [35.С. 70].

«Поэтому настоящий путь… есть путь к установлению тождества между человеком и историей, между судьбой человека и метафизикой истории… История познается через историческую память, … в откровениях которой… узнаете свою духовную культуру, свою родину» (М. Бердяєв) [46. С. 157]. Філософський спадок саме М. Бердяєва та інших адептів європейського націєтворення, визначає соціокультурний сенс освітнього простору, допомагає зрозуміти дух української ідеї, яка дає можливість відчути енергію духовної сили антропологізму і комунікативності освітнього простору, так і всіх чинників, що є індуктивним знаряддям онтологічного суперосучаснення. Таким чином, відтворюється

розуміння про суб'єктивну позицію дослідника-гуманітарія. А це означає, що власне ставлення дослідника до об'єкта наукової праці має залишатися «поза дужками» дослідницького процесу. М. Вебер визначає свій предметний сенс як соціальну дію «на основі чіткого і правильного розуміння».

Розуміння для нього є специфічною категорією, за допомогою якої можна пояснити буття за логікою фактів, він називає будь-які вчинки людей, закономірністю, а не лише ситуативною людською поведінкою. При цьому «догми», з якими останні пов'язують певний суб'єктивний смисл є синонім «дій» Е. Дюркгейма, яку творчо розвинув сенс гуманістики показує, що за його втіленням розповсюджується європейський сенс лицарства подібно діям «громадського колективіста», - творчо розвинув фундаментальні положення самоврядування, вільного розвитку особистості тощо. У кроках відтворення «людиномаси» XX століття, структура комунарської школи майже нагадувала казармений стиль життя, оскільки в неї входили методи насилля та примусової ідеологізації (відповідно до характеру комунарського виробництва). Але тільки досвідчений герменевтик знайде у художніх та педагогічних текстах доби тоталітарно-минулого одиничні прояви лицарського протистояння тоталітаризму.

Представники, наприклад, релігійного екзистенціалізму намагались розглядати людину як істоту відкриту і для «буття», і для «бунту», і для «ніщо», тобто для злочину і для визначення своєї гуманістики, і пошуку меж нескінченності світу. Звідси випливають концепції, що пов'язані з буттям у дусі філософії гуманістики і сьогодні вони знаходяться в центрі гострих дискусій серед педагогів, філософів, соціологів і етнологів, зокрема з проблеми гідності особистості. В умовах розвитку інформаційних технологій, низкою провідних освітян та фахівців-філософів, простежується думка про так звану ідею «медіації», як синтетичну можливість використати досягнення «наук про дух» тощо.

Українське суспільство, яке зараз визначає, у тому числі соборність і орієнтири етнокультурного, територіального, політичного порозуміння, саме в освіті через геніальних своїх осіб, виявило історичну необхідність подолання

стереотипів механістичного монізму. Громадські уявлення звертаються до різних пізнавальних систем за пошуком універсального критерію мудрого осмислення людського існування, бо несприйняття гуманістики виявило динаміку перманентного хаосу, зокрема в абсолютизації (провокування) вульгарного тлумачення науково-революційного пошуку істини та методологічного анархізму (Т. Кун), не знаходячи основи уніфікування творчості тощо (міфологемами антигромадської свідомості)…

Необхідні віхи метафізичного пошуку істини є в основі освоєння поступових чеснот націєтворення, з його захистом довкілля, де моральний імператив поступово допомагає розкривати трансцендентність інобуття Абсолютного Розуму, оскільки спочатку людина не бажала бути рабом природи, потім протистояла створеним культурним феноменам держави і, правлячим класам, щоб не стати їхнім рабом, підкреслюючи про національну єдність, працю людини як засіб свободи. Зараз вона хоче опанувати ірраціональні суспільні сили, щоб не бути під деспотією організованого насилля (М. Бердяєв) [48. С. 156]. Метафізика змін буття серед історичних націй лише підтверджує прогнозні оцінки Т.Шевченка, - вдало довів тезу про можливість гуманістичного проникнення в «сенс історії». Тим самим, ідея за гуманістикою соціокультурних змін, бачить у цьому феномені ключове поняття як для патріотичного розуміння сучасного «буття», так і відповідного збагачення патріотичного духу, щоб вдало впливати на перехід від «бунту мас» до ноосферного виміру гуманізації освітнього простору.

Але чи можливе таке «надзавдання» для народу, який протягом століть був розколотий різними імперіями, у лещатах носіїв монархічних, авторитарних і тоталітарних правителів, що «вогнем і мечем» намагалися перетворювати всіх українців у безлику «сіру біомасу» (що позбавлена духу соборності, достатньо чіткого виявлення індивідуальної моральності і шляхетних громадських особливостей). Чи можна було в Україні виконати велетенське надзавдання – швидко перевиховати сучасну молодь на Кобзаревих ідеальних зразках [412.С. 58-59]?

Надія на швидке подолання суперечливих проявів профанного та морального занепаду є необхідністю цивілізаційного переформатування гуманітарної складової посттоталітарного простору, оскільки засудження «варварських проявів» гальмування ксінофобії, пов’язане з надіями на поступове та швидке духовне перетворення громадян, що мало наслідки в оновлені підходів до спадку корифеїв, до культу керівної особи, до критики варварських проявів атавістичної людини, яка занепадає, відмовляючись від утопічних ілюзій, марксистсько-ленінського позитивізму як духу кріпацтва народних мас тощо. Зараз є деяка байдужість навіть до відтворення духу «оновлення Переяславських угод» (1654р.), розуміючи, що механічне приєднання чи до Речі Посполитої, або Російської імперії, як нібито єдиної оптимальної державної форми для росіян, українців і білорусів, і раніше, й зараз є суперечливою історичною проблемою (В. Чорновіл) [419, С. 440].

Щодо протистояння цивілізованого типу еліти войовничим діям російських націонал-нігілістів, бездуховних носіїв плебейської недосконалої самосвідомості, важливим є зауваження Миколи Бердяєва про метафізику історії та занадто специфічну систему визначених національно-духовних цінностей. Відповідно до поділу часу на міфічний (сакральний) та історичний (профанний), громадські зміни в суспільстві відбуваються як сакрально-профанне проекціювання в час міфічний і редукуються до здійснених у ньому актів елітотворення.

Завдяки «гуманістиці громадських понять» визначились основні напрямки дослідження якісних змін простору освіти, як соціального інституту в системі суспільного відтворення взаємозв’язків національної держави, культури, освіти, зокрема для вирішення багатьох етносоціальних проблем. Бо суб’єкт соціокультурного простору відображує як громадянський рівень цивілізованого осмислення української ідеї, так і відповідних державних, політичних, громадських чинників, охоплює прояви резонансних чи інших політичних конфліктів, потребує повернення до розуміння метафізичних сенсів (ідеалів) «української політичної нації». Її буття в реальності цивілізованого світу поступово торкається нових патріотичних можливостей, що пов’язані з

подоланням проявів вульгарного соціоцентризму, націонал-егоїзму, нігілізму тощо.

Міфічно-античний час за цієї умови постає стиснуто нерухомим, віковічним символом європейської цивілізації. Водночас цей феномен є універсальним першоджерелом, оскільки фіксує інваріантні прообрази духовної аристократії, а її підґрунтя - за потенціалом міцних патріотичних сил. Таким чином, актуалізується національний ідеал через ритуали та інсценізації подій міфічної епохи, що слугують засобом підтримки встановленого порядку в державі та альтернативному суспільстві. Хоча тільки з руйнуванням міфологічного світогляду часопростір минулих епох, по-перше, зрушується з мертвої точки, по-друге, суб'єктом і носієм метафізичних уявлень історичної еліти стає вже не тільки і не стільки народ загалом, а й окремий суб'єкт – пасіонарна верства.

У цьому контексті цілком природним є звернення до розгляду метафізики українського націєтворення , актуальність моделювання якої деякий час свідомо затінювалась або зараз іноді є її висвітлювання лише у символіці негативного плану. Перегляд християнських засад суспільства, після тривалого періоду «моди» на авторитаризм, бере на озброєння богоборський модернізм, як ситуативний нахил кризового суспільства у бік антирелігійного «ренесансу», що зараз співпадає з посиленням плюралістичних традицій у сучасній парадигмі реформування, яке співпадає з пошуком традицій європейської школи гуманістики (Е. Ласло), щоб правильно тлумачити спадщину видатних вчителів другої половини ХХ століття (почали свідомо жити за вектором європейських нормативів гуманізму). Як свідчать античні джерела, наприклад, вразили стародавніх єгиптян явища природи (регулюючи все господарське життя), країна повинна мати у них по-людськи зрозумілі пояснення. Проте, пише Геродот, «жоден єгиптянин не міг нічого повідомити про причини явища розливів Нілу, ніхто не міг відповісти на питання, чому природа Нілу прямо протилежна природі решти рік». Між тим у самих греків, у житті яких Ніл не мав ніякого практичного значення, існувало декілька гіпотез, що пояснювали це явище. Мислення єгиптян рецептурне, нібито занурене у практику. Греки міркували абстрактними категоріями причини та наслідку

(Геродот). Явищу розливу Нілу єгиптяни намагалися знайти причини. Не як зробити, а як наголошувати на тому, що виховні заходи мають проходити у всіх сферах суспільно-культурного життя, включаючи освіту. Де виховання було одним із ідеалів язичницької релігії. Діти разом з дорослими брали участь у культових обрядах, захисті Батьківщини тощо.

За християнською етикою теж виявилися прихильники цивілізованого зміцнення стосунків у ранньофеодальному соціумі, зокрема – в соціокультурному просторі європейської держави Київської Русі. Чим стимулювалася також наша боротьба за повернення Україні-Русі могутності, як стратегічного сусіда християнських країн на шляху відтворення оновлених європейських цінностей, чим потенціює можливість удосконалення вільної людини, як «силу логосу» знання, їх наші предки відчувають завдяки «категоричному імперативу» (І. Кант).

Соціокультурні зміни – запорука європейського поступу, що також сприяло становленню європейських ознак культури стародавніх русичів. Саме тоді й гуманістика освіти відображує активний процес нагромадження різних знань у сфері будівництва, іригації, регулювання циклу сільськогосподарських робіт, що слугувало емпіричною базою для розвитку астрономії, механіки та ін. Генезис виникнення освіти і науки можна вважати необхідністю, яка виникла в суспільстві, щоб передавати нагромаджений досвід з виміру площі, обчислення, розташування небесних світил, розрахунку будівельних конструкцій та ін. Звичайно, тоді розглядати знання у визначеннях сучасної науки не можна. Для тих, хто знання здобував, вони, як правило, мали інший зміст: прикладний і інакше включались у світогляд і діяльність людини. Історики науки у дослідженні, зокрема приділяють увагу пошуку у науці, пишуть що видатні досягнення філософії науки не сприяли виникненню науки за аналогією, як потім це було у Старому світі (Е. Ласло) [253,С. 12-15]. Але новим періодом історії, стало те, що за допомогою філософії (Сократ, Платон та їхні послідовники) здобуті знання мали фундаментальний та прикладний характер, часто-густо розумілися і оцінювалися утилітарно. Наука у власному розумінні освіти виникає тоді, коли знання у вигляді усвідомлення глобальності і глибини,

системно діють в окремих частках освітнього простору. Молоді патріоти у кожному сучасному поколінні ще мають знайти свою синтезу «єдиного соборного духу держави», як відмови носіїв добра, тобто носії етносоціального феномену в індуктивній площині відтворюють козацький дух для подолання негативізмів сучасного суспільства (М. Булатов, Є. Головаха, В. Загороднюк, К.Малеєв). То ж у залежності від того, яка з двох теоретичних складових (механістична або творча) візьме в нас «гору», буде залежати наш «філософсько-гуманістичний нахил». У понятійній системі «етичний нахил парадигми» ще з ранньохристиянських педагогів,завжди займав центральне місце.

Концепція впливу влади на дух громадянського суспільства навіть за умов безпечного життя (своїм підданим) відповідало західноєвропейській традиції (Г. Гегель «Феноменологія духу». М.: Наука. 2000. С. 244-247) і духу захисту природних прав і суспільної угоди, що були розроблені дуже вдало, як англійськими (Г. Бокль, Т. Гоббс, Д. Локк), так і українськими мислителями. Наприклад, Петро Могила, церковний діяч XVII століття, напередодні національно-визвольної боротьби під проводом Б. Хмельницького мріяв саме про «вищі ідеали життя», є пошук істини – одвічне й безустанне. Що влада – це засіб досягти блага сьогодні, є надією на авторитет громадського суспільства у майбутньому; свідомий громадянин має природне прагнення отримати безкорисливу владу, яка не припиняє захист християнської гуманістики, не забороняє прояви вільнодумства, караючи лише злочинців, навіть на принципах суворості та милосердя. Він вважав владу церковну і державну, нерозривними, стверджував, що репутація влади й є сутність самої влади (А. Жуковський) [169, С. 97-102]. Українська філософська думка: є духовною квінтесенцією ренесансного розуму свого часу (Іларіон Київський, Іван Вишенський, Петро Могила…); опредметнення державної ідеї - в архетипах національних ідеалів, коли світська філософія виступає як автономний різновид теологічного тлумачення сенсу буття, протистояння деспотичним намірам правителів, що презентують «злу владу».

Імперська влада, наприклад, здійснює тотальний контроль над громадською

думкою (мікро- та макро- насилля) поневоленого суспільства. У той самий час, зберігається (мілітарна) маніпуляція економікою державного управління, щоб представляти за визначенням владну особистість, яка представляє головну (одну) гуманістичну концепцію, із числа виконаних сповна, – з'єднання етноконфесіальних груп, що мають своє цивілізаційне «Я», в сукупному «Ми». Ось чому, свідомий українець протестує, коли його «називають» в тоталітарному просторі в образливій («хохол», «малорос») побутовій формі (чи в асоціації з незнатною ксенофобською постаттю «кацапа», або «жида»), принизивши призначення рівня маріонеткового статусу власної державності. Це стосується долі радянської України і влади Росії, а також протистояння в конкретному колективі; нащадки Великого Кобзаря на кожному кроці мають добрий шанс для цілісності українських автохтонів і нацменшин.

Козацьке товариство в «історичній пам'яті» діє як нормальне латентно-патріотичне явище доти, доки воно не сягає певного для кожного європейського суспільства рівня аномії, котра, на думку Е. Дюркгейма, може бути встановленою також емпіричним шляхом, де гуманістика є критерієм солідарності між людьми, що колективно об'єднуються в певний «суспільний вид». Дух вимог європейських демократичних ідеалів, спрямування молоді українського народу до козакофільства, як нелінійної сукупності певних загальних форм використовування «патріотично-сенсової цілісності», є «проявом шляхетної надкритичності», виявляючи дієвість ментально-цілісного контексту «європейського вектору національного буття». Цим громадські активісти актуалізують самоорганізацію власного революціонізму (бунтарство), його перехід до стану невпорядкованості (тобто відходу від норм правової держави).

Треба знаходити «ценным для науки все, что доступно пониманию… в образах…человеческого рода,… никто не настолько велик, чтобы для него было унизительно подлежать законам, одинаково господствующим над нормальным и болезненным» (Зиґмунд Фрейд)[402. С. 253]. Перехід від авторитарного (тоталітарного) стану до соціальності виступає як різновид етнонаціональної аномії; навіть цей феномен пояснює причини зростання кількості самогубств у

провідних західноєвропейських країнах. Огляд аномістичної концепції переконує в існуванні об'єктивних критеріїв зазначеного розмежування гуманістики і в соціокультурному просторі (А. Гофман). [123, С. 104-106] «Філософія серця», як осмислення надії в гоголівсько-шевченківській інтерпретації гуманістичної природи суспільства, чим теж дає змогу здійснювати раціонально-ірраціональне тлумачення цивілізованої єдності, етносоціальності аспектів духовної сукупності, опредметнюючи метафізичний сенс духовного буття. Свідома повага до статусу етносфери виявляє в соціально-екологічному феномені все, що створює поняттєву цілісність історичних і моральних чеснот (аналіз патріотичних проявів, починаючи зі стародавніх часів це підтверджує) як опір малоросійщенню, що почалось з соціально-філософського осмислення цього феномену.

Етичний сенс підстав освітніх новацій, саме на зламі епох, потребує засвоєння українською молоддю Кобзаревого гуманізму, тоді будь-який молодий фахівець має не лише професійні, а і філософські підстави етноконфесійних важелів, для підтримки ходи демократизації, що теж є ознакою новітньої історії України. (В. Андрущенко, В. Бех, С. Гадмалієв, Л. Дротянко) Якісна віртуальна реальність у захисті громадських прав має шляхетний дух цивілізованого націєтворення; починає стимулювати в сучасних умовах пошук політичної складової свободи вибору, оскільки альтернативне суспільство ще з часів Кобзаря має власне використання життєвих цінностей, що відтворюють дух європейських чеснот. (С. Аверинцев) [2, С. 6-7]

Свобода як вітасофське обґрунтування переходу до козацького націєгенезу є базовим елементом «нескореного соціуму», оскільки на цій основі метафізика пізнання української ідеї має осмислити шляхи виборювання власного державного суверенітету. (О. Ананьєва, Є. Борінштейн) [14; 62] Зараз нам необхідно з позиції філософії свободи реально активізувати справжніх патріотів («зелених»), оскільки патріоти-гуманісти завжди діяли у дусі громадської критичності та в осмислення національного егоїзму, оскільки «інноваційний вибух» легітимізує боротьбу проти природофобії, нігілізму і шовінізму. Гуманістика соціокультурного простору відтворює «нову людину» в індустріально розвинених країнах; у зв'язку із відставанням систем освіти, що склались під впливом нових вимог

науково-технічної революції. Визначились основні напрямки дослідження простору освіти: місце освіти як соціального інституту в системі суспільного відтворення; взаємовідносини процесу освіти з іншими процесами суспільного життя (економічними, демографічними, політичними); взаємозв'язок системи освіти з соціальною структурою суспільства та їх осмислення у ракурсі становлення і пізнання цілісної особливості саморозвитку етнокультури в перехідних суспільствах, так і попередження про антропогенні кризи, параметри культурної антропології, як антиентропійного механізму комунікативності (А. Назаретян), загрози втрати ефективності комплексу культурних зразків управління (В. Буданов); ризиків соціокультурних змін сенсового розвитку культури в періоди біфуркацій (Є. Боринштейн).

Причина розвитку мовленнєвих аспектів соціокультурної стійкості буття (Є. Боринштейн), тоді загрожує його знищенню (О. Халапсис), соціально-освітній синдром передкризової людини (А. Назаретян, М. Конох), невротична особистість та стресові стани (М. Романенко, С. Шевцов); забезпечення філософсько-історичних чинників інформаційної безпеки особистості (Ю. Добролюбська), що впливає на правове співвідношення порядку і хаосу (В. Плавич). Їх складна опозиція у давніх картинах світу (М. Цибра), конструктивна і відтворююча роль хаосу в синергетичній парадигмі (Є. Князєв,) визначає особливості синтезу порядку і хаосу (І. Пригожин) як об'єктивності реальності, що знаходиться на межі нестабільності (І. Стенгерс). Гуманістичний процес в аспекті відносин освіти й родини, освіти і церкви (політичні партії, держава) органічно використовує ідеали національної культури, у тому числі виховні зв'язки за принципом досвіду гуманістики між людьми, що об'єднуються в певний «суспільний вид».

Дух філософії європейського простору створює віртуальний світ, де навіть для пасіонарія-відлюдника на передній план виходить «карнавал» (або шоу), який заповнює весь повсякденний час плюралістичного «ефіру» і сприяє формуванню, - як когорти «пасіонаріїв-українців», чи досвідчених громадських активістів, - відтворює дух правозахисника, так і «карнавальні» смислові форми, і, «рабської особистості». «Карнавал» відсуває гуманістику на периферію світоглядного життя

і протиставляє національно-захисному світу; з’являється складна опозиція раціональному, науковому сенсу, тобто з’являється нелінійне співвідношенню порядку і хаосу. Його малюють у давніх картинах світу (В. Василькова), інноваційно-конструктивна і відтворююча роль хаосу (В. Воронкова, Є. Князєва), визначають особливості синтезу світогляду, порядку і хаосу (Л. Кривега) як тимчасової об’єктивності суперечливої соціокультурної реальності (Є. Борінштейн). Що знаходиться на межі соціо-комунікативної нестабільності (В. Бакіров, Л. Бевзенко, А. Лазаревич, М. Лепський); розвиває здатність до відтворення неокласичного мислення та прихильників його креативності, наприклад, висвітлює з нового боку і виховання, і специфіку діяльності в аспекті гуманітаризації сучасного навчання (В. Вандишев, В. Воронкова).

Успіхи у системі гуманістики соціокультурного простору здійснюються під впливом «соціальних ризиків»: взаємовідносин з суперечливими процесами в освіті, економіці і політиці. Ситуація суперечлива за визначенням на фоні масових виступів студентів і інтелігенції України за демократизацію вищої і середньої школи, обумовила визначення феномену безперервної освіти, що була визначена як «перманентна криза освіти» (Ю. Бех, Д. Дзвінчук). Об’єктами досліджень української філософії згодом теж ставали гуманістика орієнтацій соціальних [243. С. 260]. Є розрив розуміння гуманістики, наприклад, козакофільства серед носіїв метафізики історії та соціології освіти, що викликає зайві громадські сумніви. Поняття «козацьке товариство» мусить відкинути ситуативні концепти «бунту мас», об’єктом якого виступають самі соціальні факти, у тому числі,і суїцидальної поведінки носіїв соціального хаосу, порушення прав людини, що провокує лише бунтарську патологію перманентного насилля попри деякі форми гуманістики, що прямо заперечують можливість насильницького використання козацького товариства. Українське націєтворення є проектом героїчного звільнення поневоленого суспільства від стереотипів меншовартості, які впродовж тривалого часу свідомо замовчувались. Ось чому, у метафізиці націєтворення виявляються «сюжети ідеальної демократичної взаємодії», що конструює духовну єдність сучасників із спадщиною корифеїв

нації. Не може ідея мати підґрунтя тільки в постмодерній теорії відносності та ймовірності, «театру абсурду», що не завжди є ознакою «присутності» надії у контексті модного перекручування національного буття тощо.

Громадянська історія в Україні під час свого конституювання виявила соціальний рух історичної нації від чинників революційного демонізму до відповідного ціннісно-європейського рівня філософської думки. Тоді творчість корифеїв стає як риса головного символу збирання українських земель «силою зброї правди». Метафізичний погляд на еволюцію руху націєтворення , яку свого часу майстерно розтлумачили наші корифеї, дозволяє виявити обґрунтованість відповідей для свого народу. З цією метою потрібно звертатися і до світської метафізики, і до сенсів сакральних міфів (та оповідань власного народу, текстів «Святого Письма»), полемізуючи з радикалізмом нецивілізованих поглядів тощо. Експлікація націєтворення у дискурсі виміру сенсу буття, онтологічно виокремивши духовно-етнічні, церковні та соціальні рушійні сили історичного народу, обумовлює єдність українців зокрема з діаспорною частиною суб'єктів навчання, зокрема в умовах інформаційної цивілізації.

Особистість формується під впливом двох родів факторів: а) об'єктивно існуючих умов, в яких знаходиться людина (умови навчання і життя, організація навчального процесу, життєдіяльності, дозвілля тощо); б) патріотичних особливостей життя молоді, що утворюють дух професіоналізму і цивілізаційного обумовлювання форм особистісного поширювання потенційних можливостей функцій соціокультурної ваги людини у професійному й особистому самовизначенні. Особливо за зміною історичних умов: гуманістична функція простору освіти саме за ринкових умов забезпечує формування системних якостей, які дозволять концептуально-розвиненій особистості виконувати роль носія національної культури, духовності, творчо налаштованого суб'єкта суспільних відносин, що динамічно розвиваються; Урбаністичні умови технологічної революції розкривають простір освіти в контексті соціально – професійної мобільності та її впливу на міграційні процеси (найбільше проявляється у діяльності молодого випускника вищої школи); у державі

гуманістика підкреслює вагомість культурно-освітніх факторів в адаптаційних процесах свободи людини (склад населення, тривалість життя, шлюбність, народжуваність). Метакомунікації свободи волі, у цьому аспекті, синтезує інтенції громадської відповідальності тощо.

Дух історичного спадкоємства відтворює особу, яка пов'язана зі спадкоємністю соціального досвіду, щоб із всього усіченого мережива об'єкт-суб'єктних відносин, особистість мала більше відображення соціально-рольової структури. Демократичний характер відносин із європейсько-орієнтованим світом і різноманіття зовнішніх світів відбивається засвоєння широкого кола проблем гуманістики, як суспільства кордоцентризму, що сприятиме узагальненню підготовки майбутніх фахівців екстремальних професій.

1.2 Субстанційні підвалини гуманістики культурних парадигм суспільства

«Світоглядна парадигма» сучасного соціокультурного простору має з'ясувати визначення субстанційних характеристик деяких найбільш актуальних задач гуманістики у духовній комунікації та політичній соціалізації людини. Дух патріотичної демократизації культури впливає на гуманістику культурних парадигм суспільства, на форми вибору програм навчання й спосіб гуманітаризації соціального життя, з її послідовною гуманізацією вектору європейського шляху свободи людини тощо.

Феномен метакомунікативної цілісності має історіографічний та гуманістичний аспект у філософському і освітньому, політичному лексиконі тощо. В парадигмі Нового часу суспільство має реальну можливість збагатити сенс стародавньої філософії, наприклад, розглядала людину (мікрокосм) через поєднання духа, душі, тіла, оскільки людина має природній потяг на звільнення від імітації розуміння Вічносущого – super humanus – лат. – надлюдина. І. Кант пов'язав свободу людини з моральним імперативом. Класична і модерністська філософія розглядала свободу людини в гносеології ненасилля буття («свобода є

усвідомлена необхідність»), за етикою необхідного насилля чи антитоталітаризму, зокрема критикуючи праворадикальну інтерпретацію ніцшеанства.

Постнекласичний підхід грає субстанційну роль під час взаємовпливу філософії гуманізації (humanus) та відтворення соціокультурних змін європейського простору (Іван Павло ІІ, Я.Корчак). Термін «субстанція» є одним із найбільш поширених історико-філософських понять, що перехрещується з духом свободи. Він широко відображується в історії філософії, в галузі духовних і соціокультурних змін. Субстанція (лат — сутність) є поняттям, відобразившим об'єктивну єдність всіх форм життя в його саморозвитку (природа, суспільство, людина), включає духовний світ. Фалес, наприклад, поняття субстанція тлумачив як першооснову Вічносущого. Фома Аквінат збагатив учення античності про матеріальне і духовне в категорії субстанція, розглядав Бога як вічносущого, - «чисту форму» (Аристотіль), - «чисту актуальність». Ф. Аквінат ділив Суще на субстанції та акциденції (атрибути), - субстанція структурує світ (якість, кількість, становлення, простір і час).

«Новий час» призводить до опозиції томізму і до розуміння субстанції як всеохоплюючої підстави буття (Ф. Бекон, Р. Декарт, Б. Спіноза). Г. Лейбніц, наприклад, з «єдиної субстанції» Спінози вилучає пантеїстичне тлумачення Бога. Гносеологічне розуміння субстанції (Д. Локк, Д. Берклі, І. Кант і Д. Юм) є роком суб'єктивної цілісності сприйняття вічносущого. В цей період стверджується діалектичне трактування субстанції (Г. Гегель) обумовивши сучасне розуміння сутності буття як універсально логічної субстанції, котра необхідна для науково-теоритичного роспредметнення буття, (Ел. ресурс: Буквар.ру).

Освіта європейского рівня завжди використовує поняття субстанції для розуміння сутності культурних парадигм, при яких у свідомості молодої людини мають установитися якнайбільше прямих, особистісних зв'язків з патріотичним світоглядом. Як з'ясувати участь вихованця в необхідних соціальних змінах? Або зрозуміти про те, що нібито наша педагогічна парадигма – це механічний конгломерат знань наукових і духовних. Відновлення української державності, з метою її системного та парадигмального перетворення, є один із впливових засобів цивілізованого

державотворення. Часто-густо є проявом волюнтаристських новацій, трансформуючих «косметичних» обставин або невдалим її окресленням, що створює додаткові труднощі втілення цивілізованого змісту трактування терміну «парадигма». Оскільки йдеться про дух національної ідеї, який є базовим виявленням парадигмальної ролі концептів уявного духовного «роздвоєння» феномену етносфери на «пристосовану» та «непристосовану» специфіку, як «колективно-несвідому» реальність, або «імперську» і «національну ідею». Наукове дослідження, за стратегією цивілізованої думки мусить бути максимально об'єктивним, тобто таким, що ґрунтується на фактах і не тільки на суб'єктивації парадигмальних інтерпретацій.

На етапі становлення цивілізації громадянин духовно зростає через вільні інформаційні потоки «педагогічної парадигми», так і «освітньої парадигми», являються цивілізаційно-поворотним моментом, коли економічний поступ швидко рухає громадські зміни; революційне насилля змінює найчастіше ситуативно чесноти еволюції цивілізації, відбувається визначення трансформації наших вищих уявлень, у тому числі і щодо утримання прав і свобод, але у параметрах сприйняття повідомлень про поточні зміни дійсності. Феномен парадигмальної комунікації, тоді виступає, як суб'єктно-об'єктний процес, завжди опосередкований процедурами передачі і сприйняття інформації, яка досягається, перш за все, за допомогою спеціальних знаків, які мають певне логічне і технологічне значення.

Саме для інформаційної парадигми в структурі соціокультурної комунікації характерним є їхнє сенсове визнання. Значення – це дещо футуролого-містичне, те, що зараз кодується за допомогою звичайних знаків відправником і так само декодується адресатом. І від того, як це правильно робиться, багато в чому залежить атмосфера в соціальних комірках комунікації та її природних зв'язках, визначення рівня парадигмального обґрунтовування. Ще античні мислителі цей феномен почали розглядати як онтологію самовизначення сутності на межі існування історичних народів (Аристотель) [30, С. 453].

Філософія в некласичному вигляді торкнулася континенту пасіонарності, і зараз відповідна парадигма висвітлює цей аспект через тих видатних осіб і громадян, що

втілюють об’єктивність, критичність підходу до з’ясування ролі духовної еліти, доторкнувшись до метафізичних сенсів історії або появи міфологем бездуховного національного буття (М. Бердяєв). [48, С. 153]. Вимір феномену індустріалізму, включаючи екологічні, соціокультурні та освітні тенденції, відображує всі колізії в парадигмально-екоонтологічній площині, що і зараз відтворює досягнення рівня державної та технологічної мудрості, - синтезує дух національної величі і пошук гуманістичності європейського простору тощо.

Феномен освоєння гуманістичних цінностей – це доволі складний процес усвідомлення висловів європейських мислителів про свободу, що не може бути тільки формою прояву революційно-перманентного вільнодумства, бо соціокультурна парадигма має змінити буття цивілізаційного реформування суспільства, треба починати з освітнього простору. Коли намагаємося загальмувати дії прихильників войовничого невігластва або (ворогів); потрібні пошуки оптимального захисту духовності народу за допомогою метафізики, соціології, де відтворюється смислове існування багаточисельних форм гуманізації освітнього простору.

У інтерпретації, наприклад, малоросійської дійсності є не тільки еволюція звуків й якості самих предметів у їхньому метафізичному переході до живої дискусії; вважав Великий Кобзар: якщо національний дух не дієвий і не буде гуманізація освіти реальним його втіленням. Треба проникнути в те, що лише в потенції, тобто існує у духовній темноті і (безумовно) приховане для профана – націонал-нігіліста чи націонал-егоїста як чудовисько Левіафан. Отже, всі історичні народи полюбляють боротися й за істину, і за сенс відтворення вищих ідеалів, Української нації,яка має свою силу і правду природи – Бога, як незвичне явище, знаходе парадигмальних носіїв патріотизму, - відчувають удосконалення розумових здібностей (що пов’язане з таємницею генезису національної ідеї). Нація європейського типу одночасно є вільною та моральною «істотою у світі «речей-для-нас», бо має виявляти харизматичність носіїв власної ідеї (В. Гавел,А. Міхник). Саме парадигмальна софіологія в імені власної нації, на думку Т. Шевченка, часто показує те, що єдине й множинне є моральним

утворенням необхідних змін буття. «Дух правди та науки» в «казусі Сократа» є субстанційним поворотом в європейській цивілізації.

«Я знаю, що нічого не знаю» (парадигма сократівського пошуку істини), але він зрозумів «щось більше за дельфійського оракула», що додає його іронії міфічну силу Антея. Сократ переконаний: Бог — є вищий Розум (Бог — Батько) — Вічносущий, - об'єднує рід людський у Дусі і Істині. Проти Сократа був демос і софісти, - комерціалізували навчання молоді азам діалектики. Для них підміна лицарських якостей Наставника — хитрістю та імітацією пошуку мудрості, стає знаком омани і кривди.

Треба було знищити Сократа, як нібито звичайного софіста, котрий не поважає демократичну владу Афін. Ідеологічним підґрунтям стає комічний стиль висловлювань Сократа у виставі «Хмари», відомого драматурга Аристофана; потім було висунуте обвинувачення як злочинцю: «Не визнає богів, яких визнає місто Афіни і вводить нових богів, розбещує молодь своєю софістикою». політичним, господарським життям та етнонаціональними громадами. Але в освіті не можна нехтувати розвитком взаємовідносин наставника і учнів. Так, «казус Сократа» надовго залишився в історичній пам'яті, як приклад страждання і сили, коли Наставник репрезентує силу Я-буття, тобто має усвідомлювати завдання – посилити в учні гуманістику, що синонімізує національний Дух. Сократ, як прихильник Божого суду, а не швидкоплинної ситуації, і, тоді її "вироки" на користь свободи особистості; після доносу звичайних громадян обрав «суд ареопагу», з його вироком через «урну» з отрутою. Судді в Афінах писали свої вироки в «урні смерті» або «урні милосердя». «Політичні і державні злочини», до яких віднесли нібито злочин Сократа, який навчав сенсу розуміння буття за моральними приписами, що гальмують зло невігластва за власністю гуманістики. І перехід у міжкультурну комунікацію, є історичною дією, чи, як говорили древні – відрив свого «власного шматку тіла від колеса народження і смерті» (Ю. Шабанова) [104 С. 72-75].

Сміливе поводження Сократа на суді призвело до смертного вироку: «випити чашу з отрутою», але життя, доля, творчість і смерть Сократа призвели

до появи філософії як науки; його учень Платон сформулював «любов до мудрості», як складний процес взаємозв'язку вищих ідеалів і моральності людини, як суб'єкта своєї долі. (Ел. ресурс: Сократичний поворот у філософії ідеї... ua-referat.com)

Ігнорування теми європейського морального впливу видатних корифеїв-педагогів та філософів у часи «радянського кризового соціуму», але варте не лише ситуативно доторкнутися до долі українського Сократа, - Гриворія Сковороди, його нащадків, видатних постатей у цивілізованому світі, як Т. Шевченко - Великий Кобзар, В. Вернадський, А. Макаренко, В. Сухомлинський, В. Чорновіл; дисиденти-шістдесятники потребують саме Сократівського виміру, - відверто оголосили своє бажання «жити не за брехнею імперських амбіцій». Так, В. Чорновіл, виявив себе носієм пасіонарності національної ідеї, але за демократичним європейським чинником у еволюційно-патріотичній проблематиці, що стоїть перед людством. Освіта інтегрує різні види навчальної і виховної діяльності, але їх зміст в єдиній соціальній системі (М. Вебер) [79. С. 30-32], орієнтує на патріотичне соціальне замовлення. У сучасному світі освіта – складне і багатоманітне суспільне явище, сфера передачі, освоєння і перероблення знань та соціального досвіду боротьби проти стереотипів невігластва банального зла. (М. Арчер)[31.С. 47-48].

Соціальні потреби суспільства в етносоціальних змінах простору освіти створюють цілісну самостійну систему, що має історичний та інституалізований характер. Як соціальний інститут, лише наставник спонукає її на взаємодію системи освіти та її функціональних компонентів; наставник здійснює органічну взаємодію її історичних компонентів, а також і насамперед, з його соціальною та громадянською структурою. Поліпшення гуманістичного духу освіти вимагає розв'язання двох основних проблем: проблеми адекватного змісту довкілля (ще раз зрозумівши сутність) і гуманістичних образів буття; за вчасним осмисленням плюралізму, надія через сучасні інтерпретації; шевченкового «Заповіту» розповсюджує дух істини, - феноменологічне споглядання «метафізичних сенсів» у глибині національного буття.

Велике місце займає творчість носіїв «духовних детермінантів»: інтелектуальне переборення всіх противників саморегуляції «історичної надії» породжує і «легітимний сектор економіки», і бажання загальмувати митців «тіньового сектору», щоб зрозуміти гуманістичні пролегомени соціального буття, як розуміння законів еволюційної метаморфози української ідеї, - кроків цивілізаційно-трансцендентного виявлення козацьких обріїв свободи націєтворення. Субстанційність культурних парадигм має зумовити громадське осмислення різноманітних аспектів українського пошуку істини, котру Великий Кобзар шукав як носій християнської мудрості.«Благоугодно было Богу юродством проповеди спасти верующих… И неузнанное… и ничего не значащее избрал Бог…» (1 Кор. 1:1, 3, 5, 10, 21, 28). Не менш варті уваги слова апостола Луки про тих віруючих, що чесно працюють, ініціюють добрі справи, кожній на своїй ниві: «Трудящийся достоин награды за труды свои… Жатвы много, а делателей мало… Любите господина жатвы, чтобы выслал делателей на жатву свою» (Лук. 10:2, 7). «Просите, и дано будет вам; ищите и найдете; стучите, и отворят вам» (Лук. 11:9).

Торкаючись метафізичних глибин української душі Т. Шевченко розглядав вирішення в рідному слові гамлетівського питання у дихотомії слів «Україна – громадянин», «Наставник – учень»: «Двусмысленность вещественного и метафизического значения слова… по выражению Гамлета…была, есть и будет – отражать в себе природу: добро, зло, время, и люди должны видеть себя… в драме как в зеркале» (З. Фрейд. Остроумие и его отношение к бессознательному) [402. С. 43]. Для Т. Шевченка, як Наставника за покликом моральності, потрібні конструкти у дусі «серцевої єдності». Гамлетівське питання примусило перевіряти свої почуття духом Кобзаревої вітасофії, відобразив інтуїтивно неопозитивіські «новації» шовіністів, також – гальмування утопічних стереотипів, або упереджених уявлень нібито про антихристиянський дух майбутніх соціокультурних змін; ця обставина була ознакою якісного поглиблення рівня української самосвідомості. Парадигми майбутніх освітніх реформ, за будь-яких зовнішніх обставин, не тільки протистояли проявам шовінізму, також – духу меншовартісних стереотипів так званої «Губернської

Малоросії», своєю наполегливою долею пасіонарії руйнували стереотипи закріпаченої людини.

Романтично-просвітницький підхід до гуманістичних парадигм обумовив весь корпус творчості колишніх реформаторів, чим так чи інакше, заторкує дух джерел, що відображує поступ гуманітаристики новацій і метафізичних підходів, - поступово акумулює спадщину видатних проектів реформування освітнього простору в губернській Малоросії, у контексті загальної революційної зміни соціуму. Також вкорінюється ґрунтовне осмислення національних традицій, освіти, людини; обмежено висвітлюються умови розвитку києво-української цивілізації, що не дозволяє повно включити концептуальне вивчення різновиду гуманістичних екзистенціалів . Саме в цьому значені намагались діяти українські просвітники, котрі не лише формально шукали істину, оскільки повели боротьбу проти стереотипів невігластва.

В моделях національного виховання почали використовувати розширення сенсу індивідуального «Я», тому що в цьому процесі підривається егоїстична замкнутість і за гуманістикою відкриваються для свідомої особи зв’язки зі своєю епохою і вічністю, як зразком «трансцендентної надії» – патріотичного сподівання на вільний пошук сенсу націєтворення. Але в площині етносоціального феномену героїчних захисників Батьківщини, де ціннісний діалог є універсальне знаряддя подолання натиску стереотипів духу вульгарної меншовартості. У сучасних теоріях розвитку європейського освітнього простору постнекласична парадигма завжди має доказово обґрунтовувати онтологію самовизначення історичних народів (Аристотель) [30, С. 150-152], рівень пізнання їх пасіонарності (Л. Гумільов) [138, С. 111], яскраво відобразивши об’єктивність пізнання субстанційних сенсів гуманістики буття (М. Бердяєв) [48, С. 147-148].

Гуманістичний дискурс може бути таким засобом проявів первинної свободи вибору, не уникання особистості від своєї визначальної здатності первинного вибору до можливостей людиновимірності, оскільки треба позбавити «масову людину» уніфікації. Навіть посилання на Божу волю (а отже, й сама віра в Бога) може бути таким засобом не уникання своєї визначальної здатності до

вільних проявів духу свободи (Ж-П. Сартр); поклик буття «екзистенції» один з тих первинних видів екзистенції, що не «приховує» громадський сенс опору проти імперського свавілля, оскільки він «гвинтик» як людина уникає раціонального обґрунтування... Ми беремо слово «відповідальність», як усвідомлення вільною людиною свого творчого «Я»... Отже, неантізація (тобто зведення наявних умов до стану «ніщо») є передумовою для «виявлення духу первинної свободи» (Ж-П. Сартр).

Останнє здійснюється в тоталітарних системах або в системах, що маніпулюють думкою, але для досягнення нового, «трансцендентного» виміру ознак свободи людини (О. Больнов). [60, С. 212], оскільки вид Homo Liber розкриває субстаційні підвалини гуманістики вільної людини. Він має сили адекватного вирішення питання про єдність європейського простору «під сигнатурою Софії», як виміром соціокультурного змісту парадигмальної творчості носіїв духу свободи та надії; гідно протистояли фізичній та духовній своїй кінцевості. Саме цивілізована людина софійно обумовлює виникнення історіософії (вітасофії, екософії), її сенс і мета висвітлюють структуру ідеалів комунікативної інтенції, конструктивний діалог носіїв цивілізованих парадигм. Принципове те, що для подальшого розуміння гуманізації наших парадигм конкретизуємо критерії софіологічного показу того, що не можна «творити зло, заради добра», «хотіли як краще, а вийшло як завжди».

Софія як езотеричне поняття в просторі шляхетної людини ототожнює свій потаємний сенс в Логосі історії, що відкриває таємниці суб’єктивізму, романтизму й утопізму, часто несе риси й зниження якості духовного Розуму, - «невтримним громадським активізмом». Він має бути замішаним на духовному результаті, як існування громадянського «духу істини» і патріотизму, шляхетності, і софійного розуміння захисту Батьківщини, як виявлення протидії войовничому невігластву. Серед прихильників захисту Батьківщини передусім слід виокремити обсяг метаморфоз в історії становлення самостійної України і умов її вільного буття.

Політичні та гуманістично-освітні переконання «батьків нації» близькі сучасним українцям саме за сучасним духом європейських чеснот, попри ідеологічного

перекручування іноді з приводу суперрадикалізму. За метою життя видатних українців, багато свідчень поваги до сократівських духовних максім; серед нащадків-просвітників Т. Шевченка чимало послідовників нашого генія. Гуманізм філософії дозволяє зрозуміти політичні, освітні погляди Шевченка, об'єктивуючи сенс сократівських почуттів Кобзаря. Підтверджується аналізом духовних потреб і амбівалентних поглядів носіїв войовничого націоналізму тощо.

Модальний контекст софійності культурних парадигм захищає аксіологічний синтез сократівського духу, дозволивши визначити в соціокультурній системі ознаки оновлення гуманітарного процесу, завжди первинним феноменом виступає гуманістика соціального життя тощо. Так, набуття елітно-історичного знака моральної позиції Сократа було дуже пам'ятним. «Історичне гуманістичне мислення» оголосило про європейський вектор політичної нації, йдеться про дух українського виявлення ролі концептів уявного духовного «роздвоєння» феномену етносфери на «пристосовану» та «непристосовану» специфіку, як «колективно-несвідому» реальність, або «імперську» і «українську», «історичну» та «неісторичну» сутність громадянського елементу буття.

Експлікація поняття «гуманістична парадигма», дозволила визначити її духовну складність через «дух патріотичної єдності», «цінностей керівного класу», «українську ідею» як індуктивно-метафізичної категорії філософії історії в механізми захисту єдності офіційного та альтернативного суспільства. Цінним в категоріальній системі духовності соціального життя є те, що введено в науковий обіг низку парадигм, які сприяють дослідженню концептології гуманістики, що посилює «дух толерантності» в глобалізованому соціокультурному просторі («гуманістика розвитку соціального життя», «гуманізація соціокультурного простору», «український етносоціальний простір», «гуманістична особистість епохи глобалізації», «гуманістичні обрії»; «гуманістична толерантність», «гуманістичний комунікативізм», «громадська перспектива», «соціокультурний професіоналізм»).

Культурні парадигми, що створені харизматичними особами, дають орієнтири «громадської перспективи». Важелями понятійного пошуку шляхетної істини в парадигмальному просторі – є також розуміння сенсів гуманістичних пролегоменів за неофрейдистською традицією, оскільки глобалізація буття

змінює парадигми, щоб оновлювати дух національної ідеї. Мають наперед виступати архетипи, бо по-іншому, інтерпретується те, що було вчора, сьогодні та завтра, оскільки вони є базовим знаряддям, інформаційним важелем, сполученим з духом екоонтології.

Нова парадигма завжди викликала в спільноті вітчизняних науковців дискусію, щодо рівня реалізованості ідеалів екзистенції людини, що визначається метафізичним рівнем її соціальності. Це змінює вектор гуманізму від буття - до «ніщо», і змінює статус Homo sapiens, відтворивши Homo liber, - структурний елемент реформування системи освіти і науки. За цим принципом поступові зміни охоплюються у проекті толерантно-комунікативного контексту національної ідеї. У зв'язку з процесами європейської інтеграції цей проект протистоїть загостренню конфліктів, оскільки існування політичної нації було пов'язане з поступовими освоєнням всіх етносоціальних аспектів та метафізичних сенсів.

Дух освітньої парадигми – чинник становлення властивостей політичних націй тощо, - гетьмансько-цивільних вимог, наприклад, обумовлює становлення теоретико-методологічних засад освітнього процесу, щоб актуалізувати інтенції патріотизму цивілізованого типу. Парадигмальний пошук, наприклад, за досвідом спадщини Кобзаря, ретельно аналізується у працях носіїв духу європейських чеснот, зокрема на початку XXI ст. Історіографія привернула увагу українських філософів до носіїв парадигмальних основ гуманістики добра, тобто досвіду науковців, вчителів, директорів шкіл, ліцеїв, гімназій тощо. Актуальність парадигмальних новацій використовується у розробках інноваційних тому, що важливість філософсько-історичних важелів козакофілів, як кобзаревих нащадків, ще більш творчо сполучена з досвідом західних прихильників поєднання статусу патріота і європейця, попри традиційність стереотипів процесу цього розгляду. Зміни влади і простору освіти корелюються з поліпшенням комунікації між автохтонами і меншинами у межах розвитку ринкових зв'язків; дозволяє духовній еліті підвисити освітній рівень регіонів та здійснити свої можливості у піднесенні культури звичайних громадян.

«Духовність громадського суспільства» прискорює осмислення парадигми цивілізіційно-політичного утворення, тобто сукупного зв'язку людей різних

національностей як громадян-українців, що дійсно вільно об’єднались у суверенній державі (на рубежі ХХ-ХХІ століть). Школа європейського подолання стереотипів політично-минулого, демонструє, з одного боку, офіційну загубленість особистісної ідентифікації з попередніми авторитарно-соціальними інститутами, з іншого - поступове припинення у творчості великих українців, що були «учителями правди і науки» інерції впливу пролетарських структур, стереотипів і норм існування поневоленного буття, коли Україна отримала свій православний статус, і у деякій мірі своє відродження ще за діяльності київського митрополита П. Могили (шанування його пам’яті в освіті було присвячене 400-річчю від дня його народження).

Розуміння ролі в історії української духовності харизматичних осіб завжди було і є розумінням дій своєї «аристократії». Хоча негативні обставини призвели до того, що розпорошені сили шляхетної верстви часто-густо героїчно гинули під час чужоземної навали. «Викорчовування національної ідеї пов’язане з «денаціоналізацією» (яка - Авт.) є великим нещастям для країни, особливо для такої як Україна, і такого народу, як український народ, оскільки в Україні ось уже кілька сторіч цей культурний шар (козакофілів. - Авт.) винищується, підкреслював П. Скоропадський, гетьман України в екзилі у спогадах, він страждає у боротьбі за державну незалежність свого народу й від рук збунтованої частини того самого народу» (І. Нагаєвський) [298, С. 405-406].

Постійне відтворення у поневоленій Україні світоглядної парадигми у дусі філософії «серцевої єдності» відтворює громадську повагу до ознак козакофільства. Дана обставина дуже турбувала імперських можновладців, що намагались викоренити нібито «звихнену думку українців», за якою вони вважаються «носіями етносоціальної обраності», але у просторі освіти, коли потрібно формувати за багатовимірністю відтворення європейської людини, у якій треба поступово культивувати дух вільнодумства, тобто допомагати з’ясувати сенс слова «шляхетність».

Підкреслюючи необхідність повернення із забуття також сенсу поняття «козацька шляхетність» Т. Шевченко за традицією «філософії серця» відроджував

національну гідність у цивілізованій формі, щоб відтворювався громадський сенс появи європейських порядних людей (справжніх носіїв шляхетності). Треба уважно розглядати її критерії, що відтворюють екзистенціали історичної пам'яті, футурологічне сприйняття (з'ясування) змісту «шляхетність» знань. Т. Шевченко надихався своїм розумінням гуманістики освітнього простору з особистісного досвіду навчання у сільській парафіяльній навчальній школі, потім в Академії мистецтв у Санкт-Петербурзі, поєднаних з вітасофським осмисленням досвіду власних вражень європейского простору. Парадигмальний сенс дослідження етносоціальних змін стимулює становлення нової держави, навіть завдяки ситуативної конвертації революційних змін на добробут бізнес-еліти, лише потім за своєю потугою до подальшого європейського контексту, може справити значний вплив на генезис вищих ідеалів і традицій націєтворення.

Дефініційний контекст парадигмального дослідження гуманізму в сучасному соціокультурному просторі, дозволяє критику спрощення радикалами пошуку оптимального поступу історичної нації, її героїчних персон, висвітлює поєднання відтворення культури толерантності з процесом етносоціальних спільнот, щоб висвітлити можливі гуманістичні обрії буття в політичній нації і «культуруала» та «інтелектуала», «націонал-прагматика» тощо.

Цивілізаційно-культурна взаємодія історичних націй часто затінює перспективи ходи соціокультурної парадигми на межі тисячоліть, що набуває значення нового єтапу глобального розвитку та обумовлює систематичне відтворення концептології гуманізму у європейському просторі, бо культурна взаємодія нерідко обумовлена не лише внутрішніми колізіями буття, а й трансцендентним впливом духовної еліти тощо.

Здійсненя парадигмального структурного елементу дослідження дає можливість історіографічно-громадського осмислення деяких теоретичних припущень. Виявлено ступінь впливу метафізичного аспекту гуманістичної складової європейського простору в сучасних символах культури толерантності, оскільки глобалізація впливає на процес формування практичної взаємодії автохтонного (титульного) етносу з носіями культур національних меншинств, що добровільно

визнали й готові захищати всіма засобами згідно європейських цінностей суверенітет держави й суспільства, де вони проживають.

За парадигмальним осмисленням національного буття, що пов'язане з романтично-просвітницькою ходою парадоксів само обґрунтування, і, «бунту мас», і, екологічно-еволюційної діб є гуманістичним сприйняттям громадянської суперечливості, - символізує на початку третього тисячоліття нову якість соціальних факторів – носіїв відновлення історичної пам'яті.

Стабільність парадигмального осмислення буття створює стійкі моральні відносини, що відобразила корифеїв історичної нації (Г. Сковорода, М. Гоголь, Т. Шевченко), також є важливою антропологічною цінністю відтворення у сучасній Україні чеснот козацького товариства. М. Гоголь, наприклад, виявляв необхідність мати кожному члену суспільства високу культуру спілкування і культуру творчого осмислення козацьких традицій в пошуку сенсу буття. [117, С. 41-44]; що символізує патріотичну мудрість старшої козацької генерації. Козакофільство – символ патріотичної активності, і, дій молоді, зорієнтованої на громадське подолання всіх «дитячих хвороб» та впливів «демонічних» чинників, які заважають цивілізаційному відтворенню стану удосконалення вартостей буття, - відображує дух націєтворення. Отже, наступною віхою є створення принципу толерантності, особистісно – орієнтованого підходу гуманістики інформаційно-посттоталітарного періоду, що осмислено в неотомізмі, синергетиці, де людська надія є парадигмальним розумінням ситуативності «перманентного бунтарства» і суперечливості глобалізації, але з урахуванням постійного філософського та освітнього осмислення всіх нерівностей розумових здібностей європейських громадян. Дух вищих ідеалів знаменує шлях історичності етносоціальної парадигми буття – післямови історичного духовного пошуку. «Точка історичності» елітної парадигми є духовним центром трансцендентного розуміння всесвіту й символізує Добро, симбіоз надії, свободи людини, - співпричетного до Ісуса Христа і одночасно до софійної сенсовості еволюції духовної еліти.

Парадигмальний процес софійності репрезентує своє «Я-буття»- шляхетну духовність, але цей процес багатогранний, реалізовувати його треба комплексно.

Насамперед, це вплив поняття «суспільне життя» на один із засобів створення «масової людини», або використання фахівцями цивілізаційних пролегоменів як «нахилу домінуючої парадигми», з метою освоєння «майбутніх» соціокультурних, професійних та патріотичних чеснот. Без цього майже не можна долати історичні ознаки «малоросійсько-меншовартістної» залежності від «імперської величі», яка з двох складових візьме в етносоціальній конструкції «малоросійщення» тимчасову «гору», і буде від неї залежати філософсько-освітній початок якісного осмислення духу «гуманістичних обріїв». У просторі освіти відтворюються оптимальні форми становлення сфери розуму, чітко виявлялись ще в губернській Малоросії, після громадського осмислення ролі романтиків-просвітників, які номінували освітоцентризм у духовній силі українського етносу в процесі становлення політичної нації тощо.

1.3 Поняття «цивілізована людина» в категоріальній системі духовності соціального життя

За парадигмальним осмисленням національне буття пов’язане з романтично-просвітницьким обґрунтуванням «цивілізованості людини» в категоріальній системі духовності соціального життя попри авторитарно-деспотичних умов і «бунту мас», і поступового становлення екологічно-еволюційної доби, що є сприйняттям громадянської суперечливості, - символізує на початку третього тисячоліття нову якість соціальних факторів відновлення історичних символів національного духу. Дослідження гуманістики соціокультурного простору європейського суспільства обумовлює підхід до категоріальної системи духовності, як визначення ідеї «цивілізованої людини», що є складовими соціокультурного і освітнього простору.

Етимологічно терміни «культура» і «гуманізм» почали вживати ще античні філософи (Аристотель, Платон, Цицерон), саме як дотик цивілізації до метафізичних сенсів духовної людиновимірності буття, оскільки походить від латинських слів «cultirire» (обробляти), опрацьовувати те що є творчість, щоб вдосконалювати та поліпшувати процес європейського існування.

Своєрідне підвищення змісту духовності «національної культури» може бути одним з об'єктивних обставин того, що у працях носіїв людиновимірності буття запропоновані також перспективи для критичного переосмислення всіх ціннісно-нормативних систем. Вже саме гуманістичне тлумачення походження цього терміну «цивілізована людина» дозволило позитивно обґрунтувати суперечливу думку про те, що «світ явищ освітньої культури» має не лише утилітарне, а надзвичайно широке охоплювання: від проявів матеріальної до духовної діяльності людей, які у той чи інший спосіб «культивують» збагачення античних досліджень, тобто «обробляють» поле культурно-соціальних здобутків майбутнього, долають відставання різних категорій людей у кризовому соціумі.

Абстракція духовності введена в простір цивілізованості людини, відобразивши предметний бік соціокультурної діяльності, і, активності епістемології. Вона вказує на сутність перебудови того класичного поля онтології людини, яка склалась в філософії ще під управлінням Платона і Декарта, оскільки інтелект є божественна духовність за абстракціями буття, які відводять нас за рамки класичного розуміння сутності ідеальних об'єктів. Дозволяють здійснювати в науці дедукцію, акти роздумів, запропонувавши поряд з людським інтелектом якийсь інший, приписавши йому здатність «охоплювати одним поглядом» всі духовні багатства, як виявлення «безмежності безкінечного і безперервного» [8;9; 13].

Від філософсько-антропологічного аспекту осмислення духовності соціального буття звичайно ж залежить і ставлення національної еліти до своєї життєвої ролі. У мотивах цивілізованості буття можна виділити два комунікативно-інформаційні блоки: у першому зафіксовані позитивні монадологічні установки («отримати сенс життя»), у другому, зокрема, щоб "посісти" певне становище у суспільстві, «здобути не лише професію», - духовність тощо.

«Монада – це інший вимір духовного світу, це необхідне перенесення базових зв'язків по - цивілізаційному ланцюгу з місця на місце, тоді виявляється особливий феномен буттєво-особистісного акту та його досягнення у вигляді вільної дії. Це і є проблема метафізики (Д. Андрєєв), це перехід в інший вимір, понад власністю

особистісної культури, за пошуком моделі щасливого майбутнього; підсилює цивілізований вплив на досвід етнонаціональної цілісності. Гуманізація суспільного життя в сучасних умовах відбувається на основі конституційного забезпечення прав і свобод, і має свої особливості в країні. Однією з таких особливостей є глибокі корені гуманістичних ідей в житті праукраїнців та обґрунтування гуманізму в творчості видатних мислителів. В перших письмових пам'ятках давньоруської культури висловлені цікаві думки щодо сутності людини і сенсу її життя.

Духовність, що почалась проводитися у Європі стає важливою ідеєю індивідуальної відповідальності людини за все, що відбувається з нею та іншими носіями громадського суспільства, привносить надію на людиновимірність виховного процесу в державі і суспільстві. Розгорнуту концепцію цивілізованої духовності буття створили німецькі сучасні філософи. Так, у К. Ясперса [444. С. 124] буття представлене як: 1) предметне буття; 2) екзистенція, або вільне людське існування; 3) трансценденція як раціонально незбагненна межа будь-якого соціального буття та мислення. Тоді онтологія людини багато в чому відрізняється від ніцшеанства, з його суб'єктивно-волюнтариським вченням про буття. Якщо класики розглядали буття як гранично широке поняття, то першоосновою онтології людини є Dasein («тут – буття», а для Ф. Ніцше – сущім є волюнтариське уявлення про сенс життя людини). Саме з такими суб'єктивно-філософськими підвалинами незгодні європейські гуманісти, коли намагаються спрямувати свій демократичний патріотизм проти волюнтаризму, ксенофобії та антисемітизму.

В дусі ніцшеанства, наприклад, намагався обґрунтувати свій войовничий націоналізм, зокрема антисемітизм А. Гітлер, він не любив «італійське тоталітарне первородство» і вважав за краще визначати свій демонізм використовуючи текст «Майн кампф» для перекреслення гуманістики євангельських станів, бо у працях видатних носіїв світської ментальності є загальнолюдські психологеми для будь-якого часу; дуже сильно цей комплекс протидії демонізму відтворювали носії художніх (Л. Фейхтвангер), і філософських, зокрема наших педагогічних шедеврів (А. Макаренко, В. Сухомлинський).

«Народившееся произведение в душе мастера – это сила природы, достигающая

конечной цели либо тираническим могуществом, либо тонким коварством…, совершенно не заботясь о личной судьбе человека, становящегося ее средством выражения… Разумно считать творческий процесс… живым существом, имплицированным в человеческую душу… Здесь можно ожидать…мыслей, которые доступны лишь интуитивному схватыванию…» (К. Г. Юнг. Об отношении аналитической психологии к поэзии. Сознание и бессознательное. Пер. с англ. Спб.: Университетская книга) [438. С. 88]. Поневолені етнічні та соціальні спільноти чекали від нащадків «Апостолів правди і науки» мудрого розуміння сенсу життя і надії на кращу долю.

Видатні представники духовності соціокультурного простору, починаючи з Сенеки, наприклад, пов'язували гуманістичний бік моделі наставництва з реформуванням дійсності, з «філософією кордоцентризму». Самопізнання цього процесу синтезується з рівнем громадського функціонування патріотичної особистості, яка прагне свободи життя та відповідні довготривалі стійкі відносини з владою.

«Свобода» – головне поняття для становленням гуманізації буття, наприклад, питання цивілізованого патріотизму відображає світ саме за необхідністю цивілізаційних традицій, значне стимулювання гуманістикою руху «зелених» є ознакою глобалізації як феноменальності європейського світу. Свобода є адекватне ставлення до створення ідеалів шляхетності носіїв антропологізму, з їхньою духовною повнотою комунікативності (М. Гайдеґґер, Ж.-П. Сартр, К. Ясперс) та водночас толерантним розумінням європейських елементів «структури буття».

Німецький філософ М. Гайдеґґер (1889-1976) віддав, наприклад, сорок років життя вивченню проблеми духовного погляду на людське існування. У своїй праці «Буття і час» він вважає необхідним поновити питання про буття, продовживши метафізичний досвід античної гуманістики, її логічних громадських розробок. Буття європейської людини, на його погляд, було і лишається головною справою світової думки. Питання про буття найбільш важливе для людської істоти. М. Гайдеґґер визначає його як «Dasein»: «тут є», «відкриття, чиста присутність духовного обличчя речових визначень», що відтворюють людську

істоту, - є деяким елітним гарантом розвитку соціуму.

Людина «середнього класу» сучасного Заходу найкраще підготовлена до самопізнання демократичної культури у вимірі буття, але почуває себе самотньою, як за складом характеру, так і під впливом долі, чи внаслідок і того, й іншого порівняння сенсу формального та реального (М. Гайдеґґера). Світ – вид буття людського існування і проникнення у трансцентний (тобто вихід за межі кінцевого існування) стан речей, який робить можливим подолання забобонів земної свідомості і супутнього йому поняття одвічної (відчуженості) особи від світу й ізольованості суб'єкта існування.

Закони природи буття взагалі створюють соціальні питання, що є відкритими для духовного пізнання (Гелен): «тут-буття» відтворює як кризу, так і відродження гуманістики з тієї межі, де починається примушування в Європі до стандартної поведінки людини. У кризовому соціумі важко утверджується її родова сутність (Гельмут Плеснер) [320, С. 116] Так, представники філософської антропології вважають, що для пояснення гуманістики людини не може бути використане таке позитивістське поняття, як «біологічна недостатність», - припиняється суб'єктивне поле зору.

Гуманізм є завданням необхідності самовдосконалення, його втілення почалося для того, щоб подолати кризу західного суспільства та людини, підмінюючи свавіллям місце соціокультурної проблематики, що не лише абстрактно акцентує основну увагу саме на правах захисту шляхетності і гідності особистості.

Вважалося, що саме з гуманістики має початися зліт духовної енергії, який започатковано ще від часів праотців (загострилося це питання з моменту панування тоталітарної чи автократичної влади). Ліберальний напрямок зупиняється на духовності як оптимальному варіанті розвитку людини, - головній ознаці «Соціального договору». Розглядаючи освітні філософеми в «діалогічному напрямку», який є своєрідним поєднанням гуманізму в сенсових варіаціях класичного персоналізму, філософська антропологія тяжіє до діалектичної теології. Тут духовність вимагає бути суворим з усіма тими, хто, так чи інакше,

підтримує аморальне кредо: «Після нас хоч Потоп». Бо у цьому протистоянні плюралістів-еволюціоністів проти носіїв аморальності (проходить) демаркація вищих ідеалів проти навали банального зла, вважають сучасні представники нових підходів.

Сенс існування цивілізованої людини, як стверджують прихильники релігійного менталактів і полімоделей рефлексії, відкриває «вікно» і в самозаглиблення, тобто в «інший» світ екзистенції, яку слід помістити в конкретну реальність, її пізнає індивід за допомогою мовних знаків і символів. Мова нам є даною як Божа благодать для того, щоб гностиціювати всі процеси конкретно-наявної реальності на шляху свободи, коли нав'язують соціуму ієрархію зверхності (є феноменом доволі суттєвим та багаторівневим). Натомість зовнішні уявлення про своє автохтонне існування має тенденцію до обрання моральних орієнтирів, ознак цивілізованого націєтворення , подолання богоборських та ксенофобських стереотипів, що в свій час народжувало бунтарство чи масову еміграцію автохтонів та нацменшин – в базу цивілізованого буття (у США, Канаду тощо).

На наш погляд, тільки «цивілізована людина» толерантно сприймаючи «гуманістику простору соціокультури», бо актуалізує метафізику ідеї як духовний путівник національного виховання. Сутність європейської людини можна зрозуміти в процесі становлення поліетнічності історичної нації, яка переможно долає власне «дике поле» минулих національних образ. В історичному контексті пізнання «національного буття» потрібно для того, щоб усвідомити єдність етноутворення та елітоцентризму, що поступово перетворює «духовні коаліції свободи», оскільки національна ідея відображає себе у вигляді ретроспективи філософського осмислення виду Homo Liber. Власне зміни людини в рідному ландшафті відображують дух Homo Liber, що обумовлюються у найближчому повсякденному середовищі. Певний сенс мають «світові цінності», які існують часто як можливі інноваційні обставини духовності європейського простору.

Також, філософську проблему європейського гуманізму в соціокультурному просторі на межі тисячоліть, феномен Homo Liber розглядає, як філософію

видатних діячів – гуманістів (М. Гайдеґґер, Я. Корчак, А. Швейцер); їх спадщина – золотий фонд філософії виховання, освіти та інноваційного ставлення до окремих предметів духовного буття. Не кількість годин на ті чи інші гуманітарні дисципліни і навіть не обсяг інформації, а потрібний пошук нових способів організації взаємодії наставника та учня, щоб він не був «на дні» етичного відчуження і виснажливої праці для більшості громадян (Г. Маркузе, Ж.-П. Сартр).

За допомогою філософії йде осмислення духовності буття, розкривається спектр герменевтичного обсягу уявлень про парадигматику освітнього простору в концептах подолання малоросійсько-меншовартістної версії життя, яскраво висвітливши гуманістичні моделі цивілізаційної структури дійсності. Парадигма синтезу духовності і цивілізованості дозволила визначити в системі пошуку істини ознаки софіологічного оновлення процесу інтеграції сенсів екологічного імперативу тощо.

Софіологічне розв'язання антиномічної ходи буття у творчості як Г. Сковороди і П. Юркевича, М. Пирогова і К. Ушинського теж на практиці заторкує світ українського етносу (Т. Шевченко). «Цивілізованість» має своє гуманістично-освітнє та «націотворче призначення», щоб не абстрактно, а реально швидше міг «маленький українець» усвідомити свою цілісність незалежно від регіону (В. Воронкова, Є. Борінштейн, Е. Гансова). Ця проблема «свого мешкання» тощо у творчості Тараса Шевченка прямо співвідносяться з історико-метафізичним та соціологічним розумінням в античному сенсі аксіоматики філософської антропології (Ф. Аквінат, І. Кант, Г. Сковорода) та в широкому значенні – її впливом на вивчення духовності освітнього простору; це некласичне вчення про природу і сутність людини в тенденціях європейського розвитку соціального життя.

В Україні цивілізованість затверджує шанобливе і дбайливе ставлення до гідності молоді, як творця і оновлювача високих ідеалів буття, про що прогнозували західні і наші корифеї (Т. Шевченко, М. Гоголь, Й. Сліпий, І. Франко, Л. Українка, А. Шептицький). Ось чому, ще за романтично-

просвітницької доби було доведено і про виховання цивілізованого патріотизму, і про антропологічно-комунікативний синтез культури і виховання «на трудовій основі», Історична пам’ять засвідчує про те, що ігноруючи зусилля носіїв «серцевої єдності», не можна зміцнити коло прихильників духу політичної нації, - діяли проти примусової асиміляції, але в аспекті антропологізації зусиль українського історичного народу в боротьбі проти деспотизму державної влади чи носіями расової чи національної ненависті. (М. Варварцев, Г. Вервес, П. Гнатенко) [72; 79; 114].

Кобзар актуалізує позитиви позиції гуманістики європейського простору його дослідження, здійснене у духовній площині еколого-еволюційної доби. Він діяв в умовах, коли тільки генію було відомо про подальше цивілізаційне руйнування революціоністської парадигми «бунту мас», тобто попри фарисейсько-еволюціоністської імітації імперською владою принципів європейського справжнього життя, оскільки серед сучасної молоді дух ноосфери В. Вернадський перекреслює «апологію перманентного бунтарства» (мав значну тимчасову привабливість). Лише зараз громада пов'язує пострадянську напівзруйновану догматизацію суспільних відносин, з кволим рухом освітніх реформ.

Релігія і політика, професійність і освіта, насилля і гуманістика взагалі демократично-патріотичні зміни протягом довгих століть в нескореній Україні, так чи інакше, стикалися і стикаються один з одним. При цьому ступінь і характер, наприклад, впливу релігійного чинника на політику, мають різний вимір, але Кобзарева різноманітна присутність є постійним чинником. Ретельне вивчення культури міжнаціонального спілкування в Україні, ще за досвідом просвітників, створило соціокультурний системний процес, де поєднуються існуючі фундаментальні (ментальні) образи та абстрактні ідеали. Їх особистісний сенс треба освоювати планомірно, хоча все ж таки вони функціонують хаотично.

Дух гуманістичних обріїв в українській дійсності поступово перемагає у передчасному ставленні до освітян-просвітників і носіїв козакофільського романтизму (Г. Сковорода, Т. Шевченко, М. Гоголь), «корифеїв української

освіти» (М.Пирогов, К. Ушинський, П. Юркевич), відповідно до духу «гуманістичних образів». «Поступ нащадків українських корифеїв» у дусі критики «шовінізму постімперської доби» відповідає необхідності «розуміння загроз примітивних ідеалів», що несе доба «бунту мас». Висвітлюється «шкода імітації» гуманістичного духу «народного колективізму», де є форма європейського реформування виробництва в гуманістичних обріях козацьких лицарів. Процес становлення просвітницького романтизму та демократичного патріотизму, сполучений з громадським осмисленням ноосферних символів екологічної онтології. Чим знімається вульгарно-соціологічне обожнювання і «духу капіталізму», і духу казарменого соціалізму, тим більше Україна почала соборне зміцнення політичної нації.

Етнос є «Я і не Я», універсальні зв'язки цивілізованої людини в антирадянському соціумі, є архетиповим проявом - «вироком» кризовому стану всієї соборної України. Намагаючись перевести «перманентне бунтарство» в площину перемоги вільного духу, з'являється прошарок пасіонаріїв, - діють в правовій і парламентській коліях .З іншого боку, відсутність моральних авторитетів всеукраїнського масштабу звужує дієздатність опозиції або її легітимних каналів для реалізації духовних поглядів.

Більшість носіїв конкретних соціокультурних практик, виступають детермінантною основою міжкультурної взаємодії українця-автохтона та «іншого», «свого» і «чужого». Різноманіття відтворюється у символах політичної нації, тобто втілюється Шевченків дух соціокультурного життя суспільства (В. Аксьонова) [7, С. 51]

«…Ця універсальна особистість (Т. Шевченка) не лише увібрала в себе спадок України, але і поляків, і романтизм буття А. Міцкевича, його набутки в царині слова, але й відповідала на ті болючі питання, які висувала польська і російська дійсність…» (Г. Вервес) [81, С. 18]. За доби «бунту мас», яка почалась з початку ХХ-го ст., нащадки Кобзаря, виявивши її ситуативну обмеженість, почали з гідністю захищати пасіонарно-цивілізовані основи буття власної Вітчизни та своєї національної пам'яті.

Творчий доробок М. Костомарова «Український сепаратизм», з позицій козакофільства, допоміг критикувати своє вузьке тлумачення, де висловлюється думка про те, що вітчизняним історикам потрібно осмислення досвіду панування козацького гетьманату під проводом Б. Хмельницького, але досягаючиадекватного розуміння його впливів на розвиток оптимістичного патріотичного буття, оскільки дух європейської свободи знайшов у формі гетьманату своє державно-цивілізаційне висвітлення. [223, С. 42-45].

Шевченкову спадщину можна вважати базовим елементом, що позитивно уособлює європейський дух автохтонів і українських етнічних меншин та впливає позитивно на взаємодію між прихильниками різних європейських культур. У просторовому і часовому вимірах зміцнюється патріотична взаємодія між суб'єктами – носіями еволюційних ознак освітнього буття, на рівні окремої освітньо-професійної галузівтілення метафізичних сенсів у процес підготовки кадрів, який динамічно еволюціонує до стану сфери, що відтворює дух складних систем, - сучасних міждисциплінарних зв'язків науки, але ще в стадії становлення.

Хоча в основі іноваційних парадигм в Україні було в патріотичному колі піднято відносно самостійний вектор цивілізаційної історії, котра поєднує різні традиції, світські і релігійні, феноменологічні і теологічні, демократичні і патріотичні, ліберальні і радикальні, раціоналістичні та ірраціоналістичні підходи. Громадською величиною є духовність етносоціальних, політичних, виховних та освітньо-політичних дій, попри носіїв цинізму і байдужості, бо відтворюються закономірні взаємозв'язки (нелінійність): самоорганізація у відкритій самореферентній системі явища природи та цивілізації, що почали з'являтися в системі культури.

Метафізично-гуманістичне пізнання спадку Т. Шевченка обумовило появу цілісної когорти його духовних нащадків «Дон Кіхотів-козакофілів», що втілюють дух демократичного патріотизму, завдяки освітньому простору (А. Макаренко, В. Сухомлинський), оскільки в ньому фігурантами ставали також харизматичні стовпи опозиції не лише сьогодення, а і майбутніх часів. Наприклад,

М. Драгоманов, В. Винниченко, В. Липинський та інші громадські діячі теж є з «кола Кобзаревих духовних нащадків». Вони несли сучасникам зразки європейського патріотизму для здійснення як трансцендентно-пасіонарного порівняння героїчних дій, також порівнювали свою практичну участь у змінах поневоленого соціуму з минулими діями борців за свободу. Так, постать гетьмана Івана Мазепи, чи ватажків повстанських рухів має конверсійний характер, що ми бачимо у козакофільському сприйнятті патріотів та їх творчості (М. Гоголь, М. Костомаров, І. Котляревський, О. Вишня, О. Довженко тощо). Наприклад, О. Пушкін своєю поемою «Полтава» теж виявив себе як один із родоначальників онтологічно-інтуїтивного погляду на козацький різновид українського націєтворення . Він в образі Мазепи аналізує суперечливий хід героїзму та проблеми місцевого сепаратизму, або історичну необхідність осмислення духовного світу (клятвозлочину) і гуманістики подвигу «запорожців», і метафізичне відлуння донкіхотства шляхетного героя: охоплює історичні події та постаті, життя і творчість видатних сучасних діячів, їх конкретні впливи на культурне середовище. Прикладом, є звертання до руху «неомазепінців», складного феномену існування «суверен-патріотів», які були одночасно носіями двох, здавалось нібито протилежних ідеологій –обожнювання насилля (масового чи індивідуального) та відродження сенсу лицарскої протидії (а в царській, пізніше радянській практиці) – фактично імперському) марксизму-ленінізму, оскільки кожний прихильник українського патріотизму ситуативно виступав проти малоросійщення, як справжній послідовник антиконформізму. Критерієм істини завжди була справжня моральна позиція наших романтиків-просвітників.

Футурологічний сенс Homo Liber у просвітницькому розумінні істини, що дуже важливе. Так, щодо патріотичного процесу нашого цивілізованого елітоутворення, в надрах тоталітаризму заслуговує уваги концепція лідера номенклатури у кінці ХХ ст.: Л. Кравчук, майбутній перший президент вільної України, діяв через дух «конституйованої пасіонарності». Він певною мірою зумовлює зміни руху історичного часопростору, впливає на механізм елітної саморегуляції. Пасіонарії діють наочно езопівською мовою і в текстовій формі, щоб «маленький українець» поступово

прийшов до розуміння сенсу буття. Але розуміння значення досвіду громадського «дорослішання» в глибині козакофільського ідейного сенсу самостійної України, - це «тихе неомазепінство», яке пройшло всю радянську епоху й є феноменом світової культури.

Чому і присвячують патріотичні вихователі свою працю молоді, щоб акумулювати свій «тихий-ліберальний» внесок у соціокультурну динаміку, у весь правозахисний світовий досвід нашого входження в європейський простір, у його антитерористичному осмисленні гуманістики сьогодення тощо. Зміни діяльності в штучному світі протидії імперській навалі є необхідним моментом пасіонарного розвитку в освіті. Тут коло буття «першої природи» соціальна діалектика, як самостійний феномен діють і закони метафізики. Штучна ж сфера суверен-людини, створюючи відносну самоосвіту, безпосередньо існує вчення про свободу, час і буття є віртуально-духовне відтворення опозиціонерів нового типу. Невід'ємною складовою частиною є знання про світ. Поняття «світ», «всесвіт» мають конкретно-історичний зміст, що визначається станом і природи, рівнем освіти, культури, науки, техніки, матеріального «дорослішання» історичної любові тощо. «Цивілізована людина» політичний складник носіїв духовності європейського простору.

Висновки до розділу І

Експлікація поняття «гуманістичних обріїв», дозволяє визначити її сенс через дух патріотичної єдності цінностей керівного класу, як індуктивно-метафізичної категорії філософії історії, впливає на механізми інформаційного захисту єдності офіційного та опозиційно-альтернативного суспільства. Гуманізація соціокультурного простору у понятійно – категоріальному послуговуваню потрібне для артефактів політичної нації та цивілізованого споживання медійної продукції; цивілізована людина номінує сутність поневоленого життя в ситуації звернення колективної уваги до соціокультурного простору, формуються громадські форми надії та захисту ідеалів гуманізму від стереотипів «масової культури». У цій площині осмислення нових елементів національного буття

феномен духовності цивілізованої людини може виявити себе як легітимний чинник цивілізаційних пролегоменів. Він здійснюється без перекручення архетипів етносоціальної саморегуляції, зокрема використовуючи (діалогове) легальне спілкування, саме за нормативами романтично-парадигмальних важелів звичайної та героїчно-просвітницької доби.

Гуманізація соціокультурного простору у понятійно – категоріальному сенсі стимулює становлення і нової людини, і, відтворення європейської нової держави, навіть завдяки ситуативної конвертації революційних змін на добробут бізнес-еліти, лише потім за своєю потугою до подальшого дослідження етносоціальних змін: може справити значний вплив на генезис вищих ідеалів у контексті європейських традицій націєтворення.

Дефініційний контекст дослідження становлення політичної нації як гуманізму в сучасному соціокультурному просторі, висвітлює поєднання процесу відтворення культури толерантності і критику спрощення радикалами пошуку оптимального розуміння поступу історичного націєствореня, її героїчних персон, номінують соборність етносоціальних спільнот, щоб відкрити і безперервно виникаючий соціокультурний простір, і необхідність чиновникам-партбюрократам діяти відпоідно з нелінійними законами. Культурна взаємодія носіїв європейської парадигми часто затінює перспективи ходи соціокультурної комунікації на межі тисячоліть, що набуває громадське значення підтримки нової парадигми глобального розвитку, бо нерідко обумовлена не лише внутрішніми колізіями буття, а й трансцендентним впливом духовної еліти.

В останні роки громадська думка ускладнила здійснення способів розкриття змісту поняття «гуманістичні обрії», як соціально-філософської категорії. Для досягнення оновленої мети в системній епістемології соціокультурного сенсу з’являються здобутки гуманітарної концептології:

- вплив наставника на суспільне життя історичної нації можна зрозуміти як суб’єктивацію «гуманістичних обріїв», і, окремо з метою освоєння майбутніми фахівцями моральних, професійних та патріотичних чеснот;

- виявилась половінчастість «ліберальних приписів» тих громадських

ватажків, що лише «несистемне говорять» про необхідні «соціальні зміни» або часто-густо, стверджують, що нібито наша «педагогічна парадигма» – це механічний конгломерат знань наукових і духовних.

- наш освітній простір понятійна етимологія може виокремити таким чином, щоб громада наочно з'ясувала деякі найбільш актуальні задачі у духовній, культурній та політичній соціалізації особистості.

Великі завдання по гуманізації громадського простору мали патріоти, що діяли в дусі цілісної динамічності, мобільності концептуальних схем світу, хоча іноді майже утруднювали самоідентифікацію молодої людини, яка відносить себе до однієї з сторін «міжкультурної комунікації», тобто відтворення суб'єкта навчання як суб'єкта діалогу культур. Становлення духовності людини проблема дуже складна, оскільки «маленький українець» має навчитися робити вибір із числа альтернативних modus existendi, маючи при тому не всі реальні можливості вільного доступу до інформаці, щоб у повній мірі оцінити всі наслідки прийняття одного з них.

Пошук найбільш раціональних шляхів відновлення всіх ступенів народної духовності зажадає від політичної еліти осмислення діалектики соціокультурних змін. Тривалий час українська філософія у просторі фундаментальних засад лише опосередковано становила важливий компонент дефініційно-системного мислення, використовуючи спадщину «великих педагогів і філософів», і, розгортаючи як додаток духу, - сукупну гуманістику, - включаючи критичне осмислення пост-радянського періоду. З'являються спорадично інноваційні та приватні форми серед різних видів державного навчання; і затінюється цілий спектр європейських прав і свобод, зокрема право на вільне отримання всіх форм інформації. Чим не в повній мірі забезпечується доступність гуманітаризації процесу реформування загальної середньої, професійно-технічної, вищої і післядипломної освіти. Соціально-гуманітарний аспект вимагає не скорочування, а надання із різних джерел фінансування (державних стипендій та пільг учням і студентам), зокрема всім громадянам, які пройшли важкі випробування (під час гібридної війни в Донбасі) або належать до національних меншин.

Відповідно номінації соціально-гуманітарних атрибутів цивілізаційних важелів

реформування соціального життя, все менше представників «нової генерації» продовжують «ностальгувати» за колишньою імперією, котра після розпаду СРСР, продовжує випробувати наше право на вільне існування у європейському співтоваристві. Попри тому, що були неодноразові спроби залишити процес малоросійщення історичного етносу, починається громадське розуміння необхідності матеріалізація нових правил і законів, котрі гарантують і унітарно-державний статус, і право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і інших освітніх закладах.

Наш гуманітарій-фахівець має на рівних конкурувати із своїми зарубіжними сучасниками стосовно того, що його західний колега має належний професійний рівень. Посилення в майбутніх фахівцях гуманітарного стрижня закладається в процесі функціонування гуманістичної освітньої системи: вимагає захисту з боку влади і громадянського суспільства.

Потребує негайних змін гуманітарна підготовка талановитих педагогів, провідних науковців (аспірантура, докторантура, стажування, творча відпустка). І всі представники перспективної молоді мають можливість через свої «творчу співпрацю» з європейськими колегами підтримувати на належному рівні форми підвищення кваліфікації, її комплексної інформатизації. Взагалі, дозволено можливо усе, що дає вільне висловлювання і впевненість обговорення з громадськістю, щоб у разі здійснення перелічених заходів,знайти слушну підтримку; вітчизняна система гуманітаризації соціума зможе виявитися як соціально-культурна сфера «цивілізованої людини», що реформується за сукупністю всеукраїнських і галузевих інновацій, зокрема нематеріального характеру, але в цілому молода генерація почне функціонуватиме значно по-європейськи.

Основні положення 1-го розділу висвітлені в публікаціях Аксьонової В.І.:

1. Комунікативно-соціокультурний простір – феномен Європейської парадигми суспільства нескореної України. Наукові записки / Ред. кол.: В. Ф. Черкасов, В. В. Радул, Н. С. Савченко та ін. – Випуск 167. –Серія: Педагогічні науки. – Кропивницький: РВВ ЦДПУ ім. В. Винниченка, 2018. (Index copernicus),

С. 41 – 45 (співавтор Скловський І.З.Скловська О.І.)

2. Philosophy of sociocultural meanings in the information system yesterday and today. Науково-теоретичний альманах Грані. Том 21 № 6, 2018 р. м.Дніпро. – (Index Copernicus), p. 39 – 45

3. Гуманістичні обрії постнекласичної символіки українського козакофільства. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол.ред. В.М. Вашкевич. – К.: ВІР УАН, 2018. – Випуск 133 (№ 6). – . (Index copernicus), С. 97 – 101.

РОЗДІЛ ІІ
ЛЮДИНОВИМІРНІСТЬ СОЦІОКУЛЬТУРНИХ ЗМІН ЄВРОПЕЙСЬКОГО ПРОСТОРУ: ПОСТНЕКЛАСИЧНИЙ РАКУРС

2.1 Метафізика соціокультурної динаміки – фундамент Homo Liber

Основні положення гуманістики європейського типу можуть бути застосовані в процесі метафізичного аналізу субстанційних підвалин соціального впливу на владу, також є віддзеркаленням звернення до аналізу «соціокультурної динаміки» (П. Сорокін), - європейських цінностей у дусі постнекласично-ціннісної (певний зріз) сфери життєдіяльності, зокрема у відсотках до загального числа тих, хто ставить, як правило, дану сферу на перше місце серед пріоритетів розуміння метафізичного фундаменту соціокультурного простору. Постнекласична характеристика соціальних об’єктів пізнання змінює методологічне тлумачення гуманітаризації соціокультурного простору та призначення інформаційного поля раціональності, праксеологічного, онтологічного і функціонального статусів особистості виду Homo Liber, що презентує самоорганізаційність квантово-тотального характеру націєгенезу, взагалі соціокультурної динаміки. Праксеологічна, наприклад, «спрямованість на метафізичному аспекті, - висвітлює ознаки буття в методологічному, організаційному та онтологічному рівнях, стає підґрунтям формування нових наукових моделей.

Історія людства лише на перший погляд уявляється як однобічний розвиток, в ході якого людина досягає найвищого блаженства лише в єднанні з Богом. «Homo liber», з точки зору американських метафізиків – це особливий «світ у собі», замкнений для інших створених особистостей, і відкритий лише для всевідаючого Творця. Наука, що стверджує раціональність світу та всезагальність законів природи, здобуває істину внаслідок «гріха» і реалізується в світі речей. Але людина не може бути щасливою, коли б мала задоволення лише деякого обсягу матеріальних потреб, вона синтезує себе, як мрія спільності про свободу (в екзистенціалізмі і частково персоналізмі).

Яким чином історичному народу вдається знайти власний шлях до

універсальної (європейської) моделі соціокультурного простору, зокрема в проектах і релігійних, і світських, звернутих у майбутнє? Завдяки відображенню витоків гуманістичності, йде відтворення рідного простору в контексті «духовної еволюції» історичного етносу в онтологемах політичної нації, як суб'єкта «духу часопростору», традицій пов'язаних і з «хрещенням України», і з «архетипами метафізики руської», з проявами якісного оновлення новітніх і стародавніх підходів до того, щоб розуміння національного духу допомогло виявити індуктивну конкретизацію гуманізму вільної людини (фундамент Homo Liber), але за обсягом синтезованих понять «Абсолютний Дух» в парадигмально-особистісних ознаках ще з античних витоків історичної нації. Homo Liber європейської історії співвідноситься з демократизацією civitas (держава – лат.), salus popyli (благо народу – лат.), raison detat (благо держави, державний інтерес – франц.), оскільки європейський простір обгрунтовує місце людині у соціокультурній діяльності, постійно осмислюються умови європейського буття і вплив на незалежний статус людини і громадянина; зменшується рівень громадського відчуження, але підвищується громадянська активність, соціальна відповідальність тощо. (Д. Бернал) [48. С.174-175].

За метафізичним фундаментом, наприклад, дух європейської людини має здатність не лише цікавитися загальним буттям, а й дбати про себе як про своє особистісне величчя (Homo Liber – сукупне людське буття), яке відтворює людиновимірність цивілізаційних можливостей кожного суспільства шукати сенс свого існування. Соціум значне посилює європейські національні прояви антропологізму та комунікативності в духовному виявленні розвитку філософії дійсності, чим також визначається статус почуттів майбутніх фахівців, що наповнюють духом патріотизму поняття «європейського простору», відобразив субстанційне світовідтворення змін довкілля, щоб охопити метафізичним сенсом громадські впливи духу «імперативу надії».

Авторитетні церковні та громадські діячі висвітлюють алгоритм метафізики осмислення «гуманістичних обріїв» європейського простору за історичними обставинами новітнього часу, і особливостями розвитку неотомізму

в європейській цивілізації. У значній мірі його постнекласичний вигляд залежить від вимог науково-технічного поступу і, від зв'язків з видом Homo liber, включаючи суверенний статус (розколотої на фрагменти) України; потрібний духовний поштовх і для нових вимог сучасного етапу науково-технічної революції тощо. Це духовне виявлення стосунків необхідності, що демонструє «найвищу метафізичну мудрість»: відображує духовну площину, освітлює особливості вітчизняної ідеї буття, пов'язану з розумінням необхідності єднання розколотого етносу в дусі морального імперативу. Кілька разів сучасна постнекласична традиція повторює про цю тезу – навіть у полеміці з радянськими філософами, – що людина за будь-яких етносоціальних змін, як образ Божий, є особистістю, яка за метафізикою національної ідеї створює нові культурні світи і цінності, щоб політична нація народжувалася у свободі, розвивала свободу, й вільно відновлювалася під час власного становлення гуманістики її онтологічного підґрунтя. Вона через свої типи та моделі соціокультурного простору знижує ідеологічну гостроту, зокрема за допомогою філософії харизматичних постатей, - можуть допомогти вільній людині соціуму протистояти традиціям відчуження (Є. Борінштейн, В. Воронкова, Ю. Добролюбська, В. Плавич).

Більш глибоке вивчення проблем синтезу релігії, гуманістики різних культурних етик, ділової раціональності майбутнього, склались також у системі неотомізму: «Учение Аквината касалось всего, что может быть предметом философии, уберегало верных от соблазна и искушения, призывая католика гордиться своей борьбой за истину» (Н. Лобковиц. Что случилось с томизмом? Из лекции на летней школе томистов в июле 1994 г. Вопросы философии. 1997. №1. С.93-106, С.96). Онтологія неотомізму, як різновид метафізики історії, торкається субстанційних питань людини, природи, буття, ніщо, чим допомогла західному християнству подолати в Європі оновлені тоталітаризмом і деспотизмом традиції дикунства і варварства. Але науково-технічна революція у другій половині XX ст. створила умови для свободи людини, і для еволюційного ускладнення самоорганізації суспільства, оскільки соціальний капітал виробничих

потужностей ігнорував людиновимірність соціокультурного поступу, що вимагало якісного оновлення вчення Фоми Аквіната, зокрема в соціологічному аспекті.

«Если бы Аквинат… входил в мелкие интересы повседневной жизни, малозначимые с метафизической точки зрения, он, вероятно никогда не сделался бы величайшим систематиком христианской традиции» (Н. Лобковиц, Указ.соч. С.103). ІІ-й Ватиканський собор (1962-1965 роки) значно оновив філософію томізму: «Для огромного множества католиков последние 30 лет были периодом нового открытия Священного Писания, Нового, и Ветхого Завета» (Н. Лобковиц. Указ. Соч. С.103).

Визначимо те, що неотомізм (Ж. Марітен, Е. Жельсон, Ю. Бохеньський, К. Войтила — Іван Павло ІІ) допоміг своєю постнекласичною філософією: з'явилися необхідні антропологічні та громадянські концепти впливів на виховну парадигму для розуміння проблем глобального комунікативного суспільства. Розкриття підходів до соціокультурної комунікації почалося в площині аналізу соціо-економічних, соціо-політичних, соціо-екологічних конфліктів; потребує гуманітарного оновлення аналізу історико-методологічних засад феномену людини, і її професійності, і дилетантизму, соціокультурності та комунікації.

Відмітимо те, що у XXI столітті з'являється поняття гуманізму як одуховлення «комунікаційного суспільства», яке конкретно розглядає «постіндустріальне суспільство» (Д. Белл), «інформаційне суспільство» (М. Порат, І. Масуда), «мережеве суспільство» (М. Кастельс), гуманістика вживає сенси цивілізації поряд з поняттям соціокультурної толерантності, попри будь-яких традицій і стереотипів прихильників феодалізму. Всі, що у свій час, наприклад, беруть участь в русі Реформації, створюють впорядковуючий соціальний феномен, як особливу реальність, «процесу комунікацій», зазначає Н. Луман [264, С. 195]. Природа соціальної комунікації витікає з потреби Homo Liber у спілкуванні і розкривається, в першу чергу, через характеристику саме цього процесу, який у принципі діалогічний, навіть у тому випадку, якщо мова йде про одиничний суб'єкт і його зверненість на самого себе.

У антропологічному за суттю дослідженні особливо виділенні характеристики духу комунікативного суспільства з його демократичними традиціями і нормами. Символічні форми інформації найбільшим чином відповідають демократично-функціональному статусу Homo Liber. Разом з тим функціональний контекст інформації є вторинним. Саме ця обставина – об'єктивне джерело утворення різного роду символічних глобалізованих систем. Такий порядок культурно-пізнавальної практики людства слід назвати духовно-природним. Як відмічає О. Лазаревич у своєму доробку «Глобальне комунікаційне суспільство»: «Сьогодні також дає й про себе знати глобальна тенденція – конструювання «третіх», «четвертих» і т.п. рівнів символічних систем, які зумовлені не лише атрибутивно-символічними формами інформації на протязі двох тисячоліть; в своїх основних характеристиках вона, залишається незмінною, завдяки християнським гуманістичним чеснотам.

Систематизатором людиновимірного повороту західної філософії у бік шляхетного захисту дитиноцентризму, як і взагалі прав людини, був римський папа Іван Павло II (1920-2005 роки), його гуманістика конвергентного суспільства в неотомізмі розкриває як духовну сутність християнства, так і форми європейської сукупності пізнавально-творчого потенціалу. Перший слов'янин-понтифік, завдяки неотомізму, розкрив сутнісні елементи постіндустріальної парадигми як конвергентного характеру європейської цивілізації. Причому його критика духовних хвороб сьогодення нічого спільного не мала з інквізиторською (зараз засудженою) традицією «полювання на відьом». Шляхетність пасіонаріїв ситуативно спричиняє підвищення духу нестабільності, провокує поради громадян-патріотів, попри (малоросійської) будь-якій характеристиці акцій стихійного бунтарства, чим ситуативно влада гальмувала дух етносоціальної саморегуляції, тепер опозиційність була у футурологічному контексті як очікуваний проект стану кризи громадського буття.

Свою модель оновлення філософії постмодерної людини Святіший Понтифік зв'язує з поняттями як «нове індустріальне суспільство» (Д. Гелбрейт), «активне

суспільство» (А. Етціоні), «кооперативне суспільство» (Д. Кліффорд), «постекономічне суспільство» (В. Іноземцев), «організаційне суспільство» (Р. Престус), «постсучасне суспільство» (Ж.-Ф. Ліотар), відобразивши повагу до екзистенціалів структуралізму, лінгвістики, семіотики, культурології.

На межі XX-XXI століть склались умови необхідні для гуманістики неотомізму як філософії, що обґрунтовує «силу ненасилля», потрібні засоби громадського діалогу, обумовлені феноменальним зростанням громадянських зіткнень, зокрема відносна і абсолютна шкода «гібридного відтворення типу напівколоніальних воєн» або їх примітивного захисту носіями вульгарного соціологізму; зокрема, захисники сепаратистського невігластва відтворюють «комплекс тоталітарного утопізму», як такого, що є нібито підставою системної критики деяких локальних передумов демократичної парадигми. В аспекті еволюційного подолання цього феномену можна вдало досягти, на думку багатьох дослідників, «ноосферних» меж патріотично-демократичних проявів (В. Вернадський). [83, С. 26-28], але у площині гуманістики соціального буття людини (Р. Портер, Д. Трагер, Л. Самовар, К. Бергер, С. Гантінгтон, Е. Гірш, Г. Хофстеде, С. Даль). Ці мислителі в сумі діяльної активності постмодерну утворюють так звану «класичну» систему постнекласики, як модель гуманістики освіти (Папа Іван Павло II, Я. Корчак). Основну увагу, наприклад, приділяється гуманістичному визначенню «дитиноцентризму» як свободи людини, її відкритості світу тощо.

Папа Іван Павло II через неотомізм показує інтелігенції необхідність збагачення елементів постіндустріального типу мислення, починаючи з дитинства, оскільки на цієї цілісній основі формується загальнолюдська парадигма «конвергентного суспільства».[448, С3-14] Для цього громадськість має активно (мирно) протистояти апології «бунту мас», оскільки це призвело в XX ст. до двох світових війн і створення розмаїття «зброї масового знищення». Неотомізм дає майже загальнолюдські відповіді на наукові, економічні, політичні, соціальні виклики. Велику роль мають не лише богословські, а й громадські зусилля Івана Павла II, він залишив критичне

осмислення навіть українського соціуму з тим, щоб підвисити соціокультурний рівень (синтез релігії, філософії, соціоекології) як субстанційне світовідтворення змін «європейського простору».

Папа Іван Павло ІІ, наприклад, при всьому його модернізмі поглядів на земне буття особистості, вказував на те, що «теологія визволення» є антитеологією, коли у її ватажків немає духовних ідеалів, щоб свобода не була руйнівним явищем. На його думку, історичний етнос дієвий тільки тоді, коли має підстави божественного розуміння аксіологічного проникнення в національне виховання, чим постійно гуманізує власну боротьбу за синтез віри та розуму. Наука в контексті глобалізації розвивається насамперед як технонаука, «що стає основою... розвитку суспільства знання... розвинених країн світу...», дає змогу подолати антигуманні соціальні прояви технонауки та перетворити сучасну науку на стратегічний ресурс суспільного розвитку. Наука формує середовище глобалізації, охоплює всі види і форми суспільства сталого розвитку: від сфери виробництва і споживання до легітимації «богословських дисциплін».

Гуманістичний бік змін дійсності у відповідних межах наукової проблематики освітнього простору, торкається гуманітаризації громадського досвіду. Життя видатних наставників є якісне відображення реформування підготовки молоді у дусі ідеалів громадського впливу, одним із аспектів цього є український та європейський підходи, зі своїми, лише на перший погляд утопічними мріями, і про роль козакофільства, і про гуманітаризацію соціокультурного простору. Цей ключовий синтез отець Іван Павло ІІ виявив у енцикліці «Fides et ratio» («Віра і розум»), де, звертаючись до єпископів, підкреслив: «Церква силою авторитета, який вона має як хранителька Об’явлення Ісуса Христа прагне підтвердити необхідність рефлексії на тему істини. Тому я вирішив звернутися до вас, вельмишановні Брати в єпископстві, з якими мене єднає місія відкритого з’явлення правди (пор.:2 Кор. 4:2) а також, богословів і філософів, на яких лежить обов’язок досліджувати різні аспекти істини, а ще, до всіх людей, котрі шукають істину,… або кожен, хто має у серці любов до неї міг стати на належну дорогу…,

знайти в ній заспокоєння своїх турбот і духовну радість» (Fides et ratio Святішого отця Івана Павла II до єпископів Католицької Церкви про співвідношення віри і розуму. Енцикліка (фрагменти). Всесвіт. Журн. іноземн. літ. 2001 №5-6. С. 3-14, С. 6)

Пошук істини для понтифіка був необхідністю в збагаченні духовних засад європейської цивілізації: «філософські шукання загрузли у сипких пісках загального скептицизму, поступилися місцем некритичному плюралізмові: виявив браку віри в існування істини… Певні концепції життя, які походять зі Сходу… позбавляються істини абсолютного характеру… Все зводиться до рангу точки зору… Філософська рефлексія… віддає перевагу радше розгляду екзистенціальних, герменевтичних чи мовних питань, які обминають основну проблему істини кожної особи, буття, самого Бога… На загал у наших сучасників сформувалася позиція недовіри до великих пізнавальних можливостей людини» (Іван Павло II) [448, С. 5]. Філософія неотомізму допомагає намалювати цілісний образ пізнавальних пошуків західної постнекласичної філософії, чим якісно оновлюється навчання молоді відповідно вимог науково-технічного, інформаційно-комунікативного, ноосферного значення.

Філософія ідеалів європейського простору з самого початку свого виникнення в постмодерний період найчастіше адекватно відображає онтологічний рівень вільної гуманізаціїі: людиновимірність буття, впритул і до наших днів, є прообразом оновлення «вічної» колективної системи соціокультурного простору, прагнучи турбуватися не тільки про універсальне, а й у пошуку осмислення багатозначної філософської позиції, діяти як прихильник історичного оптимізму: «Різні філософські системи прищепили людині хибне переконання, що вона сама собі абсолютний господар, що вона може визначати свою долю й майбутнє, покладаючись тільки на себе та на свої власні сили. Так ніколи не реалізується велич людини… Тільки під небом істини вона може… зрозуміти сенс своєї свободи та своє покликання любити і пізнавати Бога, і в здійсненні цього покликання вона в усій повноті знайде саму себе» (Іван Павло II) [448, С. 14]

Святіший Понтифік, після майже смертельного пострілу турецького терориста, попереджує світ про ситуативні загрози в пошуку свободи, як прояву анархістської та гносеологічної гордині: «Своєрідна «філософська гординя»… воліла б надати (сенс. – Авт.) власній візії, недосконалій і звуженій, вибором окресленої перспективи, рангу універсальної інтерпретації… Для добра людства… одне накладає на неї (філософський пошук істини. – Авт.) особливу відповідальність: це дияконія істини. Я вже писав про це в моїй першій енцикліці Redemptor hominis… Кожна пізнана істина – це завжди тільки етап дороги до пізнання тієї повної істини, яка постане в остаточному об'явленні Божому: «Тепер розумію частково, а потім пізнаю, як і пізнаний я» (І. Кор. 13:12)» (Іван Павло ІІ) [448, С. 4].

Людина є творцем, і, носієм культури, доказує Іван Павло ІІ, та яку можливість зробив Творець для кожної людини. Ця проблема вирішується таким чином: конкретно-історичні культури відрізняються відповідно до зовнішніх вимірів відбірковістю, тобто кожна людина і етнос мають певний «культурний поріг», який пропускає лише те, що може мати значення для власного стилю життя індивіда і поза ідеологічних маніпуляцій. Для цього свідома людина, зокрема в Україні, має визначити свою міру захисту гуманістики життя, яка є патріотично-індивідуальною,де особа відповідає за всіх шляхетними нормативами та лишається захисником спадку вольностей змістовного розуміння суперечливостей буття, як духовного сенсу змін національної ідеї.

Постнекласична філософія неотомізму намагається осмислити феномен Homo Liber як онтологію соціального буття, під впливом гуманістики на олюднення правових умов європейського буття. Народна освіта є в основі осмислення демократичних знаків інтелектуальною елітою національної ідеї та символів українського буття. Так у важкий період життя в соціумі для особистісного виявлення «сутності вільного існування» встає питання: «Що таке природа і світ?». Або в чому сенс громадської діяльності, і в якій мірі вона впливає на видозмінювання відносин державних інституцій та громадських організацій. Homo Liber виступає однією з універсальних родових сутностей

проблематики європейського суспільства, зокрема визначення людиною своїх ментальних, світоглядних, громадянських позицій та вибору форм вільної діяльності у софійному вимірі, повсякденному майбутньому житті тощо.

Постнекласична метафізика в історичному аналізі софіологічних сенсів етносоціального феномену розкриває духовний вимір бунтарства, критичного розуміння навіть дій окремих спільнот проти поступу, за обмеженим проявом принципів революційності, оскільки відокремлені із логіки подій гуманістичні обрії в контексті розуміння дійсності, що допомогає виявити індуктивну конкретизацію синтезованих понять «Абсолютний Дух» та «Український Дух». Іван Павло ІІ полемізуючи з духом націонал-егоізму та націонал-нігілізму, що часто-густо ховається за принцип приниження соціальної свободи: іноді перехрещується з її вульгарно-соціологічними проявами вищих ідеалів, які час від часу існують поруч з легковажними висловлюваннями та судженнями деяких представників радикалізму. Радикали різного кольору в ХХ столітті після приходу до влади виявили себе як відвертих (чи замаскованих) націоналофобів-антисемітів. Носії атрибутів Homo liber сприймають страждання тих чи інших спільнот навіть у філософемах сміхової культури жартів.

У цьому контексті «еврейские остроты…. сплошь и рядом созданы самими евреями. В то время… как истории о евреях… почти никогда не возвышаются над уровнем комической шутки или грубого издевательства». Слово, например, «невинность», показывает хозяину (власної долі – Авт.) на двусмысленности этого слова, ибо так построена эта острота, в одном случае имеет смысл, противоположный виновности, преступлению, а в другом – смысл, противоположный сексуальной опытности…». (З. Фрейд. Остроумие и его отношение к бессознательному) [402. С. 153]. Неофрейдисти більш тонко, з позицій Homo Liber, аналізують витоки, як антисемітизму, так і духу софійності: «Библейское падение человека изображает проблески сознания как проклятие… Мы нарушаем покой и раздражаем богослова не меньше, чем философа, врача – не меньше, чем педагога: блуждая в потемках мы даже залезаем на поле деятельности биолога и историка» (К. Юнг. Стадии жизни) [438. С. 19]. Підходи

неофрейдистів тяжіли до теоретичного і практичного вирішення проблеми антисемітизму, виходили з гуманістики «філософії серця» у дусі послідовників метафізики надії Г. Сковороди, що відповідало сакральності подолання стереотипів профанності чисельних спільнот – християн, зокрема українців православного і католицького обряду.

“ Великий Кобзар ” у цьому феномені теж відобразив силу Благодаті, волею носіїв соборності був названий «Апостолом правди і науки», у ньому збагатився український мир від нащадків нашого Господа Ісуса Христа, всі складові «сім’ї великої, вільної, нової», будь-яким словом поглиблювали пізнання євангельських пророків: «Миру відомі своєю мудрістю всі» ті, хто не може так легко пізнати Бога без розуміння премудрості національного буття» (Ап. Павло). У другому посланні до фесалонікійців, як відомо, Апостол Павло попереджає всіх тих, хто не маючи моральних чеснот, піддається спокусам «світу цього»: «Не поспішайте коливатися і бентежитися ані через духа, ані через слово: ..., ніби вже не настає день Христа » (2 Фес. 2:2). «День тот» християни, зокрема українці православного і католицького обряду розуміють у відповідності з заданими параметрами європейською цивілізацією.

«Інформаційні відносини» людини виду Homo liber включають: потенційний інтелект і різноманіття відтворення інформаційних продуктів, як базові відносини, з однієї сторони, - сполучені з інформаційним потенціалом, що знаходиться поза людиною і віртуально (в закономірностях змін буття людини, в аспекті його суб’єкт-об’єктних взаємодій). З іншого боку, суб’єкт-суб’єктні зв’язки торкаються і особистісних знань (внутрішньо-особистісні інформаційні перетворення) на основі інформації для себе, оскільки відносини з цього аспекту мають бути актуально відображені в концепції специфіки комунікативно-інформаційного суспільства, яке спирається на визначальну роль комунікації у житті людей, що являють собою ресоціальні важелі глобалізації.

Наука в контексті глобалізації обумовлює історичне існування макросистем, «що стає основою... розвитку суспільства знання... розвинених країн світу..., дає змогу подолати антигуманні соціальні прояви технонауки та перетворити сучасну

науку на стратегічний ресурс суспільного розвитку (Г. Рормозер) [343, С. 15-16]. Наука формує середовище в національно-локальному аспекті глобалізації, охоплює всі види і форми суспільства сталого розвитку: від сфери виробництва і споживання софіології гуманітарних дисциплін (С. Кримський) [238, С. 7-8].

Однак, за проявами вільної думки у межах Кобзаревої сім'ї «великої, вільної, нової» йде відтворення європейських засад української держави, щоб гальмувати ксенофобські настрої чи бюрократичну корпоратизацію комунікативних і моральних стосунків, оскільки лише «метафізика надії» може виявити у націогенезі рівень найбільшої стабільності українських цінностей. Тому об'єктивно виходять на пріоритетні позиції «вартості родини». підкресливши кризу демократичної персоніфікації європейського соціуму автохтонного етносу. Дух шляхетних ідеалів цивілізованого патріотизму впритул підтримує в суспільстві й паростки вільної думки, прихильність до стабільності традицій, що склалися за доби (шляхетних) ідеалів цивілізованого патріотизму, соціальної еволюції політичного націєгенезу; досвід серцевої єдності міг показувати вади духовного невігластва, охлократії тощо.

«Філософія реальності буття» відтворює дух гуманістики цивілізованого державоцентризму у виявленні сенсу національної ідеї, як універсального цивілізаційного предмету, завжди піклуючись про цілісність розуміння метафізики першого ступеню, щоб доля історичного етносу зміцнилась на щаблях захисту онтології чеснот європейської свободи. Реформатори-пасіонарії історичної нації скорочують відстань онтологем буття і від максималізму шляхетних представників духовної еліти, і від прихильників негайного етносоціального відтворення на рідній мові навчання, але шляхом адміністративного примушення тощо. Відомо в Україні ще митрополит Іларіон (XI ст.) та пізніше прихильники козацького природоофільства обґрунтовували цей аспект за європейською традицією (П. Орлик, XVIII сторіччя). Дух патріотизму нам допоміг під час становлення суверенної держави, - чинник демократичного вирішення етносоціальних проблем індустріальної доби людської емансипації, яка у софійному вимірі й виявила тимчасовість

казарменого виробництва суспільних відносин.

Дух постмодерної філософії навіть для пасіонарія-відлюдника на передній план не може лише імітувати феномен Homo Liber через «kitch» (задоволення плебейських смаків), підміну гуманістики – популізмом, софістикою чи навіть виводить на широкий загал «карнавал» (або шоу), який заповнює весь час плюралістичного ефіру і сприяє формуванню як правозахисника, так і «карнавальної» або «рабської особистості». Карнавал відсуває на периферію смислові форми життя і протиставляє їх національно-захисному, раціональному, науковому сенсу, тобто співвідношенню порядку і хаосу. Їх складна опозиція у давніх і сучасних проявах впливу гуманістики, що спостерігаємо під час експериментів використання прийомів вульгарно-соціологічного маніпулювання. Тоді можна розглядати і політичну націю у межах фасціонології – із «свідомістю і підсвідомістю, надсвідомістю і поведінкою учнів » (В. Ширшов) [429, С. 29-30] Творчість харизматичних осіб - допомога у вирішенні конфліктів у освітньому просторі, оскільки видатні патріоти розуміли сутнісні вади нескореної України. Історичний оптимізм постнекласичної філософії в концепції ідейних джерел освітніх інновацій, пов’язаний з роллю наставника. Г. Сковорода, Т. Шевченко та їх духовні нащадки, які зараз активно діють, долаючи дух малоросійщення, переходять від апології «бунту мас» у бік цінностей гуманістичних чеснот.

Громадське осмислювання феномену цивілізованих національних цінностей у дусі філософського підходу до якісного оновлення світогляду людини є сукупність зразків національної культури, - замінює стихію протиборства з духом метафізичних принципів онтологізації. Цивілізована форма буття особливо оберігає його коріння від історичного безпам’ятства, від правового та національного нігілізму від догматично-плебейських впливів, чи обожнювання загальних історичних універсалій національного номіналізму громадськість залежить від гуманітарного підвищення рівня антитоталітарного процесу виховання студентів, курсантів та учнів.

Терміни «тоталітаризм», «тоталітарний» з’явилися у післявоєнний період і

досі парадигмальне його використовування існує, але необхідне оновлення «стану духовності», починається з гуманістичної характеристики осіб, про яких, наприклад, (езопівською мовою) довгий час розповідалось у проекті відновлення «шляхетного типу української людини».

Наставники молоді повинна отримати право на угоду збереження мінімуму гуманітарних знань (негайно реагувати при випадку суттєвих порушень з боку керівництва закладу), щоб оперативно приймати відповідні кроки за творчою співпрацею, можна поступово позбавлятися духу тоталітаризму, є однією з аксіологічних вимог відтворення засад української цивілізації тощо.

Цікаве мотивування духовної спорідненості цивілізованості молоді та демократизму системи виховання випливає з особливості етноконфесійного розвитку, що відтворювало завжди повагу до громадських проявів особистісної активності. У нескореній Україні «свідомі українці» все частіше почали осмислювати національну ідею у площині громадської відповідальності духовної еліти історичного народу, у тому числі за вирішення суперечливо-складних показників розвитку загальноєвропейських цінностей, що дають соціуму змогу вибрати правильні пріоритети, спрямовуючи становлення рідної країни за «логіки викладу патріотизму» цивілізованої людини.

2.2 Постнекласична інтерпретація антропологізації в соціокультурному просторі

В XX-XXI століттях найвидатніші європейські мислителі розмірковували про проблеми філософії людини, виховання і удосконалення європейського простору, висунувши теми для проектів нових соціальних інститутів. Три форми часу (минулий, сучасний, майбутній) є трьома структурними елементами антропологічно-безсенсового існування комунікації. Слід вказати на зміну загальної схеми глобально-соціальних зв’язків і відносин постіндустріального світу, що здійснюється шляхом переходу в їх організації від переважно вертикально-ієрархічної структури до суто горизонтально-мережевої схеми, що

посилює значення комунікаційних принципів соціокультурного простору. Інформаційна компонента створюється сучасною людиною у процесі її професійно-комунікативних відносин з оточуючим світом і цей продукт перетворюється у реальні, конструкційні аспекти свідомості фахової людини. Зміни в природі глобалізованого світу, що відбуваються за інформаційними підвалинами, є змінами доцільно упорядкованими чи виконаними у але у контексті осмислення часових (ситуативних) і просторових антиномій.

Гуманістична характеристика постнекласичної інтерпретації антропологізації якісно відобразила ситуативні зміни: отримали відображення в контексті особистісного та звичайного розуміння того, що комунікативність духовного простору виявляє себе, як реконструкція, діфферанс, перформативність, плюралізм, симуляція, симулякризація, гіперреальність, інтертекстуальність (Бодрійяр, Делез, Гадамер, Гваттарі, Леві-Строс, Дерріда, Ліотар). Якщо суспільство і природа, світ і цілісне становлення мають історію, то людина сама є історією. В умовах цього громадянського пошуку системи цінностей, формується нова соціокультурна основа існування науково-технічної еліти суспільства, її взаємодії з соціально-економічними, політичними та іншими сферами буття; нащадки просвітників-романтиків демонструють серйозні модернізаційні тенденції, які досить чітко вимальовуються на рівні етносоціальних і соціокультурних трансформацій. Ці трансформації у своєму загальному інтегральному вигляді виражають основні ціннісно-парадигмальні напрямки формування інформаційної цивілізації, де головні важелі в громадському потенціалі відтворюють дух постмодерної особистості.

Однією з провідних пізнавальних цінностей особистості не тільки сучасної, але і всієї цивілізаційної історії європейського людства, є громадський інтерес до вивчення природи, сутності, характеру розвитку і функціонування взаємодії соціокультурних і освітніх сенсів, що зростають ще з часів античності. Кожна цивілізаційна європейська епоха по-новому розвиває зміст цього соціокультурного феномену, орієнтуючись на практичну значимість гуманітарного і технічного знання. Можна сказати, що проблеми розвитку

технічного знання, техніки і технологій є «вічними», вони нерозривно зв'язані з матеріальним виробництвом, також з гуманітарною основою існування і розвитку українського суспільства (гуманістично-світоглядне обґрунтування).

Феноменологічний метод Е. Гуссерля дає змогу розглядати людину в часі, який не є абсолютно підвладним їй, тому що за способом свого буття вона сама є синонімом часу. В цілому, цей процес сполучений з антрополого-комунікативним духом сучасного пошуку етносоціального порозуміння та мірою усвідомлення громадою сенсу ноосфери, як парадигми європейського гуманізму в історії людства, всієї соборної України тощо. Становлення духу антропологізації теж потребує, в контексті номінації дій влади і соціуму, також освітньої та професійної комунікації національних ідеалів у філософсько-історичному дискурсі через поняття «екоонтології», що виявляє осмислення національної ідеї, її ноосферно-футурологічну перспективність (Є. Борінштейн, В. Ільїн). Щоб чітко зрозуміти місце «філософії постнекласики» в професійно-соціальних і комунікативних сенсах чи під час ноосферної інтерпретації, зокрема необхідно зокрема під час соціокультурних інновацій.

Міжкультурна складова діє в напряму дискурсу гуманітаризації впливу на зародження і формування концептів «західного світу» як глобальної комунікації, - складових соціогенезу та етносоціальних змін суспільства в процесі переходу до парадигм екологічної доби, знімає історичну фрагментарність унітарної централізації – регіонального відчуження, що відтворює дух шляхетних намірів української людини та пошуку моделі щасливого буття. За рівнем демократичної компетентності патріотів-гуманістів можна змоделювати загальні обрії європейської мрії у футурологічному дискурсі завжди, щоб оптимізувати власну комунікабельність втілення вдалих постнекласичних підходів (сьогодні треба знати від трьох-чотирьох і більше п'яти мов). «Суб'єкт» за вивченям своєї природи у ХХ ст. стає напрямком постнекласичної філософії, оскільки відомо, що жодна особистість добровільно не піде на деперсоніфікацію, авжеж її роль ніколи не є об'єктом, основні представники, наприклад: у США, в Англії; у Німеччині або Е. Муньє, Ж. Лакруа у Франції та інші, досліджують гуманістичні

характеристики соціального буття, як творчу суб'єктивність людини. [296, С. 119]

«Особистість» часто-густо трактується як неповторна, унікальна суб'єктивність, спрямована на творення чеснот і чим оптимізує людиновимірні інтенції західної держави, і феноменів глобального початку суспільного світу. Саме тому потрібна соціокультурна інтерпретація змін соціального буття, зокрема в просвітницькому контексті «іншого», який веде визволення історичного народу; коли принижується дух свободи, з'являється потрібна когорта шляхетних захисників традицій людиновимірності тощо.

Повне занурення її в світ речей означало б для неї рабське існування, втрати духовного ядра особистості, Інтерес до онтологічної сутності простору людини відведене у демократичній площині інтенцій Homo Liber, як відлуння природного стану нашої думки, оскільки феномен свободи оголошено європейським простором лише у сфері абстракцій «Я», в значній мірі це потребує активності суб'єкта під час подолання відчуження від соціального світу, про що постійно наголошувалось і підкреслювалось сучасною філософією, коли згадувалося про гріхопадіння, - «екзистенціальну провину індивіда перед світом» (М. Бубер) [68, С. 278]. Бо особа за викликом долі лишалась раніше (і зараз) наодинці з собою, зі своїми проблемами; котрій рідко таланило у цій спустошливій самотності – зустрітись із собою у власному «Я», щоб побачити моральну проблематику людини не взагалі, а згадуючи загальнолюдську трагедійну проблематику (І. Кант).

Для аналізу різноманітних проявів вільної людської сутності деякі неокантіанці, представники філософської антропології широко застосовують принципи трансценденталізму І. Канта, зокрема трансцендентальної феноменології (Е. Гуссерль) та трансцендентальної аналітики людського буття (М. Гайдеґґер). Але у випадку філософем простору освіти антропологія, як правило, розглядається мов другорядна течія західної думки, що виникла випадково, а не із прояву абсолютно загального «антропологічного повороту», він відбувся у першій чверті XX сторіччя в західноєвропейській філософії. Основні представники цієї течії (Г. Плеснер, М. Шелер) починали як прихильники

німецького романтизму. М. Гайдеґґер критикує цю течію нібито за компроміси з «філософією життя».

Постнекласична версія метафізичного розуміння антропологічної трансформації європейського простору історичного народу (О. Розеншток-Гюссі, С. Гантінгтон), щоб відстоювати думку про те, що поняття людиновимірності буття корелює цивілізаційні відношення свободи, людини і світу (патріотичні зміни), бо «простір антропоцентризму» відображає принципову відмову «когорти Дон-Кіхотів» від ситуативного знищення гуманістичних обріїв на користь вульгарно-соціологічного перекреслення традицій історичного народу. За твердженням (нацистів) є такого роду стереотипи антигуманізму, - дозволяє краще будь-якої концепції, тобто малопродуктивного гуманізму ідеологізувати свідомість, де панує суто технократичне або ультрарадикальне використання духу поступу.

З точки зору постпозитивістської антропології сенс «української ідеї», наприклад, є конституційною духовністю змін у процесі якісного впливу «когорти Дон-Кіхотів» на дух самосвідомості історичної (політичної) нації. Філософська антропологія в цілому висуває вимогу побудови цілісності концепцій гуманістики, вільних від засилля абстрактних тлумачень (і доповнює аргументи неотомізму проти стереотипів тоталітаризму), що ігнорують здобуті факти про незламність людської гідності.

Антропологія дає нам новий образ соціокультурного та освітнього простору, який складно організований у комунікативній ситуації і відкритий, являється безперервно виникаючим, еволюціонуючи згідно з логікою комунікативної дії в конкретно-історичному процесі духовного виробництва і споживання продуктів матеріальної та духовної культури, тобто опосередкованої інтеракції, і креативності етносоціальної дійсності, яка символізує те, що формує систему відліку для громадського розуміння сенсів буття, тобто того, що поступово відбувається. Поняття «комунікативної дії» охоплює всі види інтеракцій, які здійснює суб’єкт існування, сумісно і узгоджено з іншими людьми. У тій мірі, у якій конкретна дія суб’єкта є

детермінованою у навчальному процесі, вона стає комунікативною, її учасники переслідують тільки ілокутивні, а не перлокутивні цілі. У перспективі досягнення ілокутивних цілей являє собою як відсутність комунікативної компетенції чи прямого порушення комунікативних норм у результаті стихії комунікативних дій багатьох «носіїв свідомої дезорганізації».

Суспільство «вільної демократії» – це суспільство антропологізоване і глобалізоване, і складно структуроване, бо внутрішньо і зовнішньо максимально вивільнене від позаекономічних, феодальних дефектів і перепон свавілля деспотизму, завдяки системному гальмуванню авторитарно-тоталітарних, тобто різного роду нецивілізованих зовнішніх тенденцій, що заважають розповсюдженню вільного демократичного духу; національного сенсу порозуміння тощо. Ще однією специфічною рисою онтології «буття людини» є інтерпретація символів сенсу дії (когортою Дон-Кіхотів-пасіонаріїв). Існування «Дон-Кіхотів» є феноменологічна надія-інтерпретація «Я-буття». Гайдеґґер саме в цьому значенні наполягає на історичному розумінні людини і світу, вірніше на розумінні історичності людини, лицарів і громадської мужності в цьому світі. Елітне самоусвідомлення, визнаючи певну правомірність об'єктивістського тлумачення феноменів історичного впливу, також на використання власного рівня цивілізованості (проти дикунства, варварства в європейській цивілізації).

У праці М. Гайдеґґера «Буття і час» метафізика надії фігурує як трансцендентне поняття онтології, що визначає субстанційні характеристики буття людини. Положенню «Dasein– притаманна історичність» онтології етносу, часу, місця. Він називає «Dasein фундаментальним екзистенціально онтологічним висловлюванням про буття. Гайдеґґер доводить, що цей погляд не єдине розуміння соціокультурних змін, бо і в Європі можливі різні трансформації соціального буття. Є ще, на його думку, і онтологічний погляд на історичну реальність, що забезпечується феноменологією абсурду.

Екзистенція, вважали Гайдеґґер і Сартр, є соціальним буттям, що затінює у

ньому аспект гуманізму, бо він спрямований до «життя», і «ніщо», тотально нічого не змінює у статусі свободи, хоча людина усвідомлює свою значимість носія виду Homo Liber, але не завжди має сили здійснити віру, надію, любов, щоб протистояти своїй фізичній кінцевості. Саме в останньому випадку виникають сенс і мета комунікативної інтенції, без чого ані громадський діалог, ані будь-яке спілкування цивілізованих громадян з владою взагалі є неможливими.

Модальний контекст свободи інформації завжди виступає стимулом цивілізованої комунікації, тому що представляє виникнення відповідної реакції співрозмовника, значення якої зумовлює позитивні результати (А. Лазаревич). [250, С. 25] Еволюційний дух становлення європейської нації потребує розв'язання етносоціальних суперечливостей, але завдяки досвіду громадянського суспільства й постнекласичного підходу до втілення принципу європейської гуманістики, як феномену національної гідності, ознаки характеру історичного етносу, що трансформується у політичну націю. Патріотичне виховання пов'язане із гуманістикою захисників свободи і буття нескореної України: показує сенс духовних інтенцій, щоб відтворювати самобутність (Е. Борінштейн, Е. Гансова, Ю. Добролюбська, О. Халапсіс), бо сучасна «постлюдина» заторкує «парадокси духу» (В. Ільїн), в аспекті тотальної еволюції соціокультурного контексту моралі героїв (В. Бех, В. Воронкова, В. Лисий, В. Плавич).

Конфронтація між різними етносами надає особливої актуальності людині, - притаманне дійсне шляхетне існування лише в тому випадку, коли панівною формою є віра у майбутнє, а перевага сучасного моменту призводить до прагматичного розчинення гуманістичного задуму. Сенс носія людиновимірності у всесвітньому просторі базується на різних культурних традиціях, так як, мілітарні, політичні та економічні системи вже не є домінуючим фактором. Питанню розуміння методології синтезу культури сучасної доби і гуманістики впливу міжкультурної комунікації на духовне обличчя людини і суспільства приділяли Кобзар, Каменяр, Гоголь та інші корифеї. Вживали поряд з субстанційним розумінням (фізичної системи

дійсності) ціннісні терміни «свобода», «метафізика», «революція», які у контексті європейської ходи націєтворення доповнюють поняття «еволюція», «гуманістика української ідеї»: у сукупності мають фактично багатозначний зміст «серцевої єдності». За тлумаченням філософії, узагальнюється дієвість «Абсолютного Розуму». Відлунням цього процесу є духовна сила «серцевої єдності» історичного народу, епістемологічне підкреслювання про пізнавальну значущість його архетипізації (та у площині реформування суспільства) в європейському просторі.

Онтологічна адаптація людиновимірності буття розтлумачила соціокультурний, зокрема кордоцентричний сенс існування гуманістики простору проблеми постнекласичної інтерпретації виховних українських ідеалів (Є. Борінштейн) [62, С. 14]. Становлення української політичної нації яскраво відобразило, як антропологізм і комунікативність освітнього простору, також гуманістику толерантності ідеології та її носіїв, які виступають індуктивним знаряддям суперосучаснення (постмодернізм) пострадянських парадигмальних змін, також мають внесок у долання стереотипної кволості в методології підходу до інтенцій розуміння буття, що розгортається за цивілізаційним проектом Т. Шевченка [423, С. 234].

На сучасному етапі розвитку глобалізованого соціуму велика увага приділяється розвитку діалогу між культурами, народами, цивілізаціями, як заповідав «нащадкам Великий Кобзар», який представляв собі єдність європейського та українського способів організації простору освіти, процес міжкультурної комунікації, зокрема в Україні, що допускає наявність такого сполучення з двох сторін: особистісного як самосвідомості, і громадського, щоб висвітлювалась наявність складних відносин (між рухом зовнішньої і внутрішньої мови). Українська ідея – вважаємо цілісною реальністю, що виражає сутність буття за формулою: ставлення дитини до слова, – є насамперед одним з феноменів пробудження так званої «генетичної пам’яті», «мовленнєвої культури» (Є. Борінштейн), та адаптаційних процесів, де ставлення до сенсу буття є рух від думки предків до «слова нащадків» і навпаки, – «від слова до думки». [63; 65].

На початку 90-х років XX ст. посилилися громадські спроби радикального реформування соціокультурного аспекту: латентне становлення української держави, і, зросла актуальність проектування структурних змін системи влади та її складових, прогнозування загальних концептуальних парадигм та моделей освіти, напрямів досліджень у постнекласичному філософському вимірі. Розроблялися проектні моделі науково-технічної діяльності, кваліфікаційні характеристики спеціаліста, - за принципом вдосконалення механізмів інформаційного соціуму в Україні, оскільки людина має персональні обмеження гуманістики соціокультурних сенсів освіти.

Постнекласична філософія остаточно почала стверджувати про соціальний статус людини, її соціальну незалежність, про гуманізм науки, її «головних європейських принципів» освоєння змісту гуманітарного знання, щоб відтворювати демократичну думку патріотів попри кризового стану сучасного світу.

2.3 Дух соціокультурних змін: особистісно-індивідуальні інтенції феномену деперсоніфікації та ресоціалізації

Гуманістика відтворення особистісної та індивідуальної культури майбутніх творців вільного духу громадянського відтворення цілісності нескореної України пов'язана з традиціями козацького націєтворення , оскільки затверджує принципові підвалини екології сучасного вільнодумства. Під час декількох спроб втілення принципу гуманістики соціокультурного простору, розпредметнюється потенціал особистості, оскільки громада виявляє фундаментальну конфліктність виду Homo sapiens і Homo Liber під час міжособистісних відносин [349, С. 328].

В цьому суть основного критерія персоналізму, з якого випливають прояви цивілізованості людини у дусі феноменологічного методу Е. Гуссерля. [139, С. 137]. К. Юнг, висвітлюючи духовні сенси персоналізму та колективізму буття, теж збагатив гуманістику цивілізованого товариства, оскільки він вказував на подальший пошук зразків людського існування, оскільки є розвиток… «більш високого рівня свідомості, з висоти якого ми тільки і можемо почути в

повідомленні поета (або видатних філософа чи педагога.-Авт.) щось нове. Осягається нами зараз те, що з самого початку було присутнє в його творі, але було приховано в якомусь символі, прочитати значення якого нам, і дозволяє подія оновлення духу часу. Потрібно подивитися на нього більш свіжим поглядом». (К. Юнг. Про ставлення аналітичної психології до поезії). [438, С. 327].

Ще одним важливим антрополого-комунікативним визначенням є трансцензус екзистенції ресоціалізації, її харизматичнго трансцендування, тобто релігійний екзистенціалізм визначає масштаб виходу людини (воскресіння) за свої межі (К. Ясперс). Екзистенціалізм як філософія буття людини, обґрунтовує гуманістику «персони» як ідеал, що спонукає носіїв шляхетності на вихід за межі плебейського існування «людини-невігласа». Проте поняття «трансцендентне» розглядається представниками цього напрямку, як пошук надзавдання для громадського виживання або порозуміння. Ще однією специфічною рисою онтології людини є її шляхетне існування, коли суб’єкт діє спільно з когортою Дон-Кіхотів-пасіонаріїв. Існування Дон-Кіхотів є пасіонарно-феноменологічна інтерпретація надії універсального сенсу «Я-буття» під час суцільної деперсоніфікації.

Суб’єкт діє в метафізиці як притаманна історичність цілісної надії: фігурує як трансцендентне поняття, що визначає субстанційні характеристики буття людини. Він наполягає на історичності людини в історичному розумінні Дон-Кіхотів свого часу в світі, вірніше, в розумінні обмеження можливостей в «цьому світі». Визнаючи певну правомірність об’єктивістського тлумачення феноменів історичного суб’єкт-сподівання як на елітне самоусвідомлення власного Я, також і рівня цивілізованості, тобто подолання проявів дикунства і варварства в цивілізованій Європі. В. Вернадський доводить, що цей погляд не єдине розуміння соціокультурних змін, бо можливі різні трансформації буття. Існує на його думку, і суб’єктивно-онтологічний погляд на історичну реальність, що забезпечується ноосферною феноменологією. [82, С. 135]

Феноменологічний метод дає змогу розглядати людину в часі, який не є

абсолютно підвладним її волі та надіям, тому що за способом свого буття вона синонімізує час оновлення суспільства і природи, світський цілісний код: громада почала впровадження етносоціальних правил, але їх дієвість можлива лише шляхом глобального осмислення кардинальних негараздів життя, як окремої спільноти, так і особи, для того, щоб описати внутрішній апріоризм щодо структури і сутності особистості в предметному світі.

Офіційні гуманітарні науки завжди вимушені підтримувати основні ідеологічні установки будь-якого суверенного суспільства, надавати інтелектуальні аргументи і практичний інструментарій, який допомагає зберегти існуючій владі й ідеології своє привілейоване положення.

У цьому відношенні освітній науці запропоновано «надихатися» державною ідеологією, включати її в саму себе. Оскільки засвоєння ідеології часто починається у процесі пізнання на несвідомому рівні, то гуманітарна наука в принципі ніколи цілком не може звільнитися від впливу ідеології, хоча завжди прагне бути антиідеологічною. Потрібно розкрити постнекласично-метафізичне та парадигмально-виховне осмислення об’єктивного стану духу українців, тобто те, що Кобзареві нащадки репрезентують як необхідність ідеологічного заслону від носіїв песимістичного технократизму і адміністративної безвідповідальності, оскільки ці явища, як правило, діють у контексті стихії перманентного буму.

Екзистенціалізм, як теорія, підкреслювала про феномен деперсоніфікації та надає людині гідності, не робить із неї об’єкта панування. Панівні в класичній філософії принципи об’єктивізму, на думку М. Гайдеґґера, згодом обумовили її перманентну кризу. Людина, орієнтована на такий підхід, стає річчю серед інших речей, втрачає свою індивідуальність. Екзистенціалізм прагне осягнути буття як повну нерозчленовану цілісність суб’єкта і об’єкта. Він стверджує про буття як безпосередню даність, як екзистенцію, яку неможливо пізнати лише раціональними філософськими засобами, зокрема відносини групи і персони.

На Заході «філософію людини» завжди розглядали в аспекті унікальності феномену свободи. «Персона», - наставник-вихователь, відображує систему

вільного розвитку таким чином, щоб виявити світ особистої свідомості людини – це складна діяльність духа через страждання. Бо існують не лише обдаровані люди, яких треба звільнити від стихії первинних стереотипів плебейства, щоб вони своїми духовними перемогами органічно торкалися теми поневоленого суспільства, де проходив шлях, наприклад, національних героїв, що і зараз висвітлюють духовну силу, де знаходиться трансцендентне коло ідеалів козацького духу нескореної України. [272, С. 54-61]

Хто ж це буде «обороняти права людини», коли є діалектика процесу віртуального світу, - «персона» очікує (надія) на всезагальну гуманізацію буття. У контексті метафізики надії виявляється дух шляхетних ідеалів (О. Розеншток-Гюссі). Це не випадкове, а закономірне явище цивілізованого патріотизму, його феноменальні наслідки у західній історіографії пов’язують з іменами тих, хто визначав «щасливе буття», зокрема на основі демократичних перспектив (О. Больнов, П. Вайнгард, Е. Гуссерль, А. Камю, Т. Кун, К. Ясперс).

Першочерговий інтерес до взаємовпливу елементів деперсоніфікації та ресоціалізації соціокультурного простору виявили такі автори, як: Р. Бенедикт, Ф. Боас, Т. Вайц, А. Вайда, К. Гірц, М. Годельє, Ф. Гребнер, А. Гольденвейзер, Л. Гумільов, Р. Карнейро, Ш. Летурно, М. Мід, Л. Морган, Е. Норденшель, Р. Раппопорт, М. Салінс, Е. Сепір, Г. Спенсер, Д. Стюарт, Е. Тейлор, Л. Фробеніус, Д. Фрезер, В. Шміт, Г. Шурц. Класиком теорії діалогу вважається М. Бубер. Найважливішою передумовою міжкультурної взаємодії являється діалогічна сутність соціокультурного простору, серед авторів слід виокремити Ф. Гогартена, Г. Коєна, Ф. Розенцвейга, О. Розенштока-Гюссі, Ф. Ебнера.

Спрямування, наприклад, громадського індивіда до подолання суперечливих сторін навколишньої дійсності обумовлює дух основних шляхів гуманістичного та утилітаристського підходів до реформування влади. Звідси випливають усі специфічні звершення, проблеми і справи людини (її совість, мова, знаряддя праці, зброя, ідеї історично справедливого й несправедливого, культура, освіта, наука, право) тощо. Персоналістські вчення у вимірі земному та небесному саме зараз стають дуже перспективними в екзистенціалізмі,

філософській антропології, феноменології та ноосферології, футурології, фрейдології, прогностиці, феноменології, де є лише відносне відтворення форм участі особистості в подальшій модернізації національного буття.

На результати творчості вплинув зв'язок з іншими сутностями, що обумовлює необхідність апробації гуманістичних ідей європейських мислителів (зокрема З. Фрейд і М. Бубер).

У світі є відношення «Я-Воно» людина сприймає предмети, що її оточують та інших людей як безособові об'єкти. Але світ часто-густо передбачає становлення відносин за принципом «Я-Ти», не відчужених від одухотворених зв'язків між людиною та її оточенням. Бубер розкрив специфіку вищих сенсів, що складається із трьох сфер життя: 1) фізичне буття (Космос), свідчить про взаємозв'язок людини з природою; 2) психічне (Ерос) вказує на роль кохання між людьми; 3) поетичне (Логос) передбачає зв'язок окремої людини зі світом духовним. Сфери життєдіяльності в своїй цілісності складають субстанцію буття, існування людини, що розкриває себе також ідея про те, що «комунікативне суспільство є система операційно замкнена», ситуативно-операційна замкненість затверджена ще в іншій «універсальній системі», що охоплює більш складні соціальні реальності.

Людина виділяється з оточуючого світу на основі феномену деперсоніфікації, яка має свої структурні значущі види: адекватність, псевдоактуальність, квазі-комунікативність, що потребує дослідження «детермінантів мисленнєвих автоматизмів». Продуктом «гри символіки складних структур» є здійснення революціонізуючого епістемологічного впливу на теоретичне осмислення понять «особистісно-індивідуальне існування» у «комунікації та гуманістиці соціокультурних змін».

Вперше саме феномен «ресоціалізація», а не народжені нею наслідки міжкультурної взаємодії відтворюють соціальні інститути, структури чи процеси глобалізації, хоча потім ця гіпотеза була покладена в основу «теорії інформаційного соціуму». Н. Луман, одним з перших, у цьому випадку, передбачив наслідки, які через комунікації розгортає глобалізація для

господарських та інших суб'єктів і споживачів теоретичного метадискурсу, бо вони руйнують етнічні й соціальні бар'єри. Нині по всіх усюдах соціокультурних змін, конкретизується професійна обумовленість, доповнює і відкидає все догматичне, а також може народити схоластику, одночасно у всіх галузях. У нашому дослідженні: нова термінологія як за метадискурсом, що менш співпадає з практичним сенсом, використовується у суверенному європейському просторі, більш підкреслює дух інформаційного суспільства.

Дану «дисциплінарну матрицю», яка створює комунікативний простір, слід розробити, використовуючи конструктивну метамодель соціокультурної комунікації, яка теж зможе співіснувати і знаходитися у взаємодії з різними моделями метадискурсу -правового, соціального, економічного, освітньо-культурного порядку, і з освітніми особами, що вмонтовані в концепцію теорії деперсоніфікації, продуктивно пов'язують зі своєю долею все те, як у професійному, так і комунікативному просторі відображає парадигмальні потреби практичного метадискурсу повсякденного життя.

Через діалог між людьми, між індивідом і навколишнім світом, між особистістю і Богом, М. Бубер вбачає у людині її «спектр ілюзій» - власного ставлення до себе, до інших людей, до Бога, як через виявлення діалогічної природи людського буття, так і через формування щиросердних соціальних доктрин, зміг оптимізувати метафізику міжкультурної солідарності, осмислену вже гуманістичною соціологією. Термін «міжкультурна комунікація» з'явився у 70-х роках XX ст., коли вийшла книга Є. Хола і Д. Трагера, у якій вперше були запропоновані нові термінологеми «міжкультурної комунікації», де автори показали тісний зв'язок між культурою, освітою і комунікацією. Теорія міжкультурної комунікації у вузькому значенні з'явилася у 1970-х роках у відомій праці Л. Самовара і Р. Портера «Комунікація між культурами», як деперсоніфікація однієї зі складових феномену культурних змін.

Ми знаходимо гальма деперсоніфікації у «міжкультурній комунікації», де приводиться визначення поняття «цивілізована соціалізація індивіда», коли досліджуємо глобальну ходу гуманізувати- в контексті теорій західної комунікації

щоб дати визначення терміну «ресоціалізація» необхідно зрозуміти всі аспекти пріоритету гуманізму.

В українській філософії західний досвід розвитку простору ресоціалізації людини (майже до хрущовської «відлиги»), як методологічний інструментарій, було заборонено використовувати. Однак, нащадки видатних українських козакофілів у латентній формі використовують їх здобутки. Аналіз свідомого і несвідомого, індивідуального і соціального, виявив статевий потяг у розвитку сексуальності (дозволив З. Фрейду з'ясувати соціалізацію як конфліктний вид дорослішання) української молоді, яка має загальну власну відповідь на гамлетівське питання, наскільки важко «многим…перевести значительную часть их полового влечения на профессиональную (зокрема в освітянській сфері.-Авт.) деятельность.… В истории души лица мы находим, что какое-либо сильно выраженное влечение служило сексуальным интересам» (З. Фрейд) [402, С. 264].

Підхід українських гуманістів до простору «козацького товариства», долаючи інерцію малоросійської меншовартості, зміцнював у ньому місце надії як однієї з ознак європейської духовності, осмисливши Кобзареві філософеми (національної ідеї), як «сім'ї великої, вільної і нової». Київ і Львів є лише прояви різних етносоціальних умов глобалізації, зростає роль людини чи дитиноцентризму масових комунікацій як структури екзистенції за досвідом європейського націєтворення . Українська політична нація створюється поступово, завдяки поєднанню альтернативних символів боротьби колись поневоленої «козацької нації». Нащадки «філософії людини» часто-густо працюють у сучасній манері, як лідери еволюційно-опозиційної думки, репрезентують шляхетний прошарок народу. Їх солідарність з поневоленими націями світу торкається патріотів-носіїв європейського реформування духовного простору, щоб «батьки і діти» попри всіх негараздів залишалися відвертими прихильниками свободи.

Навколо цивілізованої національної ідеї завжди об'єднуються люди честі, ставлячи наголос там, де зараз потрібно для того, щоб «процес входження в

Європу» відповідав європейським чеснотам. Простір опору явив власному народу та світу якісні зміни носіїв українського цивілізованого патріотизму, попри контрпропагандиським імперським міфологемам, «Батьки нації» за покликанням мають відправити в небуття будь-які схоластичні прояви минулого, оскільки їх творчість протистояла відтворенню масового «гвинтика» бюрократичного механізму. Доля гуманіста за всіх історичних ситуацій дуже важка, але він має діяти як лицар за допомоги громадського активу тощо.В Європі номінували дух лицарства видатні педагоги – А. Макаренко і Я. Коргик змогли відобразити лицарське протистояння офіційному та побутовому невігластву, вчасно попередив хвилю негативних явищ, на ґрунті ксенофобії антисемітизму тощо.

Януш Корчак (Генрік Гольдшмід), наприклад відобразив дух лицарства, в польській єврейській асимільованій родині тощо: «Юный Гольдшмит последовательно воспитывался в польском духе (попри тому, що це суперечило політиці царату: «Поділяй і володарюй.» – Авт.), в атмосфере религиозной терпимости, здоровых позитивистских общественных принципов, в дружной любящей семье, счастье и уют которой оберегала мама, бабушка и вся домашняя женская команда – кухарка, горничная и панна Мария, няня» (Марек Яворский. Януш Корчак / пер. с. поль. Варшава: Интерпресс, 1984. 146с. С.13).

Попри загрози тотального духу дикунства і варварства сталінізму лицарі дитиноцентризму виявили ситуативну перманентність «бунту мас», етнічні чистки, голодомори, депортації, з елементами геноциду, етноциду тощо. У всьому світі стає відоме ім’я Януша Корчака, відмічалося 100-річча з дня його народження (1978р.), цей рік був оголошений ООН (ЮНЕСКО) «роком Корчака». Твори педагога, письменника, лікаря були так само, як і Антона Макарека, переведені на багато мов; на його батьківщині (Польща) вийшло 14-томне зібрання творів. У 1988 р. вийшла книга вибраних творів Я. Корчака; видавництво «Бібліотека – Алія», спроба пов’язати творчість цього «лицаря захисту прав дитини» з життям, як у Російській імперії, у незалежній Польщі,так і в період гітлерівської окупації: «в найтяжчі дні для

Дома Сиріт і для всього Варшавського гетто, коли він відчайдушно боровся за життя своїх вихованців» (Януш Корчак. Избранное. Иерусалим, 1988. 324с. С.12-13) Я. Корчак створив серію літературних портретів «Діти Біблії», присвячену дитячим рокам великих діячів біблейської історії (Мойсей, Давид, Соломон…): «Бог говорил с Моисеем лицом к лицу. Не потому, что тот был красив, а за веру благоволил Господь к Моисею… Поэтому вот моя истина: всякий ребенок красив для меня; каждого ребенка, когда он плачет, слаб, брошен и беспомощен, пожалеет не только царевна, но и волчица в лесу» (Я. Корчак. Избранное. С.201).

Я. Корчак, досліджуючи дитинство Мойсея, яскраво довів про використання неофрейдизму для трансформації біблейських образів у наявне знання психології дитини. Ось чому, значення конвергенції різних філософських концепцій значно наблизило його до онтології істини, її зв'язків з постмодернізмом і неотомізмом, комунікативним своєрідним синтезом культурних парадигм. Розкриття творчості Я. Корчака як нарративу встановлює зв'язок його текстів (взагалі як педагога і письменника, філософа і психолога) із довірою до повідомлень про його життя і долю. Із «Дневника»: «Расскажу… о польских экскурсантах, которых встретил в Афинах. Фотографировались ни больше, ни меньше, как на фоне Пантеона. Болтливые, расхлябанные, каждый крутится щенком вокруг собственного хвоста, пытаясь его ухватить… Существуют порождения сатаны, однако и среди них встречаются более и менее злые…Написал статью…, убеждал, что необходимы исправительные колонии, упоминал (…Мусек… уже три года отравляет жизнь тридцати сиротам-дошкольникам) даже о смертной казни. Как, он же маленький!... Он ведь будет разбойником ещё целых пятьдесят лет…Пани Мария со смущенной улыбкой: – Вы… шутите. … Вы что не верите в исправления? – Я не Адлер (Альфред Адлер, ученик Фрейда. – Ред.) – ответил я жестко» (Я. Корчак Избранное. С. 57-58).

Перш ніж осмислити свою систему дитиноцентризму Я. Корчак добре працював лікарем, зокрема під час І-ї російсько-японської, І-ї світової і

визвольних воєн (проти радянської Росії), стає відомим літератором, в тому числі волонтерам-наставникам в «Домі сиріт». Гуманістичне кредо своєї системи дитиноцентризму він сформулював так: «Все сучасне виховання прагне до того, щоб дитина була зручною,…Прямує до того, аби… її пригасили, знищили все, що є волею та свободою» (Януш Корчак. Дитя людське. Вибр. тв./ Пер. з поль. С. Петровська (упоряд.). К.: Дух і літера, 2007. 536с. С.18).

Марек Яворський ретельно аналізує життя, долю і смерть відомого педагога-гуманіста: «Януш Корчак погиб в одном из гитлеровских лагерей уничтожения в начале августа 1942. Известно лишь то, что… его вместе с воспитанниками и сотрудниками Дома Сирот посадили на поезд: составы шли только в одном направлении – в лагерь Треблинка» (Марек Яворський. Януш Корчак. Пер. с поль. Варшава: Интерпресс. 1984. 146с. С.9).

Відомо із декількох свідчень, зокрема з німецького боку, що видатному вихователю давали можливість залишити своїх підлеглих, сховатись у надійному місці, але він обрав шлях лицаря, «надійного опікуна» за висловленням професора Т. Котарбинського (М. Яворський. Вказ. тв. С.9). «Корчак неоднократно подчёркивал нерелигиозный характер своего воспитания,… хотя никогда никому не мешал в отправлении религиозных обрядов. В более зрелые годы… Корчак встретился с богом, но это… был бог… его собственный, не требовавший ни воздания особых почестей, ни освященного традицией ритуала. Бог его одиночества, и чуткой совести» (М. Яворский. Вк. тв. С. 12)

За доби «бунту мас», героїчна творчість Я. Корчака збагачує уявлення про духовне служіння, зокрема педагогів-комунікантів, які не завжди мирно співпрацювали з представниками духовно-освітянського напряму атеїстичної і релігійної думки. Комунікація є найважливішою з постмодерних обставин, що виражає сутність людини глобального суспільства. Найважливішою властивістю соціальної системи глобального комунікативного суспільства є неогуманістичність його поняття «аутопойезіс». Тобто здатність системи описувати себе і навіть розрізняти серед тих спільнот, що суспільством ще не являються. Дійсність же, часто-густо, є форма (характеристика) художнього

способу освоєння сенсів, тієї чи іншої осмисленої ідеї, котрі «відрізняються від знаків своєї невичерпністю і багатозначністю змісту». (В. Ширшов) [429, С. 29-34].

Духовна еліта, що репрезентує шляхетну гідність, формувалася як носії індивідуального створення духу мультикультуралізму, і, взагалі синтезуючи зусилля всіх чесних шукачів істини, що пов'язували свої дослідження з всебічним аналізом світу і людського суспільства, зі своїми установками надії «серцевої єдності» (М. Гайдеґґер, П. Юркевич), оскільки мали віру в духовні сили. «Час людяності» стає величиною громадської волі, виступає критерієм цивілізованого людського існування, бо загрожують європейському простору три фактори: деградація людини в нестримному прагненні до успіху, розчинення особистісно-окремого у масовому, і перетворення «бунту мас» на ситуативно-маніпуляційний об'єкт.

Відомо, наскільки за умов так званого діалогу влади і «розвиненого західного світу» цей критерій гуманістики відобразив дух демократів-патріотів, дещо вдалося філософію серцевої єдності втілити у процес демократизації, хоча не вдалося загальмувати панування деяких плебейських стереотипів доби «бунту мас»; складна ситуація була в СРСР, де принижувалися і загальнолюдські права людини, і, зокрема, повага нащадків античного Сократа. Тотальне винищення історичної пам'яті власного народу, перекручення і всіх інших біблійних чеснот, під час хода подальшого існування духу вищих ідеалів, пов'язана зі збагаченням розумових задатків дітей та молоді. Про це згадується у працях, що пов'язані з вихованням всебічно розвиненої особистості, оскільки дискретність роботи мозку проявляється у кожного суб'єкта по-різному в системі наставник-учень: в одного ця робота дуже вдала, у іншого – обтяжена суб'єктними обставинами, потрібне їх системне подолання.

Світ і природа глобалізованого соціуму, майже вбудовані в ресоціалізацію як комунікативну практику і пов'язані з повсякденними діями індивіда, що засвоює свої нові статуси і ролі, оскільки в глобалізованому світі є сукупність всіх цих та інших компонентів. У структурі всього гуманітарного знання є саме

синтез, навіть вірування охоплені духом науки і мистецтва; моральності, наприклад, це обумовлює сприйняття законів, традицій, звичаїв. Звички впливають на чергові зміни освітніх епох у «структурі комунікації», активізують, наприклад, дії. підготовки майбутнього фахівця, за яким поглиблюються проблеми гуманістики в умовах сучасного розвитку:

- зрозуміти весь склад різних соціокультурних груп, які володіють своєю (мікрокультурою та субкультурою), що має як тотожність, так і відмінності з пануючою у суспільстві культурою. Серед факторів, які впливають на зміни у глобалізованому соціумі, найбільш істотним являється взаємозв'язок соціальної і культурної стратифікації;

- здійснити у гуманітарному факторі феномен впливу гуманістики соціально-професійних та культурних змін і соціальної мобільності;

- з'ясувати соціокультурний сенс здійснювання комунікації, зокрема безпосереднього впливу на процес міжкультурного складника майбутніх фахівців, що готуються бути операторами складних системних процесів підготовки;

- виступити тут комуніканту як міра реалізації і розвитку внутрішніх істотних сил, весь внутрішній світ людини відображує наслідки «ери угасання гуманістики» у самому «кризовому соціумі».

Ресоціалізація виявляє як відношення, так і роль людини-професіонала, номінує свій процес залучення в соціум. У соціумі є кореляція змісту, так і результату міжкультурної комунікації. Іншими словами роль у соціумі грає і статус громадянина, і залежність від пануючих у глобалізованому суспільстві сценаріїв розгортання ціннісних орієнтацій, норм, установок; оскільки людина не тільки формується на рівні мікро-, мезо- і макросоціального середовища, але і у процесі своєї активної життєдіяльності: входить у склад різних соціокультурних груп, які володіють спільно з іншими своєю мікрокультурою (субкультурою), яка має як тотожність, так і відмінності з пануючою у суспільстві культурою.

У здійсненні задач ресоціалізації важливо знати не тільки про те, що і як у соціумі використовується, але й те, хто бере участь у взаємодії, тобто відносини наставника-учня (студента) з різними елементами інформації, кому

вона адресується і куди завжди направляються комунікативні зв’язки.

2.4 Особливості гуманістики освітнього простору суспільства: синергетичний підхід.

Формування цілей синергетично-методологічної моделі освіти, як правило, означає вирішення і матеріальних і духовних аспектів гуманістично-цивілізаційних проблем (Г. Хакен). Теоретичні сфери знання у нелінійних процесах можуть бути представлені у комунікації, як утворення різного виду гуманістики символічних систем, оскільки фрактали (географічна функція), мають однакові формальні властивості (на кожному рівні пізнавального подрібнення); аналогічним чином слід конструювати і дисциплінарний рівень освітньої комунікативістики, в контексті якої виділяється інтерактивний текст, що дозволяє соціальним філософам розглядати предмет по українські джерела, за традиціями і нормами сприйняття людиновимірних характеристик інформації у розвинених суспільствах.

«Наукові знання… не гарантують ствердження гуманізму в глобальному масштабі … Планета Земля… е ціле, що упорядкує … ціле, яке одночасно й організує і дезорганізує … В наслідок чого постає складність … Пізнати наявну складність традиційними методами… стає … безперспективним… Закономірно постає необхідність залучення нової методології парадигми синергетики» (В. Кремень) [232, С. 6-7].

Дух освітнього простору тому і залишає в історії становлення самостійної України досвід постмодернізаційно-особистісних обріїв. Етнос є Я і не-Я – універсальний зв’язок відображає соціокультурну динаміку та цивілізаційні особливості гуманістичних обріїв освітнього простору політичної нації, оскільки вона є суб’єктом власної долі. Етнос є не - Я – другий універсальний зв’язок, коли виявляється відносність феноменального процесу і необхідний для подолання стереотипів тоталітаризму і засвоєння творчого потенціалу нащадків Великого Кобзаря. А. Макаренко і В. Сухомлинський змогли підняти філософію виховання

на європейський щабель. «Філософська творчість козакофілів кордоцентристів займає почесне місце серед таких видатних особистостей, як Т. Шевченко, М. Драгоманов, М. Пирогов, К. Ушинський, А. Макаренко, В. Сухомлинський тощо…

Відповідав духу неокласичного погляду Великого Кобзаря якісно змінюється спрямованість освітнього простору губернської Малоросії, - пізніше цей романтично-просвітницький вплив на лібералізацію національного виховання було концептуально освітлене просвітниками, як яскраве втілення національної ідеї, що теж має свої гуманістичні наслідки подолання інерції стереотипів націоналофобій, зокрема малоросійської меншовартості. Відновлення української державності на рубежі тисячоліть є основою поступового призначення механізму цивілізованого феноменологічного порівняння національного виховання з гуманістикою онтологічного значення, що забезпечує побудову концептуального змісту методології парадигмального козакофільства. Діяльність А. Макаренка, наприклад, на сучасному етапі треба осмислювати по-новому, з його педагогічної спадщини запозичується передове і позитивне. Основними її цінностями є – колективістська етика, певні норми поведінки і моральні зв’язку з соціокультурним духом європейської системи, де є вплив технологічного прогресу на «людину – «метафізики надії» в гуманістичному тлумаченні основ гетьмансько-козацького наповнення» «громадянського духу суспільства».

Проблема становлення політичного духу понятті «Homo Liber» обумовило дії сучасних адептів української філософії серця; актуальність зросла ще більше у зв’язку з тим, що ідеї національного виховання дуже давно привертали до себе увагу тих, хто підтримував позицію кризи тоталітаризму, експериментально довів необхідність втілення європейської гуманістики в освітньому просторі, що довший час майже не санкціонувалося єдиною правлячою масовою партією, що була ядром політичної системи тоталітарного суспільства. У цьому аспекті така партія не бажала відповідати на потреби державної легітимації «українського етносу».

Сенс української ідеї в контексті відтворення суверенної держави та

патріотичного елітоутворення, також зумовив необхідність соціально-гуманітарного реформування освіти з метою її системного та парадигмального перетворення на один із впливових засобів цивілізованого державотворення. Наприклад, аналізуючи той період, що достатньо був заангажований прихильниками суцільної русифікації (за одну сталінську п'ятирічку), по суті ніколи не був виконаний, оскільки був постійний латентний опір носіїв суспільно-культурного життя, зокрема серед українських відомих реформаторів, саме А. Макаренко, наприклад, наголошував, що системні зміни мають проходити у всіх сферах, включаючи освіту. Не вдаючись до глибокого аналізу генеалогії свободи, він зміг виявити базовий сенс романтично-просвітницьких традицій, але треба було пробудити творчість своїх колег через синтезовані словосполучення суперечливих явищ і отримання основної інформації. Його апофатичний стиль інтерпретації освітянства дозволяв широко користуватися послугами як філософів, психологів, правознавців, так і (ранньохристиянських) педагогів минулих діб, що з гуманістичних позицій розповідали про наставництво і роль Учителя. Без цього духовний контекст освіти якісно не зміниться. А. Макаренко різко відповідав на позицію тих своїх співпрацівників, що намагалися вільно тлумачити необхідні зміни парадигми духовної освіти або заперечували навіть позитивний вплив пошуку неофіційної інформації і про негативні явища. У «Педагогічній поемі» видатний український педагог серед цих явищ заторкує невігластво, насилля і самогубство…, хоча діяв у всіх випадках, як справжній нащадок Великого Кобзаря, М. Пирогова і К. Ушинського.

У той же час він вдало зміг оприлюднити своє гуманістичне обличчя лицаря «Дон Кіхота Запорозького». Такий підхід здавався А. Макаренку найбільш патріотично-доцільним і оптимальним, оскільки відповідав і традиціям гуманістично-колективістського романтизму, і допомагав реальному самоврядуванню та розвитку дитячого колективу в дусі козацького товариства, про яке так геніально розповів у свій час М. Гоголь і його козакофільство у закріпаченій Малоросії дало поштовх з'єднання соціокультурних груп з різними культурними традиціями і цінностями. Ще у минулому столітті А. Макаренко

передбачив можливість загострення етносоціальних антагонізмів і навіть виникнення Світової війни «війни на знищення гуманістики європейської цивілізації»; його модель виховання показала «всесвітнє поле бою Добра і зла»,щоб вільно впливати на становлення української політичної нації, цим саме підтверджується правота прихильників Кобзаревої інтерпретації сенсу гуманістики.

Висвітлюється роль гуманістики в постнекласичному контексті освітнього порозуміння, в просторі узагальнення громадських мрій про власну державу. Софіологічне розуміння національної ідеї цивілізованої людини та її матеріалізації, мають завжди актуальний сенс, оскільки іде індуктивно-метафізичне відтворення української «духовної еволюції», «духу часопростору», пов'язаних з повагою до історичних подій, що сталися і в наслідок «хрещення України-Русі», і появи гуманістики новітніх і стародавніх підходів, і розуміння творів корифеїв духу вільного європейського простору, щоб вдало зберегти традиції рідної школи, попри всіх негараздів новітньої історії тощо. Т. Шевченко, наприклад, розглянув українську гуманістику, у свій час, як різновид боротьби прихильників європейської цивілізації. У визвольному проекті панує логіка демократичного патріотизму, навіть з імітацією нею вільного «ситуативного державотворення».«Патріотична» не також дає свої чіткі ознаки цивілізованості, бо на всіх поверхах малоросійського суспільства, девиявляється рівень «гуманістичності» етнософіологічних саморегуляторів, зокрема відтворюється еліта національній освіті.

Зокрема, сучасна еліта має до кінця проаналізувати дії прихильників, критиків національної ідеї, частіше торкається тематики войовничого атеїзму, що призвело до сумнівів появи «наукової» критики щодо процесу еволюції самовідтворювання етнонаціональної єдності європейського простору:

- розпредметнення всього обсягу дій національних еліт висвітлює дії західнофілів і слов'янофілів, козакофілів та прихильників націонал-нігілізму, лівих і правих радикалів тощо;

- опредметнення моральних застережень та символів дій наших корифеїв заторкує щодо тлумачення загрози суперечок патріотів-демократів, боголюбів і

природофобів, носіїв охлократизму і олігархізму, конформізму, зокрема гуманістично-освітній аспект у софіологічному, екософському і синергетичному пошуку цінностей патріотичної національної єдності історичного народу.

Разом з тим функціональний контекст гуманітарної інформації являється вторинним по відношенню до професійних символів атрибутивно-онтологічних структур та їх сутності. Саме останні являються об'єктивним джерелом утворення різного роду символічних систем (Г. Хакен). Соціальні інститути культури здійснюють безпосередній вплив на процес персоніфікації соціокультурної простору. Як свідчить соціально-філософський дискурс, комунікація як метадискурс глобалізованого соціуму вбудована в комунікативну практику і пов'язана з повсякденними діями індивіда в освітньому просторі. Провідники націєтворення, поступово укріплюють створювану гуманістичну концепцію у межах практичної діяльності, здатної укріплювати і покращувати соціальну практику; у рамках гуманітаризації освітнього простору є поступове розгортання громадянських функцій, що мобілізує концептуальні ресурси для вирішення праксеологічних комунікативних проблем.

Виконання функції гуманізації здійснюється в освітньому просторі у контексті використання нібито абстрактних нормативів, що слід називати «метадискурсом». Унікальний статус методологічно-добра любов до ближнього теоретичної стадії дозволяє йому стати носієм духу самоорганізації, «концептуальним реконструюванням» комунікативних практик, тобто потребує одночасного звернення до комунікантів інформації, або формування комунікативної інтенції, без чого громадський діалог або будь-яке цивілізоване спілкування взагалі є неможливими. Природа комунікації витікає з громадської потреби у спілкуванні і розкривається, в першу чергу, через характеристику саме цього процесу, між людських стосунків, який у принципі діалогічний навіть у тому випадку, якщо мова йде про одиничний суб'єкт і його зверненість на досвід ідеалізацій духовного процесу. Синергетика підтверджується в Україні, як методологічний засіб під час експериментальної перевірки «комунікативної моделі професійної надійності», відобразивши громадське подолання стереотипів

національного та соціоцентричного фетишизму. Існує в Україні дух екоонтології в єдності і особистісного етнолокального європейського досвіду, наприклад, дозволяє правильно зрозуміти спадщину Кобзаря, (К. Корсак, В. Лутай…) і загальмувати феномен деперсоніфікації.

Вільнодумство особистості – головне поняття, під час штучного створення ситуації ідеалів масової деперсоніфікації. Бо громадянське почуття захисту прав людини і громадянина об'єктивується у контексті метафізичного тлумачення вільного статусу оновлення освіти, з її екзистенційною аргументацією, пошуком гуманістичного ставлення до науки або оптимізму (Х. Арендт, Р. Арон…),оскільки відображає адекватно одну із вищих вимог соціуму; освітнього щоб відрізняти демократичні зусилля патріотів від авторитарної деперсоніфікації (Б. Муссоліні, А. Гітлер), у цьому контексті пошук абсолютного порозуміння з носіями атеїстичної чи політико-радикальної тенденції, які не завжди визнають особистість як духовну цінність (саму по собі),фанатиків-фундаменталістів (У. Бен Ладен), виявляти своє нехтування принципами загальнолюдської моралі. Своєрідні синтези екзистенціальної та релігійної філософіїзакодовані у Біблії. Практично все розуміння гуманістичних обріїв освітнього простору під час становлення комп'ютерної ери теж має виходити із основної тези євангельського персоналізму про принципову протилежність добра і зла людини і тварини.

Постіндустріалізм досить поширений у прибічників структурного і функціонального підходу на Заході. Навчальні заклади, на думку відомих прихильників неоглобалізму, стають своєрідними фільтрами, щоб реалізувати гуманістичні чесноти, часто попри суб'єктивних нахилів ключових персонажів-можновладців, що визначають політику у межах земного буття. Проте, як правило, євангелістко-антропологічна цілісність визначається логікою соціокультурних змін практичними відносинами з природою та освітніми формами, глобальних взаємозв'язів, завдяки яким можливо утримати у тотальній цілісності гетерогенне суспільство, тобто символічно розділене на відмінні соціокультурні, професійно-комунікативні та просторово-часові шари. Освіту розглядають як один з

«самоважелів», «постіндустріального суспільства», що методологічно пов’язане з відомими концепціями «технотронної ери» тощо. Загальний висновок американського футуролога Даніела Белла [45, С. 21], автора теорії «постіндустріального суспільства», наприклад, спрямований на те, що рівень здобутої сучасним людством вільної освіти є вирішальною передумовою гуманістики конвергентних форм їх соціального становища. Такої тотальної узгодженості можливо досягти за рахунок саме сучасного реконструювання «гуманістики ситуативних ідеалів» з їх допомогою йде перетворення теоретичної моделі гуманітраризації у повсякденних комунікативних діях, висвітлюється дух когнітивних практик, можливі моделі європейського простору формують їхню артикуляцію у повсякденному метаглобальному дискурсі. Західний світ (Р. Крейг) цього досягає шляхом виокремлення теорії міжособистісної, організаційної, масової комунікації, та у відповідності з пошуком цілісності всіма комунікативними практиками.

Відокремлюється ідея про те, що суспільство є операційно замкнена універсальна система, охоплює реальності оточуючого світу на основі дослідження професійної комунікації; має як позитив, і свої вади: адекватний псевдоідеал, квазікомунікації, що потребує детермінантів мисленнєвих автоматизмів (Н. Луман). «Гра символічних структур» здійснює вплив на неінституціалізовані спільноти, структури чи системи; ця гіпотеза була покладена в основу теорії інформаційного соціуму (Н. Луман) передбачив поглиблення процесу інформаційного різноманіття, коли руйнуються етнічні, соціальні, професійні бар’єри у всьому планетарному соціумі.

Ідея взаємного проникнення всіх сфер буття інформаційного суспільства бере свій початок у засновника кібернетики (Н. Вінер) та продовжується в деталізації самореферентних систем у творах інших сучасних західних дослідниківЙ. Масуда, М. Маклюен, Е. Тоффлер, Д. Бенігер, М. Кастельс. Значний вплив на дослідження аспекту професіоналізації у соціальній комунікації, пов’язаний з процесом суб’єкт-суб’єктного обміну текстами у ході їх породження та інтерпретації (Г. Гадамер), призводе до появи лінгвосоціологічного підходу, який розробляється Т. Дрідзе. Цей підхід орієнтує

на виявлення комунікативних намірів суб'єктів інформації і тим самим дозволяє діагностувати якість ресоціальної взаємодії носіїв повідомлення один з одним. Виокремлюється зараз це є історично-конфронтаційною проблемою) (В. Чорновіл). [419, С. 434]

Об'єктом аналізу в працях соціальних синергетиків виступають також політичні та правові відносини минулого й сучасного культурного кола, які його послідовники почали розглядати завдяки багатьох методологічних підходів, концепцій, парадигм. Філософія - соціокультурна комунікація як процес цивілізаційного розвитку європейського типу суспільства являє собою глобалізаційні взаємозв'язки, зокрема в аксіоматизованій освітній системі, завдяки яким суспільну згоду можливо утримати на відмінній освітній основі-культурній, технократичній і гуманітарній та в сучасній просторово-часовій глибині.(Є. Бистрицький, Є. Борінштейн, М. Култаева).

Людська реальність відображує сукупність філософських установок в аксіоматизованій освітній системі. За Ж.-П. Сартром, людина спочатку існує, зустрічається, з'являється у світі, і лише потім світоглядно, етно-соціально і професійно визначається. А далі він робить висновок, що екзистенціалізм віддає (віртуально) кожній людині у володіння її буття і покладає на неї повну відповідальність і за результати «існування», і за ніщо. [348, С. 157] Такі ознаки освітлюють дух синергетики і дозволяють дуже вдало сприймати як критерії пошуку істини, так і важливість сукупних елементів втілення європейських чеснот у свідомість «батьків нескореного соціуму» в Україні (Т. Шевченко).

Так, гуманізація освітнього простору розглядає сутність еволюційного пошуку національних ідеалів виховання саме у дусі філософії історії (пов'язували прихильники гуманістичних чеснот в Польщі, Білорусі, Україні, Росії), тобто критично сприймаючи розбещення соціуму прихильниками расизму, шовінізму, войовничого націоналізму, «сексуальної революції». Моральність чеснот кілька разів мала докази через поняття «свобода». Сучасна постнекласична традиція у філософії існування знімає тягар провінційного комплексу меншовартості, що був розповсюджений під час панування вульгарно-соціологічної парадигми, що було

сталінським навантаженням на фаховому освітньому та екологічному рівнях виховання (В. Вандишев, М. Варварцев, В. Василькова, В. Громовий, О. Соснін, А. Єрмоленко, В. Загороднюк, С. Красюк, Я. Любивий) [71; 72; 73; 127; 133; 167; 230; 266]. Носії предків, за гетьмансько-козацьких діб тощо. Цей аспект футурологем «філософії серця», через подолання «соціальних чинників» має внесок в західну «гуманістичну» самоорганізацію етносоціальних та національних відносин (У. Бек). У контексті метафізики (надії) виявляється дух шляхетних ідеалів, що є серед «референтних форм суспільства» (О. Розеншток-Гюссі) [339, С. 14-15]. Наслідки антропологізації форм комунікації, не випадкове явище, також у західній історіографії, відображують їх феноменологічні прояви - пов'язують з іменами Р. Барта, Х. Ортеги-і-Гасета, С. К'єркегора...

Досвід гуманістично-освітньої традиції дозволяв концентрувати зусилля соціуму і влади на подолання її етнічно-егоїстичної або нігілістичної дії, завжди дає кризовому суспільству позитивний вихід, оскільки ефективно впливає і переводить пошук політичної свободи у демократично-патріотичне русло. Саме носії екзистенціальної філософії усвідомили необхідність оволодіння гуманістичним духом європейських чеснот, підштовхує до екологічно-ноосферних парадигмальних змін, щоб подолати прояви байдужості, наслідки інерції доби «бунту мас». Цей процес було пов'язано з тоталітаризму подолання інерції як духом радикального зразку, так і навіть з критикою деяких особливостей відтворення тиранії, що зробили філософи-постмотдерністи, адепти герменевтики, неомарксизму, зокрема в контексті релігійної антропології тощо. Людина вільна у прийнятті рішення на користь одного з цих способів модернізації, але, будучи змушеною приймати рішення, вона одночасно примушується і стосовно вибору (духу) свободи. В своїх міркуваннях про буття, людину, екзистенціали свободи її еволюцію, неоліберелізм (неомарксизм) ставить перед собою завдання об'єднати вчення про еволюцію, її і вчення про релігійне створення світу (Г. Маркузе). [280, С. 232]

Представники релігійної антропології розуміли гуманізм, як специфічний вступ на позиції аналізу соціальної сутності ірраціоналізму, заявивши про непізнаваність

людини, протиставили пошук екзистенціалів її споконвічної природи, яка трансцедентно розкривається в «життєвому світі» людини, нібито нарешті, непідвладної Розуму та цілеспрямованому відтворенню носіїв оптимальної духовної форми, коли наставник має впливати на вихованців різними засобами і в різних просторових положеннях. Ось чому, треба організувати вчасне приймання технологічних чи інших матеріальних конструкцій, що створені новаторами своєї справи. Оперативно долучитися до виробничої практики, також вміння колективу однодумців керувати усуненням недоліків і буття відображає у будь-яких формах тенденції технологічних змін новітнього виробництва. Досвід патріотизму, зокрема майбутніх авіаторів, формується паралельно з культурою праці, для всіх галузей народного господарства,такого типу гуманітарні вимоги і зараз необхідні для фахової підготовки і взаємодії автохтонів та відповідно захисту гідності автохтонів і нацменшин.

Дух українства тут теж може здійснити освоєння цінностей свободи як фундаменту сучасної доби оскільки в аспекті гуманістики традицій соціальної еволюції козакофільства ці традиції збереглись.

Оскільки інтернаціоналізація соціокультурного буття після Другої світової війни здійснюється у формі глобалізації економіки, політики, соціальної сфери, відобразивши мультиплікативний ефект з’єднання мереж віртуальних (інтернет) і реальних (торгових, транспортних мереж автомобільного, залізничного, авіаційного, водного видів транспорту, трубопроводів тощо) (В. Е. Буданов) [70, С. 143-144].

В історії через розвиток технонауки знаходить своє місце відображення життя, долі і творчості видатних носіїв духу громадської злагоди педагогів і філософів, творців науки і техніки, засновників нових громадських рухів, як теоретиків мультикультуралізму, відповідальних осіб центральної влади та взаємодії освітньої, територіальної та етнокультурної діяльності.

Існування Т. Шевченка як козакофіла-суб’єкта, з його пошуком і розповсюдженням вільної інформації про свободу взагалі і власних героїчних пращурів залежить від вчасного подолання протиріч в освітній та етносоціальній

системі, допомагає вчасно зайняти позицію віддзеркалення об’єктів в їх духовних «підставах», відповідальності за дію «теорії множин», ототожнив також специфіку «обмеженої гуманістики аксіом». У доказі несуперечності установлених аксіом вбачається разом з тим і доказ існування сукупності дійсних чисел, або вживаючи вираз Г. Кантора – доказ того, що система дійсних чисел є «консистентною» (готовою) безліччю. Оскільки за безліччю дійсних чисел (хаосу і порядку) повинні слідувати елементи фундаментальних послідовностей (змін. – Авт.), структур системи речей (в Європі. – Авт.), взаємини яких задаються за допомогою раніше вказаної «кінцевої і замкненої системи аксіом» (Г. Кантор). [193, С. 134] серед патріотичних символів Святого Духа є мистецький. (М. Гоголь) [117, С. 47-48] та освітній безкорисний досвід, що збагачує зусилля елітного наставника. Більш ніж 12 років К. Ціолковський, наприклад, працював учителем арифметики і геометрії в Повітовому училищі м. Боровск Калужської губернії. Згадує одна з його учениць А. Троїцька: «На последнем уроке за пять минут до звонка Константан Эдуардович дал нам... короткое напутствие: «Мы с вами расстались, к вам придут новые учителя и будут преподавать новые интересные предметы. Учитесь добросовестно и прилежно, и когда кончите училище и выйдете на самостоятельную дорогу жизни, оставайтесь добрыми и честными. Любите труд - он дает удовлетворение уму и отраду сердцу. Старайтесь исправлять зло и оказывайте помощь тем, кто в ней нуждается» (В. Веркашинська, педагогічна діяльність К. Є. Ціолковського та його філософія. Педагогіка 2000.№3.с.49-57 с. 51).

К. Ціолковський розглянув свою «концепцію щастя» в контексті впливу гуманізму на філософію космізму: «Человек есть «государство атомов», все элементы которого едины и взаимосвязаны, вечны и нетленны. После его кончины происходит распадение формы, но сами атомы сохраняются и продолжают чувствовать и ощущать, входя в другие «союзы» растений, животных, людей. Судьба зависит от того, в какую «структуру» (счастливую или нет) попадут атомы... Заботясь о будущем, нужно безболезненно уничтожить в Космосе и на Земле все низшие (дикунство і варварство, - Авт.) формы жизни, заменив их высокоразвитыми. Только так человек сможет обеспечить себе

непрерывную и бесконечную цепь счастливых жизней» - написав К. Ціолковський у трактаті «Любовь к самому себе как истинное себялюбие» (Калуга, 1928) (В. Веркашинська,с. 51-52).

«...Нужно и объяснить, в чем заключается истинное себялюбие. Все известные виды эгоизма, т.е. любви к самому себе, суть заблуждения»... «Эгоизм разбойника, грабителя-... Надо бы называть эгофобией или Нова інформаційна технологічна революція дозволяє об'єднувати всі види соціокультурного простору в єдине ціле, що приводить до ресоціалізації, тобто виникнення синтетизму комунікації, яку М. Кастельс, один з великих дослідників інформаційного суспільства, назвав «культура реальної віртуальності».

Дослідження багатьох складових духу носіїв соціокультурних змін вимагає дієвого гальмування процесу дегуманіфікації, щоб проаналізувати сутність соціокультурної комунікації як соціального, так і професійно-освітнього процесу, який являється однією з основних характеристик деперсоніфікації сучасного глобалізованого світу.

- розкрити епістемологічну проблему специфіки виявлення комунікативної комунікації в площині її полікультурного діалогу, В. Вернадського чи К. Ціолковського, показали особистісно-індивідуальний вимір сучасного існування творчого наставника можливостей гуманістичного підходу до сутності змін соціокультурного простору, з'ясовуючи всю складність контексту долі творців сучасності технонауки, зокрема:

- досвід опредметнення принципів технонауки і форм підготовки майбутніх фахівців, значно посилює прояви ноосферно-духовного виявлення можливостей ресоціалізації «масового суспільства», щоб відтворювати гальма розповсюдження феномену цивілізованої деперсоніфікації, під час пошуку української національної єдності, вільного освоєння досвіду історії міжрегіонального громадського порозуміння;

- зацікавлення українського суспільства до персоналізації різних світоглядних форм носіїв професійного життя було і є складовою входження людини у європейський простір.

Видатний теоретик розвитку авіації та космонавтики Костянтин Ціолковський, наприклад, попри дії феномену деперсоніфікації зміг реалізувати свої фундаментальні футурологічні та освітньо-гуманістичні здібності, залишивши нащадкам осмислення свого особистісно-індивідуального виміру власного (унікального) науково-філософського та педагогічного досвіду. Його філософсько-педагогічний проект осягнень «розумового егоцентризму» тільки зараз починає приваблювати своєю оригінальністю (В. Веркашинська.); Святість потрібна для онтологічного розуміння необхідності появи суперечок сучасного «буття», так і розуміння дії відповідного духу Добра (милосердя, толерантність…) або зло фанатизму чи захіснофобії або україножобії, антисемітизму тощо ми їх будемо уникати лише тому, щоб не було непорозумінь.

Національна ідея, як сукупність дій носіїв справедливості влади і нормального вибору прихильників європейських координат Homo Liber, легітимізує метафізику гуманістичних обріїв, щоб нові генерації могли вдало створювати владну матрицю, вже навіть за нормами «диктатури закону», гальмуючи наслідки відношення дії «ділків тіньової економіки», зокрема з числа тих, що входять до складу привілейованого громадського кола регіональної влади, оскільки намагаються приєднатися до «офіційної еліти», намагаються однак діяти за допомогою адмінресурсу, а не правових важелів (чи примусового регулювання відносин з «батьками країни»). Цей феномен часто стає ідея-фікс або вульгаризується радикалами, щоб досягти імітації етнонаціонального консенсусу, і з академічною наукою; ціннісно-цивілізаційні аспекти національної (етносоціальної) ідеї мають можливості діяти легітимно, без богоборського чи суперрадикального перекручення архетипів саморегуляції. Натомість громада використовує діалогове або легальне осмислення буття в ноосферних координатах та цивілізаційно, нових елементах креативності національного виховання.

У конфліктних ситуаціях у синергетиці застосовується елемент фасціонації, незвичний вплив на психологічні механізми, які «запускають» типові поведінки якогось інтелектуального діалогу і т.д. «Маніпулятивний стиль із застосуванням фасціонації (зачарування. – Авт.) в якихось» екстремальних ситуаціях може бути

дуже «затребуваним, але він небезпечний як для оточуючих людей, так і для педагога-маніпулятора» (В. Ширшов) [429. С. 31]. А. Макаренко створив у мовах свою систему, наприклад в дитячій колонії, попри догматів сталінізму, карального радянського виховання, зміг обмежити негативізм влади з її тотальним насиллям і створенням перманентного «кризового суспільства».

Масовий терор в СРСР затінювався фарисейською пропагандою про «формування нової людини». «...Відповідно до рішення наркома СРСР від 30 грудня 1938 р. і наказом начальника спецслужб СРСР від 7 січня 1939р. експеримент великого гуманіста було припинено. Збулося попередження І. Христа про «нову людину», «доколе не придет… отступление и не откроется человек греха, сын погибели» (2 Фес. 2:3). Для того, щоб зрозуміти значення цих євангельських Відкровеннь у світогляді всіх видатних наших мислителів, потрібно знову звернутися до спадщини Т. Шевченка, погляди якого знімають суперечливість сакрального і профанного пошуку істини. Історична нація виявляє свою національну ідею, що народжує окреме інформаційне поле Вічносущого.Саме в освітньому просторі «кризового соціуму», за доби «бунту мас» (Х. Ортега-і-Гассет) [397.С. 144], поступово посилюється дух царського служіння істині і дух творчості.

Дослідження в цьому контексті здійснюється з позиції онтологічного тлумачення «філософії серця, торкається проблем субстанційності парадигми історичної державності, як реальності українського соціуму, де «дитина є Я» – перший універсальний зв’язок, коли архетипові властивості буття та його національно-субстанційні прояви, спрямовані у площині переходу євроазійського етногенезу у європейський націогенез.

Романтично-демократичний проект самостійної України Великий Кобзар пов’язав, як із українськими традиціями слов’янського народного «організму», так і з філософським захисним впливом цивілізованого українства на становлення демократичного руху, що поєднували нащадків європейського демократизму, і прихильників гетьманської слави, включаючи постійне оновлення цього права, наближення до здійснення практичної філософії навіть проти свавілля монарха, якщо

той був нездатним гарантувати умови реалізації патріотизму свідомих громадян. Відомі знавці філософії соціокультурних змін, в сучасних умовах, поняття «гуманістичні обрії» використовують для віддзеркаленням деякої цілісності реальності цивілізації, що відображує організуючий та дезорганізуючий характер системних процесів у державі, соціумі, в освіті. «В кожному окремому випадку існує одна філософська парадигма освіти, в рамках якої конкурують різноманітні ідеї та концепції... Конкуренція філософсько-освітніх парадигм може відбуватись тільки як історична зміна однієї парадигми іншою та як виявлення глобальних соціокультурних трансформацій суспільства» (М. Романенко) [341. С. 120]. Без цього майже приватного сектору, освіта вмонтована у (монархічний) сенс впливу на громадян. Кобзареве пасіонарне коло пам’ятає про козацьку державу (наприклад, заводи і фабрики української Малоросії в царській імперії часто-густо залишалися у приватній власності іноземців), щоб «козак» не міг здійснити войовничі плани українських націоналістів;машина мілітаризму спрямовує ціль держави у бік панславізму, суцільної русифікації тощо. Моделювання історичних українських дій в освітньому просторі торкається носіїв ідеї цивілізованого націєгенезу, Християнський догмат про Святого Духа, корифеї спрямовують у трансцендентне осягнення освітньої ролі субстанціонального вчення про Абсолютний і національний дух; нерідко це також безсмертя душі тощо, що взаємообумовлює пошук світоглядних основ теологів розуміння питання співпраці з прихильниками світської національної ідентичності (В. Аксьонова) [7, С. 52].

В терміні «романтичне просвітництво» вперше дається гуманістична характеристика консервативної влади у зв’язках з ватажками чорносотенного руху, також його номінацію філософії європейського гуманізму. Адміністративно-ліворадикальний комунізм виник, не випадково, на уламках царської Росії, як революційна реакція богоборських носіїв «азіатських-форм способу виробництва», спорідненість «консерваторів» і обожнювання царського насилля згодом змінюється культом партійних функціонерів, тоді принципове фарисейство народної освіти в царській Росії змінить антигуманізм освіти за часів радянської влади; богоборство охоплює тотальну боротьбу держави проти релігії,

церкви, віруючих, особистості, її прав і свобод. Більшовики проти всієї європейської традиції, що почалася за античних часів. Радикальне намагання російських пролетарських революціонерів до повного ототожнення освіти в міфах (сталінської колективізації й індустріалізації) «щасливого майбутнього».

У межах комуністичного режиму відбувається тотальний «злам державної машини» «до підвалин», заміна старого типу держави новою, імітативною формою - «народними Радами». Встановлюється русифікація – омасовлення національних відносин шляхом примусової асиміляції, бо є державний тотальний контроль над суспільством, і, тотальне керівництво всіма формами вульгарно-соціологічного підходу, наприклад, в свій час принципово відкидають цивілізаційний сенс екологічного детермінізму, що є реакційним, бо нібито охоплює національно-гуманітарні, у тому числі освітні прояви професійних ідеалів дух і сенс соціокультурних цінностей. Радикали-руйнівники та їхні ідейні нащадки вже зараз з’явилися саме на периферії духовних пошуків сенсу буття: бо прикмета часу - вільний пошук сенсу екологічного імперативу, стає універсальною прикметою як спроба свідомого пошуку істини, цим ще більше актуалізує дії патріотів - прихильників негайного усунення «наслідків аварії на ЧАЕС»(26 квітня 1986р.)

На підставі екологічного імперативу цивілізаційності українського буття є розпредметнення етносоціальних рис ціннісно-ментальні критерії цивілізаційного націєтворення , зокрема необхідні для відродження еволюціонування козакопільських зрушень національної інтелігенції, цивілізаційного, відтворення «Політичної нації» і для розуміння громадою амбіцій компрадорської еліти чи дії всіх тих, хто захищає своє «малоросійсько-меншовартісне» існування тлумачення культури патріотизму особистості. У синегретиці загальновизнаними слід вважати уявлення про самоорганізацію як про самореферентний перехід відкритої нерівно вагової системи від менш складних до більш структурованих, є методологічним підґрунтям для розширення «прав регіонів», так і затвердження статусу соціуму, і особистості. Гуманістичний процес в ноосферному аспекті синергетики торкається відносин освіти й людини. У синергетиці цей процес

пов’язаний із збереженням цілісності, як показало становлення діалогу прихильників євроінтеграції, розвиває цивілізованість патріотів і особистості, (М. Каган); але через простір освіти або захист демократичної здатності неокласичного мислення на відтворення його філософського впливу на становлення духу демократичного патріотизму.

Романтично-демократичний проект самостійної України Великий Кобзар пов’язав з появою європейського демократизму, також із українськими традиціями слов’янського народного «організму» тощо. Синергетика обумовлює логіку дій духовних громадян, що розділились на нащадків культуралів-інтелектуалів «споживачів» і «творців» європейського інформаційного простору. Синергія є намагання людини з однієї сторони, вираженої модальності як фактору осмислення та оцінки феномену регіональності, як утворювати сучасне світоглядне й концептуальне поле постнекласики. «Персоналізм як трансдисциплінарна парадигма сучасного пізнання відтворює холістичний підхід до «інтелектуалів» і «культуралів» у реконструкції комунікативістики: «уводять у поле їх синтезу проблематику постнеокласичної раціональності», - квантові, фізичні та постметафізичні об’єкти; націогенез тоді є інтенсивним відтворенням, що розкриває взаємовідповідність гуманістичної взаємодії системної людини із середовищем.

Протистояння європейської когорти носіїв ідеалів козацької шляхетності - бездуховним «хохлам» з їх примітивним малоросійським відтворюванням «непримиренності» до національної гідності, може розконсервувати холопське розуміння сенсу соціального буття, наш народ відобразив у альтернативно-сміховій культурі. Так, М. Бахтін у статті «Рабле і Гоголь» [40, С. 526] показував зниження авторитету імперської влади, оскільки в альтернативній культурі значно посилився альтернативний досвід гетьмансько-козацької доби, її слави і мужність тих персонажів, що за гуманістикою героїчних пращурів дістали символи козацької гідності. Сенс повісті «Тарас Бульба» саме в ресоціалізації подій минулого, де головний герой (подібно біблейському Аврааму з його ситуацією) дає убити зрадника-сина, - розкриває гуманістику героїчного становлення «великої родини», феномену слави «нескореної України». Так, «Тарас і Остап» в

гуманітарно-європейській моделі – прообраз символів української політичної нації, символи героїчних предків. «Немає зв'язку святішого від «товариства», підкреслював Тарас Бульба.

Синергетика цей процес здійснює як міфологію у дусі метафізики історії, що було так і ноосферно-парадигмальних новацій, притаманні життю, долі і творчості наших видатних природознавців і філософів, гуманістів і педагогів у минулі часи (В. Вернадський). Дух гуманістики впритул примушує до усунення феномену деперсоніфікації нові умови для ресоціалізації, обумовлюють еволюційну діалектику за переходу до екологічно-еволюційної доби цей підхід почав народжувати проблему того, щоб у дусі «філософії серця» лкгитимно вирішити демократичний підхід (феномен) пасіонарності, що перехрещується з ціннісним уявленням і духу патріотизму та націоналізму, також формування і суб`єктів поступу альтернативної гуманістики взаємодії української багатонаціональної спільноти.

У комунікативістиці присутній її філософсько-соціокультурний історичний потенціал, який дозволив у свій час нашим дисидентам-патріотам передбачити зміну національного вектору буття; синергетична експлікація цього міжкультурного вираження духу гуманістики може яскраво відбуватися навіть у революційно-кризовій комунікативній ситуації.

У цілому існуюча система професійної комунікації українського суспільства, її різноманітні ланки являють собою модель втілення синергетичного осмислення європейських рівнів викладання в її профільних і непрофільних закладах освіти.

Як і раніше є гострота сприйняття у незалежній Україні концепцій втілення національного елементу освіти, її подальше функціонування. Основне у соціокультурній комунікації спрямоване на зміст гуманітаризації науки логістики і професіоналізму як єдиного цілого простору освіти, має наголос на активні способи введення дитини (учня, студента) у європейський світ. Головне належить питанню гуманістики розкриття філософських сенсів, де комунікативістика має роль системного інтегратора. Структурний підхід, у середовище їх функціонування [104, С.28]. «Важель» поступу, тобто оновлення «країни знань» йде шляхом оптимальної

організації суспільної життєдіяльності тощо. Дух гуманізації освітнього простору завжди опосередкований процедурами передачі і сприйняття інформації, яка досягається, перш за все, за допомогою спеціальних знаків, які мають певне міжкультурне значення. Саме для інформаційної парадигми характерним є визнання в соціокультурній комунікації того, що значення є атрибутом повідомлення. Значення - це дещо нове, що синергетично кодується за допомогою знаків відправником і декодується отримувачем. І від того, як це робиться, багато в чому залежить розпредметнення вищих ідеалів навіть ноосферний сенс комунікації і, природно, її результат, у освітньому просторі тощо. Особливості синергетичного з'ясування культури глобального комунікаційного суспільства можуть бути розкриті через призму наступних тенденцій освітньої комунікації: висвітлює глобальне, системоутворювання як сукупність інформаційних відносин і зв'язків, які являються явищем забезпечення властивостей етносоціальної цілісності. Гуманістичний аспект комунікаційного феномену є синтезуючим моментом системи освітньої гуманітаризації. Цікавий досвід є, коли філософія серцевої єдності стежить за тим, як зв'язок пріоритетів змінюється за «успішністю навчання». Ми цей досвід аналізуємо, вивчивши професійні орієнтири молодої генерації майбутніх випускників державних (національного значення) навчальних закладів. В процесі освоєння соціально-гуманітарних дисциплін, відбиваються шляхетні та повсякденні орієнтири майбутніх фахівців, як правило з'являється відповідальність за результати освоєного буття на рідній мові, оскільки більшість молоді, щобула опитана, віддають весь обсяг ціннісній (певній) сфері інформації, що посилює власний внесок у рідну життєдіяльність (у відсотках до загального числа тих, хто поставив дану сферу на перше місце), ситуативно змінюється. Дух національного буття, зокрема є етнонаціональним розумінням соціо-мовного ресурсу як цивілізаційного охоплення метафізичного сенсу термінів «українець», та «малоросійська межиговартість», - що має викликати інтерес до громадського осмислювання патріотичної комунікації до відтворення динамічності соціокультурних змін, це торкається втім, у цього процесу є і своя зворотна сторона, так як такий діалог потребує від учасників виключної колективної відповідальності за втілення духу гуманістичності, тобто дій власного навчання в площині опредметнена

сенсових екзистенціалів. Частково в Україні формуючи свій власний гуманістично-освітній простір, зокрема, влада почала використовувати професійно-комунікативний діалог, як для забезпечення вдалої гуманізації освітнього простору, для більш-менш ефективної інтерцивілізаційної взаємодії.

Пасіонарний вимір «громадської надії» народжує антропологічну потребу в осмисленні метафізичного підґрунтя героїчної особистості, засвідчивши про проникнення в національне буття потреби в удосконаленні політичної свідомості українського етносу, включаючи шляхетні думки громадянина-професіонала. Ментальна саморетулятивність упорядковує етносоціальну специфіку дій, оскільки професійна гідність має великий вплив на роль розвитку соціальної системи в нормальному і катастрофічному режимах, структурно-інноваційний і функціональний метод дозволяє розкрити інституціональний зміст соціо-інформаційних зрушень у кризовому суспільстві. Етнокультурний та аксіологічний підходи дозволяють проаналізувати соціо-антропологічні, соціо-економічні та соціокультурні виміри сучасного українського суспільства в умовах глобалізації.

На початку XXI століття глобальна неоекономіка по-новому організує буття і локально-ситуативне існування соціального простору і часу. Інтернет, наприклад, стає звичним явищем нашої повсякденності, активно впливає на сферу професійної комунікації та перетворюється на рушійну силу, що обумовлює формування суспільства нового типу – «суспільства мережі та нового соціально-економічного контексту». У теперішній час світ переживає глибоку системну трансформацію, у значній мірі пов’язану з переходом від індустріального до постіндустріального та інформаційного імперативу розвитку, що здійснює величезний вплив на всі сторони життя суспільства В. Аксьонова, окремої людини, на структуроутворюючий компонент професійної культури, що наслідує козацький переможний дух патріотичного Є. Борінштейн, М. Култаєва, М. Романенко).

З’ясовується прихильність молодого покоління до громадянської взаємодії на користь становлення цивілізаційних чеснот пасіонаріїв (Л. Гумільов), але у

контексті національних вимог до негайної реалізації ідеалів громадської площини європейської відповідальності, що висвітлює роль християнізації професійно-екологічної доктрини.

Реальні можливості об’єднання людини та природоохоронних аспектів ноосферного виміру особистісного значення гуманізації (В. Вернадський) являє собою перевірку громадою духу національного буття, серед реалій націєтворення у процесі переходу освітнього простору до екологічної доби.

Структура дослідження освітнього простору в контексті синергетики нелінійних закономірностей (Г. Хакен) розглядає процес становлення постмодернізаційної особистості через еволюцію професійної свідомості у постімперську добу, де простежується вічний конфлікт «батьків і дітей» на фоні власного розвитку, соціальної участі у русі громадянського суспільства та суперечливої зміни вектору активності українського народу. щоб більш вдало формувати майбутніх фахівців, як носіїв гідності, тобто захисників Кобзаревих проявів духу політичної нації. У цілому нами окреслюється лінгвістичні, але й соціокультурні та освітньо-професійні основи міжкультурного спілкування. Етико-естетичний вимір логістики навчання, наприклад, висвітлює й кореляцію гуманітарного навчання з аспектами професіоналізму та дозвіллям операторів складаних систем управління. Така цілісність виявилась серед чинників, наприклад, орієнтації на створення «сім’ї»: на перше-друге місце її поставила більшість – 70 відсотків опитаних респондентів (курсанти ЛА НАУ).

Завдяки критиці націонал-егоїзму або регіональному відчуженню, метаморфози освітнього простору, так чи інакше, є проявом громадського порозуміння, задля того щобнабути необхідну підтримку шляхетних намірів носіїв суттєвого подолання стереотипу «малоросійсько-меншовартісного» існування. Український досвід професійно-технічних форм навчання наголошує на тому, що громадське самоврядування студентського активу допомагає державі у забезпеченні освітнього поступу, до речі так само як і в інших національних країнах, поряд з повагою до академічних традицій, як еволюційного переходу історичного етносів на рейки головного чиннику

патріотичної діяльності, завдяки чому майбутні фахівці засвідчують те, що освітні новації видатних педагогів, зокрема А. Макаренка та В. Сухомлинського у суверенній Україні мають бути конституйовані.

Освітній простір в суверенній Україні охоплює державну і приватну форми, яка надається різними закладами, що належать до традиційної і нетрадиційної системи навчання, за різними рівнями гуманітарного (дошкільна освіта, загальнусередня освіта, професійно-технічна освіта, вища освіта тощо) та за всіма галузями, у тому числі заочну, а також освітні передачі по радіо і телебаченню. Гуманітаризація включає й освіту дорослих, післядипломну освіту, навчання в аспірантурі та докторантурі і також самоосвіту. Синергетика, як методологічний феномен відбувається в процес і реформування: освітня сфера суспільства працюватиме ефективно лише у тому випадку, якщо всі її елементи складатимуть дійсно єдину, цілісну систему оформлення європейської освіти цінностей. В цьому контексті, дозволяє щоб громадою виробити принципи відбору необхідних відносин і форм виховання серед багатоманітності віртуально-системних утворень.

Актуалізування метаморфоз етносоціальної саморегуляції суспільства є громадським створенням європейських метаморфоз відтворення соціальніх форм буття, але в громаді існує і сподівання на відповідний методологічний базис постнеокласичної метафізики історії; досвід становлення суверенітету української держави вплинув, як дух боголюбства, на поступове долання деяких застарілих стереотипів, котрі відтворюють гальмування деяких сучасних (суїцидальних) чинників ноогенної доби.

Дух сучасної доби значно підвищує і статус української суверенної держави, і значно посилює роль духовних важелів колективної безпеки у Європі. В Україні теж актуалізується громадський пошук сценаріїв, еволюційного подолання проявів ситуативних протиріч між прихильниками територіального федералізму і войовничого націоналізму що втілюють перманентно-негативну ситуацію, завдяки ключовому синтезу класичного і неокласичного знання включаються аспекти цивілізованого націєтворення про необхідні духовні

детермінанти соціокультурної комунікації (екософія, екоонтологія і ювентологія та футурологічна екосоціологія), бо метафізика української ідеї висвітлює, гуманітаризація суспільства є вимогою громадського міру поваги до екологічного імперативу. Дух ноосфери, як моменту онтології софійності, для нашого суспільства має велике теоретичне і практичне значення, висвітлює особливості його понятійних похідних, таких як понять «цивілізованість», «національна духовність», оскільки комунікант онтологізує «традиції народу», «екософські глобалізовані цінності» тощо.

Визначення цивілізаційного рівня синергії громадянської відповідальності особистості в аспекті соціокультурної комунікації залежить від вдосконалення правил державного замовлення для вільної дії закладів освіти в цивілізований спосіб. Крім того, матеріали трансформації світового буття, можуть бути покладені у нелінійне моделювання цивілізованих зразків-комунікантів української освіти, що були включені до її складових зразків базові конструкти соціальної філософії, філософії культури, соціології та політології; їх можна використовувати в дослідженні інноваційних проектів соціальної екології, релігієзнавства та при підготовці гуманітарно-виховної діяльності в усіх навчальних формах.

Соціокультурна комунікація відтворює гуманістику віртуальної моделі, що швидше здійснювалося духовне виявлення кордоцентризму - як ротидії демократичних символів, спустошенню радянської «людини -хо́мо сове́тікус», найбільше так і ментально-національної гідності процесу національного виховання. Гуманізм значно підсилює патріотизм козацького типу громадянського суспільства, здатного повернути українську саморегуляцію до принципів європейських цінностей, але на шляху органічного спілкування київської та регіональної еліт, демократів і патріотів.

Висновки до розділу ІІ

Філософія людиноцентризму у постнекласичному ракурсі за допомогою гуманізації європейського простору – фундамент Homo Liber - у осмисленні взаємовпливу гуманізації змін соціального і культурного простору під час ускладнення суспільства третього тисячоліття (суспільства-інфосфери), у зв'язку з труднощами становлення - втілення гуманістичних обріїв глобалізаційних процесів в європейське суспільство, оскільки поступово історичний суб'єкт має вести боротьбу з радикальним перетворенням демократичного соціуму у свій тоталітарний антипод.

Представлена модель постмодерного духу операторів складних систем є частиною ґрунтовного дослідження ноосферної сутності освітнього простору, репрезентацією основних ознак парадигми європейського розвитку.

Перехід громади на європейські рейки складає один з пріоритетних напрямків діяльності в освітньому просторі будь-якої цивілізованої держави тільки тоді, коли етнічний націоналізм є не злободенним фактом, а лише феноменом історичної пам'яті. (Є. Борінштейн, В. Аксьонова, М. Култаєва) та ін. Під час осмисленні цивілізаційного буття, яке в соціально-філософському підході до існування людства і номінує професійну динаміку глобалізації та соціальної цінності гуманізації знання. Існування вільних українців відтворює суверенітет нації, чим поглиблюються умови кризи «тоталітарного часопростору». Сила громадянського суспільства відображається в появі постмодернізаційної особистості, яка діє відповідно до сенсу державного і етносоціального розвитку європейського простору, що обумовило кризу із етнічного – громадський тип націоналізму.Науково-дослідне розуміння діяльності етнічного націоналізму визначається необхідною і стійкою соціокультурною традицією, без якої нормальне існування освіти та подальший розвиток творчої особистості неможливі.

Актуальність філософії соціокультурного простору в контексті перспектив тематики дослідження технонауки полягає у осмисленні взаємовпливу гуманізації

змін соціального і культурного простору під час ускладнення суспільства інфосфери. Експлікація поняття «гуманістичних обріїв», «українська ідея», «інформаційне суспільство» як індуктивно-метафізичної категорії філософії історії дозволяють визначити її духовний складник через механізм інформаційного захисту єдності офіційного українського та альтернативного суспільства, що символізує на початку третього тисячоліття нову освітню якість соціальних акторів – носіїв відновлення історичної пам'яті. Українська ідея відображує пріоритет мовних звичаїв, що поєднують дух козакофільства з європейською спрямованістю національної еліти до якісного оновлення патріотичної єдності цінностей пануючого класу, оскільки гуманістичності досить аргументовано давали обґрунтування шляхетних ознак прихильників патріотичного з'ясування й реформованихознак соціокультурного сенсу, і становлення політичного виміру буття нації. В Україні це стає відповіддю людину в процесі онтологізації історичного шляху громадського націє творення, «дух свободи». Громадянин, як носій цивілізованості має право на критичне оцінювання, чим значно посилює сенс власного існування, і роль духовної еліти, в її неприйнятті войовничості прихильників суперрадикалізму тощо.

Синергетична парадигма у сучасній гуманізації освітнього простору виступає універсальним обґрунтуванням еволюційної зміни свідомості для пояснення новітніх етносоціальних та антропних процесів та поведінки людей в умовах перманентної зміни стабільності ритму життя. Гуманітаризація як прояв феномену глобалізації, є наслідками тривалої нестабільності; новизна нашого дослідження освітнього простору у використанні синергетичного підходу показує те, що «громадянський контекст є саморегулятивним нелінійним феноменом», має стати постійно діючим «громадським барометром, суспільної стабілізації, щоб соціокультурний простір міг своє особистісне удосконалення адекватно зрозуміти і відобразити через людиновимірність:

- у випадку глобальної самоорганізації система має неспецифічний вплив дії механізму етносоціальної гуманістики, освітньої регіональної самоорганізації;

- можливості соціального управління і суперечлива сутність ситуативної кризи поступово розкриваються у загальнонаціональному ракурсі;

- креативність хаосу, його можлива конструктивність, направленість його просування до нової соціальної організації є здобутком дослідження ідеї гуманітарного про освітлення людини через використання принципу нелінійності культурно - історичного часу.

Синергетика як феномен соціокультурного аспекту глобальної комунікації, неочікувано може відбутися тільки у такому випадку, коли її передумовами мають бути постмодерні надскладні наміри соціуму і людини гуманітаризації, крім природної потреби в інформації і спілкуванні, має об’єктивно-суб'єктивні обставини: по-перше, наявність стихійного орієнтування суб’єктів навчання лише на те, як ми побутуємо, впливаючи на когнітивно-лінгвістичне дискурсо-пізнавання «Я-буття світу». У соціокультурній комунікації проявляється як пласт комунікативної галузі освітньої культури. «Глобальне суспільство» «відкриває сьогодні всесвітню єдність, також дає й про себе знати глобальна тенденція – комунікаційне конструювання «третіх», «четвертих» і т.п. рівнів символічних систем, які зумовлені не атрибутивно-символічними формами інформації, та самими суб’єктивними намірами : дії людини символічними системами». Тобто одна символічна система породжує другу, а друга третю і т.д.

Синергетичний процес в освітньому просторі має символізу властивість сприйняття гуманістичних обріїв навчання та європейських ідеалів, цінностей соціально-гуманітраних наук: могли реально формувати громадянську позицію майбутніх авіаторів, корегувати використання основ гуманітарних наук, філософські оцінюючи рівень патріотизму і професіоналізму, зараз співпадає з втіленням інновацій у процес навчання.

Соціальні інститути культури здійснюють безпосередній вплив на процес соціокультурної комунікації. Як свідчить соціально-філософський дискурс, комунікація як метадискурс глобалізованого соціуму вбудована в комунікативну практику і пов’язана з повсякденними діями індивіда в освітньому просторі. Провідники освіти, поступово укріплюють створювану концепцію у межах практичної діяльності, здатної як укріплювати, так і покращувати соціальну практику; у рамках гуманітаризації освітнього простору є поступове розгортання

своїх функцій, що мобілізує концептуальні ресурси для вирішення праксеологічних комунікативних проблем.

Виконання функції гуманізації здійснюється в освітньому просторі у контексті з використання абстрактних і нормативних ідеалізацій духовного процесу, що слід назвати «метадискурсом». Унікальний статус теоретичної стадії дозволяє йому стати носієм духу самоорганізації, «концептуальним реконструюванням» комунікативних практик, тобто потребує одночасного звернення до комунікантів інформації, або формування комунікативної інтенції, без чого діалог або будь-яке цивілізоване спілкування взагалі є неможливими. Природа комунікації витікає з громадської потреби у спілкуванні і розкривається, в першу чергу, через характеристику саме цього процесу, який у принципі діалогічний навіть у тому випадку, якщо мова йде про одиничний суб'єкт і його зверненість на самого себе. У системному дослідженні духу особливого виділення потрібних для тих відносин і зв'язків, які являються системоутворюючими, тобто забезпечують властивість цілісності.

Структурний підхід у межах синергетики дозволяє виробити принципи відбору необхідних професійних відносин (цивільна авіація), гуманістика обумовлює свій статус серед багатоманітності системних утворень у той же час авіакорпорація найбільш оптимізує можливості для творчого зростання молодої генерації, і, навіть створюються умови для становлення «нової духовної аристократії». Вихід на друге за ціннісною вагою місце такої сфери, як «цивільна авіація», висвітлює професійні орієнтири серед респондентів, з одного боку, відображує дух цінностей «бізнесу і розваг», з іншого боку, так чи інакше, відволікає від змістовного освоєння гуманітарних вищих філософем, зокрема тут не обійтись без свідомого відношення до філософії навчання. Істотний вплив на «успішність» курсантів справляють мотиви професійної комунікації в аспекті орієнтирів навчання (фундаментальне і прикладне знання). Знайшли відбиття у різних варіантах відповідей сенс соціального буття, тобто те, без чого чітко виявити корисну мету молодій людині неможливо; формує свої життєві умови, вже пов'язуючи власну долю зі зміцненням українського державного суверенітету. Взаємодія професіоналізму, філософії, моралі, громадської думки,

об’єднують носіїв громадських традицій у дусі «нескореної козацької нації»; етичні норми, звичайно у молодих патріотів здійснюються через гуманістику філософії оптимізму, та його впливу на самого себе. У системному дослідженні ми уособлюємо прояви професіоналізму, як духу особливого виділення навичок майбутнього фахівця, потрібних для тих соціокультурних відносин і зв’язків, які являються системоутворюючими, тобто забезпечують властивість цілісності громадського і професійного життя.

У системі комунікаційних відносин також присутні основоположні елементи і зв’язки. Перспектива системної інтеграції відкриває нові стосунки між суспільством, культурою, освітою і людиною, без яких будь-які роздуми про пошук істини втрачають свій сенс. До числа таких елементів відноситься сама людина, у відношенні до якої поняття структури комунікації сенс буття. В цілому, цей процес сполучений з антрополого-комунікативним духом сучасного етносоціального порозуміння та усвідомленням громадою сенсу європейського гуманізму в історії людства, всієї соборної України тощо. Становлення конвергентного суспільства як парадигми духу антропологізації дій гуманітаризації, в свою чергу, обумовлює спільні зусилля влади і творчої людини оскільки соціуму, включає форми також освітньої та професійної комунікації, гуманітаризація теж потребує осмислення статусу і ролей людини в контексті номінації національних ідеалів; осмислення національної ідеї в філософсько-історичному дискурсі, який відтворюється футурологами через «філософію серця» в її взаємозв’язках як на Сході, так і на Заході.

В цьому справжнє багатство сенсів комунікації, як інформації про суб’єкт і об’єкт, виявляючи істотність і необхідність взаємодії соціального буття, сприйняття цієї найважливішої властивості інформаційного соціуму. Вираження певного до неї суб’єктивного відношення – достатня умова під час створення системного вигляду комунікації, як освітньої комунікації, що почала розглядатись за проектом демократії та патріотизму. Академік В. Вернадський висвітлює феномен самоврядування в синтезі ноосферної розробки буття та філософії освітньо-демократичного продовження втілення екологічного імперативу. [82, С. 90-95]. Пріоритет прав людини відобразив дух і логіку сенсів демократичного

патріотизму панує в кінці тисячоліття, зокрема вдалося узагальнити досвід гуманістики козакофільства на перехресті символів, автохтонного етносу, як продовження лицарського духу, подібно логіки прогресу, створюючи ефект природного зближення національних меншин навколо соціокультурного простору що позитивно висвітлює буття. Дух гуманістики у її впливі на всі освітні ланки, тобто і на представників нацменшин. Вони йшли за автохтонами-гуманістами шляхом добровільної асиміляції тощо.

Не випадково видатні педагоги і філософи завжди діють як носії цивілізованих властивостей Деміурга, бо за їх спадком створювався шляхетний долсвід тисяч прихильників гуманізації соціокультурного простору. Цей приклад і зараз живлять нащадки творчості видатних європейських гуманістів Досвід А. Макаренка і Я. Корчака, ентузіастів втілення гуманістики в соціально-освітньому процесі відтворення взаємовпливу гуманітарного аспекту професійного знання виявляє те, що духовність дає можливості визначення в повному обсязі зльоти освіти і складнощі щоб підвищити рівень взаємодії автохтонів та нацменшин, вчасно з’ясувати оптимальний рівень становлення української політичної нації:

1. Спрямування категоріального аналізу філософії освітнього простору на громадянську ходу елітоутворення, нібито представляє собою інструмент зовнішнього впливу на контактуючі культури та їх носіїв;

2. постнекласичний підхід лише іноді поєднаний з типологією прогнозування міжнародних трагедій;

3. закономірності і принципи організації соціального життя мають досягти форм співіснування, у яких обидві сторони знаходять своє місце для спілкування, щоб сумісними зусиллями перетворити зіткнення для загальної згоди в стабільності у суспільстві, в якому постійно відбуваються кризи, стихійні трансформації чи реформи, що струшують суспільство у вихорі змін перманентно-етносоціальних важелів буття.

Активність інформаційних потоків у процесі глобалізації є настільки великою, що примушує підпорядковувати собі традиційні елементи культури, і перш за все, змінювати професійно-традиційну систему соціокультурного простору. На відміну від

натурального обміну, знаходиться в основі більшості аспектів економічного процесу, та інформаційне осмислення принципу поверненого повідомлення (наприклад, торговий або культурний обмін можна обмежити), соціокультурна гуманістика дозволяє завершити або навпаки – активізувати, розширити поле комунікації, як багатоваріантність буття за специфікою дій домінантів глобалізації. Розповсюдження інформації в комунікації має бути моментом осмислення соціальних сенсів. Комунікаційне утворення має й соціокультурне поле у вигляді деякого медіапростору, її функціонування. Культурний діалог через професійне навчання. Семіосфера, як деякий простір для діалогу культури, трансформується в інфосферу, у який занурюються усі стратегічні елементи культури. Комунікація тоді виступає як професійна цілісність, що перетворилася на самостійний суб'єкт, він сам має вести діалог за своїми законами і правилами.

Основні положення 2-го розділу висвітлені в публікаціях Аксьонової В.І.:

1. Етнічна толерантність як необхідність позитивного сприйняття європейських цінностей. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць, вип.73 / Гол.ред. В.Г. Воронкова; Запоріз.держ. інж. Акад. – Запоріжжя: ЗДІА, 2018. (Index copernicus), С. 88 – 95.

2. Культура толерантності: витоки метафізичних сенсів. Науково-теоретичний альманах Грані. Том 21 № 9, 2018 р. м.Дніпро. (Index copernicus), С. 118 – 123.

3. Аксьонова В.І. Міжкультурна комунікація як системоутворюючий фактор сучасної інформаційної культури: теоретико-методологічний контекст. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць № 53 / Гол. ред. В.Г. Воронкова; Запоріз. держ. інж. акад.Запоріжжя: ЗДІА, 2013.С. 89-100.

4. Аксьонова В.І. Міжкультурна комунікація як фактор формування глобального інформаційно-комунікативного простору. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць, вип. № 54 / Гол. ред. В.Г. Воронкова; Запоріз. держ. інж. акад.Запоріжжя: ЗДІА, 2013.С. 189-202.

РОЗДІЛ ІІІ
ІСТОРІОСОФІЯ ВІДТВОРЕННЯ ГІДНОСТІ ЛЮДИНИ НЕСКОРЕНІЙ УКРАЇНИ: ВІТАСОФСЬКО-ОНТОЛОГІЧНИЙ АСПЕКТ

3.1 Кордоцентризм-онтологічна сутність пробудження гідності людини в нескореному українському суспільстві

Кордоцентризм був проявом диференціації «філософії серця», однієї з нових молодих наук, які тільки починають розвиватися або відроджуватися, щоб виявити у європейському простору те, що дух губернської Малоросії- це випадкове явище, а сутність подолання малоросійщення історичного етносу, відображується не лише поняттями розсудку, а ідеями просвітлення розуму, тобто опановує все те, що притаманне європейській філософській культурі. Антропологічний діалог «наставник-учні» згодом теж висвітлює різноманіття життя «маленького українця», тих чи інших його гуманістичних орієнтацій. Епістемологічна система гуманістичних обріїв «філософії серця» також з'ясовує істину під впливом європейського-філософського досвіду.

Кордоцентризм поступово змінює духовні засоби протистояння національному егоїзму, вплинувши навіть на рівень гуманітарного розуміння відчуття необхідності виходу із стану поневоленої Малоросії і швидкого подолання своєї власної етнічної «меншовартості». Відправною точкою «філософії серця» Г. Сковороди (1722-1794р.р.) є оригінальна інтерпретація Слова Божого в українській версії, оскільки Господь Бог «святиться у серцях вірних», народу свого, потребує звіту від кожного «тут і тепер», врешті-решт на Страшному Суді. Питання про залучення «маленького українця» до євангельських чеснот є основою особистісного відтворення смирення, толерантності, покладання надії не лише на власні сили- своє розуміння Божого одкровення, яке Г. Сковорода опрацював на досвіді викладацької діяльності у Харківському колегіумі, потім збагачував свої творчі здібності, коли став «мандрівним філософом», робив свій внесок в українську православну традицію та народну «сміхову культуру». Біблія, на його погляд, є допомога людині, що створена «за образом і подобою Бога», оскільки потребує сформувати «єдину

натуру».

Відтворення у власній душі «невидимої натури», щоб людина почала бути «серцевою» людиною, є подвиг пізнання, тобто народження особистості. Тоді людина спостерігає форми матеріального світу чим збагачує християнську апологетику тощо (Оріген та Климент з Олександрії).

Кордоцентризм (від лат. «cordis — серце) — розуміння дійсності не стільки мисленням («головою»), скільки «серцем» — емоціями, почуттями, внутрішнім, «душею».В європейській філософії кордоцентризм одним з перших почав використовувати Б. Паскаль (нім. пієтисти і нім. романтики Новаліс та ін.) (Ел. ресурс: https://uk.wikipedia.org/wiki/Кордоцентризм). Буття-у-світі, діалог культур показує, наприклад, в кордоцентризмі необхідність виділення поняття «Inder Welt Sein» (буття-у-світі). розкривається через невід'ємне від людини «діяння», яке онтологічно пояснюється (Б. Паскаль), в свою чергу, через «турботу», щоб об'єднати конкретно-наукове, і предметне вивчення сфер людського буття з його цілісним філософським осягненням, тобто шляхом об'єктивного осмислення та використання нового наукового знання, відновивши цілісний філософський образ людини. На основі цього напрямку, кордоцентрична філософія створює через паскалівський досвід процедуру вирізнення дійсно універсально значущих норм і цінностей, на відміну від їх догматичних та ідеологічних замінників, а тому, постає також критикою застарілої ідеології, та критичною теорією суспільства загалом(О. Базалук, В. Окороков) [33;308].

Плюралістичний характер «філософії серця» говорить про гуманістику окультурення буття, як про реальність відтворення кінцевих положень боротьби, - існуючий повністю сконструйований завершений інтелект, тобто об'єкт, що репрезентує майбутнє суверенної держави. Особливо Г. Сковорода звертає увагу на використання громадою (парадигмальне) розуміння демократично-патріотичних важелів, яскраво засвідчених романтично-просвітницькою діяльністю. Своєю серцевою філософією вільного духу висвітлює якості основної характеристики методу гуманістичного осмислення людини, створив структурно-функціональне міркування про її дух, душу за подоланням тілесних обмежень свободи. «Кінцівка»

не є «фінітною», оскільки вказує лише на локальну завершеність пошуку сенсу буття, що здійснює систему пізнавальних процедур, а значить людина номінує себе як одного із «співрозмовників Бога». Тоді є надія і на імовірність конструювання об'єктивних важелів для поступу національного буття.

У сучасних теоріях розвитку соціокультурного простору завжди посилюється дух філософії серця (та громадський пошук актуалізує досвід, який отримав Г. Сковорода у період навчання в Києво-Могилянській Академії та за кордоном); парадигмальний сенс пошуку істини у той час тісно пов'язаний з процесами так званого «мазепинського клятвозлочину», оскільки наш «мандрівний філософ» цьому феномену опосередковано дав поштовх, - поступового втілення футурології гуманістики соціальної трансформації. Богожиттєвість вищих ідеалів буття у його творчості підкреслює будь-яку важливість освітньої грамотності для еволюційних змін малоросійської реальності: здійснювалась проти імітації принципів панславістського колективізму, з його імперським перекрученням патріотичної та етносоціально-особистісної проблематики.

Гуманістичне прагнення філософії серця до істини у тому, щоб об'єднати протилежні типи філософського мислення, оскільки воно має спрямування – державницького та сцієнтистського характеру тощо. Екзистенціали філософії серця, іманентно вмонтовують гуманізм, що випливає з базових початків у європейському світі; ці трансцендентні тенденції рухають українську ідею при вживані основних способів офіційної та повсякденної поведінки. Дух «маленького українця» дуже знадобився у майбутньому, завдяки феномену антропологізму і комунікативності, хоча цей підхід є половінчастим у процесі латентної боротьби проти тоталітарної влади.

«Філософія серця» Г. Сковороди-одного з видатних суб'єктів українського патріотичного буття, вдало висвітлює стратегії гуманізму та дух свободи тому, що шляхетні наміри досягнення європейських чеснот стають пізнавальною вимогою до відтворення феноменального характеру епістемології. Представники «філософії серця» серед видатних громадських постатей, продовжили справу героїв Києво-Руської цивілізації. У наведеній системі онтологічного статусу громадських

аксіом альтернативної (поневоленої) України, залишився дороговказ заповітів нащадкам.

Г. Сковорода життям, долею і творчістю зміг представити визначення духу свободи, що по суті є філософсько-неокласичною установкою, спрямованою на подолання напівколонізованого стану і освітнього простору, та всієї об'єктивної реальності. Він через духовну еліту намагався отримати та легімітизувати дух свободи (пізніше цей процес проявився у «стихії Майдану»). Оскільки історичний український процес продовжив свою місію і в суперечливих подіях революційного захисту національної гідності, у вигляді також поваги до своїх духовних пророків-попередників (Іларіон Київський, Петро Могила). Г. Сковорода за прикладом П. Могили першим концептуально почав засуджувати закріпачений стан існування громадян, коли у губернській Малоросії почалася за ініціативою Царата перманентна «війна всіх проти всіх», оскільки сучасні імперські можновладці змушені були укласти нову «угоду», поступово перекресливши «Переяславську угоду» гетьмана Б. Хмельницького з українським народом як «вищим державним правителем», віддавши московському царю спочатку частину козацьких прав на відносини зі світом, безпеку, життя власної шляхти і звичайних громадян; почалася боротьба проти традицій українства.

Подолання інерції суспільної свідомості в оцінці Г. Сковородою простору освіти, що виникло під час феномену «малоросійщення», як одного з історичних «перекосів», але захист прав «маленького українця» був справою непростою. Успіх тут визначається, насамперед зрушенням у соціально-економічних умовах суспільства. Г. Сковорода виховні зусилля освітян, вважав можуть дати значний випереджувальний ефект, якщо у навчанні та освоєнні професій є громадське розуміння їхньої суспільної значущості. Тоді соціальний ідеал органічно поєднується з інтересами людей, соціальних і демографічних груп населення, якщо школа працює у цьому напрямку в тісному контакті з батьками, із громадськими організаціями України забезпечене за європейським стандартом.

Філософський дискурс соціокультурних змін в Україні робить вплив на

майбутнє світового процесу, бо освіта не лише сфера раціонально-понятійного осмислення першопочатків Вічносущого, а й значна духовна сила тощо. Г. Сковорода був носієм безпосереднього реформування соціального життя і брав участь у формуванні суспільного ідеалу, основних ціннісно-світоглядних і методологічних принципів, нагадуючи українцям про особливості соціально-практичної значущості цілісних уявлень про світ, ставлячи перед мислячим історичним суб'єктом патріотичні питання про базові моральні підстави буття.

В інтерпретації малоросійської дійсності «філософія серця» Г. Сковороди є віддзеркаленням кордоцентрично-онтологічної сутності процесу пробудження гідності людини в нескореній Україні. Кордоцентризм був однією з оригінальних європейських концепцій історіософії, що сформувалась у рамках філософської антропології та релігійної «об'єктивності» людського духу. В ній відтворювалися і розвивалися міфологічні та позитивістські уявлення про здатність українців до неупередженого ставлення до світу. Історіоссофія узагальнює результати історичного дослідження, основ науково-теоретичного усвідомлення сутності націєтворення, які відбивають новизну філософської проблематики нескореної Малоросії, критично розуміючи те, що за часів Гетьманщини закладався тривалий патріотичний імпульс,- вплинув на загальне розв'язання проблеми гідності людини.

Притаманна європейській філософській культурі повага гідності людини, як сократівського духу, обґрунтовує теоретичний і практичний бік цієї особливої «науки про дух». Г. Сковорода, виходячи з її необхідності в людському житті, висуває на перший план, крім суто методологічної і світоглядної, ціннісно-регулятивну (аксіологічну) функцію кордоцентризму як науки про норми людської життєдіяльності (норми мислення і європейського буття). Наприклад, в Україні чимало історичних регіонів освячене біблейським розумінням і про «філософію серця», і про патріотичних нащадків всіх тих, хто брав сократівський дух для активної участі у національно-визвольних змаганнях, інтелектуальному, політичному та релігійному захисті національної української мрії; виявивши, врешті-решт, велику мудрість святості (ніж деякі колишні «наукові комуністи» чи

сучасні апологети войовничого націоналізму).

Г. Сковорода, реалізацію національної ідеї відтворює з курсів філософії Києво-Могилянської академії, де навіть за духовною традицією П. Могили, досліджувалися твори античних і середньовічних авторів, доби Відродження і Нового часу. Підкреслюючи переможний дух філософії Києво-Могилянської академії встановлюється природне право діяти за методами героїв-козаків України, зокрема за християнськими чеснотами Запорозької Січі. Велике значення професора Києво-Могилянської академії і надалі приділяли тлумаченню античної спадщини, як пошуку щастя індивіда, що належить до прихильників громадських потреб, де носії добра мають повагу до гуманістичних чеснот (М. Кашуба) [203, С 195 -231].

Прихильник «філософії серця» аналізує дух вітчизняної історії за доби Нового часу, намагаючись порівнювати богословські праці з філософськими трактатами Київської Русі, коли Україна ще має вільний державний статус, що надає поштовх духовній еліті створювати богословсько-філософські проекти національного відродження. Вся діяльність П. Могили була спрямована також на подолання причин церковного розколу українських християн. Митрополія Київська і всієї Русі-під час мандрівки Г. Сковороди, була важливим духовним чинником цих років. «Філософія серця» сутнісно стає зрозумілою, створювала соціокультурні передбачення цивілізованих освітньо-гуманістичних форм у нескореній Україні та її проявів у європейських країнах. П. Могила, наприклад, зважаючи на свою відданість патріархату Константинополя як материнському лону автокефалії православ'я, заповідав дуже шанувати все те, що було у справі встановлення Помісної Християнської Церкви в Україні (А. Жуковський). [169, С. 221-223].

Ще у першій половині XVII ст., напередодні національно-визвольних змагань під проводом Б. Хмельницького, він домігся зрівняння у правах Православної Церкви з Греко-Католицькою. Про що було записано, зокрема у «Пунктах заспокоєння 1632 р.». Правитель, за «Переяславською угодою» 1654 р., уособлював козацький гетьманат, який у свою чергу, мав зобов'язання у

самостійній Україні, а не в Малоросії. Б. Хмельницький мав угоду, де гетьманат міг бути гарантом повноцінного демократично-патріотичного життя звичайних громадян, які мають також забезпечувати право на самозахист, відповідно до прав всіх «запорожців», але не за хвилею перманентних бунтів, або за ініціативи амбітних ватажків радикальних чи фундаменталістських угрупувань.

Європейська традиція Нового часу припускає «філософію серця» Г. Сковороди, як античне втілення сократівського духу. У той же час класичне тлумачення національно-громадської взаємодії найбільш оптимізували можливості метафізики національної ідеї, оскільки найвизначнішими гуманістами були Ю. Дрогобич, І. Вишенський та інші. Все ж, незважаючи на зростаючу кількість досліджень, Г. Сковорода залишається ще недостатньо вивченою постаттю, як носій сократівського духу і мало задіяним у сучасний культуротворчий процес. Ототожнюємо з духом Сократа (ідеаліст-наставник-учень), і, долю Сковороди, - наставника, який критично осмислив лише формальне відображення демократичного суду в Афінах. «Відділення архонтів, що судило Сократа, складали 556 суддів. У день суду всі учні Сократа прийшли, щоб засвідчити справедливість його вчення... Платон був також тут. Він був вже відомим завдяки своїм діалогам,... Побачивши (фарисейське - Авт.) видовище, що за своєю процедурою ганьбило доктрини його вчителя ... (де-факто - розпалювання популізму - Авт.) для посмішок і гніву народного натовпу» (Л. Снегірьов) [364, С. 117]. «Казус Сократа», наприклад, має історичні вияви у парадоксальній соціокультурній історії, де реформування освітнього простору є початком подолання комплексу малоросійської меншовартості, що формувався століттями.

Філософсько-історичний аналіз вимагав від Г. Сковороди, як предтечі Великого Кобзаря, уважного осмислення постаті П. Могили,та його вітасофії, як архімандрита Києво-Печерської Лаври,був митрополитом Київської, Галицької і всієї України-Русі, засновником колегії, що згодом одержала назву Києво-Могилянської академії. В її гуманістиці освітнього простору відобразилися античні підвалини та «казус Сократа», який мав дуже великий вплив у

європейському контексті духовного об'єднання всіх українських станів, конфесій і окремих етнічних угруповань. Мандруючий філософ Григорій Сковорода осмислює таємницю сили милосердя, оскільки «Бог», як вищий сенс сили, благодаті, проявляє свою сутність розуміння меж і духовних підстав європейського світу, етносу і людини.

Це стає суб'єктивною передумовою державно-політичного втілення національної ідеї під керівництвом гетьмана Богдана Хмельницького. «Твори та діяльність Могили... репрезентували культуру українського народу, православного віровчення та пошук єдності східних церков... Його твори перекладалися і видавалися мовами багатьох європейських народів, їх мали у своїх бібліотеках, церковні і світські володарі» (А. Жуковський) [169, С. 26-29]. Проблема становлення динаміки козацького гетьманату починає свій шлях з перемоги війська Б. Хмельницького у битві на Жовтих Водах 16 травня 1648 р., що висвітлило патріотично-комунікативний контекст національної ідеї.

Зусилля українського Сократа, - Г. Сковороди яскраво виявляють свій переможний дух; часто-густо попри негативну сукупність зовнішніх обставин (або злочинних процесів) чи під час загострення національних конфліктів на Неньці Україні (Становлення цивілізаційно-парадигмальних підстав української політичної нації саме на межі XX-XXI століть є виявленням прогностичних оцінок яскравих представників духовної єдності). Дух надії поступово стає для поневоленого етносу дороговказом власного патріотизму цивілізованого типу, що також було перевірене у самореферентних моделях культури, освітньо-гуманістичних проектах. Духовний приклад П. Могили був філософською інтенцією для Г. Сковороди, який зміг втілити переможний досвід національного буття серед суперечливого світу другої половини XVIII століття.

Розгляд соціокультурної діяльності Г. Сковороди дуже важливий феномен державотворення, оскільки формує «філософію розбудови духовної єдності українського народу». Зокрема на ґрунті синтезу релігійного і політичного досвіду західної і східної України, тому доробок мислителя є актуальним і в наш час. Твори і діяльність П. Могили ситуативно сприяли духовній консолідації політичної еліти,

яка відображує становлення дієвої самостійності української нації (І. Виговський, І. Мазепа, П. Орлик...). В історії українського відродження П. Могила є попередником не лише «філософії серця», пов'язаної з іменами Данила Туптала, Паїсія Величковського, Семена Гамалії, Григорія Сковороди, Памфіла Юркевича, а й сцієнтистсько-просвітницьких концепцій Феофана Прокоповича, Михайла Козачинського, Георгія Конiського. П. Могила відроджував Платонівську ідею «філософа на троні», чим був дуже близький до пізніших патріотичних поглядів Г. Сковороди, який впроваджував цивілізований патріотизм, як предтечу «моделі метакомунікації» у дусі гуманістики Т. Шевченка [423, С. 140-143].

Суттєвими рисами в напрямку кордоцентризму Г. Сковороди, було створення неоплатоновської системи «серцевого розуміння» буття та людяності, де метафізичні сенси освітлені в онтологемах співчуття і доброти, справедливості, про що свідчать вагомі факти ще з античності, зокрема про можливість окультурення системних інстинктів у людини.Гуманістику можна розглядати за виміром життєдіяльності власного народу, проявом майже божественної мудрості суспільства, коли закони природи залишають місце для розуміння божественного дарунка людині для її індивідуальної свободи. «Бог є вічна, найкраща істота, на думку Аристотеля, тому йому притаманне життя й неперервне, одвічне існування, й саме це є Бог. Ця сутність (Вільна від необхідності – Авт.) не може мати будь-яку величину, вона позбавлена частин і є неподільною» [30, С. 310-311].

Інтерпретація людського буття, в основі якого лежить ідея свободи і рівності, історично-необхідна подібно ряду думок градуйованих моральністю християнства, зберігає надію на розмаїття душевного обґрунтування цінності елементів тлумачення життя і утворення ідеалу свободи і духовного багатства життя поза кількістю нормативів деспотичного елітоутворення. Принцип національної ідеї обґрунтовує своє коло проблем, що пов'язані зі втіленням еволюційного шляху, але при цьому, Сковорода відкидає догматичні схеми на користь гуманістічного тлумачення цього процесу. Наприклад, ускладнюється український пошук громадських підстав для особистісного та індивідуального «щасливого майбутнього».

Дух українства у кордоцентризмі теж може здійснити освоєння цінностей сократівського духу свободи як фундаменту традиції соціальної еволюції, що існує з античних часів, оскільки в аспекті гуманістики козакофільства збереглись як дух національної гідності, так і служіння істині. Для афінських мислителів (Платон, Аристотель...) пізнання духу історичного етносу відбувається за метафізичною лінією сходження від «ідеї-форми держави» до софіологічного розуміння громадського духу нації, яка є його виявленням сутності, але за нормами, що визначені суспільною свободою.

У духовно-ціннісному просторі національної ідеї існує окрема ієрархізація епістемологічних принципів пошуку істини, оскільки надчутєве Божественна сила, прищеплює молоді духовну приналежність і вираховування ознак історичної Свободи. (О. Лосєв) [262, С.56-59]. «Отці церкви», а пізніше багато християнських богословів та філософів вважали необхідним зайняти в духовній освіті чітку моральну позицію на користь природи та онтологічних доведень Бога, зокрема, Климент Олександрійський, Ансельм Кентерберійський, Фома Аквінський та інші велетні християн, аналізуючи концепти античних філософів: вважали за необхідне виявити базові відносини Бога, людини і ніщо, що у подальшому допомогло зрозуміти «субстанцію боротьби за існування» духовних істот, як конституйованого духу гуманізму і свободи (Ч. Дарвін).

Г. Сковорода розумів «субстанцію боротьби за існування», як козакофіл і гуманіст, в його інтегративності «життя в етносоціальній спільноті». Його «людино-вимірність» губернської Малоросії існує тому, щоб альтернативний соціум мав більше патріотів, які підпорядковуються певним духовним установкам власного народу, це підтверджують конвенціональні, загальноприйняті правила творчого навчання та рівень розвитку пізнавальних процесів (сприйняття, уявлення, пам’ять, мислення, увага, мова), мотиваційно-вольової і емоціональної сфери особи, а також розвиток головних компонентів навчальної діяльності, що логічно висвітило досвід «Братських шкіл», Києво-Могилянської академії, зокрема досвіду наставницької діяльності П. Могили та Г. Сковороди, - творчо засвоювали шляхи і ступінь активного впровадження гуманістики у

соціокультурну та освітню практику.

Цей підхід мандрівного філософа вплинув на релігійні погляди його сучасників і духовних нащадків, серед яких був П. Юркевич, зміг поєднувати сподівання на «щасливе майбутнє» з громадянською увагою до особистісних здобутків життя нескореної України. Навчання за українським досвідом, вважали Григорій Сковорода і Памфіл Юркевич, має визначатися «маленьким українцем» не лише за рівнем розвитку активного пізнання елітних знань, а звичайним розумінням всіма учнями необхідності осмислення всіх здобутків світової цивілізації та культури, оскільки суб'єкт державотворення може пізнати себе «як громадянина вільної України» і в подальшому усвідомити на цій основі гуманістику відчуття своєї причетності до впливу «серцевої єдності» на шляхетну національну гідність.

Метафізика історії кордоцентризму має допомогти прихильникам української самостійності у відтворенні гуманістики розвитку власного народу Памфіл Юркевич аналізує обрії думки Г. Сковороди і творчість кола однодумців видатного українського мислителя XVIII ст., що наслідував гуманістику кордоцентризму Нового часу, є яскравою сторінкою в історії вітчизняної філософії серця.

Памфіл Юркевич (1825 - 1874) спрямував її як український філософ, богослов, педагог. З «філософії серця» були його лекції у Московському університеті (слухав Володимир Соловйов і Василь Ключевський), його громадянським опонентом був революційно-демократичний захисник ідеалу селянського бунту Микола Чернишевський. Філософія взагалі відрізняється від позитивних наук тим, на думку П. Юркевич, що має своїм предметом не явище, а сутність, оперує не поняттями розсудку, а ідеями розуму. Тимчасом справжнє відродження гуманістики кордоцентризму неможливе без повноцінної духовної присутності тих, хто зробив істотний внесок у вільнодумство, як національну та вселюдську культурну скарбницю.

У праці «Серце та його значення у житті людини за вчення Слова Божого» (1860), «Мир з ближніми як умова християнського співмешкання» (1861). «Розум за

вченням Платона й досвід за Вченням Канта» (1865-1866), - душа пізнає себе через внутрішнє розуміння природи і суспільства, у тому числі через появу нових державних форм. У царині ідеалістичного виховання залишилися «Читання про виховання» та «Курс загальної педагогіки», «Філософський щоденник» тощо; людина є вільна, щоб відтворювати свою душу. В. Соловйов, Г. Шпет, Д. Чижевський відносили П. Юркевича до української (Сковорода) традиції.

Метафізика «серця», на думку П. Юркевича, розглядає людину сукупно (тіло - зовнішні почуття) - почуття, віра, що мають пошук істини; без цього людина лише вульгаризує духовні надбання, бо дегуманізує об'єктну суб'єктність виду Homo Liber. Символіка здатна протистояти «революціоністській бісовщині», поступу етнонаціональних наслідків без казарменої утопії, - буде обожнюватися не пошук істини, а волюнтаристська політична цілеспрямованість. Філософія серця в нескореній Україні змогла реально виявити, з одного боку, феномен героїчних форм самовизначення історичних народів, з іншого - козакофільство, яке обумовлює рівень нашої пасіонарності, об'єктивність, критичність, відхід від міфологем бездуховного національного буття.

Матеріалістична (позитивістська) філософія у першій половині XIX ст. тотально відкидає будь які духовно-ідеалістичні парадигми, примітивізує синтез компонентів культури та її духовного призначення, оскільки кордоцентризм, наприклад, у поглядах П. Юркевича, почав обґрунтовувати антиутилітарне розуміння культури, як соціально обумовленої сукупності нових форм буття. Сковорода значно вплинув на дух європейської парадигми, з її обожненням деяких окремих шляхетних вчинків, зокрема патріотичного героїзму. П. Юркевич, переглянувши громадський стан поневоленого люду, збагатив досвід «нащадків філософії серця», які, безумовно, є патріотами-козакофілами, попри всіх ідеологем свого часу. Козакофільство дозволяє людині у нескореній Україні вдало протистояти політиці цькування рідної мови, втіленню нелюдських підходів деспотичних інтерпретаторів спадку корифеїв і світового, і національного масштабу. Віртуальні сюжети Г. Сковороди – «українського Сократа», час від часу торкаються запорізьких лицарів, пам'ять про яких була

жива віртуально, а за кордоцентризмом П. Юркевича почала відтворюватись, як ідеал захисту української гідності у творчості нащадків козакофільства. П. Юркевич, спрямував опосередковано дух патріотичної еліти на звільнення закріпаченого населення, з їхнім толерантним відношенням до християнських підвалин козакофільських звичаїв. Традицію еволюції свідомості захисників закріпаченого людства творчо продовжив Т. Шевченко та його однодумці, вплинув на поведінку громади. [423, С.189-192]

Інституціональне розуміння гуманізму «філософії серця» підкреслює соціальну природу сутності особистості й об'єктивує її буття як форму суспільної свідомості, що було осмислено тоді у західній філософії. (Р. Барт) [38. С. 61-62] Тут філософія свободи поєднана з іншими формами суспільної свідомості: освітою, релігією, політикою, правом, ідеологією, мистецтвом, наукою тощо. Філософія, що висвітлює європейські чесноти, як соціальний інструмент науково-теоретичного виробництва стає також і різноманіттям гуманітарного знання, що протиставляє войовничому невігластву певну систему взаємозв'язків всіх членів національного співтовариства, гуманізує дійсну систему норм і цінностей нескореної України тощо.

Ідеали свого народу - первинна антропологічна основа кордоцентризму як за свідомістю людини, так за її спрямуванням тяжіє до пошуку (шляхетних) ідеалів, навіть з її втіленням суперечливої єдності зі всім родом людським (М. Шелер) [424, С. 97]. Прояснює ознаки гуманістики кордоцентризму лише те, яким чином із основної структури людського буття відтворюється трансценденція – внутрішній принцип особистісного буття, який однаковою мірою поширюється на діяльність щодо осмислення зовнішнього світу, так і на внутрішнє життя особистості, інтерсуб'єктивно це осягнення вищих божественних цінностей – Істини, Краси, Добра.

Поняттям гуманістичного змісту, нібито відображуються різні види навчальної і виховної діяльності, їх убудованість у єдину соціальну систему, орієнтує її суб'єктів на «соціальне замовлення» цілісної самостійності (Ханна Арендт). Соціальні потреби українського суспільства в гуманістичній культурі

створюють систему, яка має зараз фрагментарно-інституалізований характер. Як соціальний інститут, що відтворює систему освіти та її чесноти, український етнос почав пробиватися до сенсу буття через гуманістичні оновлювання процесу соціального пізнання «героїчної віктимності» або зображення захисту самовизначення українського етносу, як своєї необхідної жертовної любові на «терезах»-«віктимності» буття, а з іншого боку, софіологічно-критичного оцінювання ролі еліти в українському націотворенні.

Роздуми про еволюцію метафізичного пізнання української системи націотворення у площині «філософії серця» відзначає те, що є необхідність оновлення громадської ходи цивілізованого діалогу та його якісної трансформації на основі досвіду втілення моральних норм і історичної рефлексії національної ідеї. Це стосується історичної пам'яті, що з часів античності вплинула на самовизначення духовної еліти Києво-Руської держави і суспільства, а потім, за козацького гетьманату, - на політичну взаємодію носіїв офіційної влади та альтернативного демосу.

Отже, моральні норми виступають головною духовною підставою саморегуляції процесу громадянського «дорослішання» молоді, що є органічним доповненням до нових умов розвитку взаємодії захисників онтологічних метаморфоз в аспекті складного феномену «Я-людина-тут-соціум-націєгенез».

У пошуках джерел гуманістики соціуму велике значення має творче розуміння праць кордоцентристів, оскільки вони обмінювалися продуктами своєї діяльності, впливаючи на членів громадсько-духовних спільнот (XIX-XXI ст.). Нащадки духовності змогли вплинути на еліту цивілізованого суспільства, тому що потрапляють у гуманістичну залежність один від одного. У цьому плані суспільне значення праць видатного філософів, поєднане з майстерним володінням «езопівською мовою» та «сміховою культурою». Цим аспектом інтегрується почуття вільних індивідів, забезпечує метафізичну цілісність українського соціального організму, створює гармонію, солідарність, формує потреби у суспільному порядку, але за моральним розподілом праці. Г. Сковорода «мав віру» в те, що історичний етнос зможе подолати дух малоросіянства на

шляху до «української політичної нації».

Мова кордоцентристів у творчості, як пласт комунікативної галузі у контексті міжкультурної комунікації, демонструє рівень культури толерантності, що формується у взаємодії спільно проживаючих патріотичних людей. Дух філософії серця знімає прояви дезорганізуючих соціальних фактів, також гальмує перманентність феномену «бунту мас», що закінчилося світовою війною, є тривалою майже безмежною дегуманізацією етносоціальних відносин. Індивідуальність психологічних мотивів, здійснює процес заміни духовних станів «аморальності», що є результатом «омасовлення» колективної свідомості. Моральна дезорганізація доводила до дегуманізації громадської думки, щоб не можна було її перевіряти в трансцендентному і в прагматичному вимірі. Передові європейські мислителі (І. Кант, Г. Гегель, А. Шопенгауер) вважали не менш небезпечна в соціальному відношенні поява так званого феномену «демагогії вождів» режимів демосу.

Пояснити повноцінно будь-яке охлократичне явище можна завдяки субстанційних підвалин істини, але тільки в аспекті її співіснування з іншими суб'єктами духовності історичних ситуацій. Г. Сковорода, дослідив цей феномен, описавши «закон серцевої єдності» під час втілення національної ідеї у явище буття; гуманістика має використовувати спеціальні аналогії у формі політичної культури, афоризмів, парадоксів для зміни вульгарно-соціологічної парадигми на межі XIX – XXI сторіч в Україні, що не було випадковим явищем.

Свобода сумління як цивілізаційно-гуманістична цінність є протидією традиційно-деспотичним і утопічно-казарменим суспільствам, які часто-густо мімікрують у формі дуже близької до стереотипів горезвісного національного невігластва, що завжди демонізує дух творчості (релігійних філософів, зокрема кордоцентристів). Це був закономірний крок до краху ідеологем богоборства в альтернативному суспільстві, яке механічно відтворювало систему пріоритетів під час втрати колишньої імітативної моделі духовної єдності, гальмуючи національне становлення альтернативного соціуму, що пояснює системні кроки кордоцентристів до сучасної трансформації історичних форм європейського простору.

«Кордоцентричний ренесанс» як ознака нового часу «філософії серця», почав системно впливати на демократизацію поглядів козакофілів, на їх ностальгічну турботу про відновлення власної держави, на церковні відносини, що є зміцненням сили громадянського суспільства. Філософія серця є історичне осмислювання цієї тези: здійснюється через «вчення про цивілізовану спільноту і патріота-громадянина», де ключовим є термін «громадянський опір свавіллю імперської влади», що уособлює антипод добра «чудовисько імперського деспотизму». Завдяки «тихому опору» цьому майже біблейському чудовиську, духовна еліта, як номінант становлення української політичної нації, розробляє вчення про «суспільний договір» і демократичну державу, щоб поступово змінювався природний стан гідності українців-громадян, який впливає на дії патріотів власної держави.

Соціокультурна динаміка збагачує спадщину Г. Сковороди, цей процес йде навколо носіїв громадських прав, є створення, відновлення та поширення духу гуманітаризації у площині фундаментальних і прикладних знань, знаходить своє значення в основі підготовки кваліфікованих фахівців, оскільки існує взаємовплив, що торкається суперечливої ходи подолання стереотипів меншовартісного тлумачення національно-духовних перетворень. Наприклад, весь обсяг духовної спадщини учасників визвольної боротьби впливає на створення гуманістики гуманітарних підстав діяльності владних структур, дозволяє виявити героїчні сторінки боротьби в поневоленому соціумі,цивілізаційне відтворення носіїв козакофільства, щоб можна було очікувати, як на державну підтримку новаторів, так і на гальмування вульгарних примітивізмів «революційних поводирів» так званих «радикалів-невігласів», які завжди намагаються абсолютизувати роль поводиря «широких трудящих мас». Центральне місце у реформуванні європейського простору належить кордоцентричній моделі самореферентного освітнього простору, у духовних концептах майбутніх фахівців цей теоретичний «вантаж» займається вивченням філософем української ідеї; у респондентів теж (ще за інерцією) превалюють суто споживацькі негативні мотиви («продовжити безтурботне існування», «не

хочеться йти працювати»), на що у свій час звертали увагу творці концепції «філософії серця». Метафізичний підхід є виявлення суперечливих явищ, що дозволяє негайно почати подолання інерції міфологем.

На фоні розмаїття форм філософії серця, посилюються патріотичні настрої козакофілів із «середнього класу», оскільки спадщина Г. Сковороди захищає самобутність української ідеї філософії, її відмінність від обожнювання лише емпіричних методів природознавчих наук. Нащадки Г. Сковороди вдало обґрунтовують теоретичний і практичний бік цієї особливої «науки про духовні важелі», аксіологічну функцію філософії як науки про норми «гуманістичної життєдіяльності», виходячи з її необхідності в людському житті. Висуває на перший план, крім суто методологічної і світоглядної, ціннісно-регулятивний вимір кордоцентризму. Філософія серця відрізняється від так званих «позитивних наук» тим, що вказує на сенс «життєдіяльності», наповнюючи реальним духом патріотизм козакофілів.

Освітній простір теж вимагав якісного реформування та відновлення інтелектуальної сфери гуманістики, з її осмисленням козакофільського досвіду, як прояву етносоціальної феноменальності Вічносущого. Нащадки Г. Сковороди змогли осмислити сутність ідеї монізму та стереотипи неокласичних філософем пошуку істини також вплинула у площині творчої діяльності на вітчизняних політологів, соціологів, культурологів, педагогів, оскільки необхідні гуманістичні заходи у практиці поневоленого життя, є подіями в руслі поглиблення соціокультурного контексту гідності людини. А для цього повинно бути справжнє змагання різних носіїв самореферентних моделей соціокультурного простору, необхідна широка дискусія з проблем, що розробляють прихильники філософсько-історичного та кордоцентрично-козакофільського аналізу, зокрема на основі з'єднання традиційного і плюралістичного підходу до національної ідеї.

Кордоцентризм, краще за інших, описує феномен фрагментаризації сучасної «культури малоросійщення», пов'язаної з необхідністю відтворення зразків класичної (офіційно-догматизованої) культури. «Філософія серця» у діях козакофілів постає історичною необхідністю щодо залучення нової освітньо-

методологічної парадигми: «Від людини у європейському світі» до «Світу людини в європейському соціумі» у площині «реформування соціального буття». Кордоцентричний аналіз текстів є вдалою спробою герменевтичної інтерпретації «моделі українського буття», щоб надавати світові реальний футуролого-оптимістичний настрій і відтворювати умови освітньо-екологічного сприйняття плюралістичних змін кризового соціуму, і, в концептуалізації сценаріїв постнекласичної метафізики мати імперативно-індуктивне призначення патріотично-соціокультурного простору.

Нащадки Г. Сковороди актуалізують самовідтворення цивілізованих можливостей щодо дій постмодерної патріотичної особистості. На межі тисячоліть актуалізується постнекласична традиція метафізичного розгляду духу філософії серця, яка змінюється під впливом екологічних важелів та за оптимізацією стратегії українського виховання патріотів на стадії цивілізованого націєтворення За гуманістичним принципом сучасні зміни європейського простору обумовлені тим, що виникають нові феномени у соціокультурному просторі:

- соціальні фактори, що визначають трансформацію парадигм освіти, вимагають введення у контекст навчання і виховання елементів наукового дослідження, зокрема кордоцентризму, відображують гуманістичність уявлень про історичну гідність й соціальну свідомість;

- міркування про особистісний портрет ідеального соціуму, чи когнітивні механізми пізнання і мотивації своєї патріотичної діяльності, має опосередковане значення і для прикладних галузей, і для відбору освітніх кадрів.

Пошук громадського впливу національного виховання без компромісів із владою, потребує від особистості знайти свою екологічну нішу, бо не може гуманітарна освіта схилитися лише до «ототожнення науки з технологією», чи з націоналізмом як розповсюдженням міфологем антигуманістичного войовничого невігластва, є сукупністю принципів бездуховного проведення адекватних форм дозвілля тощо:

- регулювання відносин регіональних еліт з «батьками нації» є можливим

засобом, щоб подолати імітацію втілення кордоцентричного академізму, замість втілення громадського консенсусу. Часто це заважає у відносинах цивілізованої людини з владоможцями; захисники ціннісно-цивілізаційних аспектів національної ідеї мають можливості діяти легітимно у дусі екологічного імперативу, без перекручення архетипів етносоціальної саморегуляції:

- дух кордоцентризму сміливо захищають нащадки козакофільського соборного об'єднування, як автохтонів, так і носіїв локально-територіальних історичних спільнот нацменшин (українських бойків, лемків, гуцулів, русинів), оскільки великі спільноти (поляків, угорців, молдаван, румунів, росіян, татар, греків, німців, болгар...) більш швидко відтворюють шляхетний тип суб'єктів національного виховання, мають стати цивілізаційною підставою «зон первинної соціалізації носіїв культурної злагоди»;

- кризовий стан соціального буття провокує розповсюдження духу альтернативної структури, де є соціокультурні захисні інститути, як громадський не конституйований феномен, його розвиток та функціонування, структура, способи організації, відображують динаміку сфер буття та освіти, її взаємодії з іншими соціальними та суспільними інституціями, що вдало змінюють сферу життя людини.

3.2 Безмежні гуманістичні обрії української філософії XIX століття – спрямованість проти малоросійщення історичного етносу.

Історична нація є живим, творцом процесу козакофільства, який не можна зрозуміти адекватно, якщо звичайна людина не залучена до нього, до видатних соціальних подій. Саме цьому феномену в губернській Малоросії (XIXст.) належить бути базовим центром альтернативного реформування соціокультурного простору у дусі патріотичного козакофільства. Коли мова йде про національну дійсність, дуже важко залишатись на позиції «стороннього спостерігача» історії філософської думки в Україні. Історія становлення, розвитку і знищення історичних держав яскраво висвітлює закономірну ходу етнічної історії народів

Європи, розділяючи соціокультурний простір нескореної України на офіційну стереотипи, щодо колонізації губернської Малоросії і альтернативний підхід, що долучае до громадського відродження всіх потенційних опозиціонерів, з числа козацьких нащадків старшини, до лона антималоросійщення. Крім того, діалог козакофілів є виявленням суб'єктів певного відношення до статусу напівколонізованої ситуації. Ренесанс, як міжкультурна комунікація, може відбутися і при участі комунікантів минулого і її передумовами будуть, крім природної потреби в інформації і спілкуванні, по-перше, наявність деякого предметного і змістовного поля (опозиції імперській навалі) і, по-друге, наявність вираженої модальності, як фактора осмислення та моральної оцінки об'єктивної ходи змін в українському соціумі, освіті, людині (В. Аксьонова) [9, С. 476-474].

У цей час з'являється опозиційна спільність соціальних акторів, нащадків духовного скарбу Г. Сковороди і Т. Шевченка. Вони часто-густо дають філософські відповіді на значні метафізичні запитання, що відрізняються від міфологем царських пропагандистських матеріалів, які вільно виходили в Малоросійських губерніях. Офіційний панславизм загрожував світогляду поневоленого соціуму своїм спрямуванням на меншевартісно-маргінальне націлювання, у той же час ігноруючи індуктивно-метафізичні пошуки в минулому сенсу національного буття. У своїй аксіоматичній формі гуманістичні обрії малоросійського простору представляються сполученням лише ззовні абстрактних форм соціуму – понятійних структур, що мають соціогуманістичну специфіку. Виявляється наближення «філософії серця» до метафізичних таємниць, хоча по суті навчання і виховання в дусі козакофілства є розкриття невідомої сторони відродження антималоросійського товариства і зрозуміння деяких аспектів експериментальної дійсності, що тлумачать видатні громадяни, культурні діячі, філософи. Деякі з цих духовних форм мають укладатися в творчій сутності існування кола громадської спільноти, що діяла за традиціями гетьмансько-козацької величі.

Боротьба із стереотипами аморалізму та анархізму вимусила після поразки

українського гетьманату у кінці XVIII століття, знайшла серед молодих козакофілів своїх прихильників – громадських активістів, які допомогли створити єдиний альтернативний соціум літераторів, акторів, філософів, композиторів, педагогів і вихованців. Хлопці і дівчата із привілейованих дворянських родин почали діяти, як «лицарі серцевої єдності» поневоленої, але не скореної України, проти проявів імперської неуважності, неробства, пияцтва, зверхності чи зухвалості, так званих, «лицарів з російського дворянства». При цьому, наприклад, успіх виховної моделі Г. Сковороди не був випадковим, він створив свою модель козакофільства лише за «вказівками українського духу», навпаки знищив офіційно-авторитарні міфологеми асимілювання «мазепинського кодла», використавши досвід «козацької педагогіки»; романтичне просвітництво у дусі європейських новацій допомогло послідовникам великих гетьманів, бо у своєї філософії козакофільство було виявленням сократівського духу шляхетності і гуманізму. Всі події соціальних акторів XIX століття спираються на поради Г.Сковороди, що збагачувало з погляди європейського демократичного кола, або ліберальних новацій, зокрема освітніх реформаторів Західної Європи та «Нового світу». Пізнання світу, відзначав Сковорода, допомагає орієнтуватися не лише в сучасності, а й розуміти минуле і майбутнє: «А ще кто видит десь, той видит и вчера, и откровением єдиного дня отверзается» (Г. Сковорода. Твори. К., 1961. Т. 2. С. 122).

Українські просвітники, навіть за умов сталінізму, підходили до вихованців як прихильники української традиції «філософії серця» XIX ст., що шукали оптимального методу для створення цивілізованих взаємовідносин людини, соціуму, природи: «Хлопцы наши представляли в среднем комбинирование очень ярких черт характера, с очень узким культурным состоянием… Подавляющее большинство их было малограмотными или вовсе неграмотно. Почти все привыкли к грязи и вилам, по отношению к другим людям у них выработалась защитно-угрожающая поза примитивного героизма» (А. Макаренко) [274, С. 45]. Феномен «примітивного героїзму» намагаються подолати просвітники XIX ст. духовні нащадки Г.Сковороди.

Українська ідея повинна була пройти той етап соціокультурної легітимації і суспільно-політичного розвитку, на якому оригінальні дії мислителів не виглядали би, як захист будь-яких етнографічних амбіцій. Фактично була необхідністьа відкинути дух дикунських етносоціальних проявів, які можна назвати «проблемою політичного меншовартісного віку», що тісно зв'язує мораль із філософію соціальної надійності, оскільки саме цей вид громадського навчання торкається змісту української ідеї. Надія історичної (козацької) нації, саме в творчості І.Котляревського, М.Гоголя, М.Драгоманова, В.Короленка, М.Косомарова, І.Франка та інших, шукає віктимно-духовні потреби через метафізичне осягнення ментальних ознак простору губернської Малоросії, щоб суто в цілісності зусиль патріотів виявити для громадян еволюційне розуміння взаємного переходу вищих сенсів соціокультурних змін на рідній землі. Духовне зростання українських громадян, навіть випускників іноземних університетів і академій, мало нагадувати про софійні наміри соціальних акторів, що відобразились у понятті «свобода», як в антроподицеї надії очікування, «розкриття» таємниць Абсолютного Розуму. У той час, на Заході філософи Лейбніц, Кант, Гегель створили традицію осмислення духу софійно-історичних визначень та понять, що дуже вдало формує системну рефлексію історичної пам'яті.

Українська визначеність освітньо-патріотичної традиції є феноменом постійних спроб відтворення козацької держави. Підкреслимо, між іншим, що Україна Галицька, як і Україна Східна, має великий досвід не менш революційного, а й еволюційного поєднання героїчних подій, цивілізованого етноцентризму та освітоцентризму. Національні ідеали виявляють рівень патріотичного самовизначення буття, що пов'язане із збереженням поваги поневоленого українського суспільства до національної ідеї, яка не завжди вдало втілювалася, зокрема у XX та на початку XXI століття. Від громадянської проблематики (коли вона гарно засвоєна), залежить питання про те, щоб майбутній козакофіл-фахівець зміг стати суб'єктом цивілізованого націєтворення. Так, в подальшому трапилось в дослідницькій діяльності видатних українців-

педагогів: збагачення «гетьмансько-козацького традицій» від Г. Сковороди до М.Пирогова, К.Ушинського, А. Макаренка та В. Сухомлинського, що засвідчили творче усвідомлення ролі гуманізації сенсу буття для виховних орієнтирів «нащадків великих гетьманів», оскільки активісти громадського суспільства почали більш чітко бачити необхідність філософського визнання багатоманітності. В результаті аналізу спадку Г. Сковороди та П. Юркевича, І.Котляревського і М.Гоголя, слід виокремити специфічні особливості міжкультурної комунікації в умовах панування у діалозі духу політичного модерну, в культурі - «шляхів розвитку національного духу».

У філософії козакофільства часто має перевагу принцип «рівнозначної багатоманітності», як результат зростаючої всеєдності (В. Соловйов) ї культурної багатоманітності світу, що виявляється в гуманістиці надії через появу нових видів і форм парадигмально-освітнього комунікативного впливу (наприклад, перформанс і перформативна комунікація, наратив, подвійне кодування, і одночасне звернення до комунікантів різного типу чи статусу). Зростання усвідомленого прагнення лицарів-патріотів нескореної України спрямовує єдність всіх індивідуальних, регіональних і соборних компонентів. У такому ракурсі козацька педагогіка є – взаємодія в освіті навчальних і виховних компонентів; патріотичне виховання є – взаємодією патріотичної людини з альтернативним суспільством, насамперед, громадської особи, з її історичною, соціальною та громадянською структурою, - попри пануючих стереотипів мислення.

Так, М. Бердяєв, порівнюючи аспекти минулих та майбутніх лих наступної техногенної цивілізації, пов’язує подолання меншовартісних стереотипів мислення суб’єктів слов'янської цивілізації із здобутками культурної антропології і відтворює свій погляд на вітасофію, як зміст звільнення людини від пригноблення, що пізніше опрацьовує у своєму розумінні поняття «філософія свободи» [49, С. 148-149]. Філософія XIX століття із свободою пов’язувала збагачення інтенціали українського буття, що обумовлювало традицій боротьби з пригнобленням людини та хижацькою експлуатацією природи. Сприяння демократизації держави і суспільства відтворює запити громади щодо охорони

рідної природи і людини, той досвід, що демонстрували оскільки імператив свободи розширює торувала собі дорогу через кордони надії та філософему пізнання у дусі майбутніх метаморфоз Природи і Бога, соціуму і особистості (М. Булатов, Є. Головаха, В. Загороднюк, К.Жоль). [71, 118, 174, 168].

Не можливо побачити глибину української філософії XIX століття без розуміння бюрократичної протидії становленню української політичної нації і знедоленню спадку козакофілів. У межах академічної філософії, дістає розвитку громадська відповідь на сенси добра і зла у культурі та політиці. На кафедрах академічних світських і духовних закладів, дії пошук філософів, незважаючи на цензурні заборони та стримування, чому сприяло відкриття нових навчальних закладів. У 1805 р. відкривається Харківський університет. У тому ж році в Кременці створюється Волинський ліцей, а в 1817р. в Одесі - Рішельєвський ліцей (перетворений у 1865р. на Новоросійський університет). У 1820р. відкривається Ніжинський ліцей. У 1834р. на базі переведеного до Києва з Кременця Волинського ліцею створюється Київський університет святого Володимира.

В цих навчальних закладах починають поширюватися пошуки джерел, що визначають гуманістичну методологію національної солідарності соціуму, велике значення має творче звертання до спадщини Г. Сковороди, до його суспільного поділу «сродної праці» та осмислювання нових ідей західноєвропейської та німецької філософії, що водночас ламало старі традиції та типи філософствування. Збагачення українського духу за «філософією серця» потребувало використання концептів метафізичного аналізу труднощів історичного становлення української нації. Передують онтологічному виявленню патріотичної віктимності мислення, що було необхідним для розуміння сутності об’єктивного та суб’єктивного проявів української ідеї. Патріотична сукупність духовних змін стосується позитивного зняття тих громадських суперечок, що негативно характеризують можливості кризового соціуму, щоб виявити реальний обсяг демократичних вимог українського націєтворення у дусі козацького товариства.

Перевага надавалася Канту, Фіхте, особливо Шеллінгу, чиї ідеї найбільше

відповідали романтично-екзистенціальному змістові українських менталітету козацької нації (Ел. ресурс. http://studentbooks.com.ua/content/view/1390/53/1/2/). Козацький предметний комплекс, який за філософським зразком, систематизує протидію імперському малоросійщеню, торкається носіїв етносоціального феномену в індуктивній площині, допомагає відтворювати козацький дух для подолання негативізмів сучасного суспільства. Гуманітаризація патріотичного навчання є самостійна галузь в соціокультурній спеціалізованості людини, щоб подолати стихію антицивілізаційного буття, яке Е. Дюркгейм назвав «соціальною аномією».

Надання філософського сенсу поняттям соціальної норми і соціальної патології, є символ гуманістично-методологічної ваги, означає важливість освітнього міркування на цю тему, бо вона висвітлює правила щодо «розмежування нормального і патологічного». М. Гоголь, наприклад, таку ознаку вважав цивілізаційною по всіх усюдах, де можливе демократичне розмежовування між «здоровим» і «хворим» у різних історичних категоріях, що відображають дух етносоціальних явищ (Є. Головаха, М. Кисельов). Харизматичний дух провідних діячів культури і політикуму почав охоплювати присутність всієї давньоукраїнської ойкумени.

Постнекласична інтерпретація малоросійщення, як стереотипу імперської політики, не змогла знищити життєвість надії історичного етносу, оскільки нескорена Україна почала свій аналіз «серцевої єдності» поневоленого суспільства з відображення метафізичної позиції Київського митрополита всієї Русі-України Іларіона. Його погляди у «Слові про Закон і Благодать» відтворювались серед нащадків спадщини Києво-Руської спільноти, вплинув у майбутньому в площині козацької сили захисників духовної єдності в ареалі української культури XIX століття. Цьому патріотичному феномену допомогли всі українські спроби отримання цілісності національної мрії, попри суперечок на релігійному та політичному рівні, коли церковне розмежування, як негативно-віктимний сенс, пронизує необхідність повернення права власного владарювання на рідній землі.

Софія, як вимір соціокультурного змісту творчості свободи людини, теж символізувала поневолений стан в Україні, оскільки досвід великих гетьманів є духовна зброя у протидії діячів культури, філософів і педагогів, (підтримував дух патріотизму українців). Саме на початку XIX століття спадок М.Гоголя щодо розтлумачення онтологем майбутнього козацької нації, доповнюється чинниками саморегуляції «серцевої єдності». З одного боку, патріоти використали цивілізаційний проект козакофільства, виявляючи мету українського етносу, в тому, щоб дати шанс поневоленому народу знищити вади малоросійщення, відтворивши лицарську мужність самого «політичного класу». З іншого боку, в поневоленому народі поступово створюється надія на силу морального імперативу, щоб не умертвити «пасіонарну природу історичного націєтворення», зокрема під час проведення соціальних експериментів та переходу від радикальних помилковостей вульгарного соціологізму чи позитивізму, до стадії «антропологічної етнізації». Козацьке товариство тяжіє до психофізичного та етносоціального, плюралістичного протистояння концепцій, традицій, Церков, які є саморегуляцією одиниці відповідальності за майбутню екологічну добу. Саме тоді творець теорії «українського націєгенезу» у «чудесних» патріотичних зразках повісті «Тарас Бульба» намагався акумулювати сукупність архетипів як віртуального самовідтворення суверенітету, так і якісного навчання у профільних і непрофільних бурсах (закладах освіти). Формування духу козакофільства йде як на рівні втілення козацьких міфологем, так і в площині гуманістичних обріїв, на рівні громадських вимог до підготовки майбутніх фахівців.

Молоді патріоти в кожному сучасному поколінні мають знайти свою парадигму гуманістичних обріїв для метафізичного синтезу «єдиного соборного духу української держави», як відмови носіїв добра від прислужництва імперському злу. Письменник І. Котляревський, на сюжет однойменної класичної поеми римського поета Вергілія «Енеїда» — створює українську версію поеми; складається з шести частин, на відміну від дванадцяти частин Вергілія. Написана чотиристопним ямбом. Розповідає про пригоди троянського отамана Енея, який після зруйнування батьківщини

ворогами, за кілька років поневірянь, разом зі своїм козацьким військом засновує омріяну державу в Римі, майбутню імперію. Поема написана за добу становлення романтизму і націоналізму в Європі, на тлі ностальгії українців за козацькою державою, ліквідованою Росією в 1775–1786 роках.

«Енеїда» — перша масштабна пам'ятка українського дисиденства, що була укладена розмовною українською мовою. Поема започаткувала становлення нової української легенди про козацьку націю. Перші три частини поеми були видані в 1798 році в Санкт-Петербурзі, без відома автора, під назвою: «Енеида». Повністю «Енеїда» вийшла в світ після смерті Котляревського, в 1842 році. Поема є першокласним джерелом з козакофільства, українського побуту та культури. (Ел. ресурс. uk.wikipedia.org/wiki/Енеїда_(Котляревський).

І.Котляревський, крім «Енеїда», розкриває відносини «малоросійського кризового соціуму», через міфологеми козакофільства, гнівно засуджує елементи різноманіття конфліктності тих батьків, які, попри духу козацької педагогіки, давали своїм дітям хибне дворянське виховання.

«Батьки які синів не вчили,
А гладили по головах,
І тільки знай, що їх хвалили,
Кипіли в нафті в казанах;
Що через їх синки в ледащо
Пустилися, пішли в нізащо,
А послі чубили батьків
І всею силою бажали,
Батьки. Щоб швидше умирали,
Щоб їм прийнятись до замків»! [3, с.238]

Козацька педагогіка зміцнює в молоді шанування старших і повагу тих «дитей», які є трудящими та тримають на своїх плечах весь синівський тягар, громадські обов’язки. Соціальна відповідальність завжди є віддзеркаленням й шляхетного духу, і прояву «козацького вільнодумства» саморегуляції долі патріотичних осіб, що часто-густо діють у контексті становлення цивілізованої

особистості, пробуджуючи ініціативу та дух творчості «маленького українця». Наталка (з п'єси «Наталка Полтавка» І. Котляревського), наприклад, має традиційні козацькі чесноти, необхідних, у будь який час, сільській дівчині:

Не багата я і проста, но чесного роду,

Не стижуся прясти, шити і носити воду…

Наталка відстоює неформальні чесноти духовности носіїв козацьких традицій, чесність, повагу до розуму, боротьбу за своє щастя, вміє критично оцінювати людей, берегти людську гідність, бути справжньою дочкою і дружиною. «Добра дитина» – каже про неї матір. Наталка твердо знає: «Для чого люди женяться». Вона впевнено відповідає: «Мені здається для того, щоб завести хазяйство і сімейство; жити люб'язно і дружно; бути вірним до смерті і помагати одне другому». (Н. Верещата. Школа, яка завжди з нами //Позакласний час. 2008.№8. С. 43-45).

Великий дар І. Котляревського полягає у тому, що він першим торкнувся філософем козакофільської гуманістики, оскільки потім його досвід дозволив М. Гоголю талановито узагальнити справу своїх попередників. Сучасні дослідники віддають належне версії ключового синтезу гоголівського козакофільства, що перехрещується із феноменом «демонічних спокус» та малоросійською номінацією степових лицарів (С. Плачинда). Зроблено спробу продовжити цікаві розробки, розпочаті Є. Маланюком ("Гоголь – Ґоґоль") і Д. Мережковським ("Гоголь й чорт").

Дослідження найважливішої, за власним зізнанням М. Гоголя, проблеми демоничної спокуси є у його життя і творчості дуже важливою. Однак, переконливіша, на його думку, інший аспект, координати якого – на вході – означені «міжповерхів'ям» української вертепної скриньки, а на виході – «Сном» Т. Шевченка, що сміявся над імперської величчю. М. Гоголь у вирішальний момент зустричи з уособленням зла, перед оком «Вія», нібито символа і надії на відродженне козатство, і на тяжіння окремих «мертвих душ» малоросів до бюрократичної імперської величі (Електроний ресурс http://dspace.nbuv.gov.ua/handle/123456789/131950).

Торкаючись проблеми гуманізації соціокультурного простору, окрема історична роль належала М. Гоголю, автору загальноприйнятого розуміння бюрократівизму імперської вичинки, як злочину «Мертвих душ». М. Гоголь як творець козакофільського міфу, своїми творами починав наполягати на тому, щоб духовна еліта у Малоросії виховувалась за досвідом європейських країн, реально могла виступати проти всіх проявів соціальної патології, оскільки різні регіони нескореної України обмежено обмінювались продуктами своєї діяльності. Українці у закріпаченій Малоросії (так само пізніше і в Речі Посполитій) майже не можуть вільно виконувати свій громадський обов'язок, як звичайні члени європейського суспільства, оскільки потрапляють у правову і духовну залежність від пануючої чужоземної влади, козакофіл проти імперського порушення принципів гуманізму, навіть пануючою церквою бо не може байдужо дивитися на злочинні утиски народу власною шляхтою, малоросами тощо.

За всіма ознаками новизни, його козакофільський проект можна вважати за нормальний хід поваги традицій козацької нації. В емпіричному сенсі це факт подальшого розуміння філософії серця, як гуманістики буття. Підтвердженням актуальності у цьому гоголівського козакофільства є думки Е. Дюркгейма про поширеність злочинності в усіх без винятку європейських суспільствах, про статистичні коливання її динаміки і, нарешті, історична й регіональна відносність критеріїв розмежування між нормою і аномією, – суїцид вихід за її межі є суцільним злочином. Однак, і сучасні паліативи у остаточному вирішенні проблеми гідності людини (це одномоментно сталось в оповіданні «Як посварились Іван Іванович з Іваном Микифоровичем») свідчать про раптове виникнення персоніфікації ідеальних типів козацької нації: Тарас – цивілізований патріот, Остап – молодий націоналіст, Андрій – несамовитий націонал-нігіліст, Янкель – ситуативний дуаліст.

У гоголівському «Тарасі Бульбі» сила патріотично-демократичних вимог потрібна для визволення (нескореної) України, щоб втілити ідеали «вищої духовності». М. Гоголь, наприклад, виявляв необхідність мати кожному члену суспільства високу культуру спілкування і культуру творчого осмислення

козацьких традицій в пошуку сенсу буття [117, С. 41-44], але у площині втілення філософії серця, що є актуальною проблемою навіть в умовах збройного вирішення проблеми гуманізації соціальних норм. Стабільність буття борців за суверенітет України створює стійкі чесноти моральних відносин, що також є важливою антропологічною цінністю європейського відтворення у сучасній країні духу козацького товариства.

Серед центральних образів повісті «Тарас Бульба», не випадково, провідне місце посідає символіка національного героїзму і зрадництва, що знайшло відображення в архетипізації «серцевої єдності» -молода генерація – символізує патріотів – батька і старшого сина – Тарас і Остап, уособлення «подвигу звичайних козацьких родин», чим поступово оновлюється духовна єдність «батьків і дітей». Тарас убив рідного молодшого сина Андрія – зрадника, відповідно за біблейським сюжетом та вітчизняними реаліями «символізує єдність героїчних носіїв козацького товариства». Розкриття «сутності свободи сумління» пов'язане як з поняттями «Слави» і «героїв» часів античності, де є спадок Платона (Сократа) і Аристотеля - створили свої філософсько-освітні трактати, які вплинули на українських корифеїв, видатних козакофілів - педагогів, що з'явилися, безумовно, значно пізніше.

Наприклад, всі видатні діячі XIX століття є нащадками великих корифеїв, своїм життям і творчістю, вони використовували віртуальну героїку «філософії серця» для постійного спілкування сучасних соціальних акторів із античними і біблейськими міфологемами світового значення. М. Гоголь у православній версії філософії козакофільства, акумулюючи новий обсяг патріотичної свідомості, ззовні і зсередини, конкретизує рух козацької нації, дає чітко зразуміти символічне значення спадщини українського Сократа – Г. Сковороди, який широко вживав у своїй творчості протиставлення духів добра і зла, щоб долати малоросійсько-плебейські символи національної самосвідомості.

Цей шлях був часто-густо зашифрованим езопівськими прислів'ями, байками і оригінальним вступом у задумі великих гетьманів, попри зовнішні негаразди, він був зі всією логістикою античної спадщини у віртуальному зв'язку,

потім з моральною філософією християнства. Однією з найбільш позитивних рис сучасного пізнання «філософії серця», є «онтологія етичної доброчинності» героїв, де модальність цільової інтенції є базовою категорією гуманістики взаємовідносин учня і наставника у модусі діалогу.

Феномен героїзму залучається в моральність козацького вихованця - це вираження любові до Батьківщини; у такому випадку патріотизм, як мужність лицарства (донкіхотство) є істотними і необхідними сторонами ухарактеристиці міжкультурної, соціальної й освітньої комунікації. «Тарас Бульба», що символізує патріотичну мудрість старшої козацької генерації, має метафізичний сенс у захисті основ самостійного буття. «Остап» - це символ патріотичної активності дій націоналістичної молоді, зорієнтованої на громадське подолання всіх «дитячих хвороб» та «Андрій Бульба» відображує сукупність впливів «демонічних» чинників, які заважають цивілізаційному націєтворенню. Стан удосконалення вартостей буття як ментального порівняння свободи і духу зради переконує у силі ідеалів націєтворення.

З позиції цивілізованого націєтворення у творчості багатьох українських культурних діячів можна виявити європейських носіїв духу нескореної України та спрямованість національних ідеалів проти малоросійщення, і творчого сполучення козакофільства з особливостями європейських цінностей. При цьому треба дивитися у спадщину нащадків геніального пророка Т. Шевченка, щоб зрозуміти порядок і послідовність виникнення цих децентралізованих козакофільсько-мовних систем, що можуть мати латентно-невизначений характер «хутірської філософії» П. Куліша (М. Кононенко) [43, С. 12-13]. Історико-соціокультурні засади феномену козакофільської комунікації поневоленого суспільства сприяють проникненню духу предків у громадську уяву українців як окремого народу, що відмінний від московського етносоціального утворення. Але довести до того, щоб українці «змосковились» і припинили мріяти про суверенний статус, імперській владі так і не вдалося. Саме Катерина ІІ, Микола І (як пізніше Й. Сталін та інші імперські можновладці) зробила все, щоб знищити дух козакофільства в історичній пам’яті.

Були заборонені будь-які офіційні згадки про козацький суверенітет або церковну автокефалію, будь-які спроби наукових розвідок про захисників традицій гетьманату заборонялись, але у цей період М. Костомаров виступає прихильником «еволюційної доби» -ґенези «національної ідеї - духу співтворчості Богу», про яку почали попереджати ще з часів Г. Сковороди і Т. Шевченка, М. Гоголя і П. Юркевича, а згодом навіть причетні до цього носії героїзації степових лицарів, - за суто євангельськими переконаннями. Зокрема візьмемо тих, хто в Україні народився, там де і зараз міста і села відчувають притаманність до шани козацької святості, як козакофільського поняття – символізму, що значно вплинуло на думку патріотичної людини у губернській Малоросії (М. Драгоманов, М. Костомаров, В. Винниченко, Є. Маланюк) [88; 215; 276], про що яскраво довів Каменяр (І. Франко).

Він конкретизував шляхи досягнення ідеалу людської свободита щастя, що ґрунтувались на «принципах реального гуманізму», розглядаючи всі приклади «братської взаємної любові»… Суспільний прогрес залежатиме від «здруження людей» від налагодження відносин між людьми «по-людськи». У 1845 році Микола Іванович Костомаров стає професором Київського університету імені св. Володимира. У той період він товаришує з одним з видатних українських істориків, філологів та фольклористів М. Максимовичем, текстами збірників якого «Малоросійські пісні» він тоді захоплювався. Водночас, перебуваючи у Києві знаходить друзів-патріотів та однодумців, за участю яких у грудні 1845 року було створено демократичний гурток на захист духовної свободи – Кирило-Мефодіївське товариство, яке ставило державні цілі націєтворення , але у межах слов’яно-православної цивілізації. М. Костомаров усвідомив українську свободу, як пошук єднання слов’янських народів, за етноконфесійною парадигмою осмислення гуманістичних обріїв освітнього простору; було викладено як «обраність буття українського народу» («Статут Слов’янського товариства святого Кирила і Мефодія») та у відгуках «До братів-українців», «До братів великоросіян і поляків», його ідеалам того періоду властиві дух християнського месіанізму, та метафізичних підстав рівності й братерства у світовій історії.

М. Костомаров намагався конкретизувати Кобзареву тезу про «Велику Родину», «Сім'ю велику, вільну, нову» в своїй «Книзі буття українського народу». Метафізика «філософії серця» однак живе і навіть за езопівською традицією підкреслює взаємодії матеріального і ідеального.

Філософські підстави патріотизму та життя поневоленого люду висували тлумачення духовного значення православної культури, яка за необхідністю покращення звертається до ідеалу Добра між якісно однорідними предметами, явищами, процесами (це парадигмальний оптимізм). Він потрібний у повазі до національної самостійності для того, щоб мати приклади харизматичного уособлення духовних здобутків свободи життя.

Доля і творчість Т. Шевченка та його товариства однодумців (Кирило-Мефодіївців) створювали демократично-патріотичну обумовленість вирішення життєвих проблем, підтримуючи також носіїв регіонального оцерковлення. Так, М. Костомаров, прихильник козакофільства та його громадського оформлення в Україні, ще у магістерській дисертації «Про значення унії в історії Західної Русі» (зроблено у 1841 році) поринув у народні звичаї, але у дусі вітасофського сенсу (козакофільської) патріотичної діяльності. Позитивно вплинув на М. Костомарова Кобзаревий аналіз національного героїзму в історії власної нації. Українською мовою він написав та надрукував такі твори, як драма «Сава Голий», «Українські балади», збірку віршів та ін.

Хоча абстрактно роль свободи у сутнісному розумінні цілісності духу земного і небесного буття здійснюється тоді, коли громада через універсалії гуманізму етнологізує саму ходу історичного поступу. Ідеали національного буття у «філософії серця» також знайшли своє відображення в опису героїзму українського козацтва, оскільки треба було подолати суб'єктивні умови етносоціального «розбрату», бо абсолютний Розум виявляє необхідність соборного духу патріотичної «свідомості» козацької нації, і, видатні важелі якої пов'язані із віддзеркаленням сукупного процесу якісних змін у освітньому просторі губернської Малоросії.

Відомо, що ще за часів митрополита Іларіона Київського (XI століття),

почались уроки відтворення мовних традицій, а пізніше шанування прихильників козацького гетьманства, що вдало намагалися обґрунтувати І. Мазепа, П. Орлик та інші козакофіли XVIII століття. У подальшому на межі XIX-XX століття у надрах прихильників національної революції під приводом гетьмана П. Скоропадського, захисники методу «серцевої єдності» критикують формаційний (марксистський) підхід до індустріальної та пострадянської діб, оскільки фетишизм самодержавної влади в історії людства, затінює гуманістичні ідеали козакофільства, наприклад, в освіті.

Патріотичне тлумачення змін буття, з його хаосом, спробою втілення імітації ліберального проекту, з провінційним додатком збереження імперської влади є особливістю пролетарського революційного переходу до комунізму – відобразило варварські методи богоборського «виховання» пролетарських низів під час тотального знищення феодально-монархичного стану тощо. Це стосується і майбутнього православно-слов'янської цивілізації, її спорідненості, як з біблійною інтерпретацією буття обраного народу, так і з гуманістично-софійною традицією прийняття й розповсюдження гуманістики християнства.

Кращі із лицарів-козаків, як талановито засвідчив М. Гоголь, зі своїм захистом свободи неньки-України, скоріше за все носії українського козакофільства, бо могли поплатитися смертю. «Філософеми серця», часто-густо, наприклад, актуалізували демократичні процедури виховання «степових лицарів» (С.Плачинда). Сила та краса «національного буття» демонструють національну волю за надзвичайних обставин звичайними громадянами-козаками. Таким чином, «батько та син» – символи козацької «сім'ї народів», відображають боротьбу добра і зла в національній ідеї, яка поглинула стереотипи мислення носіїв «гріховного патріотизму» (Г.Флоровський) сепаратистів та зрадників. «Тарас Бульба та Остап Бульба» – символи принципового історичного протистояння шляхетних степових лицарів – малоросійським (чи малопольським) вчинкам зрадника-нігіліста «Андрія Бульби». Чи «Янкель» – у «великій родині» – символ «досконало одиничного». Козацька родина це – символ неприйняття українцями-патріотами образливого духу проявів націонал-егоїзму та націонал-

нігілізму. Але тільки цивілізований патріотизм може зняти напругу в умовах євангельського порозуміння автохтонів і нацменшин. Патріотична еліта використовує відгалуження громадського суб'єкта, як носія державної ідеї, через виявлення, так званого, альтернативного суспільства, що зумовлює повагу сутнісних аспектів буття, втіливши підходи М. Гоголя, Л. Українки, Т. Шевченка, та І. Франка. Шляхетна гідність має призначення та розуміння універсального осмислення її аксіологічного сенсу. Іншою рисою метафізичного пізнання, є вибір шляхетної критики націократичного міфологізму – імітації втілення духу козакофільства корифеїв, або роздрібнене висвітлення проблем націєтворення та елітоутворення.

Догматична схоластика революційного проекту «світлого майбутнього», як і у всіх «азіатських деспотіях», показала незбіг сутності й існування. На противагу цієї позиції, з'явились спроби еволюційного досягнення мети українського державотворення, що дуже корисне у системі «богослов'я революції» (М. Гоголь) [196, С. 148]. Український різновид малоросійської революційності свою внутрішню меншовартість намагався затінювати у демагогічний спосіб, що лише імітувало пасіонарну і цивілізаційно-державну самооцінку, оскільки дух європейської демократії не може бути сполучений з деякими охлократичними поняттями, зокрема імітуючи дуже фрагментарно вживання понять «гуманізм» і «патріотизм».

Підтримуючи цивілізований патріотизм (символи «Тараса і Остапа Бульби») і знищення націонал-нігілізму (символ «Андрія Бульби»), М.Гоголь дуже щиро передав дух козакофільства в лейтмотиві поняття «козацьке товариство» у площині «сім'ї великої, вільної, нової», що знайшла щиру підтримку більшості представників нацменшин (символ «Янкеля» – земляка Тараса Бульби). Тим самим, він утворює інтелектуальне коло (козацького) неомазепинства для гуманістичного охоплення духовного подвигу козацької старшини, вцілому, української нації, де-факто долаючи наслідки плебейських символів національної самосвідомості (М. Бахтін), вводиться поняття «суверенна Україна».

Носії кордоцентризму підкреслювали про те, що сама по собі патріотична інформація, не створює феномен діалогу (комунікацію), так,як це необхідна, але її однобічність є недостатньою умовою громадської людської взаємодії. Інформація набуває і соціальний, і комунікативний смисл тільки завдяки ідеалам, що сповідує цивілізована людина і в системі людських відносин є об'єктивною змістовністю, як дух соціальної надії. Гуманізм – це складова колективістської моделі, розуміється прихильниками «філософії серця», як робота зі структурами сенсів буття, а не вторинне дослідження духовних сутностей.

Модель козакофільсько-кордоцентричного розуміння української філософії у XIX ст. найбільш ефективно дозволяє здійснювати особистісну повагу до змісту моральних цінностей – «шляхетного становлення цивілізованої людини», вони базуються на оптимальному розумінні головних вартостей буття, завдяки цьому здійснюються патріотичні надії.

У низці найбільш істотних проблем соціокультурної динаміки сучасності, на думку постмодерністів, знаходиться проблема відповідності традиційного компоненту національної ідентичності та духу інноваційності сучасної освіти: пов'язані зі збереженням і передачею знань відносно новим вимогам сьогодення, оскільки є становлення завдань «нової» індустріальної Європи, що зайнялась колоніальним захопленням та варварською експлуатацією відсталих народів (Азії, Африки, Латинської Америки). Бо джерела майбутньої «інформаційної економіки» фахівців потім ґрунтується на знаннях та інформаційних технологіях, що освоюють глобальний виклик, щоб гуманістика втілювалася у простір освіти, як цивілізаційні вимоги до професіоналізму майбутнього; були отримані «вогнем і мечем». Хоча люди і у XIX ст. намагалися зрозуміти сенс буття, вищий сенс існування своєї особистості тощо.

Отже, центральним питанням цієї філософської течії ста є питання про сутнісну безмежність гуманістичних обріїв закріпаченої людини, збереження її гідності. Це питання в Малоросії вдалося розгорнути в двох напрямах: горизонтально, тобто в напрямі, який визначається пошуками окремої шляхетної людини, її зв'язків зі світом, проблемами в її діях та стражданнях; і вертикально,

тобто в напрямі, що виникає внаслідок її природного ієрархічного становища в світі, в імперії, як елементу феодального організму (в ряді інших варварських ускладнень). Культурна діяльність М.Гоголя та інших козакофілів допомогла організації альтернативного цивілізованого світу в умовах губернської Малоросії. Патріотичність, як моральний інтегратор, що розкриває антропологізм та прояви цивілізованої комунікативності, постає важелем гуманістичного розкриття земних та потойбічних таємниць; саме тому потрібні елементи комплексного розуміння раціонального погляду на феодально-монархічне поневоленого буття, тобто філософсько-кордоцентричного і наукового осмислення сенсу буття. Постмодерна (карнавальна) суть сучасного періоду глобалізації затінює проблемну гуманістику суб'єктів малоросійського буття; часто викривлено відображається просвітництво наших корифеїв, наприклад, його розуміння в освітньому сенсі іноді громадський сенс дій того чи іншого корифея зовні виступає як відсутність відповідальності того чи іншого учасника за передане повідомлення (в інформаційному спілкуванні).

Методологія цілісного поступу дозволяє всебічно розглянути проблеми становлення інформаційного середовища у кінці XIX ст., але може осмислити, як становлення у XIX ст. переходу самореферентних соціокультурних систем до парадигми екологічної доби. За гуманістичною методологією розкривається уявлення про зло концепції суперреволюціонізму та гуманістику постнеокласичних підсистем філософії історії, з їх демократичним приборканням охлократизму, взагалі хаосу бунтарства і вуличної стихії.

Знання про багатоваріантність взаємозв'язку хаосу і порядку, розвінчує обожнювання філософської величі суперрадикалів, оскільки значно підвищує відсоток носіїв демократичногопатріотизмудіє як системність постнеокласичного погляду на реформування напівфеодальних структур, де вмонтовані в соціальну структуру елементи «азійського» способу виробництва, що ситуативно гальмують і гуманістичний самозахисний комплекс. Його прихильники в Україні – козакофіли об'єктивно і комплексно відображають історію соціалізації сучасної людини: передбачає поступову модернізацію (влади) освіти в Україні, щоб

перетворився національний дух на подвійний і безперечний засіб політичної і гуманістичної модернізації, що збагачує спектр всіх сфер громадського життєзабезпечення, включно з носіями толерантності і різноманіття етноконфесійних традицій. Використання підстав метафізики та релігійного поєднання сенсів буття пов'язане у цьому ракурсі з втіленням національних цінностей; примушує дбайливо висловлюватися навіть про «сміхову карнавальну культуру». Маніпуляція відсуває на периферію смислові форми життя і проти волі особистості показує зовнішнє (фасад) політики держави, партії, корпорації; їх заперечення в масовій комунікації проявляється як окремий пласт глобально-комунікативної галузі.

Поліпшення процесу становлення сучасної козацької нації треба порівняти з повагою в українській сім'ї як до автохтона-українця, також з українським євреєм, поляком, німцем, молдованином, росіянином, татарином чи угорцем. Ось чому, «сміхова культура» була гострим знаряддям, щоб «поневолені люди» повернули собі Кобзареві мрії, оскільки без цього неможливо ні вчора, ні сьогодні знайти аналоги ідеалів, що поступово з'являються об'єктом шевченкового аналізу для якісного здійснення національного ідеалу в майбутньому.

У тому чи іншому тлумаченні філософських здобутків є об'єктивні і суб'єктивні моменті причин поневоленого буття або появи бездуховних богоборців, що негативно впливали на свідомість звичайної селянської людини і соціуму, пов'язані у Т. Шевченка та його духовних нащадків з гуманістичними обріями освітнього простору, чим забезпечується піднесення духу іпоєднання патріотів підчас боротьби за європейський статус країни. Відповідно до критеріїв об'єктивності вони виступають, як шляхетне надзавдання для освоєння «маленьким українцем» системного гуманітарного знання.

Національна дійсність за прогнозом Великого Кобзаря у процесі становлення вільної держави є наслідком того, що створюється владна матриця, коливже не оптимізуються навіть наслідки дії деяких українофобів, зокрема з числа тих, що входять до складу державного чи громадського керівного кола.

Опозиція є важливим чинником гармонізації владних відносин і каналом

донесення вимог суспільства до органів державної влади, еволюційне переформатування «гідності політичної нації» можливо лише під впливом духовного діагнозу, що ставили суб'єкти, зокрема романтично-просвітницької діяльності.

«Нащадки великих гетьманів» й легко не піддаються тому, що реформаторсько-офіційні та сучасні модернізовані проекти козакофільства не завжди стають полем для пошуку істини, зокрема попри консерватизму деяких можновладнів чи дії революційних прихильників політичного хаосу та методологічного охлократизму. Європейська модель «школи світського навчання» та філософії державної ваги є освітнє продовження втілення синтезу демократичного патріотизму з розробкою проектів гетьманських нащадків у дусі імперативу надії. [72, С. 90-95] У вітасофії М. Гоголя та І. Котляревського, як відлуння «філософії серця», є принципове ігнорування шаблонного накладання стародавніх сюжетів для історичних терезів «на шальках» метафізики національної ідеї, згідно з метафізичною інтерпретацією демократичного майбуття «серцевої єдності», про що свідчить громадянська філософія С. Балея, Г. Костельника, Д. Чижевського, М. Грушевського та В. Чорновіла.

Дмитро Чижевський, наприклад, вважав за потрібне тлумачити молодій генерації про Кобзаревий дух українських соціокультурних традицій (Д. Чижевський Т. Шевченко й Д. Штавс: Із промови на Шевченковому святі Українського педагогічного інституту в Празі, 1925 року) [406, С. 18-22]. Історична нація намагалася відібрати найбільш дієві з освітньо-гуманістичних принципів для звільнення від царистських «вериг» (самодержав'я, православ'я, народності), з надією на те, що наступні соціокультурні зміни пройдуть без загострення братерських уз, але в межах подолання напівколоніального тягаря для всієї «великої родини» - «сім'ї великої, вільної, нової» (Т. Шевченко). Це також мало обумовлювати становлення європейського розуміння персоніфікованого «маленьким українцем» духовності свого Я, оскільки природа духовного навчання не є кінцевим духовним самовираженням-не стільки етніконфесійною обраністю, а лише за свідомим початком подолання політичної

конфронтаційності різномовних елементів, акумулювавши стародавній досвід добровільної взаємодії автохтонів та національних меншин – носіїв східно-православної (автохтони-українці – українські росіяни, поліщуки, греки, молдавани, болгари…), західно-християнської (українські поляки, болгари, румуни, угорці, німці…), юдейско-ісламської культур (кримські татари, євреї, караїми, кримчаки…).

Об’єктивацію релігійних традицій за формою втілення козакофільських сценаріїв, XIX ст. обумовило саме пошуки міжкультурної згоди. [103; 397] Конфронтація цивілізацій навіть у гібридній формі надає особливої актуальності питанню про впливи на відтворення гуманізму нації релігійної моралі:

- розуміння культури у загально-філософському сенсі є також виявлення механізмів міжконфересійної комунікації: у форматі цього поняття функціонування важелів сучасної європейської цивілізації;

- соціально-філософський дискурс є складний історичний хід сучасного буття, коли соціокультурна комунікація являється однією з основних характеристик глобалізованого соціуму, оскільки природа будь-якого етносоціального утворення, демонструє як втілення комунікативних аспектів так і відносини як феномен гуманізації політичного напряму державотворення переважно без конфліктів. Іншими словами, спадщина козакофілів XIX ст. дозволяє з’ясувати зміст екзистенціалів комунікації та її форми суспільних відображень.

Відродження поваги до спадку М.Гоголя та інших соціальних авторів дозволяє зрозуміти роль корифеїв національної культури, освіти, релігії, так і взагалі громадське відношення до авторів альтернативних проектів поступу-творців суверенітету демократії та козакофілів-політиків, що відстоюють вільний дух, суверенітет держави і освітян, зокрема за умов культурної глобалізації. Велич духовної спадщини ставить питання, що торкається більш-менш значних людських мас. Будучи пов’язана з нагальними інтересами, з проблемою авторитету влади і політики, спадок національних геніїв, що має освітній аспект, у свою чергу, дозволяє довести те, що «кризове суспільство»

починає своє одужання лише тоді, коли йдеться про певні оновлення застарілих парадигм і моделей, або їх актуалізацію впливу на соціальні групи і класи, зовнішню і внутрішню політику, таким чином, пов'язану з величезно-гуманістичним навантаженням, теж неминуче час боротьби стикається з постаттю лідера, що в сфері культури, політики, освіти, зокрема заточений на подолання чи значущість змісту гуманітарного духу та відмовою правлячого класу від стереотипів навчання і виховання, відповідних форм поведінки, манери спілкування.

Гуманізм традиційних чеснот відобразив великий досвід розвитку подій в Україні, що незмінно спирається на досить велику активність Кобзаревих послідовників у патріотичному форматі суспільної свідомості. У певні історичні періоди, в тих або інших регіонах України, козакофільська форма патріотичної свідомості є найпоширеніша в масах, має достатньо переваг над всіма іншими формами суспільної свідомості. Це той самий щасливий випадок, коли національний лідер кординально впливає на рідну мову, освіту, науку, культуру, професійні або релігійні орієнтири, визначаючи вектор її подальшого розвитку.

З позиції постнеокласичної метафізики історії, можна систематизувати всю альтернативність впливу Т. Шевченка на зламі другого і третього тисячоліть, що виявляє перевагу «козацького духу цивілізації в Україні», спонукаючи до «серцевої цілісності великих і малих соціально-етнічних спільнот». Тоді відновлюється громадянська онтологія, як зразок історичної моделі зв'язку Сходу і Заходу, відтворення «козацько-гетьманської слави». Це також відображує громадську надію на досягнення того, щоб духовна еліта, що просякнута знаряддям духу козакофільства, свідомо впливала б на самоорганізацію європейського гуманістичного виміру буття.

Саме від футурології «філософії серця», починає свій розвиток і реальність «великої родини» В. Вернадського, що традиційно здійснює захист суверенітету України, тому гуманістика національних цінностей потрібна «філософії серця» для позитивного вирішення стратегічних і ситуативних проблем, а також для порівняння минулого та майбутнього й сучасного життя за Кобзаревою традицією

[82;83].

Українські філософи у парадигмальному висвітлюванні сили національної мрії конструкнівним осмислюванням вітчизняного досвіду потрібний в інтелектуальній системі координат, у визвольному шляху української еліти, яка починає діяти за допомогою філософії «серцевої єдності». Козакофільські важелі надії визначаються, що просвітники не сприймали примусового регулювання відносин пересічного українця з «батьками нації». Саме тому, на черзі стає ідея соціокультурного єднання та поступового подолання передумов малоросіянства.

М. Костомаров, наприклад, не сприймаючи деспотичні імперськи впливи на охлократично-несвідому масу, діє у комунікативно-просвітньму полі, як європейський гуманіст, який виступав за досягнення європейського типу світогляду з метою доцільного втілення національного духу. Пізнавальне значення міжкультурної комунікації було відоме, зокрема і Т. Шевченку, якій творче використав гуманістику у своїй універсальній історіософській взаємодії східнослов'янських народів, що потребує розуміння метафізики феноменальних, державних і суспільних змін, тоді сусіди українців вбачають імператив життєдіяльності українського громадянського суспільства [215, С. 51-61]. Так, історія польського ксьондза із Вільколаза Петра Сцегенного, організатора селянського виступу (1844р.) на Радомщині, яскраво засвідчує про цей феномен. П. Сцегенний у своїй «Золотій книжці» закликав до солідарності братніх етносів й до того, щоб вони з'єдналися на антиімперській основі для ведення «справедливих воєн» (Г. Вервес) [81, С. 14].

В результаті використання козакофільства історіософських методологічних підходів, виявляється його духовний вплив на бунтарські настрої закріпаченого селянства, чим поступово змінювався статус малоросійщення в обріях досягнення державної самостійності, Вітчизняна історіософія торкається представників середньої або вищої ланки офіційної влади, оскільки підготовка української національної революції навіть у XIX столітті змогла яскраво виявити носіїв українського патріотизму, згодом висунувши якісні ознаки соціокультурної програми патріотично-демократичного мислення. За величчю національного

оракула, постать М.Гоголя руйнувала не лише правила дворянського етикету, який був прийнятий у закріпаченому малоросійському суспільстві, але і особливостей громадського мислення, які стосуються окремих сфер суспільного життя, що у свою чергу, має великий вплив на гуманітарне та професійне обличчя демократичного соціуму.

«Філософія європейського простору», наприклад, у дефініційному аспекті духу «українських романтичних просвітників» надає поняттям «соціальної творчості» дуже важливе соціально-етичне значення, тобто поєднує межі гуманістики впливу козакофільства на шляхетне і світське, церковне й плебейське, відтворюючи сутнісний контекст «аксіологічних ознак» європейського простору для того, щоб громада з'ясувала моральність кордоцентризму, який існує по всій Україні серед різних категорій соціальної вертикалі. Такий підхід об'єктивує критерії громадського феномену; за цих умов, гуманістика зможе втілитися і в освітньому просторі України, ось чому комплексні реформи всього гуманітарного сектору, мають бути необхідними для визначення цінностей суспільного і культурного розвитку людини. Видатні громадські діячі вважали, що необхідно саме з досвіду пращурів готувати «оновлення людини», з чеснотами, науковими знаннями у дусі християнської «серцевої єдності», за високими моральними настановами та твердою волею, здатністю зрозуміти істини етноконфесійних джерел, мораллю, яка протистоїть споживацтву прихильників особистої користі. Пасіонарії у цей час, наприклад, виявили себе, як творці, так званого, гуманного реформаторства «малоросійської освіти», щоб захищати загальнолюдські ознаки. Характер українського простору сприяв творчому змісту православного теоретичного навчання, практичним формам освіти і методам єдності «дітей і батьків», запровадження нової шкільної системи, впливав на залучення наставника, як носія структурних змін, де гуманітаризації освіти [305, С. 282-300]. В Україні довгий час загальноосвітня школа була під тягарем вульгаризації національно-гуманістичних традицій.

Трансцендентний сенс «козакофільства» не тільки еволюційно передає сенс гуманістики, вміння знизити охлократичні настрої, оскільки за Кобзаревою

традицією, козакофільство націлюється проти монархічно-шовіністичної тріади: «православ'я, самодержав'я, народність (де-факто малоросійське холопство)», ось чому потрібні романтики і просвітяни, оскільки системне перетворення не можливеяк ні в альтернативному суспільстві, так і в номенклатурному дворянстві, щоб з повагою ставитися до історичних міфологем у контексті визначення трансцендентної універсалізації європейської культури.

За словом історичних корифеїв, дух є антиномія, оскільки єдине не може бути нав'язане тобто саме те, що необхідне є теж дещо єдиним. Це духовне виявлення демонструє «найвищу метафізичну мудрість»: відображує духовну площину стосунків, що освітлює особливості вітчизняної ідеї буття, пов'язану з розумінням необхідності єднання розколотого малоросійщенням історичного етносу.

Кобзареве пізнання «таємниць українського буття» у цей період порівнюється з громадським подоланням стереотипів націократизму, плебейського революціонізму тощо. Ось чому, Тарас Шевченко має проводити експлікацію єдності поняття «чудесного» і «національного визвольного руху», що в свою чергу вимагає аналізу на цій основі національної свободи у футурологічному контексті шляхетної ідеї саморегуляції поневоленого і закріпаченого суспільства, а також є проявом патріотичної відповідальності «духовного батька» за ходу громадського націєтворення.

Осмислення ролі громадянської особистості, її відповідальності за розповсюдження духу «козацької громади», сприймання влади у концептах вічового початку або у цивілізованому контексті метафізики дій прихильників конституційної ідеї, українська ідея є феноменологічним відтворенням «рухів», що мають громадську вагу, охоплює розмаїття форм громадської ініціативи, є відображення своєї сили через досвід саморегуляції українських форм демократизації України; Вимір норм громадянського суспільства і форм демократичного націєтворення в реаліях досвіду захисту національної гідності та розуміння.

3.3 Вітасофія серцевої єдності у Кобзаревому проекті українського козакофільства

Історія козацької нації є процес створення нового типу творчої європейських прав і свобод людини, оскільки громадський поступ йде за відтворюванням субстанційного метафізичного сенсу розуміння поняття «громадянської свободи», як пріоритету буття та її впливу на патріотичні дії у дусі цивілізованої (масової) свідомості (М. Грушевський) [130, С. 24-28]. Т.Шевченко усвідомив особливості становлення української нації, значно оновив традиції України-Русі; всім чітко розумів сутність світоглядних філософем у контексті проявів етноконфесійного вияву «спектра національного буття», тобто те, що «бунт мас» провокує агресивність процесу зміни станів поневоленого народу та відтворює правовий нігілізм, впритул до імітації його у формах «малоросійщення» колективної свідомості.

Кобзаря і зараз поважають у всьому світі за те, що він своєю модернізацією українського буття, відобразив гуманістику європейських майбутніх орієнтирах проти догматичних стереотипів, оскільки інформація поета, філософа, наставника не може бути холодна, неемоційна, безсердечна і беззвучна. Якщо говорити про його козакофільську школу, то її метою була підготовка всебічно розвиненої молоді, громадян і фахівців. Дуже важливо, на його думку, щоб під час навчання і практичних занять відбувався не лише поверховий інтелектуальний розвиток, а й була можливість спілкування молоді один з одним, зокрема з щоденних проблем. Він вважав, що для вихованців необхідно обов'язково на практиці зустрічатися з фізичною справою, розвивати у лицарському служінні свої мистецькі та інтелектуальні здібності, оскільки великий Дон Кіхот, яким насправді був Т.Шевченко, створював атмосферу Свободи, щоб протистояти стереотипам малоросіянству [255, С. 312].

Толерантність, як один з аспектів феномену козакофільства, була критерієм практичного втілення гуманістичних чеснот, зокрема мультикультуралізму та справедливості у сучасному національному дусі. Про філософський сенс цих гуманістичних феноменів дуже змістовно розповідає Т.Шевченко своїх художніх

творах. Досліджуючи філософеми «серцевої єдності» Г.Сковороди, які вдалося збагатити Великому Кобзарю, у формі гуманістики громадських уявлень, що значно поширювало громадянський дух опору машини насилля царату, інерційного охоплення буття людини стереотипами «малоросійщення»

Т.Шевченко, відкинувши міфологеми історичної доби, докладав великі зусилля, щоб справжній патріотизм стимулював до творчості, зміг провести чіткий філософський аналіз метафізики «бунту мас» та припинив дух тотального охоплення шельмуванням гуманістики українофільства, на користь ідеї козацької гідності, ознаки пам'яті сучасного буття, (М. Мокляк, І.Нагаєвський, О. Назарук, М. Ожеван, С. Пазинич) [294; 298; 300; 307; 311.

Вільний дух громади обумовив вкорінює в житті українського етносу різні сутнісні тенденції гетьманату (патріотичні, націоналістичні, націонал-нігілістичні тощо). Т. Шевченко у своїй концепції козакофільства збагатив вислови про поняття «свободи» Г. Сковороди та інших пророків. Так, наприклад, у «Заповіті» він, попри легковажних суджень адептів невігластва і прихильників нецивілізованого націоналізму, зауважив про те, що європейський вектор українського націєтворення здійснюється у її вищому громадському значенні, оскільки ідея формування історичного етносу, як «єдності великої родини», де істинна реалізація ідеалів українського духу має завжди становлення лицарського серцевого єднання краян, є одухотворенням сенсу життя, що теж пов'язане із сферою Розуму. Спекулятивні дії носіїв стереотипів войовничого націоналізму мають дуже негативні моменти: відтворюють варварські інстинкти, зокрема небезпечні, оскільки провокують ненависть і націоналофобії. Державні і верховні інституції тоді втрачають громадську довіру. Дух «Кобзаревої національної ідеї» є становленням умов для часу ноосфери, тому романтично-просвітницький спадок Корифея дає і зараз можливість осмислити цей феномен. Ще у дитячі роки почув Шевченко розповідь від свого дідуся про Коліївщину. У зрілі роки незабута велич козацької мужності втілюється у поемі «Гайдамаки». Безсмертна поетична збірка невипадково названа «Кобзар», за досвідом мудрих народних кобзарів і лірників Великий Кобзар з глибокою симпатією показує у творах «Перебендя», «Мар'яна-

чарівниця», «Сліпий». Т. Шевченко є український геній, пророк, який передбачив відродження традицій козакофільства, відобразивши у своїй творчості дух універсальної боротьби за долю народу, ця правда відтворює нові покоління у вільному європейському дусі. Кобзареве використовування вітасофської віртуальної системи цінностей нескореної історичної нації давало романтично-просвітницькі орієнтири, щоб суспільство відстоювало своє право на захист принципів свободи.

Т. Шевченко репрезентував гуманістичні чесноти як пасіонарну відвагу всіх, хто уособлював прихильників цивілізованого націєтворення, що є тривким цементом для розв'язання розпорошеної сили історичної нації, яка завдяки власному патріотизму і віктимності своїх провідників, почала створювати умови для еволюційного втілення європейського духу та міжнародного розповсюдження досвіду власного народу. Так,наприклад, Т.Шевченко стверджував у поемі «Княжна», що так ніхто не вміє виховувати дітей, як українці-трудящі:

«Бо княгині тільки вміють

Привести дитину,

А годувати та доглядати

Не вміють княгині».[3, с.236]

Заради щастя своєї дитини, рідна мати здатна на будь-яку самопожертву (поема «Наймичка»). Рідна мати є вічною вболівальницею за долю своїх дітей. Вона мріє бачити їх щасливими, як це показано у вірші Шевченка «Сон» («На панщині пшеницю жала»). Йдучи за народною педагогікою, поет славить жінку-матір:

«У нашім краї на землі

Нічого кращого немає,

Як тая мати молодая

З своїм дитяточком малим»

Т. Шевченко щиро любив дітей і виразив свої почуття до них у багатьох поезіях:

«Ох, діти! Діти! Діти!

Велика божа благодать!»

Аналіз Кобзаревого освітнього духу відображує цілісну сукупність комунікації, як складного соціального і культурного явища, наприклад, феномену східно-комунікативних товариств, де відбувається становлення ситуативно-локальних аспектів відносин української «сім'ї великої, вільної, нової» у контексті формування інформаційного суспільства. Шевченкова велич, як національного «Батька» всіх українців, як і спадщина його однодумців, показує те, що він зміг сформулювати нормативи метакомунікації, зокрема і для міжкультурної етики, і для професійної комунікації, що охоплює сукупність громадських почуттів та соціальної поведінки звичайних людей. Соціокультурний масштаб діяльності Т. Шевченка дозволяє правильно характеризувати феномен громадської свободи, щоб цілком відтворювати духовність національної самосвідомості, що теж підживлює пошуки сенсу буття, подолання проявів культурного лиха.

Поняття «культурного лиха» відображує перехідний стан націєтворення, де кризовий соціум втрачає імітацію патріотизму, що взагалі знаходило повагу українських повстанців чи повстанців руху ОУН-УПА, які діяли проти окупаційної влади (Лев Шанковський. УПА та її підпільна література) [91, С. 25-31].

Шевченко позитивно оцінює стиль євангельських пророцтв, прив'язуючи його до розвитку східнослов'янського братерства, оскільки завдяки вітасофії, зміг надовго обумовити творчі зусилля багатьох авторів, які почали писати правдиво про чинник козакофільства в процесі становлення української ідеї. Раніше козакофіли були зосереджені майже до руйнування всього чужоземного або виключно на повстанських мріях, однак в соціальному просторі Кобзаревого кола відбувається вільна взаємодія автохтонної культури з підсистемами великих національних та малих етнографічно-культурих спільнот.

На початку XX століття є розуміння цілісності цивілізаційних рис Кобзаревої спадщини, що має вектор європейського типу української культури, тобто подолання духу малоросійської меншовартості, пов'язане з критикою

наслідків холопства. Цей процес залежить від «відтворення патріотизму молоді», гуманітарного виміру громадських відносин у суспільстві. Кобзареве бачення соціокультурного перетворення еліти є комунікативним чинником у напрямі взаємодії з гуманітаризацією суспільства, переплетенням зв'язків теоретико-методологічних засад систематизації дискурсів міжкультурної комунікації з критеріями планетарного соціуму, а також із необхідністю визначення принципів і підходів, розроблених вітчизняними та зарубіжними дослідниками.

Застосування світської метафізики у пізнанні освітньо-національної справи дозволило Т. Шевченку вдало використати і вітасофські витоки поняття «свободи», і дух творчого потенціалу Кирило-Мефодіївського товариства, оскільки всі члени «таємного товариства» за ініціативою Т. Шевченка могли особисто полемізувати навколо моральних та православно-релігійних чеснот. Великий Кобзар відкинув вульгарні та «богоборські примітивізми», невластиві метафізиці козакофільства, включаючи «перекручення» принципів гуманізму носіями казарменого соціалізму у дусі позитивістських тенденцій щоб критикувати не тільки керівництво московського православ'я, а і взагалі прояви фарисейства й ідеологеми богоборців-нігілістів. Буття історичної нації спирається на витоки «пасіонарної відваги», уособлюючи традиції, у тому числі оновлення греко-римських підвалин культури. Як у Римській імперії була розвинена ідея підтримки офіційної церкви, так і за часів російської імперії, яка вважала себе «Третім Римом», церквою Московського патриархату була цілком підтримана офіційна політика влади (що згодом перетворилася на обожнювання стереотипів єдиного богоборського революціонізму).

Упродовж тривалого часу Шевченка значну увагу приділяв критиці антигуманістичного тлумачення козакофільства, оскільки дух соціокультурної динаміки в історичному та суспільно-освітньому сенсі не можна було механістично поєднувати з антихристиянським нігілізмом деяких російських бунтівників, котрі безтурботно намагались критикувати обґрунтування цих поглядів однодумців. Козакофіли, однак, критично та принципово сприйняли богоборський підхід революціонерів-демократів, навіть як деякий прояв

«бісовщини» так званого радикального кола націоналістів-суперрадикалів. Дух богоборського революціонізму серед духовних нащадків Кобзаря, однак, надовго не прижився, бо вони продовжили протиставляти богоборство та демократизм, революційний демократизм і демократичний патріотизм, що непомірно торкається монополії на владу носіїв казарменого утопізму. Саме такий радикалізм принципово відкидає традиційні етноконфесійні звичаї релігії. Відмітимо, що Кобзареві нащадки лише в плані критики сприймали прояви активних русифікаторських дій влади.

Великий Кобзар осмислював процеси сучасної освітньої комунікації поряд з економікою і політикою, що є одним з важливих факторів демократично-патріотичного дослідження регуляції взаємовідносин між суб'єктами європейської соціально-політичної думки на всіх рівнях. В умовах трансформації губернської Малоросії відбувається громадський «вибух» локальних змін українського суспільства, також своя соціокультурна ідентичність стимулює аспект Шевченкіани, яка дає результати з питання проблем міжкультурної комунікації. Громадський інтерес особливо зростає у зв'язку з напруженням у політичних та економічних аспектах духу соборності націєтворення, що має перманентний характер за доби «бунту мас», завдяки «гібридним» революціям тощо. Актуалізування спадку Великого Кобзаря, як форми націєтворення відповідає европейським стандартам щодо етносоціальної саморегуляції суспільства, що теж є громадським виявленням ролі гуманізованих недержавних інституцій та впливів на гальмування сучасної ноогенної доби. Дух сучасної доби, як різновид боголюбства, значно підвищує і статус еволюційного подолання суїцидальних чинників, і войовничого націоналізму з проявами ситуативних протиріч між прихильниками унітаризму і територіального федералізму.

«Культурал», як постмодерно новий тип особистості інформаційного суспільства, не тільки успішно конкурує з «невіглаством» малоросів, проти якого виступав Т. Шевченко, помітно витісняючи на задній план формально-особистісні ознаки «демократа». Оцінюючи характеристики патріотичної особистості у площині міжкультурної комунікації та їхнього впливу на процеси глобально-

соціального оновлення української «великої родини», слід відмітити, що основними в епоху Кобзаря є тенденції козакофільсько- патріотичні, ліберально-кордоцентричні. Вони також впливають на особливості процесу різноманіття соціокультурних обставин, як головний гуманістичного засіб демократичного шляху отримання знання тощо. Спробуємо з'ясувати у цій площині пророчий центральний твір «Кобзар», а також «Заповіт» з лицарським символом «донкіхотства».

Шевченко був доволі цілісною людиною, тому образ Дон Кіхота – носія лицарської шляхетності, ми використовуємо як концептуалізацію розуміння сутності минулого, сьогодення та майбутнього, тобто у площині дії сучасного «культурала»; цей феномен впливав на багатьох громадських та партійних діячів України, висловлював потребу до негайної взаємодії культур України та розумінню духу міжкультурної комунікації. Саме тому, Т.Шевченко глибоко шанують, не тільки в Україні, Білорусії, Росії, але і в інших країнах Сходу і Заходу.

Кобзар «спочатку обнімає оком» усі слов'янські народи і розуміє їх як одну сім'ю, народи ті вважає за «братів і плаче гіркими сльозами», спостерігаючи, як вони роз'єднались, як «старих слов'ян діти впились кров'ю» («Гайдамаки»). Він засуджує пихатість «політиканів-хуторян», бажає припинити подібно футурологічному змісту гоголівського оповідання «Як посварилися Іван Іванович з Іваном Нікіфоровичем»:

«Щоб усі слов'яни стали
Добрими братами,
І синами сонця правди
І єретиками.
Отакими, як Констанський
Єретик великий!»

Значне місце в спадщині Кобзаря займає процес інтелектуального переборення всіх противників «духовної величі суверенної України», вплинувши на саморегуляцію дій всіх тих, які отримували насолоду від захисту українських

християнських віросповідань, почуттів необхідності втілення сенсу українських ідеалів. Однак, носії ідеї громадського суспільства недостатньо відображали прагнення української молоді до здобуття доступу через реформовану освіту до цінностей демократичних інновації інтелектуалізму, патріотизму та професіоналізму (М. Гоголь, П. Могила, Г. Сковорода). За часів Т. Шевченка, в Україні і у всьому світі з'являється велика різноманітність моделей та концепцій «нової» реформованої освіти.

Т. Шевченко створював для поневоленої України та окремого громадянина філософію патріотичних взаємовідносин з офіційними структурами на підставі розвитку вільнодумства в ситуації захисту істини. Він вибрав пріоритети громадських універсальних порад адекватно відобразивши цивілізаційний масштаб нашого генія, який специфічно переломлює у соціальну парадигму дух українського часу і простору.

Міжкультурна комунікація за доби «бунту мас» представляє собою можливість історіософського розуміння Шевченкової спадщини,як атрибуту гуманістичного європейського впливу, патріотичної самоідентифікації:

«Мир мирові подарують

І слава вовіки!...»

(Посл. до Шафарика) [Киевская старина. 1882. №10. С. 69].

Постать Шевченка використовували і відомі своїм безнаціональним розумінням буття більшовики. Так, деякі радянські соціоцентристи цитували відомі рядки нащадків Кобзаря, їх цікавило відтворення українського народу. «Велич Шевченка», як українського поета, у тому, що він зміг вплинути на розумінням народом духу революційних змін, з метою виховання молодих патріотів у дусі ідеалів любові до Батьківщини (Б. Грінченко, М.Драгоманов, М. Костомаров). І потім було багато громадських і політичних діячів, яких ми можемо вважати більш чи менш свідомими шевченкознавцями, оскільки актуальність творів Кобзаря у сьогоденні, а також їхнє подальше значення для вільного існування у культурному середовищі тільки підвищується .

Звернемося до віршу «І мертвим, і живим, і ненародженим землякам моїм в

Україні і не в Україні моє «Дружнє посланіє». У цій поемі багато проблем страждального українського люду, але Шевченко по суті критикує відсутність твердих переконань у значної частини своїх земляків-українців. Як свідомий українець, стверджує надію на те, що народ має отримати дух етнічної самовизначеності, при цьому має поважати гуманістичні християнські чесноти, саме намагатися дотримуватись прогресивних, тобто європейських суспільно-політичних поглядів (У цьому його думка збігається із видатними персонажами Біблії) [посиланням апостола Івана: Глава 4, ст. 20]. Твори Т.Шевченка актуальні і нині, особливо це стосується великої кількості віршів, що присвячені соціальній, або національній несправедливості, козакофільству «стихійних правдолюбів», чи взагалі особистим стражданням:

«Отак-то ви навчаєтесь

У чужому краю!

Німець скаже: «Ви монголи».

«Монголи! Монголи!»

Золотого Тамерлана».

Все ж іноді про Шевченка можна було чути і від людей, які сповідують націоналістичні погляди, коли вони заявляли, що для програми їхніх партій чи громадських угрупувань необхідно посилатись на «Кобзаря»: «Начитався Шевченка Тараса Григоровича, прочитав «Кобзаря» і став «повстанцем…, от де сила!». Такі ж посилання можна зустріти в багатьох оповіданнях про боротьбу носіїв українського спрямування (Культура толерантності як інтенціональний аналіз етнонаціональної свідомості…Поточний архів ДЗ «ПНПУ ім.К.Д.Ушинського».С.10–12).

Буття у героїзмі, що має шляхетні наслідки «дорослішання душі» і, власне, заклик Кобзаря до українського братерства і об’єднання, де він фактично використовує екософсько-ціннісний аналіз життєвих перспектив, але у процесі демократично-патріотичного оцінювання громадського та освітнього простору.

«Онучата голі.

Німець скаже: «Вы славяне».

«Славяне! Славяне!»

Славних прадідів великих

Правнукі погані!

І Колара читаєте

З усієї сили,

І Шафарика, І Ганка,

І в славянофіли

Так і претесь… І всі мови

Славянського люду –

Всі знаєте. А своєї

Дастьбі колись будем

І по-своєму глаголить…».[3, с.258]

Кобзаря хвилює відсутність єдності поміж українцями та навіть егоїстична пихатість й провінційність ворожнеча:

«Доборолась Україна

До самого краю.

Гірше ляха свої діти

Її розпинають…»

Пророк ніколи не затверджував існування будь-якого стратегічного об'єкта боротьби без чіткої вказівки способу побудови цього об'єкта; ніколи не розглядається (як цілком визначене) безліч всіх предметів досягнення цивілізаційності, замість якоїсь нескінченної сукупності дій. Йдеться про оригінальне гуманістичне основоположення методів відтворення вільної України. Наведене визначення не суперечить існуванню сконструйованої мрії, що мала романтично-просвітницький характер, як намір перевести антикріпацькі бунтівні наступи у демократично-патріотичне русло, щоб оптимально позбутися структурованої безлічі всіх дійсних негараздів, часто-густо за діями бездуховних богоборців.

Націонал-егоїзм і нігілізм були головними антиподами втілення духу злагоди серед «нащадків козацької нації» (Т. Шевченко) саме через те, що навіть

мимоволі їх реципієнти деінде продукують сумнів до європейських цінностей, а саме до шляхетних ідеалів його попередників, навіть відтворюють вигадане протистояння-антагонізм Сходу та Заходу України або Києва та Львова.

На цивілізаційному рівні за романтично-просвітницької доби (П. Юркевич, Г. Сковорода) зміцнюється дійсність цивілізованого існування політичної нації тим, що виявляється необхідність ушляхетнення проектів українського націєтворення (Т. Шевченко),завжди передбачаючи громадську підтримку реалізації національної ідеї, тобто йде процес реформування освітнього простору етносфери не на словах, а на ділі, оскільки є громадська необхідність втілення проекту відтворення «козацької нації» (М. Гоголь).

Гоголівська модель віртуального націєтворення є вітасофія, але у дусі української національної ідеї, має показати загрози самознищення феномену у постнеокласичній площині і виявляє тимчасовість бюрократичних та безнаціональних егалітарних стереотипів, оскільки знімається мотивування занадто революційної чи шовіністської зверхності, оскільки українці є європейською історичною нацією.

Дослідники у сфері діалогу в аспекті освітнього простору підкреслюють, що здійснюється на різних рівнях характер паралелей: від контактів між окремими країнами до глобальних культурних систем за їхніми умовно названими термінами «Схід» і «Захід» (В. Андрущенко, Ю. Бех) [24, 54]. Всебічність мрії про толерантність «нащадків Івана Івановича та Івана Нікіфоровича» дозволяє охарактеризувати сучасну ситуацію як діалогу Г.Сковорода–Т.Шевченко чи І.Ільїн–Д.Донцов, де полемізують корифеї і носії ідеалів поріднених культур у освітньому просторі. Таким чином, існування «філософії серця» Г. Сковороди і Т. Шевченка на сучасному етапі показує проблему міжкультурної та освітньої комунікації, що потребує вироблення шляхів поглиблення питань міжрегіонального взаєморозуміння, вирішення яких знаходиться у площині міжкультурного спілкування. Діалог культур реалізується і у вигляді взаємодії молодої генерації автохтонного та всіх інших етносів, у різних сферах культури тощо, відобразивши розуміння того, що громада цілком розуміє необхідність

захисту української території, що має гуманістичну філософську аргументацію шляхів європейського суспільства. метафізично за штучними правилами висвітлювання інтелектуальної гри.

Кобзареве вітасофське мислення, що мало теоретичним підґрунтям «філософію серця», відрізняється загальним умінням вивчати ті чи інші освітньо-патріотичні явища, зокрема події європейського простору, які відображають здібність засвоєння «маленьким українцем» окремих видів наукових світських і спеціальних знань, творів мистецтва та зразків практичної діяльності, як оригінальну здібність народу вивчати, навіть, софіологічне розв'язання антиномічної ходи буття. У творчості Т. Шевченка продовжився пошук філософської глибини духовності людини, що потім виявилося в оптимальної моделі Г. Сковороди, П. Юркевича та М.Гоголя, які вплинули на гуманістичний зміст філософського дискурсу освіти М. Пирогова і К. Ушинського. На практиці вони торкаються до світу українського етносу, який має своє гуманістично-освітнє та «націєтворчє призначення», щоб свідомий патріот діяв не взагалі – абстрактно, а реально, і якомога швидше зміг виконати футуристичний прогноз Великого Кобзаря. За метою свого покликання, він допомагає онтологією суто козакофільських позицій, втіленню нового предмету патріотичного, бо тим скоріше, громада виявляє, розуміння метафізичного змісту національних ідеалів. Так, наприклад, парадигми «свободи», «соборності» виглядають, як освітній прояв Шевченкового спадку, за допомогою якого громада з'ясовує свій шлях еволюційного завершення тривалої боротьби суверенної України. Простір освіти торкається формування моделі, як середньої, так і вищої школи, зокрема її нової галузі вищої професійної освіти, як соціального знаряддя фахової підготовки спеціалістів. Метою її є створення, оновлення та поширення знань і підготовки кваліфікованих фахівців, як операторів складних систем управління.

Громадянське порозуміння ціннісно-цивілізаційного підходу підштовхує педагогів, філософів і соціологів, відображує витасофське розуміння досягнення громадського консенсусу із академічною наукою, спрямовуючи їх до розв'язання комплексу шкільних навчальних проблем. Так, наприклад, розглядались як

необхідні, аспекти пунктуальності й орієнтири поваги до атрибутів гуманістичного виконання навчальних планів, але з метою підтримання у соціально-гуманітарному світі всього обсягу, що потребує всебічної підготовки учнів та студентів для патріотичного покликання й сумлінного виконання своїх етнонаціональних обов'язків.

Спадок Т.Шевченка є джерелом універсального осмислення різновидів суспільства, як духу альтернативної культури під час втілення цивілізаційної моделі цивільних відносин України. У соціально-гуманітарному світі Кобзарева спадщина значно відрізняється від малоросійського «перекручення» європейських цінностей, яке було зроблено царським офіціозом, з метою імітування змін соціокультурного простору в губернській Малоросії, тим самим, обмежуючи творчий пошук сенсів буття для освітян та науковців. Свідомі патріоти, які е спадкоємцями духовного скарбу Т.Шевченка, відмовляються від суперечливих імперських «вказівок» щодо соціального розвитку, спроб маніпулювання і асиміляції малоросійського народу, від механічного підпорядкування невігластву імперських можновладців та критично сприймають всі хвилі русифікації.

«Перманентне бунтарство» піддається соціологічному виміру, у тому числі, статистичному аналізу негативних явищ у поневоленому народі (про це свідчить, наприклад, стабільність відсотку самогубств у різних народів, ця кількість більш стабільна, ніж відсоток загальної смертності). Творчість Т.Шевченка відобразила суперечливість процесу становлення патріотичної самосвідомості, цивілізована поведінка носіїв гуманізації освітнього простору укріплює дух ідеалів антрополого-аксіологічної інновації, репрезентує і вищу метафізику, і діалектику боротьби в українській еліті на рівні централізму та регіоналізму, інші протилежні громадські риси.

Метафізична форма національного елітоутворення в Україні нібито проста, дозволяє вчасно зрозуміти вітасофію серцевої єдності у проекті українського козакофільства, де Великий Кобзар пояснює громаді необхідність соціокультурного поєднання досвіду релігії, культури та політики. Націегенез номінує ідеали свободи і гідність людини, з її трансценденцією властивостей

«над-«Я» (у вигляді інтенцій) громадського суб'єкта, що часто-густо об'єктивує майбутнє у формі висміювання проімперських нормативів (М. Гоголь, Т. Шевченко та І. Франко). «Ідеали гуманізму» знайшли відображення у художній творчості Т. Шевченка, для якого конкретна людина є самоцінністю, а свобода – головною умовою людського буття. Історію поет розглядає, як процес реалізації людських прагнень до свободи і щастя, а майбутнє України – як Святої Матері духовної єдності, соціальної спільності всіх українців, об'єднаних любов'ю, добром і справедливістю, з утвердженням гуманних відносин, коли розвіється «тьма неволі», люди стануть «раді та веселі».

Українські патріоти у парадигмальних моделях освіти завжди виходили із філософії свободи, яку Великий Кобзар, навчаючи відмовлятися від духу фарисейства, чітке розтлумачив у процесі втілення громадського змісту концепту вітасофії серцевої єдності, що має відтворювати гуманістичні обрії нескореної України. Завдяки цьому просвітницькому аспекту, вітасофія презентує різноманітність шкіл і течій, які розвиваються за багатьма гуманістичними напрямками. Використання підстав метафізики та релігійного поєднання сенсів буття пов'язане у цьому ракурсі з втіленням національних цінностей та примушує обережно висловлюватись про Бога і ніщо. Філософії внутрішнього світу суб'єкта національного буття дозволяє здійснювати світське самовдосконалення, правильне громадянське розуміння поняття «духовного Батька української нації».

Дух творчості Великого Кобзаря висвітлюється у стратегії європейського вектору кордоцентризму, синтезує духовну глибину козакофільства (Г. Сковорода, Т. Шевченко). Практичне втілення вітасофії серцевої єдності, як процесу духовної цілісності (П. Юркевич), може знайти своє втілення у контексті соціокультурної комунікації з метою філософського дослідження духу глобалізаційних процесів під громадським впливом культури на шляху трансформацій сучасного українського суспільства. У контексті децентралізації, під час аналізу конкретних ситуацій міжкультурної комунікації, потрібна ситуативна розробка концепту пізнання феномену ходи глобальної культури, у якому бере участь «метафізичний контекст етнонаціональної гідності», що має

стати носієм міжкультурної комунікації, постійно діючим «громадським барометром» для працівників державних та громадських організацій, щодо визначення рівня громадянської відповідальності. Вдосконалення особистості також залежить від інших аспектів етносоціальних правил цивілізованої суспільної життєдіяльності. Таку модель може усвідомити і влада, але лише як один аспект цієї важливої проблеми.

В контексті реформування Козацького устрою у системі управління освітою, тобто всією губернською Малоросією, Кобзар вважав, що слід різко звузити сферу різноманітного впливу громад України стосовно автономізації вищої школи, залишити за радами вищих навчальних закладів головним чином міць координаційних повноважень. На основі футурологічного аналізу з позицій «сім'ї великої, вільної, нової», сучасна метафізика історії (В. Андрущенко, Є. Борінштейн) намагається осмислювати освітній простір через національну ідею у творчості Т. Шевченка та в етносоціальному сенсі поняття духу «гетьмансько-козацького товариства» (М. Гоголь). У цьому положенні викладено головний дух сучасної футурології, як мотивування принципів націонал-патріотичних традицій (О. Гончар, М. Попович).

Максима мовної особистості епохи модерну продукується у процесі культурної комунікації членів певних соціальних груп (наприклад, української етнічної лінгвомоделі). Мова міжкультурної комунікації від простого репродукування людьми має поступово переходити до творчості у наукові соціокультурні комунікації, хоча для реалізації суто самостійних сенсів, специфічних цілей в етносфері, потребує суб'єктивації козакофільства, що відображує себе у певних кодах, шифрах, символах.

Український простір освіти, має знаходитися під впливом саме домінуючого народного погляду на автономну місію шкільного (студентського) навчання та університетського самоврядування, під духовним омофором філософії серця. Компетенцію у сфері управління системою освіти, використання її фінансових ресурсів доцільно суттєво перерозподілити на користь місцевих органів влади та власне освітніх закладів і під контролем громадськості. Згодом Кобзар вплинув

своїм «Заповітом» на ходу поетапного ліберального реформування процесу створення ліцеїв, гімназій, технікумів, училищ.

В Україні, завдяки ключовому синтезу «філософії серця», яку уособлювали Г. Сковорода і Т. Шевченко з'являються прихильники імперативу «надії» у контексті аспектів екоонтології, щоб номінувати метафізику української ідеї, включаючи прояви цивілізованого націєтворення, що є вимогою громадських сенсів свободи. Кордоцентризм у цей час оновлює ідеї цілісності світу і наукового знання про дух козакофільства, відтворює спільні моделі багатоваріантності і незворотності боротьби за суверенітет, як нелінійної сукупності глибинного взаємозв'язку хаосу і порядку (випадковості і необхідності), щоб дух субординації стану особистості був використаний для започаткування подальших досліджень «великої української родини». Осягнення гетьмансько-козацького сенсу трансцендування духу націєтворення дозволило Т.Шевченко виявити тенденцію національної єдності, що домінує сьогодні серед теоретико-пізнавальних доктрин, розповідаючи про етносоціальні форми буття історичного націєтворення, втілюючи громадські цінності політичної нації в офіційне та альтернативне суспільство. Новизна підходу Т. Шевченка до козакофільства, на підставі цивілізованості, полягала у тому, щоб, за допомогою дотику метафізичних концептів, у громадську свідомість увійшов дух розбудови суверенної держави через громадянську гідність нескореного етносу, значно відтворивши духовні цінності нащадків козацької еліти. Як правило, за таких умов, дуже швидко створюється «дорослішання» історичної еліти політичної нації, відтак, починається збагачуватись формула соборності – «сім'я велика, вільна, нова».

У творчості Великого Кобзаря є дух шляхетного осмислення сутності і структури буття, оскільки навіть губернські межі Малоросії відображають форми становлення духовної еліти, штовхають до шляхетних проявів патріотизму, зокрема під впливом імперативу національних ідеалів, як сакральної глибини «річчі-у-собі». Дух є Вічносущий, ознаки його бачення етносоціальні та націєтворчі антиномії та їхня сутність, яка є «маркером» до вільного життя,

допомагає освітити відлуння «чудесного» національної цивілізованої держави. Сенси «чудесного» спонукають до реалізації оптимістичних векторів, соціум здатен відтворювати українську мрію, зокрема про саморегулятивну спільноту. «Тут-буття» проявляється саме на Сході України, де перехрещуються етносоціальні мрії, відбивши у європейському цивілізаційному просторі сукупну силу трьох соціокультурних потоків (слов'яно-православний, західно-християнський, юдейсько-ісламський). Дух соціально-етнічних факторів єдності титульної нації й українських меншин діє разом: об'єднання автохтонів і меншин є новою «великою спільнотою», що втілюється за моделлю оновлення козацько-гетьманської слави, попри «гібридні» вериги імперської величі.

Кобзар послідовно намагається доводити громаді націєтворчі тези, де висвітлюються героїчні традиції минулого і майбутнього (ноосферного) вияву того, що має бути осмислене у футурологічній перспективі творчих здібностей українського етносу. Історичний народ – хазяїн своєї домівки та суб'єкт відтворення інтелекту «пересічного українця», бо він з діда-прадіда не хоче бути ні плебеєм, ні рабом, а – вільним актором європейського націєтворення.

Творчій спадщині Великого Кобзаря судилася щаслива доля, бо вона є невід'ємною частиною козакофільства, оскільки сенс українського впливу на школу, яка завжди є дієвим чинником змін часу. Передові вчителі вміють розкрити те, що Т.Шевченко пишається інтелектуальним генієм власного народу, зокрема розумінням своєї кордоцентрично-громадської величі, яка осмислена в ідеологічних, політичних, філософських і виховних формах європейської романтично-просвітницької суспільної свідомості. (В.Панченко. Поема Т. Шевченка «Кавказ»: Полеміка з Олександром Пушкіним. Наукові записки. Сер. філологічні науки. Кіровоград: КДПУ ім. В. К. Винниченка, 2015. С. 123). Він засуджує імперську добу, як ознаку бездуховності часу, до якої формально має належність «маленький українець», за умовами освіти, до кола противників національних традицій, а також визначає можливість вільного розвитку рідної мови, коли людина мала б право без остраху розповісти громаді про свої страждання на релігійному ґрунті або вільне отримання силою біблейських чеснот українською мовою.

«Філософія серця» є відображенням спадку «традицій народу», що відтворює сукупність «історіософських» цінностей, за такими термінами, як «цивілізованість», «національна духовність». Аксіологічні критерії української духовності почали стосуватись як громадського захисту довкілля, так і безпосередніх моральних цінностей учасників руху за державну самостійність. Метафізичний вимір самоідентифікації українського етносу на рубежі XIX-XX століття вимагає ретельного вивчення Кобзаревої культури міжнаціонального спілкування в Україні.

Шляхетний тип «філософії серця» виявляє правомірність вітасофії для детальної критики «націєсофії», оскільки людина постійно мімікрує на хвилі войовничого невігластва, за поступовим відтворення імітації підвалин цивілізованості проявів «духу козацької нації». Щоб протистояти войовничому етнічному націоналізму, цинізму або нігілізму, носіями якого у нашому дослідженні виступають «носії малоросійської меншовартості», які захищають свої амбітні плани «перелицьовування минулого досвіду», завдяки націонал-егоїзму чи регіональному відчуженню, але не розуміючи, що жодні шляхетні наміри не зможуть автоматично подолати «повзучі» стереотипи «малоросійсько-меншовартісного» існування (В. Винниченко, В.Липинський, Є. Маланюк).

Становище шляхетних однодумців, як учасників сектору гуманістики шляху європейських нащадків «великих гетьманів» – творча запорука еволюційного опредметнення української ідеї, змістовно відтворює «серцеву єдність». В умовах глобалізації буття, дії нащадків корифеїв у площинні ноосферогенезу (В. Вернадський), може бути фактором впливу на гальмування українофобських явищ, як відлуння етнічного націоналізму, що пояснюється сутнісними гуманістичними характеристиками. У гуманізації освітніх знань, окрема роль належить академічній формі його гуманітаризації. Т.Шевченко знав те, що сучасне суспільство – це системне поєднання різних механізмів управління, владних інститутів та структур, де навчання і виховання відображують дух сполучення сфер політики і економіки, як цілісний соціальний організм, в освіті він функціонує і постійно розвивається, прогресує. Окремі науки, а саме

економічні, політичні, юридичні вивчають внутрішні явища, події, то виникає філософська потреба саме в узагальненні освітньо-галузевих знань, щоб визначити сутнісні моменти гуманітаристики, як духовного важеля зміни суспільства в усіх його аспектах входження до Європи.

Громадська думка сьогодення активно ставить питання про переформатування філософських традицій навчання, зокрема сприйняття радянських і російських, західних традицій вживання філософем у категоріях європейських парадигм реформування освітнього простору тощо. Вплив патріотизму обумовлює необхідність подолання вульгарно-соціологічних стереотипів, значно впливає на характер і форму включення в соціокультурний простір соціального досвіду реформування процесу етнонаціональних стосунків Сходу і Заходу, можливості мобільності складових освіти, культури, людини.

В Україні треба творче проаналізувати футурологеми спадку корифеїв, що взаємодіють у метафізичному аспекті європейської ходи різних сфер життя, зробити більш гнучкою процедуру приватного та державного фінансування освітньої системи. Нині з року в рік освіта, соціально-культурна сфера у цілому фінансується за «залишковим принципом». Кращі українські педагоги, саме – нащадки Кобзаря, сповідували протилежні богоборству принципи прагнення до точного й адекватного відображення реальності, найчастіше виявляли терпимість віри до знання, до конкуруючих теорій. Соціокультурні фактори, що визначають трансформацію парадигм освіти, вимагають введення в контекст навчання і виховання філософських елементів, які мають опосередковано відтворювати гуманістичне значення і для прикладних галузей, і для творчого пошуку освітніх кадрів, створення компромісів освітян із владою, бо не може освіта схилитися лише до «ототожнення науки з технологією». Зарубіжні спеціальні технологи чомусь часто-густо не мають виходу на українську периферію стосовно того, що належний рівень функціонування освітньої системи вимагає також виділення на її потреби, зокрема на інноваційні технології, значних коштів.

Офіційна наука завжди вимушена підтримувати основні ідеологічні установки будь-якого демократично-суверенного суспільства - надавати

інтелектуальні аргументи і практичний інструментарій, який допомагає зберегти існуючій владі й ідеології своє привілейоване положення. До характеристик ідеології відносять перекручування реальності, догматизм, нетерпимість, навіть прояви ксенофобії. Але гуманістичне оновлення соціокультурного простору ніколи не зупиняється на досягнутому і намагається піддавати все критичній перевірці за передовим досвідом тощо.

Нащадки Кобзаря засвідчують про необхідність подальшого оновлення гуманітарно-комунікативної і патріотичної підготовки нових поколінь. (В.Винниченко, В. Чорновіл, П. Шелест). Дух наукового дослідження, зокрема гуманістика уявлень про історичну й соціальну свідомість, мають давати міркування про особистісний портрет ідеального соціуму, когнітивні механізми пізнання і гуманістичну мотивацію своєї особистісної діяльності, посиливши рівень гуманітаризації освітнього простору, чи інші гострі форми протидії носіям імперських амбіцій, оскільки «філософія серцевої єдності» має важелі допомоги суверенному поступу.

На засадах європейських гуманістичних чеснот, завдяки підтримці носіїв передових аспектів Шевченкової спадщини, посилюється толерантність взаємопроникнення практик комунікативної культури. Системне з'єднання цих символів впливає на пасіонарно-елітних захисників «пробудження громадянської свідомості», відображає у кінці XX століття. досвід «дисидентського руху». Значна частина громадян України дуже знудьгована за якісним відновленням етносоціальних і національних детермінант, що звільнюють від забобонів «гомо советікус» («звичайний гвинтик») в єдиному «бюрократично-імперському механізмі».

В кінці XX століття це призводе до того, що «моральний імператив» «із речі в собі» трансцензується, як і передбачали корифеї (Т. Шевченко) [422]. Форми суспільного навчання інтенсивно наповнюються гуманістичним, духовним сенсом, дозволяючи вдало полемізувати козацьким захисникам державної самостійності з «догматичним характером імперської природофобії» і духом «більшовицького позитивізму». Важко в цей час було багатьом людям старшого

покоління перенести «крах своїх марксистсько-ленінських кумирів», якісну переоцінку духовних цінностей, але без цього не можна було подолати цивілізаційну неспроможність старої влади, ні оновити політичну свідомість мільйонів трудящих, скалічених духовно. Не можливо було без спадщини Т.Шевченка та зусиль патріотів встановити істину, морально очиститись, як автохтону-українцю, так і росіянину, греку, болгарину, молдаванину тощо. Відтворення героїчного духу братських стосунків дуже необхідна для з'єднання автохтонів з українцями західно-християнської (поляки, угорці, німці) та юдейсько-мусульманської (євреї, караїми, кримчаки, татари) культурної складової майбутнього часопростору, цивілізаційного створення політичної нації. З'єднання етноконфесійного різноманіття суспільства навколо носіїв громадських почуттів та сімейних зобов'язань історичної нації, невипадково, торкається аналізу феномена «козацької родини», відповідає духу творчості «істинної свободи» та «харизми ватажків національного протесту», оскільки вони є «героями вільного духу козацтва».

Українська «філософія серця» в процесі самовідтворення національної волі виявляє перспективи майбутнього. Творчість Т.Шевченка – Великого Кобзаря, яка містить ідею освітньо-гуманістичного саморегулювання та внеску патріотично налаштованої людини в зміст інформаційно-духовних важелів, залежних від «символічних регуляторів єдності», «багатоконфесійного європейського народу» тощо (Ю. Барабаш). Підґрунтя масової інтелектуальної підготовки «козацької старшини», різного етнічного походження, формується у процесі становлення «великої родини» і може проходити «віктимне випробування» під час навчання основам «Божих чеснот» у бурсі, або пізніше – у Києво-Могилянській академії. Кобзар пройшов цей іспит через спокусу «Імператорської академії мистецтв».

Корифеї вводять дефініції, які відображають українську «серцеву єдність» у площини універсальних понять, які виринають із творчого сенсу гуманістично-освітньої трансформації «символів історичної пам'яті», що поступово втілювались у рідній сім'ї, у бурсі, а потім і у Імператорській академії мистецтв,

оскільки цей навчальний заклад був прообразом системного освоєння європейських чеснот в структурі національної ідеї, оскільки існує більш глибинний творчий початок з елементів будування європейської держави. Він завжди існував для постання легенд та традицій ірраціональних важелів, які свідомо створювалися патріотами.

Гуманістика звичайних змін діє у напрямку розвитку поняття філософія гетьманату та його релігійних підстав, оскільки остаточно ця ланка науки була сформована на початку ХХ століття (М.Грушевський). Необхідно зауважити, що філософія і гуманітарна освіта як міждисциплінарні науки, ще у процесі становлення взаємодії, але в основі методологічних новацій був дух філософських інтенцій парадигмального протистояння з духом вульгарного соціоцентризму і однобічним пошуком етноконфесійних цінностей у парадигмальних підставах щодо відходу від догматизму. Простір освіти займає важливе місце у збагаченні творчого потенціалу викладання філософії у всіх західноєвропейських країнах. Патріоти України обрали шлях формування гуманістичних основ філософії культури, як додатку до методологічно-фундаментальних принципів дійсності, і її етносоціального переосмислення, що відобразив козакофільсько-кордоцентричний досвід, починаючи з архетипів виховання у дусі метафізики і діалектики.

Архетипи, у метафізичному сенсі розуміння «Я-етносу» почали розвиток від перспективних прогнозів до есхатологічних та футурологічних аспектів національної ідеї. Ретроспективний пошук сенсу нашої мрії, доповнює концепції свободи вільними підставами відновлення суверенності української нації. Дослідники зосереджують пізнання у освітньому просторі та пошуку феноменологічної сутності свободи, як історичних екзистенціалів або ситуативних вузлових моментів подолання негативних аспектів націє творення. Навколо гуманістичної спадщини Кобзаревих нащадків. відбувається визначення особливості політичних моментів, тобто всього віртуально несвідомого, що не є безпосередньо предметом спілкування: носіїв громадських орієнтирів та наукового обґрунтування стратегії інтеграції України у світовій освіті та культурі.

Цей процес в освітньому середовищі потребує широкого розгортання порівняльних філософських досліджень, які дозволяють зробити висновки про те, що у контексті інноваційної моделі навчання з'являються новації в осмислені гетьмансько-козацького та кобзаревого просвітницького збагачення досвіду «філософії серця». Аксіоматика освітньої політики вимагає розвитку міжнародного діалогу в аспекті відтворення простору гуманістичних обріїв, що стає провідною європейською стратегією (М. Арчер) [31, С. 49].

У своїй основній ролі цей механізм виступає як сполучна ланка між предметним і інформативним значенням сенсу національного буття, загальним елементом «об'єктної мови» і «мови методології націєтворення», забезпечуючи генезис або обґрунтування правил, розпоряджень і регламентацій, складових операціонально-нормативного змісту методології постнеокласичного та метафізичного пошуку істини саме в освітньому просторі. Владі, що реформується, треба зрозуміти вислів козакофілів про те, «що і справи реформ не робляться маленькими людьми». Цим афоризмом мислителі XIX століття пояснювали те, що молоді інтелігенти теж бажають бути справжніми прихильниками цивілізаційних змін, оскільки є новаторами вдосконалення комунікативної складової громадського життя.

Дух міжкультурної комунікації неодмінно є імплікованим у конкретну Кобзареву мовну реальність та може генерувати знання про людину,етнос, світ, соціум, континуум. Мова соціокультурної комунікації є мультиінструментарієм менталактів і полімоделей рефлексії, відкривши «вікно» у інший світ духовних екзистенцій, яку слід помістити в реальність гуманістики індивід, який пізнає світ за допомогою мовних знаків і символів. Мова, як Божа благодать, дана людині для того, щоб гностиціювати всі процеси конкретно-наявної реальності на шляху до свободи. Великий Кобзар розумів, що, коли соціуму нав'язують ієрархію зверхності, є феноменом доволі суттєвим та багаторівневим, натомість поневолений етнос висуває уявлення про своє автохтонне українство. Патріотизм має тенденцію до моральних ознак націєтворення, подолання богоборських та ксенофобських стереотипів, що в свій час, народжувало бунтарство чи масову

еміграцію автохтонів та нацменшин.

Поняття «мовної особистості» відображує сукупність здібностей і характеристик людини, що обумовлюють створення і сприйняття нею мовних творів (текстів), які розрізняються, як за ступенем структурно-функціональної складності, так і за глибиною її духу. Мова одночасно руйнує кордони між дисциплінами, хоча і персоніфікує умови буття, що визначають людину поза її рідних ландшафтів. Мовна особистість є видом повноцінного уявлення громадського потенціалу людини, вміщує у собі психічний, соціальний, етичний та інші етносоціальні компоненти, але через призму дискурсу її мовної компетентності. «Мовленнєва компетентність особистості» – це знання основних законів діалогового функціонування, коли людина і патріотичне мовлення мають здатність для вирішення соціокультурних завдань.

Тезаурусний рівень – це рівень, у якому відбивається «мовна картина світу», ієрархія понять і цінностей, які важливі у етнонаціональному, та у соціально-груповому й особистому плані. Тезаурусний рівень визначає основні риси мовної особистості та співвідноситься з рівнем мовної та культурознавчої компетенції. Структура мовної особистості складається з ієрархічних рівнів: вербально-семантичний рівень (найнижчий) власне володіння лексикою і граматикою (повсякденною мовою), що визначає мовну компетенцію. Мотиваційний рівень включає в себе сфери спілкування, комунікативні ситуації, ролі, статуси, пов’язані з соціокультурно-комунікативними потребами історичного духу, поведінкою особистості і, таким чином, співвідноситься з гуманістикою освітньої комунікативної компетенції.

Дух постмодерністської філософії часто-густо профанів («флібуст’єрів без роду и племені») виводить на передній план комунікативної компетенції «культур-шоу», яке зараз заповнює весь час ефіру і сприяє формуванню поняття «маніпуляції» і «рабської особистості». Особистість – це той «дух ідеї», який пронизує всі гуманістичні аспекти вивчення буття навіть у формах прагматичного ставлення до реального втілення романтично-просвітницьких мрій еволюційним шляхом. У той же час спадок Т. Шевченка зміг вплинути на прояви «профанного»

відношення звичайної людини до європейського сенсу професійних та громадських обов'язків патріотичної особистості, що складало вітасофське або загальнонаукове значення комунікативної концептуалізації освітнього простору, дозволяє вчасно осмислити становлення духовної еліти, прогнозуючи у недалекому майбутньому масову появу такого стану як поступове коло високих інтелектуалів тобто еліти політичної нації. Цей процес було пов'язано з існуванням соціокультурних підстав «цивілізації» нового типу знаряддя єдності «сім'ї великої, вільної, нової».

Обумовленість європейського вектору українського різноманіття етносів соціальної взаємодії еволюційним шляхом, що має великий сенс у площині історичного осмислення гуманізму та його впливу на все те, що обумовлює життєво-цивілізаційний дух комунікації, оскільки вона розглядається як складний феномен, що вбирає в себе усе багатство компаративістських методів для порівняння історико-комунікативних і соціокультурних систем, сформованих на різних теоретико-методологічних засадах, оскільки хода структурно-логічного моделювання для вербального опису концептуальних підходів до формування та структурно-функціонального розвитку комунікативної взаємодії, потрібна для розкриття аналізу основних характеристик механізмів комунікативного процесу. Потрібне проникнення в його глибину та пошуки напрямів сутнісної оптимізації; опис наукової абстракції і нелінійного (не детермінованого) мислення з метою виявлення прямих і зворотних зв'язків у лінійних (суб'єкт-об'єктних) і нелінійних (суб'єкт-суб'єктних) комунікативних системах. Відтворення системного методу, що забезпечується соціально-філософським та соціологічним усвідомленням системи комунікативного процесу, за досвідом Т. Шевченка, направлене на діалогове і толерантне мислення; дослідження прагматичного аспекту міжкультурної комунікації як процесу, що уявляється назрілим з точки зору міжнародної легітимації історичного народу, його способу життя, комплексного підходу, сприяє виявленню картини світу та соціокультурної зумовленості рідної мови. Кобзарева спадщина дозволяє встановити факти генезису розвитку історично-шляхетного гетьманату,що виявляється як «вибух культури»

«європейського народу», його динаміки і в міжкультурному діалозі як «процесі кращого взаєморозуміння і правильної інтерпретації дій партнерів».

За умов глобалізації посилюються тенденції до інтеграції культур - вивчення процесу міжкультурної комунікації за умов глобалізованого соціуму, сприяє розширенню «культурного поля міжкультурної взаємодії» впливає на аналіз носіїв етнокультурного обміну. Визначено українським пророком сутнісну важливість проблеми полікультурного діалогу: наближує можливості вивчення і специфіки культур, досліджуються за допомогою механізмів гармонійної співпраці релігійно-етнічних груп з різними культурними традиціями та історичним перехрещуванням, щоб вчасно прогнозувати появу «епохи цивілізаційної стабільності та гібрідно-бунтарських точок», «зон етносоціального лиха».

Прогноз Великого Кобзаря середини Х1Х століття значне попереджав доробок М. Гайдеґґера і С. Гантінгтона кінца ХХ століття, яки передбачили можливість виникнення «гібриду» третьої світової війни, як «війни цивілізацій». Нестабільні політичні та економічні системи вже не є тимчасовим явищем чи ситуативно-домінуючим фактором, базуються з часів античності на філософемах різних протилежних культурних, позицій щодо «захисту прав людини» та філософського визначення змісту цього терміну.

Дух глобалізації, як ходи ноосферогенезу, породжує і «легітимний сектор економіки». Спадщина Т. Шевченка також впливає на осмислення дій митців «тіньового сектору», а саме – примушує до відтворення правил осмислення «ролі цивілізованого духу істини» за законами логіки і принципами діалектики. Велике місце у спадщині Кобзаря займає віра у можливість інтелектуального переборення всіх противників втілення «духовних детермінантів» саморегуляції «історичної нації», хоча ситуативне її прихильники часто-густо є віктимними персоналіями у футурологічному контексті, оскільки очікуваний стан громадянського буття на Батьківщині раптово не з’являється. Дух національного визволення потребує розуміння метафізики ноуменальних і феноменальних, державних і суспільних змін, з метою доцільного втілення імперативу локальної

життєдіяльності громадянського суспільства.

Відмінність між Т. Шевченком, принципово-патріотичною людиною, І. Котляревським та іншими знавцями цивілізаційних властивостей козацького життя, полягає у тому, що життєвий світ деяких амбітних громадських діячів є поверховою «вирізкою» з природного соціокультурного оточення патріотичних явищ. Він своєю спадщиною, життям, долею створив віртуальний але генетично міцний духовний світ з тим, щоб «маленький українець» зістав цивілізовану сукупність найголовніших етноконфесійних умов, гуманістично необхідних для всебічного громадського існування.

При цьому підсилення гуманістично-освітніх чинників етноконфесійної саморегуляції розповсюджується і на втілення гетьмансько-козацьких форм та цивілізованих прихильників ідеї еволюційної самоорганізації власного народу. Як свідчить Великий Кобзар про харизматичність козацького впливу на сучасні опозиційні прояви руху протесту, його наслідки мають у майбутньому призвести спочатку до появи когорти видатних фундаторів українського козакофільства, пізніше – до парадигмально-освітнього розширення цієї невеликої національної «когорти лицарів-запорожців», які впроваджують повагу до представників «демократично-патріотичного класу» (Т. Шевченко) [423, С. 146-147].

На початку 90-х років XX століття відбувається латентне становлення патріотичного підґрунтя самостійної української держави і спроба радикального реформування системи національної освіти, після оприлюднення цієї моделі зросла актуальність ч і наукового прогнозування системи освіти та її складових. Відчутними були спроби побудови загальних концептуальних парадигм та моделей гуманізації освіти, напрямів досліджень у постнеокласичному філософському вимірі. Розроблялися проектні моделі освітньої діяльності, кваліфікаційні характеристики спеціаліста. Вітчизняні філософи критикують реформування цієї галузі через кволе прогнозування парадигмальних змін у освітньому просторі, хоча головним є питання про свободу та лейтмотивом всіх педагогічних розсудів, попри негативні дії ультрарадикалів, сучасних нащадків пушкінських «нерозумних хазарів» тощо.

Здатність Великого Кобзаря, як реформатора українського життя, зокрема освітнього буття, відкривала шлях власного оновлення філософії та ідеології політичної нації, що значно прискорило реалізацію нашого права на всебічне розуміння громадського діалогу, щоб він допоміг у соборному освітньо-громадянському освоєнні проявів Абсолютного Розуму як інобуття Національного Духу.

Висвітлення сутності української ідеї було основним предметом і в його філософсько-освітньої творчості. Зміст європейського типу націєтворення у його концепції патріотизму її зміст був пов'язаний з ідеєю «сім'ї великої, вільної, нової», тобто адекватним Кобзаревому духу пошуку ідеалів етноконфесійної взаємодії. Вся спадщина корифея освітнього простору, зокрема була, як ідеал шляхетного типу людини, конкретизована у «філософемах свободи». Цивілізаційно-народний дух педагогічних традицій в українській дійсності був за філософемами видатного педагога черговим кроком європейського поступового «маршу» в «країну знань», кроком «маленького українця» до «сфери розуму», потрібної сучасному суспільству. Творчість Великого Кобзаря доказує появу в умовах поглиблення стану «кризового суспільства» феномену нерадикальної опозиції, є невід'ємним компонентом становлення демократичного суспільства і правової держави. Центральним стає суверенітет України,який відчувається через поняття гуманізму «громадських форм», оскільки відчуває себе прихильником у дусі демократичного патріотизму. Новатор обумовив дух козацько-шляхетних змін у міжкультурній сфері на основі гуманізації освітнього життя [4;5]. Проблема соціокультурної динаміки, у європейському напрямку, запропонована у соціологічної моделі Т. Шевченка, де він творче розкриває, саме у козакофільському аспекті, складний процес поступового охоплювання всієї етносоціальної площини поневоленої Украйни, духом активного національного протесту, проголошуючи відмову від ідеалів насилля «черні» імперської життєдіяльності, що підпорядкована, за фарисейським зразком, нібито «вищим ідеалам».

Відмітимо, що, у той же час, навіть під час тривалого страждання, за часів

влади царату, так звані, ідеологи селянської громади або обожнювали дух охлократії, бунту, насилля, «перекручували» його позитивну роль у активному подоланні «експлуататорського гніту» протягом тисячоліть, або розглядали його, як патріотичний вимір буття, щоб збагатити «плебейський дух». Кобзар, у свій час, відмовився від обожнювання насилия «черні», як ознаки стародавнього духу схеми «свій-чужий»-«інший». Його метафізика екоонтологічних основ відносить ідею національного буття до вітасофії цивілізованого патріотизму, оскільки абстрактність категорії «українська ідея» та її емпіричного обтяження насиллям (у теорії та практиці войовничих невігласів) поступово знімається у дусі європейського демократизму. Таким чином,з'явилась нова якісна метаморфоза буття, але її треба розуміти у філософсько-освітньому контексті української дійсності. Філософський аналіз основних ідей «Заповіту» Великого Кобзаря потрібний саме для того, щоб було поступове пробудження інтересу та поваги молодої генерації до розуміння свободи сумління, до вільного вибору християнських чеснот та політичного оновлення статусу рідного народу, для історичного повернення на шлях гетьмансько-козацької самостійності взагалі, так і громадського відтворення європейських чеснот ненасильницького чинника державного знаряддя, для втілення суспільства в будівництво освітніх традицій, захисту саморегуляції, від духу охлократії.

Але «революційні охлократи» не сприймали Кобзареву методологію вітасофсько-історичного дослідження, здійснюючи еклектичний «синтез вульгарного соціоцентризму» та стереотипів богоборських поглядів, нехтуючи традиціями метафізичного споглядання за ходою становлення вектору самої української громадської співтворчості. Реальною відповіддю було універсальне узагальнення гуманістики духу свободи; у такий спосіб навіть відтворювалась історична пам'ять про чужоземне панування, що дозволяло вчителям масштабно висвітлювати гуманістичне знання та появу нових різних форм про внесок козацтва, його роль у поступовому самовизначенні української нації. Дух самостійної України стимулює символічне протистояння шляхетних носіїв свободи та проти недолугих прибічників плебейських (бунтарських) спокус, які ігнорували

дотримання техніки соціальної безпеки, пошуку злагоди

Дух справжнього професіоналізму реформаторів втрачав свій моральний контекст під примусом охлократії, бо хвиля змін не за корпоратизацією, а гуманізацією і державних, і національних, і професійних стосунків гальмує будівництво самостійності нації, оскільки лише «сім'я велика, вільна, нова» (Т. Шевченко) може виявити рівень найбільшої стабільності (тому об'єктивно виховує «родинні українські цінності»). Етико-естетичний вимір логістики навчання - кореляція із дозвіллям операторів складаних систем управління, виявила, серед чинників, наприклад, «сім'ю»: на перше-друге місце її поставили більше 70 відсотків опитаних майбутніх фахівців(курсантів-авіаторів);

Сучасна філософія набуває комунікативно-логічного характеру, в основі якого полягає змістовне оновлення гуманітарних принципів, як головний зміст професійно-суспільного життя, яке, згідно з Кобзаревою спадщиною, якісно змінює «суспільні відносини». Кросскультурний аналіз утворює єдине ціле з такими формами міжкультурної комунікації, як складові соціокультурних контактів, де є етносоціальна взаємодія під час професійно-освітнього процесу, носіїв відносин, обмін, взаєморозуміння мають визначити рівень громадянського спілкування, цілісне суспільне і духовне, психологічне, професійне і моральне утворення.

Сучасне «олюднене» визначення соціального діалогу покликане «професійною орієнтацією на особистість» у світі освітньо-цивілізованих аспектів міжсуб'єктивних відносин, переслідує мету через якісне удосконалення навчання мати реально можливість взаємозбагачень професійності індивідів оптимальними способами. Сучасний фахівець має відмовитися від ілюзій доби «бунту мас» і усвідомити необхідність переходу на парадигмальні рейки ноосферно-екологічної доби.

За даними нашого опитування, можна зазначити те, що гуманістика являє собою одну з внутрішньо-організаційних важливих корпоративних цінностей майбутніх фахівців. До неї відноситься і така важлива риса професійно-комунікативної культури, як етико-естетичне, політологічне (соціологічне) розуміння

структури і сутності буття, зокрема цивілізаційно-метафізичного сенсу термінів «українець», «хохол» та «малорос», що має викликати громадське осмислювання ретро- стереотипів. Життя характеризується багатьма аспектами, що охоплюють різні її сторони: морально-духовні, лінгвістичні, соціокультурні, культурологічні, комунікаційні, освітньо-професійні тощо.

Установка на навчання, як правило, дає найбільшу кількість «відмінників» і «хорошистів», найменшу «трієчників». Установка на «бізнес» і «розваги» так чи інакше відволікає від змістовного засвоєння вищих цінностей, зокрема соціально-гуманітарного навчання. Істотний вплив, наприклад, на успішність курсантів-пілотів справляють громадські мотиви навчання, відбиті у різних варіантах відповідей, виявивши мету молодої патріотичної людини, що формує свої професійні орієнтири вже за умов українського державного суверенітету. Взаємодія моралі, політики, професіоналізму і громадської думки об’єднує дух нескореної нації через сталі етичні норми, традиції, звичаї і через навички, де є пріоритет діалогу або соціально-філософського аналізу механізму громадських настроїв і почуттів, цей досвід помітний там, де нові ідеальні моделі військового братерства. Спостереження Т. Шевченка за етноконфесійною ходою соціокультурного простору мали створити в Україні плюралізм, забезпечувати розуміння різноманіття буття. У той же час, зусилля російськомовних козакофілів, наприклад, М. Пирогова та К. Ушинського були спрямовані на формування гуманістичн образів освітнього простору України, щоб часто-густо здійснювався український патріотизм, як дух соборності феномену козацької держави.

Зміст патріотичної діяльності можна вважати істинним лише тоді, коли здійснюється переформатування парадигми кризового соціуму, оскільки існує нелінійна сукупність життя, долі і творчості всіх тих, хто відходив від радикалізму та націософії громадянського рівня європоцентризму у історичному просторі унітарного націєгенезу у якості моделі децентралізму. За творчим доробком Т. Шевченка виявляється правомірність не «націофобії», оскільки поступово відбувається вітасофське і екософське відтворення гуманістики підвалин «цивілізованої козацької нації», що протистоїть войовничому (етнічному)

націоналізму (цинізму або нігілізму щодо українських поляків, євреїв, росіян, греків, татар та ін.), істотно гальмуючи дух войовничого невігластва.

Кобзареві нащадки у нашому дослідженні з позицій мультикультуралізму вдало полемізують з духом «малоросійської меншовартості» та вчасно почали критикувати швидке і фарисейське «перелицьовування минулого досвіду». Жодні шляхетні наміри тільки тоді зможуть висвітлювати суттєве подолання стереотипу «малоросійсько-меншовартісного» існування, коли є майбутні суб'єкти європейської гуманістики. Кобзар передбачав появу складних умов глобалізації буття, що теж є не випадковим явищем. Освітній простір поєднує певну систему навчальних форм діяльності, вважав Т. Шевченко, оскільки вона інтегрує різні види навчальної та виховної діяльності, її зміст має поєднати всіх носіїв націєтворення, що навчаються вільно, але за наміром створити єдину державно-соціальну систему європейської демократії.

Т. Шевченко завжди розглядає патріотичне майбутнє України не лише як субстанційно-кінцеве, а – пролонговано – у дусі демократичного патріотизму, тим самим виявляється певне число предметів і функцій футурології, які конкретно сформульовані у його концепті. Важливу роль відіграє громадське визначення атеїзму, що дозволяє здійснювати світське самовдосконалення людини, правильне громадянське розуміння філософії внутрішнього світу суб'єкта національного буття.

Таким чином, розглянувши духовні наслідки закріпачення людини з XIX століття, ми бачим, як на опозиційну авансцену виходить великий пророк – Т. Шевченко, який, використовуючи гуманістичний потенціал кордоцентризму висуває унікальний проект українського козакофільства із шляхетною метою громадського пробудження гідності людини у нескореної України проти суцільного малоросійщення.

Подібні козакофільству, Кобзареві інноваці,ї навіть у XX столітті викликали протест з боку прихильників класичної сталінської освіти, дух якої й на сьогоднішній день іноді відтворюється саме під час передачі стереотипів анти духовності та аморальності.

Наші дослідження показують, що у сучасному вигляді «філософія серцевої

єдності» складне й багатоманітне суспільне явище, сфера патріотично-поступової передачі етносоціального досвіду, освоєння і переформатування гуманітарних знань. Сенс цього феномену – дух змін в етносоціальному досвіді, який дуже потрібендля гуманітаризації всіх ланок освіти, та культури, як засобу боротьби проти гібридизації банального зла. Освіта інтегрує гуманістичний потенціал держави саме у понятійній формі. На фоні «антифілософських» настроїв позитивістів-атеїстів XIX століття, саме представники кордоцентризму вдало захищали самобутність філософії, її «серцеву» відмінність від емпіричної матеріальності науки.

За цією концепцією, західні ліберали намагалися осмислити парадигму «філософем освіти», оскільки для сучасної особистості характерні три основні риси в їхній діалектичній взаємодії: по-перше, екстеріоризація – самоздійснення, самовтілення людини в зовнішньому світі; по-друге, інтеріоризація – внутрішня зосередженість індивіду, на його духовному світі, зверненість до початкових, глибинних рівнів власного «Я»; по-третє, можна переосмислити проблему людини через призму новітніх досягнень сучасної науки та соціальної практики.Моральне самовдосконалення громадянина веде за філософією серця до «суспільства гармонії особистостей», основна увага приділяється питанням свободи та гуманістики морального виховання патріота; ця основна ідея вільнодумства, що покладена в основу парадигми демократії та патріотизму. Друга тенденція, що характеризує соціально-активну філософську доктрину, що використовує феноменологічно-екзистенціальні традиції в процесі дослідження специфіки людського буття.

На зламі XX – XXI сторіч проблема постнеокласичної інтерпретації української ідеї яскраво відображає як індуктивне суперосучаснення спадку корифеїв у дусі постмодернізму, так і кволість парадигмальних змін в методології підходу до кордоцентрично-цивілізаційних змін характеру освітнього націєтворення. Козацька гідність залишалася оптимальною формою націєтворення, яка дає всім проявам невігластва відсіч, поштовх для локально-європейського (цивілізованого) буття, щоб зробити мирну реалізацію духу самостійної гетьмансько-козацької

держави, щоб в подальшому конституювати модель козацького духу у процесі самоорганізації дитячого колективу отримати вільний приклад сенсу життя. Філософеми Т.Шевченка вдало перевіряють формат шляхетного типу особистості «маленького українця», знадобився в умовах пртидії тоталітарнії владі. З часом, це прискорює процес становлення вільного духу українського елітоутворення, оскільки патріотизм діє в громадському суспільстві за покликом носіїв відтворення етноконфесійних феноменів буття. Збереженню патріотизму шляхетних однодумців допомогло поєднанню поколінь «батьків» та «дітей».

Згодом, вдається перекреслити в історіографії згадку про скорену Україну, як більшовицьку догматичну тематику, і почати практичне продовження філософсько-освітніх новацій Т. Шевченка та його однодумців.

Впровадження Кобзаревого поняття «свободи великої родини», як козакофільського оновлення процесу елітоутворення, вплинуло на розквіт духу вільного українства, попри постійним репресіям карального радянського апарату проти, так званого, «українського буржуазного націоналізму». Його носії рідко, але відкрито, виявляли своє неприйняття духу офіційної схоластики.

Феномен уособлення соборності України, зміцнював альтернативне суспільство, як ідеальний тип, та вперше був запроваджений, як оригінальний досвід козацького типу педагогіки, що поступово втілювався у ХХ столітті, оскільки мав підтримку харизматичних осіб європейського масштабу. Ці надбання належали, як до автохтонів, так і до представників нацменшин.

Висновки до розділу ІІІ

Великий Кобзар вважав що, духовні інтерпретації малоросійської дійсності, дієвий засіб історіософії оскільки був носієм не тільки зовнішньої еволюції, але й якості самих предметів у онтологічному переході до громадського діалогу і живої дискусії. Проблема відродження підвалин становлення шляхетного типу людини, за орієнтирами «філософії серця», пов’язана з іменами Г. Сковороди і П. Юркевича, спадщина яких залишається підставою козакофільської творчості

Т.Шевченка. Розглянувши процес закріпачення людини у XVIII-XIX столітті, Великий Кобзар виходить на опозиційну авансцену України, використовуючи гуманістичний потенціал кордоцентризму та висуває проект українського козакофільства, орієнтуючись на гоголівське тлумачення чеснот європейського лицарства, з метою спрямування на громадське пробудження нескореної Малоросії і захисту гідності людини проти малоросійщення, як суцільного асимілювання українців імперськими поневолювачами.

Дослідження української філософії XIX столітті показують, що у сучасному вигляді «філософія серцевої єдності» є складним й багатоманітним суспільним явищем, відлунням вітасофсько-онтологічного контексту і сферою патріотично-поступової передачі етносоціального досвіду освоєння і переформатування гуманітарних знань молодій генерації. Сенс цього феномену – дух змін (Zeitgeist – дух нескореного часопростору) в етносоціальному досвіді, який дуже потрібен для гуманітаризації всіх ланок освіти, та культури, як засобу боротьби проти примноження банального зла. Гідність нескореного українця (на той час, малороса) інтегрує гуманістичний потенціал козацької нації саме у понятійно-науковій та художній формі (І.Котляревький, М.Гоголь, Т.Шевченко).

Соціокультурні зв’язки україноцентризму дуже корисні й являють собою громадське подолання стереотипів «губернської Малоросії», оскільки козакофіл під час навчання, навіть за кордоном, зміг повернутись у новітню опозиційну громаду – у якісно відновлену ланку «європейської України». Цьому допомагає козакофільский синтез патріотичних традицій минулого та сьогодення, зокрема осмислення спадку велетнів вітчизняного і європейського світу, громадянське спілкування під час філософського діалогу. Цей досвід існує в усіх поневоленних суспільствах з давніх-давен, навіть за умов латентного існування українського соціуму, він актуалізується, особливо як феномен кордоцентризму в обріях вільної громадської комунікації, еволюційно створюючи умови історичної єдності автохтонів та цивілізованого спілкування з національними меншинами.

Філософія XIX століття має спрямування проти імперської політики малоросійщення й якісно відображена у досвіді еволюціоністів-лібералів та

еволюціоністов-консерваторів і революційних демократів яскраво засвідчив життєву реалізацію поглядів романтиків-просвітників (Г. Сковорода, М. Гоголь і П. Юркевич, Т. Шевченко, Л. Укрїнка, І. Франко) та духовних нащадків (М.Драгоманов, В. Короленко, М. Костомаров), з їх майже повною ментально-цілісною толерантністю до гуманістичного скарбу Європи, і до носіїв духу української політичної нації.

Гуманізація громадської думки є реальним втіленням вітасофії в духовний потенціал козацької нації. Вона не може існувати у темноті невігластва, як чудовисько Левіафан, і безумовно є прихованою для профана – націонал-нігіліста чи націонал-егоїста. Вільний дух державотворення є символом пасіонарної шляхетності корифеїв української нації, що демонструє рівень «цивілізованості патріотів», які вважають себе не байдужими до примітивної національної політики, що не може мати онтологічного сенсу розв'язання проблем гідності людини. Процес входження поневоленої України у загальний простір цінностей європейського суспільства неможливо уявити без освоєння проявів соборно-територіальної інтеграції та гуманізації міжкультурного контексту громадського розуміння Кобзаревої формули «великої родини» носіями різної культурної ідентичності. Як свідчить досвід формування системи культурних і соціальних відносин, українсьа еліта має оволодіти певною системою європейських цінностей, що зумовлюють розвиток панування однієї державної мови. Гетьмансько-козацька форма патріотичного націєтворення (Т.Шевченко) пов'язана з громадською орієнтацією на подолання стереотипів прояву як націонал-нігілізму, так і національного егоїзму. Патріотичну діяльність можна вважати істинною лише тоді, коли усвідомимо вислів Т. Шевченка про свободу, що не може бути тільки формою прояву революційно-перманентного вільнодумства, тому відтворює інтерес громади до міжкультурних контактів титульної нації і мешканців проблемних регіонів, і, часто-густо торкається державного статусу російської мови, мов нацменшин тощо. Дослідження в Україні та діаспорі філософських проблем козакофільства та координоцентризму демонструє те, що для всіх «лівих» (неосталіністів) і «правих радикалів» був

притаманний дух «гріховного патріотизму», неодноразово засуджений носіями демократичного патріотизму.

Соціокультурна творчість патріотів-козакофілів має історіософське і постнекласично-метафізичнє осмислення особливостей європейського простору в контексті змін гуманістичних обріїв у трансформуванні поневоленого суспільства; дає можливість виявити ступінь впливу гуманістичної складової європейського простору в козакофільских символах гідності людини, культури толерантності, формування практичної взаємодії історичного етносу з носіями культур національних меншин, що добровільно визнали й готові захищати всіма засобами українську національну ідею.

Втілення в життя ідеалів гуманістики сприятиме вирішенню багатьох суспільних проблем, зокрема невирішеного питання державного суверенітету України, національних та міжнаціональних відносин у майбутньому європейському просторі. Кобзар виступає проти прихильників войовничого невігластва або «космополітичних єретиків» чи інших ворожих проявів багаточисельних форм антигуманізації, що потребує оптимального захисту народу, за допомогою гуманітарного існування логіки освітнього простору, метафізики, соціології, комунікативістики, історіософії, культурології, етики та естетики, де відтворюється смислове значення суспільних відносин.

Кордоцентризм, починаючи зі студій Г. Сковороди та П. Юркевича, охоплював гуманістику відносин людини і природи, держави і соціуму, протистояв богоборському духу позитивізму, щоб якісне змінити буття в аспекті цивілізаційного реформування суспільства, його треба починати саме з освітнього простору. Ось чому, осмислення цього феномену було пов’язане з необхідною розробкою концептуальних підстав вітасофії творчості корифеїв, з цього виходили всі історичні етноси, котрі населяли тодішню нескорену Малоросію. Вони полюбляли боротися й за істину, і за сенс відтворення ідеалів української політичної нації, яка має свою силу і правду природи – Бога. Носії патріотизму, як незвичне явище, відчувають необхідність софіології удосконалення розумових здібностей, що пов’язане з таємницею націегенезу.

Нація європейського типу одночасно є вільною та невільною «істотою у світі «речей-для-нас», бо має виявляти харизматичність носіїв власної ідеї. Саме софіологія в імені власної нації, на думку Т. Шевченка, вказує на те, що єдине й множинне є логічним утворенням необхідного буття Духу моральних правил суспільства та науки.

Таким чином, критично розуміючи устрій кожної територіальної громади на Сході, ще за часів Гетьманщини, закладався тривалий патріотичний імпульс, що вплинув на загальну структуру соціокультурного простору губернської Малоросії, а також на розв'язання наукової проблеми, яка є постнекласично-метафізичним осмислення національної ідеї в контексті змін гуманістичних обріїв у сучасному трансформуванню українського суспільства. Метафізичні припущення, за козакофільским Кобзаревим проектом переформатування губернської Малоросії у європейську Україну. обумовила стратегію креативності, як «софійної надії». Варто завжди стимулювати удосконалення гуманітарного циклу знань, як «мудрості нації» опанування духу громадської комунікативістики, її кордоцентризму і козакофільства сумісні з інтерпретацією вітасофсько-онтологічного спадку Великого Кобзаря, є запорукою освоєння філософських навичок спілкування людини, соціуму, влади.

Основні положення 3-го розділу висвітлені в публікаціях Аксьонової В.І.:

1. Аксьонова В.І. Регулятивні можливості соціальної комунікації: соціально-філософський аналіз. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол.ред. В.М. Вашкевич.К.: ВІР УАН, 2013. Випуск 71 (№ 4).С. 398 – 403.

2. Аксьонова В.І. Криза соціокультурної ідентичності особистості як наслідок соціокультурної дезінтеграції суспільства: соціально-філософський аналіз. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць, вип. № 55 / Гол. ред. В.Г. Воронкова; Запоріз. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2013. С. 179 – 193.

3. Аксьонова В.І. Антропологічні виміри комунікативно-інформаційного усвідомлення сенсу буття. Антропологічні виміри філософських досліджень /Гол. ред.

В.Хміль Дніпропетровськ, 2013.№3.С.7 – 13.

4. Аксьонова В.І. Формування концепції міжкультурної комунікації в контексті соціально-гуманітарного дискурсу. Напрями удосконалення гуманітарно освіти в Україні: соціоантропологічні, соціокультурні та соціосвітоглядні виміри. / За ред. проф., д.ф.н. В.Г. Воронкової. Запоріжжя: ЗДІА, 2014. С. 99 – 106.

РОЗДІЛ IV
ГРОМАДСЬКІ ПОШУКИ ОПТИМАЛЬНОЇ МОДЕЛІ ОСВІТОЦЕНТРИЗМУ В НЕСКОРЕНІЙ УКРАЇНІ: СОЦІАЛЬНО-ФІЛОСОФСЬКИЙ СЕНС

4.1 Просвітницька критика офіційного виховання «маленького українця» в губернській Малоросії

Пріоритет звичаїв української політичної нації, що поєднує кордоцентризм і дух козакофільства з європейською спрямованістю національні еліти, примушуючи еволюційно відтворювати важелі метафізики історії. Український національний простір, відобразив персоналістичний ракурс освітоцентризму. Але, за рівнем «рецептивного» пізнання «філософії серця», «маленький українець» має відчувати власну відповідальність, щоб поступово відтворити патріотичну свідомість, яка може бути повністю оцінена не лише одними кількісними показниками, а і його участю в гуманістично-освітньому процесі, тобто тим, що суб'єкт навчання може пізнати ідеали гуманізму, та їх засвоїти, щоб з їхньою допомогою розповсюдити духовні настанови (іншої) високорозвиненої людини. Загально прийняте осмислення життя виникає, коли спільні для людей уявлення знаходять не лише зовнішній вираз (і статус) поділюваних знакових символів-одиниць (вождь, маса, вороги народу, єретики), використання яких майже не можливе для сучасних навчальних закладів (ВНЗ, гімназія, ліцей, коледж). Контекст сучасних можливостей суспільства наполегливо допомагає створити європейські інновації, чим поступово трансформує простір України у дусі кордоцентризму.

Наставник має володіти всіма відповідними знаннями кордоцентризму, тому навчання має відтворювати творчу здібність людини до засвоєння «філософії серця», але цей процес майже відрізняється від сприйняття звичайного самостійного удосконалення, оскільки формує гідність патріотичних почуттів, щоб не дозволяти русифікаторам собою маніпулювати. Діяльність М. Пирогова, К. Ушинського, П. Юркевича, наприклад, допомогла розповсюдити філософію серця, коли вони працювали у другій половині XIX століття у Києві, Одесі чи

Москві, С.-Петербурзі.

Незворотність українського шляху до статусу самостійності забезпечується культурою освітніх реформ, бо треба сміливіше втілювати гуманітарне осмислення нових інформаційно-комунікативних важелів. Дух соціально-економічної зміни перехрещується в людської ідентичності на засадах цілісної системи соціокультурних та духовно-релігійних цінностей. За досвідом М. Пирогова та К. Ушинського в історичному контексті освітоцентризму мова йшла про Софію, тобто про те, що життя людей будь-якої доби обов'язково збагачується ситуативно, як сократівський діалог (за що Наставник був страчений), який за демократичною процедурою, дуже щиро передано. У творчості видатних реформаторів-козакофілів, наприклад, М. Гоголя, філософія серця, часто-густо, актуалізує лейтмотив «сім'ї великої, вільної, нової», коли з'являється поняття «козацьке товариство». Український дух необхідний для гуманістичного охоплення молоді взірцем духовного подвигу козацької старшини, яка утворює інтелектуальне коло (козацької) відваги історичної нації, долаючи наслідки плебейських символів національної самосвідомості (М. Бахтін).

М. Пирогов і К. Ушинський використали ідеї європейської цивілізації, зокрема мислителя Сократа; досвід гуманізму періоду античності, наприклад, демонстрував удосконалення гуманітарного впливу Наставника, як на вихованця, так і на політику держави, в результаті чого архетипи національного виховання мають велике духовне значення (Р. Арон, К. Поппер…). Для афінського мислителя Сократа, гуманізм - пізнання духу історичного етносу відбувається від «ідеї-форми держави» до характеру освіти за метафізичною лінією сходження сакрального розуміння феноменів громадського і профанного. Романтично-просвітницький вплив на ліберальну модель національного виховання в губернській Малоросії (Т. Шевченко, П. Куліш), як дух історичної нації, є виявленням її цивілізаційної сутності, але за європейськими нормами, що визначені суспільною свободою. У духовно-ціннісному просторі освіти існує окрема ієрархізація історичного та софійного (трансцендентного), щоб залучати молодь до розкриття софійного «образу Вічносущого» та епістемологічних

принципів пошуку істини, оскільки гуманізм є духовною ознакою Софії, номінує приналежність до шляхетного виховування гідності людини за ознаками історичної Свободи.

Сучасна система освіти, на думку романтиків-просвітників, у своїх головних рисах мала складатися під впливом досвіду певних філософських і педагогічних ідей, що були сформовані в XVII-на початку XIX століттях (Я. Коменський, Й. Песталоцці, Ж.-Ж. Руссо, А. Дистервег, Г. Гегель, І. Кант). Серед засновників цього напрямку були й українські прихильники європейського вектору соціального буття (Г. Сковорода, М. Гоголь, М. Пирогов, К. Ушинський та інші змогли протиставляти, і синтезувати концепти відомих авторів систем реформування виховання й освіти, зокрема А. Макаренка і К. Ушинського (Ю. Руденко) [330, С. 4]; «культури сучасного українського освітоцентризму» пов’язана зі створенням умов шляхетної участі «людини нового козацько-шляхетного типу», яка бере за основу принципи громадянського життя та європейської ходи державотворення.

Антропологізм у контексті філософії «серцевої єдності» дає можливість розглядати європейський шлях суспільства як форму спільного життя людей в особистісному вимірі, а людину, як високоорганізовану біопсихосоціальну духовну істоту.

У своїх монографіях та статтях з досвіду виховання, що є також видатним внеском у філософське та літературне осмислення сучасних підходів до української молоді, нащадки великих гетьманів демонструють добрі та міцні пасіонарні цінності, чим гуманістика принципово відрізняє прихильників національної самоідентифікації, зокрема тих, які змогли чітко виявляти антропологічну специфіку освітньо-духовного зростання свого народу в українській національній площині (О. Базалук, Є. Борінштейн, О. Забужко, В. Загороднюк, І. Зязюн, В. Кушерець, В. Терлецький…). Ця закономірність є об’єктивною основою теоретичного обґрунтування й практичної реалізації інновацій навчання й виховання тощо. В свою чергу, обумовлює становлення суб’єкт-суб’єктних відносин, де учень (студент) і вчитель розуміють

особистісний сенс своєї мети і змісту, що самореалізується за внутрішніми екзистенційними законами (В. Кравець, П. Лузан, В. Лутай).

Погляд М. Пирогова та К. Ушинського на освітньо-європейський розвиток ідеалів українського цивілізаційного виміру поневоленого етносу стосується європейського трактування метафізичної проблеми універсалій (У. Бек, В. Віндельбанд, Ю. Габермас, М. Гайдеґґер, Д. Дьюї, Е. Левінас…), зв'язків «історії Духа», «Ми-етносу» та «Я-буття». Освітній простір має уособлення взаємовідносин історичної та метафізичної частин характеру духу Боголюдини, - повинен номінувати будь-яку можливість оптимістичного досягнення ідеалу творіння української цивілізації. На підставі єдності національно-виховних типів цих систем (Т. Шевченко, П. Юркевич) почалося історіософське вивчення різних особливостей масового й елітарного, виховного і навчального процесу, зокрема жіноче з'ясування специфіки державної і приватної освіти, децентралізоване навчання в системі технічної і загальної освіти. Ліберальний досвід досягнення значних успіхів у вирішенні проблеми переходу від імперських «валових» показників до ліберально-гуманістичних критеріїв, теж дають змогу оцінити якість освіти у вертикальному зрізі, діагностувати реальний її стан, що дозволяє простежити тенденції загальноосвітньої підготовки патріотів .[31,С. 47]

Еволюція української ідеї в постнеокласичному розумінні свідчить про подолання внутрішніх перешкод для лібералізації національного виховання, пов'язує малоросійщення з трагедією невігластва, або обожнюванням феномену вестернізації як форми модернізування національного буття, вимагає відтворення патріотичних традицій, поглиблення самосвідомості молоді, щоб актуалізувати громадські очікування сучасного інформаційного суспільства за європейськими стандартами (Ж.-П. Сартр). [349,С. 10-13] Дії М. Пирогова і К. Ушинського на ниві народної освіти були у руслі творчості «пасіонаріїв реформаційного кольору», діяльність яких лише згодом помітили на Сході та Заході, особливо за їхнім громадським осмисленням метаморфоз національної ідеї та за ідейне перехрещування з парадигмами екологічно-еволюційної доби. (О. Ананьєва, Ю. Руденко, В. Терлецький, Т. Хорольська, С. Яворська). У сучасних теоріях

націєтворення постнекласична парадигма обґрунтовує шляхом індукції онтологію соціокультурного простору та подолання вад закріпаченого суспільства. Відповідно, перекладу рідної мудрості й філософію перемоги для всіх тих, хто навчається в Україні і намагається прискорити входження до процесу саморозвитку, адаптивності, зокрема відкинувши стереотипи богоборства, що гальмують дух гуманізації, дух патріотичного навчання і виховання (В. Вандишев, Д. Дзвінчук, С. Куцепал).

Гальмування малоросійської меншовартості є історичною необхідністю, оскільки з'явилася потреба негайно відкинути негативизм монізму матеріального і ідеального реформування освіти йде на шляху до наукової метафізики східнослов'янської культури, її софіології віктимності, (С. Катречко, В. Лук'янець, В. Петрушенко). У центрі становлення українського освітнього простору постає дух трансцендентальної метафізики: фіхтеансько-ноуменальна суб'єктивація «Я», яке узагальнює субстанційний статус координації природної необхідності та феноменальності етносоціальних характеристик свободи. «Етнос є Я» – перший універсальний зв'язок Абсолютного Розуму, коли віктимно персоніфікується становлення національного буття. «Етнос є не Я» – другий універсальний зв'язок, який ускладнює зовнішню реалізацію національної ідеї, «етнос є Я і не Я» саме під час трансформації етногенезу в націєгенез, оскільки імітатори вищих ідеалів замінюють ідеальне на другорядне, вічне на тимчасове (О. Ананьєва, Є. Борінштейн, Т. Хорольська, С. Яворська).

Національні ідеали буття, в свою чергу, часто-густо впливають на подолання регіонального відчуження від Кобзаревого культурного проекту освітоцентризму, відображаючи інтереси соборності в губернській Малоросії чи україномовного, російськомовного, болгарськомовного і татарськомовного населення тощо. Головне у вихованні молоді, на думку М. Пирогова є цивілізовані «Питання життя», розуміння ролі ліберальних змін просвітника полягали у тому, щоб теорія і практика були органічно пов'язані. [316, С. 567]

Т. Хорольська, наприклад, дуже аргументовано веде розмову про оригінальну філософсько-християнську інтерпретацію людського існування і

сутності освітнього простору, запропоновану просвітителем М. Пироговим. Зворотність особистісного існування він пов'язує із такими життєвими цінностями як освіченість, наука». [414, С. 133] М. Пирогов, росіянин за походженням, теж як і багато з його земляків, відносився до України, як до неньки, оскільки побачив у так званих «хохлів і малоросів» ментальні прояви власного патріотизму у дусі християнської «любові до ближнього», елементи духовного милосердя, що пізніше були сформульовані у європейській гуманістиці, як толерантність та мультикультуралізм.

Церква, на його думку, переслідує «згубне коло». [414, С. 133] М. Пирогов, зокрема як офіційно визнаний хірург та К. Ушинський, відомий поборник лібералізму, були у губернській Малоросії освітніми реформаторами; у середині XIXст. Дух ліберальної моделі мав чітке історіософське уявлення про необхідність взаємовпливів «влада-освіта», - прихильники громадянського суспільства діють в історичному контексті європейського розвитку нескореної України. Впровадження у вітчизняній історіософії творів носіїв ліберальної моделі освітнього простору губернської Малоросії здійснювалось у контексті парадигмальних чеснот цивілізованого українства, як повага до спадку харизматичних корифеїв, представників «філософії серця» (Г. Сковорода, М. Гоголь, Т. Шевченко, П. Юркевич), оскільки на сторожі добра є дух вільного слова.

У мережах вітчизняного освітнього простору XIX ст. лібералізм «пастирів добра» є оновлений дух (панування античного духу) просвітників-наставників. Створення цивілізованої системи національного виховання підвищує роль видатних вчених, так і лібералів-романтиків та громадських діячів, якими були відомі харизматичні особистості свого часу видатний педагог, громадський діяч і відомий освітянин Костянтин Ушинський. Видатним українським просвітником був відомий хірург «Микола Пирогов…, працював (1856-1858) попечителем Одеського, пізніше – Київського навчального округу», сприяв відкриттю в Києві недільної школи для дорослих – першої такої школи в Україні і в Росії…» підкреслює Стефанія Яворська [442, С. 11]. Завдяки креативним здібностям

м’яких романтиків-просвітників (були носіями ліберальної моделі національного виховання), соціокультурна комунікація відтворює дух європейського порядку в результаті гуманізації простору освіти, має адекватно відповідати процесу цивілізованої еволюції губернської Малоросії. М. Пирогов у свій час вдало довів про те, що дух міжкультурного спілкування з точки зору світових діячів європейського простору, у філософемах гуманістики втілює норми культурології, лінгвістики, соціології, етнології, прагматики, оскільки кардинально змінюється характер освітньої парадигми мовної комунікації за нелінійними законами. Останнє означає, що цей світ має багато поворотів, пов’язаних з вибором шляхів позитивістських, або ліберальних немарксистсько-егалітарних, натуралістичних (неопрогресистських або вітасофсько-гуманістичних).

Оновленням гуманізму людських стосунків носіїв ідеї ліберальної освіти є новітньою закономірністю глобальної доби, слід вважати її витоки таким феноменом, що задовольняє потребу суспільства у відновленні позитивної еволюції і сталого розвитку історичної пам’яті, але водночас ставить під загрозу «здатність майбутніх поколінь» розкрити весь соціокультурний зміст буття, але в аспекті універсальності освітнього знання (М. Романенко) [341, С. 72-75]. Це стосується також визначення достеменності як сучасної комунікації, що залежить від осмислення феномену антропологізму, та від рівня, обґрунтування цілей раціональної дії, спрямування й відтворення механізму втілення теорії комунікативної дії та виявлення фундаментальних засад.

Харизматичні суб’єкти освітнього націєтворення використовують творчість М. Пирогова і К. Ушинського, щоб знімати амбітні прояви в діях, носіїв малоросійської меншовартості, зокрема протистояння лібералів та консерваторів, - прихильників імперської влади. Завдяки цим романтикам-просвітникам українська ідея постає специфічно-освітоцентричним «оберегом» для парадигми гуманізації простору губернської Малоросії. Творчі здобутки стають впливовою формою інституціалізаційних реформ в Україні, символом громадської поваги духу пасіонаріїв-борців, гальмуючи консервативний рух освітніх ультрарадикалів, що впроваджували у перекрученому вигляді

шовіністичну формулу влади («православ'я-самодержав'я-народність»). Романтично-просвітницькі новації освітніх реформаторів відтворювали громадський заслін проти ідеологічного екстремізму так званих «консерваторів-малоросів», хто обожнював націонал-нігілізм, чим об'єктивно користувались прихильники лівого радикалізму.

Гуманістика освітоцентризму є духом ліберальних реформ, яка несумісна зі стереотипами богоборської бездуховності, або проявами насилля бездушної влади тощо. Існує єдина Душа Світу, яка пов'язує собою Всесвіт у його етнонаціональному розмаїтті, також існує за історіософським аспектом філософська творчість Миколи Пирогова і Костянтина Ушинського, оскільки на той час вони опосередковано знаходились у Кобзаревому колі однодумців. У філософії освітнього простору з'явився розвиток найважливіших спадкових можливостей вільного буття, цивілізаційних результатів, засвідчивши гуманізаційні інтенції освіти; громада осмислює досягнення українських романтиків-просвітників та інтерпретує їхню спадщину, задля розуміння логіки, сенсу та спрямованості культурно-історичного процесу в Європі взагалі, а також у нескореній Україні. Тут, завдяки романтикам-просвітникам, соціокультурний простір рухається від процесу вибудовування освітньо-парадигмальних підстав незалежного буття, до європейських ідеалів, до ідеальної української державності. Чому чітке розуміння дихотомії національної ідеї та освітнього простору дуже потрібне?

К. Ушинський, наприклад, провів порівняльний аналіз шкільних систем найбільших країн Європи і Америки, зробив висновок про те, що в системі національного виховання основоположним повинна стати опора на «три стовпи»: народність, християнсько-православна віра, наука. Неминуще значення мали посібники «Рідне слово» і «Дитячий світ» в навчанні початкового читання. [392; 393]. «За К. Ушинським англійці всю свою педагогіку спрямовують на виховання справжнього англійця – джентльмена, німці – справжнього німця, французи – справжнього француза, а не якоїсь абстрактно космополітичної людини, яка не пам'ятає свого роду, рідної мови, нації» (Ю. Руденко) [344, С. 4].

К. Ушинський, знаходячись у колі офіційної філософії консервативних впливів і ліберальних прожектів, обґрунтовує необхідність українським патріотам розбудови національного духу по типу англійської системи освітнього простору, оскільки в цьому криється цілком англійська ідея.

Англійці знайшли засіб розвивати в новому виявлення механізму самоорганізації в умовах нестабільності в антропо-соціокультурних системах. Таким чином, самореферентна система Ушинського має бути змодельованою як різноманітність упорядкованих деяким відношенням чи зв'язаних певними ознаками суб'єктно-об'єктних елементів, які можуть представляти собою свою значимість для існування і самореалізації людини, якщо поєднає у своїх цінностях істину, красу, та моральну правильність. М. Пирогов, у свою чергу, особливу увагу приділяє проблемі свободи і свободі совісті. Просвітителі, спостерігаючи за життям української людини зазначали, що обійстя освіченої людини більш вдале, відрізняється виразною продуманістю в його облаштуванні. Розвинена самосвідомість освічених «малоросів» є здобуток їхньої трудової самовідданості та слідування біблійно-молитовному принципу. «Сплячий розум народжує потвор». «При слабкому розвитку моральних основ людини можна було б говорити лише про спритність у процесі облаштування власного обійстя українською людиною», вважає Пирогов [414, С. 140].

Зараз, пройшло майже 200 років з дня народження Миколи Івановича Пирогова; відзначимо, що його творчість, яку збагатив К. Ушинський, духовно перехрещується із гуманістикою заповітів Великого Кобзаря. Творчість М. Пирогова і К. Ушинського, з їх романтично-просвітницьким тлумаченням гуманістики, Ідеї гуманізації навчання і виховання зайняли чільне місце у філософській творчості, як М. Пирогова, так і спадщині К. Ушинського. «Великий український педагог наполегливо відстоював ідею навчання дітей доступною їм материнською мовою» Гуманістичні ідеї К. Ушинського висловлені в ключових творах: «Дитячий світ»» (1860), «Педагогічна поїздка по Швейцарії» (1862), «Людина як предмет виховання» (1867). Отже, людяність та гуманність є однозначно принципом європейських відносин у суспільстві і мірилом

суспільного розвитку. Їх втілення у виховну та освітню сферу – важлива умова розвитку українського суспільства на гуманістичних засадах.

Для цього необхідне продовження вивчення і використання народної педагогіки і творчості «видатних педагогів» для відтворення української політичної динаміки. Наприклад, К. Ушинський, як просвітник цивілізованого націєтворення відзначав, що для освітньо-парадигмального сенсу особливе значення має те, про що «філософія серця» явила у формах нашої культури, у її видатних постатях, які зі своєю долею і творчістю виступають, так би мовити, просвітниками у становленні історичної європейської нації, її дороговказом на шляху духу істини. Його нащадки бачили себе як у Кобзаревому колі видатних особистостей, також серед окремих українських педагогів – корифеїв, номінантів шляхетної творчості в духовній сфері. У своєму дослідженні ми постійно до них звертаємось: життя, доля і освітньо-нова філософія освітнього простору виокремлює погляди М. Пирогова і К. Ушинського, Великого Кобзаря і М. Гоголя, Лесі Українки та І. Франка. Вони дуже глибоко осмислювали прояви шляхетності патріотів та гріховні (внаслідок з історичними обставинами) стереотипи малоросійщення.

Важливе місце належить гуманістичній діагностиці освітнього буття, впливу «філософії серця» на прояви життєвої ситуації кожного вихованця (будь-якого етнічного походження), є не лише засобом, а й метою козакофільсько-гуманістичного розуміння перспектив духовного розвитку дитини в Україні. В одному із своїх останніх листів, що надрукував В. Терлецький, наприклад, К. Ушинський писав: «Ось ми із петербуржців зробилися киянами… Чи добре мені у Києві? На жаль, недобре… Душить глухомань, нічого близького серцю, але для сім'ї моєї буде краще, ніж де-небудь…» [381, С. 27]. Він пов'язував феномен «глухомані» навіть у Києві, з тим, що московські можновладці особливо консервують комплекс малоросійської меншовартості. «Раніше зазвичай пояснювалося: Ушинський видатний російський педагог, не згадувалося його походження – українець… В одній з лекцій він це так окреслив: «Вже сам Київ носить на собі відбиток гірського характеру… На цій малоросійській рівнині

вперше виразно з'явилося і утвердилося поняття Русі,… в ній воно збереглося під татарським, польським, і московським владарюванням, самозберігаючись від усього чужого як святиня, як дорогоцінна думка…» [392, С.25]. Такого роду християнські риси характеру у Західній Європі майже не культивувалися, особливо в Прусському королівстві, що повело жорстоку боротьбу за створення другого рейху, а потім – за встановлення своєї гегемонії у Європі й світі тощо.

О. Бісмарк, видатний прусський державний діяч XIX ст., підкреслив особливу роль як німецького солдата так і німецького вчителя у мілітарних успіхах під час створення другого рейху, що призвели до появи прусської системи виховання, яка має відтворити войовничий дух другого рейху. За першу половину XIX ст. мілітарна педагогіка мала ситуативний військово-стратегічний ефект, оскільки «довела свою національну педагогіку до такої досконалості, до якої ще далеко всім іншим народам і з найбільшою послідовністю провели свою національну ідею, тобто ідею німецького життя від елементарної освіти до своїх факультетських програм», підкреслював К. Ушинський». [392, С.8]. Свої погляди на філософію європейського простору патріоти-реформатори розкрили у своїй діяльності в дусі «християнської ґречності» (діалогах,текстах, віршах, байках, притчах, листах, посібниках). Роздуми про виховання й життя відповідно до самопізнання філософії серця, зокрема збагатили формулювання національної ідеї Г. Сковородою у творах про сенс соціуму, саморозвитку і самоорганізації людини [358, С. 8-9].

Освіта виявляє сенси у досягненні цілісності соціальної спільноти і має розкрити відношення наставника з «маленьким українцем», як «іншим», тобто «суб'єктом історичного процесу», в узгодженості відносин носіїв західної та східної культур і цивілізацій, за досвідом видатних реформаторів (В. Аксьонова, О. Ананьєва). Аналіз впливу соціального становища учня на його успіхи в системі освіти Заходу здійснювався під впливом якісної зміни соціальної стратифікації, її взаємовідносин з процесами в економіці і політиці, освіті та вихованні (М. Арчер). Ситуація паридигмальної гуманізації моделі освіти широко обговорювалась, але кволо здійснювались зміни, оскільки царат у той час

гальмував розвиток українського націєтворення. У губернській Малоросії освітні реформи та громадське відродження значно відставали на фоні масових протестів «продвинутої» молоді в університетських центрах російської імперії. Представники патріотичної молоді, з числа студентів та інтелігенції, своїми виступами активно відстоювали необхідність демократизації вищої і середньої школи. Позитивне ставлення передової громадськості до гуманістичної спадщини великих українських реформаторів системи освіти і виховання було закономірним, погляди М. Пирогова і К. Ушинського випереджали свій час. Романтично-просвітницька традиція видатних українських реформаторів згодом була осмислена в Україні і Європі, у малоросійських умовах еволюційно формувався простір європейської ходи націєгенезу.

Популярність методів української освітньої еволюції взагалі на Заході пов’язана з новизною авторських систем, зокрема тих, що створювали майже свій особливий ідеал людини і вимагає від свого наставника відтворення цього ідеалу в окремих особах. Цей ідеал виховання у кожного народу відповідає його «характеру й визначається його громадським життям, розвивається разом із його особистим розвитком та його з’ясування становить найголовніше завдання кожної народної літератури» (К. Ушинський) [392, С. 36]. Наприклад, громада уважно розглядає філософсько-освітні погляди видатного мислителя та гуманіста другої половини XIX ст. К. Ушинського, інтерпретує його феномен як планетарне; романтично-просвітницьке явище й основоположну складову структури європейського світу, оскільки він по праву визнавав соціокультурну діяльність педагогів визначальною в житті українських патріотичних осіб. Стрижнем формування здатності шляхетної людини до соціокультурної самореалізації, він вважає «становлення філософсько-освітніх поглядів». К. Ушинський висловлював думку про те, що провідна роль належить українській світоглядній традиції, а його самого можна вважати одним із засновників вітчизняної та європейської філософсько-освітньої думки» (В. Терлецький) [381, С. 23]. Виховання є сила гуманістичного духу, матеріалізуючи настрої опозиційної інтелігенції, що поєднує критику забаганок офіціозу із зняттям загрози правлячому класу.

Початкове формування соціально-культурних умов відбувалося для того, щоб малоросійський етнос мав свій власний освітній і філософсько-соціокультурний погляд на виховання, що поєднуються зі здобутками історичного процесу. М. Пирогов і К. Ушинський, створювали свою модель за лібералізацією національного виховання,що об'єктивно впливала на подолання стереотипів малоросійської меншовартості,тобто стимулювали громадські умови забезпечення Кобзаревої мрії.

Гуманістика лібералізації національного виховання пристосовує об'єктивні умови освіти до створення саме позитивного соціального мікросередовища, де є вільне функціонування процесів виховання і навчання, тут діють певні суб'єкти у формі різноманітних проявів взаємодії освіти з відповідною системою економічної, політичної, соціальної регенерації різних вікових груп людей. З того самого Платонівського Сократа, філософія М. Пирогова, К. Ушинського збагачувала досвід інших видатних просвітників. На Заході теж використовуються спроби вдосконалення нашого досвіду, згідно з «ситуативними закономірностями», найвищого ціннісного морального важеля досягли видатні українські освітяни, але за логікою власної національної ідеї; осмислюють ретельно сутність категоричного імперативу, коли свобода рідного народу постає як завдання захисту національного буття, що є підставою відтворення історичного духу добра тощо. Останнє означає, що цей світ має багато поворотів, пов'язаних з вибором шляхів подальшого розвитку природи, соціуму, освіти особи (В. Аксьонова) [9;12;13]. Отже, гуманістичний підхід М. Пирогова і К. Ушинського передбачав комплексне врахування зв'язків різних рівнів і форм між елементами самореферентної системи, розвиток яких посилює цілісність освітнього простору та ефективність стратегічної мети; посилюється можливість багатоваріантного врахування статистичних, вірогідних, динамічних законів та закономірностей.

Однак спільним у глобальній еволюції поневоленого суспільства є те, що гуманістичний підхід передбачає пошук оптимальних шляхів загального виживання «маленького українця», раціоналізації освіти і відносин людини з природою. Під час

реалізації цієї важливої мети просвітники змогли усвідомити необхідність раціонально-гуманістичної, конструктивної основи соціокультурного простору, що формує цілісність матеріального і духовного світу, природи і суспільства.

М. Пирогова і К. Ушинського звинувачували, як носіїв лібералізму, що нібито ігнорують становлення агресивного українського етноцентризму, але ці видатні громадські діячі постійно долали стереотипні вигадки щодо глибини проявів національних цінностей в нескореній Україні. Дух українських прихильників гуманістичного філософствування, має європейський вимір порівняно з тим, як могло бути за логікою людської суб'єктивності в процесі осмислення ліберального проекту видатних реформаторів освітнього простору.

З'явилося покоління Кобзаревих романтиків-просвітників, які так чи інакше протидіяли духу поневоленої Малоросії; громада зустріла з повагою сміливість і новизну в почуттях М. Пирогова і К. Ушинського, що змогли публічно висловити свої історіософські переконання, і надавали характерам української молоді тієї козацької твердості і ліберальної практичності, якими відзначаються цінності європейської цивілізації [316;392].

Відсутність політичного розмаїття буття давало привід московським можновладцям для приниження інтелектуальних носіїв шляхетного типу ліберального освітоцентризму та для критичного сприйняття всіх освітніх новацій. «Історіософія серцевої єдності» є попередження свого та майбутніх поколінь про техногенну (й духовну) небезпеку, зокрема від (духовного) інфантилізму, державної еліти та історичну необхідність освоєння здобутків культурної антропології в Україні. В подальшому громадське суспільство дуже обережно звертало увагу на спадок М. Пирогова та К. Ушинського - «стихійних правдолюбів», чим підживлювався процес еволюційної легітимації вітчизняної шляхетної думки, торкнувся і дії суверен-демократів (м'яких пасіонаріїв), які вдало еволюціонізували у бік демократичного патріотизму. З часу знайомства з життям і творчістю європейських гуманістів, українських просвітників та романтиків у світогляд молодої генерації ввійшло уявлення про істинно людський патріотизм ролі звичайних громадян.

Світ речей виявляє себе в історично-етнічних аспектах віктимності наставника і дитячого колективу, оскільки він не завжди може бути центральним сенсом міжкультурної взаємодії або адаптувати всіх вихованців до суб'єктивізації ролі рушійних сил, які звеличені духом істини і знаходяться у духовному світі. «Німець, англієць, француз, американець вимагають від виховання не одного й того ж, і в слово «виховання» кожний народ вкладає різні поняття». Кожен народ іноді має прояви охлократичного духу. Люди за своєю природою вороже ставляться до тих, хто нехтує релігійним духом, зокрема історично визначених святих місць або образливо номінує реформаторів політичної нації.

У романтично-просвітницькому аспекті історіософія романтиків-просвітників була спрямована до освітнього простору та патріотичного виховання звичайного українця-представника величі свого народу: «Свобода», як саморегулятивна ознака історіософії примушує до об'єктивного уявлення освітніх відносин суспільства, влади та природи, з їхньою «притаманною людині інтенційною здатністю творити світ за своїм власним вибором» (В. Лях) [268, С.106]. Україна має орієнтири де перехрещуються заповіт Т. Шевченка та гуманізуючі дороговкази М. Пирогова й К. Ушинського, щоб виявити гуманність, як існування духу історіософських впливів, і на моральність людства та на патріотизм людини, яка попри офіціозу сприймає дикунське або варварське використання знарядь праці та феноменів природи (В. Бех, К. Жоль).

Дух моральності освітнього простору в Україні був наближений до «серцевих» європейських чеснот, тому потрібний носіям козацької шляхетності. Ліберальна модель освітоцентризму відображує об'єктивний вплив філософії серця цих діячів розуміння особистого відтворення духу істини. І те, що видатна людина про себе думає і висуває гуманістично-освітню концепцію, є оголошенням своїх уявлень про сенс буття, назавжди відповідає адекватному внеску в реальні результати боротьби і компромісів реформаторів. Для досягнення позитивних результатів, і за для залучення молоді до процесу формування національної ідеї. Першими з таких мислителів-практиків реформування освіти в губернській Малоросії були М. Пирогов та К. Ушинський,

їх діяльність відповідала духу української ідеї. Вони у своїй творчості були прихильниками «філософії європоцентризму» за досвідом освітнього гуманізму. Свої погляди на філософію освітнього простору розкрили, збагативши відтворення краси світу за принципом кордоцентризму. Г. Сковорода, не випадково у своїх діалогах, віршах, байках, притчах, вказував на швидку появу захисників існування духу людської гідності, що прискорювало зміни в губернський Малоросії, саме цим він зміг привернути увагу інтелектуальної особистості до європейського шляху.

Справжній патріотизм М. Пирогова і К. Ушинського в їхньому оптимістичному сприйманні буття як особистої відповідальності за долю всіх тих юнаків і дівчат, що жили за умов трагедії кріпацько-деспотичного періоду або почали навіть сприймати, як нестерпні умови «дикунського накопичення капіталу»,або не сприйняли варварське знищення Кобзаревих нащадків, які вимагали навіть євангелізації українською мовою тощо. Доля М. Пирогова чи К. Ушинського засвідчує про необхідність масового доступу нової генерації до європейських цінностей, до читання Євангелія українською мовою чи всієї Біблії. Освіта рідною мовою майже якісно, на межі тисячоліть, змінює дух «великої України». Наш народ навіть у культурі спілкування показав владі те, що він дістав дуже пізно майже безцензурний погляд на втрачений рівень освітньо-філософського відтворення вільнодумства або розповсюдження власної культури, яке зобов’язує до «сповідування християнсько-просвітницьких вершин», зокрема до широкого вживання рідної мова у моделях самоорганізації освітнього простору вже з другої половини XIX ст.

Концептуальною домінантою гуманізації простору освіти є історіософське перетворення «філософії серця», з її впливом на конкретні дії харизматичних особистостей: феномен освітоцентризму постає сферою культурного антропологізму і саморозвитку особистості. М. Пирогов і К. Ушинський детермінували історіософський підхід до «ліберальної моделі освітоцентризму», до аналізу біосоціальних і духовних чинників патріотичної особистості. Пріоритет «народності виховання», відповідає природі соціокультурологічної

відповідності антропологізму, зміни вектору становлення звичайної людини на основі системної реалізації принципів християнського лібералізму та громадської відповідальності за подолання малоросійської амбівалентності, зорієнтованості на напівколонізований етносоціальний розвиток.

В українській історіософії теорія, яка критикувалась за свою другорядність у різноманітті форм етногенезу виражала потрібність висвітлювати роль М. Пирогова і К. Ушинського в аспекті «тихого лібералізму» і у подальшому вплинув на збереження етнонаціональних відносин, і, становлення політичної нації, потрібної для критики марксистсько-ленінського тлумачення другорядності освітнього збереження свободи людини на Сході та Заході, у дусі «філософії серця» тощо. За рівнем історіософського розуміння класично-метафізичних принципів національної ідеї почалось поступове осмислення творчої діяльності просвітників, які мають внесок у збереженні гідності «маленького українця».

4.2 Радянський етап малоросійщення освітнього простору: латентне відтворення лицарського духу служіння українському козакофільству

Національна ідея, в її екософсько-ціннісному аналізові освітньо-життєвих перспектив «маленького українця» є елементом необхідного якісного покращення життя, вважав В. Макаренко, який зміг досягти реформування освіти загально-козакофільським шляхом та в аспекті широких соціальних перетворень. Філософеми свободи за концепцією і досвідом А. Макаренка дуже важливі, оскільки видатний освітній реформатор починає «Педагогічну поему» не в діалектиці «свій-чужий», а саме в пасіонарно-феноменологічному трансцензусі дихотомії «свій-інший», щоб використовувати традиційні символи свободи духу, тобто відобразив тугу нової генерації за ознаки самостійності в українській інтерпретації.

Уособлюється необхідність архетипізації шляху цивілізаційного націєтворення за допомогою феномену людиноцентризму, коли гуманістичні обрії освітнього простору висвітлюють громадянські особливості становлення

українців як політичної нації у забрудненому сталінізмом середовищі, оскільки звичайний громадянин розуміє відносність ідеалів етноцентризму.

Але лідер патріотичних сил завжди має бути «хазяїном», як і пам'ять про гетьмансько-козацьку традицію, тоді він завжди є воїном і мудрим господарем; модель козакофільства обумовлює статус «гетьмана» в діях держави і громадянських організацій суверенної України. А. Макаренко пов'язував у «Педагогічній поємі» сенс філософії свободи і загальне поняття «європейського простору»: співвідноситься із кордоцентричним змістом поняття «української ідеї» і духом «освітнього простору» в їх історично-метафізичному тлумаченні вищих ідеалів громадського життя; виявивши сталість, стійку системну властивість кобзаревих джерел, які «живлять» пам'ять української політичної нації, її складових з-поміж автохтонів і нацменшин, що зображають правдиві свідчення про ходу громадянської взаємодії духовної еліти та суспільства у нескореній Малоросії.

Освітоцентризм, як фундамент саморегуляції кризового суспільства, підвищує і статус наставника, і втілення метаморфоз етносоціальної еволюції (М. Пирогов, К. Ушинський, П. Юркевич, В. Винниченко, В. Вернадський, А. Макаренко, В. Сухомлинський).

Наприклад, А. Макаренко завжди був «Лицарем сумного образу» на службі своїх вихованців, і всієї нескореної Малоросії, бо знаходився за покликом душі і серця на службі Бога і Святого Духу, постійно шукав істини. Пізнання основ буття є першопочаток духу істини. Бог не обов'язково має бути присутнім у цьому світові наочно. Чи його влада є «проявом Святого Духу та царство (і буття) не від світу цього»? Якою мірою свободи звичайна людина заперечує можливі цінності присутності надзвичайного буття Вічного Сущого в етносфері?

Відповіді саме на ці питання визначають проблемний характер метафізичного пізнання – від Аристотеля до Фоми Аквінського, від Платона до Канта, від Митрополита Іларіона Київського до М. Гоголя та П. Юркевича, М. Пирогова, К. Ушинського, від Секста Емпірика до Г. Сковороди, Т. Шевченка, А. Макаренка, В. Сухомлинського, В. Вернадського, оскільки вільне пізнання Слова

у творчості харизматичних осіб, є захистом шляхетної свідомості українського етносу, яку він (суб'єкт) використовує для впливу на патріотичні орієнтації учнів, студентів, всієї молоді тощо. Зараз теж відбуваються гострі дискусії, є той незаперечний факт, що Антон Макаренко у надзвичайно складних умовах, попри установлення сталінського режимного характеру освіти, і прагнув, і зміг виховувати безпритульних дітей, як повноцінних європейських громадян. У теорії і практиці лицарського служіння духу істини простежується важливість поваги і «вільного козацтва», і національній боротьби. Експеримент А. Макаренка отримує статус бути сенсом істини; козакофільство в історіософському сенсі представлене так само широко [273. С.51-54]. В історичних змінах революційних подій початку ХХ ст. насилля войовничих лідерів відкидає дух свободи особистості, держави, соціуму, освіти. Безглуздість «етнічних націоналістів» теж історично пов'язана чи з підміною поняття «національне визволення учасників руху за самостійність», або коли є фанатичне обожнювання «національної революції». Цивілізаційна вага цього феномену відображує ситуативний універсалізм комуністично-утопічного проекту створення стереотипів плебейської деморалізації еліти української нації. Ситуативно, сталіністи, за допомогою історіософем більшовизму, відтворили малоросійську еліту, як брехливого поводиря пролетарсько-охлократичних міфологем щодо козакофілів-кордоцентристів. А. Макаренка залишається однією з найбільш відомих у світі. Його твори видані у всіх країнах Європи і Азії (на 17 мовах) (Ф. Гетманець) [109, С.28].У пострадянський період теж зберігається інтерес до «Педагогічної поеми».

Гетц Хіллінг (м. Марбург), приват-доцент Марбургського університету, відомого в Європі та по всьому світі, створив лабораторію «Макаренко-реферат», де досліджує його геніальну освітню систему. Г. Хіллінг не поділяє думку тих представників спільноти в Україні, які відносяться до його спадщини, як до факту минулого, «але ЮНЕСКО визнала Макаренка…не як ідеолога сталінської освіти, а видатного педагога ХХ століття, його книгу «Педагогічна поема» - найкращим художнім твором про виховання» (Л. Татарінова). [378, С.35-36] «У всій історії

освіти ... виділяються два основних типи школи: «школа навчання» і «школа життя» або «школа виховання». У «школі життя» виховання й навчання узгоджуються зі спадщиною Ж. Руссо і Й. Песталоцці про те, що життя утворює (виховує) в напрямку, де працювали Л. Толстой, П. Лесгафт, С. Шацький, А. Макаренко, В. Зеньковський, а також психологи і соціологи Л. Петражицький, П. Сорокін, А. Леонтьєв.

З'ясування змісту громадських чеснот в концепції романтиків-просвітників перехрещувалось з ліберальним освітоцентризмом М. Пирогов, К. Ушинський, створили основи загально-цивілізаційних цінностей, вплинувши на козакофільський сенс макаренківської «школи життя», де вихованці не брали участі в богоборських заходах тощо. Вони не брали участі в оргіях «войовничих безбожників»: проти прикрашення храмів, або проти шествия з хоругвями й літургії тощо. Завжди «речевым эффектом отличается деятельность юриста, врача, авторитетного педагога, крупного специалиста, священника» [429, С.32-33]. А. Макаренко теж використовував багату палітру засобів риторично-емоційної дії в процесі козакофільського відтворення колективістської моделі виховання.

Педагогічний експеримент, що почався, як відлуння романтично-просвітницької доби, торкнувшись субстанційних підвалин,так чи інакше перехрещувався з феноменом боротьби за свободу в процесі осмислення А. Макаренком української національної революції за класичним її розумінням, оскільки радянський тоталітарний режим ситуативне намагався здійснити шляхом насилля суцільну стандартизацію молодої людини. Чому ж значною частиною українства ситуативно відкинуті високі ідеали гетьмансько-козацької слави? «У світі, де будь-які закони добра… лише проголошуються, але дуже рідко виконуються, шаленство Дон Кіхота стає зрозумілим. Його хвороблива фантазія дозволяє побачити те, чого людина здорова і розважлива ніколи навіть не припустила щодо тих, хто живе поруч». (В. Снєгірьова) [365, С. 22].

А. Макаренко настільки тонко піддав критиці втілення більшовицьких революційних прожектів,про «остаточне вирішення релігійних чинаціональних

питань»; хоча тоталітарна влада прискіпливо вивчала його досвід; таку символічну гуманістику козакофільства можна було розшифрувати лише за допомогою понять «філософії серця», «ідеальних типів» соціології, екзистенціалізму, фрейдизму, тоді офіційно відкинутих, як і традиційні богословські судження про людину, її моральне призначення.

А. Макаренко у боротьбі з націоналофобіями, зокрема з антисемітизмом проявив себе носієм українських цінностей у дусі гуманізму. «Бороться с этим (проявами антисемітизму. – Авт.) оказалось трудно. Все делалось в полной тайне, очень осторожно и почти без риска, потому что евреи… запугивались до смерти и боялись жаловаться. Только по косвенным признакам, по убитому виду, по молчаливому и несмелому поведению можно было строить догадки…, неуловимые слухи… установили и список насильников. Все это были наши старые знакомые: Бурун, Митягин, Волохов, Приходько, но самую заметную роль в этих делах играли… Осадчий и Таранец.… Теперь наклонность к преобладанию нашла выход в пуганье евреев и издевательствах над ними» [273, С. 76-77]. А. Макаренко знову проявив себе як видатний футуролог, що попереджав своїх сучасників про наближення трагедії Голокосту, «Бабиного Яру» тощо.

«Поднимать явную, открытую борьбу против шайки наших изуверов нужно было осмотрительно: она грозила тяжелыми расправами прежде всего для евреев; а такие, как Осадчий, в крайнем случае не остановились бы и перед ножом… Мне нужно было изолировать Осадчего и Таранца. Карабанов, Митягин, Приходько, Бурун относились ко мне хорошо, и я рассчитывал на их поддержку. Но самое большое, что мне удалось – это уговорить их не трогать евреев.… Все хуже положение с евреями становилось… Их уже можно было ежедневно видеть в синяках… Осадчий - ходил по колонии гоголем и вызывающе посматривал на меня и на воспитателей… Он очень хорошо знал, какая это длинная и мучительная история – отправить из колонии. Нужно было долго хлопотать об этом в комиссии, представлять всякие опросы и характеристики…, нужны были даже разные свидетели» [273, С.77-78]. Інформація з сутнісних аспектів європейського розвитку духовних носіїв освітосфери ніколи не замінить особистісного впливу справжнього

наставника у передачі духовного знання і наукового трактування свого гуманістичного, козакофільського, педагогічного досвіду, зокрема в гальмуванні та подоланні побутового антисемітизму.

«Не сам по себе Осадчий был занятен. На его подвиги взирала вся колония, и многие относились к нему с одобрением… Отправить его из колонии значило бы законсервировать эти симпатии в виде постоянного воспоминания о пострадавшем герое…, который ничего не боялся, никого не слушал, бил евреев, и его за это «засадили». Да и не один Осадчий орудовал против евреев: Таранец не был так груб… и в глазах у всех относился к евреям… нежно, но по ночам закладывал тому или другому между пальцами ног бумажки и поджигал их, а сам укладывался в постель и представлялся спящим. Или, достав машинку, уговаривал какого-нибудь дылду вроде Федоренко остричь Шнайдеру полголовы, а потом… куражиться… Спасение во всех этих бедах пришло самым неожиданным… образом…; дежурный (рассказал, что Осадчий при всей колонии за ужином ударил Шнайдера по лицу)… приказал Осадчему… пойти ко мне (А. Макаренко. - Авт) доложить… Осадчий… сказал: - К завколу пойду, но раньше этот жид у меня попоет!... Остромухов, бывший всегда самым беззащитным из евреев, вдруг выскочил из-за стола и бросился к Осадчему… Осадчий избил Остромухова, а выходя… ударил его так сильно, что у того выскочил зуб… Я тоже был уверен, что если сейчас не разрешу до конца все напряжения, то евреям нужно будет немедленно спасаться бегством… Меня подавляло и прямо замораживало то безразличие к побоям в столовой, которое проявили все колонисты…» [273, С.78-79].

«Осадчий… ввалился в кабинет в пиджаке внакидку…, вместе с ним пришел и Таранец. Я показал ему на Остромухова и Шнайдера… :

- Подумаешь!... Два жидка… И вдруг педагогическая почва с треском и грохотом провалилась подо мною… В полном беспамятстве я искал на столе что-нибудь тяжелое, но вдруг схватил в руки стул и ринулся… на Осадчего. Он в панике шарахнулся к дверям… Осадчий сидел на полу и начинал всхлипывать. На окне притаился бледный Таранец, у него дрожали губы:

- Ты тоже издевался над этими ребятами!?

- Даю честное слово никогда больше не буду.

- Вон отсюда… Осадчий смотрит на меня спокойно, серьезно:

- Четыре дня отсидишь в сапожной на хлебе и на воде…, отсидишь четыре дня, он… заявил:

- Я ухожу из колонии» [273, С.79-80]

«Розбишацьке» відношення щодо єврея-колоніста деякий час було героїзовано серед вихованців. В главі першій 14 параграфа «Чернильница по-соседски, А. Макаренко связывает свою борьбу с антисемитизмом со слабым воздействием педагогов на взаимоотношения колонистов: «Екатерина Григорьевна (педагог - Авт.) однажды сказала мне с таким выражением, будто я тяжелобольной, а она сестра милосердия… Евреи наши – прелесть: они немного испуганы всем, прекрасно работают и страшно смущаются…, старшие за ними ухаживают. Митягин, как нянька, ходит: заставил Глейзера вымыться, остриг, даже пуговицы пришил.… Значит, все было хорошо…, меня возмущала безобразно организованная педагогическая техника.… Об Осадчем я думал меньше всего. Я его вывел в расход, записал в счет неизбежных в каждом производстве убытков и брака» [273, С.80-81]. Згодом Осадчего вдалося вивести на цивілізовані відносини, із Шнайдером тощо.

«Шнайдер (єврейський хлопчик, що постраждав від антисемітських образ деяких колоністів. - Авт.) был умница и обладал глубокой духовной организацией…Он умел спокойным светом облить самое трудное отрядное недоразумение... Восьмой отряд единодушно выдвинул его в командиры» [273, С. 290]. Громадсько-гуманістична консолідація українців різного етнічного походження, за досвідом видатного філософа-педагога, підтверджувала необхідність формулювання української ідеї в освітоцентризмі як гуманітарного комплексу «великої родини». За прогнозом Т. Шевченка і досвідом А. Макаренка де-факто створюється модель гуманістичного освітоцентризму адекватна еволюційному становленню європейських чеснот козацького стилю буття, піддається впливу європейських цінностей в просторі плюралістичних змін

поневоленого соціуму.

Творчість А. Макаренка відрізнялася патріотично-демократичним підходом і до пошуку сутності природи українського альтернативного суспільства, і до громадського засудження його гріховного відлуння у феномені етнічного націоналізму, що не відповідає європейському громадянському стандарту тощо. За умов тоталітарної влади феномен радянського колективізму є кроком почуттів амбівалентних за своєю сутністю, оскільки не завжди сприймає значну сукупність позитивних (демократичних) та й негативізму охлократичних впливів.

Серед важливих пріоритетів виступають, «дитячо-дорослі спільноти», у яких накопичується первинний громадянський досвід, здійснюється розвиток творчих проектів, зокрема конфесійних і ювентологічних проблем «наочної гуманістичної ваги», що відображається у стимулюванні етносоціального поступу учнівського самоврядування. А. Макаренко за своїм моделюванням гуманістично-антропологічних сенсів буття оголосив себе раз і назавжди одним з прихильників «філософії серця», оскільки і зараз його духовні нащадки продовжують прищеплювати основи цих традицій. Значно ускладнені реалії радянської дійсності, що була в подальшому розбудуванні протягом парадигми «антизастійних» років; зокрема українські дисиденти продовжили традиції кордоцентрично-козакофільської творчості; громада турбується саме про відмову від проблеми лише часткового збереження і кволої передачі демократичної спадщини, цінностей і норм активної політичної поведінки [273; С. 13]. У першу чергу, пов’язаних з тим, щоб вчасно і суттєво об’єднати громадян-козакофілів, що були прихильниками безпосереднього втілення «філософем серцевої єдності», духовних та романтично-просвітницьких інновацій творчості А. Макаренка.

Великий педагог, який активно творив у 20-30-х роках ХХ ст., завжди стояв перед загрозою арешту або перед фізичним знищенням себе, як «ворога радянської влади», що майже не приділяла уваги прогнозуванню гуманістичних змін освітнього простору, як спеціальної наукової проблеми, часто схематично відображаючи зміни в етнонаціонально-метафізичному дискурсі, зокрема у викривленому богоборському її вигляді. «Доктрину насилля» в комунізмі він

сприймав, як тупиковий історичний досвід, оскільки так її сприймала навіть більшість українців -із остраху. У «Педагогічній поемі» є критика споживацького відношення до козакофільства, зокрема до ролі С. Петлюри або його окремих послідовників, з їхньою часто імітацією поваги до спадку Великого Кобзаря, що видатний педагог показав на прикладі деяких викладачів, які майже паплюжили сенс цивілізованого козакофільства та ігнорували в цьому питанні принципи європейського гуманізму. Одним із них був викладач на прізвисько Дерюченко, над позицією якого (малоросійська меншовартість) він іронізує,як твердий козакофіл.

«Дерюченко был ясен, как телеграфный столб: это был петлюровец. Он «не знал» русского языка, украсил все помещение колонии дешевыми портретами Шевченко и немедленно приступил к единственному делу, на которое был способен к пению «украинских песен»… Его лицо было закручено на манер небывалого запорожского валета… и закручен галстук-стрічка вокруг воротника украинской вышитой сорочки. Этому человеку… приходилось проделывать дела, кощунственно безразличные к украинской государственности: дежурить по колонии (іронізує А. Макаренко – Авт.), заходить в свинарню, отмечать прибытие на работу сводных отрядов, а в дни рабочих дежурств работать с колонистами. Это была для него… ненужная работа, а вся колония – совершенно бесполезное явление, не имеющее никакого отношения к мировой идее» [272, С. 162]. Видатний педагог показує шкоду носіїв комплексів малоросійської меншовартості: «Дерюченко вдруг заговорил по-русски…, началось с того, что жена Дерюченка… собиралась родить…, впрочем, он не был счастливым отцом, его первенец, названый Тарасом, прожил в родильном доме только одну неделю… Тараса Дерюченко еще не было на свете,… когда… воспитатели и весь персонал колонии получали пищевое довольствие…, масло. Мы вдруг стали получать с таким обилием, что я нашел возможным -… выдать его в составе сухого пайка… Дерюченко (написав скаргу – Авт.)… пришел ко мне:

- Почему не выданы жиры на моего сына?... Завгубнаробразом вызвал меня и сказал:

- Приходил ко мне ваш воспитатель с жалобой. Знаете что? Надо таких гнать… невыносимого шкурника» [273, С. 173-174].

А. Макаренко суворо припиняв розпалювання національної ворожнечі, бо вважав її проявом комплексу малоросійської меншовартості серед співробітників, колоністів та викладачів. Один з них на прізвище Родимчик викликав невдоволення «активу колоністів» своїм небажанням чесно ставитися до своїх професійних обов'язків, зокрема прикриваючись тим, що головний агроном за національністю німець, заборонив йому тримати власну корову в загальному корівнику… Задоров (один з активістів, - Авт.), говорив:

- Зачем нужен этот Родимчик? Он целый день сидит у себя на квартире, а то уходит в деревню?... Придешь рапорт подписать, и то не найдешь: то он спит, то обедает, а то ему некогда – подожди. Какая с него польза?...

- Мы знаем, как должны работать воспитатели, - сказал Таранец. А Родимчик?... постоит с сапой полчаса…, а через два часа… уже он идет из деревни, что-нибудь в кошелке тащит… Я - обещал ребятам принять меры.… Наедине (вказує А. Макаренко. – Авт.) я начал его отчитывать… Родимчик прервал меня…:

- Я знаю, чьи это шутки, я очень хорошо знаю, кто под меня подкапывается, - это все немец этот! А вы лучше проверьте…, что этот человек…, чем Шере (прізвище співробітника, українського німця. – Авт.) кормит своего Милорда?... Он берет пшено…, варит… кашу…, дает собаке есть, ничего не платит… Я сказал Родимчику: - Уезжайте вы лучше из колонии… Сегодня приказом я вас уволю.… Где найти людей для этого проклятого дела? Настоящих людей? Настоящих людей? Это не так мало, черт его подери!» [273, С.163-164].

А. Макаренко сміливо вказує на те, що із переорієнтацією українського поневоленого суспільства на рейки радянсько-авторитарного відбувається деформація зовні оголошеного демократично-колегіального способу управління у дусі малоросійщення, з'явилася у той час і тенденція до поєднання різних парадигм навчання й виховання, які були прийнятими в якості зразка на всіх етапах розвитку європейського світу. Під час орієнтації на індивідуальну

траєкторію розвитку учня (та майбутнього студента), такий підхід здавався А. Макаренку найбільш доцільним і оптимальним, оскільки відповідав традиціям гуманістично-колективістського романтизму й допомагав реальному пасіонарному вихованню в умовах «ситуативної українізації» самоврядування та розвитку юнацькогоколективу. Феномен «романтично-освітньої пасіонарності» перехрещується з його просвітницькою традицією у творчості як видатного педагога, так і активістів-юнаків. Їхня участь у створенні самодостатнього юнацького колективу була осмислена наставником і знайшла втілення у ціннісному сполученні з онтологемами антропологізму, козакофільства та комунікативності. Творчість А. Макаренка відрізнялась патріотично-демократичним підходом до пошуку сутності природи українського патріотизму та до його гріховного відлуння у феномені «войовничого націоналізму».

Орієнтуючись на втілення ідеалів української ідеї, А. Макаренко час від часу знову діяв, як лицар «Дон Кіхот Запорізький». У «Педагогічній поемі» він нібито випадково торкається становлення феномену «бунту мас» в Україні і проблеми націократизму під час імперської навали, але за освітнім питанням поступово йде відтворення легальних форм протидії філософії козакофільства стереотипам сталінізму прихильників українського латентного опору, А. Макаренко і його однодумці діяли у середині 20-х років ХХ ст. попри духу малоросійщення та намагались припинити хвилі дитячої безпритульності. Сталінізму, як безжальній імперії, протистояла вся історія опору богоборській владі. В іронічно-апофатичній манері, Калина Іванович Сердюк, завгосп. дитколонії імені Горького, - «стихійний правдолюб» функціонально виконує роль Санчо Панси, торкається суперечок життя, говорить, як несистемний противник радянської влади, наприклад, тоді, коли сіє сумніви у діях влади в Україні. У чесних громадян-патріотів, що жили у нескореній Україні, визивали невдоволення більшовицькі починання, тобто підходи до маріонеткового стану офіційної влади, чи знищування НЕПу (нової економічної політики), де дозволялась «українізація» в обмеженій формі, чи «багатоукладність економіки».

«Калина Иванович сказал: - А этот паразит Софрон недаром к нам идет. Его,

знаешь, придавили мужички (тобто податкові та виконавчі органи Радянської влади. – Авт.), так он боится, как бы кузницу у него не отобрали, а тут он, знаешь, как будто на совецькой службе будет считаться». (А. Макаренко) [273, С. 40-41]. «И знаешь, – прищурился Калина Иванович, – нам что: хоть рыжа, хоть кирпата, абы хата богата. Что ж с того, что он кулак?.. Работать же он будет все равно, как и настоящий человек» [273, С. 40-41].

Ось чому наставник молоді привчає її до символів лицарства, до читання класичних зразків світової, української класики; підготовка майбутніх козакофілів також торкається громадського обговорення боротьби з самогоноварінням, фактів розбишацтва на «великій дорозі», і участі у театральних виставах. При цьому, всі оновлені козацькі заходи в чесному служінні колективній праці, - суб'єктів учнівського самоврядування теж дуже нагадували гетьмансько-козацьке військове товариство, оскільки як би не суперечили ні більшовицькій пропаганді, ні стереотипам малоросійської меншовартості. Калина Іванович тут і там грає роль простакуватого психоаналітика: «Калина Иванович... вдруг заулыбался»:

«– Мужики эти, паразиты, все равно у него отберут кузню ... Так лучше пускай у нас кузня будет, а Софрону все равно пропадать. Подождем малость – дадим ему по шапке: у нас совецькая учреждения, а ты што ж, сукин сын, мироедом був, кровь человеческую пил...!» (А. Макаренко)[273, С. 41].

Розглянемо з цього приводу один із фрагментів «Педагогічної поеми»: «В сарае возились несколько старших хлопцев у старой сеялки. На них покрикивал и поражал их впечатлительные души кузнечно-слесарной эрудицией Софрон: всегда был, выпивши, и никогда не бывал пьян. Обо всем имел свое собственное и всегда удивительно невежественное мнение...» (А. Макаренко) [273, С. 40]. При цьому великий педагог поводиться як «практичний хохол», оскільки займає нібито позицію принципового більшовика-догматика, який ідеологічно засуджує контрреволюційні погляди колишніх петлюрівців, махновців, білогвардійців, старослужбовців царської армії.

Влада, іноді дозволяла прояви політичного блюзнірства, як правило, це було тимчасово, бо «хазяїн» (керівник своєї частки влади) не дозволяв собі ті чи

інші «забобонні висловлювання». Ось чому, у «Педагогічній поемі» автор критично сприймає стратегію і тактику боротьби С. Петлюри, інших революціонерів-можновладців доби гострих змагань, що діяли під час громадянської війни, але часто стихійно попри логіку політичного єднання.

А. Макаренко завжди веде ідеологічний діалог, зокрема з Калиною Івановичем або Софроном, які поруч з радянською владою. Іноді нісенітниці висловлюють як політичні «контрики»,таких, як «собак не різаних», але якби давно ідеологічно вже роззброїлися, хоча ще іноді говорять по-старому, нібито в силу політичної незрілості, але на східно-регіональному «суржику». А. Макаренко намагався побудувати метафізичну модель історичного розвитку дитячого колективу на прикладі цивілізованої боротьби українців-козаків.

А. Макаренко свій романтично-просвітницькій погляд поєднує з козакофільським підходом до гуманістики освітнього простору, пов’язує з аналізом післяреволюційної дійсності, де створює перспективу розвитку колективу дитколонії з переїздом на старовинні землі колишнього Війська Запорізького. Перед цим він з представниками «активу» відвідав Полтаву, та інші місця козацької слави України. Але відкрилась жалюгідна картина (як колись для Олександра Радищева у книзі «Путешествие из Петербурга в Москву»). У 1790 р. Катерина ІІ за критику царату і кріпосництва винесла вирок О. Радищеву – «смертна кара», пізніше помилування, але з відправкою до Сибіру. У трактаті «Про людину, її смертність і безсмертя» О. Радищев дає трактування свободи волі впритул до суїциду: цей підхід модернізують козакофіли, оскільки більшовицька ідеологія ігнорувала і засуджувала «гуманістичну соціологію» і фрейдизм. А. Макаренко почав розглядати цей феномен на прикладі самогубства у процесі соціалізації особистості, але як одну з труднощив соціальних, відкидаючи релігійну точку зору. Бездуховність юнака-самогубця мала невдалий досвід «першого кохання», особистісного дорослішання молодої людини тощо.

Видатний педагог стисло описує почуття колоніста на прізвисько «Чобіт», який до нестями закохався у Наташу, у свій час допоміг прийти у колонію, де вона стає активним членом колективу, готується до вступу в інститут, відмовляється від

інтимних стосунків і подальшого одруження, переїзду до села. «Без Наташи мне не жить. Поговорите с ней (звернувся до А. Макаренка колоніст «Чобіт» – Авт.), чтобы поехала со мною… Только знайте, не поедет Наташа, я с собой покончу» («Чобіт» тоді був одним з «активу», на цьому нібито індивідуальному факті, геніальний педагогічний новатор показує як рухливу взаємодію «активу, пасиву, болота, шпани» в своїй колонії, також ідеологічний тупик вульгарно-соціологічної парадигми, що не відповідає європейській традиції, зокрема досвіду З. Фрейда і К. Юнга).

-Это что за дурацкие разговоры… Ты человек или слякоть… Отпустил я его (згадує А. Макаренко -Авт.)… человеком, потерявшим управление и тормоза… Наташа выслушала мой вопрос… и сказала не стыдящимся голосом:

- Чобот меня спас (коли вона була наймичкою у багатого садиста - селянина – Авт.)

-Я хотел спросить, знает ли она о настроении «Чобота», но почему-то не спросил» [273, С. 293]. «Чобот повесился ночью на третье мая… Хлопцы встретили самоубийство «Чобота» сдержанно. Никто не выражал особенной печали, и только Федоренко сказал:

- Жалко козака – хороший был бы буденновец (Семен Буденный організував з донських козаків кінний загін, який потім стає основою І-ї кінної армії, що вдало розбила військовий наступ проти противників більшовиків, у тому числі, в Україні.-Авт.). Но Федоренко ответил «Лапоть»:

- Далеко «Чоботу» до Буденного: Граком (зневажлива назва селян-одноосібників-Авт.) жил, граком і помер, от жадности помер… Вершнев говорил:

- Решил умереть… значит жизнь плохая, …а на самом деле не из-за Наташи…

Белухин завертел головой:

- «Чобот» не человек, а раб. Барина у него отняли, так он Наташу выдумал…» [273, С.297-298]. «В полный рост (після самогубства «Чобота», – підкреслює А. Макаренко-Авт.), стал перед моими глазами какой-то кризис, и угрожали полететь… ценности коллектива, исключительные достоинства,

которые… я скрывать от себя не хотел…» [273, С.208].

Видатний педагог у латентній формі визначає стратегію протидії сталінської інтерпретації інтернаціонального виховання, де вектор кордоцентрично-козакофільського гуманізму теж є фактично ракурсом номіналістичної домінанти «інтерсуб'єктивності речі». Гуманістична модель козакофільства, замість однобічності радянського виховання, ігнорування особливостей народження інтимності чоловіка і жінки, звернула увагу на проблеми так званого «лібідо»,сексуального гена, що обумовлює еротичний відтінок почуттів молодих людей, і які ігнорувалися, як «шкідливий» досвід релігійності західних шкіл (психоаналізу, герменевтики, феноменології, генетики, соціології, кібернетики тощо). У популярних брошурах і філософських словниках на всі особистісно-інноваційні напрямки західної культури відповідь була однозначною («брехлива наука», «вигадки буржуазних вчених або їхніх прихільників-опортуністів з троцкістсько-зінов'євської зграї»). А. Макаренко намагався продовжувати поглиблення сенсу національної ідеї в онтологічно-символічному світі взаємного переходу «абсолютного Я» в громадянський контекст української ідеї. Самореферентні моделі, штучно створеного простору освіти були результатом трансформацій вищих ідеалів історичного етносу в трансцендентне опредметнення онтологем цивілізованого націєгенезу, оскільки суперечливо потенціювали в українській ідеї феноменологічно-софіологічне розуміння «парадоксу часу», - переходу від «бунту мас» на парадигмальні рейки екологічно-еволюційної доби.

Модель простору освіти, де є «лицарський дух україножильства» у системі А. Макаренка конкретизує гуманістику козацьких традицій, як різновид латентної протидії насиллю більшовицького «соцвосу». Концепція «соціального виховання», починаючи з жовтня 1918 р. до середини 20-х років XX ст. мала фарисейський вигляд, нібито підтримка самоврядування суб'єктів освітнього простору. Статус і сенс громадського життя у дитячій колонії імені М. Горького був спрямований на те, щоб сформувати із дитини лицаря-патріота своєї Вітчизни, що було досягненням нескореної України. Вихованці змогли,

завдяки відстоюванню своєї гідності в межах юнацького колективу, вдало відтворювати нові форми «товариства», що допомагає створити культуру українського опору поневоленого суспільства. Це її лицарський «дух» і пасіонарна «життєдайність», коли соціальний актор у пошуку ідеалів добра використовує зброю гумору та іронії (А. Макаренко) [273, С.279].

З. Фрейд, аналізуючи гуманістичну культуру в Європі, неодноразово розглядає, як соціальний філософ і психоаналітик, образ «доброго лицаря»: «Доблестный рыцарь Дон Кихот Ламанчский… является фигурой, которая сама по себе, не обладает юмором… Юмористическое удовольствие возникает из торможения аффективного возбуждения… Дон Кихот первоначально чисто комическая фигура, большой ребенок, которому вскружили голову фантазии из его рыцарских книг… Автор (Мігель де Сервантес. - Авт.) в начале не хотел сказать ничего другого…, но после того, как автор наградил эту персону глубочайшей мудростью и благороднейшими намерениями и сделал ее символическим воплощением идеализма, верящим в осуществление своих целей…, и буквально сдерживающим свои обещания, то эта персона перестает производить на нас комическое впечатление» (З. Фрейд. Остроумие в его отношении к бессознательному) [402, С.246]. К. Юнг теж продовжив фрейдистське розуміння символізму ідеалів добра й зла в ідеальних типах у ключових творах, що показали гуманістику європейських чеснот. «У читателя... нет возможности обрести архимедову точку опоры за пределами своего мира, опираясь на которую, он может «снять с петель» свое ограниченное временем сознание и распознать скрытые в произведении символы…» (К. Юнг) [438,С.327].

Антон Макаренко постійно символізує свій проект українського освітнього простору, оскільки кордоцентризм дає поштовх розвитку козакофільсько-колективістської моделі: «Ми з Мітькою (один з активістів дитячої колонії - Авт.) бачили маєток Попова (дореволюційний дворянський маєток - Авт.) та були отруєні його красою. На краю Великого Лугу (на березі ріки Дніпро, біля знаменитого острова Хортиця-Авт.), здається на тому самому місці, де стояла хата Тараса Бульби, ... палаці. Увійшли в перший палац, ... у вестибюлі на купі сміття

валялася гіпсова Венера Мілоська не тільки без рук, але і без ніг ... » (А. Макаренко) [273, С. 306-307]. Цим фактом видатний педагог, як лицар Дон Кіхот, розкриває сутнісне протиріччя казарменого комунізму; він повстає проти утопічних мрій сталінізму, коли знищується краса світової культури (що і є причиною відтворення козацької відсічі дикунству і варварству).

Ось чому, він навіть зробив декілька спроб перевезти всю дитячу колонію імені М. Горького (цим авторитетним ім'ям «пролетарського письменника» він, як димовою завісою, прикривав свій козакофільський експеримент) на острів Хортиця, що було дуже небезпечно саме за умов оформлення системи радянського тоталітаризму та згортання з середини 20-х років ХХ ст. так званої «політики українізації», яку видатний педагог вдало використовував для виховання всієї молодої генерації у дусі козакофільства. Про особисту небезпеку для себе він стисло занотує: «Хотя в этот период меня иначе не называли как Дон Кихот Запорожский» [273, С.311]. Спробуємо проаналізувати цей літературний символ у постмодерністській площині; він так чи інакше перехрещувався з «казусом Сократа» в українській літературі постаті великих гетьманів дуже нагадують образи «лицаря сумного образу» та його зброєносця опосередковано є у творах В. Винниченка, Є. Маланюка та інших видатних учасників національної революції, оскільки збагачується дух лицарства. Чому ж Дон Кіхот і Санчо Панса мають загальний вплив у важкий час і в Україні? «Секрет великого искусства и его воздействия на нас… заключается в бессознательной активации архетипического образа.., придавая ему форму, художник переводит его на язык современности, … создав для нас возможность, вновь прикоснуться к глубочайшим родникам жизни…» (К. Юнг. Об отношении аналитической психологии…) [439; С.334]. Зразком антирадянських дій «Дон Кіхота Запорожзького» є діалог з представниками різних етносів. Дон Кіхот Запорізький виявляє своє героїчне обличчя, оскільки формується еліта політичної нації, щоб протистояти приниженню духу свободи.

Пасіонарність діалогу українських патріотів розкривається в зміни рабської (холопської) психології «хохла» і «малороса». Саме з метою осмислення

європейської ходи Вітчизни, український козакофіл А. Макаренко вводить символ «Дон Кіхота Запорожського», тому роль А. Макаренка, як «козакофіла», є ґрунтовним визначенням у дусі історіософської термінології.

Це дозволяє сформулювати лінгвомодель антропологo-екзистенціального трактування термінології в самоорганізації носіїв громадського типу, де футурологія словосполучення «гуманістичної парадигми козакофільсько-колективістської освіти», є розумінням того, якою буде виховна діяльність у галузях, де особливе місце посідає ювентологічно-педагогічна підтримка та педагогічний супровід історіософії колективістської моделі самоствердження ідеалів освітніх новацій. Дух лицарства охопив більш об'ємний просторово-часовий аспект буття ніж класична парадигма національної педагогіки, з чим пов'язані постнекласичні обставини створення умов для чудесного оновлення романтично-гуманістичного комплексу освітнього простору. Учнів «очаровывают» складні, але красиві наочні посібники, будь-яке явище представлене в русі, використовує гру світла і кольору. Особливе фасціонаційне (очарование - Авт.) навантаження несе багатомірні образи у вигляді складних предметів, макетів, конструкці чи цю складну форму козакофільства, хорошо засвоїли А. Макаренко та його однодумці, формуючи в колоністах служіння культурі гідності, для збагачення сенсу творчості, і зараз цей феномен виявляє серцевий дух розвитку громадського діалогу між культурами. У ноосферності виміру майбутнього, проявляється феномен мобільності концептуальних схем світу, що за часів глобалізації може ускладнювати самоідентифікацію людини, яка відносить себе до однієї зі сторін діалогу культур, оскільки «маленький українець» має навчитися робити вибір із числа альтернативних modus existendi, маючи при тому можливості у повній мірі оцінювати всі наслідки прийняття одного з них.

Ні губернський, ні радянський етап розвитку провінційного соціуму, однак не виявив велику увагу імперської влади до моделі гуманістичних обріїв просвітників, як і «інших» нащадків Великого Кобзаря. Панування духу людяності між всіма народами, цивілізаціями, представляє собою процес

міжкультурної комунікації, зокрема в нескореній Україні, модель козакофільського збагачення духом українських просвітників М. Пирогова і К. Ушинського, які працювали у площині культури гуманістики держави європейського рівня і представляли носіїв майбутнього України, найважливим стає процес гідного культурного обміну між народами. Соціокультурні зміни місцевих ландшафтів сприяють більше чи менше осмисленню онтологеми буття. Гуманістика розкриває онтологічні ознаки в наступних концептах: «духовність», «цивілізація», «громадянин», «свобода», що в змозі об'єднувати зусилля патріотичної особистості з діями громадських інституцій. Дух державних установ, визначив козакофільсько-софіологічну міру цілісної та соціологічної ефективності класичних і некласичних (постнекласичних. - в майбутньому) традицій.

Європейський досвід А. Макаренка є однією з системно-соборних спроб «реформування соціокультурної сфери» губернської Малоросії, долає викривлення духу навчальних важелів, зокрема на користь цивілізованого саморегулювання відносин козакофілів з «молодою генерацією української нації». Він часто торкається ціннісно-цивілізаційних аспектів національної ідеї, бо діячі освіти і науки мають, як реформатори, досягти не лише імітації громадського консенсусу, а спрямовувати громаду в європейське майбутнє, а не лише охоплювати мінімальний обсяг реальних можливостей в межах академічної свободи, що утруднює виявлення цивілізованими патріотами своєї громадянської позиції, зокрема вчасної легітимації інноваційних елементів національного буття. Використовування духу архетипів етносоціальної саморегуляції було, як правило, в творчості А. Макаренка, одного з просвітників, що діяв без перекручення європейського вектора у сфері латентного опору, виправдовувалось як самодостатністю процесу демократично-патріотичного протистояння стереотипам сталінського деспотичного режиму, так і змінам, сенс яких був осмислений правильно громадою під час переходу індустріального соціуму на рейки екологічної доби. Хоча, постіндустріальний соціум, з його інтенцією швидкого переформатування ходи європейського реформування, посилив значення

макаренського досвіду «інформаційно-соціокультурного спілкування, оскільки він не лише абстрактно висвітлив етносоціальний окремий досвід збереження гідності «маленького українця».

4.3 Кордоцентричний внесок у систему радянського виховання: концептуальна протидія стереотипам неосталінізму

Корифеї України мріяли саме про кордоцентрично-європейський тип освітоцентризму, який презентував у радянській Малоросії директор сільської школи Василь Сухомлинський. Множина дійсних структурних елементів кордоцентричного проекту «філософії серця» В. Сухомлинського виступає проявом духу свободи, визначає сукупність віртуальних і реальних складових еволюціоністського підходу до соціокультурної дійсності та переходу до екологічно-еволюціоністського пізнання. Громадські інституції, що згодом почали формувати альтернативне суспільство, займають свій альтернативний статус, діють вільно, оскільки Абсолютний Розум, як виявив досвід на межі тисячоліть, проти стереотипів природоборства, або сепаратизму чи гегемонізму лідерів окремих імперських утворень чи фундаменталістських течій в України, Схід і Захід являють собою сутнісно-складові соборної держави.

Важливим кроком у філософському осмисленні проблеми в життєдіяльності України стає критика постмодерністських «віктимних» міфологем, що висвітлює з одного боку, непереборність традиції «української метафізики свободи», а з іншого всю слабкість роз'єднаних громадянських зусиль, відсутність в різних ситуаціях ображення гідності людини активних носіїв духу моральної єдності (або масових прихильників їхніх дій). Тільки постнекласична метафізична інтерпретація української традиції націєтворення дозволяє подолати в історичній пам'яті лише жертовний образ носіїв шляхетного обличчя, зокрема, як «жертви пролетарської революції» (М. Бердяєв, С. Кримський, Е. Ласло) [48; 238; 253]. В. Сухомлинський зміг відображуючи лицарський погляд на світ: відійти від апології а-ля «хóмо совéтікус», чим змінив канон «вічного комфорту» правлячого

класу, щоб замість хаосу деструктивності взагалі посилювати у нескореній Україні волю людини до життя, до суверенітету держави і передового суспільства.

В. Сухомлинський у кордоцентричному проекті акумулював футурологічну спрямованість національної ідеї від романтично-просвітницького, націонал-революціоністського руху до відносин цивілізаційного виховання майбутніх фахівців; з цього приводу в освітньо-професійному колективі й зараз можна створити сприятливі умови [366; 411] і для відтворення кобзаревого духу патріотичної відповідальності і відповідальності еліти за стан справ у Батьківщині:

- політика і мораль за Кобзаревою традицією у проекті В. Сухомлинського має підштовхнути владу здійснити легітимацію духовного потенціалу патріотичної людини. Громада має використовувати величезні можливості вітчизняної інтерпретації націєгенезу, пов'язував її з дією екологічного імперативу, оскільки є когорта прихильників універсальної цілісності буття, виявляючи моральну силу природофільства. Кордоцентризм є складовою козакофільської площини екологічно-еволюціоністського пізнання гуманістичних обріїв освітнього простору, оскільки Абсолютний Розум спрямований проти стереотипів природоборства, або сепаратизму чи гегемонізму лідерів окремих фундаменталістських течій. Цей науковий напрямок філософії освітоцентризму являє собою патріотичний світогляд, систему ідей і поглядів на розвиток української та європейської освіти, що впливає на неї завдяки внутрішніх і зовнішніх факторів у сучасну епоху. Формування інформаційної цивілізації є проблемою освіти і очікуванням щасливого майбутнього, що пов'язані з сьогоденням, тому і кордоцентризм стає дуже актуальним. Останнім часом активно розвивається новий науковий напрямок – історіософія метаморфоз освіти, що виникла трохи більше п'яти століть тому. Що ж пов'язує ці два поняття -«історіософія і освіта»?

Український дух громадського націєтворення під час появи феномену «Бунту мас», активізував процес втілення історіософії, як глибинного

осмислення ціннісного досвіду тривалого захисту прав громадянина, але за виявленням самоорганізації лицарського прошарку губернської Малоросії, навіть за радянського етапу малоросійщення освітнього простору. У видатного наставника була мрія: він діяв у добу краху неосталінізму, коли знизу відтворюється повага екологічного імперативу,як духу ноосфери, поєднаного «з мережевою системою протистояння хвилям ентропії, фізичного вирівнювання та… смерті, як закону хаосу в несистематизованій ході метаморфоз буття» (Ілля Пригожин) [229. С. 24-25]. Закономірно постає необхідність залучення синергетики і для збереження кордоцентричного внеску, і для пошуку нової методологічної парадигми освіти (В. Кремень) [161. С. 50-56]. У наслідок чого екологічний імператив іноді постає, як надзвичайна необхідність інтелектуально-інноваційного ускладнення процесу:

- усвідомлення філософського сенсу цілісності зусиль автохтонів та національних меншин, щоб символізувати освітню взаємодію мовленнєвої особистості та реалізацію загальних прав людини під час громадського пошуку гуманістики європейських цінностей. Без цього визначення механізму впровадження їх у життя, входження України в глобалізований світ виявляється вкрай проблематичним, вважав В. Сухомлинський;

-ресоціалізація нових соціальних статусів, у дусі екологічного імперативу особистості - це не тільки заповнення духовних лакун, в першу чергу, переосмислення або вивчення того, що було раніше зроблено в гуманістично-ноосферному та парадигмальному оновленні кризового суспільства.

- персоніфікація кордоцентричного проекту «філософії серця», завдяки відтворенню українських гуманістичних ідеалів ноосфери, коли Кобзаревий дух допоміг отриманню європейського достатнього розголосу освітнього експерименту В. Сухомлинського, щоб підштовхнути дії громадської думки, вплинувши на зміни у втіленні філософії освітньої політики.

Повне використання наукового потенціалу «філософії серця» за спадщиною В. Сухомлинського буде тоді, коли політикам-демократам вдасться втілити у суспільний процес кордоцентричні визначення гуманістичних обріїв, щоб їх

пріоритет знаходився навіть серед чинників управління освітою, оскільки діячам шкільної справи необхідно серйозно підійти до захисту кордоцентричних сенсів на полі громадської діалогізації та розуміння «дій одне одного» під час змагання в парламенті. На межі третього тисячоліття можливості осмислення рис освітотворення вільнодумства кордоцентристів, В. Сухомлинський пов'язував навколо краси та добра, пізнання аспектів свободи сумління, щоб відобразити пошуки її цілісного є цінністю різних граней оформлення концептуальної протидії сталінізму у вигляді виявлення творчості цивілізованих нащадків великих гетьманів. З позицій кордоцентричного підходу до сутності свободи сумління В. Сухомлинський розуміє аксіологічну логіку світової зміни освітнього процесу, де інтелектуалізм духовних цінностей гуманізму (доброзичливості, відважності, милосердя, мудрості, товариськості, шляхетності, солідарності тощо), збагачує сенс буття, - допомагає софійної актуалізації досвіду «серцевої єдності».

Пізнавальна хода історичної нації у творчості В. Сухомлинського виявляє її цивілізаційне призначення, щоб у духовній творчості висвітлювати національні ідеали прихильників еволюційного переформатування ідеї поневоленого (постімперського) соціуму, одного з відомих громадських символів, що стає підтвердженням як метафізики надії, так і поступу слов'яно-православної цивілізації (В. Соловйов). Краса і працелюбність була зумовлена багатьма причинами. Зокрема, боротьба за «серце дитини», безкорисливий шлях до педагогічного Олімпу. Колись його офіційні представники так само змушені були сприймати новації козакофільства А. Макаренка, який їх «повчав». Негативно позначились в ідеологічних канонах і повернення до морального імперативу, та ще в сполученні з екологією душевної доброти – «що це за доброта без класовості», «що за душевність» тощо. Геній усе складне якимось чином створює дуже просто. Але чи не найголовніша з причин «концептуальної простоти кордоцентризму» була у тому, що теорія гуманістики козакофільського виховання видатного українського педагога була «глибоко необхідною за своєю суттю».

В. Сухомлинський, як один з духовних нащадків козакофільства Великого

Кобзаря, надовго був позбавлений права на легітимацію свого освітоцентричного доробку у Батьківщині, через багатостраждальні випробовування долею (після важкого поранення, коли він, політрук роти, був відправлений у тил, де працював декілька років директором сільської школи у райцентрі Удмуртської автономії Російської Федерації, і де знайшов свою кохану дружину) (А. Хлєбнікова. Увінська школа: в роки війни) [412, С. 33-54]. Його духовне осмислення національної ідеї має таємну символіку, зашифровану навіть у термінах вітасофії (та апофатичного богослов'я), він прийшов до виправдання національно-визвольної боротьби, збагачення «філософії серця» досвідом сучасного втілення демократичного патріотизму: містить історичне обожнювання українського досвіду кохання дитини, але проти насилля схоластів від догматизму можновладців.

В. Сухомлинський обґрунтував футурологічно-гуманістичну складову морального виховання, яка з'явилася тоді, коли це стосувалося долі носіїв українських соціокультурних перекручень сенсу виховання на користь техно- та націоналофобій, зокрема принижування (навіть на побутовому рівні) або примусового асимілювання кримських татар, росіян чи євреїв, поляків або німців. Він вважав ці «стихійні прояви» невігластва заплямовують дух професійної відповідальності всіх педагогів, хто в широкому сенсі слова належить до статусу «духовної еліти». У колі цивілізованих патріотів освітнього простору відтворюються нові гуманістичні сенси, але за координатами «філософії серця», що висвітлює ноосферні перспективи впритул до оновлення «філософії освітоцентризму», оскільки кожний учитель-козакофіл латентно брав участь у всеукраїнському опорі Радянській владі, з її спрямованістю на обожнювання ідеології революціонізму (його більшовицький різновид), як «апологію перманентного бунтарства».

Цей процес пригнічення гідності дитини стереотипами лівого радикалізму змінюється лише під час якісного відновлення духовної парадигми суспільства на основі поступової заміни утопічних революціоністських ідей на центральну ідею патріатично-демократичної парадигми. «Было бы педагогическим бескультурьем представить себе воспитание нравственности так: учитель вещает словно оракул, а

ученики... усваивают… Я старался, чтобы к отрицанию бога (официальной догме неосталинизма - державному богоборству - Авт.) мои воспитанники пришли, поняв религию... Надо, чтобы вместе со мною мои воспитанники прошли всю историю, и прежде всего через историю человеческого духа ..., на берега Нила к строителям древних пирамид, к людям, которые поклонялись солнцу... Чтобы мы вошли в театры Древнего Рима, вместе с первыми христианами, вслушивались в гневные слова против насилия и угнетения. Чтобы мы ощутили на себе одежду смертника - великого мученика науки Джордано Бруно... Много честных священослужителей или теоретиков церкви (теологов, в том числе апостолов, и тех, кто создал символ веры - Авт.) сделали выдающиеся научные открытия... Католический священник Николай Коперник доказал несостоятельность геоцентрической системы Птолемея,... чешский пастор Ян Амос Коменский, признаный всем миром отец современной педагогики,... чешский монах Грегор Мендель своими опытами положил начало новой науки - генетики» (В. Сухомлинский) [374. Т.1.С.419].

В Україні радикальний лад імперського «лівого» революціонізму існував, як забобонний комплекс пролетарського інтернаціоналізму, що намагався стверджувати стереотипи націонал-нігілізму «хохла-малороса», також неосталіністи після «хрущовської відлиги» морально і політично знищували всіх, хто намагався творчо використовувати українську мрію про цивілізаційну етносоціальність, як сутність дійсного виміру європейського буття. Тоді в альтернативному соціумі у різних странах зародилася надія на те, що можна зберегти статус нескореної України, у тому числі шляхом громадського обговорення проекту історіософії філософсько-історичних та теоретико-методологічних засад реформування шкільної системи українського освітнього простору. Оновлену парадигму українського націєтворення В. Сухомлинський вивів на рівень проблемної комунікації особистісного спілкування, де «Я-Ти-Ми» зосереджуємо увагу в громаді на появі «мовленнєвої особистості». Постнеокласичний аналіз вивчає вітчизняну освіту як соціокультурний інститут, оскільки її гуманістичний розвиток, є функціонування, структура, способи організації, динаміка соціальної структури у взаємодії сфер освіти з іншими

соціальними та суспільними інститутами, для того щоб особистість якісно змінювала свої статуси і ролі у творчому житті шкільних метод, об'єднань, - у тісному спілкуванні з науковцями кафедр суспільних наук національних університетів та комунальних інститутів, зокрема кафедр філософії національних (технічних) університетів. В. Сухомлинський пробуджував гідність «середнього класу», щоб нарешті місцеві органи влади на своїх засіданнях змогли системно розглядати проблеми освітоцентризму, тобто післядипломної освіти, змісту гуманітарних шкільних закладів тощо. Акцентуючи увагу на виховній домінанті «філософії серця», значну увагу В. Сухомлинський приділяє розвитку екологічного середовища, де розгортається функціонування певних об'єктно-суб'єктних відносин і процесів у формі різноманітних навчальних занять, з відповідною системою взаємодії гуманітарного, фундаментального і прикладного знання, єднання старшого і молодшого поколінь. Гуманістична модель козакофільства А. Макаренка, наприклад, мала в цьому контексті продовжувати еволюційні дії українських кордоцентристів, де вектор європеїзації теж визначає стратегію демократичного патріотизму, як етнічного переформатування освітнього простору, щоб виховати суб'єктів активної життєвої позиції у значної частини молоді. У демократично-патріотичній взаємообумовленості, де постійно оновлюється сукупність зв'язків нашого населення, наставника і вихованців, взагалі з'ясовуються наміри носіїв цивілізованого патріотизму, заради досягнення якомога кращого життя молодих людей, тобто позитивного взаємовпливу один на одного. В античності, наприклад, виявилося, що патріотичні важелі старшого покоління мають велике духовне значення в цивілізованому розвитку поліса [98, С. 252].

Носій цілісності цивілізаційного минулого та сучасного слов'яно-православного стану східної Європи, В. Сухомлинський, починає поступово розглядати перспективи громадського діалогу для осмислення перспективи плюралістичного розвитку українського соціуму, і, розгортання духовних важелів гальмування войовничої та девіантної, - на користь альтруїстичної поведінки молоді, оскільки є чимало цивілізованих важелів, щоб припинити дії амбітних

осіб з деструктивних політично-соціальних угруповань, що намагаються негайними бунтівними (охлократичними) путями досягти своїх цілей у різних геополітичних, текстових форматах тощо.

«Текстова і гіпертекстова моделі буття», котрі здійснюються в площині деструкції, задають українському світові різний футуролого-оптимістичний зміст і за ступенем освітньо-екологічного розуміння лицарського служіння духу українського козакофільства, але в межах затвердженої цензурою парадигми. «Формування нової людини», як дії романтично-просвітницького переформатування стереотипів вульгарної соціології висувало історичну необхідність соборного з'єднання Сходу і Заходу, подолавши стереотипи інерції богоборського невігластва тощо. Так, антирелігійні цінності доробку позитивістів (О. Конт) або інші різновиди войовничого соціологізму лише ситуативно вульгаризували властиве українському народу первинне утопічне обожнювання ідей справедливості.

Ідеалом національного виховання однак, для В. Сухомлинського, як і для багатьох козакофілів стає твір Мігеля де Сервантеса «Дон Кіхот». Цей образ є ядром гуманістики лицарського козакофільства, як концептуального протиборства із сталінською машиною богоборського формування «нової людини пролетарського типу». Дух лицарства, необхідний як парадигмальному підході оновлювання української влади в контексті гуманізації простору освіти, також стає дух козакофільства каталізатором подальших шляхів демократизації та патріотизму, зокрема й в процесі духовного опору пролетаріату та його владі, її політики мілітаристських форм існування СРСР. Громадська думка почала згодом звільнятися від обожнювання ідеологем авторитаризму та тоталітаризму, оскількивладні структури несуть лихо та страждання. Методи насилля відтворюютьлише фетиші войовничого націоналізму, суцільного нігілізму тощо, і зникає авторитет форми «утопії».

З точки зору захисників патріотичного подолання «труднощів упровадження принципів гуманістики простору освіти», фактично концептологія В. Сухомлинського є подальшою ходою філософії козакофільства: відбиває усю

драму повернення політичної еліти громадянського суспільства до Кобзаревого духу національної свідомості, і, не тільки у «низинах», а серед політичного класу нескореної України. Оновлена модель кордоцентризму, значно ускладнюється: від первинного часу існування; за ходою швидкого втілення громадських міркувань, до становлення освітньої гуманістики кінця ХХ ст. Революційно-пролетарська трансформація субстанційних початків буття через 73 роки в Україні після жовтневого заколоту (1917р.) зайшла у складну ситуацію перманентної духовної кризи. Терміново потрібно було повернутися до індуктивно-метафізичного осмислення сенсу націолнально-демократичного буття, але в ціннісному розумінні свободи сумління. Як вважали представники духовної еліти (М. Амосов, Л. Кравчук, В. Стус, П. Шелест, В. Чорновіл).

Філософія козакофільства зараз вважається необхідним засобом поновлення питання про дослідження антропологізму та комунікативності в освітньому просторі, актуалізують самовідтворюючі можливості патріотичної особистості, її сприйняття концептуалізації кордоцентричних сценаріїв постнеокласичної метафізики, мають імперативно-індуктивне призначення розгляду проблеми єврокомунізму. На межі тисячоліть актуалізується традиційно-метафізичний розгляд духу опору, що змінюється під впливом екологічних важелів, тому, що демократичний патріотизм є оптимізацією стратегії українського виживання та конституювання державного суверенітету на європейській стадії цивілізованого націєтворення.

Шестидесятництво, яке за духом виступає сакрально-східним продовженням традицій Києво-Могилянської академії, вважав В. Сухомлинський, має поступово охопити не тільки весь спектр Східної Європи, але і вплинути на загальну логіку істотних, гуманітарних своєрідних змін, де буде об’єднані освітні, релігійні та філософські уявлення. Найбільш відомими, впливовими виявилися засади філософії серця, що сприймаються вченою спільнотою, оскільки відомі напрямки за його системою навчання і виховання виникли в Європі та США, визначаючи гуманістику буття, як «свободу-надію-освіту-виховання», тобто відводячи увагу громади на загальну присутність вищих ідеалів для розуміння

надзавдання «гуманістичних обріїв» освітнього простору.

Логос національних соціокультурних змін, завдяки гуманітаризації, на думку В. Сухомлинського, нерівномірно розгортає у радянській Малоросії громадські екзистенціали відповідальності «батьків єдиної політичної нації»; цей феномен діє у площині національних традицій прогнозування майбутнього. Тому кордоцентризм має позитивну роль у своєму духовному відтворенні громадської відповідальності нових генерацій, щоб остаточно позбавити «масову людину» від «тягаря духу плебейства»,оскільки стимулюється в освітньому просторі романтично-просвітницькі екзистенціали мають сенс зміцнення громадянської історичної дії цивілізованих особистостей. Гуманістична складова козакофільсько-колективістської Макаренкової моделі соціуму, щодо цього процесу кволо відбувалася під впливом ідеалів минулого (етнічного націоналізма), та інтересу громадянського суспільства, є відображення трансформації феномену етносоціальної гідності вільної людини, і має стати під впливом філософем кордоцентризму постійно діючим «громадським барометром» для працівників державних та громадських екзистенціалів європейсько-цивілізаційного майбутнього (етнічний націоналізм відповідно трансформується).

Саме це було інтелектуальним продовженням еволюційного переходу до екзистенціалів екологічної доби. (В. Вернадський, В. Винниченко, М. Грушевський, С. К’єркегор, Л. Шестов, К. Ціолковський,В. чорновіл).

Українському мислителю В. Сухомлинському в свій час вдалося продовжити цей напрямок і створити ініціативний колектив однодумців, які у своїй діяльності прагнули реалізувати ідеї гуманізації процесу всебічного виховання українських дітей. В. Сухомлинський, наприклад, є автором праць «Серце віддаю дітям», «Павлишська середня школа», «Народження громадянина», «Сто порад вчителю», «Батьківська педагогіка», а також праць з проблем практичної майстерності педагогіки та питання управління школою, професійності вчителя тощо, у яких висвітлюються метафізичні сенси патріотизму в екоонтологічній та історіософській площині. Роздуми про еволюцію метафізичного пізнання допомагають визначити необхідність

оновлення ходи цивілізованого діалогу та його якісної трансформації на основі «волі Всесвіту» і досвіду історичної рефлексії національної ідеї. «...Астрофизику академику В. Амбарцумяну после одной из его публичных лекций был задан вопрос: «Какое практическое применение... могут иметь... знания... о звездных ассоциациях?». Академик... ответил: «Человек отличается от свиньи тем, что поднимает голову и сморит на звезды?». Вот оно - смотреть на звезды! Проникать умом и сердцем в тонкости духовной жизни других народов, готовить рефераты об ассирийских письменах и религии древней Индии, зачитываться Пушкиным и Шевченко, Достоевским и Толстым, Гете и Шекспиром, Рыльским и Гамзатовым - все это и есть «смотреть на звезды» (В. Сухомлинский) [374. Т.3. С.375].

Масове визнання В. Сухомлинського, як носія чеснот кордоцентричного напрямку європейської гуманістики, поступово охоплює деякі європейські країни, потім його творчість «помітили» у Москві, Києві, Кіроаограді, оскільки старі стереотипи неосталінізму втрачають свій вигляд,завдяки критиці вульгарного соціологізму. Досягнення В. Сухомлинським рівня національної цивілізованості є універсальним дійством громадської думки критерієм суверен-філософів, для еволюції від «масової людини» до харизматичності «тихого пасіонаризму», тобто легітимного впровадження ідеалів свободи, у філософемах освітньо-офіційних установ.

Професійно-економічна функція у цьому корпусі базових знань, вважав В. Сухомлинський має визначний соборний характер у наступних утвореннях європейського духу, щоб допомогти еволюційному переходу історичного етносу до метафізичних сенсів, історичного націєгенезу шляхом поступового підняття простору освіти на рівень європейських основ, тобто піднесення історичного етносу до вищих ідеалів європейського націєгенезу.

Оскільки «народна освіта», ще за часів Київської Русі та історіософії козацького типу, торкається феноменальності втілення прогнозів шляхетної людини, щодо відтворення в майбутньому, й одним з вагомих гуманістичних чинників починає бути дух еволюційної розбудови оновленої гетьманської слави. Футурологія історіософського спрямування «кризового суспільства» до єдиних

дій місцевої влади та опозиції, дає поштовх цивілізаційно-соціальної сили для подолання глибинного вульгарного (профанного) прошарку історичного невігластва. Ось чому, у менталітеті В. Сухомлинського був закладений певний комплекс гуманітаризації суспільства та підготовці молодих людей до праці, що поступово починає відповідати технологіям комп'ютерних змін. За допомогою цих ракурсів розглядаються соціальні аспекти діяльності працівників освіти, педагогічних та навчальних колективів, - громадського взаємозв'язку освіти з розвитком продуктивних сил суспільства, що знаходить свій соціальний вияв у професійній структурі.

Дослідження гуманістичних обріїв освітнього процесу у футурологічному ракурсі майже не сприймається можновладцями тоталітарного режиму, але місцева українська влада почала оголошувати про наміри впливати на відповідне розміщення найбільш кваліфікованих молодих працівників у різних галузях пріоритетних економічного життя. Перехід поневоленого суспільства до іншого стану навчання молоді відбувається, значною мірою повільно, через процес впливу на соціальну структуру, інтеграцію та подолання дезорганізації статусу суспільних груп і спільнот, що містить можливості для з'ясування соціального сенсу сучасних політичних процесів. В. Сухомлинський через філософеми кордоцентризму конструював соціальну реальність, програмуючи політичну поведінку владної та звичайної особистості, оскільки духовні підстави становлення людини «шляхетного» типу в українському просторі відтворюються лише за творчим доробком еволюціоністів-романтиків, й пізніше цей прояв патріотизму торкнувся всіх тих, хто був в лавах бюрократичної системи чи радянської армії, себе серед «духовних побратимів» на ниві українського просвітництва. В. Сухомлинський, директор сільської середньої школи (с. Павлиш Онуфрієвського району Кіровоградської області), колишній учасник фронтових подій свідомо обрав собі філософсько-ноосферну парадигму, поєднавши оновлення гуманістики простору освіти з початками козакофільства, латентно використовуючи мову Езопа. Його модель державної трансформації освіти в Україні є дієве втілення гуманістичних філософій серця, але у межах поля

Кобзаревого розуміння поняття «національного духу», у якості зразка духовного демократичного оновлення «великої родини». Етноконфесійна глибина «Сім'ї великої, вільної, нової», про яку В. Сухомлинський (теж езопівською мовою) розповідав у проекті відновлення «шляхетного типу української людини», націлювала «середній клас» не сприймати по-холопські будь-яких адміністративних форм русифікації, про що йде розмова, зокрема у книзі «Серце віддаю дітям».

Розглядаючи простір освіти, як соціокультурний елемент національного суспільства, частину громадянської культури, як результат взаємодії різноманітності людей одного локально-соціативного соціуму, видатний педагог позитивно сприймає майбутнє гуманістичних обріїв у дусі футурології демократичного патріотизму. В цьому його проект освітоцентризму перехрещувався з інтенціями філософії серця і онтологемами філософії ноосфери. В. Вернадський теж визначав значну роль гуманізму в парадигмальному осмисленні деспотично-нерозумної дійсності, оскільки дух ноосфери - головний гуманітарний феномен, який проявляється у формі етносоціального пізнання, і його особистісно-кінцевих результатів (знань, досвіду, вмінь і навичок), оскільки саме європейський націєгенез визначає функції національного виховання і характер змін простору освіти. «Как важно первое наглядное представление о связи живого и неживого для дальнейшего умственного развития ребёнка, задумываясь над вопросами: «Откуда берётся живое вещество?» «Как это солнышко «делает» живое из неживого?», ребёнок готовится к тому, чтобы прочитать великую книгу жизни, познать тайны сложных процессов» (В. Сухомлинский) [374. Т.1. С. 139].

В. Сухомлинський своїм антропологічно-парадигмальним підходом до дитиноцентризму, зокрема підштовхнув оформлення в радянській Малоросії альтернативного соціуму, висвітлення долі політв'язнів й створеного за моделлю Г. Сковороди ініціативного розуміння єврокомунізму, - дискусійного характеру лінії ЦК Компартії України; пізніше визначилась в період «перебудови» роль українських суверен-комуністів, що за методологією «єврокомунізму»

сповідували дух «Празької весни» (Л. Кравчук).

Формування націонал-демократичного світогляду радянського «середнього класу» відобразило пошуки національної ідеї у творчості українського дисидентства (Ліна Костенко, Микола Вінграновський, Семен Глузман, Мустафа Джемільов, Іван Драч, Лесь Танюк, Сергій Плачинда). Філософські пошуки руху українських дисидентів 50-х. - 60-х. років ХХ ст. (Іван Гель та брати Горині, Алла Горська, Іван Дзюба, Михайло Осадчий, Ігор та Ірина Калинець, Василь Симоненко, Іван Світличний, Євген Сверстюк, Василь Стус, В'ячеслав Чорновіл); до них приєднались у 80-90-х роках ХХ ст. багаточисленні верстви інтелігенції, службовців та інших представників «середнього класу». Від Заходу до Сходу (Київ, Львів, Одеса, Івано-Франківськ, Тернопіль, Дніпропетровськ, Харків, Донецьк та ін.). Громадські активісти розглядають становлення національного виховання та проблеми козакофільства як продовження визвольної боротьби УНР, ЗУНР, Республіки Кубань 1917-1921 рр., вояків УПА і підпільників ОУН.

Біля витоків антирадянської опозиції, поєднуються прихильники «єврокомунізму» та відверті праві радикали, носії військового заколоту, терору проти захисників повернення тоталітарної влади. Системне реформування цієї цивілізаційно-соціокультурної галузі радянської системи, теж можливо лише відкинувши негативний («суцільно-малоросійський» прояв русифікації) досвід, відображує тенденцію складних відносин, обумовлює логістику реформаційних процесів, взагалі впливаючи на рівень патріотизму та професійної філософської кваліфікованості націонал-егоїзму тощо.

В. Сухомлинський, прихильник цивілізованого патріотизму глибоко осмислював філософію серця, як сенсове надзавдання пошуку оптимального світогляду в поняттях «гуманізм», «антропологізм» та «комунікативність». Від системності змін у народній освіті «нащадків великих гетьманів» залежить і вибір видів особистісних якостей, і, спроможність нашої політичної еліти діяти у новому «пострадянському соціальному середовищі», вдало використовуючи національний педагогічний потенціал, зокрема, дух наукового поєднання учнівського самоврядування, з вимогливістю і до дисципліни тощо, поєднання

виховання з високою продуктивною працею і самоврядуванням козацького за суттю колективу, засвідчує про гуманістичний зміст кордоцентричної моделі освітоцентризму. Великий педагог наголошував, що в основі навчання і виховання, має бути гуманне ставлення до людей в поєднанні з твердженням якомога більшої толерантності і поваги до «маленької людини», та більше вимогливості до неї залишається й нині однією з головних вимог до зміни виховної сфери (Б. Гершунський) [375. С. 7-8].

Інноваційні дії навчально-освітніх реформаторів завжди співвідносяться зі змінами в інших суспільних процесах, посилюється вплив української освіти на суспільні відносини, поведінку та шляхетну свідомість індивідів і окремих спільнот. Для В. Сухомлинського освітній простір - є основний культурний інструмент змін для підготовки добрих громадян, як шляхетних носіїв європейських чеснот, де моральність, у потенційно хаотичному світі понад усе.

Прагматична спрямованість цього підходу підштовхувала науковців і педагогів, філософів і соціологів, політологів і держслужбовців до спроб допомагати шкільним викладачам у розв’язанні повсякденних господарських, організаційних і навчальних проблем. Наприклад, цінності сумлінної праці, охайності, пунктуальності й поваги до атрибутів влади розглядались, як необхідні орієнтири гуманістичного запровадження навчальних планів, і з метою підтримання виконання будь-яких заходів, що потребують офіційного ладу в класній кімнаті, з метою підготовки учнів (студентів) для етнонаціональної соціалізації, - в майбутньому- професійного виконання своєї роботи.

«Богатство и благородство чувств подростков немыслимо без переживания тончайших движений человеческой души... подростки должны пройти школу сопереживания... «Среди природы», в «Уголке красоты», в «Комнате сказки» я читал... отрывки произведений Толстого, Гоголя, Тургенева, Чехова, Панаса Мирного, Ночуй-Левицкого, Горького, Шолохова... отбирал те... строки, которые с детства вошли в моё сознание и, которые я считаю такой же поэзией, как бессмертные стихи Гомера и Данте, Пушкина и Шевченко, Лермонтова и Некрасова, Л. Украинки, И. Франка... В лесу на берегу реки и пруда, в саду, степи

я читал лирические произведения о красоте родной природы» (В. Сухомлинский) [374. Т.1. С.510].

Він, нібито, майже не торкається а ні становлення «тоталітаризму», а ні «деспотичної диктатури або автократії» та «терору в СРСР». Своєю моделлю демократично-патріотичних змін в Україні, однак, показує зв'язок «реформування освітнього простору» з деякими тенденціями «ситуативної стабілізації радянського суспільства». У історіософії В. Сухомлинського з'явився дух «вільного розвитку» найважливіших цінностей буття, про які мають засвідчити результати гуманізації простору освіти, щоб досягти цивілізаційного результату, і за отриманням спадкових можливостей вільного розвитку українського романтизму – просвітників, зокрема Т. Шевченка, в його спадщині є осмислення духу вільної особистості та кроків до стану цивілізованого суспільства. В.Сухомлинський в своїй моделі цивільних змін дійсності сформулював різновид оптимальних типів політичної культури в умовах європейсько-патріотичного виміру шляху України; ця концепція освітоцентризму значно відрізняється від радянської парадигми, що було внеском у латентний опір Василя Сухомлинського. Боротьба видатного педагога за гуманізацію освітнього простору була однією із легальних форм опору альтернативного соціуму, що за допомогою гуманітарного впливу на громадську думку, стимулювати ліберальні форми протистояння бездуховним стереотипам радянського тоталітаризму тощо. «В нашем классе были ученики, которым требовалось много времени, для того указывает В. Сухомлинский, чтобы осмыслить содержания даже не сложной задачи… Клетки коры полушарий головного мозга у этих детей находились в каком-то угнетённом состоянии. Ребята были равнодушны к тому что объяснялось классу… Я стремился понять, что же происходит с такими детьми (Валя, Петрик, Нина), когда учителю удается вызвать у них интерес к придмету познания… В трудах австрийского психолога З. Фрейда я нашел интересные мысли о взаимодействии клеток коры головного мозга и подкорковых центров… Управляют эмоциональными процессами человеческой психики. Ученый сравнивает чувства и разум с всадником и лошадью… Путь определяет лошадь

(то есть чувство – подкорковые центры) она несет куда хочет, но делает это так хитро, что всаднику кажется, будто управляет лошадью он сам» [347, т. 1С. 128-129].

Творчість В. Сухомлинського, як європейського реформатора освітньої моделі поступово стає властивістю нової парадигми суверенної України, щоб відобразити перехідний стан: від бюрократичного соціалізму (комунізм) – до гетьмансько-козацького оновлення філософсько-освітньої творчості. Зміст європейського типу націєтворення в його концепції був пов'язаний з ідеєю «сім'ї великої, вільної, нової», тобто адекватним Кобзаревому духу пошуку громадою ідеалів етноконфесійної взаємодії. Вся спадщина корифея освітнього простору, зокрема була, як ідеал шляхетного типу людини, конкретизована у «філософемах свободи».

Адміністративний комунізм не випадково отримав відсіч на уламках царської Росії, як реакція історичного етносу проти «азіатських форм способу виробництва» та намагання патріотів-козакофілів знайти відповідь в Україні й у братніх народів у зв'язку з сумісним процесом боротьби за власний суверенітет. Метафізичний вимір має лише реальні часові та просторові рамки шкільного експерименту у демократично-патріотичному дусі, коли дух власної етносоціальної саморегуляції осмислює «патріотична громада».

Цивілізаційно-народний дух кордоцентричних традицій в українській дійсності був, за філософемами видатного педагога,черговим кроком європейського поступового «маршу» у «країну знань», кроком «маленького українця» в «сферу розуму», що так потрібно сучасному суспільству. Творчість В.Сухомлинського демонструє появу в умовах поглиблення стану «кризового суспільства» феномену нерадикальної опозиції, що є невід'ємним компонентом становлення демократичного суспільства і правової держави. Центральним в його світогляді стає те, що він гостро відчуває поняття гуманізму, ролі громадських свобод, а себе - прихильником суверенітету України у дусі демократичного патріотизму. Новатор обумовив дух козацько-шляхетних змін у міжкультурній сфері на основі гуманізації освітнього життя [1;2;3;4;5].

Проблема соціокультурної динаміки у козакофільському аспекті є структурним елементом глибинного реформування системи влади, освіти і науки. Поступові зміни охоплюють в проекті В. Сухомлинського комунікативний контекст національної ідеї. У зв'язку зі складними процесами європейської інтеграції сьогодення, цей проект робе припущення.

Зміна історичних форм буття, за метафізикою української ідеї, є суперечливим становленням етно- та націєгенезу в мовно-культурному просторі рідної культури. Відмова її адептів від вульгарно-соціологічного сприйняття духу насилля чи безмежної лібералізації (зокрема, лібералізм пізньої радянської доби, з особливостями держави за принципами-нормативами західної цивілізації в Україні тощо) є характерною рисою комплексу сутнісно-харизматичних дій, гуманістичних важелів, зараз є настільки потрібними, що стають формою соціального виміру реальної сили носіїв національного духу та його порівняння з якісним відродженням метафізичного простору для втілення легальних методів відтворення властивостей українського націєтворення.

Він, як «лицаря храму справедливості», створив спадок саме з харизматичним установленням філософської величі освітоцентризму, заявивши про себе, як про «духовного нащадка Т. Шевченка» та продовжувача на еволюційних підставах справи кількох «великих українських діячів», зокрема «релігійних і світських мислителів» (П. Могила, С. Яворський, Ф. Прокопович, Г. Сковорода, М. Гоголь, Л. Українка, І. Франко). Історичні віхи освітнього сенсу творчості В. Сухомлинського, в його креативному осмисленні Кобзаревої спадщини, як безпосередньої заявки на міжкультурну комунікацію української політичної нації, що солідаризується з боротьбою прихильників політичної свободи за духом козацького етносу. В. Сухомлинський вдало пов'язав свою складову історичного мислення з питанням про вітасофію, що розпізнає життєву мудрість, як життєвий вимір свободи, що є лейтмотивом всіх педагогічних розсудів, попри негативним діям ультрарадикалів, - синонімізує сучасних нащадків пушкінських «нерозумних хазарів» тощо.

Здатність Великого Кобзаря, як реформатора українського життя, зокрема

освітнього буття, відкривала шлях власного оновлення філософії, психології та ідеології політичної нації, що значно прискорило реалізацію нашого права на всебічне розуміння громадського діалогу, коли Дух Розуму, як інобуття Національного Духу, втілюється навіть через гумор козацької вичинки, допоміг в соборному освітньо-громадянському збереженні проявів Абсолютного добра. «Способность смеяться... требует большого развития, бурной деятельности, игры умственных сил... Смех - радостное удивление, ...пробуждает интеллектуальные силы ребёнка, необходимые для творчества, средствами слова (сочинение сказок). В нашем педагогическом коллективе сложилось твёрдое убеждение: чувство юмора развивает остроту, зоркость видения добра... вбирает в себя все высоты и глубины, доступные философии человеческого духа... «Ни в чём не проявляется характер людей так, как в том, что они считают смешным», - писал Гете. Задача педагога - воспитывать чувство благородного юмора, способность объединять радостное удивление с сочувствием, сопереживанием, жалостью» (В. Сухомлинский) [374. Т.3.С.348-349].

Поступово подолати стереотипи відомих російських пролетарських революціонерів можна, використовуючи поради видатного педагога. Висвітлення сутності української ідеї було головним предметом Всеукраїнської практичної реформи освіти, але в межах постнеокласичного синтезу метафізики історії (О. Халапсис) й переходу філософії освітнього простору на ноосферні рейки екологічної доби (Є. Борінштейн, Єршова-Бабенко, В. Плавич, В. Попков).

Комплекс системного взаємозв’язку етносоціального, як виду гуманістично-філософської проблематики цілком вписується у синергетичній концепції, коли можна намагатися загально розглянути структурні зміни освітнього антиконформізму та демократичної політичної культури (Е. Гансова, О. Долженков, І. Мисик, О. Петинова) і визначити хід до раціонального вирішення суттєвих суспільних проблем. В. Сухомлинський турбує громадськість цілою низкою питань, щодо відмови окремих державних інституцій від пошуку системної відповіді на проблеми збереження і передачі нової генерації демократичної спадщини, цінностей і норм активної політичної

поведінки. У першу чергу, вважав він, треба вирішити проблеми, які пов'язані з тим, що була соборність, а не лише примітивно-механічне об'єднання громадян України (Схід і Захід), оскільки є об'єктивний регіональний процес децентралізації, так само його підгрунтям є шляхетне мислення, як одна із складових розвитку нашої соборної держави. «Если ваш воспитанник смеётся над неудачей, ошибкой, неумением товарища, он может стать жестоким человеком... Жестокий смех... не победишь запретом или наказанием. Это поступок, к которому человека ведёт весь склад его духовной жизни, видение добра и зла, ...особенно то что, Януш Корчак называл «познание мира сердцем»... У кого беда, горе человека не вызывает жалости, сочувствия, ...сопереживания, тот способен смеяться «на кутні», - зло смеяться, - так украинская народная мудрость клеймит жестокий смех... именно боязнь быть объектом высмеивания буквально сковывает многих детей, словно парализует их мысль и речь» (В. Сухомлинский) [374.Т.3.С.349-450].

У шляхетності відображені майже всі моральні та глобальні моменти істини,необхідні для українців, патріотів, козакофілів. «Есть у Ф. Достоевского слова: войдём в зал суда с мыслью о том что и мы виноваты... Если видишь, как ведут в тюрьму шестнадцатилетнего подростка, изнасиловавшего девушку, как суд приговаривает к расстрелу двадцатилетнего молодого парня, убившего другого человека...; корни падения в нравственной невоспитанности, в крайней примитивности потребностей, желаний, устремлений... В системе общего образования недооцениваются знания, непосредственно связанные с душой человека, с формированием его убеждений о множестве важных и необходимых вещей. Узнают наши воспитанники в школе об элементарных частицах и гравитации, о тайных веществах... Но как мало они знают о человеке, как слабо раскрываются для самопознания и самовоспитания гуманитарные знания... падение человека происходит потому, что он и не поднялся до уровня благородных человеческих чувств, мыслей, стремлений... один гражданин совершает благородный поступок... - спасает другого, часто совершенно не знакомого ему, другой в то же время бросает родную мать или детей»

(В. Сухомлинский) [374,т.3. С124].

У межах реформування радикального режиму у дусі європейської електронно-радикальної індустріалізації, на думку великого гуманіста, відбувається «злам старої бюрократичної машини» - «до підвалин..» - заміна старого типу держави на нову, але не за імітативною формою покращення не сутності, а фасаду національного виховання, діяльності Рад народних депутатів тощо. Вони під час неосталінізму (60-70-ті роки ХХ ст.) вже не були штучною політичною одиницею тому, що здатні діяти, лише охопивши всі державні структури, оскільки вони мали спрямованість на духовну користь для всього людства; моральність, шляхетність, милосердя таким чином діє де-факто.

Після другої світової війни масова підтримка опозиційних правозахисників була збоку як активних дисидентів-учасників війни з фашизмом, а також завдяки «тягаря духу плебейства», оскільки стимулюється зміцнення громадської взаємодії титульної нації та національних меншин; історичні дії видатного педагога вплинули на появу когортицивілізованих особистостей, трансформація соціального життя відбувалася під впливом проявів ідеалів кордоцентризму і козакофільського інтересу громадянського суспільства.

Впровадження гуманістичних обріїв у освітній простір України обумовлює: громадян та дотримання необхідних вимог до екософських ознак феномену вільної людини, з урахуванням того, що:

-«дух освітнього простору» дає модель європейських змін української дійсності;

-національна освіта – це своєрідна демократична складова патріотичного розуміння козакофільства, що намагається втілитись через творчі засоби «альтернативістів-шістдесятників»;

- протидії тоталітарному режиму змогли виявити майже одноголосну підтримку громадянських важелів європеїзму у практичній площині. Деякий час більшовики (троцькісти, ленініст, сталініст) у СРСР діяли, як ліворадикальна версія тоталітаризму, мали значну але ситуативну підтримку цивілізованої (навіть, альтернативної) громади як на теренах Європи, так і в соціокультурному

просторі російської радянської імперії. «Я советую каждому воспитателю: если вы хотите пробудить в юных сердцах высокие патриотические чувства», -відмічає В. Сухомлинський в одному зі своїхтворів, пояснюючи «проницательному читателю» своє бачення патріотизму, «прочтите им такую книжку, в которой между строками читаются великие идеи: самое дорогое для человека - Отчизна; ты прежде всего гражданин, сын своей Родины, её честь – это твоя личная честь… Тут есть одна тонкая закономерность, которая отражается в духовном мире личности… Это становится возможным тогда, когда теоретический материал, проникнутый морально-политическими идеалами, человек соотносит с собой… Вот почему обязательные знания по истории и другим гуманитарным предметам требуют особенно широкого интеллектуального фона» [347.Т.1.С.390].

Кордоцентрична модель виховання в радянський період протистоїть загостренню етносоціальних конфліктів, оскільки існування політичної нації пов’язане з поступовим освоєнням метафізичних сенсів європейського простору. Дух кордоцентрично-освітньої парадигми – чинник становлення властивостей політичних націй на межі тисячоліть найбільш оптимально пояснив громаді Василь Сухомлинський, директор сільської школи тощо. Дух гетьмансько-цивільних вимог, наприклад, обумовлює, на його думку, становлення теоретико-методологічних засад соціокультурного, зокрема освітнього процесу, щоб актуалізувати інтенції патріотизму цивілізованого типу. Парадигмальний пошук, наприклад, за досвідом В. Сухомлинського, ретельно аналізується в працях носіїв духу європейських чеснот, зокрема в 2000 роках, історіографія привернула увагу українських філософів до творчості, як одного з носіїв парадигмальних основ гуманістики добра. З часом обумовлює появу науковців, вчителів, котрі працюють, як номінанти гармонії «світової всеєдності» з структурами європейської гуманістики,але в межах концепції ноосфери. «Умение анализировать, обобщать, применять обобщение, как инструмент мастерства, подхода к конкретным явлениям, это сама сущность педагогического руководства... Для директоров школ... не лишним будет, если одно из заседаний педагогического совета вы посвятите итогам десятилетнего

труда - поразмыслить над тем, как по выражению А. Макаренко, проектировать человека. (Замечу в скобках: вот в этом будничном деле, в кропотливом, вдумчивом анализе заключается... творческое осуществление заветов нашего выдающегося учителя, в этом, а не в механическом перенесении отдельных внешних приёмов...)» (В. Сухомлинский) [374.Т.3.С.186].

Спроба обґрунтувати екологічний імператив, як істинне екософське судження про красу ноосферогенезу (В. Вернадський), у творчості українського генія є різновидом протидії схоластики мислення в метафізичному розумінні сенсу буття. Національна ідея зумовлює в творчості В. Сухомлинського, як до постнеокласичної позиції в освітньому просторі, так і звертання до феноменологічної аргументації, обґрунтовуючи моральний імператив, що так чи інакше стосується і шкоди стереотипів тоталітаризму. Антропологічне розуміння українських здобутків необхідно, щоб вчасно узагальнювався дух європейських чеснот, і процес освітнього оновлення, спадку російських космістів, і прозрінь у постнекласичних тлумаченнях спадщини видатних екзистенціалістів і феноменологів (М. Бердяєв, М. Бубер, Е. Гуссерль).

Так, соціальна статика кордоцентризму освіти почала спиратися на гуманістичні положення, за яким соціальні інститути, підтримують лише ті вірування, що за тривалим досвідом можна назавжди розглядати як моральні цінності в площині гуманістики «серцевої єдності» суспільства, дозволяє зняти загрози зникнення історичного етносу у небуття, щоб визначити проблему надії та смерті, надії та відповідного оптимістичного прогнозу. Такий ідеал, попри всі життєві негаразди, демонстрували прихильники філософії серця. Дослідження антропологізму інформаційних відносин обумовлює особистісно-індвідуальні інтенції кордоцентризму в освітньому просторі, чим В. Сухомлинський сміливо відзначився серед видатних нащадків. Наприклад, не вийшло у творців богоборської влади заперечити соборні спроби його однодумців, активістів альтернативного суспільства, перевести опір неосталінізму в суть охлократично-бунтівну колію, тобто і долі вдалося виховувати молодь у дусі тісного союзу з традиціямивіри і знання, релігії, науки, оскільки тільки в такому синтезі

європейський вимір цієї надії має позитивне втілення ідеалів спілкування сцієнтизму, між носіями природознавчої проблематики, та антисцієнтизму, але в площині філософії серця, та включає прихильників сцієнтизму.

В. Сухомлинський прогнозував те, що не можна надовго відкинути органічну взаємопов'язаність українських та європейських інтересів, що утворюють у гуманістиці духовного життя одне ціле. Мати впевненість у своєму екоонтологічному прогнозі, вважав він, в сучасній метафізиці, означає вчасно і глибоко розуміти динаміку поступу свого народу, його власні геостратегічні інтереси, осмислюючи процес їхнього становлення в історії рідної Батьківщини, і у філософському осмисленні назрілих змін простору освіти: уніфікація і регламентація політичних і суспільних і важелів, наприклад, створює ситуативно-єдиний сенс символів і значень, які визначають політичні засоби відмови від стереотипів національного егоїзму, нігілізму, меншовартості.

4.4 Освітоцентризм у пострадянський період, як витончене налаштування влади і суспільства на позитивне сприйняття європейських цінностей

Пробудження України на межі тисячоліть вимагало впроваджування нової схеми налаштування влади і суспільства, де національне виховання молоді номінує патріотичну домінанту, оскільки «середній клас» зміг збагатити дух офіційної аристократії, також вплинув на патріотичний поступ й всього широкого загалу. Творча надія на відтворення «шляхетного типу особистості» можлива лише у специфічній школі суверенного осмислення духу української ідеї, щоб посилити комунікації освітоцентризму, - середньої й вищої школи, науки, держави, громадянського соціуму (В. Андрущенко, Є. Борінштейн, В. Кремень та ін.) [16;161;233].

Роль освітоцентризму зараз визнана у якісному оновленні основ навчання та демократичного розвитку європейської України протягом останніх десятиліть. У XX-XXI ст. помітний внесок парадигмальне кредо гуманістики,

зокрема в історіософське розуміння його досвіду зробила постнекласична філософія, дух української дійсності в освітньому просторі показує з точки зору сучасного стану філософеми інформаційної цивілізації. Це було історіософське розуміння духовності нескореної України, оскільки освітоцентризм в його гуманістичній моделі допоміг у змістовному розумінні і сутнісному уточненню сенсів європейського простору.

Демократичний патріотизм обумовлює кордоцентрично-систематичне оновлення парадигми філософії освітнього простору в ноосферному витлумаченні «виховання громадянина» й остаточного подолання стереотипів малоросійщення в процесі змін історичного етносу. Ефективність «консенсусних» цінностей в умовах гібридних викликів і відповідного професійного розуміння глобального комунікативного суспільства, залежить проекту освітоцентризму від патріотичної інтерпретації адекватного фахового знання, та витонченого налаштування влади на оперування всіма концептами історичного компромісу. Громадські підходи ще не в повній мірі співвідносяться з духом «соціально-консенсусних», науково-професійних і етнокультурних модернізацій освітньо-навчального та виховного процесу (В. Рижиков) [334,С557-569].

Сьогодні в основі освітньої культури досвід лицарського служіння духу істини, але за умовами «філософсько-антропологічне» обґрунтування вільної реалізації власних намірів, ніж за радянських часів. Зараз вже мало хто замислюється на тим: Чому існує певний «неконструктив» реформування взаємодії влади, освіти й виховання, ідеологічно підкріплений, так чи інакше, «недоторканістю» для критики тих теоретичних принципових засад, у яких проголошуються лише абстрактні принципи європейського розуміння людини. Свобода є європейською цінністю тоді, коли вона не лише оголошує про саму себе, а відтворює критичну саморефлексію громадянського суспільства, дозволяє іншим суб’єктам комунікації здійснити свої цілі щодо гуманістики освіти. Адже освітоцентризм, що стає всеохоплюючим гуманістичним моментом, і про яку нагадує постать Г. Сковороди, потрібна «маленькій людині» лише тоді, коли всі соціальні взаємини як

«благочинність», уписуються в європейські цінності (державні структури та їхню політику). Г. Сковорода, як відомо, творив добро у губернській Малоросії на благо всього поневоленого люду тощо, в даному випадку в проекті В. Сухомлинського фігурують зразки його творчості, як витвори для втілення у масовий простір, зокрема вчення про ідеалізм шляхетних зразків християнської освітньої культури. У розумінні гуманізації, як сенсу існування сучасної особистості, однією з головних є думка про «приєднане» існування чи активний діалог християн, - носіїв етноконфесійних традицій, залучення взагалі віруючих та атеїстів до суспільних рухів, де релігійне світорозуміння має бути конструктивним фактором перетворення світу на загальнолюдських (гуманістичних) засадах.

Проблема формування европейського мислення завжди виникає серед філософських концепцій, але виділення гуманістики філософем освіти як особливого дослідницького напрямку почалося лише в 40-х роках ХХ століття у Колумбійському університеті (США); створюється спільнота інтелектуалів, цілі якої дослідження духу філософських проблем освіти. Проект кордоцентризму дуже допоміг налагодженню співпраці між філософами і теоретиками педагогіки, збагаченню комунікації під час підготовки навчальних курсів та досвіду втілення філософії гуманістики в коледжах і університетах, у підготовці кадрів за цією спеціальністю, і у втіленні філософської експертизи освітніх програм тощо. Але навіть для першої половини ХХ століття патріоти України вибрали шлях важливості викладання філософії за досвідом всіх західноєвропейських країн, формування гуманістичних основ філософії культури; це додаток до фундаментальних філософських принципів освітньої дійсності і її переосмислення, виходячи з принципів національної ідеї, що відобразились в Україні як козакофільсько-кордоцентричний досвід, починаючи з поваги до традиції «філософії серця».

Дослідження у контексті «філософії серця» висвітлює дух антропологізму та комунікативності в освітньому просторі таким чином, щоб громадські

активісти мали все-таки можливість критично осмислити поглиблення процесу так званого «застою» в період пізнього сталінізму, відобразивши громадянське осмислення досвіду дисидентів-шістдесятників, втілення гуманістики за його концепцією можливо оптимально зрозуміти те, що великі справи відбуваються без стихій дезорганізації, оскільки вони організовуються задля допомоги громадського дорослішання педколективів разом з формуванням волевиявлення кожним «маленьким українцем» (В. Аксьонова) [6, С. 4-8].

Значний історичний досвід стає, наприклад, для В. Сухомлинського номінацією гуманістики «філософії серця», оскільки він своїм досвідом вносить парадигмальні зміни у філософію виховання та збагачує аксіолого-антропологічні підстави націотворення, кордоцентрично-козакофільський досвід у процесі оновлення європейської гуманістики виявляються номінанти освітнього рівня регіонів України. За його вдалося сформувати європейську елітну верству для розбудови власного напрямку української політичної нації, для того, що дає можливість зростанню патріотичного сукупного прошарку втілювався кордоцентричний сенс буття.

Тлумачення «філософії серця» зараз має гуманістичну складову, як прояв легітимного впливу на всю сукупність спроможності владних структур до демократично-патріотичної реанімації офіційних та неофіційних етносоціальних процесів. Модернізація освіти теж пов’язана з метою її гуманізації, удосконалення за відповідністю «людським європейським критеріям». Але чи не є це даниною ліберальному утопізму, який ігнорує той реальний факт, що «соціум» – це найскладніший конгломерат різноманітних соціальних спільностей, які істотно відрізняються за своїм статусним «становищем», інтересами та прийнятими «системами цінностей».

Однак сумний і повчальний досвід (кризи і краху тоталітарних сфер) діяльності у всьому світі та в Україні, є перехідним від домінування «супер-політичної тоталітарної системи» до еволюційно-оптимальних форм «гетьманської держави», зведення політики до простого засобу підпорядкування влади цивілізованому суспільству. Гуманізація дій влади у реаліях України не може бути визначенням лише авторитарно-домінуючих тенденцій сьогодення,

тому сучасний пошук гуманістики державоцентризму обтяжений «гібридною» формою націєтворення, у результаті чого страждає дух цілісності системної недосконалості. Прогнозування майбутнього має позитивну роль у громадській відповідальності нової генерації у своєму духовному відтворенні, щоб остаточно позбавити «масову людину» від обмеження доступу до різних джерел інформації, відповідно до існуючих норм законів (В. Кремень) [234, С. 80-81].

У свій час Кобзар відмовився від старовинного духу малоросійської схеми «свій-чужий», оскільки принижувався «інший». Кобзареве поняття національного духу захищає нашу гідність на ниві шкільництва та просвітництва; Т. Шевченко свідомо обрав собі захист прав поневоленої нації, як ознаку гуманістичної парадигми, так і метафізику екоонтологічних основ національного освітоцентризму, з її критичним осмисленням відносності ідеї імперського буття чи цивілізованого патріотизму, оскільки абстрактність категорії «українська ідея» та її емпіричного обтяження насиллям (у теорії та практиці войовничих невігласів) поступово знімається в дусі патріотичного демократизму.

«Заповіт» Великого Кобзаря є нова якісна метаморфоза буття, але треба розуміти і філософсько-освітній контекст української дійсності, потрібний саме для того, щоб було поступове пробудження інтересу громади та поваги молодої генерації до розуміння свободи сумління, до вільного вибору християнських чеснот та політичного оновлення статусу рідної мови, для історичного повернення на шлях гетьмансько-козацької самостійності взагалі, так і ненасильницького чинника державного знаряддя для громадського відтворення європейських чеснот втілення освітніх традицій, захисту саморегуляції від духу охлократії тощо.

Навіть під час тривалого страждання за часів влади царату так звані «ідеологи селянської громади» обожнювали «сокіру», тобто дух охлократії, бунту, насилля, перекручували його роль у подоланні «експлуататорського гніту» протягом тисячоліть, чи однобічно описували ознаки диктатури, нібито як патріотичний вимір буття, що збагачує плебейський дух. У новітній час цей аспект виявляє феномен гуманістики як міри сполучення раціональних та

ірраціональних інтенцій постнеокласичних початків освітоцентризму, що є найзагадковіше та найбільш значуще з того, що нам принесла «феноменологічна філософія»: «Ось і виникає питання: що примусило Гуссерля з такою винятковою несамовитістю вимагати від мене, щоб я почав вивчати в історіософічному сенсі онтологічні підвалини нашого кризового суспільства», підкреслював Л. Шестов. Освітоцентризм завжди повністю обговорюється громадою, об'єднуючи державні, громадянські, особисті інтереси в єдиній системі, оскільки вважається, що цей процес актуальний для входження України та її молодої генерації у європейський простір.

Історія розвитку суспільних відносин переконливо демонструє те, що навіть за інформаційну еру не може напівколанізоване суспільство швидко реформуватися і розвиватися. Думка суспільства, не маючи освітоцентричної мети серед загальних стратегем, без гуманітарного аспекту освітоцентризму залишається без ідеалів. Комунікативне суспільство також не може багато часу базуватися,як це є в Україні протягом двох чи більше останніх десятиліть, на суперечній, а інколи діаметрально протилежній системі цінностей. В Україні освітоцентризм є потребою часу, для цього є необхідність відтворення гуманістичного підходу до підстав української ідеї: знімає перешкоди в легітимації громадського опредметнення джерел права на окремій території та розпредметнення гуманістичного сенсу (Я. Корчак) постмодерної людини, буття якої концентрується в економічній освіті, мистецтві, спробах опанування сенсом сучасної освітосфери, але за якісним оновленням підходів у просторі виховання лицарського духу особистості (Є. Бистрицький, Е. Борінштейн, М. Култаєва).

Виходячи з вищесказаного, можна зробити деякі освітньо-футурологічні припущення щодо рівня втілення освітоцентризму [24;57;260]. Формування європейського духу освітоцентризму є позитивний еталон ціннісної та моральної системи-це першочергове завдання, для закінчення «еквілібристики» системи цінностей ускладнення зміни форм існуючої влади, тому що побудова постмодерної держави особисто гальмується відсутністю єдиної освітньої

системи структурних реформ. Влада мусить побудувати грамотно і чітко визначену державну інформаційну політику, яка сприятиме формуванню ціннісних орієнтирів у всіх регіонах, як для суспільства, так і для постмодернізаційної особистості.

Розвивається в громаді розуміння власних можливостей здійснення регіональних важелів освітоцентризму за обсягом громадських статусів, що торкаються питання стосовно класової приналежності спонсорів для утворення демократичних умов розвитку «маленького українця», його вільного місця в системі шкільної бюрократії, що потребує втручання громадськості і науки, і влади; українські вчені слушно зазначають, що в межах освітньої галузі існують два взаємопов'язаних підходи. З одного боку, дослідження проблем гуманітаризації простору освіти, з іншого,необхідність молодої політичної нації опредметнити глибинний сенс внутрішньо-особистісної і зовнішньо-інституційної «ноосферної парадигми», що відображує трансцендентне та пасіонарно-надзвичайне й звичайне тлумачення громадської оборони регіональних особливостей соціального буття.

Громадянське суспільство намагається діяти шляхом подолання загрози переходу в сепаратизм регіоналізіції етносоціальних вад й прояву стихії антагонізмів націонал-егоізму і націонал-нігілізму. Марія Култаєва, доктор філософських наук, провідний знавець проблеми освітоцентризму в Україні, наприклад, у своїх працях намагається дати «філософсько-антропологічне обґрунтування гуманітарного досвіду», як ознаки сучасного розуміння європейської свободи. Філософія свободи стає в її освітніх імплікаціях» проявом соціокультурної креативності (Е. Борінштейн), пов'язує цей феномен з критикою тих легковажних дослідників, що лише імітують інноваційні підходи. «Заклики до свободи» не завжди формулюються за вітасофським змістом і консенсуальним значенням.

Гуманістичний щабель Кобзаревої парадигми освітнього простору на рівень європейських ідеалів, «Сім'ї», дозволяє піднімати філософію цивілізованої особистості, що теж спирається, так чи інакше, на тезах про подолання песимізму

схем регіонального самоздійснення, оскільки тоталітаризм еклектично поєднував анархізм та неокомунізм, попри гуманістичного духу вчення «великої родини». Тільки «філософія серця» є складовою основою вчення про «маленького українця» та його духу ноосфери, виокремивши тезу навіть про права руху «неформалів-інтелектуалів», зокрема футурологічний пошук сенсу буття. Зокрема, де-факто прихильники європейських чеснот у цілому відмовилися від ідеології ультра-радикалізму.

Так, видатний новатор світового масштабу В. Сухомлинський, творчість якого є наріжним каменем філософії харизматичних керівників, також допоміг виявленню найбільш обдарованих кадрів для ротації влади. Освітньо-гуманістична модель В. Сухомлинського органічно уписувалась в досвід розвинутих демократій, що засвідчує про необхідність надання опозиції повноцінних можливостей для представлення та відстоювання права своєї альтернативності щодо офіційної точки зору, і є допомогою носіям «духу конкуренції».

Правлячий політичний клас СРСР, однак, обрав модель «геронтократії», що могло стабілізувати лише тимчасово структуру влади і суспільства. В. Сухомлинський не сприймав ні «геронтократів», ні владу «малоросів», тобто лише поверхово освічених особистостей, які не розуміли перспективні чи ретроспективні моделі освітоцентризму та, не вважали його творчість ефективною допомогою на шляху втілення європейських чеснот у майбутньому. Ось чому, творчість В. Сухомлинського, безумовно сприяла еволюційному подоланню тоталітарних перешкод. Навпаки, позиція «новатора з провінції» лише поверхово була сприйнята владою у свій час. В. Сухомлинський своїм життям і долею мав вище признання майбутніх поколінь, щоб позиціонувати себе невипадковим філософом, а державним діячем, футурологом і педагогом. Напрямок його інноваційного нонконформістського підходу був проти плебейського примирення із деспотичними обставинами поневоленого суспільства, оскільки орієнтував молоду генерацію рухатись вперед.

Історіософський вимір «шкільного експерименту» видатного реформатора

охоплюється не за схемою вульгарного соціологізму, а за обріями екоонтологічного рятування і України, і всего людства. «Він не визнавав в принципі покарання, як засіб гуманістичної системи виховання особистості. Заперечував «такі види покарання: грубе «відчитування», «рознос — висміювання», «распеканія» учня, «виставляння» з класу, ... «викидання за двері», стояння за наказом вчителя у парт (делікатна модифікація «кута»), залишення винного в школі після уроків для виконання будь-якої роботи (видозміна старого «без обіду»); позбавлення права на участь в тому, чи іншому виду колективної праці або розвазі, спеціальні записи - скарги в щоденнику учня» (В. Кузін, А. Дзеверін. «Про педагогічну спадщину В. Сухомлинського») [374.Т.1, С.16 -17].

Ноосферно-парадигмальна модель Сухомлинського, однак, є візитівкою філософсько-кордоцентричного освітнього та наукового знання, оскільки це є справжнім відходом від апології «перманентного бунтарства», або жорстоких методів регулювання міжлюдської комунікації. Сучасна людина лише починає свідомо відмовлятися від стереотипів несвободи, чи дозволяє собі вільно діяти, завдяки розумінню метафізичних сенсів буття та діалектичних взаємовідносин природи і людини, тому, що гуманістична модель освітнього простору поступово використовується у всьому світі тією чи іншою мірою. До цих пір є спірним світоглядна орієнтація громади тільки на коментування харизматичних реформаторів, попри метафізику надії чи критику утопізму висновків деяких адептів світових моделей ідеальних типів.

Для розуміння ролі оптимальної моделі освітоцентризму треба згадати про те, що ще за романтично-просвітницької доби створюється ліберальна модель ідеальних типів навколишнього середовища, де існує опис користі освітоцинтризму заради майбутнього, а не лише для сьогодення. Ліберальна модель передбачає орієнтири національної гідності для тих молодих патріотів, що намагаються свідомо грати у соціокультурному просторі свої ролі: Хазяїна або лише Приймака (Раб, Яничар, Орендар, Гість, Амораліст, Завойовник). Носій цих ролей (статусів), завдяки капіталізму, мають дивитись на рідну природу чи на закріпачене етносоціальне середовище, не лише як на ресурс в абстрактному

довкіллі або як цивілізований патріот на вигляд рідної неньки-України.

Було б спрощенням ототожнювати ліберальну модель романтиків-просвітників лише з освітоцентризмом, оскільки цей метафізичний сенс у феноменологічній площині лише, врешті-решт, є з'ясуванням гуманістично-освітнього, соціокультурного, етносоціального призначення людини. Трагедії кріпацько-деспотичного існування людини торкаються символіки військово-феодального обличчя царської Росії і губернської Малоросії, тобто ролей Пана та Хазяїна, Холопа й Кріпака, Раба та Приймака - відповідно існують інші «ідеальні типи», оскільки «малоросійщення» є феномен тривалої нецивілізованості соціального життя і в губернській, і в радянській Малоросії. Онтологічно одна соціальна роль має своє продовження в інших статусах, але в методологічно-системній площині це не зовсім так. Справа в тому, що Пан, Хазяїн, Холоп, Раб та Приймак – це ідеальні типи, які існують як теоретичні узагальнення євразійської номінації буття, а в реальному житті закріпаченої України XIX-XX ст. все було набагато складніше. Пан у одному відношенні може бути Рабом (кріпаком) в іншому. Також відмітимо, що Пан не завжди виступає на своїй землі як один з нащадків козацької старшини, тобто як історичний Хазяїн (що було б логічно), а може (не усвідомлюючи цього факту) і бути лише «яничаром», діючи сліпо на користь якоїсь імперії, керуючись хибними уявленнями); може бути і Приймаком (Орендарем), а з іншого боку, колишній Раб чи Кріпак іноді міг поводитися як справжній Хазяїн тощо.

Маючи на меті припинення постмодерністської однобічності трактування ліберальної моделі соціального життя (Ю. Канигін, С. Плачинда) – пострадянській період ознамянований появою ліберальних новації, спробою бути не лише ознакою парадигмального руйнування брехливості «малоросійщення» (пізніше духу подолання стереотипів) політичних інститутів неосталінізму. Що означає, з одного боку, офіційну загубленість «партійної геронтократії», з іншого боку, відтворення вільнодумства особистісної ідентифікації з попередніми козацько-соціальними інститутами. Вважаємо невипадковим маркером пострадянської доби є поступове припинення, у той чи іншій мірі, інерції

обожнювання творчості великих реформаторів чи паліативи впливу пролетарських міфологічних структур, саме завдяки впровадженню козакофільсько-кордоцентричних цінностей і норм цивілізованого буття, і, утворюється пострадянська модель освітоцентризму.

Освітоцентричне поліпшення комунікації між автохтонами і нацменшинами у межах розвитку соборних зв'язків між регіонами, дозволяє духовній еліті підвисити освітній рівень всіх регіонів та здійснити свої можливості в «історичному компромісі» (Крим, Донбас), але в піднесенні культури толерантності звичайних громадян. «Духовність громадського суспільства» прискорює осмислення духу освітоцентричного впливу на еволюцію цивілізаційно-політичного державного утворення регіонів, тобто сукупного зв'язку людей різних національностей - громадян-козакофілів, і всіх тих, що дійсно вільно з'єднались у суверенній державі на рубежі XX-XXI століть. У загальній формі пострадянська модель освітоцентризму розкриває процес того, як національний дух поступово охоплює всю етносоціальну площину нескореної України, тобто відмови від традицій насилля носіїв імперської життєдіяльності, оскільки молодь підпорядкована вищим ідеалам, відкинувши фарисейські зразки. З часом з'ясувалось, що гуманістика освітоцентризму дуже необхідна для сучасного поступу України, як повноправного суб'єкта європейського соціуму.

Реальною відповіддю нових форм освітоцентризму на виклики часу було універсальне узагальнення гуманістики духу свободи. У такий спосіб відтворювалась історична пам'ять і про чужоземне панування, і про внесок кордоцентризму, чи його зв'язки з козакофільством, що дозволяло вчителям масштабно висвітлювати появу феномену носіїв європейської свободи у поступовому самовизначенні української нації (М. Амосов, С. Глузман, В. Стус, В. Чорновіл).

Освітосфера базується на цінностях європейської гуманістики, як складнику соціокультурних змін, застосовується в різноманітті підходів тощо. Хоча ця модель еволюціонувала протягом багатьох діб, що перевірені в емпіричних

дослідженях, але апологія суто морально-апріорних підходів веде до необґрунтованих висновків щодо людської природи (інстинктів). Значною мірою це відображено у культурологічній концепції сучасної філософії «людиновимірності буття». За кордоцентризмом, ідеї гуманізму поступово почали втілюватись в українські школи. Патріотичний напрямок стає фактором творчої зміни влади і суспільства. Під впливом ідейного спадку освітоцентризму відбулося критичне дослідження питань соціальної та професійної орієнтації (І. Зязюн, В. Кізіма) [182, 210].

З початку 90-х років ХХ ст. були постійні громадські спроби реформування національної освіти, але замість системного сценарію почався радикальний пошук векторів розвитку української держави. Започаткувалась консервація стереотипів інерції минулого та кволе становлення неокласичного мислення, і, зросла актуальність проектування українських філософем «серцевої єдності» та з'явився досвід наукового прогнозування, що цілком відозмінює дію соціальних міфологем, орієнтованих на збереження відносин «вершника і коня», а іноді - імітуючи дух нової, визвольної метафізики, «богослов'я світоглядного життя». З'являється нелінійне співвідношення порядку і хаосу, - часто-густо суперечить принципам національно-захисного світу, з'являється складна опозиція раціональному, науковому сенсу. Його малюють іноді у стародавніх картинах світу, в яких відтворюється інноваційно-конструктивне і саморегулятивне відігравання ролі хаосу у синергетичній парадигмі; в творчості декількох відомих українських педагогів, займає проблема побудови колективістської моделі освітнього простору, як різновиду гуманітарної традиції, що почала стверджувати святість визвольної боротьби. Її результати носії етнічного націоналізму суттєво впливали на вибір новаторами шляхів розвитку теорії та практики, –із властивою мужністю й щирою відвертістю, вступив у дискусію з загальноприйнятими у свій час стереотипами класового виховання. Освітоцентризм з цього приводу обґрунтовував «гуманістику понять», як можливість громадського з'ясування шляхів осмислення традицій

«легітимації» духу козацького товариства саме в середині освіти, де є необхідність системного освоєння знань, факторів розвитку, патріотичних підходів до підготовки майбутніх фахівців через впровадження діалогової системи переконань і відношень української людини до світу [365, 366].

Процеси суспільно-економічних деформацій безпосередньо погіршують становище «батьків і дітей», загрожують молодому поколінню безробіттям, безпритульністю та іншими «соціальними лихами». Подібні ностальгічні помилки майже не припустимі. Як кажуть прихильники інноваційності: типових духовних структур у світі чимало, але всі вони мають етнонаціональну специфіку, - іноді обожнювання інноваційних підходів аргументується як софістичні трюїзми наукоподібних висловлювань, - не можуть взагалі затьмарити глибинні сутнісні характеристики втілення українських традицій, оскільки місцеві ентузіасти-новатори завжди добиралися до глибини феномену, що досліджується до величі «маленького українця» будь-якого етнічного походження.

В основі домінуючого вектору гуманістичної парадигми освітоцентризму є комунікативний механізм українських філософем «серцевої єдності», збагачений ноосферними орієнтирами в інформаційному процесі становлення глобалізованого соціуму, змістовність історіософських сенсів виконує не лише допоміжну, а й футурологічну функцію. Очевидно, що міжкультурна комунікація в цьому випадку являється багаторівневою і складною за метою втілення ознак ідеальної моделі освітоцентризму, тобто багатоплановою формою контактів між суб’єктами обміну інформацією, дії яких породжуються потребами сумісної діяльності державотворення, що включає в себе формування стратегії взаємодії тактики її сприйняття і моральне розуміння не лише дихотомії свій-чужий за «іншого» суб’єкта, зокрема, впливає на те, як в європейському просторі використовується патріотичний дух інформації.

В той же час, критично сприймає громада постмодерні та інші модні спроби релятивізації пошуку істини, зокрема в їхній абсолютизації (провокування) поступового становлення критеріїв європейської демократизації, в подальшому значно перероблена в Україні, зокрема київськими, львівським, одеськими,

харківськими і дніпровськими науковцями. Вони все більш сміливо відмовляються від ігнорування суперечливості етносоціального розвитку і стереотипів механістичного монізму.

Мета наукової розвідки в тому, щоб виявити філософію змін у «Країні знань», розглянувши долі майбутніх фахівців з позиції постнеокласичної метафізики, бачимо наскільки важко втілюється процес шляхетності патріотизму під патронатом праворадикального проекту антибюрократизації. Згодом, коли почалися цивілізаційно-громадські перетворення, весь світ побачив правдивість пострадянської еволюції буття, що вплинуло на цінності української дійсності, поступово обумовив рівні розпаду обожнювання часу панування радянської імперії. Прискорення шляху України в європейський простір відобразило масовий дух відмови громади від «перманентного бунтарства», оскільки поступово знищується дух поневоленого суспільства і зростає рівень самоорганізації носіїв національної ідеї.

Оновлення освітнього простору стосуються громадської суб'єктивізації софійних уподобань, оскільки не можна сліпо довіряти революціонізму як нібито універсальному процесу створення соціокультурних протиріч тощо. Проблеми історичних ідеалів, які залежать від особистої якості офіційних та радикально-громадських дій, також впливають нібито в майбутньому на форми гуманістичного проекту вирішення деяких соціокультурних сенсів дійсності. Таким чином, вільний дух гуманізації освітнього простору прискорює цивілізовані форми патріотичного осмислення українських реалій, і, трансформацію буття у площині людського впливу на еволюційний вектор сукупності нових опозиційних та радикально-громадських особливостей соціокультурного простору, що визначає його гуманістично-освітню складову.

Перше наближення радикалізму до освітньої політики влади має «лівий» і «правий» різновиди, що поєднуються як дух влади і прихильність частини еліти до тоталітарного повернення, його характеризують такі взаємозалежні і взаємозумовлені категоріальні ознаки, що були створені під час деспотичного становлення сталінізму, як масової етнонаціональної радикалізації суспільства. У

межах тоталітарних режимів, наприклад,в радянській імперії в кінці XX ст. почалася перманентна криза деспотичного типу «монопартійної диктатури» над органами управління, принесенням присяги на вірність вождю, що уособлювало державне насилля, яке навіть негативно впливає на знищення традицій освітоцентризму. Монопартійна диктатура здійснює тотальний контроль над громадською думкою, етико-інноваційними підходами кращих філософів і педагогів суспільства.

Політична етика – це науковий погляд на те, як можливо за допомогою загальнолюдської моралі вдосконалити владу суверенної держави та посилити гуманізм демократичних інститутів, щоб вони могли ефективно впливати на освітній простір, вдало втілювати у громадську свідомість вищі ідеали, як повагу суспільства до власних засобів інтерпретації єдності природи, соціуму, людини. Особливу роль державні діячі почали відігравати у дослідженні соціальних проблем і, зокрема, вивченні орієнтацій молоді. У той самий час, модифікується вузька сфера громадської ініціативи, але вона охоплює виключно задоволення імперських інтересів, що спрямовані на підготовку до війни. Такі орієнтири не можуть бути позбавлені філософсько-освітніх багатогранних підстав. Тому визначення моралі у цих політичних умовах слід вважати латентним уточненням політичної стабілізації кризового соціуму.

У 80-і роки XX століття в «кризовому радянському соціумі» (Є. Головаха) зросла увага до ефективності різних форм перепідготовки і підвищення кваліфікації педагогічних працівників (П. Лузан). Дослідники вивчали роль студентства і його духовне обличчя в системі освіти, у професійному самовизначенні молоді, де формування «середнього класу» розкривається як подолання умов «соціальних ризиків» (І. Бестужев-Лада) [51, С. 78]; громада почала сприймати гуманістику громадських вимог безперервної освіти з повагою: обумовила необхідність визначення феномену соціальної межі кризи, що було визначено як «перманентна криза освіти» (В. Бех, Ю. Добролюбська, В. Попков). Зокрема, дух європейської метафізики свободи примушує представників її духовної еліти критично сприймати

стверджування про те що, нібито в Україні лише два корінних народи: український та кримськотатарський, тому що тут їхня споконвічна земля. Але вважають себе корінними етносами також представники караїмів, кримчаків, греків, не кажучи вже про угорців, румунів, болгар, поляків, росіян, які протягом останніх кількасот років жили в Криму, Закарпатті, Буковині, Галичині, Подніпров'ї, Слобожанщині. Не завжди вони, але у ХХст. державний кордон постійно «пересувався», ігнорування цих особливостей часто створювало підґрунтя для сепаратизму та інших політичних спекуляцій, які відображає гуманітарна освіта в дуже суперечливій формі.

За рівнем гуманітаризації освіти суспільство почало пов'язувати відродження з державою і становленням політичної нації; сучасний захист прав регіонів, є сукупністю шансів всіх категорій дітей та молоді, оскільки соціальні очікування пов'язані з висвітлюванням життєвих умов, підвищенням життєвих стандартів знання, якості захисту прав дитини.

Освітоцентризм є органічним відтворенням системно-упорядкованих форм «динамічного хаосу», - звичайної організації регіональніх впливів до більш складних. З точки зору європейської теорії феномен освітоцентризму є формою етносоціальної та колективістського самоврядування, треба відкрити силу природофільства, національно-революціоністського пізнання, але у дусі гуманістичних обріїв:

- пізнавальна творчість національного виховання, як краси козакофільської ідеї соціуму, є відомим символом «серцевої єдності» носіїв європейської позиції еліти, висвітлює в освітньому просторі гуманістику імперативу надії;
- моделі гуманітарного обумовлення цивільних змін освітньої дійсності посилюють духовний сенс патріотичного спадку «батьків нації», нащадки яких продовжили цей досвід навіть за посттоталітарної доби, почав відрізняти зовнішні умови від системних структурних реформ:
- визначення важливості проблем, що мають значення пріоритетності духу перспективних і поточних інтересів всіх демократів, носіїв громадської

влади, для захисту демократичної держави, з приводу героїчного намаганя встановити в Україні дух козацької слави.

Зважаючи на те, що треба з'ясувати сутнісні соціокультурні риси націєтворення, треба їх проаналізувати через ноосферно-парадигмальні засади філософії людини та відображення в освіті протистояння революціоністської та еволюціоністської цілеспрямованості противників і прихильників «бунту мас», тому, що саме ця боротьба тяжіє до української моралі, чи шкільної справи, або відбувається у громадянському дусі європейської номінації дії гуманістики державного суверенітету, або під час аналізу семіотики, культурології, бігевіоралістики, структурно-функціонального, символічного інтеракціонізму, етнометодології. Всі вони в історіографії є аспектами інтелектуальної комунікації, що пов'язані з гуманістикою, як формою практичної філософії, відтворюється номінація сенсів буття за концептологією політичної нації та аналітичною філософією мови.

Гуманістичний бік змін дійсності у відповідних межах проблематики освітнього простору торкається громадського досвіду. Життя видатних наставників є якісне відображення підготовки молоді в дусі ідеалів громадського впливу, одним із аспектів цього є українське реформування європейських підходів, зі своїми, лише на перший погляд, утопічними мріями про роль козакофільства в процесі гуманітаризації освітнього простору. Патріотичні погляди молоді в своєму освітньому сенсі виявили порозуміння влади і громади щодо ходи парадигмального оновлення сутності української дійсності. Пізнавальні форми європейської ходи історичної свободи дозволяють розглядати осмислення гуманістичних чеснот козацької нації: об'єктивно зберігає новий ліберально-парадигмальний сенс освітніх новацій, виявляє історіософське значення в ноосферно-екологічному контексті козакофільства, пов'язує онтологічно-аксіологічний аспект реформ, оскільки він перехрещується з плюралістичною системою виховання духовної творчості молодої генерації.

Висновки до розділу IV

Патріотичну діяльність можна вважати істинно цивілізованою лише тоді, коли правильно висвітлюємо філософію психотипу видатних осіб, які за покликом громадської думки, а не за наказом згори, почали постнекласично-структурне розуміння складних явищ соціалізації молоді. Відсутність чіткої методології дослідження освітоцентризму і зараз ускладнює з'ясування її субстанціальної ролі в життєвих планах гуманістики надії, як форми патріотизму соціальній дійсності чи орієнтації молоді за досвідом власного розуміння або трудових та громадянських династій. Освітоцентризм у свій час вдало орієнтував наших пращурів почати спиратися на загальнолюдські моральні положення, за якими роль патріота виглядає дуже корисною для опредметнення змісту середньої (вищої) освіти; характерні риси суспільної активності учнів і студентства виявились пов'язані у значній мірі із задоволеністю не стільки з обраною професією, скільки з майбутньою узгодженістю сенсів «символічного світу» Біблії та, «мікрокосмосу» і «макрокосмосу». В пострадянський період метафізика надії відображує постнекласичну філософію як толерантну структуру ціннісних вартових нескореного краю, опанування духом кордоцентризму і козакофільства.

У багатьох випадках національні традиції (М. Пирогова, К. Ушинського) в освіті були дієві лише тоді, коли гуманістика освітнього простору починала гальмувати стереотипи малоросійщення для того, щоб послабити консервативну дію шовіністських ідеологем («православ'я, самодержав'я, народність») або охлократії радикальних концепцій «бунту мас», об'єктом яких у губернській Малоросії виступають саме прояви суцільного насилля над окремими етносами, взагалі над «маленькою людиною», масами та інтелігенцією.

Освітоцентризм якраз проводить етику в практику за соціальних умов, що майже не дозують позицію цивілізованих патріотів, політичних опонентів, радикалів та мобілізують пацифістів проти їх негуманних дій. З цим перехрещуються і соціальні проблеми козакофільства, необхідність змінювати гуманітарні нормативи доволі швидко по мірі радянського посилення викривлення духу ідеалів «змістовного розуміння серцевої єдності»

(Г. Сковорода, М. Пирогов, К. Ушинського). Козакофільство - чинник можливого розуміня трагедії і соціуму, і держави, коли юнаки і дівчата зустрічають, наприклад, перше кохання. Важливе місце в гуманітарній соціалізації «кризової особистості», вважав А. Макаренко, має і вибір (дискурс) мови спілкування з нею, й одночасне руйнування застарілих кордонів між наставником і учнем (студентом).

Для вихованця майже відоме те, що А. Макаренко – яскраво виражений екстраверт, вольовий, рішучий, комунікативний. У своїх стосунках з вихованцями уособлював «суворого, вимогливого батька», завдяки гуманістики компонентів юнацького самоврядування і гуманітарних дисциплін, вони «заломлені» через опанування вихованцем духу мови й дискурсу людини в процесі її навчання, що визначає духовну компетентність наставника і вільний статус юнака, про який стверджують ще «філософеми кордоцентризму». які відтворюють стійкість й освоєння суб'єктом навчання мети, форм, методів його розвитку і саморозвитку, підкреслювали М. Пирогов і К. Ушинський.

Деякі дослідники, однак, поверхнево аналізують проблемність «кохання» і «любов», так і функції наставника, який виконує роль «батька» і «матері». В. Сухомлинський – ліричний, чуйний, ніжний, за своїм складом інтроверт, котрий не сприймає систему координат «коня і вершники». Його влада над дітьми мала нібито чуттєво «материнську» складову, Ця різниця у діях цих видатних реформаторів, попри богоборству офіційного світогляду, завжди пом'якшувалася цілісністю доброти, яку треба розглядати, як гуманістику надії, що була заснована на кордоцентрично-козакофільських взаємовідносинах. «Вихованці» любили обох, так як можна любити «справжнього батька», вказували колишні колеги та вихованці цих наставників. Водночас вони добивалися того, щоб ніяких інтимних стосунків не було. Видатні гуманісти, педагоги і психологи бачили ту філософську грань, що може спровокувати трагедію ніжних слів і ніжних дотиків.

Можна стверджувати, нібито, «інший світ» можна зустріти за допомогою «нових форм» духовної «діяльності пастиря». коли громада стає знаряддям вождя чи деспота, примушує і наставників байдуже реагувати на соціальні дії, нахил до

стихійного правдолюбства чи до чернецтва; доводить те, що Козакофільська концепція збагачує «філософію серця», - означає, що треба стимулювати не насадження міфологєм «вершника і коня», а гуманістики наставника і учня, що іноді лише провокує деяку хвилю форм суїцидальної поведінки чи свідомої дезорганізації форм контроля, наставник за будь-яких обставин не може ігнорувати правових норм повсякденного життя.

Деякі легковажні дослідники (за радянських часів) розцінювали те, що А. Макаренко за основу свого лицарського служіння бере також досвід Г. Сковороди «мандрування Україною», що зараз виглядає лише як опозиційна тактика містифікованої свідомості «молодої людини-наставника». Він, з іншого боку, знищує у собі пієтет і до сталінізму, і до офіційного православ'я, щоб виявляти козакофільську суб'єктивістику, доповнює кордоцентризм «християнського» сенсу, патріотичних осіб тощо.

Філософія українських освітніх змін відображає кордоцентричний внесок у традиції національного виховання, які були зроблені в експериментальній та концептуальній діяльності В. Сухомлинського – це здійснилось у результаті тривалого доробку колективу Павлишської середньої школи Кіровоградщини. Його модель розвитку єтики козакофільської концепції національного виховання стає в Україні прошарком виховних знань, що продовжує дослідження закономірностей освітньої галузі в усіх аспектах її функціонування за доби глобалізації.

Модель громадянського взаємовпливу прихильників націоналізму і патріотизму в ній передбачає змагання в громадській думці, коли форми стимулювання політичної активності, відображують також відповідальність за гуманістику соціокультурних змін і ефективність проявів «креативного класу», спираючись на самоосвіту, або на особистісний рівень включення християнських ідеалів соціокультурні форми, які висвітлюють нову синергію виховання і специфіку навчання. У той же час феномен синтезу самоорганізації буття обумовив і екоцентризм імперативу надії, який є гуманістичною інтенцією прихильників історіософської феноменології, розуміння онтологем

освітоцентризму, як свідомого захисту взаємообумовленості будь-яких змін європейського простору.

Освітній простір є складовою латентного процесу розвитку і саморозвитку патріотичної особистості, яка пов'язана з оволодінням соціально-значущого досвіду людства, втіленому в знаннях, уміннях, творчої діяльності та емоційно-ціннісному відношенні до світу. Концепція освітоцентризму у такому ракурсі є критичної діяльності поневоленої особистості і перетворення суспільства необхідних умов у шляхетне збереження і розвитку громадянської освіти за лицарським досвідом матеріальної і духовної культури. Основний шлях когорти вільнодумців впливає на отримання взаємодії національних інтересів, змін цивілізованої молоді на зміст навчання особистості та її самоосвіту. У процесі соціокультурних успіхів треба прикласти якомога більше зусиль для громадського націєтворення.

Розробки гуманістичних моделей освітоцентризму в умовах інформаційного суспільства знаходять відображення у філософсько-онтологічних концепціях персоналізму і деперсоніфікації, екзистенціалізму і лінгвістики, герменевтики, синергетичної кібернетики і структуралістики, зокрема у епоху глобалізації оптимізується дух освітоцентризму в Україні, процес поєднання різних етнокультур висуває наступне:

- кордоцентрична складова оновленої моделі європейського простору, як регулюючий механізм має освітньо-виховний, і, громадський аспект, який дозволяє взаємодіяти демократичним представникам суспільного буття. Характер міжкультурної комунікації дає можливість за гуманітаризацію розглядати соціальний символізм глобалізації сучасного світу. Інформаційне суспільство - західний варіант, який змінюючи свій шлях у Європі, наприклад, у східному регіоні, потребує подальшої гуманізації освітоцентризму в Україні на «фундаменті історіософії»;
- врахування соціокультурної специфіки «маленького українця», як представника нової генерації українського народу, вимагає об'єднання його духовних орієнтацій з конкретизацією кордоцентричного прояву історичних феноменів окремо взятих регіонів;

- практичне втілення концепції морально-культурних досягнень особистості потребує системного аналізу у викладацькій і виховній діяльності, застосування методу кроскультурного підходу під час викладання українського та іноземного досвіду;

- становленням ідеалів «змістовного розуміння серцевої єдності», відкриває величезні можливості вільної інтерпретації духу гуманістики націєгенезу, як імперативу надії, поєднує прихильників універсального пошуку цілісності буття, виявляє у громадських діях спрямованість освітнього простору на козакофільські чесноти, у процесі втілення реформування праці педагогів, також це потребує і відповідного підвищення заробітної плати для працівників освітніх закладів.

Основні положення 4-го розділу висвітлені в публікаціях Аксьонової В.І.:

1. Аксьонова В.І. Культурні парадигми глобалізації як феномен комунікативного розвитку суспільства. Перспективи. Соц-політ журн. Серія: Філософія. Політологія. Соціологія: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2014. № 3 (61). С. 6 – 11.

2. Аксьонова В.І. Дискурс національної ідеї у контексті цивілізаційного розвитку України. Наукове пізнання: Методологія та технологія. Науковий журнал: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2014. № 2 (33). С. 13-18.

3. Аксьонова В.І. Український дух, як феномен патріотизму в контексті парадигми комунікативного суспільства. Гол.ред. Є.Борінштейн. Перспективи. Науковий журнал: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2015. №1. С. 13-18.

4. Аксьонова В.І. Український дух, як феномен патріотизму в контексті парадигми комунікативного суспільства. Перспективи. Науковий журнал: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2015. № 1 (63). С. 13–18.

5. Аксьонова В.І. Гуманістичний контекст соціокультурного простору України. Наукове пізнання: Методологія та технологія. /Гол. ред. проф., д.ф.н. Є.Р. Борінштейн: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2015. №1(34). С.6-10 (співавт. І.З.Скловський).

РОЗДІЛ V
ПРОБЛЕМИ ЛЮДИНИ В КОМУНІКАТИВНО-ЕКОСОФСЬКОМУ КОНТЕКСТІ: ПОСТМОДЕРНІЗАЦІЙНА ОСОБИСТІСТЬ

5.1 Цивілізована людина – чинник етносоціальних зрушень кризового суспільства у ноосферному вимірі

Наділення цивілізованої людини українським змістом смислових конструкцій має бути відлунням романтично-просвітницької доби, коли фундамент базових вартостей виду Homo Liber відтворює дух сучасної вільної (комунікаційної) основи: спілкування у громадському діалозі між співрозмовниками, завдяки взаємодії носіїв моральних цінностей (пізнавальна активність, доброчесність, працелюбність) «С. К'єркегора, …на відміну від Гуссерля, шукав істину не в розумі, а в Абсурді… Для нього… навіть закон протиріччя… є «божевільною боротьбою за можливе»… навіть для тих, хто не має сили вільно дивитися в очі смерті та божевілля… Оскільки мудрість людська є божевіллям перед Богом» [292, С.144]

Соціокультурний простір в суверенній Україні охоплює комплекс державн-суб'єктних орієнтирів патріотичної свідомості і різноманіття знання, яке надається різними закладами, що належать до рівновеликої системи навчання, за різними рівнями офіційної номінації (дошкільну освіту, загальну середню освіту, професійно-технічну освіту, вищу освіту) та за всіма галузями, у тому числі заочну, а також освітні передачі по радіо і телебаченню. Порядок у сучасному світі обумовлений тим, як діє «кваліфікований співробітник», наскільки творчо використовує знання з набутої професії, відповідно свого соціального розряду (категорії). Підготовка фахівців вищої кваліфікації має здійснюватись з урахуванням перспективних потреб окремих регіонів, у цілому економіки країни, та пошуком екзистенціалів «ідеальних типів» тощо.

Екзистенціали дослідження «мандрівної філософії», сенс життя якої бути маркером критично сприймання волюнтаризму; суб'єктивізму; з його надією лише на весь корпус офіційних бігевіористських чи антибогоборських проявів, європейської інноваційнї традиції. Поступово почався процес втілювання в

українську дійсність патріотичних ознак цивілізованої орієнтації. Патріотичний сенс в напряму європейськиї чеснот, однак, стає фактором творчої зміни нескореного українського суспільства. Під впливом ідейного спадку патріотів почалося критичне дослідження питань соціального утопізму та громадське осмислення цивілізаційної ваги цього феномену, що відображує ситуативний універсалізм комуністично-утопічного проекту. Сталінізм за допомогою критики цивілізованих патріотів виявився носієм викривлення сенсу європейського буття, але в освітньому дусі його тези не мали великої емоційної сили (Є. Бистрицький, Є. Борінштейн, М. Култаєва, В. Кремень, В. Лях).

Відомий у ХХ ст. англійський письменник, який проаналізував гідні та погані риси характеру європейської людини також підкреслив її цивілізаційну суперечливість і прагнення до вільної самореалізації: «Людей нельзя копировать: они слишком зыбки и расплывчаты, а с другой стороны, - слишком непоследовательны и противоречивы… Писателей всегда привлекали философы, обладающие эмоциональной силой воздействия…, они бредили по очереди Шопенгауэром, Ницше и Бергманом. Разумеется, они не могли не увлечься и психоанализом» (У. Сомерсет Моэм. Искусство слова. О себе и других, литературные очерки и портреты. Пер. с англ. М.: Худож. Лит., 1989. 399с. С.170-171). Разом з тим головними системоутворюючими структурними компонентами людиноцентризму є системні елементи психоаналітичних та інформаційно-комунікаційних відносин, які встановлюють громадський вектор соціальної комунікації, межі культури, філософії та проблематики освіти, як своєрідного історичного внеску, за для реалізації нового демократично-патріотичного проекту.

Етичний сенс підстав цивілізаційних новацій, саме на межі епох потрібний для засвоєння українською молоддю Кобзаревого гуманізму духовної спадщини. Дух сучасних політичних режимів надають будь-якому молодому фахівцю не лише ситуативні, а й філософські підстави етноконфесійних важелів, для підтримки ходи демократизації, що теж є ознакою новітньої історії України (В. Бех). Якісна віртуальна реальність у захисті громадських прав має шляхетний

дух цивілізованого націєтворення ; починає стимулювати в сучасних умовах пошук демократично-патріотичних перспектив як об'єктивної реакції на зміни етноконфесійної та політичної складової свобода як вітасофське обґрунтування. Наукові спадкоємці наших великих співвітчизників вдало осмислюють сучасний «життєвий та духовно-гуманістичний простір». У цю концепцію сучасного націєгенезу вписується доробок В. Вернадського та інших представників метафізики «ноосферного космізму» (П. Тейяр деШарден). свободи вибору є власне використанням життєвих цінностей, оскільки альтернативне суспільство ще з часів Б. Спінози має відтворювати дух європейських чеснот (Є. Бистрицький, О. Больнов, Є. Борінштейн).

Цивілізований перехід до козацького націєгенезу є базовим елементом «нескореного соціуму», оскільки на цій основі вдалося висвітити сутність гуманістики європейських цінностей, де критерієм істини стає дух змін у етносоціальному просторі освіти, легітимізує етичні й правові норми в згоді цивілізованих автохтонів і нацменшин, оскільки громадський соціум повинен створити консенсус, який є віддзеркаленням в дискурсі комунікації лібералізації буття освіти.

Футурологеми моделі націєтворення в європейському просторі проявили себе як оптимістичні сподівання прихильників етноцентризму в глобальному стратегічному плані, оскільки чи Р. Декарт або Є. Спіноза мав всі підстави сподіватися на вихід Європи із затягнутої «фарисейською мошкарою» кризи, що де-факто перекреслює духовні перешкоди оптимістичного прогнозування шляхетних ідеалів «світлого майбутнього». Гуманістичний досвід переформатування буття, навіть попри системи цивілізаційних негараздів, є формою всесвітніх проявів еволюційного подолання, як наслідків шовінізму, так і відтворення взаємодії всесвітніх основ цілісності і ціннісних пріоритетів освітньо-виховних протиріч, що суттєво заважають переходу до екологічно-еволюційної доби. У вимірі всієї сукупності футурології духовних форм освітоцентризму створювався громадський масштаб розумного управління розвитком вільної України. Дух самоорганізації діє за як громадський соціум, здобутою корифеями

спадщиною, оскільки за моделлю романтиків-козакофілів необхідною умовою є оновлювання коріння європейської цивілізації, попри невігласів (хохли, малороси), яка представляє і витворює дух етносоціально-освітніх парадигм у найкращих просвітницьких традиціях європейського гуманізму.

Слід відмітити, що просвітники знайшли себе в громадському колі губернської та радянської Малоросії, поступово перетворюючи її соціокультурну сферу. Талановиті особи намагалися,не зважаючи на іноді нелюдські зовнішні умови «раннього бунту мас», пов'язати з історичною традицією виховне різноманіття, щоб громада могла звертати увагу на феномен «латентного опору державному невігластву». Історіософський сенс ПіТейярде Шарден трактував як невіддільну властивість самої християнської альтернативи, що одночасно є її духовною рушійною силою. Імпульс космічної еволюції національного виховання задає громадянську енергію суспільству, що призводить до ускладнення моральних явищ під час наприклад, божественної благодаті. отримання сфери трансцендентного виміру. Процес соціальної еволюції, на думку Тейяра де Шардена, підкорюється своєму власному саморегулятору і фінальній меті досягнення сфери «надбуття», а в ній точки Омега, підсумовує і збирає у своїй завершеності цілісність великої кількості історичних міфологем, що поступово перетворюють гуманістику еліти у площині ноогенезу. Надбуття історичної гуманістики ноосфери знаменує єднання духовності автохтонів, так і всіх інших складових соціокультурного простору (В. Вернадський).

Точка Омега: є духовним центром Всесвіту й символізує собою Христа, співпричетного до історичності елітоутворення і одночасно трансцендентного аналізу її гуманізму до сенсовості духовного пошуку; у своєму розвитку метафізичний вимір заповітів Ісуса Христа, обґрунтовуючи статус духовної еліти в позитивному механізмі історичного народу, володіє універсальними космічними атрибутами вищої духовної еволюції. Космогенез ототожнюється з христогенезом, впливаючи на соціально-етичні вчення сучасності, зокрема на модель толерантності в процесі відтворення майбутньої самостійності альтернативного суспільства, де взаєморозчинені «град небесний і земний»,

держава та громадська спільність. Елітний носій ноосфери рухається шляхом універсалізації зв'язків природної уніфікації, попри національних і мовних бар'єрів, тоді освітній бік поступу історичної еліти стає певним засобом захисту від усіх глобальних негараздів сучасності (В. Вернадський).

Субстанція трансцендування постає в «ключовому розумінні духу свободи» є проявом громадської складової процесу історичного становлення етносоціальної єдності Сходу і Заходу, бо гуманістика толерантності діє шляхом зняття міжнаціонального напруження в державі й суспільстві, відображує рівень громадського розширення меж сучасного філософсько-освітнього дискурсу. Тільки у діалозі патріотичної громадськості регіонів з владою Києва можливі поступові зміни етносоціального буття, щоб наставник завжди сміливо осмислював міфологію релігійного чи поетичного твору, взагалі як екологічну софіологію мистецького мислення (В. Винниченко, Є. Маланюк).

Дискусії навколо концептуального втілення Софіїв екоонтології почалися в соціокультурному просторі ще в кінці 20-х – початку 30-х років XX ст., громада почала з'ясовувати сенс змін життя різнноманітних представників європейської громади, російської та української еміграції. Вони відстоювали моральний (або аморальний) сенс національної ідеї, тобто намагались діяти у руслі деяких проявів ревізії метафізичних підстав, іноді діючи на користь стратегії цілісностей всіх землян, а не на користь тимчасовим тактично-ситуативним обставинам локалізації сенсів поточного моменту. Методологія плюралізму допомагає позитивному тлумаченню ролі метафізики національної ідеї і у розвитку цивілізованої політичної самосвідомості, оскільки дух українського народу оновлюється і в рідному просторі, і в критиці різноманітних ідеологем. Свобода не може бути формою тільки проявів охлократичної перманентності, хоча політична нація шукає взаємодії з впливовими представниками духовної еліти тощо, відкинув ворогів вільнодумства, або смислове існування гуманізації дійсності, як правило відтворює дух істини європейського простору (В. Вернадський) [82. С.58-59].

Отже, всі номінації історичних народів відтворюють необхідність боротися

й за істину, і за сенс відтворення ідеалів політичної нації, навіть тоді і відчувають вони свою силу і правду природи – Бога, як незвичних розумових здібностей (що пов’язане з таємницею ноосферогенезу). Нація європейського типу одночасно є вільною та невільною «істотою у світі «речей-для-нас», бо має виявляти харизматичність (лідерів) носіїв власної ідеї. Саме софіологія в імені власної нації часто-густо показує те, що єдине та множинне є логічно необхідне буття Духу «серцевої єдності» (Памфіл Юркевич). За словом видатних філософів історії є дух громади і «метафізики визволення», обидва продовжують європейський дух створених громадських нормативів; ідеали етносу і держави є в основі «суцільного знання», бо в європейських реаліях цивілізована особистість може створювати сукупність адекватних важелів подолання фізичного і духовного забруднення Інформаційно-комунікаційна революція розгортається на наших очах, реалізуючи гуманістику, що ускладнюють «рух до нового типу суспільства – інформаційні обрії», якого називають- «постмодерним суспільством» де ціннісне розуміння соціального буття є однією з універсальних можливостей розвитку колективістських критеріїв спадку видатних гуманістів; за досвідом українського соціуму цей скарб етноцентризму необхідний для цивілізованого етносоціального самовизначення та подолання «стереотипів дикунства» і варварства минулої доби тоталітарно-деспотичного приниження історичних націй, гідності особистості тощо.

На думку європейських гуманістів, можливість остаточно-феноменальної проблеми «віртуальної свободи», означає безмежність наукових втручань у механізми та фундаментальні таємниці природи або спричинення зайвих проблем для поступу суспільства і людини. Ціннісні погляди в цьому футурологічно-ноосферному аспекті витримали іспит часом: модель «колективізму з людським обличчям» підтвердила здатність «маленького українця» бути на вістрі патріотизму «мовленнєвої особистості». Великий світ цивілізованих пошуків рухається від міжкультурної комунікації до суб’єктивізації соціокультурних відносин, переслідує мету взаємозбагачення, але використавши соціокультурні, зокрема ноосферні (гуманістично-оптимальні) способи відтворення духу свободи

всіх сфер соціального буття (В. Вернадський), що посилює контроль індивідів за діяльністю влади і суспільства.

Мова як носій соціокультурних регуляторів людської діяльності, тоді сприяє формуванню сучасної патріотичної особистості, в основі якої світоглядна комунікація як засіб спілкування в умовах глобального комунікаційного суспільства. Сутність мовної особистості в опануванні європейської моделі, захисників свободи за ноосферно-гуманістичною концепцією тощо.

Висвітлення світоглядної здатності суб'єкта до гуманістичних регулятивів є основою розвитку мовної компетентності, де багаторівнева єдність обумовлює появу метарегулятивів за духом моральних чеснот лицарів-запорожців, як у загальній мережі освіти, так і за допомогою спеціалізованих засобів виходу людини із політичного невігластва. «Європейський простір» виступає дискурсивним аспектом концептів-синонімів, де уособлені еволюційно-реформаторські кроки козакофілів до «світлого майбутнього», тобто включення козацького духу до складових національної ідеї України. Розмірковуючи над метафізично-дискурсним та метафорично «метакомунікативним контекстом культури», вітчизняні прихильники пошуку європейського сенсу філософії української ідеї пов'язують цей бік проблеми з якісним переформатуванням простору освіти.

Так, В. Вернадський, що опосередковано діяв у русі цивілізованого козакофільства, почав концептуально осмислювати цей феномен метакомунікативності, вживаючи поняття «ноосфера», і для паралельного обґрунтування онтологічного розуміння сенсу буття і для універсального реформування буття в дусі гуманістики цілісності всіх сфер соціального буття [83. С. 95].

Тоді можна об'єктивно проаналізувати пошук сенсів, що передається дефініцією «українська цивілізація» наведені Т. Шевченком та його нащадками, видатними українськими просвітниками (В. Вернадським, А. Макаренком) та іншими їх однодумцями, справжні концепти-футуролотеми щодо мрії цивілізаційних прихильників «світлого майбутнього» (В. Винниченко, В.

Липинський, М. Пирогов, В. Сухомлинський, К. Ушинський),оскільки гуманістика є сукупністю орієнтирів простору цивілізованого буття, що динамічно еволюціонує від шляху оптимального втілення метафізично-еволюційних ознак до віртуального відтворення гуманістики гетьмансько-козацької цивілізації, до стану футурологем ноосфери (давньогр. - сфера розуму).

Т. Шевченко, як відомо, розглядав явище духовно-перетворювальної зміни парадигм національного буття виключно на засадах його самореферентності, як універсальність феномену людської гідності, тобто здійснює їх тільки у площині духу цивілізованість Кобзаревого етносоціального професіоналізму обґрунтовування норми прогнозів футурології. Тоді, лише коли є дійсні умови для появи європейського вектору громадського суспільства виключно на принципах і метакомунікативності християнської етики, адекватного розуміння ролі професіоналізму влади, і цілісної національної та соціальної справедливості.

Необхідно зауважити, що філософія особистого простору, як гуманізму надії етнологізує саму ходу взаємодії матеріального і ідеального. Ідеали національного буття у «філософії серця» також знайшли своє відображення в описі героїзму українського козацтва, оскільки треба було подолати суб’єктивні умови етносоціального «розбрату», бо абсолютний Розум виявляє і необхідність соборного духу патріотичної «свідомості» козацької нації і видатні важелі її кордо центричної «сили» (М.Бахтін) [39, С. 116].

Спадок Г. Сковороди щодо розтлумачення майбутнього козацької нації Кобзар (саме на початку XIX ст.) доповнює чинниками саморегуляції, виявляючи онтологеми «серцевої єдності»; цивілізовані патріоти використали цивілізаційний проект козакофільства, мету українського етносу, а з іншого боку, поступово створюють в поневоленому народі надію на силу морального імперативу, щоб не умертвити «пасіонарну природу історичного націєтворення ». «Козацьке товариство» нескореного українського суспільства тяжіє до протистояння концепцій, психофізичного та етносоціального, плюралістичного порівняння етноконфесійних традицій, Церков, котрі створюють оптимальні форми саморегуляції; козацьке товариство одиниця є соціальної відповідальності за

майбутню екологічну добу. Саме тоді творець теорії «ноосферогенезу» В. Вернадський виступає прихильником «еволюційної доби - ґенези ноосфери - духу Богоспівтворчості», про яку почали попереджати в площині націє творення ще з часів Г. Сковороди і Т. Шевченка, М. Гоголя, М. Костомарова і П. Юркевича, а згодом, навіть причетні до цього Кобзарева кола носії героїзації, але за суто євангельськими переконаннями. Зокрема візьмемо ті ландшафтні особливості, народженим в Україні, - де і зараз міста і села відчувають притаманність до шани героїв козацької святості. (В. Аксьонова) [7, С. 12-21].

Тим самим, українська ідея є ключове поняття як для козакофільського створення місцевих людей, так і для охопленні патріотичною енергією святості, і всіх тих, хто прибув на постійне проживання; аналіз «тихої українізації» на Сході і Заході конкретизував, наприклад, до шанування біблейських персонажів зокрема св.. Миколая чи Св. Єлизавети. Навіть колишні мешканці Єлисаветграду (Кропивницький), емігрувавши за кордон, намагаються діяти на ниві православно-християнських традицій, щоб реально допомогти молодим генераціям відтворити дух громадської злагоди, та позбутися пієтету перед догмами войовничого соціологізму. Розглянемо з цього приводу у деякі моменти концептології гуманізма видатного носія якостей цивілізованої людини В. Сухомлинського, який використовує опис природи за Кобзаревим взірцем:

«Між ярами, над степами

Верби зеленіють…»(Т. Шевченко, Кобзар). І далі обґрунтовує думку про красу носіїв духовності в ненці-Україні.

«…Слово – живое, полнокровное, играющее всеми цветами радуги, благоухающее ароматом полей и лугов – входит в духовную жизнь ребенка …, дать ребенку радость поэтического вдохновения, пробудить в его сердце живой родник поэтического творчества – это такое же важное дело, как научить читать и решать задачи». (В.А. Сухомлинський) [374, т.1, С.207].

Видатний педагог також мав на увазі «маленького українця» персоніфікованого традицією кордоцентризму: духовне розуміння сенсу життя має обумовлювати становлення європейською особою свого Я, оскільки природа

рідного края перехрещується з логікою духовного навчання, не є кінцевим духовним самовираженням; людина не стає патріотом лише за етнічною обраністю власної самоідентифікації, оскільки користується веєром можливостей, і, свідомим початком подолання політичної конфронтаційності.

Соборність почуттів цивілізованої людини є сукупністю різномовних елементів, акумулювавши стародавній досвід добровільної взаємодії автохтонів та національних меншин – носіїв східно – православної (автохтони-українці, – поліщуки, греки, молдавани, болгари…) традиції, західно-християнської (українські поляки, угорці, німці…) та юдео-ісламської (кримські татари, євреї, караїми, кримчаки…) культур. Духовний шлях Василя Сухомлинського (від політрука роти у роки Другої Світової війни до директора сільської школи), котрий стає продовжувачем напрямку кордоцентризму авторитетного носієм моральних цінностей поневоленого суспільства (нагадує вислів Ліни Костенко про людину, яка нібито не літає, а крила має), а також про той чудовий випадок, який перетворив фарисея Савла із Тарса в апостола Павла: «Так, что они (фарисеї.-Авт.) исполнены всякой неправды, блуда, лукавства, корыстолюбия, злобы… Зависти, убийства, распрей, обмана, злонравия», підкреслював він у одному листі до братів християн (Рим. 1:25,26,27,29). «Посему, как преступлением, одного всем человекам осуждение, так правдой одного всем человекам оправдание к жизни» (Рим. 5:12). Об’єктивація релігійних традицій, теж була формою втілення Кобзаревих сценаріїв мирного пошуку цивілізованою людиною міжкультурної згоди. [119; 397].

Конфронтація цивілізацій на меті тисячоліть навіть у гібридній формі надає особливої актуальності питанню про впливи історичної традиції на відтворення гуманізму загальнолюдської моралі української політичної нації: Функція демократичного освітоцентризму, вважав В. Сухомлинський, як форма соціального контролю, проявляється у тому, щоб допомогти молодій генерації освоїти поступово дух кордоцентризму.

Він необхідний всім тим, хто перебуває очно або заочно у навчальних закладах, оскільки молодь одержує базові світоглядні знання на основі

стандартизованих європейських норм лише тоді, коли засвоїла «музику рідного слова», оскільки громадська обізнаність починається із знайомства з гуманітарною динамікою соціальної структури та філософією людини, суспільства. Цивілізованість, як правило, пов'язана з культури функціонуванням установ, котрі систематизують особливості особистісного впливу на зміни суспільства.

«Полнота духовной жизни зависит от того, чем человек наполнил своё свободное время… без труда он будет обречен на муки Тантала: в обстановке материального богатства он остаётся нищим и как сказал Т. Шевченко, «душою убогим». Создание красоты – это целая область воспитания, которая тоже относится, к сожалению, к педагогической целине» (В.А. Сухомлинський) [374, т.1 С.526]. Культура цивілізованої особистості корелюється із якісним оновленням гуманітарної складової патріотичного світогляду: потребує вдалого використання новітніх всіх технологічних засобів, коли мозаїчний вигляд «соціального актора», як суб'єкта етнонаціональних змін «кризового суспільства» поступово трансформує «суспільство спектаклю!» «постмодерн »- у «суспільство інтерактивного спектаклю», в якому змінюється характер відносин особистості і влади, взагалі соціальних стосунків, бо його специфіку не можна адміністративно уніфікувати, а еволюціонувати комунікативно-глобальному контексті розвитку суспільство у ноосферному вимірі.

Культура цивілізованої людини мобілізує концептуальні ресурси для вирішення праксеологічних когнітивних проблем. У контексті виконання функцій комунікації здійснюється «концептуальне реконструювання» всіх комунікативних практик з використанням абстрактної ходи нормативних

Унікальний статус теоретичної конструкції ідеалізацій комунікаційного процесу, слід назвати «метадискурсом» комунікації як соціокультурного процесу глобалізованого соціуму, пояснюється як феномен його унікальної надії коли людина задаволена своєю роллю і професійним статусом. Як відмічав Р.Крейг, ми живемо у суспільстві, у якому усі проблеми культури розглядаються як проблеми комунікації, яка розгортається у просторі патріотичних ознак духовності. Людина

сама може зміцнювать гуманітарну складову власного духовного іміджу освіти, але у філософемах серцевої єдності, де цивілізована людина висвітлює свій громадянський підхід до різноманіття соціального життя. Василь Сухомлинський розглядав «цивілізованість людини» як громадське призначення освітоцентризму у нескореній Україні.

«Школа становится … очагом культуры лишь тогда, когда в ней царит четыре культа: культ Родины, культ человека, культ книги и культ родного слова» (В. Сухомлинский) [374, С.197]. Розгляд українського освітоцентризму видатний педагог пов'язував, як з об'єктивним станом національної ідеї, що сформульована Т. Шевченком, так і з подальшим розумінням національної оптимізації особливостей метафізики ноосфери В. Вернадського, як субстанційного моменту дискурсу свободи цивілізованої людини, з її якісним впливом на громадський сенс «дорослішання» еліти її прихильників метафізичного осмислення, поступ як системи у соціально-гуманістичного знання - а впливу інноваційних заходів в освіті. Громадянська еліта, представником якої був В. Сухомлинський, духовний нащадок Тараса Шевченка, спрямовувала свій тихий опір імперської величі малоросійщенню і шовінізму у дусі козакофільства, але в онтології софійності європейського вектору українського кризового суспільства. Цей аспект «тихого дисидентства» можна знайти при герменевтичному аналізі творчості видатного педагога, має велике теоретичне і політично-практичне значення в процесі підготовки майбутніх фахівців.

Сухомлинський вважав себе прихильником традицій української цивілізованості, оскільки готував с дитячих років культуру молодих фахівців-громадян, однак, кожний із них мав забезпечувати не лише своє власне майбутнє, а брати активну участь як козакофіл в процесі системного передання традиції патріотизму відтворення козацької нації завдячуючи старшого та малого покоління. засоби історична нація мала час сили здійснити свою європейську надію, і через використання гуманітарної спадщини, щоб соціокультурні можливості впливу на закономірне відтворення та розвиток особистих підстав свого майбутнього, завдяки нових форм контролю соціуму за діями чужоземної

(окупаційної) або власної влади тощо.

Поняття «цивілізованої людини» і «ноосфери» вводиться видатними європейськими мислителями для використання метафізичного розуміння мовленнєвих світів і культур, суміщення загального і відмінного, що являє собою, наприклад, «суміщення» гуманізму з професійно-освітньою сферою.

Еліта історичної нації має вчасно зміцнити цивілізаційну стійкість комунікації минулого-сьогодення до майбутнього, з його запобіганням парманентно-трагічному духу катастроф кризового суспільства, щоб захиститися, тиранією, глобальної кризи і, головне, від постмодерних проявів суб'єктивізації людства, провалів пов'язаних з фіналом авторитарно-деспотичної держави. Тому розвиток студентської (курсантської) молоді в шляхетних намаганнях досягти суверенітету власної держави, щоб людина мала допомогу соціуму,- в своїх намірах посилити юнацьку активність, навіть у захисті та оновлені християнських цінностей, що з'явилися як духовна необхідність за постіндустріальної доби (проти фундаменталістської навали прихильників войовничого невігластва).

Слід зауважити, що в історії людської думки саме з духовності харизматичних осіб почалось прагматичне ставлення до реального втілення проекту ноосфери, як сукупності принципово вищих ціннісних засад розуміння сутності і структури європейської цивілізації (П.Тейяр де Шарден). На початку XXI століття громадський діалог потребує розуміння цілісності цивілізаційних рис домінантів європейського типу української культури, прогнозуючи в недалекому майбутньому появу такої синтезованої форми постмодернізаційної особистості, де суб'єкт освітлює існування нового типу єдності високоінтелектуальної еліти історичної нації. Зміна соціокультурного простору буде пов'язана з розумінням ролі козакофільських чеснот. Етно - соціальний вплив суспільства на людину, й на її професіоналізм є довготривалий чинник, і, навіть тільки тоді очікуємо появи такого типу цивілізаційного суспільства, яке ґрунтується виключно на засадах, що збагачує гідність християнської етики і поваги традицій громадянства, як прояву цілісної цивілізаційної справедливості. Взагалі цей термін «civilic», «цивілізація» з'явився від латинського діяльнісно-

громадського тлумачення антифіналістської цінності соціального буття, що відображає універсальність духовно-перетворювального феномену цивілізованої особистості. Так, професійно-комунікативному просторі для того, щоб налагодити відносини у суспільстві, оптимально подолати конфліктні ситуації, які виникають між народами та країнами, домовитися про спільні інтереси, визначивши новий гуманістичний вектор культурної практики. У когнітивно-гносеологічному контексті і в цілому гуманітарне з'єднання всього людства реалізується тоді, коли об'єктивний предметний світ чи природне середовище плюралістичного репрезентуються (відображаються) інформаційно-символічними системами, наділеними духом змістовно-смислових конструкційних одиниць, що піддається серйозним синергетичним змінам, бо акумулюється комунікативний феномен професійності цивілізованої людини. Комунікаційні основи спілкування є ознакою цивілізованого діалогу між різними суб'єктами-співрозмовниками, завдяки взаємодії суб'єктивних ознак агентів суверенних свідомостей. У даному дослідженні ми конкретизуємо дух професійно-комунікативної культури як чинник цивілізованості молодих пілотів.

Українська філософія використовує різноманітні методологічні підходи до аналізу людини глобального комунікативного суспільства: з точки зору інтерпретативного підходу: культура розглядається як середовище проживання, де соціальний аспект характеризує дух міжкультурної комунікації, визначається критичний підхід до діалектики культурних цінностей, норм, традицій сторін, що контактують; спілкування визначає професійні та етнокультурні умови, зокрема, виокремив екстремально-ситуативний бік соціального буття,- розуміючи контексти спілкування, умови, цілі, наміри міжкультурного контакту. З точки зору культурного релятивізму досліджується «екстремальні прояви» проти («жидів, ляхів, москалів»),- нібито «чужої» культури з позиції маргінального аспекту цивілізованої культури; з точки зору гуманістики - «мови культури» як домінантів сукупної комунікації культурних об'єктів, що володіють комплексом стійких відносин, вплинув на вживання складних елементів громадської взаємодії. Особливість етнічних менталітетів у культурі але за чіткими правилами

суспільного утворення, осмислення ролей людини - слугують для оцінювання всіх комунікативних і трансляційних процесів. Одним з основних є цивілізований кроскультурний підхід, який передбачає толерантність носіїв етносоціальності та їх мовленнєвих систем. Цивілізований комплекс людини розуміється як взаємопроникнення загальних локальних форм що перехрещуються, і, українських соціокультурних традицій (Дм. Чижевський, Т. Шевченко й Д. Штравс: Із промови на Шевченковому святі Українського педагогічного інституту в Празі, 1925 року).

Кобзареві нащадки, - легко не піддаються ні вестернізації, ні русифікації, бо проекти реформаторів, зокрема офіційні та модні проекти офіційної влади часто-густо стають як поле пошуку істини, зокрема попри консерватизму деяких науковців чи екстремальних дії революційних прихильників політичного хаосу та методологічного охлократизму. Європейська модель «школи світського навчання» за філософією державного продовження втілення синтезу демократичного патріотизму з розробкою проектів Кобзаревих нащадків «великих гетманів», що діяли у дусі імперативу надії. [72, С. 90-95]

Шевченко-Гоголівські нащадки використовують вітасофію серцевої єдності, як відлуння «філософії серця», є принципове ігнорування шаблонного накладання стародавніх сюжетів для історичних терезів «на шальках» метафізики національної ідеї. Згідно з метафізичною інтерпретацією цивілізована людина є носієм демократичного майбуття «серцевої єдності», про що свідчить громадянська філософія С. Балея і І. Костельника, Д. Чижевського і М. Грушевського, А. Макаренка і В. Сухомлинського, С. Глузмана і І. Дзюби, В. Чорновола і В. Гавела, тощо. Історична нація намагалася відібрати найбільш дійові з освітньо-гуманістичних принципів для звільнення від імперських «вериг» (самодержав’я, православ’я, народності) з надією на те, що наступні соціокультурні зміни пройдуть без загострення братерських відносин, але в межах подолання напівколоніального тягаря для всієї «великої родини» - «сім’ї великій, вільній, новій» (Т. Шевченко).

Реальних явищ сучасного світу В. Сухомлинський, не випадково, у своїй

центральній книзі «Серце віддаю дітям» неодноразово вказує на роль Т.Г. Шевченка в пробудженні національної гідності цивілізованої людини: «Він читав дітям на пам'ять кращі поетичні зразки, світової скарбниці культури, виходив з того, що регіон багатоконфесійна єдність, тому ситуативно метакомунікативний підхід релевантний кожному суб'єкту державотворення який представляє той чи інший бік багатомірного феномену суб'єктно-цивілізованої соборності. За цими ознаками ми можемо, наприклад, обґрунтувати філософський аналіз відносим «я-ти», або як суб'єктивацію процесу, який повинен враховувати увесь соціокультурний комунікаційний скарб, чи за ноосферною інтерпретацією всього того, що накопичене людством, і спрямоване на формування діалогічної сутності людських взаємовідносин (людини як Деміурга). Цивілізована людина в Європі не з'явилася стихійно, бо презентує гуманістичні обрії цих відносин, що завжди виступають як реальний інформаційний продукт, здатний приймати не тільки суб'єктивні, але й об'єктивні форми, висвітливши етносоціальний бік буття, так як він має гносеологічну форму із різновидів «творчого» початку (перетворення соціального життя цивілізованої людини), де суб'єкт змін має час від часу переформатуватися за логікою ноосфери.

До числа таких соборних елементів цивілізованості відносять й саму людину: поняття її структури, тобто завдяки чому освітоцентризму визначає можливості суб'єкт-суб'єктних відносин. При цьому головуюче значення мають й такі структурні елементи, як комунікативне середовище (простір), з їхніми особливостями і зв'язками комунікативних відносин (інформаційно-комунікативне поле), де предметний зміст і навіть засоби і соціокультурної динаміки (техніка комунікації) є елементом цивілізованої структури, оскільки без цього важко прищеплювати людині повагу до вищих ідеалів. Духовні здобутки реформаторів слов'яно-православної цивілізації також стають у антропоцентризмі головним символом громадського націєтворення в контексті діяльності громадських діячів, носіїв синтезу філософії і соціології, педагогіки та метафізичного осмислення національної ідеї, як складного становлення духовних ознак «козацької нації», змогли виявити протест проти перекручування ролі

«історичного етносу». Підстави української ідеї символізує необхідність відтворення метафізичного підходу до якийзнищує усі перешкоди на окремій території освіто центризму, тобто опредметнення джерел права (дитини і юнацтва), де «маленький українець» має глибоко знати творчість своїх корифеїв, щоб згодом вплинути на появу і бунтарів, і реформаторів вітчизняного та європейського простору, оскільки Кобзареві нащадки деякі ноосферно-ситуативні закони вчасного гуманістичного переформатування деспотична тоталітарних впливів, виявилися громадські прояви сакралізації екоонтологічних інтенцій, але в контексті парадигмальних аспектів метафізики надії.

Сакралізація ідеалів історичного народу відображує убезпечення сукупності європейського тлумачення європейського вектору української культури, дедалі чіткіше рідна духовна еліта має виявляти риси синергетичного феномену через історіософське осмислення антропоцентричних сенсів козацької релігійності, зокрема у творчості прихильників громадських поглядів Великого Кобзаря та носіїв духовних принципів європейського типу політичної нації.

5.2 Комунікативна трансформація моделі гуманізації професійного образу людини у дусі екологічного імперативу

Глобалізація європейського шляху у пострадянському кризовому суспільстві обумовила прояви нових форм суб'єктивності, які удосконалювалися саме у дусі екологічного імперативу. Вітчизняні філософи, однак, через кволі системні зміни професійного образу людини (як головному чиннику), у тому числі регіонально-локальних і глобальних проблем в освітньому просторі лише намагаються досягти вирішення проблеми національної єдності.

Системність стосується оптимізації роботи вищої та середньої ланок, також дошкільних, середніх і професійно-технічних закладів, оскільки в управлінні освітою слід кардинально підвищити роль високотехнологічних галузей, батьківського загалу; знижування рівня філософської культури, майбутніх авіаспеціалістів, тощо. Метафізичний погляд на становлення історичних якостей

та культури філософського діалогу майбутніх фахівців, спрямований на структурування правил мудрого життя, на пошук вузлових точок професії, що має зіткнення з «екстремальними ситуаціями» у «небі», чим за своїм змістом (і, за кошторисом) відрізняється від підготовки, наприклад, інженера - електрика, або інженера - теплотехніка. Також попит на ринку праці мають: головні інженери, з охорони праці та інженери з нагляду за будівництвом, (начальники відділів, директори та їхні заступники).

В основу авторської концепції дослідження екології духу покладена ідея артикульованого вибудовування векторів його світоглядного та професійно-комунікативного розвитку на основі становлення та особливостей засвоєння цього типу знання в Україні та різних регіонах світу, щоб виділити загальне й особливе в цьому процесі і на цьому фундаменті можна обґрунтувати основні парадигми соціокультурного розвитку в різних типах цивілізаційного устрою суспільства. З позицій культурогенного фактора освітній простір тоді є розкриття як сукупність форм і видів духовного вираження перетворюючої діяльності людини: технічних артефактів: технологій: способів організації матеріального та духовного виробництва, за будь-яких технологічних укладів. При характеристиці знання в його змісті мають відзначатися об’єктно-суб’єктивні елементи, оскільки треба враховувати принципи і закони розвитку освітньої реальності. У цьому плані освітній простір відрізняється від інших соціокультурних форм тим, що знання, спираються на потужний потенціал філософії. Так само, як і зміст природничих наук, утримання технічних наук істинно і не містить у собідалеких від істини суб’єктивних моментів, а є результатом впровадження світоглядних нормативівсистеми наук в практику матеріального виробництва, бо вона повинна бути ефективнішою. Тут також закладаються основи інтеграції та розмежування природничого знання і гуманітарних наук.

Проблема освітнього існування людини завжди буде займати важливе представлений європейським Заходом за романтично-просвітницької доби і «бунту мас» у процесі переходу на парадигмальні рейки екологічно-еволюційних діб;

– систематизування головних методологічних підстав, що спрямовані на досягнення цивілізованого громадського консенсусу носіїв революціоністської та еволюціоністської вітасофії мислення;

– визначення футурологічної міри ефективності підходів у пізнавально-класичних, некласичних та постнекласичних вимірах національного буття – необхідний момент розповсюдження громадських традицій, для дослідження перспектив становлення єдиного освітнього простору;

– оскільки є постійні зміни української дійсності, що відобразились у вітчизняному освітньому просторі, як «вибух інформатизації і комп'ютеризації» бо зміна соціального статусу учасників громадських перетворень заторкує позицію патріотичної української інтелігенції. Нині «футурологія» структурних змін освіти вирішує нові завдання, оскільки є громадське ставлення інститутів освіти (наміри і запити, інтереси і мотиви щодо якісних реформ освіти). Аналіз антропологізму і комунікативності відобразився у методах гуманістики буття, як парадигмального розуміння трагедій минулого, зокрема пов'язаних з насиллям проти патріотів і звичайних громадян, учасників руху опору, також їх депортацією в малозаселені місця СРСР. Це має бути суспільством «європейської демократії», де навіть «маленький українець» буде центром усіх державних і громадських перетворень. Тому футурологічно-ноосферний погляд В. Сухомлинського почав формувати в освіті перспективи України у поринає в інше зовнішнє середовище, яке духом соборності пронизує міжкультурні діалоги, створюючи передумови для замикання в середовищі антропологo-комунікативного простору. Єдинийєвроатлантично-інформаційний простір спрощує обмін зразками глобального інформаційного поля.

З положенням про відсутність нездібних, бездарних і лінивих дітей, у свою чергу, пов'язаний принцип ноосфери про еволюційне подолання «нерівності розумових здібностей». Наявність такого явища обумовлена різними факторами, під час яких іде суперечлива хода європейського вектору соціокультурного простору, має спрямування на поступове подолання конформізму, деструктивних амбіцій окремих радикальних ватажків тощо; в процесі європейського

реформування всіх сфер буття, навчання за духом гуманістичних обріїв, переходу на парадигмальні рейки цивілізованого втілення національно-соціокультурних ідеалів:

- визначення засад європейського вектору змін парадигмальних форм постнекласичної філософії, як простору розкриття духовного сенсу та індивідуальних властивостей національних ідеалів;
- сформульованість методології відтворення освітньо-парадигмальних інтенцій подолання духу зла і ненависті до ближнього;
- ступінь самореферентного впливу епістемологічної складової гуманістики освітнього простору;
- дух культури примирення в процесі «романтично-просвітницької» соціалізації під час відтвореннякозакофільських орієнтирів юнацької доби; колиособистість активно соціалізується, то цей феномен відображує зміни громадського мислення…

Існує певна зрілість громадського сприйняття антиномій «субстанційного становище шляхетних однодумців», оскільки ускладнюються вимоги до професійно-комунікативної підготовки майбутніх фахівців в аспекті виявлення «чудесного» –отже дух як творча запорука навіть якісного оновлення українських нащадків великих гетьманів, також впливає на особливості європейського шляху опредметнення ідеї «цивілізованої козацької нації». Свої амбітні плани вона захищає як мирним шляхом, так іреволюційно (іноді нагадує прояви націонал-егоїзму) у дусі перекреслювання чергового «перелицьовування минулого досвіду».

Дух справжнього професіоналізму зміцнює свій моральний контекст з примусу громадської протидії носіям охлократії, тому що хвиля соціокультурних змін не за корпоратизацією прихильників націонал-егоїзму, оскільки дух професійних стосунків нової генерації нескореної України духовно розквітає лишеу «сім'ї великій, вільній, новій» (Т. Шевченко); ноосферно-цивілізаційний сенс професійної культури, який ми аналізуємо, як духовну рису фахівця, зокрема етичний і морально-духовний портрет професіонала льотної справи. За умов

постіндустріальної доби української цивілізації, він діє таким чином, щоб мати чіткі громадські уявлення та усвідомлення громадського аспекту своїх прав і обов’язків, демонструючи суб'єктивацію етносоціальної ідентичності знання європейських чеснот, взаємодії соціуму і буття, його законів, є носієм гідності, неконцентрованим носієм духу власного народу, включає захист традицій добра і справедливості.

Аналізуючи цей процес змін духовних парадигм,ми з’ясовуємо пізнавальні установки і соціальні орієнтири професійно-комунікативного навчання майбутніх авіаторів, що обумовлене світовими тенденціями комунікативного суспільства. Це відображається в освітньому просторі європейських країну професійно - комунікативній підготовці спеціалістів тощо. Професійне буття використовує синкретичне осмислення громадянської відповідальності молодих авіаторів, які почали більш чітко усвідомлювати і власну професіоналізацію, аспекти поглиблення процесів демократизації України.

Соціокомунікативна функція в обріях українськоїдержавності відображає метафізичний вимір професійної комунікації, але в площині міжнаціонального спілкування в Україні,- переконує в перспективності онтологізації власної професійної само-ідентифікації, як дії українського поступу на рубежі XX-XXI століття. Становлення шляхетної думки є також специфічним втіленням принципів феноменології духу (І.Кант, Й.Фіхте, Г.Гегель), вплинувши на взаємозбагачення духу шляхетності української ідеї, як надії на еволюційне відтворення «гетьмансько-козацького» типу держави. В її відтворенні складовою є також подолання громадських перешкод патріотичної професійної освіти та поступовий розвиток єдності освіти, держави, соціуму. Виділення невирішених раніше частин освітньо-загальної проблеми, котрим і присвячується даний аспект дослідження, потребує узагальнення результатів пізнання активності майбутніх авіафахівців.

«Шляхетність» як інтегративна цінність являє собою одну з минулого-сьогодення- до майбутнього, з його запобіганням парманентно-трагічному духу катастроф, провалами людства, глобальної кризи і, головне, фіналу держави. Тому

еліта історичної нації має вчасно зміцнити цивілізаційну стійкість студентської, курсантської молоді, щоб освіта мала допомогу,- в їх шляхетних намаганнях досягти суверенітету власної держави, посилити її активність, навіть у захисті християнських цінностей, що з'явилися за постіндустріальної доби (проти фундаменталістської навали прихильників войовничого невігластва).

Слід зауважити, що в історії людської думки саме з професіоналізму почалось прагматичне ставлення до реального втілення проекту ноосфери як сукупності принципово вищих ціннісних засад розуміння сутності і структури європейської цивілізації (П.Тейярде Шарден). На початку XXI століття є розуміння цілісності цивілізаційних рис європейського типу української культури, прогнозуючи в недалекому майбутньому появу такої форми ноосфери, - освітлює існування нового типу єдності високоінтелектуальної еліти нації, що буде пов'язана з розумінням ролі професіоналізму. Етно - соціальний вплив на освіту, й на професіоналізм, і, навіть тільки тоді очікуємо появи такого суспільства, яке ґрунтується виключно на засадах християнської етики і громадянства як прояву цілісної цивілізаційної справедливості. Взагалі цей термін «civilic», «цивілізація» з'явився від латинського діяльнісно-громадського тлумачення антифіналістської цінності буття ноосфери, що відображає універсальність духовно-перетворювального феномену цивілізованого професіоналізму.

Так, В.Вернадський почав концептуально вживати цей термін «ноосфера», але паралельно з реформаторською творчістю В.О.Сухомлинського, вписується у парадигми сучасного управління, у пошук оптимальної моделі взаємин педагогів та учнів, оскільки гуманізація виховної функції рахується як чинник оптимізації дійсності, зокрема освоєння закономірностей гармонізації, оскільки час від часу потрібно втручання наставникау процес вдосконалення якостей формування громадянина на регіональному рівні, чим стимулюється саморефлексія, майбутніх випускників представлення сутності соціального життя, це та «наскрізна ідея», яка пронизує всі аспекти соціокультурних змін європейського буття, оскільки не продуктивно вивчати громадський статус людини поза її рідного середовища. Мовна сила цивілізаційної особистості міститьу собі (трансцендентність)

психічний, соціальний, етичний та інші аспекти структури постмодернізаційного індивіда. Моральна компетентність особистості - це знання основних законів духовного функціонування і здатність до використання в європейському просторі знань, зокрема необхідних для суб'єктивації професійних завдань. Так, лідер суверен-комуністів (патріотичної номенклатури), майбутній перший президент вільної України Л. Кравчук, щодо процесу суб'єктивації нашого елітоутворення, висуває концепцію «конституйованої пасіонарності», яка певною мірою зумовлена тими змінами руху історичного часопростору, котрий впливає на механізм елітної саморегуляції, що тлумачиться неоднозначно, або як вічне архаїчне повернення, тобто висхідна лінія відмінності та етноконфесійних моментів, як патріотичні особливості у тлумаченні ролі держави.

Новизна даного аспекту дослідження становлення цивілізованої людини і освітнього простору полягає саме у тому, що яскраво виявляється тема соціокультурного діалогу який є аспектом підготовки майбутніх фахівців та має розвиватися в наступних концепціях розуміння суб'єктності діалогу як основи взаємодії і культури, і людини (М. Бахтін). Культура повинна себе відтворювати, так як шляхетний сенс її існування полягає у передачі шляхів діяльності у всій багатоманітності її видів і форм; друга концепція пов'язана з виникненням інформаційного суспільства, яке спирається на визначальну роль суб'єкта інформації. Ця ідея бере свій початок у засновника кібернетики Н. Вінера, і продовжується у творах М. Маклюена, Е. Тоффлера, М. Кастельса. Дух соціальної комунікації, як обміну текстами під час їхнього породження та інтерпретації, зумовив появу лінгво-соціологічного підходу, з його проявами гармонійної співпраці, зокрема етнічних груп з різними культурними традиціями і цінностями. З'явилась змога ширше охарактеризувати теорію комунікації М.Бубер, Д.Бьоглер, Л.Вітгенштейн, Х.Гадамер, Е.Гофман, Е.Гуссерль, В.Дальмаер, Г.Дебор, В.Кульман, Н.Луман, Г.М.Маклюен, М. Рідель, П. Ульріх, Ю.Габермас, В.Гьосле, К.Ясперс та інші. Проблематику комунікативної філософії, як дискурсу, активно розробляють і відомі українські філософи такі як: В.Андрущенко, В.Бех, Є.Борінштейн, В. Воронкова, М.Романенко (вплинувши на парадигмально-освітні

пошуки,- А.Григор'єв, А.Єрмоленко, Н.Колотілова, С.Куцепал, В.Лях, В.Пазенок, Л.Ситниченко) та багато тих сучасних просвітників освіти, хто поступово створює концепцію, яка у рамках розгортання своїх функцій, має тенденцію перетворення у практичну дисципліну, здатну укріпити комунікації у сучасному суспільстві і покращити соціальну практику, оптимізуючи втілення гуманістичної моделі.

Професійно-освітня культура мобілізує концептуальні ресурси для вирішення праксеологічних комунікативних проблем.

У контексті виконання функцій комунікації здійснюється «концептуальне реконструювання» всіх комунікативних практик з використанням абстрактного ходу нормативних ідеалізацій комунікаційного процесу, яке слід назвати «метадискурсом». Унікальний статус теоретичної конструкції комунікації як соціокультурного процесу глобалізованого соціуму пояснюється як його унікальна надія своєю роллю. Як відмічав Р.Крейг, ми живемо у суспільстві, у якому усі проблеми культури розглядаються як проблеми комунікації, яка розгортається у професійно-комунікативному просторі для того, щоб налагодити відносини у суспільстві, подолати конфліктні ситуації, які виникають між народами та країнами, домовитися про спільні інтереси, визначивши новий гуманістичний вектор культурної практики. У контексті когнітивно-гносеологічної і в цілому з'єднання всього людства тоді, коли об'єктивний предметний світ чи природне середовище репрезентуються (відображаються) інформаційно-символічними системами, наділеними духом змістовно-смислових конструкційних одиниць, що піддається серйозним синергетичним змінам, бо акумулюється феномен професійності. Комунікаційні основи спілкування мірі становлення глобального зв'язку комунікативного суспільства як соціального феномену. Це особливо стає важливим, оскільки освіта висвітлює ходуукраїнського суспільства, яке все ще знаходиться у процесі системноговизначення пріоритету аксіологічних цінностей. Для сучасного українського суспільства характерні протиріччя, майнова та соціальна диференціація, що призводить до «розмиву» цінностей, відсутності базово-ціннісної системи, яка б визнавала більшість населення у якості основи

життєдіяльності:

- формування позитивної, сталої гуманістично-ціннісної системи – це першочергове завдання існуючої влади, тому що побудова особистої системи духовних цінностей ускладнена відсутністю єдиної (соборної) освітньої аксіологічної системи. Держава мусить побудувати грамотно і чітко визначену цивілізовану інформаційну політику, яка сприятиме формуваннюу освітньому просторі ціннісних орієнтирів як для офіційного суспільства, так і для особистості, що має нести відповідальність і свою долю захисту суверенітету держави, коли мозаїчний вигляд соціального актора відображує появу «суспільства спектаклю!» й поступово трансформується у «суспільство інтерактивного спектаклю», у якому змінюється характер соціальних стосунків, оскільки його специфіку можна уніфікувати.

Стан розробки різних аспектів гуманітарної комунікації в умовах глобалізації та кризового стану інформаційного суспільства знаходить своє відображення у багатьох філософсько-методологічних підходах, концепціях, парадигмах. До великої кількості підходів слід віднести екзистенційний (К. Ясперс, А. Камю, Ж.-П. Сартр), герменевтичний (Х. Гадамер, В. Дільтей, П. Рікер), кібернетичний (Н. Вінер, К. Шеннон, У. Уівер), структуралістичний (Р. Барт), лінгвістичний (Ф.де Соссюр, Е. Бенвеніст, Т. Ван Дейк), семіотичний (Ч. Пірс), культурологічний (Х. Маклюен, В. Бліхар, А. Моль), бігевіоралістський (Д. Уотсон), структурно-функціональний (Т. Парсонс, Л. Клімець, Р. Мертон, Н. Луман), символічний інтеракціонізм (Д. Мід). Цього торкається етнометодологія, або етнографія комунікації (Т. Гарфінкель), комунікативна практична філософія (Ю. Габермас, К. Апель).

Відповідно діє система гуманітарної складової, підготовки операторів складних систем управління, оскільки система соціокультурного простору поєднує теорію і практику, зокрема це виявляється до і після «розбору польотів», коли фахівці з льотної експлуатації, чи управління повітряним рухом прискіпливо виявляють професійний та інтелектуальний рівень дій екіпажу, авіафахівець завжди вміє толерантно і логічно відстоювати свою думку. Саме

такі прояви громадської культури відзначено в цільовій моделі підготовки сучасного авіафахівця, саме такі показники домінують при аналізі відповідей суб’єктів навчання, що з'ясувалося під час опитання респондентів (під час проведення мікроексперименту у 2016-2017 роках на базі Льотної академії національного авіаційного університету).

Тоді у культурі мислення курсанта виділяємо особливе значення такої духовної риси, як здатність до креативності мислення, що визначає глибоке почуття громадської відповідальності. Таким чином, підвищується суспільна роль учителів-інструкторів і викладачів, їх професійний статус, інноваційний внесок у розвиток своєї галузі виробництва, науки, культури. Інноваційний підхід у такому ракурсі передбачає системністьдослідження соціальних проблем взаємодії освіти з носіями інших інституцій пострадянського суспільства, спрямування курсанта до особистісного внеску у негайні потреби виробництва, науки, культури, галузевої політики тощо. Людина в освітньому закладі завжди в тісному взаємозв’язку з діями навчально-професійних та інших суспільних процесів, посилюючи власну позицію, впритул до конституційного впливу рівня своєї освіченості на суспільні відносини, поведінку та свідомість індивідів із інших соціальних груп.

Важливі риси характеру, які забезпечують професійний успіх в роботі, пов’язані з «екстримом» і проявами принципів, що «слідкують» за повсякденною моральністю майбутнього фахівця: акуратність, уважність, дуже висока відповідальність, широка ерудиція у своїй сфері, хороша зорова пам’ять, точний окомір, фізична сила і витримка, гострота зору і кольоросприйняття, гнучкість, рухливість рук, ніг, усього тіла загалом, наполегливість, принциповість у виконанні вимог технологічної та трудової соціальну побутову поведінку колективу, майбутнього фахівця тощо (В. Аксьонова) [5-8].

Вихід на друге за ціннісною вагою місце такої сфери, як «бізнес», «матеріальний добробут» (перше-друге місця їм відвели 44 відсотка опитаних),означає модернову орієнтацію окремої частини респондентів на

комерційні стосунки, хоча головними в ієрархії комунікативно-професійних цінностей є орієнтири за особистісними стосунками. Ось чому, ще В.Сухомлинський розглядав цей чинник, вслід за Т.Шевченком, як первинний фактор життя українців. Респондентимають стиглийінтерес до бізнесу(матеріальний добробут) (перше-друге місце їм відвели 44 відсотка опитаних), означає реальні орієнтири окремої частини респондентів. Бо комерціалізація цінностей є орієнтири за особистісними стосунками, хоча головне дух комунікативно-професійних відносин. Наприклад, пов'язує пріоритет уваги насім'ю; на перше-друге місце поставила більшість – 77 відсотків опитаних. Курсант проходить суровийвідбір, починаючи з відповідного коледжу,- поступово має зрозуміти свою роль - головне турбота про пасажирів. Йому важко вчитися, і не просто отримати диплом. Є сенс виділити шосту та сьому позиції, що дали найкращі результати у цьому контексті (найбільший відсоток за складною комунікацією, серед прихильників глобального комунікативного суспільства, оскільки респонденти усвідомлюють сенс професії у контексті сучасного західного вектору).

Аналіз взаємовідносин між суб'єктами соціуму в професійній комунікації,як складного соціального та культурного феномену, відображає цілу сукупність глобального комунікативного суспільства в контексті стосунків, котрі характеризують інформаційне суспільство, його перетворення на інформаційне і комунікативне в силу тісної взаємодії планетарного соціуму та переплітанню зв'язків з гуманітаризацією суспільства. Очевидним є те, що поряд з економікою і політикою процеси пов'язані також з необхідністю систематизації теоретико - методологічних основ, принципів, критеріїв, підходів та міжкультурної комунікації, небі, де перевіряється рівень його моральності, що часто залежить від вміння реально відчувати підтримку звичайних і надзвичайних важелів духовності.

Що є складниками духовності авіафахівця? Авіаційний спеціаліст - є концентрованим носієм духу власного народу, оскільки включає традиції добра, справедливості, що під час навчання зміг вдало освоїти (професійно) досвід західних країн. Своєрідне підвищення рівня авіаційної культури може бути одним

з громадянсько - вимірювальних показників подолання наслідків періоду нашого цивілізаційного застою та наступного поступового духовного відродження. Але в реаліях України - доба становлення «світлого майбутнього» стає модифікацією казарменого суспільства, який громадське суспільство відкинуло (має згодом перетворитись щастям всього людства) після революційного виживання по всіх усюдах за духом європейських чеснот. У наш час поняття українська доба найчастіше застосовується для означення ходи національної демократії до світлого майбутнього, тобто еволюційного досягнення високого професійного рівня у всіх високотехнологічних сферах.

Саме на зламі тисячоліть з'явились ступінь цілісності матеріальної та духовноїкультури, що часто виявляє сенс статку, гармонійного розвинення громадянського духовного буття в контексті екологічного імперативу, але в площині ери професіоналізації.

У якій мірі навички професіоналізму забезпечують гарантовану успішність та безпеку життя представника вищого закладу в небезпечній професії? Пробуємо надати чітку та аргументовану відповідь.

Позитивна відповідь може бути тільки тоді, коли маємо дати іманентний гуманітарний складник, пов'язаний з осмисленням метафізичного дискурсу, оскільки виявляються філософеми освіти, що комплексно осмислюють професіоналізацію авіафахівця. Використання комплексних засобів соціальної орієнтації та оптимальний вибір загальнолюдських сутнісних сил, де гуманістична складова є серед соціально-необхідних ознак майбутнього фахівця, щоб охоплювати обсяг всіх безпечних умов праці. Професіоналізм є категорією гуманітарного захисту, яка має надзвичайне відлуння в гуманізації людського буття. З цим іноді пов'язане подолання стереотипів нігілістичного (плебейського) відношення до гуманітарної культури чи небажання активного спілкування, зокрема (курсантів КЛА НАУ) зі світом, громадянським оточенням, що включає примирення з суттєвою вагою звичок неподоланної профанності чи невігластва в розумінні сенсу національного буття тощо.

У другому колі соціокультурних змін у деякої частини респондентів

превалюють міфологеми: суто гедоністично-негативні («продовжити безтурботне існування», «не хочеться йти працювати»…), на що звертають увагу фахівці з філософії виховання (О. Базалук, В. Бех, Є. Борінштейн),

Завдяки молодим носіям професіоналізму швидко почав відновлюватися на зламі епох, - дух європейського навчання, коли традиції козацького гетьманату підняті елітою з політичного небуття. Цивілізаційність для багатьох курсантів КЛА НАУ почала бути духовним орієнтиром. Громадське подолання стереотипів губернської Малоросії дуже корисно, щоб курсант після професійного навчання зміг повернутись у новітній льотний колектив, як у якісно відновлену нашу Україну. Цьому гарно допомагають соціокультурні зв'язки минулого і сьогодення, спадок велетнів вітчизняного і європейського світу, громадянське спілкування під час філософського діалогу, що не припинявся з давніх-давен, навіть за умов латентного існування легітимного українського соціуму. Він має відлуння зараз у сучасних формах легітимної громадської підготовки майбутніх авіаторів, зокрема під час осмислення молодою громадою творів вітчизняних мислителів. Цивілізаційні чинники нашого суспільства, врешті-решт, визначають духовно пізнавальний статус метафізичного дискурсу, що не тільки акумулює власну версію надбуття, скільки передає громадську повагу до виявлення вітчизняної софійності, що виникає в національному менталітетові для відображення взаємодії абсолютного і локального, професіонального і культурного компонентів національного буття.

Про висновки софійної мудрості української нації завжди треба пам'ятати авіафахівцю, зокрема, під час освоєння громадської надії на удосконалення гуманітарного циклу знань. Пасіонарний імідж громадської надії народжує потребу в осмисленні метафізичного підґрунтя героїчної особистості, засвідчивши про проникнення в національне буття: потреби в удосконаленні політичної свідомості українського етносу, включаючи успішність та безпеку льотного життя представника небезпечної професії? Позитивна відповідь може бути тільки тоді, коли є іманентний гуманітарний складник, пов'язаний з осмисленням метафізичного дискурсу,- виявляються світоглядні вади ходи

філософем освіти, що впливають на професіоналізацію, оскільки є використання вульгарно-соціологічного тлумачення перспектив життя майбутнього спеціаліста, потрібне-комплекс засобів соціальної орієнтації та оптимальний вибір загальнолюдських сутнісних сил. Гуманітарна складова є серед соціально-необхідних ознак підготовки майбутнього фахівця у вищому навчальному закладі, щоб з'єднати обсяг всіх безпечних умов праці. Професіоналізм є категорією гуманітарного захисту, що має надзвичайне відлуння в гуманізації людського буття, і, у курсантів льотної академії (КЛА НАУ).

Вищий рівень професіоналізму авіатора тоді виявляє зацікавленість у пошуку не тільки вузькопрофесійних, а й найактуальніших технічних, і, світоглядних гуманітарних знань; вирішення філософських проблем, торкаючись і до таємниць Всесвіту, до подолання гріховних думок і дій майбутніх фахівців тощо. З цим іноді пов'язане подолання стереотипів нігілістично - плебейського відношення до гуманітаризації або професійно-комунікативної культури чи небажання брати участь у процесі активного спілкування, зокрема (курсантів КЛА НАУ) зі світом,громадянським оточенням, включаючи примирення з суттєвою вагою звичок неподоланної профанності чи невігластва в розумінні сенсу національного буття, тощо.

Систематичність перманентно-духовної трансформації буття, також допоможе освоїти інноваційні підходи, вчасно перетворювати свій нецивілізований «залишок» профанності й технократизму. Цивілізований складник сучасної професійної особистості відображає міру ефективності всього колективу ВНЗ, що формують дух надійності дій льотного екіпажу, вимагають від суспільства дивитись на льотчика як на носія надзвичайної сили духу, що отримує особливий вимір своєї духовності, оскільки він, під впливом гуманістичних філософем освіти, має постійне відтворення відчуття причетності до великих і звичайних таємниць буття (і ніщо). Тим самим має потребу особистісно впливати на шляхи осмислення власності «конкретної метафізики», на розкриття неймовірних можливостей «існування в небі», де перевіряється рівень його моральності, що часто залежить від вміння реально відчувати підтримку

звичайних і надзвичайних важелів духовності.

Що є складниками духовності авіафахівця? Під час освоєння професійної діяльності посилюється вплив повного виявлення значення гуманістичних ідеалів; тільки в контексті можливо також метафізичне розуміння авіафахівцем своїх службових обов'язків. Метафізичний дискурс виявляє, зокрема, процес становлення особистості та їїмісце у розвитку професіональної культури, тобто втілення універсальної теоретичної істини, що торкається пошуку оптимального стилю життя, подібного об'єктивній моралі своїй діяльності (складні ідеальні важелі), котрі ще наші предки пов'язували з ідеалами божественної моральності (людяності), цим безпосередньо втілюються духовні важелі, що вписуються у нормативи безпеки польоту (Т.Плачинда) [317, С.353-354].

Чи існують об'єктивно загальні етичні вимоги, що позитивно впливають на уявлення про специфіку небезпечної професійної діяльності? Потрібнозрозуміти цю проблему в її історичному контексті, - сучасної науково - технічної революції [10, С.13]. Постнекласичний підхід, як цілісний чинник, пробуджує вимоги до громадської згуртованості, до втілення національної ідеї, оскільки засвідчує те, що значна частина майбутніх пілотів відмовилась від вульгарних міфологем на користь неокласичних чи некласичних філософем, зокрема у дусі шевченківського розуміння «сім'ї великої, вільної, нової». На основі метафізики можна прослідкувати яким чином здійснюється вплив гуманітаризації на професійну культуру майбутніх авіаторів. Основою даного типу глобалізації є відмова від стереотипів «бунту мас» і перехід на парадигмальні рейки ноосфери, але в її кореляції етносоціальних і професійних відносин, оскільки значно змінюються орієнтири національної ідеї під час модернізації.

«Метафізики надії» в «шляхетних обріях майбутнього», тобто «успішність суверенної, соборної України»,- «сім'ї великій, вільній..». Серед членів молодіжного колективу поступово формується єдине ціле – «шляхетність» формує єдність поглядів і дій, сприяє перетворенню загальних цілей, задач і норм в особисті переконання, тим самим сприяє філософському, етичному і професійному формуванню активності майбутніх авіафахівців. Стан громадських

цінностей має важливе значення для ефективної професійної діяльності,тому що сенс пронизує весь цикл навчання курсантів, оскільки шляхетність висвітлює свій вплив на громадськість саме в подальшому розвитку пізнавальної і суспільної активності, має оптимізувати позитивний «виховний» дух особистості, соціальну поведінку членів колективу, майбутніх авіафахівців загалом у суспільстві і побутовій сфері тощо [2,3,4,5]. Курсантський колектив цілеспрямовано відтворюється під впливом двох родів факторів:

а) об'єктивно існуючих умов, в яких знаходиться Україна, область, авіакорпорація (умови навчання і життя, організація навчального процесу, де дух льотної життєдіяльності, обумовлює «якості буття», також проходить через дозвілля, практику, опрацювання навиків на «тренажері» (потім - у «небі»);

б) суб'єктивного сприйняття патріотичних особливостей льотного професіоналізму і цивілізаційного сприйняття один одного, обумовлювання форм особистісного «дорослішання» молодих авіаторів, що в процесі комунікації утворюють дух толерантності, справедливого рівня моральної підтримки,- залежить від комунікабельності, співчуття, теж - від вдалого відтворення європейської ходи «історичної нації».

Досвід філософського навчання показує важливість завершення конституційно-політичної реформи в Україні, яка впливає на усвідомлення пізнавальної активності і мотиви фахового навчання, обумовлюючи силу гуманітаризації освіти, що потребує не вторинного, а первинного розуміння досвіду суперечливих пошуків «елітних реформаторів».

Дослідження філософських, етико-естетичних громадських та інших аспектів культури майбутніх операторів складних систем управління, свідчать про сумлінне духовне ставлення нової держави до світового авіафахівця формуються у сферах життєдіяльності; діє система навчання та професійна підготовка, громадсько-політична діяльність, - зміцнюючи особисті стосунки із одногрупниками; громадські інтереси, особисті прояви поступово мають внести гуманістичний внесок у розваги, дозвілля, також відношення до сфери бізнесу і добробуту; гуманістичні орієнтири життя є початок, що обумовлюють стратегію духовного

вдосконалення тощо.

У той же час авіакорпорація найбільш оптимізує можливості для творчого зростання молодої генерації, і, навіть створюються умови для становлення «нової духовної аристократії». Вихід на друге за ціннісною вагою місце такої сфери, як «цивільна авіація», професійні орієнтири серед респондентів, з одного боку, відображує привабливість «бізнесу і розваги», що - з іншого боку, так чи інакше, відволікає від змістовного освоєння вищих філософських цінностей, зокрема тут не обійтись без свідомого відношення до гуманітарного навчання. Істотний вплив на «успішність» курсантів, справляють мотиви професійної комунікації в аспекті орієнтирів навчання (фундаментальне і прикладне знання), знайшли відбиття у різних варіантах відповідей. Сенс буття є те, без чого виявити корисну мету не можна молодій людині, що формує свої умови, вже пов’язавши власну долю зі зміцненням українського державного суверенітету. Взаємодія професіоналізму, філософії, моралі, і, громадської думки,- об’єднують носіїв традиції у дусі «нескореної козацької нації», норми, - звичаї, і, молодих патріотів - гуманістику оптимізму - сталу етичність черезсоціально - філософський аналіз механізму громадських настроїв і власних почуттів (своїх козацьких предків, що вміли захищати особливості галицької або запорізької, або карпатської етики).

Члени курсантського колективу поступово формують і власну громадську думку: єдність поглядів і дій, загальних цілей, бо особисті переконання курсантської спільноти сприяють професійному формуванню майбутніх авіафахівців. Громадські цінності мають значення для навчання курсантів ефективної професійної діяльності, оскільки пізнавальні ісуспільніцілі пронизують весь виховний вплив на особистість, оптимізують внутрішньо організаційних важливих цінностей майбутніх фахівців. Сюди ж відноситься і «шляхетність» (така важлива риса)- філософський рівень професійно-комунікативної культури, як етико - естетичне, політологічне (соціологічне) і культурологічне осмислення гуманізації та перспектив оновлення соціуму, як у епістемологічного сенсу буття за стилем ретро - феноменів суверенної України.

Обумовлювати «шляхетним духом» треба характер підготовки до

майбутньої екстремальної «праці», і, «розваг» та «громадсько-політичної діяльності», які посіли останні два місця серед інших гуманістичних пріоритетів. Перевагу віддано, першій позиції - «політиці», хоча «політична діяльність» у більшості респондентів викликає поважну, хоча і негативну реакцію, - саме серед тих, хто віддає перевагу «розвагам»,- їх учетверо більше, ніж респондентів налаштованих на безкорисливу гуманістику професіонала. Установка на «творче навчання» дає найбільшу кількість «відмінників і хорошистів»,найменшу «трієчників». Мотиви патріотичного дискурсу відображають і закономірності того, що від філософсько-культурологічного аспекту залежить і ставлення респондентів до етносоціальної адаптації чи звичайних мотивів навчання, а отже й «результату успішності». У філософсько-гуманітарному розумінні цих мотивів можна виділити два блоки: у першому зафіксовані прагматично-позитивні установки («отримати диплом», «посісти певне становище у суспільстві», «здобути престижну професію» і т.п.), в другому блоці – дух істини, представляє суперечливість світогляду або громадську активність.

Важливе місце для розуміння терміну «професійної комунікації» дає концепція «комунікативного дискурсу» Ю.Габермаса, в тлумаченні якого цей дискурс означає довершену мовну ситуацію. Такий підхід запропонували такі видатні західні філософи як: К.О.Апель, О.Ф.Больнов, коли зовнішні обставини не впливають на аргументи, їх треба використовувати для пояснення різноманітних явищ соціального буття. Саме сила аргументів, вивільнених від зовнішніх впливів може визначати, що є істинним. Своє вирішення фундаментальних проблем людського буття - в його особистісних та соціальних вимірах, які саме висвітлені через призму комунікації та дискурсу серед всіх учасників процесу літакобудування, створення умов для безпеки польотів цивільної авіації тощо. Про це засвідчує досвід професійного навчання і використання естетико-естетичної підготовки майбутніх фахівців і взагалі, перспективи розвитку майбутніх пілотів на базі Льотної Академії національного авіаційного університету (про це засвідчив досвід спостереження за підготовкою майбутнього авіафахівця на межі тисячоліть).

Як знайти важелі духовного забезпечення діяльності льотного екіпажу? Льотний екіпаж несе тягар моральної та професійної відповідальності за громадський вплив на майбутніх фахівців, бо цей шлях породжує і успіхи «легітимного сектору економіки», часто обумовлює і переформатування у «тіньовому секторі», примушує до відтворення правил осмислення «ролі цивілізаційного духу істини». Велике місце займає інтелектуальне переборення всіх противників «духовних детермінантів» саморегуляції:дій всіх тих, що отримали насолоду від почуттів втілення сенсу національної ідеї, її впливу на патріотичні орієнтири носіїв єдності українських віросповідань, тощо. В цих умовах для порівняння різних типів етносоціальної саморегуляції суспільства, використовуємо поняття цивілізованої або «шляхетної ходи суспільства», що дає можливість більш чітко покладатися звичайній людині не стільки на інтуїцію харизматичної особистості або на метаморфози буття, але і на відповідний методологічний базис постнекласичної метафізики історії. Сучасне прогнозування подій на користь «щасливого майбутнього суспільства» слід розцінювати як дослідження досвіду етносоціальної саморегуляції у футурологічному контексті, як очікуваний стан громадянського буття Національного Духу, що потребує розуміння феноменальних державних і суспільних змін з метою доцільного втілення імперативу життєдіяльності громадянського суспільства.

Метаморфози етносоціальної саморегуляції суспільства є громадським виявленням ролі сучасних (суїцидальних) чинників ролі гуманізованих недержавних інституцій та впливів на неогенне еволюційне подолання проявів гальмування духу сучасної доби, - значно підвищує і статус ситуативних протиріч через вміння територіального федералізму і культурології, лінгвістики, соціології, етнології, прагматики підготовки операторів складних систем, творчо засвоювати нормативи професійної діяльності. Іноді це потрібно і для розуміння громадського внеску харизматичних постатей сучасності, і для осмислення витоків цивілізаційно - професійного сенсу національної ідеї, що комплексно вплинули на континуїтивне відображення модифікацій національного духу.

Носії вітчизняної цивільної авіації, виявляють також силу майбутніх пілотів, штурманів (диспетчерів...) завдяки професіоналізації буття особистості, де гуманітаризація навчання виявляє шляхетність поступового проникнення у процеси становлення громадянського суспільства. Тому зараз з'являються у метафізиці освіти потреби у контемпляційному віддзеркаленні мудрості буття: істинного єства національного духу, виявлення як надчуттєвої глибини льотного професіоналізму, так і оптимізації ходи конкретного втілення національної ідеї в часі і просторі. Тому прояви професійної культури майбутнього авіафахівця вагомо характеризують досягнутий гуманітарний розвиток громадянського суспільства та накопичення духовного потенціалу, який передбачає дбайливе ставлення до здобутків європейської цивілізації, порівняння діалектико - матеріалістичних та метафізичних підходів, щоб занепад системи не був фатальним для галузі, а міг довести про гідне подолання українцями суперечливої ходи даного етапу історії людства.

Звичайно, наші спостереження за освітньою галуззю, зокрема в експериментальному осмисленні соціальних фактів, мають, суб'єктивний відтінок, але сам творчий зміст подій, явищ ми намагаємося передати в постнекласичній метафізичній площині. Тоді їх можна не тільки включити в «операційний обіг», а також в процес комплексного навчально-професійного досвіду, коли ми використовуємо всі можливості засвоєння умов і безпеки польотів, котрі тлумачаться у даному випадку як соціальна гарантія діяльності молодого авіафахівця. Вона, як і все в авіаційній культурі, має свій специфічний сенс та життєво - ціннісну орієнтованість [6-12].

У якій мірі навички професіоналізму забезпечують гарантовану

парадигми є чинник сталого розвитку, і, формування умов для технологічних укладів, якщо виходити зі змісту цивілізаційного розвитку України;

- екологія духу сучасної парадигми ноосфери є транслювання об'єктивних принципів, законів і категорій, що допомагає розкрити загальне в їх розвитку на основі розуміння професійно-комунікативного сенсу категорії стабілізації

відносин, де «екологізація» являє собою складну саморегулюючу систему, що дозволяє стверджувати, про необхідність розвитку соціокультурного аспекту абазу професіонального навчання в Українській цивілізації.

5.3 Постмодернізаційна особистість в гуманітарному комплексі соціокультурного простору.

Метафізичний вимір самоідентифікації української нації на рубежі XX-XXI ст. вимагає від постмодернізаційної особистості, як суб'єкта міжнаціонального спілкування діяти в гуманітарному комплексі соціокультурного простору; під час онтологізації культури вісвітлюється «дух козакофільства» в Україні серед нащадків великих гетьманів. З'ясування феномену «наставник-учень» полягає у сполученні вивчення основних напрямків, як проблеми сучасної гуманізації, яка поступово стає методом синтезу синергетики, соціологічної і метафізичної інформації, - тоді якісно змінється весь процес наукового дискурсу. Зрозуміти дійсність і причини її ренесансу не можливо без вживання принципів ключового синтезу антропологізму й комунікативності. Саме потреби практики висувають на кожному етапі життя суспільства нові вимоги до диференціації гуманітарних знань і окремо в його інтегративній гуманітаризації соціокультурного та суспільного розвитку. (В. Аксьонова) [5;6].

Освіта – один з найдавніших соціальних інститутів, що викликана потребами суспільства відтворювати і передавати знання, уміння, навички, готувати нові покоління для життя, створювати умови для «громадського дорослішання» суб'єктів соціальної дії, з тим, щоб наставник завжди міг впливати на молодих патріотів, оскільки така життєва роль дуже необхідна для вирішення економічних, соціальних, культурних проблем постмодерною людиною. Мета понятійного аналізу базових принципів історіографічного дослідження полягає в аналізі теоретико-методологічних підходів до сутності дискурсу гуманітаризації освіти, бо мислителі України завжди були знайомі з концептуальними новаціями своїх західних колег (соціологія, фрейдизм, екзистенціалізм…), зокрема в українській емпіричній соціології звернули

увагу на мікросередовище, де ситуативні моменти сили сучасного гуманітарну сукупність орієнтацій людини. Оскільки в культурі постмодерної сучасності зосереджений весь внутрішній світ ідеалів розвитку західної людини, то сенс її існування виступає як міра реалізації і фактор соціальної гармонії, вплинувши на прогресивне залучення справжніх професіоналів до відтворення культурних цінностей. Всесвітній простір виявляється в якості духовного механізму у соціумі, для прояву гуманітарних установок індивідуалізації людини. Зміст і результат комунікації у глобалізованому соціумі залежить від пануючих у суспільстві ціннісних норм, тому що людина не тільки формується на рівні макро-, мезо-, а також мікросоціального середовища, та у процесі своєї життєдіяльності входить у розмаїття соціокультурних відносин від С.Коєркегора, Е.Дюрк Гейма, М.Вебера Енпритул, В.Вернадського, Ю.Габермаса, Ф.Варелі, Х.Орега-і-Гассет, З.Фрейда, К.Юнга.

Боротьба за еволюційне формування української постмодерної особистості, є можливим оновленням європейської громадської думки під час війн та післявоєнного пошуку гуманістичних обріїв національної ідентичності, Особливе значення, наприклад, Е. Дюркгейм приділяв поняттю «солідарність», чим допоміг з’ясувати природні зв’язки європейської людини як персони в універсумі інтелектуального і «патріотичного товариства». Суспільство однодумців, на думку французького вченого, взагалі є «ідеал-гуманістичною» істотою, яка мислима і за моральним, і за правовим захистом солідарності людей. Реально існують і доступні спостереженню різні форми гуманізму в площині європейської солідарності (родинна, громадська, професійна, релігійна, етнічна, національна, освітня тощо), попри деперсоніфікації масового суспільства.

Так, Е. Дюркгейм, як і його сучасники, був свідком поразки (ситуативно) «міжнародної солідарності», посилення соціальних конфліктів і глибокої кризи європейських християнських цінностей, що з’явилася після першої світової війни через вибух феномену «бунту мас». Моральні кризи, потім поява режимів деспотизму, терору, геноцид у «екоциду» етнічних чисток дезорганізація державно-правових норм майже є доведення правової держави до соціального хаосу, і, перманентної апології «бунту мас». Передові європейські мислителі (Зігмунд Фрейд «Я і Воно», Карл Юнг

«Про відношення аналітичної психології до поезії», Хосе Ортега-і-Гассет - «Бунт мас», Настрій постмодерної людини відображується у фасціонології, щоб зрозуміти душу іншої сучасної людини, потребує продовження через знаки і значення соціокультурної динаміки Великий Кобзар та його нащадки приділяють значну увагу фасціонації впритул за ноосферного виміру символу запарування, тоді особистість має понятійну і життєву специфіку, емоційного сприйняття буття сучасної доби. Почали досліджувати проблему фасціонації (від лат. fascino – зачаровувати, зачарувати, чарівність, і т.д.) на Заході завжди наголошуючи на феномені гуманізму сприйняття Розуму; сьогодні фасціонація іноді тлумачиться «як стан душі, чаклунство, магія, маніпуляція», тим сильніше вона зачаровує, «зводить з розуму», позбавляє волі представників різної статі. З. Фрейд, колись справедливо стверджував, що «любов дихає фасціонацією», аналізуючи поняття «лібідо».

Сократівський напрямок духовного оздоровлення тіла і душі в соціокультурному комплексі, наприклад, є як розумове підґрунтя і всієї соціокультурної констатації сенсу реформування буття під час громадського «зачаровування» гуманістикою вищих ідеалів європейської людини (фрейдизм). Фрейдистська форма фасціонації в ХХ ст. була номінована у складному симбіозі євроатлантично-соціокультурної етнічност, узагальнив комплекс гуманітарних дій деяких гуманістів-педагогів, реформаторів освітнього простору.

Не залишився осторонь цих проблем і Антон Макаренко, видатний представник духовної еліти нескореної України. Він своєчасно запропонував залишити для колоністів (взагалі для своїх земляків) власні викладацькі роздуми та дооновлення філософських знань, лише в якості каркасу патріотичного підходу до подальшого особистого збагачення чим дозволяв майбутнім поколінням продовжити творчий пошук для вчасного форматування і відновлення не відчуженої сутності природної комунікації, що існувала, на його погляд, на певному етапі історії людства, усунувши лише зовнішні деформації процесу еволюції цього соціо-комунікативного шляху.

А. Макаренко («Педагогічна поема») і В. Сухомлинський «Виховання громадянина») вважали, що прояви соціального невігластва соціально небезпечній аспект і деперсоніфікації в етносоціальному плані, як і в

соціокультурному та історичному, не менш небезпечна богоборська деморалізація нових поколінь, оскільки знижує загальні цінності і гуманізму людства, і формує зневажливе відношення до зокрема потребує закріплення на практиці авторитарних методів управління замість традиційних релігій, в культурній апології ідеалів європейської гуманістики.

Невипадково, видатні українські філософи і педагоги мають дуже негативно цей постнекласично-гуманітарний вимір буття дозволяв дуже критичнр античності тощо. М. Бубер, теж є представником цієї течії.Свій «діалогічний персоналізм» базує на сучасних здобутках. В його філософії феномен деперсоніфікації міжособистісних відносин, містить у собі гуманістичні роздуми про двоїстість людського існування [68, С. 366]. Сприймати радянську систему насилля, антирелігійну пропаганду, державне богоборство тощо. Про що, наприклад, дуже обережно згадував у «Педагогічній поемі» А. Макаренко, аналізуючи, факти невігластва, байдужості, заздрощів, націоналофобій, особистих трагедій самогубство (із-за нерозділеного кохання) одного з «активістів». Концепт «ресоціалізації» значно допомагав Наставнику створити на козакофільських моральних засадах вільний «юнацький колектив». Пов’язаний з необхідністю онтологізації гуманітарної освіти громадянським розумінням соціальних ідеалів, що відбиває орієнтири соціокультурної сфери життєдіяльності, оскільки дух цивілізаційної єдності старшого і молодого покоління, відображує прояви антропологізму та духовний потенціал можливостей сучасної людини. Суспільство і освіта, соціум і культура, наука і релігія мають окреслити гуманістичність в поняттях про особистість, державу, керівництво, мистецтво, міф, релігію, оскільки духовний пошук їх визначення є орієнтиром для відтворення чеснот соціального буття.

Закономірний розвитк постмодернізаційної інтерпретації феномену соціокультурної комунікації слід віднести до процесу появи «постмодерної людини» (нарратив, подвійне кодування), що заторкує соціокультурні зміни у динаміці соціальних змін, опису руху комунікації: поява нових видів і форм гуманістично-комунікативного впливу, зокрема в процесі екзистенційного

відтворення ролі субстанційної єдності. Сучасна українська історіографія у символіці «козацької нації» намагається розкривати картезіанську традицію боротьби сучасного «культурала» з історичним злом (засобами «сміхової культури»). В цьому напрямку паралельно працюють ще декілька авторів, нині відомих в Україні та в пострадянському просторі. Так М. Кашуба, яка значно повязує з постмодерною особистістю модернізує «творчість Тараса Шевченка в контексті психоаналізу» та феномен «імперативу виживання» Є. Борінштейн, що дозволяє повністю розкрити соціокультурний сенс, як козацько-гетьманського значення свободи, так і принципової відмови від націоналофобій оскільки «культурал» є захисник толерантності духу посилює європейський дух історичного етносу, в процесі прогресу мовної гуманістики тощо.

У гуманістичному дискурсі синергетики пояснено, як сутнісна форма системно-концептуальної гуманітаризації, доробок творчості лібералів і романтиків-просвітників, оскільки модернізація європейського простору здійснюється на основі методологічного аналізу становлення і розвитку технічного і гуманітарного знання як цілісність феномену. Має традиційне гуманітарне дослідження «техне», щоб висвітлити сутність ноосферної парадигми професійно-освітнього знання, їх цивілізаційно-парадигмального поєднання, бо постмодерна особистість є носієм техногенної та інформаційної гілки європейської цивілізації.

Цей феномен переконує в перспективі власного «Я-буття» – запорука також підтримки західних еліт нашого європейського шляху на межі тисячоліть: відбувається вільне світорозуміння підходів до спадку корифеїв, до культу керівної особи, до подолання духу кріпацтва народних мас, до критики варварських проявів «атавістичної людини». Мовна система особистості – це мультизнакова система (субсистема), яка константне використовується в комунікативних цілях індивіда в процесі особистісної практики громадської соціалізації. Мовні моделі комунікаційного процесу експлуатуються в лінгвомоделях і не завжди можуть бути зрозумілі, як «дискурсомислення», феномен існує поза етнонаціональних лінгвістичних структур.

Мова рідної землі, як максима мовної особистості продукується в процесі

видозмінює соціокультурну парадигму, включає у свій зміст науку, техніку, технології, ремесла, також взагалі відтворення поступу цивілізованої духовності і мистецтва, філософію і релігію, визначення об'єктивного статусу культурно-олюдненоїспільноти. Зокрема має бути соціально-філософське визначення тенденцій освітнього розвитку, який у XX столітті. номінував А.Макаренко (його вміння стисло й образно формулювати стратагеми соціокультурного простору), вплинувши зміни в дух реального положення вчителя: вирішення назрілих проблем пробудження так званої «генетичної пам'яті», а також громадської участі в процесі формування інтелектуального потенціалу України. (Макаренко А.С. Педагогическая поэма. М.: Худ. література. 1987. 621 с.; Макаренко А.С. Избранные произведения в 3 т. 2 изд. К: Рад. школа. 1985. Т. 1: Педагогическая поэма / Авт. вступ. ст. – примеч. и коммент. М.Д. Ярмаченко. 1985. 494 с.) існування культурної комунікації всіх членів певних соціальних груп (наприклад, української етнічної лінгвомоделі). Мова соціокультурної комунікації є мультиінструментарієм. Соціокультурні трансформації, які відбуваються у сучасній Україні, у значній мірі детерміновані як суперечливістю єдиного (соборного) процесу націє творення, також ходою осмислення феномену глобалізаційної неоднорідності, в першу чергу впливають на локальні прояви духу інформаційного поля. Досвід прихильників гуманістики українського шляху виявився за вектором нашого етно- та націєгенезу, вирішальної ролі під час особистісного самовідтворення, навіть за його впливом на подальший регрес потенціалу доби «бунту мас», що значно спростило емоційні громадські зусилля постімперської доби, коли серед носіїв соціальних ризиків спостерігається у деякій мірі інтерес до опредметнення європейських цінностей [80, С. 40]. Дух у «кризовому соціумі» виявляє інтерес молоді генерації до проникнення у сутність аспектів «української цивілізації». Історична локальність вибору поступово опредметнює об'єктивно-суб'єктивну європейську тотальність процесів демократизації, бо висвітлюються наступні тенденції:

- архетиповість національного виховання, як філософська сукупність духовної ієрархізації українського націєтворення видозмінює, однак, майже всі феномени фрагментарного буття, що висвітлюють універсалізм гуманістики

цінностей, площину соборності історичного буття;

- обмеження кола агресивних проявів сутності всіх аспектів національної ідеї: ліберальній хвилі освітнього впливу торкнулись й філософського погляду на наслідки «зіткнення цивілізацій», що знайшло відображення так званого «діалогу інтелектуалів» у русі «суверен-правдолюбів», з'єдналися майже всі патріотичні верстви політичної нації;

- системність архітектоніки дослідження національного духу дозволяє виділити вибір поліетнічних аспектів освітньо-метафізичної парадигми, щоб конкретизувати елітоутворення засновників правозахисного руху, як концептуальну сталість етносоціального виміру у контексті єдності українського націєтворення, висвітливши онтологізацію як громадського розширення інтелектуального кола «шляхетних осіб». В цілому позитивно оцінюючи «метафізичні сенси української ідеї» в контексті її «етносоціальних змін» на межі тисячоліть, звернемо увагу на деякі труднощі дослідження, зокрема гуманізації соціокультурного простору обмеження впливу комунікативності освітнього простору та гальмування відтворення професійно-значимих аспектів буття. Громадської уваги потребують носії інтелектуального розвитку української нації, що зумовлює необхідні реальні зміни суб'єкта змін в системі гуманітарної освіти, або у професійному самовизначенні молоді, оскільки з цим пов'язане формування «середнього класу», або поява громадської підтримки політв'язнів, подолання громадою умов соціальних ризиків (І. Бестужев-Лада, Є. Борінштейн, В. Попков). Правозахисники почали пов'язувати соціальні функції постмодерної людини із державною повагою до прав регіонів, оскільки рівень сучасного знання неоднорідно висвітлює життєві шанси молоді в Києві, Львові, Дніпрі чи інших місцях, – обумовлює зміну підвищення життєвих стандартів, якості захисту прав дитини та інше. (Культура толерантності – як інтенціональний аналіз етнонаціональної свідомості майбутніх фахівців / автор і організатор проекту Є.Р. Борінштейн – д.ф.н., професор; Аксьонова В.І. к.ф.н., доцент – відповідальний виконавець. Поточний архів кафедри філософії , соціології та менеджменту соціокультурної діяльності ДЗ «ПНПУ ім. К.Д. Ушинського» Одеса – Кропивницький, 2016. - 27 с.)

Поступово занепадає дух вульгарного соціологізму, хоча «політичний клас» і кволо відмовляється від утопічних ілюзій марксистсько-ленінського позитивізму та антирелігійних цінностей доробку О. Конта чи інших різновидів войовничого матеріалізму (лише ситуативно вульгаризували властиве народу первинне технократично-утопічне обожнювання науки та техніки, її мілітаристських форм). Національна свідомість постмодерної особистості творить себе з архетипів сенсу буття етносфери, але часто в координатах гуманістичної складової європейського соціуму, впливаючи на когнітивно-лінгвістичне, – дискурсивне пізнавання «Я-буття-світу», в якому ми буттійствуємо; кобзарево-гоголівський досвід козакофільства дозволяє створювати історичне осмислення системної гуманістики віртуально-інтелігентного входження в європейський простір, у тому числі дуже важлива позиція постмодернізаційної особистості, отримала повагу навіть серед носіїв малоросійщення тощо.Гуманістична функція постмодерної людини саме за ринкових умов забезпечує формування системних якостей, які дозволять концептуально – розвиненій особистості виконувати функції носія духу екологічної доби (В. І. Вернадський) [82, С. 95].

В межах галузевого розвитку існують два взаємопов’язані підходи дослідження проблем постмодерної людини: внутрішньо - і зовнішньо - інституційний. У цих ракурсах розглядаються соціальні аспекти діяльності працівників освіти, педагогічних та навчальних колективів у державних, приватних, комунальних навчальних закладах, також з'ясовується вплив гуманістики через національні культурні товариства. Розвиваючи розуміння новітніх статусів, що торкаються питання стосовно інтелектуальної, майнової приналежності молодої генерації до перспектив реформування влади. Українські філософи слушно зазначають, що – дух перспектив щасливого життя для українського людства, де – факто відображує майже перехрестя локально-глобальних моментів пошуку істини. Феномен українського націотворення однак відображує в епістемологічному сенсі значення поняття «ноосферно-всесвітньої екологізації», - якраз виявляє єдність вимог глобалізації національних культур, і міру духовності, що потребує посилення активності творчо налаштованого

суб'єкта суспільних відносин. Тобто усвідомлення патріотичною людиною своєї постмодерної суті, висвітлює перспективи як носія позитивних цінностей захисника конкретної національної культури.

Соціальний захист прав людини у професійному й особистому самовизначенні поширює потенційні можливості сучасної ходи інтелектуалізації, особливо за ринкових умов відтворюється необхідність цивілізованого втілення урбаністичної функції технологічної революції, розкривається вплив освіти на соціально – професійну мобільність, постмодерної людини на міграційні процеси (найбільше вона проявляється у діяльності випускників вищої школи).

Демографічні проблеми постмодерної людини у державі підкреслюють вагомість культурно-освітніх факторів в адаптаційних процесах (склад населення, тривалість життя, шлюбність, народжуваність, тощо). Пошук історичного спадкоємства та наслідування соціального досвіду відтворюється з об'єкт-суб'єктних комунікантів різного типу чи зовнішнього спостерігача (наставника), який може описати модель вільного суспільства як самореферентну систему, де є діалог. Теорія «комунікативної дії» Ю.Габермаса і теорія «комунікативних спільнот» К. О. Апеля, значно простіше дозволяє використати у такий спосіб шляхетний потенціал свідомих громадян, що поступово збагачує дух політичної спільноти драму соціалізації молоді, обумовив еквівалентні результати гуманізації.

Подальше соціальне реформування соціокультурного простору пов'язує зростання духовного значення і важливості завдань всього комплексу навчальних і виховних заходів але у площині, і економічних перетворень за соціальних інновацій у сфері підготовки майбутніх фахівців, йде поступове подолання деяких проявів регіонального несприйняття післяреволюційного синдрому етнічної нестримності насилля тощо. Поряд з цим зростає різноманітність значення поняття «homo paradugmus» освіти, надання освітніх послуг, за розширенням завдань реформування освітньої системи, але за якісним оновленням старих бюрократичних зразків. Відбувається залучення гуманітаріїв до освітніх тем проблемних питань; все більшої синтези потребує діалог представників філософії,

педагогіки та інших наук. Під оновленням гуманістичного змісту освіти ми розуміємо філософське формування широкого бачення сучасного етносоціального феномену, де акцентується важливе для всього суспільства його філософсько-серцеве різнобічне розуміння сенсу кроків до європейських чеснот.

Проте підхід наших видатних знавців філософії людини дуже ефективний для навчання й виховання всіх дітей без винятку, і з високими розумовими здібностями, і зі зниженою здатністю до навчання. Мистецтво й майстерність філософії навчання й виховання полягає в тому, щоб концептичної гуманістики виходила із творчих аспектів та парадигм освіти, використовувала поради наших корифеїв, які в кожному конкретному випадку допомагали зокрема, учителеві, розкрити ролі й можливості кожної дитини, дати їй радість успіху в розумовій та громадській праці. Почуття любові до людей і окремої особи, глибока повага до людської гідності, позитивне сприйняття індивідуальних особливостей іншої людини, визнання її прав і свобод, бажання співчувати та допомагати іншому, намагання робити добро й піклуватися про благо людей приблизно такими мають бути нелінійні екологічні закони, що зможуть діяти якісно у нових формах, щоб здійснити самоорганізацію освітньо-гуманістичних важелів буття (Є. Борінштейн, В. Бліхар, В. Воронкова В. Ільїн, В. Кремень, Л. Крімець).

Інформація гуманітаріїв виступає стимулом сучасної соціальної комунікації, так як представляє модальний контекст виникнення відповідної реакції суб’єктів навчання у взаємодії професіоналів співрозмовників, модальне значення якої зумовлює наступну реакцію процесу глобалізації (А.А. Лазаревич) [250, С. 25]. Соціокультурна комунікація як складна ознака ціннісно-ієрархічної системи відтворення постмодерної людини виступає фактором суспільних змін, що відбуваються в суспільствах в умовах глобалізації. «Елементарний процес, що конституює соціальне як особливу реальність, є процес комунікації», зазначає Н. Луман [264. С. 195].

Такий порядок культурно-пізнавальної практики людства слід назвати природним. Як відмічає О. Лазаревич, у своєму доробку «Глобальне комунікаційне суспільство»: «Сьогодні тим не менше дає про себе знати інша

тенденція - конструювання «третіх», «четвертих» і т.п. рівнів символічних систем, які зумовлені не атрибутивно-символічними формами інформації, а самими символічними системами. Одна символічна система породжує другу, а друга – третю конструкції комунікації, як соціокультурного процесу глобалізованого соціуму, пояснюють цілісно-унікальні ролі самої комунікації у сучасному суспільстві.

Як відмічав ще Р. Крейг [231, С. 72], у цілісності гетерогенне (сучасний інформсоціум) суспільство, є умовно розділене, бо ми живемо за умов, у яких всі проблеми культури розглядаються як проблеми комунікації, яка розгортається навіть у освітньо-комунікативному просторі для того, щоб налагодити відносини у кризовому суспільстві, подолати конфліктні ситуації. Вони виникають між народами та країнами, що лише мріють про те, щоб домовитися про спільні інтереси. Дане трактування функціональності постмодерної соціокультурної комунікації перетворюється відповідно за сценарієм культурної стратифікації, впливає на ходу соціально-культурних змін та на освітньо-культурний фактор гуманізації освіти, де чинником еволюції є дух соціальної мобільності.

Разом з тим, головним системоутворюючим структурним моментом що обумовлює миргінальність «стереотипів революціоністсько-богоборської доби», дух свободи. Деякі ознаки філософсько-історичного підходу до метафізичних сенсів освітнього простору цивілізованості містять дисертації, монографії, статті Є.Бистрицького, А. Бичко, І. Бичко, Є. Борінштейна, В.Воронкової, В. Вандишева, П. Кралюка, С. Куцепал, В. Нічик, В. Петрушенко, В. Плавича, В. Шинкарука, О. Халапсіса. Сьогодні, як ніколи, необхідно по-справжньому широке розуміння боротьби України за свою інтелектуальну, цивілізаційну і гуманітарну соборність.

Аналіз історико-методологічних засад глобального феномена комунікативного суспільства сприяє проникненню у глибину поняття «постмодерна комунікація», яке у різних формах і типах виступає змістовною характеристикою соціального розвитку людини, втілюючи у собі його моральні, соціально-економічні, освітні, науково-світоглядні, технологічні, культурологічні та інші особливості. У цьому смислі нам близькою є позиція тих дослідників (Є.

Борінштейн, В. Окороков, В.Шевцов) за концепцією яких вважалося, що суспільство є сукупністю соціальних комунікантів, так як будь-які системи утворюються виключно завдяки обміну інформацією й постільки мова йде про активізацію сили так званого третинного сектора (сфери послуг, сервісної економіки як домінуючої сфери соціальної активності і взаємодії) і четвертинно-інформаційної сфери, цей синтез стимулює професійно-комунікаційну активність. У рамках зміни еволюціоністської парадигми в гуманістичній етнології, поряд з проблемами універсалій культури, виокремились підходи таких авторів, як А. Бастіан, Р.Лінтон, Б. Маліновський, М. Мосс, Л. Уайт, С. Уіслер.

В основі гуманістичного підходу, що використовується для аналізу постмодерної комунікації висувається глобальна «стріла інформаційного суспільства», використовуються при цьому дві категорії – «інформація» та «громадська взаємодія», бо визначаються глибинні зв’язки суб’єктів на рівні соціально-природних відносин, науково-технічного і культурного розвитку, зокрема демократизація суспільно-політичних процесів чи тенденцій у міжнародній політиці. Саме феномен соціокультурної комунікації виступає фундаментом процесу постмодерної взаємодії у соціумі, використовується завдяки відтворенню символів глобалізації, чи в соціокультурних інтенціях або гуманітарному надбанні освітнього вільного задоволення сучасної людини своїх власних потреб. Крім того, досліднику треба зрозуміти ту обставину буття з’являються новації, що осмислені тривалим просвітницьким збагаченням досвіду «філософії серця»,- вимагало розвитку міжнародного освітнього діалогу, але в аспекті відтворення простору гуманістичних обріїв, що стає провідною стратегією європейської аксіоматики освітньої політики (М. Арчер) [24, С. 49]. У своїй основній ролі цей механізм виступає як сполучна ланка між предметним і інформативним значенням сенсу національного буття, загальним елементом «об’єктної мови» і «мови методології націєтворення », забезпечуючи генезис або обґрунтування правил, розпоряджень і регламентацій, складових операціонально-нормативного змісту методології постнекласичного, метафізичного пошуку істини - саме в освітньому просторі. Владі, що реформується, треба зрозуміти

вислів позитивістів про те, «що і справи реформ не робляться маленькими людьми». Цим афоризмом мислителі XIX століття пояснювали те, що молоді інтелігенти теж бажають бути справжніми прихильниками цивілізаційних змін, оскільки є новаторами вдосконалення комуникативно-професійного життя. На основі футурологічного аналізу з позицій «сім'ї великій, вільній, новій» сучасна метафізика історії (В. Андрущенко,Є. Борінштейн) намагається осмислювати освітній простір через національну ідею у творчості Т. Шевченка та в етносоціальному сенсі поняття дух - «гетьмансько-козацького товариства» (М. Гоголь). У цих рядках викладено головний дух футурології (М.Мамардашвили) як мотивування принципів наших національ-патріотичних традицій (О. Гончар, І. Дзюба, С. Плачинда…).

Криза інтелектуальних цінностей, однак, потребує активізації всіх складових духовно - змістовної реалізації потенціалу громадської динаміки, бо це викликає постнекласичне осмислювання освітнього простору (В.Андрущенко, Л. Губерский, В. Кремень, М. Култаєва, М. Михальченко...). Філософське розуміння сенсу освітнього простору дозволяє осмислити також причини передчасних хворобливих і аномальних болісних феноменів (А.Григор`єв, С. Михида, В. Радул, В. Рижиков), що може призвести до тимчасового краху соціального романтизму, навіть прихильників унітарної форми суверенітету України (І.Курас). Криза моральних орієнтирів нерідко пов'язана з рівнем інформаційно-комунікативного самопізнання як духовних наприклад, стає звичним явищем нашої повсякденності, активно впливає на сферу професійної комунікації та перетворюється на рушійну силу, що обумовлює формування суспільства нового типу «суспільства мережі та нового соціально-економічного контексту». У теперішній час світ переживає іноді і глибоку системну трансформацію, у значній мірі пов'язану з переходом від індустріального до постіндустріального та інформаційного імперативу розвитку, що здійснює величезний вплив на всі сторони життя суспільства, окремої людини, на структурно-утворюючий компонент професійної культури патріотичного типу, що наслідує козацький переможний дух (В. Аксьонова, О. Ананьєва, В. Рижиков, В. Кремень,

М. Романенко, Є. Борінштейн). Тільки у такому випадку освітня і міжкультурна професійна комунікація може відбутися як носій постмодерних інновацій змістовного поля, а її передумовами будуть наявнідеякі предметно-ситуативні (тобто самої громадської, освітньої чи професійної) прояви діяльності (її диктуму) і наявність вираження суб'єктного осмислення та оцінки об'єктивної ходи змін в соціумі та освіті (В. Аксьонова) [9;14; 16; 18].

Виробничою функцією людиноцентризму, постмодерної особистості як базової основи соціальної комунікації, є структурування суспільно-гуманістичного упорядкування освітнього простору за допомогою вищих ідеалів комунікативної взаємодії та досягнення взаєморозуміння; суб'єкт в етично-соціальній площині розгортає себе в об'єкті навчання тощо. Основоположним медіумом комунікації, що «як триваючий аутопойезіс суспільства» (Н. Луман) вважається феноменом гуманітарної культури, тому надзвичайно важливим є стиль спілкування як спосіб передачі інформації в проекції сутнісного потенціалу комунікації:

1) домінантний;

2) драматичний;

3) уважний;

4) відкритий;

5) заспокійливий;

6) вразливий;

7) дружній;

8) натхненний;

9) точний;

10) спірний [255, С. 25]. масштабу навчання, осмислення молоддю.

Європейський вибір української постмодерної особистості висвітлює дух метафізичних українських сенсів цивілізованого суспільства патріотизму, наприклад, майбутнього авіатора, що має освоїти всі наочні та приховані обставини,- обумовлюють професійне навчання, і, обізнаність зі всіма нюансами цієї «екстремальної спеціальності», оскільки він вони є домінантом і

трансцендентних і земних впливів під час власного елітного становлення.

Досвід України обумовлює її престиж держави суспільства, бо пілот (диспетчер) показує те, що можливо здобути на все життя в навчальному професійному закладі, де посідає відповідне місце гуманітарний аспект особиста відповідальність за державу авіакорпорацію, відповідно - за життя пасажирів, й за власну долю тому має право жертвувати собою на користь всіх пріоритетів життя, але при цьому мати гарний заробіток).

Майстерності фахівця в системі, неперервної загальної та професійної освіти, дуже допомогли комплекс філософських дисциплін, логіки, етики та естетики, теорії української та зарубіжної культури,курси та спецкурси з методології наукового пізнання, релігієзнавство зокрема: методолічні і методичні семінари звернувши увагу на основи педагогічної майстерності, або є красу педагогічної дії; неперервна професійна освіта пов’язує проблеми, пошуки, перспективи з втіленням добра (В. Кремень, В. Бліхар, Л.Крімець та ін...).

Колективна цілеспрямованість навчального процесу створюється за суб’єктно-об’єктивних факторів, об’єктивуючи всі гуманітарні умови, в яких знаходиться авіакорпорація, системність сприйняття патріотичних особливостей професіоналізму авіаторів і обумовлюють форми «особистісного «становлення молодих фахівців»; дух толерантності, комунікабельності, відповідальності, результативність зокрема симпатій і антипатій особистості, взаємних вимог і оцінок (цивілізованого психологічного змагання тощо).

Стереотипи минулої доби «бунту мас», однак, в окремих ситуативних моментах провокують «сплеск охлократизму», апологію бунтарства (волюнтаризм, споживацтво), прояви сепаратистських настроїв тощо.

Використання постнекласичного методологічного підходу дозволяє філософом конкретизувати навчальну, методичну, наукову і виховну діяльність у національному авіаційному університеті, що означає кореляцію розумової, - теоретичної та специфічної прикладної діяльності, де навички майбутнього фахівця формуються за стандартами гуманітарного освіто центризм; виступає конститутивним чинником, «генеруючи і підтримуючи свободу» особистості. У

контексті гуманітарної проблематики реформування змінюється дух освітнього простору «у суспільствах пізнього модерну»… Зміст «метафізики надії» наприклад, спрямований на принцип дитиноцентризму сучасного суспільства, взагалі на втілення постматеріальних цінностей…, має різноманітний зміст у «суспільствах споживання культури». Повсякденність свободи виглядає, як свідчить досвід Європи, менш привабливо, ніж її романтизований образ. Відвойована європейська свобода досить швидко перетворюється або на необмежену кількість забаганок, та на їхню імітацію, чи на казармений утопізм, від якого той чи інший диктатор вимагає виконувати ілюзію узгодження приватного, корпоративного і загальносуспільного характеру. Цій «свободі без її парадного вбрання видатні інтелектуали приділяють набагато більше уваги, оскільки саме тут вона демонструє багатоманітність, на яку вказували європейські мислителі» (М. Култаєва) [238, С.128-130].

В свою чергу, соціалізація індивіда у дусі козакофільства і кордоцентризму обумовлює становлення суб'єкт-суб'єктних відносин, де активно діє учень (студент) і Наставник (вчитель): розуміють особистісний сенс своєї професійної мети, її зміст та наміри, які самореалізуються за внутрішніми екзистенційними законами (В. Бліхар, Є. Борінштейн, М. Култаєва, В. Кремень, Л. Крімець, В. Лутай, В. Окороков, В. Рижиков, О.Халапсіс). Освітоцентризм як загальнонауковий спосіб дослідження свободи людини повинен об'єднати зусилля гуманітаріїв, природознавців і всіх, хто навчається. Тоді в гуманітарія під час використання синтезу філософських релігійних і наукових знань, можна вимагати осягнення як діалектичного, і так званого «метафізичного» обґрунтування етносоціальної єдності буття створюючи послаблювали силу вищих ідеалів. У той же час громада має рухатися в оптимальному напрямку пошуку значення і моральності екологічного імперативу.

Зараз, пройшло майже 200 років з дня народження українського пророка, творчість якого у різних гуманітарних течіях збагатили нащадки, духовно перехрещується із гуманістикою заповітів Великого Кобзаря. Творчість М. Костомарова і М.Драгоманова, М.Пирогова, К. Ушинського, з їхнім

романтично-просвітницьким тлумаченням гуманістики вищих ідеалів, наприклад, пов'язана із віддзеркаленням взаємодії українських різних національностей-громадян однієї країни, які вільно поєдналися у власній державі (М. Гансова, М. Култаєва, В. Окороков, В. Плавич, І. Скловський).

Одним з основних важелів оновлення гідності постмодерної людини є гуманістичні зміни у цивілізованій підготовці майбутнього громадянина, оскільки перспективи духу свободи здійснюються перш за все в аспекті глобальної гуманізації освіти тощо. Так, Василь Сухомлинський в своїх творах, зокрема «Серце віддаю дітям», «Народження громадянина» посилається на досвід Костянтина Ушинського у розвитку пізнавальної активності та моральної відповідальності учнів: «Что может быть безнравственнее, чем подавлять в человеке его чувство собственного достоинства…Как ученик относится в годы детства и отрочества к самому себе, каким он видит себя в мире труда…в огромной мере зависит его моральный облик. К. Ушинский писал, что ребенок от природы не имеет душевной лености… Надо научить детей трудится, научить думать, наблюдать, понимать…и лишь, потом нужно ставить оценки за успехи…Я далёк от умиления детством, мне не даёт покоя то, что уже в годы детства человек нередко становится лодырем,… с презрением относится даже к мысли о том, чтобы трудиться в погной мере» (В. Сухомлинский) [374, С.165].

В. Сухомлинський зміг використовувати різноманітні методологічні підходи, щоб культура толерантності людини розглядалася як європейське середовище експериментально-еволюційного укріплення з юних років особистої гідності молодої генерації; людина, що визначається рівнем її абстрактного мислення і практикою для оптимального опредметнення культурних цінностей, в цивілізованому середовищі автохтонного проживання та подальшого засвоєння синтезованих ідеалів західнофільства і козакофільства: «Нельзя фетишизировать особенности детского мышления,… Дитя мыслит образами, красками, звуками. Это особенность – объективная истина, важность которой с большой убежденностью доказал К. Ушинский… Из этого вовсе не следует, что его (учня. – Авт.) не нужно учить абстрактному мышлению. Подчёркивая важность наглядности, большую роль природы в умственном воспитании, опытный педагог

видит в этих факторах средство развития абстрактного мышления и целеустремлённого обучения» (В. Сухомлинский) [374, С.133].

Свобода соціальної системи через свої моральні типи та моделі відтворює (П. Сорокін), оскільки гуманітарний потенціал людини значно знижує у постмодерному соціумі ідеологічну гостроту, зокрема брехливі поняття або тоталітарного богоборства: соціальне зло не може протистояти гуманістиці тисячолітніх надбань буття, за традиціями філософії надії бо гуманітарна освіта є найважливішим соціокультурним феноменом (Є.Бистрицький, Є. Борінштейн, В. Кремень, Н. Іванова, В. Култаєва, В. Окорокова, М. Романенко).

Виокремлення теорії міжособистісної, організаційної сторони «масової діяльності» постмодерної людини освітлює шляхи оптимізації індивідуальної дії у відповідності з колективним буттям держави, соціуму, особи, чим з'ясовується дух глобалізаційних практик (Р. Крейг). [231. С. 72]. Як свідчить соціальна історія, це досягається за рахунок творчого мистецтва цивілізованої людини, активного учасника інформаційного процесу, де риторична традиція – це розгляд комунікації, як практики розмови; семіотична – міжсуб'єктної взаємодії, опосередковану символами-знаками; феноменологічна – є особистісне переживання іншого досвіду; кібернетична це системний процес обробки інформації; соціопсихологічних відтворення ролей і статусів людей. Гуманітарний комплекс характеризує національний дух гуманітарних культурних універсалій, які специфічно переломлюються у соціальну парадигму, що має адекватне відтворювання духу простору і часу. Постмодерна людина в більшості конкретних культур виступає детермінантною основою міжкультурної взаємодії «іншого», «свого» в тому числі «чужого». Носії вульгарно-соціологічного підходу, наприклад, в цей час принципово відкидають цивілізаційний сенс минулого, у системі ідеалів і цінностей. Радикалізм та його нащадки вже на периферії духовних пошуків сенсу соціального буття.

Тому можна стверджувати, що українська постмодернізаційна особистість актуалізує дослідження іновацій, пов'язаних з поступовим доланням ідеологом схоластичних понять, що показали форми «малоросійської несвободи». У

сучасному бутті були невдалі спроби остаточно «манкрутизувати» політичну свідомість козакофілів, примусив їх відмовитись від суто українського потенціалу свободи. Міжкультурна комунікація постмодернізаційної особистості представляє собою атрибут соціокультурного життя суспільства в професійно-етносоціальному просторі.

Отож, постмодернізаційна особистість – це особистість, що концептуально відображує взаємодію всебічних соціокультурних ланок суспільства у кордоцентричному та гуманістичному вимірах, а також взаємодію між суб'єктами – носіями духового рівня окремої ланки еволюційних ознак буття, яке динамічно еволюціонує до сучасного стану переходу біосфери в ноосферу.

На основі даного визначення можна стверджувати, що у сучасному суспільстві, не тільки українському, але і світовому, існує українська постмодернізаційна особистість під якою ми розуміємо особистість, що концептуально відображує взаємодію всебічних соціокультурних ланок суспільства у кордо центричному, гуманістичному та козакофільскому вимірах, а також взаємодію між суб'єктами – носіями духового рівня окремої ланки еволюційних ознак буття, яке динамічно еволюціонує до сучасного стану переходу біосфери в ноосферу

Поняття постмодернізаційної особистості вводиться для метафізичного-іноваційного розуміння майбутнього, і, головне - запобігання етносоціальному трагізму викривлення і духу ноосфери, і становлення гуманітарних аспектів сучасного буття, з його катастрофами, цивілізаційними провалами, - свавільного використання глобальної кризи впритул до фіналу людства. Тому еліта історичної нації має вчасно зміцнити інтелектуально-цивілізаційну стійкість студентської, курсантської, учнівської молоді, щоб вона мала допомогу в її шляхетних намаганнях досягти суверенітету власної держави, посилити її активність,- навіть у захисті «християнських цінностей цивілізації» проти фундаменталістської тенденції поступово-інтерактивні цілі трансформуються у «суспільство інтерактивної взаємодії». Постмодерна людина гальмується фрагментаризацію буття, тобто все те, що протистоїть соборності та етносоціальної цілісності,

змінюється характер початку плебейсько-профанного; не має тривалого сенсу діяльність фундаменталістів , яка провокує так званий «методологічний-сепаратизм» і гібридизацію сакрального, в цьому феномені є суттєве зниження громадянського впливу шляхетності соціальних стосунків (Г. Дебор). [144, С. 29-31].

Соціокультурні зміни глобального комунікативного суспільства розглядаються «культуралами» у формі відкритого проникнення в природу міжособистісної інформації, що суттєво впливає на становлення шляхетного типу особистості, бо зараз він здійснює себе у різних формах; лінійна, у рамках якої відправник кодує свої думки і почуття і відправляє їх отримувачу, що носить у цій тенденції однолінійно-направлений характер: від відправника до отримувача, існує трансакційність постмодерної комунікації, контекст якої одночасно відбувається в системі «відправлення-поступове отримання», обмежування всіх нецільових взаємовідносин. Ця стадія інтерактивна, в основі якої є зворотні зв'язки. Для більш глибокого (сутнісного) осмислення стадії цивілізованості треба зрозуміти і структуру соціокультурної комунікації: слід виділити декілька аспектів, що сприяють пізнанню даного соціального феномену: а) інформаційний, в основі якого обмін інформацією, б) логіко-гносеологічний, людина виступає як суб'єкт пізнання, в) аксіологічний, вивчення змісту спілкування, є фактором «обміну цінностями», г) нормативний, провідна громадсько-демократична традиція створювалась на протязі останніх століть. «Обличчя демократизму», «європейського комунікативного простору» має дух «самореферентного відтворення, що поступово долає стереотипи прихильників соціального невігластва, насилля саморегуляторів» і демонізму.

Всі фактори, що брали участь в русі Реформації, наприклад, є виявлення громадської сили антрополого-демократичних перетворень (бюргерство, частина світської і церковної аристократії проти привілеїв дворянства), де протестанти – активні віруючі теж прагнули обмежити безконтрольну владу римо-католицької церкви і привласнитиїї земельні володіння та звільнити закріпачене селянство (у Європі цей конфлікт початку нового часу дав поштовх постійному оновленню

прав людини і громадянина. Вимоги комп'ютерної ери і вимог суспілових конкуренцій» до інженерних, і до гуманітарних кадрів розширюється дискурс гуманізації культурного поля міжкультурної взаємодії. Зокрема професійна модель гуманітаризації у галузі освіти або, наприклад, змаганням соціального капіталу, як одного зі здобутків демократії під час подолання феномену «відчуження» цивілізованої людини, коли «будівництво» «відкритого суспільства» засвідчує те, що зараз підвищуються гуманітарні вимоги до соціокультурного рівня «середнього класу», фахівці мають бути готові до втілення свого «потенціалу Європеізаліт» незалежно від стану соціуму або від науково-технічних змін. Соціокультурний простір постмодерної комунікації «шукає» в цивілізованій людині («функціонал») не лише професійні навички, а ключовий людський фактор, де відбивається дух розвинених суспільств в умовах культурної глобалізації.

«Елементарний процес» соціальних зрушень тоді презентує майбутній фахівець (як культурал). Це презентування постмодерною людиною нових типів виробника на ринку інтелектуальної та масмедійної продукції: «Культурал» обумовлює ситуації звернення колективної, громадянської уваги до осмислення вторинності артефактів масової культури», тобто формує ідеологеми як цивілізовані ознаки європейського поступу, у тому числі в засобах масової інформації. Плюралізм інформаційного суспільства дозволяє «функціоналу» лише ситуативно бути носієм «цивілізованої успішності» в межах, що охоплюють навіть не лише політику, або педагогіку чи письменництво, але й помітно витісняють їх на задній план, попереду – гуманітарій філантроп, як «практичний бізнесмен», «бізнес-леді», оскільки опанували не тим чи іншим, а головним аспектом процесу культурної глобалізані.

Основними недоліками гуманітаризації соціокультурного простору являються часто не апрофесійний дилетантизм, а інтелектуально-імітаційний тобто «масової культури», тобто формальне використання особистісних навичок (саме стать, вік, сімейне положення, темперамент, гендерні або сексуальні особливості), зокрема інтелектуально-комунікативні здібності впливають не

стільки на процес особистісного і «професійного» спілкування, скільки на його результати.

Слід виділити діалогові фактори соціокультурної комунікації ознаки постмодерної особистості, зокрема майбутнього фахівця; його контактність, щоб рівень соціального відчуження від носіїв іншої властивості не перекреслював субстанційні чинники «культурала», як цивілізованої істоти. Тим самим творці інформаційного соціуму констатують обмеженість суто біологічної складової «культурала». Взагалі цей термін «культурал» з'явився в ноосферному проекті як діяльнісно- громадське тлумачення антифіналістської цінності етносоціального життя, що відображає універсальність «цивілізація» як духовно-перетворювального феномену заважає інтелектуальному універсалізму постмодерної особистості. Так, В. Вернадський почав концептуально вживати ці терміни у герменевтичному колі «ноосфери», але паралельно з обґрунтуванням дом духовного чинника під час професіоналізації всіх сфер соціального буття. Він виступає у ньому епістемольгчним концептом, що визначає дух постмодерного впливу цивілізованої людини і на парадигми культури, на простір освіти і держави, приватної форми власності тощо. Людини європейського типу є шляхетним чинником українізації держави, що номінує ноосферні різновиди ситуативних форм націєгенезу та сполучення соборності, тобто солідарних дій слов'яно-православної, західно-християнської, юдейсько-мусульманської культурних складових загальноукраїнської традиції цивілізаційного створення політичної нації тощо…

Українська філософія серця, як позитивна традиція майбутнього сучасної особистості, знайшла себе в процесі гуманітарного самовідтворення національної волі: виявляє контури оновленого суспільства, як матеріалізації ідеї освітньо-гуманістичного саморегулювання часопростору, залежних від внеску інформаційних духовних важелів, «символічних регуляторів єдності», «багатоконфесійного європейського народу» тощо. (Ю. Барабаш) [36 С.; 36] Становлення постмодернізаційної особистості є чинником зміцнення «великої родини»: на межі XX-XXI століть прийняло деякі «віктимні форми», прообраз у

інтелектуальної підготовки «козацької старшини» різного етнічного походження, що повинна була навчатися у свій час азам «Божих чеснот» у бурсі, чи пізніше у Києво-Могилянській академії.

«Постмодернізаційна особистість» знаходить себе серед дефініцій, які відображають українську «серцеву єдність»; наші корифеї вводять такі універсальні поняття, які випливають із творчого сенсу гуманістично-освітньої трансформації «символів історичної пам'яті», щоб поступово втілювати її у рідній освіті, у громаді, а потім у козацькому військовому товаристві, оскільки цілі навчальних закладів були віддзеркаленням надії на «щасливе майбутнє»

В кожному «регіоні теж починається панування громади зовсім по-своєму» у дусі оригінального козацького минулого, повертаючись до прогнозів українських корифеїв щодо оновлення науково –технічного поступу людства, козацької нації тощо.

Устрій кожної територіальної громади на Сході, ще за часів Гетьманщини закладав тривалий патріотичний імпульс українського народу: завжди передбачала духовна еліта державну підтримку шляхів толерантно поширеної національної ідеї, зокрема в тлумаченнях етносоціальної саморегуляції, щоб громадянам Сходу не прийшлось бути індиферентними ні до проблем демократизації, ні до цілісності всієї України., оскільки є прикмета часу – пошук сенсу екологічного імперативу, - стає універсальною прикметою часу (як спроба свідомого пошуку істини); ця обставина ще більше актуалізує прихильників діалогу всіх суверенних урядів.

Потрібно громадському суспільству втілювати проекти національно-демократичного будівництва. На межі XX -XXI ст. зростає відносна сталість регіонального бізнесу. Постмодернізаційна особистість, як колективний суб'єкт України, шукає вихід із перманентного протистояння центру та регіонів; за добу «бунту мас» український електорат, як правило, голосував за носіїв всеукраїнського діалогу. Перевірка відповідних стратегічних намірів еліти «середнього класу» заснована на політичній увазі нової генерації до державної доктрини, яка показує перспективу демократичної соціалізації. Демократизація України має здійснюватися шляхом її

децентралізації, на основі комплексу послідовних, дружніх, політичних і економічних стосунків у близькому і далекому зарубіжжі. Надання державного статусу російській мові, поряд з українською чи проблема реформування влади, має бути винесене на загальний референдум. Можливу загрозу масам віруючих, наприклад, у лоні української православної церкви, зокрема московського патріархату, треба зняти під час діалогового обговорення становлення регіональних важелів української політичної нації.

Громадське суспільство має акумулювати Кобзареву мету, за яку боролися багаторічні політичні в'язні. В кінці 80-х рр. XX ст. громадська пов'язан із успіхом дії всіх її гілок в демократичній державі, деє громадське суспільство, котре допомагає «очищенню» регіональних еліт, як від вульгарних проімперських стереотипів, так і від «недоторканості» одіозних фігур (від антикорупційних суддів).

При цьому під методологією філософських підходів до аналізу постмодернізаційної особистості індуктивна метафізика розуміє сукупність і класичних, і некласичних філософем і всього того із софіологем постнекласичної футурології, що є під час громадського пошуку істини, тобто відтворення всього інноваційного, - пов'язане з онтологією, космологією, антропологією і теологією (Аксьонова В. І. А. Макаренко і З. Фрейд. Грані Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. 2017. №12. С. 99-104.). Сучасна українська філософія саме через етику національного освітоцентризму культури розширює демократично-патріотичні рамки свободи сучасної особистості, прискорює процеси комунікативно-інформаційної підготовки операторів складних систем управління. Парадигмальними підставами нового змісту гуманітарного процесу в суспільствознавчій перспективі залишається концептуальне зняття суперечки між технократичним мисленням та громадським бажанням постмодерної особистості оптимізувати всі гуманітарні інновації у громадянській боротьбі за їх вільне існування.

5.4 Гуманістичний сенс соціокультурних змін особистості під час становлення української політичної нації

Становлення української політичної нації є легітимацією методолого-особистісного осмислення етносоціальної цінності екологізації кордоцентрично-козакофільського духу. Однак, саме такі області знання, звичайно охоплюють «Поле Сенсів», де завдяки духу істини починає панувати інформаційний інтелект Всесвіту. Різноманіття, що поєднується як дух влади прихильників демократії проти тоталітаризму, з його (культ братоборської влади і вождя Й. Сталіна) характерними імперськими рисами приниження суверенітету і деяких народів, і особистостей; такі суперечливі взаємозалежності взаємозумовлені як категоріальні ознаки добра і зла: були створені в СРСР за функціонування влади, що паразитувала на специфіці доби «бунту мас». (Аверинцев С. Надії і тривоги. Людина і світ. щоміс. наук. Популярний. релігієзнав. журн.2001. №14(478). С. 2-8.)

Сучасне українське суспільство зіткнулося з різноманіттям кризових явищ, що безпосередньо впливають на життя постмодерної людини (В. Кремень) [232, С. 8] та на епістемологічне порівняння сенсу термінів "революціонер", "хохол" та "малорос" або «українець», має у контексті принципові у «батьків політичної нації», романтизм, антропософського значення розуміння шляхетності ідеального типу. У М. Гоголя «козак» як образ сучасного лицаря, наприклад, діє за біблійським виміром духу шляхетності, має засуджування чужоземних рівнів державної організації, тобто пов’язує закон свободи і дух законів моральної взаємодії соціуму за апологією громадських проявів. Однак Дух свободи проти перманентного бунтарства, вимагає з’ясування про об’єктивно-особливий характер систем різної складності,- етнічно-духовного вираження специфіки самосвідомості історичних спільнот, які реалізують національну ідею, визначаючи різнобічні переборення гріховності «етноцентризму». (Ю. Бадзьо, І. Гель, С. Глузман, А. Горська, І. Дзюба, Й. Зісельс, В. Марченко, Л. Плющ, В. Стус, О. Тихий, В. Чорновіл).

Універсалізм стану суцільного етногенезу передбачає конвергенцію двох полярних концепцій метафізики: традиційно-консервативної, - орієнтованої на

збереження відносин «вершника і коня» і нової, гібридно-визвольної – за метафізикою «духовних чеснот національної революції», яка спирається на українські традиції, еволюції «серцево-політичної єдності» історичної державної нації. Існує також інший бік в цілісний метафізиці, коли еліта нації намагається пасіонарно долати лінію розбіжностей. Захід-Схід, щоб входженням в європейські структури оприлюднити організаційну координацію в Україні міжнародних проектів щодо культури толерантності громадян і політичного примирення; в своєму гуманістично-історіософському розумінні змінюється політично-персоналістичної складової етнічного націоналізму. «Тоді не діє позірна дилема вибору між» (метафора західного дослідника, - Авт.), - часто штовхала патріота-українця в простір вибору між радикальними націоналістами або лівими радикалами, прихильниками радянського імперіалізму (О.Довгополова) [239, С. 149].

Сучасні західні спеціалісти по філософії етнології, аналізуючи ситуацію, що склалася в Україні, та війну на Донбасі – підкреслюють про те, що древній український народ має дуже «молоду націю», чиє націоналістичне ядро формується у процесі боротьби – у сучасних конфліктах, надолужуючи втрачене за часів різного роду імперських поневолювачів, – створюється громадянське суспільство.[239, С. 161-164] Тотальний державний контроль над суспільством, що було органічно сполучене з тенденціями насилля, загальна монополізація і централізація влади у руках «вождя» (фюрера, дуче…), бо він є носієм відтворення державної бюрократії. Система жорсткого поліцейського терористичного контролю за усіма громадянами (виняток – лише особа вождя). Політизація (у плані пропаганди) усього державного і повсякденного життя, і знищення моральності і людяності політики, як такої.

Панування в державі деспотичного духу вождя, не можна було мінімізувати (лише свідомо розуміючи почуття політичної неспроможності влади) до вчасного втілення проявів стихійної участі поневолених громадян, зокрема молоді у політичному житті країни. Так, метафізика «моральних чеснот національних ідеалів» розглядає сутність еволюційного пошуку у дусі філософії історії, оскільки носії романтично-просвітницького напряму пов’язували її з

суверенітетом Польщі, Білорусі, України, Росії, тобто критично сприймаючи розбещення еліти кризового соціуму прихильниками расизму, шовінізму, войовничого націоналізму, «сексуальної революції». (О. Шпорлюк, О. Шморгун, С. Яворська) [293;297;300].

«Захист гідності людини» є ситуативним закінченням «ери перманентного бунтарства», що потребує дослідження сутності кризового суспільства, всі аспекти вищих національних ідеалів, - обумовлює освітню необхідність інтенційних впливів на цивілізаційний контекст (вищого розуміння) духу історичної цивілізованості молодої генерації української політичної нації. «На даному етапі однаково небезпечно, за думкою відомого етнополітолога, являються вимоги... федералізації України та категоричні заборони прав регіонів». (І. Курас) [395, С. 3-8]

Але не може децентралізм бути чистою еклектикою, підміна тенденцій соціального буття, і навіть розуміння застереження Сократа від невігластва, що втілює стереотипи неправильних думок чи необачних вчинків. Сутність, наприклад мовної особистості за просвітницькою та гуманістичною концепцією освітоцентризму має бути пов’язана з суб’єктом навчання - є основою розвитку патріотичної компетентності, коли здійснюється багаторівневе (єдність-єдність) софілогічне осмислення регулятивів і метарегулятивів (антропологізації) комунікаційного процесу.(Г. Маклюен) [275, С. 92, 95].

Софійна повага до звичаїв українського європеїзації народу допомогла перейти від еволюційного поступу до гострих форм козакофільства «Революції гідності», але в легітимації процесу реформування освіти відображується якісні зміни буття: Дух самостійності нашого народу, його зміни України стимулюють символічне протистояння шляхетних прибічників та носіїв плебейських (бунтарських) спокус, коли в громадській думці є навіть невеликий відсоток націоналофобів тощо. Творчий поступ попри всьому, був пов’язаний з соціально-екологічним захистом нашої духовності, що відображає громадянську потребу в прискоренні демократичного процесу національної ідеї, як «річчі-в-собі» (у трансцензусі ракурсів дихотомії «свій-інший» - їхня номінація номіналістичної

домінанти), яку Е. Гуссерль визначив через монадологічне поняття «інтерсуб'єктивність», включає цілісну гармонію (епістемології, природи, етносу та соціуму) [139, С. 174].

Творчість видатних українських мислителів є яскравим захистом духу свободи в історії вітчизняної філософської думки; все ж, незважаючи на зростаючу кількість досліджень, вона залишається ще недостатньо вивченою і мало задіяною у сучасний культуротворчий процес.

Тим часом справжнє відродження українського суспільства неможливе без повноцінної духовної присутності тих, хто зробив істотний внесок у національну та вселюдську культурну скарбницю. Має гуманістичні основи філософія історії - займає важливе місце у відтворенні комплексу соціально-гуманітарних знань у цивілізованому світі у всіх західноєвропейських країнах. Але навіть для першої чи другої половини XX століття патріоти України вибрали шлях формування філософської аргументації - це додаток до культури фундаментальних філософських принципів переформатування державної, громадської, освітньої дійсності і її переосмислення, виходячи з досвіду, що зображує в Україні як козакофільсько-кордоцентричний досвід, починаючи з «філософії серця» Г. Сковороди, Т. Шевченка і до П. Юркевича, так і парадигму вільного обґрунтування європейського етносоціального розвитку (В. Винниченко, В. Липинський, С. Плачинда, А. Макаренко, В. Сухомлинський).

Метафізика української ідеї вдало пояснює тезу гуманітаризації про соборність через твердження футурологів про сенс козацтва, як феномен освітнього простору, а також християнське подолання духу антагонізму в процесі виховання, оскільки «маленький українець»не сприймає стереотипів націонал-егоїзму чи аморалізму націонал-нігілізму. Етносоціальний дух соборності ще за прогнозом Великого Кобзаря: торкається всіх громадян, зокрема носіїв ознак постмодернізаційного реформування держави соціуму особистості в тому числі серед операторів складних систем. Досвід подолання суперцентралізації влади і освітнього простору; є частиною ґрунтовних змін за репрезентацією основ гуманітаризації, - полягає в номінації цивілізаційних важелів буття, і в розумінні

соціального динамізму розвиненої (цивілізованої) особистості, яка за національною ідеєю не сприймає ні чужоземне панування, ні вульгарне проникнення на наш інформаційний простір.

Пошук засад національної кореляції політичних змін та ідеї цивілізованої особистості полягає того, що висвітлює тему «дисидентства», її торкнулися носії філософії суверен-комунізму (Л. Кравчук), і ліберали-демократи, чим толерантно охоплювали світогляд західнофілів-патріотів і рух українських націоналістів. Сучасну версію, також номінують зараз молоді дослідники з Галичини (Г. Дичковська і В. Янко). Вони цей аспект намагаються розкрити, наприклад, у статті «Формування світогляду радянського дисидентства: пошуки національної ідеї в творчості Леся Танюка» (Філософські пошуки. Вип. XXIII. Редкол.: М. Верніков, І. Бичко, В. Мовчан, В. Петрушенко та ін. Львів-Одеса, 2006. С. 153-161). Розглядається становлення феномену політичних дисидентів (50-х. - 60-х. років XX ст.), як продовжувачів «визвольної боротьби 1917-1921 рр., вояків УПА і підпільників ОУН... Біля витоків українського дисидентства були Ліна Костенко, Василь Симоненко, Іван Драч, Іван Світличний, Євген Сверстюк, Микола Вінграновський, Алла Горська, Лесь Танюк, Іван Дзюба. Пізніше до них приєдналась Василь Стус, Михайло Осадчий, Ігор та Ірина Калинець, Іван Гель та брати Горині». Поглянемо на ціннісно-соціолокультурний підхід дослідників українського націоналізму в контексті сучасної постмодерної філософії з її позицією критики етнічного націоналізму у зв’язку з локально-релігійними та глобальними змінами у соціокультурному просторі.

Відомо, що саме, завдяки вірі у владну духовність християнської України пасіонарії – дисиденти виступили у добу, неосталінізму проектом відновленого козацького гетьманату проти Речі Посполитої, а пізніше проти «Імперії зла» та в часи правління Й. Сталіна чи під час фашистської «анексії» і неосталінського «застою». Але якщо ми не віримо у всесилля українського духу, що проявляється в основі повсякденної моральності, тоді утопічні дії пасіонарних , які персонажів, що мають за гоголівською онтологією свій моральний статус і життєздатність, як козакофіли вони будують догматику духу лицарства і нове мислення у протистоянні

з імперським злом.

Теж потребує громадського обговорення становлення діалогу цивілізованих патріотів, що розвиває дух особистості всіх друзів «європейської людини», як показав сучасний досвід (М. Каган), пов'язаний із збереженням цілісності буття та культури толерантності, патріотизму і поваги прав особистості, але через простір освіти, або процес демократичної креативності здатності неокласичного мислення на відтворення освіти і самоосвіти з їх включенням в проблематику європейськогопростору Цивілізованість патріотичної особистості є найбільш ефективне здійснювання своєї поваги до так званої еліти «молодої нації» (Є. Князєва, С. Курдюмов); оскільки висвітлюються з нового боку і синергія виховання, і специфіка гуманітарного навчання,оскільки соціум усвідомлює сенс козацького колективу. усвідомлювання своєї ролі не лише у збереженні чеснот минулого, але й духу збагачення нескореної нації, котра завжди оновлюється через сталі етичні норми, громадські традиції, звичаї і через владне відтворення соціально-психологічних механізмів впливу на громадські настрої і почуття (Ю.Барабаш, М. Бахтін).

При першому наближенні феномен патріотизм має контекст цивілізованої політичної свідомості. У неньці Україні, таким чином, тривалий час, обмежували стихійні наслідки дисипатизму в правовій державі, чим значно підвищували роль гуманітарного комплексу. Згодом збільшується відсоток наших громадян, які бажають бути єдиним народом, а не «одноразовим електоратом» через 4-5 років тощо. Ця сторона зовнішнього вигляду етносоціальної розбудови суверенної України потребує «систематичної ротації кадрів», або покращення «регіонально-еволюційної циркуляції еліт». Національна політична надія, є відображення еволюції демократичної свідомості, передбачає правильну систему становлення етносоціальної саморегуляції. Лідери України, напр.., тільки в кінці 90-ї років ХХ ст. почали реалізовувати принцип пропорційності, що не допускає ніякого імперського насильства, бо створює просвітлення в патріотизму формоптимального виду етнонаціоналної «соборності, яка основана за кобзаревим визначенням на «повній

довірі» влади і опозиції. Антропологізм дискурсу демократичного процесу охоплює контекст сенсу буття та інвілізованість цього процесу комунікативістики, також є патріотичною інтерпретацією ходи націєгенезу.

Постмодернізаційна особистість - пов'язує «нащадків Великого Кобзаря» з універсальною номінацією цілісності буття, яке виявляє моральну силу історичного природофільства, акумулюючи спрямованість національного гуманітарного простору – від романтично-просвітницького – до національного екологічного проекту у вимірі європейських чеснот.

Великі соціокультурні зміни у відтворенні громадян як домінантів європейського патріотизму на межі у XX-XXI ст. виникли в результаті постіндустріального перевороту, створили матеріальну базу для перетворення свідомості особистості на принципах гуманізму, також перетворивши науку в безпосередню продуктивну силу. Кожне нове відкриття у напівколонізованій Україні, як правило, поступово стає основою для чергового зміцнення громадянського суспільства. Лише після офіційного оголошення державного суверенітету (грудень 1991) різноманітні гуманітарні галузі починають розвиватися на шляху застосування даних різних сфер науки. Громадське сусаільство, на відміну від інших соціальних сфер, активно впливає на існування історичної нації, оскільки плебейсько-пролетарська форма націонал-нігілізму гальмує шляхетні прояви відтворення власної національної ідеї, як змісту української політичної нації. (Є. Борінштейн, В. Плавич, І. З. Скловський).

Офіційні функціонери, дуже швидко почали відверто сприймати гасла «патріотизму не на словах, а на ділі», навіть в аспект синергетики та культури масових комунікацій. (Культура масовых коммуникаций /Э.Ф.Макаревич, О.И.Карпухин. Социально-гуманитарные знания. 2008. №6. С.18-41.). Відкриття реальних можливостей духовної консолідації у більшості випадків залежало від впливу духовної еліти на громадянську позицію звичайних громадян нашої республіки, теоретичних підстав реформування громадської культури, зокрема в освітньому просторі, що в основі розвитку міжнаціонального спілкування ще за часів існування видатних освітян-

просвітників Це стосується також студентського радикалізму, інколи таке тлумачення політичної активності було пов’язане з критикою чергової данини «антимайдану» -охлократизації дії людського ресурсу.

Політична нація, як основа міжкультурних та освітніх новацій реформаторів українського суспільства - це форма цивілізованого існування владної та опозиційної свідомості індивідів, що не бажають бути під гнітом тиранії імперських стереотипів. Здібності цивілізованої людини перехрещуються з стереотипами закріпаченої особистості романтично-просвітницької доби, обумовлює необхідність вільної людини висловити свободу своїх думок, коли реформатор фіксує увагу на те, що усвідомлює розвиток інтелекту та мислення, і рефлексії суб’єкта історичних подій.

Розуміння моральної рефлексії здійснюється цивілізованою особистістю на рівні змісту своїх думок - патріотична спільнота намагається з’ясувати власну духовну відповідальність, абстрагуючись від усього нецензурно-тілесного, тоталітарно-зовнішнього підчас процесів реформування соціокультурного, є засіб етносоціального виживання українців в умовах суцільної русифікації.

Свідомість індивіда поневоленого соціуму є необхідним моментом зміни вектору гуманітаризації, щоб направити соціальні реформи на поглиблення і розширення прав закріпачених українців, у напрямку панування кодексу соціокультурного простору, де є свій стиль і в мистецтві, й у нескінченних спробах впливу моралі, коли на молоду людину діє громадське виявлення поваги до віктимної жертви, що постає за самостійною долею держави, автохтонного етносу,перетворюється в політичну націю - за власним виміром метафізики шкільної справи тощо.

Метафізика української ідеї вдало пояснює тезу гуманітаризації простору малоросійського етносу чим охоплюється парадигма становлення нової гуманістично-перетворювального влади, де пасіонарно-цивілізаційний прошарок спрямовує у патріотичний бік будь-які нахили «бунтарської еліти». Зокрема, метафізика відродження нації примушує представників керівних її елітно-регіональних ланок критично сприймати антиукраїнську і суто націоналофобські антикримськотатарські стверджування тощо.

Проте чи закономірно висловлювати думку про те, що нібито в Україні немає збільшення «корінних народів» тому, що тут їхня споконвічна земля. Але вважають себе корінними етносами також представники Закарпаття, Буковини, деяких місцевостей Піддніпров'я, Галичини, Слобожанщини, та в Криму є крім татрофеки, караїми, кримчаки, словаки, чехи, угорці, німці, румуни, поляки, болгари, росіяни, євреї, які протягом останніх кількасот років жили в умовах нестабільності, не вони за кордон увесь час «пересувався». Метафізичне розуміння елітного націєтворення потребує подолання нецивілізованої схоластики, яка ігнорує історичні реалії глобалізації європейського простору, зокрема футурологію спілкування офіційного й альтернативного суспільства, намагаючись прискорити цивілізовані дії патріотів-українців. Громадськість підтримала участь влади у створенні широкого кола громадських тем, включаючи українських росіян, білорусів і поляків, євреїв, болгар, угорців, греків, татар, караїмів, кримчаків та представників всіх інших національностей (не бажають миритися із проями меньшовитості).

Український електорат, як правило, голосував за носіїв всеукраїнського діалогу. Перевірка відповідних – стратегічних намірів еліти заснована на політичній увазі державної доктрини, яка показує те, що в роки незалежності йде легітимізація політичної нації, зокрема шляхів конституювання принципу освітоцентризму. Конституції України (1996р.) проголошує доступність і безоплатність загальної середньої, професійно - технічної, вищої освіти в різних формах навчальних закладів; розвиток різних форм навчання передбачає матеріальну допомогу та пільги учням і студентам (Конституція України, Прийнята 28 червня 1996 року //Відомості Верховної Ради України (ВВР).-1996.-№30.- ст. 141). Громадянам, які належать до національних меншин, відповідно до законів України гарантується право на навчання рідною мовою чи на вивчення рідної мови у державних і комунальних навчальних закладах або через національно-культурні товариства» (Конституція України. Прийнята 28 червня 1996 року. - С. 128).

Однак, для національно-культурних підстав розвитку демократії потрібне подолання ментальних трудностеє спілкування різних носіїв і типів

етносоціальної та психологічної комунікації. А. Макаренко, наприклад, розглядає цей феномен малоросійської меншовартості у площині сміхової культури; до нього вдало використовував цей засіб М. Гоголь, Т. Шевченко, О. Вишня захистивши через поняття «лицарське козакофільство» справедливість у стосунках автахтонів і національних меншин, як рівноправних суб'єктів соборної держави, де всі складові української нації, як правило, є носіями вільнодумства і «сміхової культури». Вона їм потрібна сенсів збереження своєї самоідентифікації для фізичного виживання тощо: Громадський діалог у суверенній Україні тому і належить до традиційного засобу ситуативного подолання межами імперського досвіду духовної єдності.

Суб'єктивація соборної держави здійснюється на підставі «філософії серця», висвітлення сенсу фрейдистського цивілізованого підходу до цього явища, демонстрували його тоді, коли відобразився дух європейської гуманістики (Я. Корчак, З. Фрейд, А. Швейцер).

Через соціокультурний сенс психоаналітичної концепції, З. Фрейд, наприклад, для свого аналізу юдофобії феномену націоналофобії обрав дуже оригінально-гуманістичне трактування (антисемітизму) в процесі переходу європейських країн від конфронтації до добросусідства і взаємодії. В одній із своїх статей «Дотепність і його відношення до несвідомого» [387, С. 12-250] З. Фрейд показує різноманіття ворожого ставлення до євреїв серед верхів і низів цивілізованих країн Європи, зокрема до євреїв Галичини (Австро-Угорська імперія). Об'єктом антисемітизму XX ст. міг бути будь який громадянин (від фінансового воротили до офіцеру генштабу або пересічного дрібного торговця не був застрахований ні від всебічного осміяння чи навіть тюремного переслідування). Бо від плебейського масового (грубого) висміювання не застрахований ні банкір барон Соломон Ротшильд, ні офіцер Генштабу французької армії Альфред Дрейфус ні поет Генріх Гейне; у постійній небезпеці і дорослі та діти.

«…Гострота пана І .: він чує від одного єврея ворожий відгук про характер євреїв. Так, ... Ваш антесемітізм (ante-фр. раніше) був мені відомий,

але ваш антисемітизм являється для мене новиною. ... Тут змінена одна буква, модифікація якої навряд чи може бути деяким невіглаством зрозуміння »(З. Фрейд) [388, С. 40]. «Ця дівчина нагадує мені Дрейфуса. Армія не вірить в її невинність ». Гейне згадує: «Взагалі жителів розділяють на студентів, професорів, філістерів (ханжеське виконання будь-якіх моральних обов'язків. - Авт.). Всі вони трохи відрізняються між собою» [387, С.78]. «Коли Гейне говорить про школу, де він повинен був перенести «латину, побої і географію», то це приєднання… більш чим зрозуміло, завдяки тому, що побої поставлені посередині між обома навчальними предметами». (З. Фрейд) [402, С.78]

Всі ці прояви ксенофобії у ментальній схоластиці войовничого націоналізму, відображують якісь рівень кола радикали створюють утопічні схеми відкинувши гуманістику патріотизму в площині на узбіччя визвольних змагань. Безпідставні є також нігілістсько-вульгарні формулювання пролетарського духу, історично їх не можна протиставити діям демократів-еволюціоністів, - вміють вдало використати власний привід для буттєвого спротиву примусовій асиміляції, коли навіть прояви патріотичної енергії у значній мірі відсторонені від ідеї європейського націєтворення. Розвиток етносоціальної саморегуляції навколо «філософії державотворення», як правило, мобілізує весь досвід творчого потенціалу історичної нації, щоб обмежити регіональний егоїзм автохтонів і меншостей тощо, оскільки поступ України відобразив етносоціальний плюралістичний (багатонаціональний) спектр індуктивної метафізики у контексті гуманістично- громадського розвитку тощо.

За участю наших видатних філософів, соціологів, письменників, фахівців громадського контролю, здійснюється саме розвиток адекватності питань патріотизму, у тому числі за допомогою європейського досвіду проти «сплеску» войовничого невігластва, через вдосконалення комунікації інтернету, телебачення і радіомовлення тощо.

Без екстреного впровадження вітчизняного громадського контролю за альтернативними інституціями і всіма гілками влади неможливі ні якісне оновлення «національно-демократичних ідеалів», ні становлення конструктивно-

альтернативного суспільства, що передбачає відмову «партії влади» від бюрократично-стереотипного керування регіонами, шляхом нібито поважного осмислення вимог громадської думки, саме «місцевих еліт». Поглянемо на ціннісно-соціолокультурний підхід сучасної філософії до етнічного націоналізму; Його головні адепти намагаються пов'язати стереотипи минулого з нібито глубинними змінами у соціокультурному просторі: Тим більше важливим цей феномен уявляється для України, де духовність у її соціокультурному розумінні завжди була важливою складовою еволюціонування політичної нації, фундаментом її європейського поступу. Сучасне українське суспільство зіткнулося з різноманіттям кризових явищ, що безпосередньо впливають і на життя людей, і на прояви етнічного націоналізму [89, С. 13]

У своєму гуманістично-історіософському розумінні ролі постмодернізаційної особистості в соціальних катаклізмах України виділяється персоналістична складова етнічного націоналізму: Зокрема дилема вибору між поняттями «примирення і пам'яті» та гріховністю практики етнічного націоналізму (метафора обумовлена українським минулим), свідомим вибором між радикальним націоналізмом та прихильниками європейської точки зору (Оксана Довогополова) [239, С. 34]

Франц Гередіс, з університету м. Утрехт (Нідерланди), наприклад намагається осмислити етнічний націоналізм за змінами у соціокультурному просторі. Він у гуманістичних студіях тяжіє до політичного розуміння етнічного націоналізму, як феномену минулого: «Мы будем сегодня говорить о примирении и памяти, и я собираюсь добавить новый термин: примирение, национализм и память… Примирение не является чем-то абстрактным.. Разговор о примирении в Украине – это… три примирения, поставленные на карту:… Примирение с людьми, которые уже мертвы;… примирение на территории Украины, включая Донбасс, но не только его,… и примирение, которое витает в воздухе, - это примирение не с Путиным, не с режимом, но с людьми, с русским народом… Я вкратце хотел бы остановиться на теории национализма… и кратко совместиться с ситуацией в Украине. Национализм… всегда начинается, как этнический… Он

дорастет до состояния, когда становится гражданским. Может быть и регрессия… Я на секунду взгляну на свою страну, Нидерланды… Мы стали нацией, чей национализм полностью основывается на гражданском национализме… Украина-очень молодая нация… Древний народ.… То, что вы обрели за двадцать пять лет, является невероятным… Вы должны построить нацию. Например, вы можете, посмотреть на войну с Путиным сейчас как на настоящую войну за независимость… Вы стали независимы в 90-х годах - по своего рода счастливой случайности» [239, С. 161-164].

Банальні наслідки бюрократичної системи свого часу призвели до значного забруднення українського довкілля, зокрема прояви чиновницької байдужості значно погіршили склад гуманітарно-виховних комплексів: входять навчальні заклади першого ступеня (початкова школа), другого ступеня (основна школа), третього ступеня (старша школа). Мотивувати майбутнього фахівця на виконання всієї сукупності професійних обов'язків є завдання вищої школи, тобто цілісного сприймання української ідеї за нормативами екологічно-еволюційної доби, попри життю в умовах перманентного «бунту мас» (Х. Ортега-і-Гассет), оскільки грима не може погодитись з думкою деяких західних дослідників, що ми «молода нація», котра нібито за щасливими обставинами на межі тисячоліття майже випадково «отримала владу», обставини саме початку 90-х років ХХ ст. допомогли отримати незалежність. Той же дослідник, згадуючи досвід власного народу у відмові від етнічного націоналізму, вказує : «Восемьдесят лет мы боролись в войне с Испанией, и мы настаивали, что мы иные, по причине другого языка, географического положения и религии (протестантизм против католицизма). Мы боролись восемьдесят лет и создали эту нацию» [239, С. 163]. Україна почала боротися за незалежність приблизно в один час із народом Нідерландів, але на протязі останніх чотириста років вела криваву боротьбу не з одним, - часто-густо двома-трьома і більше ворогами, що осміювали народ, проводили політику геноциду, екоциду за принципом «розділяй і володарюй».

Боротьба проти проявів бюрократичного гальмування історичного поступу, зокрема стають прикметою часу, як і спроби масових акцій громадян-екологів, –

виникає громадянський рух «зелених». Свідомий пошук істини все більше актуалізують дії прихильників остаточного усунення «наслідків аварії на ЧАЕС». Вони і зараз мусять бути предметом переговорів всіх суверенних урядів, зокрема членів СНД. Не може громадянське суспільство мовчки спостерігати за відірваністю значної частини російськомовних українців на Донбасі чи в Криму від всієї проблематики національної ідеї, від мудрих проектів демократичного будівництва. Україна внесла свої вирішальні корективи в хід протистояння на Сході «лівих» і «правих». Український виборець, як правило, голосував ні за «правого», чи за «лівого» кандидата, або за центристську програму, а за «свого» і проти «чужого», котрий тому і не мав всеукраїнської вирішальної політичної ваги.

Конкретно- історичний процес створення політичної нації вимагає і у духовному виробництві підтримувати європейські традиції соціальної дійсності, як символічно-опосередковану інтеракцію, оскільки кволо деформується система відліку для розуміння того, що відбувається в європейському просторі. Одна з переваг постнекласичної легітимації українського шляху в Європу була пов’язана з переходом від гносеологічного монізму на рейки методологічного плюралізму, рішучого подолання стереотипів догматизму, етнічного націоналізму тощо.

Демократизації в Європі, котра мала і суперечливий характер, однак, значно прискорила в Україні критику неосталінізму, русифікації, вульгарно-соціологічного перекручування спадку Т. Г. Шевченка, М. В. Гоголя, І. Я. Франка та інших представників духовної еліти. Хоча проблема громадської згоди завжди буде займати важливе місце серед філософських концепцій, але виділення гуманістики філософем особистості, як особливого дослідницького напрямку почалося лише в 40-х роках ХХ століття; створюється спільнота інтелектуалів, цілі якої - дослідження духу співпраці між філософами та теоретиками навчання формує єдність поглядів і дій в університетах, філософської експертизи просвітницьких програм.

Взаємодія моралі, патріотизму і громадської думки об’єднує членів духовних спільнот у європейський колектив, в одне ціле, що сприяє

перетворенню загальних цілей, задач і норм в особисті переконання, тим самим спадщина корифеїв допомагає нащадкам козацьких автохтонів у їхньому філософському, етичному і професійному формуванню громадської активності, як майбутніх громадян, так і представників патріотичної еліти.

У інтерпретації дійсності є не тільки еволюція звуків і якості самих предметів (у їхньому метафізичному переході до живої дискусії): якщо дух не дієвий і не буде гуманізація громадської активності реальним його втіленням, - треба проникнути в те, що лише в потенції, тобто існує лише у духовній темноті і (безумовно) заперте для профана – націонал-нігіліста чи націонал-егоїста. Процеси, що відбуваються в Україні в галузі постнекласичної філософії перехрещуються з підходами до гуманітаризації суспільствознавства, зокрема вміщене в навчальних закладах, вимагає розв’язання основних проблем: викладання гуманістичної адекватності в профільних і непрофільних закладах освіти, бо проблеми якісного входження України в Європу має оптимальне вирішення на рівні сучасних вимог до філософської підготовки майбутніх фахівців.

Кожен історичний етнос своєю долею доводить те, що має право і на цивілізоване існування, і на мудре (софійне) керування (Див. історію еллінів, китайців, євреїв, українців). Але за малоросійським етносом далеко не завжди визнають право на самовизначення, але «Україна — не Росія» (Л. Кучма), вона намагається діяти за фактором вільного простору європейських держав. Тому своє право на існування історичний етнос повинен вибороти в той чи інший спосіб. Якщо етнос програв, зокрема не зміг сформувати авторитетне коло пасіонаріїв «дисидентства», щоб вчасно втілити дух гуманізму в освітньому полі, тоді йде викривлення інтерпретації принципів європейського буття, взагалі ідея історичної нації має постійно оновлюватися. Малоросійський етнос якісно змінюється в контексті оновлення трансцендентної реальності, полягає її сутність в площині національно-визвольних змагань. Тоді пасіонарне коло несе вантаж громадської відповідальності за ходу та за результати становлення української політичної ідеї, - осмислення метафізики цілісності, але змінюючи форми підтримки радикалізму

націонал-егоїстів і націонал-нігілістів.

Оскільки для новітнього часу загальнолюдські цінності і є ключовою стратегемою пробудження гуманізму, як важеля цивілізовано освітніх змін, національна ідея впливає епістемологічно на патріотичні орієнтири носіїв єдності, майбутнього суверенного суспільства тощо. Європейську ходу еволюційних змін представники духовної еліти пов'язують з духом соціальних катаклізмів Тим більше важливим уявляється для України феномен духовного єднання у його європейському сенсі та соціокультурному розумінні обумовив націєтворчі пошуки патріотичної згоди еліт цей громадянський контекст завжди були важливою складовою еволюціонування української політичної нації, фундаментом її європейського поступу.

Нова українська політична нація, як носій шляхетних соціокультурних регулятивів соціально-етнічної діяльності, є відтворення міжкультурної комунікації громадян серед власного середовища. Тоді реформатор сприяє формуванню сучасної патріотичної особистості, в основі якої гуманістична комунікація як засіб спілкування в умовах соціокультурних змін поневоленого суспільства, згадуючи про власний досвід відмови країни від критичних ризиків радикалів етнічного націоналізму. Україна почала проводили політику обмеження супер радикалізму: хоча історичний процес переходу до якісного оновлення соціальної дійсності ситуативно час від часу загострює етносферу і у духовному виробництві вимагає здійснювати навчання за різними рівнями гуманітаризації, як символічно опосередкованою освітньою інтеракцією, оскільки формується європейський дух соціокультурної системи. Коли йде процес якісного реформування всіх сфер суспільства охоплює державні і приватні заклади, котрі надаються ефективно лише в тому випадку стабільства можна вдало працювати молодої генерації якщо всі елементи держави і соціуму складатимуть дійсно єдину, цілісну європейську систему.

У зв'язку з труднощами становлення європейського суспільства втілення гуманістичних обріїв глобалізаційних процесів в Україні значно посилює конфліктність і непорозуміння між громадянами різного етносоціального

походження, оскільки тільки правова держава поступово стає історичним суб'єктом національних властивостей носіїв цивілізованого патріотизму («Революція на граніті» (1990 р.). Відновлення науково - освітньої революції в Україні, саме у дусі романтично-просвітницьких концепцій, було пасіонарії історичною справою. У сферах суспільства становлення громадянського суспільства часто перехрещується з проявами масового незадоволення соціальними умовами та приниженням людської гідності. Бунтарство молоді, наприклад, відобразило цей складний феномен під час «Помаранчевої революції», коли молодь закономірно і поступово перероджує своє соціальне незадоволення у масовий супротив авторитаризму і малоросійщенню. Дії шляхетних однодумців ще раз переконують в перспективі подальшого відтворення демократичне мислення патріотичного. («Революція на граніті» 1990 р. продовжується за час молодіжного протесту («Помаранчевий майдан», 2004 р. і «Революція гідності» (2014-2015 рр.). Визначення рівня громадянської відповідальності особистості є принциповою відмовою пострадянського від охлократично-плебейських стереотипів, відступів від цивілізованих норм громадянського контролю за реаліями державного життя. Зрозуміло, що помірковані українські патріоти намагалися не повторити сумнівний досвід своїх попередників, що часто-густо залишали на призволяще проблеми міждержавних національних та міжнаціональних відносин у майбутньому демократичному суспільстві. Кордоцентризм і козакофільство починає охоплювати дух антропоцентризму, як гуманістику відносин людини і природи, держави і соціуму.

Висновки до розділу V

Антропоцентризм у площині сучасної доби значно підвищує роль чеснот цивілізованої людини та статус української суверенної держави, і значно посилює роль духовних важелів колективної безпеки у Європі. Дух еволюційного подолання проявів ситуативних протиріч між прихильниками територіального федералізму і войовничого націоналізму в Україні, бо метафізика української ідеї

включає аспекти цивілізованого націєтворення, є вимогою домінантів громадської поваги до екологічного імперативу.

На межі XX -XXI ст. зростає відносність регіональної небезпеки. Еліта України шукає вихід із хвилі деперсоніфікації або перманентного протистояння майже із всіма сусідами, протистояння виникло як наслідок войовничого невігластва, носіїв комплексу «масової людини» за добу «бунту мас» теж актуалізує громадський пошук мирних сценаріїв, що втілюють позитивну ситуацію культури толерантності завдяки ключовому синтезу класичного і неокласичного знання про соціокультурну комунікацію (екософія, екоонтологія, і, ювентологія та футурологічна екосоціологія).

Важливі риси характеру, екологізації світогляду людини, стабілізацію її гідності, її шлях в Європу які забезпечують професійність, успіх в роботі, пов’язані не з постійним «екстримом», а з гуманістичними проявами професійних принципів, що «слідкують» за повсякденною моральністю (Акуратність. Уважність. Дуже висока відповідальність. Широка ерудиція у своїй сфері сумісні з гарним фізичним станом, (хороша зорова пам’ять. Точний окомір. Фізична сила і витримка). Дух ноосферного виміру профессіоналізму, як моменту онтології софійності, для нашого суспільства має велике теоретичне і практичне значення, висвітлює особливості його понятійних похідних, таких як «цивілізованість», «національна духовність», оскільки комунікант онтологізує «традиції народу», «екософські глобалізовані цінності» тощо і гострота зору і кольоросприйняття. Пов’язана з гнучкість, рухливість рук, ніг, усього тіла загалом. Наполегливість. Принциповість у виконанні професійних вимог за технологічною та трудовою дисципліною, обумовлює Розвинений вестибулярний апарат. Врівноваженість та тривала концентрація уваги в творчий спосіб є вияв просторової уяви і співвідношення гуманітарного та технічного мислення.

Форма суспільної свідомості необхідно збільшити і привабливість вищих провінційних навчальних закладів, як місць працевлаштування для талановитих випускників, які мріяли про наукову кар’єру і зможуть. В певні історичні періоди, в тих або інших регіонах України це – форма свідомості, найпоширеніша в масах, а

іноді вона має достатньо переваг над всіма іншими формами суспільної свідомості, часто бувають випадки, коли мова, освіта, професія, або релігія, стає питанням, що торкається більш-менш значних людських мас. Будучи пов'язана з нагальними інтересами, з проблемами влади, політики, освітній аспект, у свою чергу, починається тоді, коли йдеться про певні соціальні групи, класи, нації. Політика, таким чином, теж неминуче і в сфері освіти пов'язана з величезною необхідністю, зокрема усунення застарілих парадигм, моделей, стереотипів поведінки, манери спілкування. Освітні новації саме на зламі епох потрібні, щоб засвоїти моделі етичних підстав і, будь-який молодий фахівець, випускник середньої чи вищої ланки зможе виявити український патріотизм, а не лише деякі правила етикету, який прийнятий у даному суспільстві, зокрема окремій сфері (галузі), де феномен професії впливає на поступ соціуму.

В результаті використання постнекласичних методологічних підходів слід сформулювати нормативи і для міжкультурної етики і для комунікації, що означає взаємоспіввіднесену програму патріотичного мислення, сукупність почуттів і поведінки молодих людей. Що характеризує патріотичні універсалії, які специфічно переломлюються у гуманістичну соціальну парадигму, що адекватно відображає дух простору і часу більшості конкретних домінантів професійного образу культури, виступають детермінантною основою міжкультурної взаємодії «іншого», «свого», «чужого»,- небезпека випливає лише з етнічної абсолютизації одного з цих елементів соборного тіла.

Легітимація соціокультурних змін патріотичної особистості мала якісні державні та громадські наслідки. Україна проголошує для своїх громадян у патріотичної молоді перелік вузлових точок дотику навколо героїчних традицій своїх предків, є повагою потомків до державної символіки тощо.

У своєму праві на активну участь у патріотичній демократизації політичного простору України теж заявили представники «середнього класу», особливо студентство у великих містах. Українці це великий народ, які створили європейську державу, але один регіон не схожий на інший. Кажучи «Львів», - розуміємо, це є «Захід», «Київ» наш «П'ємонт», «Одеса», «Дніпро», «Харків», - центри регіонального служіння національної ідеї: однак за конкретизацією національного змісту, українська

влада іноді нехтувала переходом від «романтичного просвітництва» до доби «бунту мас», а також боротьбою з сепаратизмом чи нігілізмом («Донецьк», «Луганськ», «Крим»).

На жаль, сучасна українська еліта в демократичному русі не змогла до кінця проаналізувати цей контекст переходу до «екологічної доби», в аспекті проблем метафізичної ходи у дусі цивілізованої національної ідеї, обмеживши фрагментарною увагою до осмислення взаємодії централізованої влади і представників нацменшин, хоча сила громадянського суспільства діє відповідно до сенсу державного і етносоціального розвитку автохтонів, якісно тактують з елітою нацменьшин обумовило сплеск етнічного націоналізму» (С.Плачинда).

Соціалізаційна функція влади забезпечує лише деякі з основних (якісні) складових повсякденного життя молодих людей, недостатньо легітимізує громадянську ходу європейського націєтворення , і, для переводу етнічного націоналізму в європейську націю.

Втілення навчально-соціального контролю громади часто нехтує у тим, що молодь хоче одержувати гуманітарні знання без стандартизованих установок, і, ще вихована часто перебуваючи у закладах, де різко скорочується соціально-філософський комплекс попри норми фахового знайомства з соціальними структурами та функціонуванням демократичної системи європейських чеснот.

Чи можна погодитись з думкою деяких західних дослідників, що ми «молода нація», котра нібито за щасливими обставинами на межі тисячоліття «отримала владу», безумовно катастрофічні обставини саме початку 90-х років XX ст. допомогли українським патріотам отримати незалежність, але завжди треба пам’ятати про перипетії «ситуативної війни» на протязі тривалого часу так названих «петлюрівців», «бандерівців» чи «єврокомуністів». Оскільки в цивілізаційному аспекті від суб’єктивного фактору соціокультурної комунікації залежить і вдосконалення правил формування статусу державного замовлення для вільної дії закладів освіти в цивілізований спосіб. Крім того, матеріали демократичної трансформації у бік тенденцій світового буття, можуть бути покладені у моделювання цивілізованих зразків-комунікантів української влади, що були включені до її складових зразків

соціальної філософії, філософії культури, етики і естетики, риторики, соціології та політології; їх можна використовувати в дослідженні інноваційних проектів з соціальної екології, релігієзнавства та при підготовці гуманітарно-виховної діяльності в усіх навчальних формах.

Чітке розуміння цілісності і суперечливості будь-яких форм реформування соціальних життя):

- мовлення, державних інсталяцій зокрема з англійської. Завдяки всьому морально-професійному комплексу фахівець має претендувати на гідну посаду в державному чи приватному (наприклад секторі цивільної авіації), щоб удосконалювати свій цивілізований патріотизм;

- стеження за місцем професіоналізму в процесі комунікативно-інженерної підготовки дозволяє правильно контролювати роботу підлеглих. Зрозуміло пояснювати підлеглим актуальність того чи іншого виробничого завдання, неухильне дотримання техніки безпеки тощо.

Відлуння гуманістики змін громадської підготовки майбутніх авіаторів зараз у сучасних формах стосується легітимного, зокрема під час осмислення студентською громадою творів вітчизняних мислителів. Цивілізаційні чинники нашого європейського суспільства, врешті-решт, визначають духовно-пізнавальний статус метафізичного дискурсу, що не стільки акумулює власну версію локального надбуття, скільки передає повагу до виявлення софійної взаємодії громадською сенсу буття абсолютною відображення можливої генерації з її майже повним ігноруванням синтезу загально-цивілізованого локального в Україні, що виникає в національному бутті менталітету для створення комплексу культурних професійних компонентів соціокультурних ідеалів.

Легітимація соціокультурних змін патріотичної особистості мала якісні державні та громадські наслідки. Україна проголошує для своїх громадян у пост-радянський період цілий спектр європейських прав і свобод, зокрема право на шляхетні наміри на власну ідність тобто не зможуть завжди суттєво подолати «повзучі» стереотипи «малорійсько-меншовартісного» існування в умовах інформаційної глобалізації.

Диктум висловлювання - це основний зміст інформаційного повідомлення, власне інформація про об’єкт, а модус - це корелятивна операція, що детермінується суб’єктом, вираження модальності відношення суб’єкта до змісту - це вираження цільової інтенції, часто примушуючи до еволюційної ходи соціокультурних гуманістичних обріїв, щоб відтворювати патріотично важелі української політичної нації тощо.

Для цього необхідно, щоб гуманітарний комплекс кризового суспільства пояснював сутнісними характеристиками та етноконфесійними змінами світового маштабу, так і особливостями європейської політики, зокрема за умов глобалізації. національні лідери суверенних держав, що з'явилися у східній Європі незмінно спираються не тільки на заповнення нових соціальних вакуумів, а в першу чергу, на перевивчення того, що було раніше (за незалежну добу) у аспектах сучасного технологічно-професійного та гуманітарного оновлення майбутнього фахівця, за для того, щоб економічна сфера, де панує «середній клас» доповнювалась новими освітньо-науковими здобутками саме інформаційно-комунікаційної сфери. Цей феномен є найважливішим культурним явищем глобального комунікативного суспільства, що відображає сутність постмодернізаційної людини та визначає характер взаємодії з іншими людьми, тобто у кризову епоху «революційний Майдан» через страждання, (кров і сльози) відкрив Україні шлях у сучасне європейське суспільство: створює життєвий світ як гуманний світ постмодерного буття, що орієнтує «батьків і дітей» на досягнення громадського порозуміння та культурної комунікації.

Попри тому, що були неодноразові спроби становлення політичної нації, за новими правилами і закони, котрі гарантують унітарно-державний статус та право демократизацію влади залишився процес тривалість реформування історичного етносу малоросійщення, знову починає свою матеріалізацію впливу на навчання, чи рідною мовою, чи виборює своє право на вивчення рідної мови у державних і інших освітніх закладах.

Потребує негайних змін підготовка талановитих педагогів, провідних науковців і перспективної молоді (аспірантура, докторантура, стажування, творча відпустка).

МОН має можливість через свої «спостережні ради» підтримувати на належному рівні матеріально-технічну базу всіх форм закладів системи освіти, зокрема і реалізувати програму її комплексної інформатизації, відновити гуманітарний комплекс, здача кандидатського іспиту, вивчення логіки, етики і естетики тощо. Взагалі, дозволено можливо усе в соціально-гуманітарному комплексі, що сприяє формуванню професійної надійності фахівця, культурі толерантності тощо, слушне обговорення вітчизняної системи освіти тоді зможуть виявитися як методологічні важелі соціально-культурної сфери, що реформується за сукупністю всеукраїнських і галузевих інновацій, зокрема нематеріального характеру, але в цілому почне функціонуватиме значно по-європейськи.

Однак, головним підсумком, що зміцнює позицію української влади, є громадянське суспільство, його підтримка пов’язана з успіхом всіх гілок влади в демократичній державі, котра допомагає в поступово-еволюційному «очищенні» центральних і регіональних еліт від вульгарних (проімперських) стереотипів, так і стимулює розвиток децентралізації влади та паралельно - посилення добробуту українського народу – носія самореферентних моделей пошуку взаєморозуміння серед апологетів «перманентного бунтарства», зокрема під час громадського діалогу та пошуку громадянських сенсів еволюційних подій, з’ясування «історіософського» значення трансформації малоросійського етносу в українську політичну націю. Перспективи подальших досліджень потребує: визначити головні засади європейського простору в історичній зміні парадигмальних форм філософії (історіософії, вітасофії, екософії) гуманістики українського соціокультурного простору; сформулювати постнекласичну методологію онтології соціокультурних змін в інтенціях національного духу від «Революції на граніті», «Помаранчевої революції», до «Революції гідності» (лицарського служіння українському кордоцентризму і козакофільству); розкрити духовний сенс демократичних властивостей.

Основні положення 5-го розділу висвітлені в публікаціях Аксьонової В.І.:

1. Аксьонова В.І. Пошук єдності громадського суспільства у площині особливостей соціокультурного плюралізму. Наукове пізнання: методологія та

технологія: ДЗ «ПНПУ імені К.Д.Ущинського».2015. №2(35). С.12-16 (співавт. І.З.Скловський).

2. Аксьонова В.І Перспективи: За ред. проф., д.ф.н. Є. Борінштейна. ДЗ «ПНПУ імені К.Д.Ущинського».2016. №2-3. С.12-16

3. Аксьонова В.І. А.Макаренко і З.Фрейд. Грані Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. 2017. №12. С. 99-104.

4. Аксьонова В.І. Дон Кіхот – постнекласичний символ лицарського служіння ідеалам козакофільства. Наукове пізнання: методологія і технологія. №1(38): ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2017.С.6-12.

5. Аксьонова В.І. Етнічна толерантність як необхідність позитивного сприйняття європейських цінностей. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць, вип. № 73 / Гол. ред. В.Г. Воронкова; Запоріжжя: ЗДІА, 2018.С. 88-96.

6. Аксьонова В.І. Культура толерантності: витоки метафізичних сенсів Грані. Наук.-теор. альманах 2018. Т.21. №9. С. 118-122.

7. AksenovaV. Philosophy of sociocultural meanings in the information system yesterday and today. Науково-теоретичний альманах Грані. Том 21. 2018. № 6, Дніпро. С. 39 – 45.

8. Аксьонова В.І. Гуманістичні обрії постнекласичної символіки українського козакофільства. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол.ред. В.М. Вашкевич. К.: ВІР УАН, 2018. Випуск 133 (№ 6). С. 97 – 101.

ВИСНОВКИ

Гуманістичні обрії європейського простору відображають пріоритет звичаїв української політичної нації, що поєднують дух козакофільства з європейською спрямованістю національної еліти, примушуючи до якісного оновлення моделі українських чеснот, діючи в аспекті освітоцентризму та відтворення системи гуманітаризації, як важливих аспектів метафізики історії. Український національний простір, відобразивши персоналістичний ракурс, розкриває онтологічні ознаки в наступних гуманістичних концептах: «духовність», «цивілізація», «громадянин», «свобода», що в змозі об'єднувати зусилля патріотичної особистості з діями громадських інституцій та державних установ, визначивши в гуманітарному просторі софіологічну міру цілісної та соціологічної ефективності класичних, некласичних, постнекласичних традицій.

1. В умовах суцільного громадянського пошуку системи цінностей «української політичної нації» гуманізм формує нову соціокультурну основу існування суспільства та рівноправної взаємодії людини з соціально-економічними, політичними та іншими сферами буття; просвітники-романтики та їх духовні нащадки демонстрували завжди у свій час серйозні модернізаційні тенденції, які досить чітко вимальовуються на рівні етносоціальних та соціокультурних трансформацій переходу Малоросії на рейки суверенітету самостійної України. Ці трансформації у своєму загальному інтегральному дискурсі соціокультурних змін віддзеркалили дію комунікативної моделі духовності майбутнього фахівця.

2. Дух свободи спрямовує «культуру толерантності», як гуманістично-ненасильницької дії кризового соціуму всередині цивілізаційного спілкування багатонаціональної спільноти України, під час становлення громадського діалогу автохтонів та нацменшин. Таке налагодження перехрещується з посиленням впливу освітоцентризму на дух реформування громадянського суспільства. Зараз у метафізиці освітоцентризму відшкодовується запас мудрості суспільного буття: виявлення істинного єства гуманістичних обріїв, як надчуттєвої глибини навіть (льотної) «культури толерантності» постмодерної особистості, так і оптимізації

ходи конкретного реалізування національної ідеї в часі й просторі, прояви національного духу майбутнього фахівця, що теж виступає як соціальна потреба професіоналізму у контемпляційному відбитті децентралізації влади.

3. Головним підсумком, що зміцнює позицію української влади, є громадянське суспільство, його підтримка пов'язана з успіхом усіх гілок влади в демократичній державі, котра допомагає в поступово-еволюційному «очищенні» центральних і регіональних еліт від вульгарних (проімперських) стереотипів, так і стимулює розвиток добробуту українського народу та паралельно – посилення громадянських сенсів еволюційних подій носія самореферентних моделей пошуку взаєморозуміння та діалогу, навіть з апологетами громадського протистояння, з'ясування «історіософського» значення трансформації малоросійського етносу в українську політичну націю.

4. Потрібний європейський досвід «реформування соціокультурної сфери», щоб діяти рішучо, долати викривлення духу Кобзаревих навчальних важелів гуманітаризації, зокрема, на користь цивілізованого саморегулювання відносин з «молодою генерацією української нації».

5. Відсутність європейського вектора освітніх реформ потребує громадського діалогу, оскільки ця обставина часто стає причиною соціальних конфліктів, що торкаються ціннісно-цивілізаційних аспектів національної ідеї, реформатори мають досягти не лише імітації громадського консенсусу; в решті випадків діячі культури, освіти і науки мають мінімальний обсяг реальних можливостей в межах академічної свободи, щоб виявити свою громадянську позицію, зокрема, вчасної легітимації інновацій, гуманітарних елементів національного буття. Використовування духу архетипів етносоціальної саморегуляції буває, як правило, без перекручення комунікативних важелів, щоб сміливіше втілювати діалогове осмислення нових інформаційних умов цивілізованої людини соціально-екологічної доби.

6. Актуалізування етносоціальної саморегуляції кризового суспільства, підвищує і статус освітоцентризму, як фундамента метаморфоз еволюційного подолання проявів ситуативних суперечностей між прихильниками територіального

федералізму і войовничого націоналізму. Освітоцентризм, завдяки ключовому синтезу (екософія, екоонтологія, ювентологія та футурологічна екосоціологія) охоплює аспекти цивілізованого націєтворення, оскільки є вимогою значного відсотка прихильників громадської поваги до екологічного імперативу в контексті метафізики української ідеї, та її похідних духовності, таких як «цивілізованість», «національна духовність», «традиції народу», як громадське втілення «екософських цінностей». Завдяки цьому ціннісні критерії української держави почали стосуватися захисту довкілля і безпосередніх моральних цінностей учасників руху за європейський вектор державної самостійності.

7. Метафізичний вимір самоідентифікації українського етносу на рубежі XX-XXI ст. вимагає ретельного вивчення онтологізації культури міжнаціонального спілкування України: «дух козакофільства» нащадків переконує постмодерну особистість у перспективі патріотичного осмислення власного «Я-буття», що є також запорукою підтримки західними елітами нашого європейського шляху.

8. Саме на межі тисячоліть відбувається вільне світорозуміння підходів до втілення сучасних проявів «атавістичної людини», до спадку корифеїв чи культу керівної особи, до подолання духу кріпацтва народних мас, до критики дикунства, поступово занепадають, хоча громада і кволо відмовляється від утопічних ілюзій марксистсько-ленінського позитивізму. Так, антирелігійні цінності доробку минулого чи інші різновиди войовничого соціологізму лише ситуативно вульгаризують властивості періоду варварства або первинне технократично-утопічне обожнювання науки та техніки, її мілітаристських форм тощо.

9. Національна свідомість в координатах гуманізму творить себе з архетипів сенсу буття етносфери, але в дискурсі пізнавання складової соціуму, в якому ми існуємо, впливаючи на когнітивно-лінгвістичне «Я-буття-світу», оскільки кобзарево-гоголівський досвід козакофільства допоміг створювати історичну необхідність громадського осмислення системної гуманістики віртуального «дорослішання» історичної нації.

10. В умовах громадянського пошуку системи цінностей, нова

соціокультурна основа «української політичної нації» формується взаємодією з соціально-економічними, політичними та іншими сферами існування суспільства, просвітники-романтики демонструють важелі еволюційного реформування буття.

Дух свободи спрямовує гуманістично-ненасильницькі дії кризового соціуму всередині цивілізаційного спілкування філософської спільноти України під час модернізаційних тенденцій, які досить чітко вимальовуються на рівні соціальних, соціокультурних трансформацій. Ці трансформації у своєму загальному інтегральному дискурсі соціокультурних змін віддзеркалили дію комунікативної моделі духовності майбутнього фахівця, але в площині становлення громадського діалогу автохтонів та нацменшин. Таке налагодження перехрещується з посиленням впливу освітоцентризму на дух громадянського суспільства. Зараз у метафізиці освітоцентризму відшкодовується запас мудрості реформування суспільного буття: виявлення істинного єства гуманістичних обріїв, як надчуттєвої глибини (льотної) постмодерної особистості професіоналізму, так і оптимізації ходи конкретного реалізування національної ідеї в часі й просторі. Прояви професійної культури майбутнього авіафахівця теж виступають як соціальна потреба у контемпляційному відбитті національного духу.

Однак, головним підсумком, що зміцнює позицію української влади, є громадянське суспільство, його підтримка пов’язана з успіхом усіх гілок влади в демократичній державі, котра допомагає в поступово-еволюційному «очищенні» центральних і регіональних еліт від вульгарних (проімперських) стереотипів, так і стимулює розвиток децентралізації влади та паралельно – посилення добробуту українського народу – носія самореферентних моделей пошуку взаєморозуміння серед апологетів «перманентного бунтарства», зокрема під час громадського діалогу та пошуку громадянських сенсів еволюційних подій, з’ясування «історіософського» значення трансформації малоросійського етносу в українську політичну націю.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абеляр П. Диалог между Философом, Иудеем и Христианином. Теологические трактаты. Пер. с лат. М. Прогресс, Гнозис, 1995. 413с.
2. Адорно Т.В. О технике и Гуманизме. Философия техники в ФРГ. Пер. с нем.и англ. М.:Прогресс, 1989.С.364-371.
3. Аксьонова В.І. Гуманістичні обрії європейского простору: Український контекст. За рел.д.ф.н., проф..Є.Борінштейна. Херсон: Гельветика. 2018. 536 с.
4. Аксьонова В.І. Актуалізація проблеми професійної культури в контексті філософії освіти. Філософські пошуки Львів-Одеса: Coyito – Центр Європи, 2008. Вип. XXVIII.С.146-156.
5. Аксьонова В.І. Метафізика процесу українського елітоутворення. Культурологічно-освітній контекст. Грані. Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. 2008. №2(58), березень-квітень. С. 99-104.
6. Аксьонова В.І Метафізичний аналіз сучасних проблем системи професійної діяльності. Вісник Дніпропетровського університету. Серія Філософія. Соціологія. Політологія. Дніпропетровськ: ДНУ. 2008. Вип. 17.С.160-162.
7. Аксьонова В.І. Видатний український педагог і Дон-Кіхот Запорожський – Антон Макаренко. Проблеми емпіричних досліджень у психології / Наук. ред. В.Г. Кремень та ін. К.: Гнозіс, 2017. С. 260-267.
8. Аксьонова В.І. Міжкультурна комунікація як системоутворюючий фактор сучасної інформаційної культури: теоретико-методологічний контекст. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць № 53 / Гол. ред. В.Г. Воронкова; Запоріз. держ. інж. акад.Запоріжжя: ЗДІА, 2013.С. 89-100.
9. Аксьонова В.І. Український дух, як феномен патріотизму в контексті парадигми комунікативного суспільства. Гол.ред. Є.Борінштейн. Перспективи. Науковий журнал: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2015. №1. С. 13-18.
10. Аксьонова В.І. Трансформация личности от языковой к коммуникативной как условие становлення межкультурной коммуникации глобального социума. Малышевские чтения: в 2-х т. Т.2. Старый Оскол: «Киррилица», 20013.С. 15-

21.

11. Аксьонова В.І. Міжкультурна комунікація як фактор формування глобального інформаційно-комунікативного простору. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць, вип. № 54 / Гол. ред. В.Г. Воронкова; Запоріз. держ. інж. акад.Запоріжжя: ЗДІА, 2013.С. 189-202.
12. Аксьонова В.І. Регулятивні можливості соціальної комунікації: соціально-філософський аналіз. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць/Гол.ред. В.М. Вашкевич.К.: ВІР УАН, 2013. Випуск 71 (№ 4).С. 398 – 403.
13. Аксьонова В.І. Криза соціокультурної ідентичності особистості як наслідок соціокультурної дезінтеграції суспільства: соціально-філософський аналіз. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць, вип. № 55 / Гол. ред. В.Г. Воронкова; Запоріз. держ. інж. акад. Запоріжжя: ЗДІА, 2013. С. 179 – 193.
14. Аксьонова В.І. Антропологічні виміри комунікативно-інформаційного усвідомлення сенсу буття. Антропологічні виміри філософських досліджень /Гол. ред. В.Хміль Дніпропетровськ, 2013.№3.С.7 – 13.
15. Аксьонова В.І. Формування концепції міжкультурної комунікації в контексті соціально-гуманітарного дискурсу. Напрями удосконалення гуманітарно освіти в Україні: соціоантропологічні, соціокультурні та соціосвітоглядні виміри. / За ред. проф., д.ф.н. В.Г. Воронкової. Запоріжжя: ЗДІА, 2014. С. 99 – 106.
16. Аксьонова В.І. Культурні парадигми глобалізації як феномен комунікативного розвитку суспільства. Перспективи. Соц-політ журн. Серія: Філософія. Політологія. Соціологія: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2014. № 3 (61). С. 6 – 11.
17. Аксьонова В.І. Дискурс національної ідеї у контексті цивілізаційного розвитку України. Наукове пізнання: Методологія та технологія. Науковий журнал: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2014. № 2 (33). С. 13-18.
18. Аксьонова В.І. Український дух, як феномен патріотизму в контексті парадигми комунікативного суспільства. Перспективи. Науковий журнал: ДЗ «ПНПУ імені

К.Д. Ушинського», 2015. № 1 (63). С. 13–18.

19. Аксьонова В.І. Гуманістичний контекст соціокультурного простору України. Наукове пізнання: Методологія та технологія. /Гол. ред. проф., д.ф.н.Є.Р.Борінштейн:ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2015. №1(34). С.6-10 (співавт. І.З.Скловський).
20. Аксьонова В.І. Пошук єдності громадського суспільства у площині особливостей соціокультурного плюралізму. Наукове пізнання: методологія та технологія: ДЗ «ПНПУ імені К.Д.Ущинського. 2015. №2(35). С.12-16 (співавт. І.З.Скловський).
21. Аксьонова Віра Ігорівна Творчість Харизматичної особистості в інтенціях патріотизму молодого фахівця Перспективи.2016 №2-3(68-69) С.6-11
22. Аксьонова В.І. А.Макаренко і З.Фрейд. Грані Науково-теоретичний і громадсько-політичний альманах. 2017. №12. С. 99-104.
23. Аксьонова В.І. Дон Кіхот – постнекласичний символ лицарського служіння ідеалам козакофільства. Наукове пізнання: методологія і технологія. №1(38): ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2017.С.6-12.
24. Аксьонова В.І. Етнічна толерантність як необхідність позитивного сприйняття європейських цінностей. Гуманітарний вісник Запорізької державної інженерної академії: збірник наукових праць, вип. № 73 / Гол. ред. В.Г. Воронкова; Запоріжжя: ЗДІА, 2018.С. 88-96.
25. Аксьонова В.І. Культура толерантності: витоки метафізичних сенсів Грані. Наук.-теор. альманах 2018. Т.21. №9. С. 118-122.
26. AksenovaV. Philosophy of sociocultural meanings in the information system yesterday and today. Науково-теоретичний альманах Грані. Том 21. № 6, 2018. Дніпро.р. 39 – 45.
27. Аксьонова В.І. Гуманістичні обрії постнекласичної символіки українського козакофільства. Гілея: науковий вісник. Збірник наукових праць / Гол.ред. В.М. Вашкевич. К.: ВІР УАН, 2018. Випуск 133 (№ 6). С. 97 – 101.
28. Аксьонова В.І. Антропологія через призму освітоцентризму. Штучний інтилект contra людський мозок: перспектива обдарованості в динаміці

інформаційного світу. К.: Іститут обдарованої дитини НАПН України, 2018. С. 157-166. (співавт. І.З.Скловський).

29. Апель К.О. Трансформация философии / пер. с нем. М.: Логос, 2001. 388с. (Універс. б-ка).
30. Аристотель. Метафизика. Соч. Т.1. Ред. В.Ф. Асмус. М.: Мысль,1975.550с.
31. Арчер М. Реализм и морфогенез: пер. с англ. Социологический журнал. 1994. №4. С. 47-56.
32. Ахиезер А. Философские основы социокультурной теории и методологи:Вопросы философии.2000. №9. С. 29-45.
33. Базалук О.О. Формування образу людини майбутнього як стратегічна мета філософії освіти. Українознавство.2010.№2. С.135-139.
34. Балл Г.О. Сучасний гуманізм і освіта: соціально-філософські та психолого-педагогічні аспекти.Рівне: Ліста, 2003.128с.
35. Бандурка А.С. Строката ковдра мультикультуралізму: монографія.Харків: Золота миля, 2013.197с.
36. Барабаш Ю.В. Вибрані студії: Сковорода, Гоголь, Шевченко. Монографія. К.: ВД «Києво-Могилянська академія», 2007. 744с.
37. Барабаш Ю.В. Гоголь: Загадка «Прощальной повести»; «Выбранные места из переписки с друзьями». Опыт непредвзятого прочтения. М.: Худ.литература, 1993. 270с.
38. Барт Р. Воображение знака. Избранные работы: Семиотика. Поэтика: пер. с фр. / сост., ред.. и вступ. ст. Г.К. Косикова. М.: Прогресс, 1994. 616с.
39. Бахтин М.М. Искусство и ответственность. К философии поступка. Герой эстетической деятельности. Проблема содержания материала и формы в словесном художественном творчестве. Работы 1920-х годов. М.:Next, 1994. 384с.
40. Бахтин М.М. Рабле и Гоголь (искусство слова и народная смеховая культура). Творчество Франсуа Рабле и народная культура средневековья . М.: Худ.литература, 1990. С. 526-536.
41. Бевзенко Л. Д. Соціальна самоврядованість. Синергетична парадигма:

можливості соціальних інтерпретацій. К.:Ін-т соціологій НАН України, 2002. 437с.

42. Безмежність і обмеженість хутірської філософії Пантелеймона Куліша. / Михайло Кононенко. Рідна школа.1999.№9.С.12-13.
43. Безрогов В. Г. Становление образовательных традиций христианской школы – в I-V веках.М.: Высшая школа, 2004.345с.
44. Бек У. Общество риска: на пути к другому модерну. Пер. с нем. М.: Прогресс-традиция, 2000. 383с. Пер. изд.: Beck U. Risikogesellscaft. Frankfurt am Main: Suhrkamp, 1986.
45. Белл. Д.Постиндустриальный мир. Грядущее постиндустриальное общество.М.:Наука, 1998. 234с.
46. Белоусов Л. Бенито Муссолини. М.: АСТПресс, 1999. 352с.
47. Бергер П., ЛукманТ. Социальное конструирование реальности. М.: Меднум: Akademia-Центр, 1995.202с.
48. Бердяев Н. Смысл истории. М.: Мысль, 1990. 175с.
49. Бердяев Н.А. Человек и машина (Проблема социологии и метафизики техники). Вопросы философии. 1998.№2.С.147-162.
50. Бернал Дж. Наука в истории общества.М.: Изд.иностр.лит., 1956. 734с.
51. Бестужев-Лада И. В. Эффект футурофобии в обыденном и бюрократическом сознании. Социс.1999.№11.С.72-80.
52. Бестужев-Лада И.В. Алгоритм нововведения соціального. Социологические исследования. 1991. №9. С.78-82.
53. Бех В.П.,Семененко Л.М. Саморегуляція соціального організму навчального закладу.К.: Вид-во НПУ імені М.П. Драгоманова, 2009. 330с.
54. Бех В.П. Інформаційна єдність соціальних систем як онтологічна основа сучасного інтегрального процесу. Нова парадигма/ Гол. ред. В.П. Бех. К.: Вид НПУ ім. М.П. Драгоманова, 2007. Вип. 65. част. 1. С. 7-31.
55. Бех І. Поступ особистості до відданності чеснотам. Початкова школа.2007.№7.С.2-6.
56. Бех Ю.В. Саморозгортання соціального світу: Монографія. К.: Вид-во НПУ імені

М.П. Драгоманова, 2007. 248с.

57. Бжезинський З. Вирішальна роль України на пострадянському просторі. Пер. з англ. Політика і час. 1997. №9. С. 24-28.
58. Бим-Бад Б.М. Педагогическая антропология: Человек как предмет воспитания. Опыт педагогической антропологии.М.: Издательство УРАО, 2002.Ч.1. С. 23-56.
59. Бистрицький Євген Конфлікт культур і філософія толерантності / У кн.: Демони миру та боги війни. —К.: Політична думка, 1997. С. 147-168; 475-477; The Conflict of Cultures and the Philosophy of Tolerance / In.: The Demons of Peace and the Gods of War. — Kyiv: Political Thought, 1997. — P. 132-151; 430-432;
60. Больнов О.Ф. Философия екзистенциализма: Философия существования; [Сост. Ю.А. Сандулов]; Научные редакторы: А.С. Колесников, В.П. Сальников; [Пер. С.Э. Никулина]. СПб.: Лань, 1999. 222с.
61. Бліхар В.С. Принцип відповідальності в моральн-професійному утвердженні працівників правоохоронних органів (філософсько-правова рефлекія). Філософські та методолічні проблеми права, 2016. С. 103-110.
62. Борінштейн Є.Р. Соціокультурна толерантність у сучасному українському суспільстві. Глобальні проблеми сучасності у контексті історико – філософського знання.Одеса: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2016. С.13-27.
63. Боринштейн Е.Р. Национальная политика Украины: проблемы и перспективы. Наукове пізнання: методологія та технологія. 2000. №1-2 (4-5). С. 73-76.
64. Борінштейн Е.Р. Молодіжна культура і субкультура як фактор соціокультурної модернізації і постмодернізації. Перспективи. 2005. №2(30). С.18-24.
65. Борінштейн Є.Р. Особливості соціокультурної трансформації сучасного українського суспільства: Монографія. Одеса: Астропринт, 2006. 400с.
66. Борщевський М., Васютинський В. Проблеми соціально-психологічної адаптації військовослужбовців до умов проходження строкової служби в Українській армії, Розбудова держави.1997.№4.С.15-19.
67. Брама Європи. Історія України від скіфських воєн до незалежності. / Сергій Плохій. Харків: Клуб сімейного дозвілля,2006.486с.

68. Бубер М. Я и Ты. Два образа веры; пер. с нем. М.: Республика, 1995.463с.
69. Бубняк С.М. Теоретична інтерпретація концепту «соціальне самопочуття» в соціогуманітарних науках. Перспективи. Соц.політ. жур.2015.№3(65).С.35-38.
70. Буданов В.Г. Методология и принципы синергетики.Філософія освіти. 2006.№1(3).С.143-172.
71. Булатов М., Малеєв К., Загороднюк В. Філософія ноосфери. К.:Наук. думка, 1995.153с.
72. Бутенко О. Ідеї сімейного виховання в творчій спадщині просвітителів 18 ст. Рідна школа. 2008. №1-2. С.74-75.
73. Вандишев В. М. Філософія мови: текст, образ, реальність. Відп. ред. проф. С.О. Швачко.Суми: Вид-во СумДУ, 2009.176с.
74. Варварцев М. Видиво, якому не можна було знайти рівного в історії…Запоріжці. До історії козацької культури / Упор. Ігор Кравченко. К.: Мистецтво, 1993. С.330-337.
75. Василькова В.В. Порядок и хаос в розвитку соціальних систем. Спб.:Лань, 1999. 480с.
76. Ватковська М. Освіта як фактор становлення «суспільства знань». Директор школи, ліцею, гімназії.2015.№1-3.С.12-18.
77. Ващенко Г. Хвороби в галузі національної памяті. Освіта.2003.1-8 січня.С.3.
78. Вдовин А. И. Идея добровольного союза суверенних народов в истории и на современном этапе. Вестник Московского университета. Серия 8. История.1992.С.63-77.
79. Вебер М. Вибранні твори. Перекл. з нім.: П.П.Гайденко та ін. К.: Вид-во Прогрес, 1990. 808с.
80. Великий українець Сергій Плачинда /В.А. Матеуш. Хмельницький: Видавець А.А. Цюпак, 2015. 55с.
81. Вервес Г. Д. Тарас Шевченко і польська культура. Шевченко і світ: Збірник/ Упор. Д.С. Наливайко. Київ: Дніпро, 1989.316с. С.9-46.
82. Вернадський В. И. Биосфера и ноосфера. М.: Наука, 1989.261с.
83. Вернадский В. Научная мысль как планетное явление. М. : Наука, 1991. 271с.

84. Вернадський В. И. Украинский вопрос и русское общество. Родина. 1990. №1. С.90-95.
85. Вернер Г.И. «Начать с себя, но не ограничиться собой» - Мартин Бубер о вине и примирении. Культура примирения: нова-історична реальність в Україні.Одеса:Фенікс, 2015.С.22-36.
86. Викуп Т. Шевченка з неволі/Петро Рогач. Наука і суспільство. 2013. №5-6. С.44-45.
87. Виндельбанд В. История древней философии. Пер. с нем. К.: Тандем. 1995. 366с.
88. Винниченко В. Дорогу красі. Вступне слово, підготовка до друку, примітки М. Ковалик, С. Михида. Вежа. 2005. №17. С.113-179.
89. Винниченко В. Заповіт борцям за визволення. К.: Криниця, 1991. 128с.
90. Вирський Д. Станіслав Оріховський-Роксолан як історик та політичний мислитель. К.;Кременчук: Вид-во КДПУ, 2001. 215с.
91. Від діалектики до людини. Філософський концепт В.І. Шинкарука/ Василь Кремень. Наука і суспільство. 2013. №9 -10. С.6-7.
92. Від співпраці до протистояння. Одна із сторінок історії ОУН-УПА. /О.Нагнибіда .Наука і суспільство. 2013. №3-4. С. 25-31.
93. Вишня О. Як ми колись учились. Вибрані твори.К.:Веселка,1976. С.24-26.
94. Відчуження: минулість і сьогоення/Ред. Віталій Табачковський. К.: Наукова думка, 1996. 139с.
95. Волков Ю.Г. Гуманистическая идеология: идеи и принципы. Социально-гуманитарные знания.2003.№3. С.48-67.
96. Волков Ю.Г. Гуманистические качества креативного класса. Социально-гуманитарные знания.2012.№2. С.3-20.
97. Волковецький С. Крим поважатиме лише сильну владу. Голос України.1992.19 травня.
98. Володимир Винниченко у пошуках естетичної, особистої, і суспільної гармонії. Зб.ст. / Ред. Лариса Онищенко. Нью-Йорк: Українська вільна Академія наук у США, 2000. 279с.
99. Воронкова В. Синергетична методологія соціального управління. Гуманітарний вісник ЗДІА:зб. наук. пр. Запоріжжя: Вид-во Запоріжської

державної академії, 2009. Вип 36.С.26-36.

100. Выслова А.Д. Гуманистическая парадигма образования – основа формирования толерантности. Социально-гуманитарные знания. 2008. №3. С.159-169.

101. Гадамер Г.Г. Актуальность прекрасного. Пер. с нем. Актуальность прекрасного. М.: Искуство, 1991.С.266-323.

102. Гадмалієв С. Реформування вищої освіти України 90-х років XX століття-початку XXI ст. як засіб державотворення. Електронний ресурс. //http://www/nbuv.gov.ua/portal/Soc_Gum/Gileya/2011_54/Gileya54/128_dog/pdf/.

103. Гайдеґґер М. Дорогою до мови. Пер. з нім. В. Кам'янця. Львів.:Літопис, 2007. 232с.

104. Гальчинський А.С. Помаранчева революція і нова влада. К.: Либідь, 2005. 368с.

105. Гегель и Шопенгауэр. В поисках истины / Юлия Шабанова / Філософія, культура, життя /Гол. ред. Володимир Капітон. 2000. №7. С.72-75.

106. Гезалов А.А. Трансформации общества в эпоху глобализации : социально-философский анализ. Нац. акад. наук Азербайжана. Ин-т философии, социологии и права. М.: Канон, 2009.286с.

107. Гель І. (Степан Говерля). Грані культури. Львів: Наукове товариство імені Т. Шевченка у Львові, 1993. 216с.

108. Геллнер Э. Разум и культура. Пер. с англ. М.: Школа политических иследований, 2003. 249с.

109. Гетманец М.Ф. А.С.Макаренко – писатель: взгляд с исторической дистанции. Русский язык и литература в учебных заведениях. 2008. №3. С. 23-29.

110. Гильдебранд Д. фон. Метафизика коммуникации. Пер. с нем.Спб.: Алетейя, 2000. 373с.

111. Глазов Л.М. Григорій Сковорода і формування культури міжнаціонального спілкування. Г.С. Сковороді - 270. Матер. наук. конф. Кіровоград: КИСМ, 1992.С.25-27.

112. Глазов Л.М. О народе и нации Украины. Порог. Гуманитарный журнал.

1998. №1.С .3-4.

113. Глобальні проблеми сучасності у контексті історико-філософського знання: матер. міжн. наук. конф. 15-16 квітня 2016. Орг. комітет. конфер.:М.В. Поляков, О.Я. Чебикін, Є.Р. Борінштейн, В.Б. Окороков Одеса-Дніпропетровськ: ПНПУ імені К.Д. Ушинського, ДНУ ім. Олеся Гончара, 2016. 234с.

114. Глузман С. Мій вибір. Київ. Журнал письменників України.2010. №11-12.С.2-21.

115. Гнатенко П. И. Національный характер: мифы и реальность.К.: Вища школа, 1984.152с.

116. Гоббс Т. Левіафан, або Суть, будова і повноваження держави церковної та цивільної. пер.з англ. К.: Дух і літера, 2000.606с.

117. Гоголь Н. В. Избранные произведения: В 2-х т. Вступительная статья О. Гончара.-Киев:Днипро, 1983.Т.1.406с.

118. Головаха Є. Про стратегію правозахісного руху в Україні. Політологічні читання.1993.№2.С.155-163.

119. Головаха Є. Трансформирующееся общество. К.:Ін-т социологии НАН Украины, 1996.143с.

120. Голубев А.В. Запад глазами советского общества. Отечественная история. 1996. №1 .С.104-120.

121. Горелов М. В. Рафальский. Цівілізаційна історія України/ О. О. Моця, За ред. Ю.Шаповала. К.:УВПК Екс 06, 2005.632с.

122. Горська А. Червона тінь калини: листи, спогади, статті. упор. О.Зарецький, М. Маричевський.К.:Спалах, 1996.237с.

123. Гофман А. Б. Э. Дюркгейм о ценностях и ідеалах. Социологические исследования.1991. №2. С.104-106.

124. Грабович Г. Шевченко як міфотворець. Семантика символів у творчості. Київ: Часопис, Критика, 1995. 206с.

125. Григоренко П. Спогади. Пер. з англ. Д. Кислиці. Детройт: Укрвісті, 1984.747с.

126. Грінченко Б. Серед темної ночі: Під тихими вербами: Повісті. К.: Знання, 2014. 326с.

127. Гриців К.Б. Формування прогресивно-етичної компетентності у майбутніх фахівців банківської справи у процесі вивчення гуманітарних дисциплін. Філософія фінансової цивілізації. Львів: Ун-т банків справи НБУ, 2014. С.434-439.

128. Гриценко Л.І. А. Макаренко про туманну роль соціуму в розвитку особистості. Педагогіка і психологія.1998.№1. *С.103-107.*

129. Громовой В. Дух і духовність: проявлення, вираження та значення в житті. Наука і суспільство.2013.№9-10.С.45-48

130. Грушевский М. Галичина і Україна. Націоналізм. Антологія. 3-те вид./Упор.: О.Проценко, В.Лісовий. К.:ВД «Простір», «Смолоскип», 2010. С. 447-452.

131. Грушевський М. Хто такі українці и чого вони хочуть? К.: Знання України, 1991. 240с.

132. Губко О. Степовий витязь. До 70-річчя письменника Сергія Плачинди. Учитель. 1998. №6. С.43-51.

133. Губко О. Т. Макаренкові не треба зводитися, бо він і не падав. Педагогіка і психологія. 1998. №1. С.13.-17.

134. Гуманізація освіти, науки, політики, влади, суспільства/ В.Г. Воронкова. Філософія освіти. 2008. №1-2. С.204-220.

135. Гуманістичний вимір інформатизації/Олександр Соснін. Науковий світ. 2008. №1. С.2-4.

136. Гуманітарний розвиток країни і соціальна політика держави у глобалізованому світі/М.Ю. Кучарнюк. Наше гасло. 2004. №1-2. С.200-202.

137. Гумбольдт В. Язык и философия культуры. М.: Прогресс, 1985.451с.

138. Гумилев Л. Этногенез и биосфера Земли. 2-е изд., испр., и доп. Л.:Изд-во Ленинградского ун-та, 1989. 450 с.

139. Гуссерль Э. Картезианские размышления. (Слово о сущем). Пер. с нем. СПб.:Наука, Ювента, 1998. 316 с.

140. Гуревич П.С. Феномен *д*еантропологизации человека. Вопросы

философии. 2009. №3. С.150-157.

141. Данилов-Данильян В. И., Лосев К. С. Глобальный экологический вызов – главный вызов 21 века. Практическая философия. 2001. №2. С.175-197.

142. Дарендорф Р. Дорога к свободе. Вопросы философии. 1990. №9. С.12-16.

143. Дві декларації Ріо-92: їх значення для мобілізації гуманістичного суспільства сталого розвитку /П.Н. Ліпський. Культура безпеки екології та здоров'я. 2010. №8.С.4-9.

144. Дебор Г.Общество спектакля.Пер с фр. М.:Логос, 1999. 224с.

145. Девкин В.Д. Занимательная лексикология. М.: Владос,1998. 312с

146. Дев'ятнадцять подорожей Олександра Сергійовича Пушкіна Україною /Іван Лепша. Наука і суспільство. 2013. №3. С.39-44.

147. Демократизація та гуманізація діяльності сучасного загальноосвітнього закладу /Олена Марчук. Директор школи, ліцею, гімназії. 2006. №6. С.65-68.

148. Джейранов Ф.Е. Платон и его учения о человеке и обществе: тоталитаризм или гуманизм? Социально-гуманитарные знания. 2010. №8. С.221-233.

149. Дзвінчук Д.І. Освіта в історико-філософському вимірі: тенденції розвитку та управління. Монографія. К. Вид-во Нічлава, 2006. 484с.

150. Дзюба І. Інтернаціоналізм чи русифікація? К.: Видавничий дім «Києво-Могилянська академія», 2005. 336 с.

151. Дзюба І. М. Метод - це насамперед розуміння. Вища освіта України. 2003. №4. С.5-10.

152. Денисюк С.В. А. Макаренко і Я. Корчак: різні системи, спільні дії. Педагогіка і психологія. 1998. №1. С.198-203.

153. Дискурс як субстанція демократизації та гуманізації суспільства /Віталій Чугуєнко. Філософська думка. 2001. №5. С.90-101.

154. Дічек Н. Спільна спадщина.Рідна школа. 2008. №3-4. С.61-74.

155. Дмитро Павличко «З москалем чи з ляхом?» Нова Польща (Варшава). Спец. укр. номер. 2001. №1. С.4-5.

156. Добролюбська Ю. А. Філософія історії: типи та моделі. Наук.ред.: А.І. Кавалеров. Одеса: Астропринт, 2010. 231с.

157. Довженко О. Зачарована Десна.К:Веселка.1973.150с.

158. Донецький «Меморіал». Реформа теорем – турбота суспільства/ О.Букалов. Вісник Українського центру Прав. Людини. 1998. №1-2. С.13-14.

159. Драгоманов М. Українська література, проскрібована російськими урядовцями. Українська мова. 2002. №1. С.79-101.

160. Драч І. Екологія духовності. Київська правда.1998. 24 липня.С.3.

161. Дротянко Л. Феномен фундаментального і прикладного знання (Постнекласичне дослідження). Київ: Вид-во Європейського університету фінансів, інформаційних систем, менеджменту і бізнесу, 2000. 424с.

162. Дьюи Дж. Психология и педагогика мышления. Пер. с англ. Н.М. Никольской; Под ред. (и с предисл.) Н.Д. Виноградова. М.: Мир., 1915. 202с.

163. Духнович А.В. Народна педагогія. Львів:Педагогія загальна, 1857.Частина 1. 92с.

164. Дюркгейм Е. Соціологія і соціальні науки. Філософська і соціологічна думка.1992. №5. С.113-116.

165. Етнос і соціум/Борис Попов, Володимир Піддубний та ін. К.: Наукова думка, 1993.189с.

166. Євсюков О.Ф. Розвиток самоосвіти майбутніх викладачів у процесі навчання в магістратурі. Соціально-гуманітарні науки та управління глобалізаційних проблем сучасного людства. К.: Система, 2016.С.4-35.

167. Єрмоленко А.М. Соціальна етика та екологія. Гідність людини – шанування природи. К.: Лібра, 2010. 408с. (серія «Розум і суспільство»).

168. Жеребкін С. Міф про метафізику. Філософська думка.1998.№1.С.98-112.

169. Жуковський А. Петро Могила й питання єдності церков. Київ: Мистецтво, 1997.303с.

170. Жулинский М. «Ну що б, здавалося, слова...». Вища освіта України.2003.№4.С.11-14.

171. Журавський В.С., Згуровський М.З. Болонський процес: головні принципи входження в Європейський простір вищої освіти. К: Політехніка, 2003.200с.

172. Забужко О. Філософія української ідеї та європейський контекст:

франківський період.К.:Наукова думка, 1992.116с.

173. Забужко О. Шевченків міф України. Спроба філософського аналізу. К.:Абрис, 1997. 144с.

174. Загороднюк В. П. Людиномірність пізнання. Вісник Чернігівського національного педагогічного університету. Вип.95. Серія “Філософські науки”.Чернігів: ЧНПУ ім. Т.Г. Шевченка, 2011.С.15-18.

175. Замалеев А.Ф., Зоц В.А. Мыслители Киевской Руси. К.: Наукова думка, 1981. 265с.

176. Захарченко К.К., Кавалеров А.І. Вопросы о истоках мировозрения, нравственности и гражданской позиции Н.И.Пирогова. Перспективи / за ред. А.І. Кавалерова. 2006. №1(33).С.78-82.

177. Збратані любов’ю до Дніпра/Іван Лепша. Наука і суспільство. 2013. №5-6. С.39-43.

178. Зварич Р. Сіонізм і український націоналізм: історичні, політичні та філософські паралелі. Філософська і соціологічна думка. 1994. №5-6. С.160-164.

179. Зернецька О. У дзеркалі комунікативних процесів. Політика і час. 2004. №2. С.64-67.

180. Зинченко В.П. Психологическая теорія. Деятельность – воспоминния о будущем. Вопросы философии.2001. №2. С.66-69.

181. Зязюн І. А. Освітні технології у вимірах педагогічної рефлексії. Постметодика. 1996. №4(14). С.11-14.

182. Зязюн І.А. Філософські проблеми гуманізації і гуманітаризації освіти. Педагогіка і толерантність. 2000. №3. С.58-65.

183. Зятева Л.А. Философско-педагогические воззрения отечественных ученых на проблему экологического воспитания. Педагогика. 2002. №7. С.32-40.

184. Иванова С.В. Влияние идей гуманизма на формирование гуманитарного знания. Вопросы философии. 2007. №10. С.19-40.

185. Іларіон, митр. Дохристиянські вірування українського народу: Історія релігії. Монографія. К.: АТ «Обереги», 1991. 424с.

186. Інтеграційні процеси державного прогнозування: постіндустріальна детермінація / Н.І. Соловйова. Економіка України. 2014. №12. С.29-37.

187. Каган М.С. Мир общения: Проблема межсубьективных отношений. М:Политиздат, 1988. 319с.

188. Кадієвська І. Сучасні підходи до проблем гуманізації та гуманітаризації освіти. Наука і суспільство. 2014. №11-12. С.14-18.

189. Камю А. Человек бунтующий. Пер. с фр. Философия. Политика. Исскуство. М.:Политиздат, 1990. 415 с.

190. Канигін Ю., Кушерець В. Людина і цівілізація в контексті Біблії та інших першокниг.Київ: Знання України, 2007. 83 с.

191. Кант И. Критика чистого разума. Сочинения в 6-ти т. Под. общ.ред. В. Ф. Асмуса, А. В. Гулыги, Т.И. Ойзермана; «Главній труд Канта», Авт. Т. Ойзерман.С.5-67.М.:Мысль.1964.Т.3.799 с.

192. Кант И. Религия в пределах только разума. Метафизика нравов.под общ. ред. А. В. Гулыги. Сочинения: в 8-т.-М.:Мысль, 1994. Т.6. 613 с. (Мировая философская мысль).

193. Кантор В. Пушкин, или Формула русской истории. Вопросы философии.1999. №7. С.26-46.

194. Кантор В. Философия национальной самокритики: письмо С. Франка Г.П. Федотову. Вопросы философии. 2006. № 3. С.132-143.

195. Кантор Г. Труды по теории множеств. М.: Наука, 1985. 431 с.

196. Капітон В. Культура і об’єктивні закони. Дніпропетровськ: Державна фінансова академія, 2000.150с.

197. Кара-Мурза С.Г. Манипуляция сознанем. М.:Алгоритм, 2004. 528с.

198. Карась А.Р. Громадянське суспільство і національна культура. Гуманізм за утвердження громадянського суспільства в Україні. Вісник Львівського ун-ту. 1995. Вип. 32. С.11-18.

199. Карпенко М.М. Модернізація вищої освіти як чинник розбудови суспільства знань в Україні. Стратегічні пріорітети. 2006. №1. С.57-63.

200. Кастельс М. Информационная эпоха: экономика, общество и культура.

М.:МГУ ВШЭ. 2000. 608с.

201. Кастельс М. Могущество самобытности. Социальные преобразования в обществе сетевых структур М.: Akademia, 1999. 29с.

202. Катречко С. Л. Как возможна метафизика на пути к научной (трансцендентальной) метафизике. Вопросы философии. 2012. №3. С.3-14.

203. Кашуба М. В.,Захара І.С.,Матковська О.В.та ін.Антропоцентризм філософії Григорія Сковороди. Проблема людини в українській філософії XVI-XVIII ст. Львів: Логос, 1998.С.174-231.

204. Кашуба М. В. Творчість Тараса Шевченка в контексті психоаналізу. Вісник Львів.нац.ун-ту «Львівська політехніка», 2006. Вип.550. С.89-94.

205. Кемеров В.Е. Отчуждение. Современный философский словарь. М; Бишкек; Екатеринбург: Одиссей, 1996. С.355-356.

206. Киридом А. Політика пам’яті в Україні: (Ре) Артикуляція смислів і пошуки примирення. Культура примирення…Одеса: Фенікс, 2015. С.133-146.

207. Киричок В.А. Гуманне ставлення до дитини: Методологічний посібник для вчителів. К.: Інфодрук, 2004.132с.

208. Киркегор С. Наслаждение и долг.Пер. с дат. 3-е изд. Киев: Air Land, 1994. 404с.

209. Киселев М. М., Крисаченко В.С., Гардащук Т.В. Методологія екологічного синтезу. Єдність людини та природоохоронних аспектів. К.: Наук.думка, 1995. 160с.

210. Кізіма В. Ідея та принципи постнекласичної освіти. Вища освіта України. 2003. №2. С.20-30.

211. Князева Е.Н., Курдюмов С.П. Основания синергетики. Человек, конструирующий себя и свое будущее. М.: КомКнига, 2006.232с.

212. Ковалевский М.М. Взаимоотношение свободы и общественной солидарности. Вехи. Интелегенция в Росии: Сб.ст. 1909-1910. Сост.,коммент М.Козаковой. Предисл. В. Шелохаева. М.:Мол. Гвардия, 1991. С.269-293.

213. Козловский О. «Релігійне відродження» чи «Релігійне будівництво»?/ Про роль релігії у формуванні української політичної нації. Вища освіта

України.2006. №3. С.49-55.

214. Колізії антропологічного розмислу / В.Г. Табачковський, Г.І. Шалашенко, А.М. Дондюк та ін. К.: Парапан, 2002. 156с.

215. Колодій А.М. На шляху до громадянського суспільства. Теоретичні засади й соціокультурні передумови демократичної трансформації в Україні: монографія. Львів: Червона калина, 2002. 276с.

216. Колодний А.М. Бог біля тебе. Філософська релігійність Г. Сковороди. Людина і світ. 1994. №9. С.3-5.

217. Коммуникативные технологии двадцатого века/Г.Г. Почепцов. М.:Рефл-бук; К.: Ваклер, 1999. 352с.

218. Конгрес української інтелігенції (кілька думок спостерігача)/Степан Семенюк. Визвольний шлях. 1996. №3. С.287-293.

219. Концепти поля ментальності у зіставному аспекті/Наталя Ткаченко. Вища школа. 2011. №5-6. С.82-90.

220. Корєва В. Дві осені Качанівки. Наука і суспільство. 2013. №9-10. С.30-34.

221. Корсак К.В. В XXI век с новой парадигмой национального образования. Персонал. 2000.№1.С.66-72.

222. Корчак Я. Как любить детей. Пер. с польск. М.:Знание, 1968. 960с.

223. Костомаров Н. И. Две русские народности. Киев; Харьков: Майдан, 1991.72 с.

224. Кравченко Т. Національна самосвідомість як складова соціалізації підлітків. Рідна школа. 2008. №1-2. С.21-23.

225. Кравчук Л. М. Є така держава-Україна: Матеріали з виступів, інтервью. Київ:Глобус, 1992. 223с.

226. Кравчук Л.М. Маємо те, що маємо: спогади і роздуми. Київ: Століття, 2002. 380с.

227. Кралюк П. Куди йдемо? Деякі міркування з приводу минулого та перспективи розвитку української нації. Сучасність. Література, наука, мистецтво, суспільне життя.1993.№6.С.82-99.

228. Крамущенко Л.В. «У мене вистачить сили, падати і знову підніматися».

Педагогіка і психологія.1998. №1. С.87-94.

229. Красовицький М. Дві позиції щодо педагогічної спадщини Антона Макаренка. Рідна школа. 1999. №9.С. 29-31

230. Красюк С. Повертаючись обличчям до визначних гуманістичних цінностей. Наука і суспільство. 2013. №3-4. С.21-56.

231. Крейг Р.Т. Теория коммуникации как область знания. Компоративистика III : Альманах сравнительных социогуманитарных исследований. СПб: С-Петербург. гос.ун-т, 2003. 252с. С.72-126.

232. Кремень В. Освіта і майбутнє України: точки перетину. Директор школи, ліцею, гімназії. 2015. №1-3. С.6-11.

233. Кремень В.Г, Ільїн В.В., Пролеєв С.В та ін. Феномен інновації: освіта, суспільство, культура. К.: Пеагогічна думка, 2008. 427с.

234. Кремень В.Г. Освіта у викликах сучасності: синергетичний аспект. Освіта: Творчій процес чи соціально технологія? Матеріал всеукр.наук.–практич.конфер К.: Ін-т обдарованої дитини, 2014.С.4-10.

235. Кремень В.Г. Україна: ідентичність у добу глобалізації (начерки метадисциплінарного дослідження). 2е вид., допов. К.: Знання України, 2013. 471с.

236. Кремень В.Г. Філософія національної ідеї. Людина. Освіта. Соціум. Київ:Грамота, 2007. 575с.

237. Кривега Л.Д. Світоглядні орієнтації особи в умовах трансформації суспільства. Автореф. дис. д-ра філос. наук.:09.00.03. Харків: Ун-т внутр.. справ, 1999.30с.

238. Кримський С.Б. Під сигнатурою Софії. Київ:Видавничий дім «Києво-Могилянська академія». 2008. 367с.

239. Крисаченко В., Степико М., Мостяев О. Україна у цивілізаційних вимірах: пошуках аналогій та інновацій. Україна: крок у XXI століття (соціально-філософський аналіз) К.:Ін-т філософії НАН України, 2002. С.6-41.

240. Крімець Л.В. Контекстуальні передумови виникнення соціальної феноменології. Наукове пізнання: методологія та технологія. Філософія, 2013,.С.78-83.

241. Культура примірення: нова історична реальність в Україні/Історія як зброя та як поле суспільного життя /Оксана Довгополова, співорганізатор проекту «культура примирення: нова історична свідомість в Україні. Одеса: Фенікс, 2015.С.3-6.

242. Кульчицький С. Комунікативний методологічний підхід до осмислення історичного процесу та його практичні застосування. Вища освіта України. 2003. №4. С.21-24.

243. Кун Т. Структура научных революцій. Пер. с англ. М.: АСТ, 2002. 608 Курдюмов С.П. Основания синергетики. Синергетическое мировидение. М.:КомКнига, 2005. 240 с.

244. Куцепал С.В. Французька філософія другої половини XX ст.: дискурс з префіксом «пост». К.: Вид-во Парапан, 2004. 324с.

245. Кушерець В. Шевченко живе в українцях. Наука і суспільство. 2013. №11-12. С.3-8.

246. Кухар Л.А. Інженер людських душ. До 120-річчя від дня народження А.С. Макаренка. Календар знаменитих дат. 2008. №1. С.80-89.

247. Кушнікова С. Філософсько-освітні ідеї гуманізму та гуманізації сучасної освіти. Директор школи, ліцею, гімназії. 2015. №1-3. С.33-40.

248. Кьеркегор С. Страх и трепет. Пер с дат. М.: Республіка, 1993. 383с.

249. Лазаревич А.А. Глобальное коммуникационное общество.Минск: Беларус. книга, 2002. 390с.

250. Лакруа Ж. Избранное. Персонализм. М.: Российская политическая энциклопедия, 2004. 608с.

251. Лара Ф. де. Условия общей еврейско-украинской памяти: потенциал и препятствия. Культура примирения. Одеса: Фенікс, 2015. С.127-132.

252. Ласло Э. Век бюрократии. Постижение изменяющегося мира. (эл.ресурс) режим доступа: spkurdumav.narod/ru./casio77.html

253. Левинас Э. Путь к другому. СПб: Издательство СПбГУ, 2006. 240с.

254. Лекторський В.А. Идеалы и реальность гуманизма. Вопросы философии. 1994. №6. С.22-29.

255. Лепський М. А. Свет и тень социальной перспективы. Киев: Молодь, 2000. 410с.

256. Лесів Я. Сніг без грат : Поезія, епістолярій, публіцистика, спогади, документи; уклад. Орина Сокульська. К.:Смолоскип, 2014. 784 с.

257. Лещенко М.П. Володимир Іванович Вернадський і Антон Семянович Макаренко. Педагогіка і психологія. 1998. №1.

С.81-85.

258. Липинський В. Листи до братів-хліборобів. Про ідею і організацію українського монархізму. Ред. Я.Пеленський. К.:Київ-Філадельфія, 1995.470с.

259. Лисак Л. Деякі аспекти поняття покарань без ізоляції особи. Підприємництво, господарство і право. 2014. №4. С.86-88.

260. Литвиненко О.В. Тінь візантійського орла. Віче. 2005. №1. С.73-75.

261. Лосев А.Ф. История античной эстетики. Софисты. Сократ, Платон. М.: АСТ, 2000. 846с.(«Вершина человеческой мысли»)

262. Лук'янець В.С. Філософія сучасності. Прорив за обрій метафізики тотожності. Філософська думка. 2002. №4. С.16-35.

263. Луман Н. Социальные системы. Очерки общей теории. [Пер. с нем. И. Д. Газиева. Под ред. Н. А. Головина]. С-Пб. : Наука, 2007. 641с.

264. Лутай В. С. Основне питання сучасної філософії і реформування освіти. Освіта і управління .1998. №3. С.7-19.

265. Любивий Я. В. Проблема свободи в сучасних соціально- синергетичних концепціях. Свобода: сучасні виміри та альтернативи. Київ: Український центр духовної культури, 2004. С.357-468.

266. Любов і ненависть: То що ж таке сучасний український націоналізм?/Сергій Плачинда. Воля і Батьківщина. 2008. №1-2. С.129-134.

267. Лях В. В. Сучасне інформаційне суспільство: нові виміри людського існування. Інформаційне суспільство у соціально-філософській ретроспективі та перспективі. К: ТОВ «ХХ століття: діалог культур», 2009. С. 46-111.

268. М'ясоїд П. Гоголь: життя на перетині культур. Філософська і соціологічна думка. 1996. №5-6. С.124-149.

269. Макаров Р.Н. Теорія і практика конструирования целевих моделей операторов особо сложних систем управления. М,: Международная академия человека в аэрокосмических системах, 1997. 532с.

270. Майборода О.М. Формування української народності: правда історії і клерикальні вигадки (Науково-атеїстична, серія 5). К.: Знання УРСР, 1986. 48с.

271. Майдан і Церква. Хроніка подій та експертна оцінка.За заг. ред. Л.О.Филипович, О.В. Горкуші. К.:Самміт-книга, 2014. 650с.

272. Макаренко А. С. К 100-летию со дня рождения. Указатель трудов и литература о жизни и деятельности. Сост. А. В. Жилина, Н. Д. Скворцова. Науч. ред. Л.Ю. Гордин.М.:Педагогика, 1988.56с.

273. Макаренко А. С. Педагогическая поэма. К.:Рад. школа, 1987.512с.

274. Маклюэн Г. М. Понимание Медиа. Внешние расширения человека. [Пер. с анг. В. Николаева]. М.:Гиперборея, Кучкове поле, 2007.464с.

275. Маланюк Є. Justrssimus dominus Mazepa. Ясновельможий пан Мазепа: Тло і постать. Нью-Йорк: Вісник, 1960. 32с.

276. Малина Б. Невідомий патріарх. Музеї України. 2008. №1.С.32-34.

277. Малинецкий Г.Г. Синергетика – теорія самоорганизации. М.Наука, 1983. 176с.

278. Малиновский Б. Магия, наука и религия. Магический кристалл: Магия глазами ученых и чародеев.М.: Республика, 1994. 527с.

279. Маркузе Г. Одномерный человек. М.: «Refl-book», 1994. 368с.

280. Марченко В. Письма из неволи. Философская и социологическая мисль. 1991. №8. С. 158-162.

281. Масуда Й. Комп’ютопія. Філософська і соціологічна думка 1993. №6. С.36-50.

282. Матурана У., Варела Ф. Древо познания. М.: Прогрес-традиция, 2001.224с.

283. Межуев Е. М. О национальной идее. Вопросы философии. 1997. №12. С.3-14.

284. Мей Р. Воспоминания будущего. Анна Ахматова, Людвиг Флека,

Станислав Лем. Культура примирения...Одеса: Фенікс, 2015.С.174-176.

285. Мельничук І.М., Яцишина О.В. Особливості професійної підготовки іноземних студентів вищих медичних закладів. Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія «Педагогіка, соціальна робота». Вип. 27. Ужгород: Національний університет, 2013. С.119-123.

286. Методологія та технологія сучасного філософського пізнання: Матеріали міжнародної наукової конференції 29-30 травня 2014 року. За редакцією Є.У. Борінштейна. ДЗ: «ПНПУ ім. К.Д. Ушинського», 2014. 98с.

287. Мещеряков Б.Г. Утопические размышления о гуманитарном образовании. Человек. 1996. №6. С.52-58.

288. Мирский Э.М. Заметки о гуманитарном образовании Человек. 1995. №6. С.154-160.

289. Мисик І., Марінеску В. Cognitive approach in the education. Освіта та соціалізація особистості. Одеса-Дніпропетровськ: ДЗ «ПНПУ імені. К.Д. Уманського», 2016. С.54-55.

290. Михальченко М. І. Україна доби межичасся: Блиск та убозтво куртизанів. Дрогобич: Відродження, 1998. 286с.

291. Мід Д.Г. Дух, самість і суспільство з точки зору соціального бігевіориста. К.: Український центр духовної культури, 2000.416с.

292. Міхнік А. Оксамитова революція. Сучасність. Література, наука, мистецтво, суспільне життя. 1995. №4. С.61-66.

293. Мокляк Н.Н., Мазур В. Н. Основные направления исследований в области соціального прогнозирования. Вопросы прогнозирования общественных явлений.К.:Наук.думка, 1978. 194с.

294. Монтень М. Проби: вибране. Пер. з фр. Авт. прим. А. Перегладя, авт. післямови В. Скуратівський. К.:Шана, 2012. 443с.

295. Мунье Э. Манифест персонализма. Пер. с фр. И. С. Вдовина. М.: Республика. 1999. 559с.

296. Ми - нація втрачених можливостей? До 90-річчя Всеукраїнського

військового з'їзду/Сергій Плачинда. Воля І Батьківщина. 2009. №1-2. С.134-139.

297. Нагаєвський І. Історія української держави XX століття. Київ:Український письменник, 1994. 413 с.

298. Назаретян А.П. Нелинейное будущее. Мегаисторические, синергетические, глобального прогнозирования культурно-психологические предпосылки. М.: изд-во МБА, 2013. 440с.

299. Назарук О. Націоналізм Донцова і наші мишогізми. Львів: Б-чка укр.народ. основи, 1934.53с.

300. Науменко О.Н. Вінницька таємниця. Пирогови. Музеї України. 2008. №3-4. С.28-29.

301. Націософія: соціально-філософський аналіз /В.А. Ігнатьєв. Наук. ред. В.П. Бех. К.: НПУ імені Драгоманова, 2010. 207с.

302. Нестеренко Г.О. Роль систем освіти у становленні української політичної нації. Філософія освіти. 2006. №2. С.177-196.

303. Нестеренко Г. О. Особистість у нелінійному суспільстві : [монографія]. Запоріжжя:Просвіта, 2004. 140с.

304. Нічик В. М. Петро Могила в духовній історії України. Київ: Український Центр духовної культури, 1997.321 с.

305. Одарченко П. Епістолярна спадщина Лесі Українки. Український Вільний університет. Науковий збірник. Мюнхен: Дніпрова хвиля, 1971. Т.7. С. 242 – 329.

306. Ожеван М. Фундаментальний характер випадковості та антропні принципи самоорганізації «суспільства ризиків». Sententiae. Наукові праці Спілки дослідників модерної філософії (Паскалівського товариства). 2007.Спецвипуск №1.С. 126-134.

307. Окороков В.Б. До ролі філософії у сучасному глобальному світі Глобальні проблеми сучасності у контексті історико-філософського знання. Одеса-Дніпропетровськ: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2016. С.28-31.

308. Ортега-і-Гассет Х. Вибрані твори. Пер. з іспан. Передмова В.

Табачковський. К.: Основи, 1994. 420с.

310. Основные понятия метафізики /М.Хайдеггер/. Вопросы философии. 1989. №9. С.108-159.

311. Пазинич С., Пономарьов О. Науково-технічна еліта, інноваційний розвиток і консолідація нації. Вища освіта України. 2008. №2. С. 27-33.

312. Педагогический гламур как способ ухода от реальных проблем/М.М. Поташник.Народное образование. 2008. №8. С.93-100.

313. Перша конституція України гетьмана Пилипа Орлика. 1710 рік. К.: Веселка, 1994. 68с.

314. Петрушенко В.Л. Метафізика форм присутності: філософський аналіз. Вісник Львів. нац. ун-ту «Львівська політехніка». Серія «Філософські науки». Львів, 2006. Вип. 550. С. 11-17

315. Пиріг Л. «Соціо-» чи «біо-»? А краще все разом – якщо з розумом. Наука і суспільство. 2013. №9-10.С. 54-59.

316. Пирогов Н.И. Вопросы жизни: Избранные педагогические произведения. М.: АПН РСФСР, 1953. 752с.

317. Плачинда Т.С. До питання підвищення якості професійної освіти Актуальні питання освіти і науки. Харків:Нац. економічний ун-т імені Семена Кузнеця, 2016. С. 353-358.

318. Плавич В.П. Проблеми входження України до Європейського правового простору. Юридична Укріїна. 2003. №5. С. 24-27.

319. Платон. Диалоги. Пер. с древнегр. Сост. и авт. вступ. ст. А.Ф. Лосев. Авт. прим. А.А. Тахо-Годи. М.: Мысль, 1986. 605с.

320. Плеснер Х. Ступени органического и человек: Введение в философскую антропологию. М.: Российская политическая энциклопедия, 2004. 123с.

321. Плющ Л. Шаманская поэтика Т.Г. Шевченко. Философская и социологическая мысль. 1992. №6. С. 130-145.

322. Попов Б.В., Фадєєв В.Б. та ін. Соціальні практики в глобальному вимірі. К.: Наук. думка, 2007. 153с.

323. Попович М.В. Раціональність і виміри людського буття. К.:Сфера, 1997.

290с.

324. Поппер К. Открытое общество и его враги. Т.І. Чары Платона. М.:Феникс., 1992. 448с.

325. Почепцов Г. Метафізичний простір тоталітаризму. Філософська і соціологічна думка. 1993. №11-12. С. 99-112.

326. Практика та результати зоозахисного руху в країнах ЦСЄ/Тетяна Метельова. Віче. 2013. №20. С.11-16.

327. Пригожин И., Стенгерс И. Порядок из хаоса. Изд.5. М.: КомКнига, 2005. 422с.

328. Природні катаклізми і катастрофи: чи можливі наукові упередження/Роман Олексюк.Наука і суспільство. 2013. №3-4. С.56-58.

329. Проблема професійної підготовки в педагогічній спадщині А.С. Макаренка /Н. Абашкіна. Неперервна професійна освіта: теорія і практика. 2001. №1. С.196-202.

330. Проблеми виховання особистості у колективі у теоретичній спадщині А.С. Макаренка та В.О. Сухомлинського / М. Сметанський, В. Галузяк. Рідна школа. 2009. №8-9. С.16-18.

331. Пунченко О. Цивилизационное измерение истории человечества. Одесса: Астропринт, 2013. 448 с.

332. Пути преодоления социальной дезадаптации аномальных выпускников вспомогательных школ. Материалы социально-педагогических исследований / Отчет А.Й. Григорьєва. Наук.кер. проекту В.Радул, д.п.н., проф. Поточний архів кафедри педагогіки. Кіровоград: КДПУ імені В.К.Винниченка, 1998. С.4-8.

333. Рабинович В.Л. Слово евангелиста Иоанна в учительской культуре европейского средневековья. Исповедь книгочея, который учил букве, а укреплял дух. М.: Наука, 1990. 380с.

334. Рижиков В.С. Шляхи вирішення зменшення аварійності функціонування транспортної системи. Наукові праці академії КЛА НАУ.2006. Вип XI. С557-569.

335. Рижиков В.С. Формирование духовности професионала в системе професиональной подготовки операторов особо сложных систем. Педагогіка,психологія та медіко-біологічні проблеми:Наук.зб. за ред. С.С. Ярмакова. К, 2007. Вип.14. С.184-186.

336. Рикер П. Герменевтика. Этика. Политика /Пер. з фр.М.:Академіа, 1995. 160с.

337. Ріо-де-Жанейро–Йоганесбург:Паростки ноосферогенезу і відповідальність за майбутнє/В.Я. Шевчук, Г.О. Білявський, Ю.М. Саталкін. К.: Геопринт, 2002. 118с.

338. Розанов В.В. Возле «русской идеи».Сочинения. М.: Советская Россия, 1990. С. 317-334.

339. Розеншток-Хюсси О. Прощание с Декартом. Значение юмора для выживания. Вопросы философии. 1997. №8. С. 139-150.

340. Романенко М.І. Освіта як об′єкт соціально-філософського аналізу. Дніпропетровськ : Вид. Промінь, 1998. 132с.

341. Романенко М.І. Гуманізація освіти: концептуальні проблеми та практичний досвід. Дніпропетровськ: Промінь, 2001. 159с.

342. Романенко Ю.М. Зеркальное взаимоотношение онтологии и метафізики. Перспективы метафизики. Классическая и неклассическая метафизика на рубеже веков. Материалы международной конференции. СПб: Изд-во Института Человека РАН (СПб Отделение), 1997. 123с.

343. Рормозер Г. К вопросу о будущем России. Вопросы философии. 1993. №4. С.15-23.

344. Руденко Ю. Чи знаємо і шануємо геній Костянтина Ушинського? Освіта. 2003. 5-12 березня. С. 4-5.

345. Сагатовський В.Н. Что такое гуманитарное развитие общества? Социально-гуманитарные знания. 2002. №3. С.65-83.

346. Саєнко Т., Познанська О. Нова парадигма розвитку української освіти у XXI столітті. Вища освіта України. 2008. №2. С.18-26.

347. Саннікова Н. Технології соціального менеджменту в соціально-педадогічній теорії і практиці А.С. Макаренка. Директор школи,ліцею,гімназії. 2009. №3. С.76-82.

348. Сартр Ж.-П. Проблемы метода: Статьи. Пер. с фр. В Гайдамака. СПб.;М.: Академический проект, 2008. 222с. (Философские технологии. Экзистенциализм).

349. Сартр Ж.-П. Экзистенциализм – это гуманізм. Сумерки богов. М.: Политиздат, 1990. С. 319-344.

350. Сахаров А.Д. Размышления о прогрессе, мирном сосуществовании и интеллектуальной свободе. Вопросы философии. 1990. №2. С.4-25.

351. Сверстюк Є. Світлі полоси життя. К.: КЛІО, 2015. С. 336-349.

352. Святий Августин. Сповідь. Пер. з лат. Ю. Мушука. Післямова С. Здіорука. К.:Вид-во Соломії Павличко «Основи», 2008. 319с.

353. Семко Я.С. «Педагогічний гламур»: поняття та прояви. Освіта та соціалізація особистості. Матер. ІІІ Всеукр. наук. конф. Одеса: ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2016. С.66-69.

354. Синергетика і освіта: монографія/За ред. В.Г. Кременя. К.: Інститут обдарованої дитини, 2014. 348с.

355. Скловський І.З. Соціальні протиріччя, їх значення в національній ідеї. Українська національна ідея: реалії та перспективи розвитку. Зб: наук. пр. Львів: нац. ун-т «Львів. Політехніка»,2005. Вип.18. С.293-302.

356. Скловский І.З. Метафізика української ідеї в контексті її етносоціальних змін на межі тисячоліть. Автореф. д-ра філос.наук: Одеса: ПНПУ ім. К.Д. Ушинського, 2013. 37с.

357. Скловський І.З. Метафізика національної ідеї: Український контекст. Наук.ред. О.Халапсіс: Кіровоград: Вид ДЛАУ, 2012. 332с.

358. Сковорода Г.С. Вірші. Пісні. Байки.Трактати. Листи. Прозові переклади. К.:Наукова думка, 1983. 542с.

359. Скорський М. Тарасовими шляхами. Наука і суспільство. 2013. №11-12. С.9-17.

360. Смілянська В.Л., Чамата Н.П. Структура і смисл: Спроба наукової інтерпретації поетичних текстів Тараса Шевченка. Київ: Вища школа, 2000. 207с.

361. Сміт Е.Д. Національна ідентичність. Пер. з англ. К.:Основи, 1994. 223с.

362. Смовженко Т., Скринник З. Революція Гідності та економічна модернізація: Чи здолаємо «ефект колії»? Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей. Львів:Ун-т банків. справи НБУ, 2014. С. 26-32.

363. Снайдер Т. Кровавые земли: Европа между Гитлером и Сталиным. Пер. с англ. К.: Дуліби, 2015. 584с.

364. Снегирев Л. Ф. Жизнь и смерть Сократа. М.:Издательство Т-ва И.Д. Сытина, 1908. 142с.

365. Снегірьова В. Мигель де Сервантес. «Дон Кіхот». «Печальний образ» чи пародія. Всесвітня література в сучасній школі. 2014. №4. С.21-22.

366. Сокурянская Л.Г. Студенство на пути к другому обществу: ценностный дискурс перехода. Харьков: Национальный университет имени В.Н.Каразина, 2006. 576с.

367. Солженицин А. Жить не по лжи. Радуга. 1989. №6. С.3-4.

368. Соловьев В. С. Русская идея. Авт. вступ. ст. М.А. Маслин. М.: Республіка, 1992. 186с.

369. Сорокин П. Социокультурная динамика. Пер. с англ. Человек. Цивилизация.Общество. М.: Политиздат, 1992. С.425-504.

370. Спенсер Г. О причинах моего разногласия с Огюстом Контом. Спб.: Научно-популярная библиотека, 1906. 25с.

371. Степаненко В.М. Українське громадянське суспільство. «Помаранчева» стадія становлення. Віче. 2009. №2. С.49-55.

372. Степико М.Т. Філософсько-методологічний аналіз становлення та буття етнонаціональних спільнот. Автореф…докт.філос. наук. Спец. 09.00.03. Київ:Інститут філософії ім.. Г.С. Сковороди НАН України, 1999. 34с.

373. Стус В. Зібрання творів. [редкол.: Дм.Стус та ін..]. К: Київська Русь, Факт, 2007. Т. 1. 540с. (Бібліотека журналу «Київська Русь»).

374. Сухомлинский В.А. Избраные педагогические сочинения: в 3-х т.1. Сост. О.С. Богданова, В.З. Смаль, В.П. Кузин; В.Г. Дзеверин. О педагогическом наследии В.А. Сухомлинского. С.7-24. М.:Педагогика,1979. 560с

375. Сухомлинський В. Вибрані твори: в 5-ти т. Київ: Радянська школа, 1976.

Т.1. 653с.

376. Сухомлинський В. О. Вогнегривий коник: казки, притчі, оповідання/ Упоряд. і передм. Василь Олександрович Сухомлинський . К.:Знання, 2007. 200с.

377. Сухомлинський В. О. Сердце отдаю детям. Изд 4. К.: Рад. школа, 1973. 145с.

378. Татарінова Л. Невідомий брат відомого педагога. Пані вчителька. 2007. №2 С.35-37.

379. Тейяр де Шарден П. Феномен человека. Пер. с фр. М.:Наука, 2002. 240с.

380. Тереля Й. Свідок. Львів: Вид. Добра книжка, 2013. 344с.

381. Терлецький В. Чи достойні ми великої спадщини. На пошанування К.Д. Ушинського: до 140-річчя від дня його смерті Київ. Журнал письменників України. 2010. №11-12. С. 22-30.

382. Тинякова Е. А. Красота и гармонія « мирового всеединства» В. Соловьева в концепции о ноосфере В. Вернадского и философии планетаризма. Практична філософія. 2009. №2. С.39-45.

383. Тихий О. Про рідний донецький край. Голос України. 1990. №50. С.12-13.

384. Тишков В. А. Реквием по етносу: исследования по социально-культурной антропологии. М.:Наука, 2003.544с.

385. Толерантность в системе ценностно-целевых приоритетов образования. / Гершунский Б.С. Педагогика, 2002. №7. С.3-12.

386. Тонконогов А.В. Масовая культура как фактор формированя духовного пространства современной культуры. Социально-гуманитарные знания. 2010. №5. С.27-37.

387. Удовик С.Л. Глобалізация: семиотические подходы. М.:Реал-бук., 2002. 480с.

388. Уемов А. И. Свойства, системы, сложность. Вопросы философии. 2003. №6. С.96-110.

389. Українська суспільно-політична думка ХХст. Документи і матеріали/Упор.: Т. Гунчак, Р. Сольчаник. Мюнхен: Сучасність, 1983.381с.

390. Українські гуманісти епохи Відродження. Антологія: У 2т./Відп. ред. В.М. Нічик. К.: Наук. думка; Основи, 1996. Част.1. 1995. 430с.

391. Урсул А.Д. Некоторые философские вопросы освоения космоса М.: Знание, 1964. 31с.

392. Ушинский К.Д. Про народність у громадському вихованні. Вибрані твори в двох томах. К.:Рад.школа, 1983. Т.1. С.36-92.

393. Ушинский К.Д. Человек как предмет познания. Педагогические сочинения. М.: Педагогика, 1990. Т.6. 528с.

394. Фартушний А.А. Українська національна ідея як підстава державотворення. Монографія. Львів: Національний університет «Львівська політехніка», 2000. 308с.

395. Федерація чи унітарна держава/І.Ф. Курас. Політика і час. 1993. №6. С.3-8.

396. Філософія буття слобожанського селянина/М.М.Красиков. Дух і літера. 1999. №5-6. С.428-442.

397. Філософський зміст поезії Т.Г. Шевченка/ Людмила Игнатьєва. Філософські пошуки. Філософія життя: форми і шляхи взаємовпливів. Вип. XXIII. Ред.кол.:М.Верников(гол.) та ін. Львів-Одесса : Cogito-Центр Європи, 2006 359с.С.326-332.

398. Фоменко А.М. Інваріанти гуманізму: історико-філософський аналіз: Монографія. К.: Національний авіаційний університет, 2011. 240с.

399. Фортунатов А.А. К вопросу о педагогической литературе раннего средневековья. М.: Мысль, 1990. 215с.

400. Франко І. Я. Одвертий лист до галицької молоді. Націоналізм. Антологія/ Упор.: О. Проценко, В. Лісовий.К.: ВД «Простір», «Смолоскип», 2000. С. 178-179.

401. Франко І.Я. Соціальна акція, соціальне питання, соціалізм. Уваги над квестією соціальній. Зібрання творів: У 50-ти т. Київ: Наук. думка, 1986. Т.45. Філософські праці. С.387-400.

402. Фрейд З. Я и Оно. Сочинения. Сб. М.: Єксмо; Харьков: Фолио, 2006. 864с.

403. Фромм Э. Духовная сущность человека. Способность к добру и злу.

Философские науки. 1990. №8. С.85-91.

404. Філософський словник соціальних термінів [За ред. В.П. Андрущенка]. Вид 3, доп. Харків:Р.И.Ф.,2005.672с.

405. Фуко М. Слова и вещи. Пер. с фр. Спб.: A-cad, 1994. 408с.

406. Хабермас Ю. Будущее человеческой природы. Пер. с нем. М.: Издательство « Весь Мир», 2002. 144с.

407. Хакен Г. Синергетика. Москва: Мир, 1980. 404с.

408. Халапсис А. Постнеклассическая метафизика истории Днепропетровск: Инновация, 2008. 278 с.

409. Хантингтон С. Третья волна. Демократизация в конце XX века. М.:РОССПЭН, 2003. 404с.

410. Харченко Ю.В. Політичне в соціокультурній динаміці. Монографія. Кіровоград: Імекс ЛТД, 2015. 343с.

411. Хиллинг Г.Х. А.С. Макаренко и Болшевская комуна. Педагогика. 2001.№3.С59-66.

412. Хлебникова А.В. Увинская школа:В годы войны [Воспоминания о совместной работе с В.А.Сухомлинским в годи войны в Увинской школе Удмуртская АССР.] Народное оброзование.1975. №5.С33-54.

413. Хоркхаймер М., Адорно Т. Диалектика просвещения. Философские фрагменты. М.;Спб: Медиум, 1997. 312с.

414. Хорольська Т. Своєрідність інтерпретації існування і сутності людини М. І. Пироговим. Філософія освіти. Науковий часопис. 2006.№19(30).С. 133-141.

415. Цибра М.Ф. Метанойя: Філософсько-етичний аспект: монографія. Одеса: Астропринт, 2006. 240с.

416. Чайка І.Ю. «Суспільство знань»: футурологічний проект чи нова соціальна реальність? Культурологічний вісник Нижньої Наддніпрянщини.-Запоріжжя: Просвіта, 2012. №29. С.70-75.

417. Чесноков Г.Д. Рационализм contra сенсуалізм. Социадьно-гуманитарные знания. 2008. №5. С.42-57.

418. Чижевський Д. Т.Шевченко і Д.Штравс: із промови на Шевченковому святі

Українського педагогічного інституту в Празі 1925р. Слово і час. 1993. №3. С.18-22.

419. Чорновіл В.М. Твори: у 10-ти т. Упор. і комент. Валентини Чорновіл. Ред.кол.:А.Пашко та ін.. Київ: Смолоскип, 2003. Т.2. 903с.

420. Шведа Ю.Р. Революція гідності у контексті загальної теорії соціальних революцій. Захід. 2014. №5. С.58-64.

421. Швейцер А. Благоговения перед жизнью. М.: Прогресс, 1992. 573с.

422. Шевцов С. Метафизика и мифология поэтического мышления: личность-современность: событийный діалог. Днепропетровск: Изд. национального университета, 2007. 361с.

423. Шевченко Т. Кобзар. Передм.О.Т. Гончара; прим. Л. Ф. Кодацького. Київ: Дніпро, 1989. 540с.

424. Шелер М. Положение человека в космосе. Избр. произведенния.-М.:Прогресс, 1994. 164с.

425. Шелест П. Справжній суд історії ще попереду. Спогади, щоденники, документи, матеріали. За ред. Ю. Шаповала. Київ:Генеза, 2003. 806с.

426. Шепа В. На пути к екоонтологии. Ужгород:Карпаты, 1991. 123с.

427. Шестов Л. Памяти великого философа (Эдмунд Гуссерль). Вопросы философии. 1989.№1.С.144-160.

428. Шинкарук В.И. Проблемы смысла человеческого бытия. К.: Критика, 2002. 416с.

429. Ширшов В.Д. Педагогическая фасцинация. Педагогика: научно-теоретический журнал. 2006. №9. С.29-34.

430. Шморгун О.О. Етнонаціональний вимір антикризової моделі розвитку та Україна. Ліберальна версія європейського державотворення. Європейський Захід проти Сходу Філософія фінансової цивілізації: людина у світі грошей. Зб. наук. пр.. Львів: Ун-т банків справи НБУ, 2014. С.262-279.

431. Шок будущого /Є. Тоффлер. Пер. с англ. М.: АСТ, 2002.558с.

432. Шостак В.М. Моральні цінності в трансформації українського суспільства. Одеса: ДЗ «ПНПУ імені К.Д. Ушинського», 2016. С.94-98.

433. Шпенглер О. Закат Европы. Пер. с нем. М.: Айрис Прес, 2004. 528с.

434. Шпорлюк Р. Імперія та нації. З історичного досвіду України, Росії, Польщі та Білорусі передм. та упор. Г. Касьянова. Пер. з англ. Київ: Дух і Літера, 2001. 354с.

435. Штерн В. Язык детей. М.: Наука., 1907.233с.

436. Що або хто загрожує українській мові/П.П. Толочко. Наука і суспільство. 2013. №5-6. С.26-38.

437. Щорс В.В. Субкультура – новітня цінність у сучасному суспільстві. Шкільному психологу. Усе для роботи.2014.№1. С.24-28.

438. Юнг К.Г. Сознание и безсознательное. Сб. Пер.с англ. Спб.: Университетская книга, 1997. 544с.

439. Юнг К.Г. Духовные проблемы современного человека. Сознание и бессознательное. Спб.: Университетская книга, 1997. С.474-499.

440. Юркевич П. Мир з ближнім як умова християнського життя. Філософська і соціологічна думка. 1992. №9. С.94-99.

441. Юркевич П. Сердце и его значение в духовной жизни человека. Философские произведения. М.: Правда, 1990. С.89-193.

442. Яворська С. Педагогічні ідеї в працях видатних діячів літератури, освіти і науки. У діалозі з сучасністю.Українська мова і література. 2013.№11.С.8-13.

443. Ярмаченко М.Д. Від Я.А. Коменського до А.С. Макаренка і В.О. Сухомлинського. Педагогіка і психологія. 2000.№4.С.5-13.

444. Ясперс К. Смысл и назначение истории. Пер. с нем. М.:Политиздат, 1991.527с.

445. Baley S. Osobowosc tworzcza Zeromskiego: Studium z zakresu psychologii tworczosci. Warszawa, 1936. 228c.

446. Briqhtman E.S. Nature and values. NY: The Free Press 1945. 66 p.

447. Drucker P. Beyond the Information Revolution. The Atlantic Monthly. October. 1999/ Vol. 284. №4. P. 47-57.

448. Fides et Ratio Святішого отца Івана-Павла II до Єпископів Католицької Церкви про співвідношення віри і розуму : Енцикліка (Фрагменти). Всесвіт.

Журнал іноземной літератури.2001. №6-8. С3-14

449. Lacroix J. Le personnalisme aujourd'hui. Nouvelle critique. 1973. №6 P. 21-22.

450. Halapsis A. Urbis et Orbis: Non-Euclidean Space of History. Evropský filozofický a historický diskurz. — 2015. — Vol. 1, Issue 2. — P. 37—42.

451. Homo Educated, Или «Кто бродит по Европе?»/В.И. Пронякин: Вестник Днепропетровского университета. Серия «Философия. Социология. Политология». Дніпропетровськ: Вид. Дніпроп. нац. ун-ту, 2007. Вип. 45. С.35-47.

452. Landmann M. Das Ende des Individuums. Antropologische Skizzen. Stuttgart.: 1. Klett, 1971.276 s.

453. Landmann M. Was ist Philosophie? Bonn.: Bouvier, 1977.294 s.

454. Marcel G. En chemin vers quel eveil? Paris., 1971. 254 p.

455. Masuda Y. Hypothesis on the genesis of Homo intelligens. Futures/1985.Vol 17.№5.P. 479 - 494.

456. Moore B. Jr. Les origines sociales de la dictature et de la democratie. La D`couverte/Maspero /Paris V, 1983. 124 p.

457. Mysyk I. Peculiarities of the communicative – pragmatic approach aplication to the study of language objects. Perspectyvs. 2015. №3(65). P.84-89.

458. Ernest Hemingway. A farewell to arms «The Hemingway library edition». Foreword by Patrick Hemingway. Edited with an introduction by Sean Hemingway Scribner. New York; London; Toronto; Sydney; New Delhi. 1990. 328p.

459. Homer. The Iliad. Complete and unabridgedl. Wordsworth Classics. 1995. 351 p.

460. Jose Ortega y Gasset What is philosophy? Translated from the spanish by Mildred Adams first published in the Norton Library, 1964. 252 p.

461. Jose Ortega y Gasset. Man and people. R.Trask. First published 1963. Printed in the United States of America.1963. 272 p.

462. Nietzsche and Wagner A lesson in Subjugation. Yoackim Kohler. Translated by Ronald Taylor Yale University Press. New Haven and London. 1999. 186p.

463. Philosophical analysis. It`s development between the two World Wars G.O.Urmson. Oxford. University Press. London. Oxford, New York.1964. 202 p.

464. Socrates to Sartre. A history of philosophy. Samuel Enoch Stumpf. Vanderbilt University Fourth edition Mc Graw – Hill, Inc. New York, St. Louis, San Francisco, Auckland, Bogota, Caracas. 1971. 558 p.

465. The Greek philosophers from Thales to Aristotle. W.K.C Guthrie Harper torch books. The Academy Library New York 1960. 168 p.

466. The phenomenon of life. Toward a philosophical biology By Hans Yonas. A delta book 1966. 303 p.

467. Thomas. More Utopia. Edited with introduction and Notes by Edward Surt S. J. New Haven and London,Yale University press. 1964. 158 p.

468. What is philosophy? Edited by C.P. Ragland and Sarah Heidt. Yale University Press. New Haven and London.1972. 196p.

469. Philosopher, teacher, musician: perspectives on Music. Education Edicated by Estelle R.Yorgensen. University of Illinois Press. Urbana and Chicago. 2002. 275 p.

470. Aristotle. Metaphysics: Henry G. Bohn, London: York street, Covent Garden 1857. 390p. Mode of access:https://books.google.com.ua/books?id=cNsfAAAAMAAJ&printsec=frontcover&hl=ru#v=onepage&q&f=false

471. Nicholas of Cusa. On Learned ignorance. Academic Project, 2011. 456 p. Mode of access: http://www.theosophy.ru/lib/de_docta.htm

472. Bertrand Russell., Human knowledge of its scope and boundaries, Kiev: Nick Center, 1997. 328p. Mode of access:http://www.orthodoxchristianbooks.com/downloads/642_ESSAYS_ON_TOC4.pdf

473. An essay on man an introduction to a philosophy of human culture by Ernst Cassirer. New Haven and London, Yele University press, 1966. 237 p.

474. Philosopher Lesenbuch Band 3. Philosophen lesenbuch/hrsg.von Hans-Martin Gerlach. Berlin: Dietz Verl.Bd.31991. 661p.

475. The Cambridge dictionary of philosophy. General Editor Robert Audi. Cambridge University Press. 1995. 882 p.

476. Heidegger M. Being and Time, Tbilisi, 1989. 509 p.

477. Thomas Aquinas. Summa Theologica. Part I. Kiev: Elga, Nika-Tsentr, Elkor-MK, bookplate. 2002. 874p. Mode of access: https://azbyka.ru/otechnik/konfessii/summa-teologii-tom-1/

Додаток 1

Таблиця 1. Пізнавальні установки і соціальні орієнтири професійно - комунікативного навчання майбутніх фахівціф (в %)ЛА НАУ [94, С.116-122].*

Оцінка успішності навчання	Сфери життєдіяльності					
	Навчаннята професійна підготовка	Громадсько-політична діяльність	Особистістосунки в академ. групі	Розваги, особисті орієнтири дозілля	Бізнес, добробут-особистий вияв	Духовне вдосконалення власної персони
Відмінні	18,9	8,2	5,4	15,1	11,7	14,9
Добрі та відмінні	43,7	40,9	41,2	32,9	35,3	42,7
Добрі тазадовільні	32,0	40,9	37,4	45,2	43,8	36,9
Задовільні	5,3	–	5,9	6,9	9,2	5,4

Таблиця 2. Пізнавальна активність і мотиви льотного навчання майбутніх фахівців для подолання стереотипів волюнтаризму і споживацької психології [94, С.116-118].*

Оцінки	Мотиви навчання								
Самооцінка	Отриматидиплом	Посісти певне місце у суспільстві	Здобути громадські навички	Мати високий заробіток	Отримати престижну професію	Стати культурною особою	Розвинути соціокультурні здібності	Продовжити відносно безтурботне існування	Не хочеться йти працювати
«5»	8.8	17	13.3	14.5	13.6	17.8	25.1	–	–
«5-4»	37.8	38.9	44.4	39.5	45.4	43.6	41.4	5	3
«4-3»	45.5	39.2	34.8	39.3	36.3	34.7	28.8	15	21
«3»	9.5	5	7.8	6.6	4.8	3.2	4.4	80	75